

383

ΜΑΡΙΑ ΔΟΞΑΠΗΤΗ.

ΔΡΑΜΑ

ΕΙΣ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΕΝΤΕ,

~~14~~ 252

77

ὑπὸ

Δ. Ν. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗ,

ΔΙΔΑΧΘΕΝ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΣΚΗΝΗΣ
ΤΗΣ 10 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1865.

Πανεπιστήμιον Ἰατρικὸν Ἑλληνικόν

ΑΘΗΝΗΣΙ,

ΤΥΠΟΣ Α. ΚΤΕΝΑ ΚΑΙ ΣΟΤΣΑ.

(Κατὰ τὴν ὁδὸν Εὐριπίδου).

1868.

Τὸ παρὸν δράμα ἐποιήθη καὶ ἐξεδόθη τὸ πρῶτον ἐν Μονάχῳ κατὰ τὸ 1858 μετὰ μακρῶν προλεγομένων « περὶ ἐθνικοῦ ἑλληνικοῦ δράματος ». Ὁ συγγραφεὺς γράφων τότε δράμα καὶ περὶ δράματος ἐν χώρα, ὅπου καὶ ἡ κυβέρνησις καὶ ὁ τύπος καὶ τὸ δημόσιον συναισθάνονται εἰς βάθος τὰ τοιαῦτα τῆς τέχνης καὶ ἐπιστήμης ζητήματα καὶ συμφέροντα, μετέφερε κατὰ πλάνην τινὰ, συνήθη εἰς τὴν γαλλοφιλῆ καὶ ἀπειρον ἡλιχίαν, τοὺς ὄρους τούτους τοῦ βίου τῶν πεφωτισμένων ἐθνῶν καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν πατρίδα, καὶ ἐφαντάζετο, ὅτι καὶ τὸ δράμά του καὶ οἱ περὶ δράματος καὶ θεάτρου λόγοι του ἤθελον εὖρη ζωηρὰν ἐπιδοκιμασίαν καὶ ἐν Ἑλλάδι, ἢ ἐν πλῆρει τῶν λοιπῶν ἀποτεγνῆ κινήσει τοῦλάχιστον τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ τύπου. Ἀλλὰ δὲν παρήλθε πολὺς καιρὸς καὶ ὁ συγγραφεὺς ἐννόησε τὴν πλάνην του, ἅρ ὅχι καθ' ὀλοκλήριαν, κατὰ μέγα μέρος ὅμως. Ἡ μὲν ἑλληνικὴ κυβέρνησις τότε, ὅπως νῦν καὶ πάντοτε, εἶχεν ἀσχολίας πολὺ σπουδαιότερας ἢ ὥστε γὰ σκεφθῆ καὶ ἐπὶ ἐν δευτερόλεπτον περὶ θεάτρου καὶ παρομοίων ἰληρῶν, ἢ δ' ἑλληνικὴ δημοσιογραφία οὐδὲ λέγειν κἀν εἶπε περὶ τοῦ βιβλίου. Μόρον δ' ἐν Γερμανίᾳ τὸ ἔργον ἐκίνησε τὴν προσοχὴν τοῦ τύπου, καὶ τότε μὲν ἐξεδόθη μακρὰ ἐπίκρισις ἐν τῷ περιοδικῷ *Magazin für die Litteratur des Auslandes* (ἀρ. 51, 1858.), κατόπι δ' ἐν διαφόροις περιοδικοῖς καὶ ἐφημερίσιν, ὡς καὶ ἐν τῷ περὶ Ἑλλάδος ἄρθρῳ, τῷ καταχωρισθέντι ἐν τῇ Ἀλλοιᾷ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ (τόμ. ΠΑ. καὶ ἐφεξῆς), ὅπου ὁ σοφὸς συντάκτης τοῦ ἄρθρου

τούτου, ὁ καθηγητὴς τοῦ ἐν Βερολίῳ παρεπιστημίου Κ. Μούλλαχ, ἐξαίρει δι' εὐνοϊκωτάτης κρίσεως τὸ δράμα. Καὶ πρὸς μὲν τοὺς εὐμενεῖς μου τούτους ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ κριτὰς ἐκφράζω ἐνταῦθα τὴν ἐκ βάθους καρδίας ἐνγρωμοσύνην μου. Ὁ δὲ ἀπαθὴς μου ἀναγνώστης θέλει ἐν-ροήσῃ ἐκ πάντων τούτων τὸν λόγον, δι' ὃν ἀφήρεσα ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως ταύτης τὰ μακρὰ ἐν τῇ πρώτῃ περὶ ἐθνικοῦ θεάτρου προλεγόμενα. Εἶτε περιττὸν γὰρ διαπαρᾶ τις χάρτην καὶ μέλαρ περὶ πραγμάτων, τὰ ὅποια οὐδεμίαν οὔτε εἶχον οὔτε ἔχουσι σημασίαν παρ' ἡμῶν.

Ἄλλὰ τότε πῶς, θέλει ἴσως ἐρωτήσῃ ὁ ἀναγνώστης, τὸ δράμα τοῦτο ἐδιδάχθη ἀπὸ τῆς σκηρῆς, ὅπως μὴνύει ἢ ἐπιγραφή του; Τὰ κατὰ τὴν διδασκαλίαν ταύτην καὶ μετ' αὐτὴν γεγονότα, συνεχόμενα στενῶς πρὸς τὸν διορισμὸν καὶ τὰς ἐργασίας τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς διορισθείσης μορτίμως διὰ βασιλικῶν διατάγματός ἐν ἔτει 1865 ὑπὸ τοῦ Κυρίου Α. Κουμουνοῦρον, ἐπιδείξαντος ζῆλον καὶ προθυμίαν ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς σκηρῆς, ἀπροσδόκητον ὄλωσ δι' ἑλληνικὴν κυβέρνησιν, γεγονότα ὅχι ἄνευ ἐνδιαφέροντος διὰ τοὺς φίλους τοῦ ἐθνικοῦ θεάτρου καὶ τῆς δραματικῆς ποιήσεως, συναποτελοῦσιν ὀλόκληρον ἱστορίαν διδακτικωτάτην, τὴν ὅποίαν παραλείπω ἐπὶ τοῦ παρόντος. Περιορίζομαι δὲ μόνον γὰρ εἶπω τὰ ἐξῆς. Τὸ δράμα τοῦτο ἐδιδάχθη κατὰ πρῶτον ἀπὸ τῆς σκηρῆς τῇ 40 Δεκεμβρίου 1865, καὶ ἡ ἐπιτυχία του ὑπερέβη πᾶσαν προσδοκίαν. Ἐρτεῦθεν δὲ τὸ μὲν πρὸς τὴν ἐθνικὴν σκηρῆν ἐνδιαφέρον τοῦ κοινοῦ, καὶ αὐτῶν τῶν ἀρωτέρων τάξεων, ἀρεῖω πυρήθη μεγάλως, τῶν δὲ φίλων τοῦ ἐθνικοῦ

θεάτρον αἱ ἐλπίδες ἀνεπερώθησαν καθ' ὑπερβολήν. Ἐντὸς δύο μηνῶν τὸ δράμα τοῦτο ἐπαρελήθη δεκαεξάκις ἐπὶ σκηνῆς, ἐφ' ἧς σπαρτίως ἄλλοτε εἶχεν ἐπαρληθῆναι τρίς ἢ τετράκις δράμα ἐντὸς ὁλοκλήρου ἔτους, μὴδ' αὐτῶν τῶν ἀρίστων τοῦ Σχίλλερ, Σαίξπηρ, Ἀλφιέρη, Ραχίρα κλπ. ἐξαιρεομένων. Τί ἐσημαίρει τὸ φαιρόμενον τοῦτο; Μήπως ἄρά γε τὰ διδασκόμενα ἐξόχων ποιητῶν ἀριστουργήματα δὲν εἶχον τὰς ἀπαιτούμενας ποιητικὰς ἀρετάς; Ἄπαγε τῆς βλασφημίας! Μήπως οἱ ὑποκριταὶ δὲν εἶχον τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα; Οὐδαμῶς, διότι καὶ εἰς αὐτοὺς οὔτε ζήλος οὔτε ἰσχυρότης ἔλειπεν. Ὅ,τι κυρίως ἔλειπεν, ἦτο δράμα καὶ ὡς ἐκ τῆς ὕλης καὶ ὡς ἐκ τῆς ιδέας αὐτοῦ ἐθνικόν. Τὴν ἔλλειψιν δὲ ταύτην ἀνεπλήρωσεν ἐν μέρει ἡ Μαρία Δοξαπαυροῦ, καὶ ἐν τούτῳ κεῖται τὸ μυστήριον τῆς αἰφνιδίας καὶ ἀπροσδοκήτου τῆς ἐπιτυχίας. Ἄλλ' αὐτὴ αὐτὴ ἡ ἐπιτυχία ἔθεσε παρενθὺς εἰς κίρην καὶ ἐξῆλθεν ἐρατίον τοῦ συγγραφέως καὶ τὰ ἀγενέστερα πάθη. Ὁ ἐλληνικὸς τύπος τέλος πάντων ἐξύπνησεν ἄλλ' ἐξύπνησε διὰ τὰ ὑβρίση καὶ προπηλακίση καὶ δράμα καὶ δραματοποιόν. Ἡ λύσσα τῶν ὕβρεων διήρκεσε μακρὸν χρόνον, ἀλλ' εἰς μᾶτην. Τὰ πάθη τότε ἀπελπισθέντα ἐζήτησαν καὶ εὔρον ἄσυχρον εἰς τοὺς πατρικοὺς κόλπους τῆς ἐλληνικῆς κυβερνήσεως, δι' ἧς κατορθώθη ὅ,τι ματαίως εἶχεν ἐπιδιωχθῆναι διὰ τοῦ τύπου. Εἰς τὸν συγγραφέα ἐπεδόθη ἔγγραφον ἐπίσημον τοῦ γένου ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργῶν, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου οὗτος ἠναγκάσθη ν' ἀπομακρυνθῆναι διὰ παρτὸς ἀπὸ τῆς σκηνῆς. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο φυλάττω ὡς τιμαλφέστατόν μου καὶ

μηλιον. Θέλω δημοσιεύση αὐτὸ ἐν καιρῷ εὐθέτω, ὅταν καὶ ἐὰν παρέλθῃ ποτὲ ὁ ἄνεμος τῶν παθῶν καὶ διαλυθῇ ἢ ἐξ αὐτῶν ἀχλὺς ἢ ἀποτυφλώσασα μικροὺς καὶ μεγάλους πρὸς πᾶσαν ἐθνικὴν ἰδέαν, διὰ τὰ ἴδη ὁ κόσμος μὲ τί εἶδους παράσημα ἢ ἑλληρικὴ κυβέρνησις ἐβράβευεν ἐν ἔτει 1866 τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς σκηρῆς ὀπωσθήποτε ἀγρυπνήσαντας καὶ μοχθήσαντας.

Ἐν τῇ διδασκαλίᾳ οἱ ὑποκριταὶ ἔδειξαν καὶ ζῆλον καὶ νοημοσύνην ἐξαιρετον, ὑποβληθέντες εἰς πολλὰς προγυμνάσεις, ὅπως πράξωσι ὅτι δυνατὸν εἰς κατάρτισιν ὀρθῆς καὶ ὡς ἥκιστα ἀτελοῦς σκηρικῆς ἐργηρείας. Καὶ ἀπαρτες μὲν ἐν γένει εὐδοκίμησαν τὸ καθ' ἑαυτοὺς, ἀλλ' ἰδίως ὀφείλω τὰ εὐχαριστήσω τὴν πρωταγωνίστριαν Κυρίαν Π. Βορασέραν, καὶ τὸν ἀμφιδεξιώτατον πάντων Κ. Π. Σούτσαν, τὸν διεργμηρεύσαντα λαμπρῶς τὸ πρόσωπον τοῦ Δοξαπατρῆ. Χάρις ὀφείλεται καὶ εἰς τὴν μεθ' ἰκαρῆς ἐπιτυχίας διεργμηρεύσαντα τὸ πρόσωπον τῆς Βασιλικῆς Κυρίας Ἐλένην Χέλμη. Ἀλλὰ τί τὰ εἶπη τις περὶ τοῦ Κ. Ε. Χέλμη, τοῦ ὑποκριθέντος τὸ πρόσωπον τοῦ Ηνωρῶν καὶ τοῦ Δαιμονογιάννη; Ἡ ὑπόκρισις του ὑπῆρξε πλήρης ἀληθείας καὶ φυσικότητος, καὶ ἡ μίμησις του θαυμασία. Ἀλλὰ πρὸ πάντων χάριτας ὀφείλω καὶ ὁμολογῶ πρὸς τὸ εὐγενὲς καὶ πεφωτισμένον κοινὸν τῆς πρωτευούσης, πρὸς τὴν μεσαιὰν ἐκείνην τάξιν, ἣτις ἀπηλλαγμένη ἐξ ἴσου καὶ ἀπὸ τῆς ἀπαιδευσίας τοῦ ὄχλου καὶ ἀπὸ τοῦ πιθηκικοῦ ξειρισμοῦ τῶν ἠθικῶς καὶ πολιτικῶς διεφθαρμένων τῆς ἀνωτέρας λεγομένης τάξεως, συναποτελεῖ καὶ ἐν

Ἀθήναις καὶ ἀπαρταχοῦ τῆς Ἑλλάδος τὸν ὑγιᾶ καὶ ἀδιάφθορον πυρῆρα τοῦ ἑλληνισμοῦ, τὸ καθ' αὐτὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, ὅπερ ὡς ἄλλη κιβωτὸς τοῦ Νῶε θέλει ἐπιπλεύσῃ εἰς τὸν ἑθνικὸν τοῦτον καὶ πολιτικὸν κατακλυσμὸν, σώζουσα ἐν ἑαυτῇ ὡς πολύτιμα κειμήλια πᾶσαι ἑθνικῆς ἰδέας. Ἡ εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἑθνικῆς σκηρῆς κόπους μου ζωηρὰ τοῦ κοινοῦ τούτου ἐπιδοκιμασία ὑπῆρξεν ἢ μόνη μου ἀλλὰ πολύτιμος ἀμοιβὴ καὶ παρηγορία, ἀνωτέρα καὶ τῶν ὑβρεῶν τοῦ τύπου, καὶ τῶν παρτοίων ἄνωθεν καὶ κάτωθεν διωγμῶν.

Ἐδιδάχθη δὲ τὸ δράμα ὄχι ὅπως ἐξεδόθη τὸ πρῶτον ἐν Μονάχῳ, ἀλλ' ἀφ' οὗ ἄλλα μὲν μέρη αὐτοῦ ἀπεκόπησαν, ἄλλα δὲ διεσκευάσθησαν καὶ μετερφύθησθησαν. Ἡ παροῦσα ἔκδοσις ἐξετυπώθη πιστῶς καὶ ἀπαραλλάκτως ἐκ τῆς διασκευῆς ταύτης, μ' ἐλαφροτάτας μόνον ἐνισχυοῦ μεταβολάς.

Εἶθε οἱ περιστοιχιζόμενοι τὴν πατρίδα φόβοι καὶ κίνδυνοι ῥ' ἀποσοβηθῶσιν, εἶθε γὰρ σωθῆ ἡ Ἑλλὰς σωζομένης τῆς ἡρωϊκῆς καὶ μεγαλομάρτυρος νήσου, καὶ τότε τὰ πάντα θέλουσι διορθωθῆ. Τότε δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς καὶ ἑθνικὸν θέατρον θέλει πάντως ἐπὶ τέλους καταρτισθῆ, καὶ οἱ δραματικοὶ ποιηταὶ τῆς Ἑλλάδος, οἱ νέοι Αἰσχύλοισι καὶ Σοφοκλεῖσι, θέλουσιν εὖρη προεξωμαλισμένον καὶ ἀνθρώστρωτον τὸ ἔδαφος ἐκεῖνο, ὅπερ δι' ἡμᾶς τοὺς παλαιότερους Θεσπίδας ἀκάρθας μόνον ἐπέπρωτο γὰρ βλαστάνῃ.

Ἐγραφον ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Ἰουνίου 1868.

Δ. Ν. Β.

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ.

ΔΟΞΑΠΑΤΡΗΣ, Λάκων ἐκ τοῦ γένους τῶν Βουτσαράδων.

ΣΟΦΙΑ, σύζυγος αὐτοῦ.

ΜΑΡΙΑ, θυγάτηρ αὐτοῦ.

ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΣ ΚΑΜΠΑΝΙΤΗΣ, πρωτοστάτῳρ Καμπανίτου.

ΔΑΪΜΟΝΟΓΙΑΝΝΗΣ, οἰκέτης Δοξαπατρῆ.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ, τροφὸς τῆς Μαρίας καὶ σύζυγος τοῦ Δαιμονογιάννη.

ΕΡΑΡΔΟΣ } ἱππὸται ἐκ τῆς συνοδίας

ΓΑΛΤΙΕΡΟΣ } τοῦ Καμπανίτου καὶ

ΡΟΒΕΡΤΟΣ } τοῦ Βιλλαρδουίνου.

ΔΞΙΩΜΑΤΙΚΟΙ τοῦ Δοξαπατρῆ.

ΡΑΨΩΙΔΟΣ τυφλός.

ΘΥΓΑΤΗΡ αὐτοῦ.

ΔΓΓΕΛΟΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ, εὐγενὴς Ῥωμαῖος, φυγὰς ἐκ
Κωνσταντινουπόλεως.

ΠΥΛΩΡΟΣ τοῦ Ἀρακλόβου.

ΑΠΕΣΤΑΛΜΕΝΟΙ ἐκ Καμπανίας.

ΙΠΠΟΤΑΙ διάφοροι, χωρικοὶ κλπ.

Ἡ σκηνὴ ὑπὸκειται κατὰ τὴν Ἀρακλίαν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς
τοῦ φρουρίου τῶν Σκόρτων Ἀρακλόβου, κατ' ἀρχὰς τῆς 17. ἑκα-
τονταετηρίδος μ. Χ.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ.

ΣΚΗΝΗ Α'.

(Στρατόπεδον τοῦ Καμπανίτου).

ΓΑΛΤΙΕΡΟΣ, ΕΡΑΡΔΟΣ, ΡΟΒΕΡΤΟΣ καὶ ἄλλοι ἱππῶται
κατὰ διαφόρους οὐμίλους δισεσκορπισμένοι εἰς τὴν σκηνήν.

ΕΡΑΡΔΟΣ σύρων καὶ κρατῶν τῆς χειρὸς τὸν Γαλιέρον

εἰς τὴν Γαλλίαν αἰσχος καὶ τὰ τέκνα τῆς !

ΓΑΛ. Ἐράρδε, εἶμαι Γάλλος.

ΕΡ. Τότε, φίλε μου,
ἀκόμη μεγαλειότερον τὸ αἰσχος !

ΓΑΛ. Τί,

Ἐράρδε, λέγεις ; Ἐχασες τὰς φρένας σου ;

ΕΡ. Ἴππῶτα μου, τὰς ἔχω εἰς τὸν τόπον των.

ΓΑΛ. Πλὴν τότε ;

ΕΡ. Τότε λέγω καὶ διατρανώ,
εἰς τὴν Γαλλίαν αἰσχος καὶ τὰ τέκνα τῆς !

ΓΑΛ. Ἀλλὰ, Ἐράρδε, τέλος πάντων ἄφες με.

ΕΡ. Δὲν σὲ ἀφίνω, σατανᾶ, ἐκτὸς εἶναι
νὰ ἴδω μὲ ἀφήσης τὸ κειμήλιον.

ΓΑΛ. Πλὴν τίποτε δὲν εἶνε.

ΕΡ. Τότε ἄφες με.

ΓΑΛ. Σχισματικοῦ ἀγίου εἶνε λείψανα,

ὅπου ἁγιορειτης τις καλόγηρος
μ' ἐπώλησεν ὡς ὄπλον ἀπροσμάχητον
κατὰ τῶν διαβόλων καὶ τοῦ πυρετοῦ.

ΕΡ. Τότε λοιπὸν σὲ ἔχω ὑποχείριον.
Ἦ μὲ ἀφίνεις νὰ τὰ ἴδω, ἢ εὐθύς
θά σὲ καταμηνύσω ὡς σχισματικὸν
εἰς Ῥώμην, γράφων πρὸς τὸν Ἰννοκέντιον,
τὸν Πάππαν καὶ πατέρα μας.

ΓΑΛ. Ἐράρδε, μὴ.

(Ὁ Ἐράρδος ἐκβάλλει τέλος διὰ τῆς βίαις ἐκ τοῦ κόλπου ἢ ἐκ
τῆς χειρὸς τοῦ Γαλτιέρου περιάπτων, ὅπερ ἐκπτύξας, ἀνακαλύ-
πτει τρίχας κόμης γυναικείας. Ὁ Γαλτιέρος προσπαθεῖ νὰ τὸ
ἀρπάσῃ ὀπίσω, ἀλλ' ἐμποδίζουσιν αὐτὸν οἱ λοιποὶ ἱππῶται.)

ΕΡ. Εἰς τὴν Γαλλίαν αἰσχρὸς καὶ τὰ τέκνα της!
Ἰδέτ' ἐδῶ πλεξίδας γυναικὸς ξανθᾶς.
Ἄγιορείτου ὄντως λείψαν' ἄγια,
κατὰ δαιμόνων ὄπλον καὶ τοῦ πυρετοῦ!
Οὐαὶ εἰς τὰς ὠραίας της πατρίδος μας,
οὐαὶ εἰς τὰς Γαλλίδας! Ὁ κατακτητῆς
ἱππότης, τοῦ Μορεως τὴν κατάρκτησιν
καὶ τῆς Γραικίας ὅλης ὁ ὁμόσας, νῦν
πρὸς κατακτήσεις ἄλλας ἔστρεψε τὸν νοῦν
ἢ, ἵνα εἶπω κάλλιον, ἀντὶ αὐτὸς
νὰ ζεύξῃ τὴν Γραικίαν ὑπὸ τὸν ζυγὸν
τῶν Φράγκων, τὸναντίον ἢ Γραικί' αὐτὸν
ὑπέταξε, καὶ εἰς τὸν γυναικειὸν της
ζυγὸν ὁ Γαλτιέρος τὸν ἱπποτικὸν
ὑπέκυψεν αὐχένα του δουλοπρεπῶς

καὶ τὰ δεσμά της σύρει δέσμιος ! Χὰ, χά !
κ' ἡ θήκη μεταξίνη καὶ περίκομψος,
κ' αἱ τρίχες μωσχόβολοι ! Ζῶν τοῦ Ἄθωνος
ὁ ἅγιος — νὰ ἔχωμεν τὴν χάριν του ! —
τὴν κόμην τὴν ξανθὴν του μὲ μυρωδικά
ἀπὸ τὰς Πάτρας ἐκλεκτὰ τὴν ἤλειφε.
Τῆς θήκης ὅμως πόσον ἡ ῥαφή λεπτή !
Στοιχηματίζω, ὅτι χεὶρ Βυζαντινὴ
ἐδῶ 'νε χωρὶς ἄλλο. Μοραίτισσα
δὲν ἔμπορεῖ νὰ ῥάψῃ τόσον τεχνικά
καὶ μὲ φιλοκαλίαν τόσην, Γαλιτιέρε, αἶ ; —
'Αλλὰ τί βλέπω ; Κύριε ἐλέησον !
Αἱ τρίχες, κύριοί μου, εἶνε μούσκευμα !
Τί εὐλαβὴς ἰππότης ! Μὲ θρησκευτικῆς
δάκρυα κατανύξεως ἀσπάζεται
ὁ Γαλιτιέρος τοῦ ἀγιορείτου τοῦ
τὰ λειψάνα ἀγίου.

ΓΑΛ.

Ἄ, Ἐράρδε, μὴ,

μὴ περαιτέρω.

ΕΡ.

Περαιτέρω τίποτε

δὲν ἔχω εἰμὴ ὅτι μὲ θρησκευτικῆς
δάκρυα κατανύξεως ἀσπάζεται
ὁ Γαλιτιέρος τὰ 'γιά του λειψάνα.

ΓΑΛ.

Μὴ περαιτέρω, σὲ παρακαλῶ θερμῶς,
'Εράρδε !

ΕΡ.

Τὸ γουδί, τὸ γουδοχέρι, σύ.

Μὴ περαιτέρω ! Ἄλλο τί περαιτέρον,
εἰ μὴ ὁ Γαλιτιέρος εἰς ἐρωτικά

πῶς ἐνεπλέχθη δίκτυ' ;

ΓΑΛ.

Ἄπερίσκεπτα

λαλεῖς, ἵππότη !

ΕΡ.

Μὲ περίσκεψιν πολλήν

λαλῶ, τεκνίον. Σατανᾶ, τί λείψανα,
τί κολοκύθια λέγεις μὲ τὴν βίγανη ;
Νὰ μᾶς πωλήσης θέλεις ὡς παιδάρια ;
Ἴππότηι, πρὸς Θεοῦ ἢ ὑγρασί' αὐτὴ
θερμὰ δὲν εἶνε δάκρυα ; Τοῦ Ἄθωνος
οἱ μοναχοὶ τοιαῦτα ράπτουν παίγνια ;
Εἰς ἀσκητοῦ φαλάκραν πὸτ' ἐφύτρωσε
ξανθὴ, στιλπνὴ, ὠραία κόμη, ὡς αὐτὴ ;
Αἶ, τέκνον, τέκνον ! ὁμολόγησον, ξανθὴ
Ῥωμαία τὴν καρδίαν σου ἐπλήγωσε.

ΓΑΛ.

Ἐράρδ', Ἐράρδε ! Πλὴν τῶνόντι ἂν ξανθὴ
Ῥωμαία τὴν καρδίαν μου ἐπλήγωσε ;
Τυχὸν ἂν ἀληθεύης ; τότε ;

ΕΡ.

Τότε τί ;

ΓΑΛ.

Ἄν ἀληθεύης, ἂν τὸν νοῦν, τὸ σῶμά μου,
τὴν χεῖρα, ἂν τὸ ξίφος μου προσήνεγκα
λατρείας φόρον ἱερὸν πρὸ τῶν ποδῶν
ξανθῆς Ῥωμαίας ; τότε ;

ΕΡ.

Τότε, τέκνον μου,

ἀντὶ μιᾶς φιάλης καμπανίτου τρεῖς
θὰ πῶ τὸ ἑσπέρας εἰς ὑγείαν τῆς.

ΕΡ.

Ἐράρδε, ὦ Ἐράρδε φίλτατέ μου, μὴ,
μὴ περαιτέρω, μὴ, μὰ τὴν τιμὴν μου ! ἦ . . .

ΕΡ.

Τὰ πράσα θενὰ κόψης καὶ τὰ λάχανα.

Παραφορά ώραία ! ένθουσιασμοῦ
ώραία, μὰ τὴν πίστιν μου, διαπασῶν !
Μὰ τὴν τιμὴν του ! Ἡ τιμὴ σου, τέκνον, τί
νά κάμνη ἔχει μ' ἀνοσίους ἔρωτας ;
Ὅπου ὁ ὄρκος τοῦ ἵππότου κ' ἡ τιμὴ.
Ναί, πᾶς ἵππότης, ὅστις εἰς τὰς φλέβας του
τῶν εὐγενῶν προγόνων του αἰσθάνεται
κυκλοφοροῦν τὸ αἷμα, ὅστις ἀκραιφνὲς
διαφυλάττει τῆς τιμῆς τὸ αἶσθημα,
αὐτὸς ποτὲ δὲν πρέπει νὰ καταδεχθῆ
νὰ μεταγγίσ' εἰς φαύλων καὶ σχισματικῶν
Γραικίδων σκεύη τὸ γενναῖον αἷμά του.
Ἰδοὺ ὁ ὄρκος τοῦ ἵππότου κ' ἡ τιμὴ.
Δὲν εἶνε, Γαλιτιέρε, ἀληθές ;

ΓΑΛ.

Καὶ τίς

τὸ ἐναντίον λέγει ;

ΕΡ.

Τοῦ ἀγίου σου

ἡ μοσχοβόλος κόμη, ἡ ὀρθὰ κοπτὰ
τὸ δῶρον τὸ γλυκὸ τῆς ἐρωμένης σου.

ΓΑΛ.

Κατὰ τῆς ἐρωμένης μου μὴ σαρκασμούς,
ἀν ἔχω ἐρωμένην.

ΕΡ.

Ἡ τιμὴ ἡμῶν,
ἵππότηα, ἐρωμένη.

ΓΑΛ.

Τὴν τιμὴν ἐμοῦ
ὑβρίζ' ὑβρίζων τις τὴν ἐρωμένην μου,
ἐάν ποτ' ἔχω, καὶ τὴν ἐρωμένην μου
ὑβρίζει ὁ ὑβρίζων τοὺς πλοκάμους τῆς.

ΕΡ.

Σειρὰ τωόντι θαυμασία λογικῆς !

(ἐκβαλὼν τῆς περικεφαλαίας του ὄρμαθὸν πλοκάμων ποικιλοχρῶν)

Ἰδοῦ, ἀρίθμει, εἴκοσι, τριάκοντα !
μὲ τὴν ἵπποτικὴν μου δὲν ἠγόρασα
τιμὴν τὰς κόμας ταύτας, γόνυ ταπεινὸν
πρὸ τῶν ποδῶν Ῥωμαίας κάμπτων κωμικῶς,
καὶ παρωδῶν τὰ ἔθνη μου τὰ πάτρια.
Τὰς κόμας ταύτας ἄκουσον πῶς ἔλαβον.
Τὰς δέκα ταύτας ἔκ τινος καλογραϊῶν
μοναστηρίου, ὅτε εἰσηλάσαμεν
τροπαιοφόρ' εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.
Κ' οἱ ἄλλοι μὲν εἰς τοῦ ναοῦ τὴν σύλησιν
ἐτράπησαν ἀπλήστως φιλοχρήματοι,
ἐγὼ καὶ ὁ Ἐρρίκος δὲ ὁ σύντροφος,
ὄν εἰς τὴν ἄκραν μειδιῶντα βλέπετε,
ἐχθροὶ τῆς ὕλης, πρὸς τὰς νύμφας τοῦ Χριστοῦ
ἐστράφημεν. Μὲ πόσα τότε δάκρυα,
Ἐρρίκε, ἐνθυμεῖσαι, κατερῶντισαν
αἱ μοναχαὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας μας.
Σπουδαίως καὶ θερμῶς νὰ τὰς ἀφήσωμεν
μας παρεκάλουν ν' ἀποθάνουν μοναχαὶ
ἀμόλυντοι. Ἀλλὰ ἡ γενναιότης του
(δεικνύων τὸν Ἐρρίκον)
κ' ἐγὼ σκεφθέντες, ὅτι ἐκ τῶν ἵπποτῶν
οὐδεὶς πανώλη ἢ χολέραν ἔπασχε,
τοὺς λόγους των οὐδόλως εἰσηκούομεν.
Τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς — Ἐρρίκε, σὺ,
τί ξηροκαταπίνεις, τρισκατάραι ; —
τὴν νύκτα τότε ὅλην διηνύσαμεν

ἐκεῖ εἰς ἀγρυπνίαν καὶ μετάνοιαν,
καὶ τὸ πρῶτ' ἐκ τῆς μονῆς ἐξήλθομεν,
τὴν ἁμαρτίαν εἴκοσι καλογραυῶν
εἰς τὸν λαϊμόν μας φέροντες καὶ εἴκοσι
πλεξίδας εἰς τὴν περικεφαλαίαν μας
οὐχὶ πρὸς μνήμην ἔρωτος πλατωνικοῦ,
ἀλλὰ ὡς προσκεφάλαιον.

ΡΟΒ.

Θαυμάσια !

τὰς δ' ἄλλας πότε, πῶς καὶ πόθεν ἔλαβες ;

ΕΡ.

Ἰππόταί, νὰ σᾶς εἶπω. Ἄν καθ' ἕκαστα

ν' ἀφηγηθῶ θελήσω ὅσα τρόπαια
ἔστήσαμεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν

ἐγὼ καὶ ὁ Ἑρρίκος τὰς προπέρουσι

τρισευτυχεῖς ἡμέρας τῆς ἀλώσεως,

τρεῖς ἐβδομάδες μόλις μ' εἶνε ἀρκεταί.

Ναῶν συλήσεις, οἰκιῶν διαρπαγαί,

φθοραὶ παρθένων, βία εἰς τὰς ἀγυῖας

ἐκ κόμης συρομένων, οἰκῶν ἐμπρησμοί,

σφαγαὶ καὶ φόνοι καὶ πλημμύρα αἵματος,

τοῦ κωμικοῦ ἐκείνου δράματος ἰδοὺ

τὸ τέλος, ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ ὑπόθεσις.

Ἐκ τούτων συμπεραίνεις πόθεν, ποῦ καὶ πῶς

τὰς ἐπιλοίπους ταύτας κόμας ἔλαβον.

Πολλῶν τὴν κόμην ἔξαφνα ἐκούρευα

εἰς καλογραΐας προχειρίζων ὡς ἀββάς,

τινῶν δὲ δυσπειθῶν, ἐν ᾧ τὰς ἔσυρον

χαμαί, βαθείας, φαίνεται, μὴ ἔχουσα

ἢ κόμη ρίζας, ἔμενον εἰς χεῖράς μου,

καὶ ἄλλας μ' ἄλλον τρόπον. Τί τὰ θέλετε ;
Τῶν ἡμερῶν ἐκείνων αἱ νυχθημερὸν
διασκεδάσεις εἶνε ἀπερίγραπτοι.

Ὡ εὐτυχεῖς ἡμέραι ! χρόνοι ποθητοί !

Καὶ ὅταν, φίλοι σύντροφοι, τοὺς ὀφθαλμοὺς
ἀπὸ τοῦ παρελθόντος εἰς τὸ ἄθλιον

στρέψω παρὸν καὶ τὴν παροῦσάν μου ζῶην,

ἄχ ! ὅταν ἴδω ποῖόν μοι ἐπέπρωτο

νὰ φέρω βίον μετὰ τοὺς εὐδαίμονας

ἐκείνους χρόνους, μετὰ τὴν παράδεισον

εἰς ποῖον Ἑλθὼν ἐκρημνίσθη ζωντανός,

καὶ ὅτ' ἰππότης, στείλας εἰς τὰ τάρταρα

ἐχθρῶν ἑκατοντάδας, ἔμελλ' ἔπειτα

νὰ τρέχ' εἰς τὸν Μορέαν, — ἐπειδὴ ἐγὼ

ὄρθα κοπτὰ τὰ λέγω· εἰσθε σύντροφοι —

νὰ τρέχ' εἰς τὸν Μορέαν ἀπ' ἐδῶ κ' ἐκεῖ

καὶ νὰ πολιορκῆ τὰ ψωροφρούρια·

ἄ ! τότε τότε ἡ ὀργή μου ὄρια

δὲν ἔχει, καὶ μοῦ ἔρχεται, ἀπαρνηθεὶς

τὸν τίτλον, τοὺς βαθμοὺς μου καὶ τὸ ὄνομα,

νὰ δράμ' ὅπου τὸ χρέος καὶ ὁ ὄρκος μου

μὲ προσκαλοῦν, εἰς τῆς Ἀνατολῆς τὴν γῆν.

POB.

Ἄψικκος πολὺ καὶ ἀνυπόμονος,

Ἐράρδε, εἶσαι.

EP.

Πλὴν, ἰππόται, πρὸς Θεοῦ

εἰπέτε μοι ἂν τοῦτο ὑποφέρεται,

τόσον καιρὸν ἐδῶ νὰ παραμένωμεν

ἐμπρὸς τοῦ βράχου τούτου, ὅστις ἀγνοῶ

πῶς ἐδαπτίσθη φρούριον, προσβάλλοντες
τοὺς λίθους καὶ τοὺς ἔνδον τρεῖς ἢ τέσσαρας
ψωροῤῥωμαίους.

ΓΑΛ.

Ἐν ᾧ φάσιν βέβαια
τὸ πρᾶγμα ὅλως ἄλλην θὰ ἐλάμβανεν,
εἴαν ἀντὶ φρουρίου μοναστήριον
ἐδῶ ὑπῆρχεν, ἂν ἀντὶ πολεμιστῶν
ὑπῆρχον καλογραφαί, ἠγουμένισσα
ἀντὶ τοῦ Βουτσαρᾶ, καὶ εἰς τὴν ἔφοδον
ἀντὶ ἡμῶν ἀπάντων προηλείφοντο
οἱ ἥρωες οἱ δύο οὗτοι, ὁ καλὸς
Ἐρρίκος δηλαδὴ κ' ἡ γενναιότης του.

ΡΟΒ.

Ναί, Γαλιτιέρε. Εὐγέ σου, ἐξώφλησες
τὰ δανεικά σου.

ΕΡ.

Μήπως δυσκολώτερον
νομίζετε τὸ πρᾶγμα ; ὦ ! ἄς εἶχετε
τὴν εὐτυχίαν ἀρχηγὸν νὰ μ' ἔχετε,
κ' εἰς μίαν ὥραν σκόνιν θὰ ἐβλέπετε
τὸ δῆθεν τοῦτο φρούριον καὶ τούτους τοὺς
ψοφοδεεῖς Μανιάτας αἰγμαλώτους μας.
Ἄλλὰ ἡ τύχη, βλέπεις, δὲν σᾶς ἀγαπᾷ.
— Ἄ, ἄ ! — Ἰππόται, ἄς παραμερίσωμεν.
Ὁ ἀρχηγός μας ἔρχεται καὶ μετ' αὐτοῦ
ὁ πρωτοστάτωρ. — Γαλιτιέρε, τέκνον μου,
(ἀποδιδοὺς αὐτῷ τὸ περίαπτον)
μνησίκακος δὲν εἶσαι.

ΓΑΛ.

Ὅχι δὰ, καὶ σύ !
Ἢ μήπως κατὰ πρῶτον τώρα καὶ ἐδῶ

τὸν πρῶτον ἀθυρόστομον τῶν ἵπποτῶν
θ' ἀκούσω ἢ θὰ μάθω τὸν Ἐράρδον μου ;

(Ἀποχωροῦσιν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς σκηνῆς ἐνηγκαλισμένοι).

ΣΚΗΝΗ Β'.

ΓΟΔΕΦΡΕΪΔΟΣ ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΓΙΝΟΣ καὶ ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΣ
ΚΑΜΠΑΝΙΤΗΣ.

- ΚΑΜ. Λοιπὸν, ὦ Γοδεφρεΐδε, προδιέταξας
τῆς αὐρινῆς ἐφόδου τὴν παρασκευὴν ;
- ΒΙΑ. Αὐθέντα, ὅπως ἠδυνήθην κάλλιον.
- ΚΑΜ. Ἄλλὰ εἰπέ μοι, πῶς ἐδέχθη ὁ στρατὸς
ἀσμένως ἢ γογγύζων τὴν διαταγὴν ;
Τοιαύτης ἀποπειρας ἢ ἀπόβασις
γνωρίζεις ὅτι ἐκ τῆς διαθέσεως
ἐξήρτηται κυρίως τοῦ στρατεύματος.
Τί ἔπραξαν, τί εἶπαν, πῶς σε ἤκουσαν ;
- ΒΙΑ. Αὐθέντα, ὅλος ὁ στρατὸς μετὰ χαρᾶς
τὸ ἄκουσμα μεγάλης ἀπεδέχθησαν.
Ἄργοι κ' ἐκεῖνοι τόσας ἐδαρύνθησαν
προσμένοντες ἡμέρας, ὅθεν κ' ἐκ χαρᾶς
ἐσκήρτησαν σχεδὸν ἅμα ἀκούσαντες
τῆς ποθητῆς ἐφόδου ὅτι ἔφθασεν
ἡ ὥρα τέλος. Πᾶσαι εἶνε ἔτοιμαι
αἱ μηχαναὶ, καὶ πρὶν ἢ ῥοδοδάκτυλος
Ἥως τοῦ Ταυγέτου τὴν ἀκρόρειαν
χρυσώσῃ, εἰς τὸ τεῖχος ἐκατέρωθεν

ἐκ τῶν στενῶν τοῦ λόγγου θὰ ὀρμήσωμεν,
καὶ τότε πλέον — γεννηθήτω τοῦ Θεοῦ
τὸ θέλημα.

ΚΑΜ. Ὁ δὲ ἐχθρὸς ἐφρόντισας
εἰς παντελῆ νὰ μένη τούτων ἄγνοιαν ;

ΒΙΑ. Καὶ πλέον τούτου.

ΚΑΜ. Τί ;

ΒΙΑ. Ἐνα κατάσκοπον,
ἐκ τῶν ἐχθρῶν σταλέντα, συνελάβομεν.

ΚΑΜ. Τί ἔγεινε ;

ΒΙΑ. Προσμένει τὰς διαταγὰς
τῆς Ὑψηλότητός σας.

ΚΑΜ. Σὺ ἀνάκρινε
αὐτὸν, Βιλλαρδουίνε. Καὶ ὁ ἄλλος ὁ
κατάσκοπος, ὁ νέος ὅπου ἔλεγες ;

ΒΙΑ. Καὶ οὗτος ἀναμένει, Ὑψηλότατε,
τὰς προσταγὰς σας.

ΚΑΜ. Κάτι μ' ἔλεγες, θαρρόῳ,
περὶ αὐτοῦ. Ν' ἀκούσω θέλω τί φρονεῖς
προτοῦ τὸν ἀνακρίνω.

ΒΙΑ. Ὑψηλότατε,
τίς εἶνε, πόθεν ἔρχεται πεισματωδῶς
ἠρνήθη νὰ μᾶς εἶπη. Πλὴν εἰκάζει τις
ἐκ τῆς στολῆς, τοῦ ἥθους καὶ τῶν τρόπων του
ἐξ οἴκου ὅτι εὐγενοῦς κατάγεται.

Μὲ τὴν λοιπὴν ἀγέλην οὗτος τῶν Γραικῶν
ποσῶς δὲν ὁμοιάζει. Μόλις εἴκοσιν
καὶ τρεῖς ἀνοιξίεις εἶδεν ἴσως, καὶ βαθῆ

τὸ νέον μέτωπόν του διηυλάχωσε
τῆς θλίψεως τὸ ἄροτρον. Ἡ οὔψις του
τοσαύτην ἀποπνέει περιπάθειαν,
τοσοῦτον εἶν' ὠραί' οἱ χαρακτῆρές του,
τὸ μέτωπόν του, ὅπερ ἀδιόρατον
ἐνίστε σκιαῖζει νέφος θλίψεως,
ἐμπνέει τόσον σέβας εἰς τὸν θεατὴν,
ἀπλῶς δ' εἰπεῖν τὸ ἦθος τόσον εὐγενῆ
τοῦ νέου τούτου ἔχ' ὑπερηφάνειαν,
ὥστε καὶ ἄκων ἂν ἐμπρός του εὐρεθῆς,
τὴν κεφαλὴν νὰ νεύσης ἀναγκάζεσαι
χαμαὶ μὲ σέβας. Ὡστ' ἐγὼ ἀδύνατον
κατάσκοπος νὰ ἦνε λέγω οὗτος, ἢ
τῆς φύσεως οἱ νόμοι ἀνετράπησαν.

KAM. Μ' ἐκπλήττεις, Γοδεφρείδε, μὲ τοὺς λόγους σου,
καὶ μέχρι τρίτου οὐρανοῦ, ὡς ποιητῆς
τὴν φίλην ἐρωμένην, τὸν ἐξύψωσας.

ΒΙΑ. Ὡς ποιητῆς ; Ὡ! ἄφες τούτους τοὺς κακοὺς
ἀντιγραφεῖς, τοὺς φθείροντας τὰ πρότυπα
τῶν ποιημάτων τ' οὐρανοῦ ποιητοῦ.

Σ' ἐκπλήττουσιν οἱ λόγοι μου ; Ἐρώτησον
τὸ πρᾶγμα μᾶλλον πόσον μὲ ἐξέπληξε.

KAM. Βιλλαρδουῖνε, μάτην ἀγωνίζομαι
εἰς τὴν μαγεῖαν ν' ἀντιστῶ τῶν λόγων σου.
Τῆς εὐφραδοῦς σου γλώσσης ὁ ὀρμητικὸς
ἀείποτε μὲ παρασύρει χεῖμαρρός,
ὡς φύλλον δένδρου. Εἶμαι ἀνυπόμονος
τὸν νέον σου νὰ ἴδω.

- ΒΙΑ. ὕψηλότετε,
εὐθύς ὁ ὀρισμός σας.
- ΚΑΜ. Ὀνομάζεται
δέ ;
- ΒΙΑ. Ἄγγελος, νομιζῶ, Φιλανθρωπινός.
- ΚΑΜ. Λοιπὸν ἄς ἔλθῃ.
- ΒΙΑ. Ὀρισμός σας. (ἐξέρχεται)

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΚΑΜΠΑΝΙΤΗΣ (μόνος).

Τέλειος

ἱππότης οὗτος ὁ Βιλλαρδουϊνός μου
θά ἦτο, εἴαν μόνον δὲν ἐσπούδαζε
λατινικά, διὰ τὰ γείνη ποιητής.
Ἴππότης, ναί, καὶ ποιητής, τὸ ἐννοῶ.
Ἄλλὰ ἱππότης καὶ λατινιστής! αὐτὸ
ὁ ἰδικός μου νοῦς δὲν τὸ χωρεῖ ποτέ.
Εἰς τὸν Ὁράτιόν του πρόσθετε τώρα σὺ
καὶ τῶν Γραικῶν τὸν τρουβαδοῦρον Ὅμηρον,
καὶ πές μου τότε : γίνεται ἡ κεφαλὴ
τοῦ Γοδεφρείδου τοῦ πτωχοῦ σαλάτα, ναί
ἢ ὄχι ; Ὅπου ὁ Βιλλαρδουϊνός μου
ἴδῃ Γραικὸν πανοῦργον, ἀλλὰ ὅπως οὖν
ῶραϊον κ' ὑπερήφανον, φαντάζεται
ὅτι ἐμπρός του βλέπει ὀλοσώματον
τὸν Ἀχιλλέα ἢ τὸν Ἀγαμέμνονα

ἢ ἕτερον ἰππότην ἐκ τῆς Τρωϊκῆς
σταυροφορίας τῶν Γραικῶν τῶν παλαιῶν.
Νὰ ἴδω ὅπωςδῆποτε περίεργος
τὸν νέον τοῦτον εἶμαι Φιλανθρωπινὸν
τοῦ Γοδεφρείδου.

ΣΚΗΝΗ Δ'.

ΚΑΜΠΑΝΙΤΗΣ, ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ καὶ ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙ.

- ΚΑΜ. Τ' ὄνομά σου ;
- ΦΙΛ. Ἄγγελος.
- ΚΑΜ. Καὶ τὸ ἐπώνυμόν σου ;
- ΦΙΛ. Φιλανθρωπινός.
- ΚΑΜ. Εἶσαι Γραικός ;
- ΦΙΛ. Εἶμ' Ἕλλην.
- ΚΑΜ. Πῶς, ὦ Ἕλλην μου,
κατάσκοπος νὰ γείνης ἀπεφάσισας,
καὶ μὲ ἡμᾶς τοὺς Φράγκους τόσοσιν τολμηρὸν
παιγνίδιον νὰ παίξῃς, ὅπου κέρδος μὲν
ἐλάχιστον θὰ εἶχες, τὴν ἀπώλειαν
μεγίστην ὁμῶς, ἐὰν ἀπετύγχανες ;
Τί ἔπαθες, εἰπέ μοι, κ' ἐκ τῆς πατρικῆς
οἰκίας ἐδραπέτευσας, μειράκιον ;
τὸ μάθημά σου μὴ δὲν ἤξευρες καλὰ
καὶ ὁ διδάσκαλός σου εἰς τὸν φάλαγγα
σὲ ἔβαλε ; Μὴ ὁ πατήρ σου σ' ἔδειρεν ;
ἢ τοῦ μικροῦ σου ἀδελφοῦ τ' ἀθύρματα

μη ἤρπασες κ' ἡ μήτηρ σ' ἐτιμώρησε ;
Ἐν δὲ τῇ παιδικῇ σου ἀφελείᾳ σύ,
διψῶν βαρεῖαν κατ' αὐτῆς ἐκδίχῃσιν,
πολέμους αἴφνης ὠνειρεύθης κ' αἵματα,
καὶ ρίψας κατὰ γῆς τὸ καλαμάριον,
ὠρέχθης ξίφος νὰ φορέσῃς μαχητοῦ ;
Ἄλλὰ τί βλέπω ; Μόλις ἤδη ἔμαθες
τοῦ νέου σου τὸ ἄλφα ἐπαγγέλματος,
καὶ παρωδεῖς εὐσχήμεως τὸν πολεμιστὴν,
ἀρειμανίως πλάττεσαι τὸ πρόσωπον,
συνάγεις τὰς ὀφρῦς σου, καὶ τὸ μέτωπον
ἐπαίρων ἀγερῶχος, μόλις ἀξιούς
νὰ με ἀκούσῃς. Σύνελθε, παιδάριον,
κατάβα ἐκ τοῦ ὕψους, ὅπου σὲ πλανᾷ
ἡ φαντασία. Κύψον τὴν ὑψαύχεναν
τετυρωμένην κεφαλὴν σου κατὰ γῆς.

ΦΙΛ. Ἡ κεφαλὴ ἑνὸς Ῥωμαίου εὐγενοῦς
ἐνώπιον τοῦ ξένου τῆς πατρίδος του
κατακτιτοῦ δὲν κύπτει, πίπτει μόνον.

ΚΑΜ.

Ἄνδριφ

δὲν θέλῃς τὴν ζωὴν σου εἰς τὴν φράσιν σου
νὰ θυσιάσῃς, κύψον τὴν ὑψαύχεναν,
σ' ἐπαναλέγω, κεφαλὴν σου κατὰ γῆς.
Ταπεινώσον τὸ βλέμμα σου τὸ αὔθαδες.
Τὸ ἀνειμένον ἦθος σου περίστειλον.
Ἐμπρὸς ἐμοῦ τοῦ ἡγεμόνος ἴστασαι,
ὦ εὐγενῆ Ῥωμαεῖ !

ΦΙΛ.

Ποῖν σταθῶ ἐμπρὸς

τοῦ Γουλιέλμου Καμπανίτου, ἔμπροσθεν
τοῦ πορθητοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως
ἐστάθην, τοῦ Δανδόλου.

ΚΑΜ. Ὅστις ὡς τυφλὸς

δὲν εἶχεν ὀφθαλμοὺς νὰ ἴδῃ βέβαια
ἐνὸς ῥωμαίου εὐγενοῦς τὴν ἔπαρσιν.

ΦΙΛ. Ἐὰν δὲν εἶχεν ὀφθαλμοὺς τοῦ σώματος
ὁ δούξ τῆς Βενετίας, πολυόμματον
καὶ φεγγοβόλον εἶχε τὴν διάνοιαν,
δι' ἧς ἀπταιστώσως εὗρε καὶ ἐβάδισε
τὴν κατ' εὐθεΐαν εἰς τὸν θρόνον ἄγουσαν
τοῦ Κωνσταντίνου, κύριε. Πρὸ πάντων δὲ
τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκείνους εἶχε τῆς ψυχῆς,
δι' ὧν τὴν θέσιν κ' ἑαυτοῦ ὡς νικητοῦ
ἐνόει καὶ τὴν θέσιν ἐνὸς αὐλικοῦ
ἀξιώματι τοῦ ἠττημένου καὶ
ἐκπτώτου βασιλέως.

ΚΑΜ. Τί ἀξίωμα

ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἀλεξίου εἶχες ;

ΦΙΛ. Γραμματεὺς

ὑπὸ τὸν μέγαν Λογοθέτην.

ΚΑΜ. Τόσον νέος ; Πλὴν

τί θέλων εἰς τὴν Ἀρκαδίαν ἤρχεσο ;

ΦΙΛ. Εἰς τῶν Σκορτῶν τὸ φρούριον ἐσκόπευον
νὰ ἔμβω.

ΚΑΜ. Θέλων βέβαια συμμαχητὴς
τοῦ συντοπίτου σου νὰ γείνης Βουτσαρᾶ.

ΦΙΛ. Ναί.

- ΚΑΜ. Εὐγε. Μοὶ ἀρέσκει ἡ εἰλικρινὴς αὐτὴ ὁμολογία. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι καὶ κάτι ἄλλο εἰς τὸν φρούραρχον θὰ ἔφερες ἐκτὸς τοῦ ξίφους τούτου σου.
- ΦΙΑ. Ἐκτὸς τοῦ ξίφους οὐδὲν ἄλλο ἔφερον.
- ΚΑΜ. Πολὺ διστάζω νὰ δεχθῶ τοὺς λόγους σου. Δὲν σὲ πιστεύω.
- ΦΙΑ. Εἶπον τὴν ἀλήθειαν, ὡς ὤφειλον. Τὰ ἄλλα εἶνε ἔργον σας.
- ΚΑΜ. Ἐχθρὸς τῶν Φράγκων φανερός κηρύττεσαι λοιπὸν καὶ νὰ τὸ εἴπης δὲν συστέλλεσαι ἀναφανδόν ;
- ΦΙΑ. Ἐν ὅσῳ τῆς πατρίδος μου καὶ μία σπιθαμὴ μένει ἀδούλωτος, καθῆκόν μου νομίζω ἱερώτατον νὰ προμαγῆσω κατὰ τὰς δυνάμεις μου μέχρις ἐσχάτων.
- ΚΑΜ. Νέε, εἰς' ἐλεύθερος ὑπὲρ τοῦ Ἀρακλόβου τὰς δυνάμεις σου ν' ἀριερώσης. Ἄγ' ἐκεῖ ἐλεύθερος, καὶ πάντα ἔσο βέβαιος εἰς τὴν πρὸς σὲ ἐνὸς ἱππότητου ἔζοχον ὑπόληψιν.
(τὸν δεξιοῦται. Πρὸς τὸν Βιλλαρδουῖνον, πρὸ ὀλίγου εἰσελθόντα).
Εἰπέ ἱππότηται τρεῖς νὰ συνοδεύσωσι μέχρι τινὸς τὸν νέον εἰς τὸ φρούριον.
Ἵγίαινε.
- ΦΙΑ. Εὐγνώμων αἰωνίως σοι. (ἐξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

ΚΑΜΠΑΝΙΤΗΣ καὶ ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ.

ΚΑΜ. Καρδιογνώστης εἶσαι, Γοδεφρεϊδέ μου.
Οὐδὲ ἰῶτα ἀναιρῶ τῆς γνώμης σου.
Καθὼς ὁ εἰς τὴν ἔρημον τῆς Ἀφρικῆς
παρεκτραπείς ἰππότης μετὰ πλάνην του
μακρὰν καὶ κακουχίαν αἴφνης ὄασιν
ἀνακαλύψας χλοερὰν, ἐκ τῆς χαρᾶς
σκιρτᾷ, ὁμοίως χαίρων καὶ ἐγὼ σκιρτῶ
εἰς τῆς ξηρᾶς τὴν ἔρημον Ἀνατόλης
τῶν αἰσθημάτων τῆς τιμῆς τὴν ὄασιν
ἀνακαλύψας ταύτην. Εὐγενῆς ψυχῆ,
ὕγιαινε, σπανία ἀλλ' ἐπέραστος
ἐξαίρεσις τῆς φαύλης τῶν Γραικῶν φυλῆς.
— Ἀνέκρινας τὸν ἄλλον ;

ΒΙΑ.

Τὸν ἀνέκρινα.

Εἶν' ὑπηρέτης τοῦ Δοξαπατρῆ αὐτός,
καὶ τὸν στρατὸν μας ἤλθεν ὡς κατάσκοπος
νὰ ἐξετάσῃ. Πλὴν τὸ σπουδαιότατον
τῆς ἀνακρίσεώς του ἐξαγόμενον
εἶν' ὅτι ὁ θεράπων οὗτος κάλλιστα
τὸ σπήλαιον γνωρίζει, ὅπου πρὸ πολλοῦ
τὴν οἰκογένειάν του ὁ Δοξαπατρῆς
κρυμμένην ἔχει.

ΚΑΜ.

Τοῦτο, Γοδεφρεϊδέ μου,
σπουδαιότατη εἶνε ἀνακάλυψις.

Τὸ πρᾶγμ' ἄς μένη μυστικὸν πρὸς τὸ παρὸν
καὶ μεταξύ μας μόνον. Ἄς ἐτοιμασθοῦν
ἑπτὰ ἰππῶται νὰ μὲ συνοδεύσωσι
πρὸς τῆς οἰκογενείας τοῦ Δοξαπατρῆ
τὸ σπήλαιον, εἰς ὃ νῦν ὁ κατάσκοπος
θὰ μ' ὀδηγήσῃ. Μέχρι νεωτέρας μου
διαταγῆς ἐν τούτοις ἀναβάλλεται
ἢ κατὰ τοῦ φρουρίου ἔφοδος τῶν ἰπποτῶν.

(Καταπεταννύεται ἡ αὐλαία).

ΒΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΣΚΗΝΗ Α΄.

(Περίγυρα τοῦ φρουρίου τῶν Σκορτῶν)

Τυφλὸς ΡΑΨΩΙΔΟΣ καὶ ἡ ὀδηγὸς αὐτοῦ ΘΥΓΑΤΗΡ.

ΡΑΨ. Ποῦ τῶρ', ἀγαπητὴ μου κόρη, εἴμεθα ;
Νομίζω, ὅτι ἤδη πλησιάζομεν
εἰς τοῦ φρουρίου τὸν δασύσκιον ὄρμυον.
Τὰς πολιὰς μου τρίχας καὶ τὸ πρόσωπον
προσπνέει αὔρα δάσους δροσερὰ ἐδῶ.
Ποῦ εἴμεθα, ὦ κόρη ;

ΘΥΓ. Πλησιάζομεν
εἰς τῶν Σκορτῶν, ὦ πάτερ μου, τὸ φρούριον,
κ' ἐκείθεν μόλις ὄραν νῦν ἀπέχομεν.

ΡΑΨ. (κύψας καὶ ἀσπαζόμενος τὴν γῆν)
Μὲ δάκρυα, ὦ Ἀρκαδία προσφιλῆς,
σὲ χαιρετῶ, καὶ μὲ τὰ χεῖλη τρέμοντα
τῆς ποθητῆς σου γῆς τὸ χῶμ' ἀσπάζομαι.
ᾧ φάραγγες, κοιλάδες, λόφοι τῶν Σκορτῶν,
ὦ τείχη ὑψηλὰ καὶ ὑπερήφανα
τοῦ Ἀρακλόβου, ἴδετέ με, ἴδετε
τὸν ἄρχοντα τὸν μέγαν καὶ πανίσχυρον

ποτὲ τῆς Ἀρκαδίας Φιλανθρωπινόν !
Ἄφ' οὗ τὰ στίφη πάλαι τὰ Νορμανδικά,
ὅσα εἰς τοῦ Μορέως ἀπεβίβασε
τὰς παραλίους πόλεις ὁ ἀρχιληστής
Ῥογήρος, ὅστις ἐκαλεῖτο βασιλεὺς
τῆς Σικελίας, ἰσχυρῶς ἀπέκρουσα,
τυχοδιῶνται νέοι ἐκ τῆς Δύσεως
ἐπιδραμόντες μ' ἤρπασαν αἰγμάλωτον
μετὰ τῶν δύο τέκνων μου κ' ἐπώλησαν
εἰς τοὺς βαρβάρους τῆς Αἰγύπτου. Καὶ ὁ μὲν
υἱός μου, τοῦ δεσπότη του διαφυγὼν
τὰς χεῖρας, ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν,
κ' ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ
ὑπὸ τὸν μέγαν λογοθέτην γραμματεὺς
ἐτάχθη. Ἐγὼ δὲ καὶ ἡ θυγάτηρ μου
πέντε καὶ δέκα ἔτη νῦν πλανώμενοι
τῆδε κακεῖσε, τέλος ἐπιστρέφωμεν
εἰς τοὺς ἀγαπητάς σου κάλπους σήμερον
ἐπαῖται, ῥακενδύται, ἀλλὰ χεῖροντες,
ἀλλὰ τὴν γῆν σου βρέχοντες μὲ δάκρυα
θερμὰ, φιλτάτη, γλυκυτάτη μου πατρίς !
ὦ ! κύψον, θυγατέρ μου, καὶ ἀσπάσθητι
τὴν γενεθλίαν γῆν σου. Εἶνε, κόρη μου,
ἡ Ἀρκαδία, ἡ παμπόθητος πατρίς,
ἡ χώρα περὶ ἧς πολλάκις σ' ἔλεγον.
Ἐδῶ τῆς νεαρᾶς σου ἡλικίας πρὶν
τὰ ἔτη ἀθορύβως πάλαι ἔρρεον,
καθὼς τὰ ρεῖθρα τοῦ Παμίσου τ' ἀργυρᾶ.

Τί ὦρα εἶνε, κόρη μου ;

ΘΥΓ.

Ὁ ἥλιος

ἐγγίξει ὅσον οὐπω εἰς τὴν δύσιν του,
κ' εἰς τὰς ἐπάλξεις τοῦ φρουρίου τῶν Σκορτῶν
ἀκόμη μόνον εἶναι.

ΡΑΨ.

Βλέπεις, κόρη μου,

τριγύρω πόσοι λόγγοι, λόφοι καὶ βουνοί,
καὶ διὰ τούτων ῥέοντα κρυστάλλινα
τὰ διαυγῆ τῶν ῥυακίων νάματα.

Ἀκούεις τῶν πτηνῶν τὰ κελαδήματα,
καὶ τῶν ῥυακίων τὸ γλυκὸ κελάρυσμα ;

Ἐδῶ, εἰς τοῦτον πάλαι τὸν ἐπίγειον
παράδεισον διήγον βίον εὐτυχῆ.

ὦ εὐτυχίας χρόνοι ! Ἐξ ἡ μήτηρ σου
ἀκόμη τότε καὶ ὁ ἀδελφός σου. Σὺ,

τριέτης μόλις ἔτρεχες περιχαρῆς

εἰς τὸν ὠραῖον τοῦ λειμῶνος τάπητα
τὴν κούφην χρυσαλλίδα, ἔνθεν ἄλλοσε

μεθιπταμένην, κυνηγῶσα. Πλὴν ἰδὸν
ἐξαίφνης εἰς τὸν χάλικα προσκόπτουσα

κατέπιπτες, κ' ἐθρήνεις ἀπαρήγορος.

Μὲ ποῖα τότε ἔτρεχε καγχάσματα

ὁ δυστυχῆς σου ἀδελφός καὶ ἐκ τῆς γῆς
σὲ ἤγειρε. Καὶ μόλις σὺ ἀνίστασο,

καὶ τὸ ἀθῶον ἤρχετο μειδιάμα

εὐθέως εἰς τὰ χεῖλη σου, καὶ ἤρχιζες
τῆς χρυσαλλίδος πάλιν τὸ κυνήγιον.

Καὶ σήμερον, ὡς πάλαι, αἱ αὐταὶ εἰσι

κοιλιάδες, λόφοι, και δρυμῶνες και βουνοί·
γλαυκά, ὡς πάλαι, ρέουν τὰ κρυστάλλινα
και διαυγῆ τῶν ρυακίων νάματα·
ὡς πρὶν, και νῦν ὠραία ἡ αείποτε
ὠραία εἶνε φύσις· ἀλλ', ἀλλοίμονον !
ὠραία ὄχι πλέον ὄχι δι' ἐμέ !

Εἰς σκότος ὁ πατήρ σου ὁ τρισάθλιος
αἰώνιον πλανᾶται· τάφου πλάξ ψυχρὰ
καλύπτει τὴν μητέρα σου, και φραγκικῆς
τὸ στόμα σπάθης βέβαια τοῦ δυστυχοῦς
τὸν βίον ἀδελφοῦ σου ἔκοψε, και γῆ
ἐγκλείει ξένη ἀκλαυστα τὰ κόκκαλα.
Υἱέ μου, Ἄγγελέ μου !

ΘΥΓ.

Παῦσον, πάτερ μου,

τὰ δάκρυα. Τίς οἶδεν ἂν ὁ Ἄγγελος
ἀκόμη κάπου ζῆ και δὲν ἀπέθανεν ;

ΡΑΨ.

Ἀκόμη κάπου ζῆ και δὲν ἀπέθανεν !

ὦ δέσποινά μου πολυεύσπλαγγχε, εἰάν
ὁ Ἄγγελός μου ἔζη ὁ παμπόθητος,
εἰάν τὴν εὐτυχίαν εἶχον και χαρὰν
νά σφίγξω τὸν υἱὸν εἰς τὰς ἀγκάλας μου
αὐτάς ! Ἄλλ' ὄχι. Ὁ υἱός μου Ἄγγελος
ἀπέθανε, δὲν ζῆ !

ΘΥΓ.

Τίς σ' ἐβεβαίωσε,

και λέγεις μετὰ τόσης θετικότητος
ὅτι δὲν ζῆ ; Μὴ ἤλθέ ποτε ἄνθρωπος
νά σ' εἶπῃ, ὅτι νέος τις ὀνόματι
Ἄγγελος Φιλανθρωπινὸς ἀπέθανε

τὴν δεινὰ ὄραν καὶ ἡμέραν ἀκριβῶς
καὶ εἰς τὸ δεινὰ μέρος ; ὅτι ἤκουσε
τοῦλάχιστον τοιοῦτόν τι, εἴαν αὐτὸς
ὁ ἴδιος δὲν εἶδεν ; Ὅχι !

ΡΑΨ.

Ἄχ, ὦ κόρη μου,
πῶς θέλεις ν' ἀπατάς τὴν φαντασίαν σου
μ' ἀπατηλὰς ἐλπίδας ! Τὴν Ἀνατολὴν
καὶ τὴν Ἑλλάδα ὅλην δὲν διήλθμεν
εἰς μάτην πάντας ἐξετάζοντες παντοῦ
περὶ τοῦ ἀδελφοῦ σου ; Τίς καὶ ὅπως οὖν
ἐπίσημον κατέχων τι ἀξίωμα
ἐν Κωνσταντινουπόλει, δὲν κατέπεσε
νεκρὸς ὑπὸ τὸ ξίφος τῶν κατακτητῶν
Λατίνων εἰς τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως
ἐντὸς ἢ ἔξω καὶ εἰς τὰ περιγύρω ;

ΘΥΓ.

Ἄλλὰ πολλοὶ φυγόντες καὶ ἐσώθησαν.

ΡΑΨ.

Καὶ μετ' ἐνιαυτούς τινες εὐρέθησαν.
Δύο καὶ τρία ἤδη ἔτη, Θεανῶ,
τὸν ἀδελφόν σου μάτην ἀλητεύομεν
ἀναζητοῦντες. — Τέκνον μου γλυκύτατον,
οἰέ μου ! Εἰς τὸν τάφον λοιπὸν πέπτωται
νὰ καταβῶ, θεέ μου, δίχως τὴν φωνὴν
ν' ἀκούσω πλέον τοῦ υἱοῦ μου, μίαν κἄν
ἀπὸ τοῦ στόματός του λέξιν ; ὦ ! σκληράν,
Θεέ, τὴν τιμωρίαν μοὶ ἐφύλαττες !
Καὶ γέρων, τυφλὸς γέρων, βίον πλάνητα
νὰ διανύω ὄρφανός, ὀλόρφανος,
χωρὶς νὰ ἔχω στήριγμα τοῦ γήρωσ μου,

χωρίς . . . (διακόπτεται ὑπὸ τῶν λυγμῶν)

ΘΥΓ. Πῶς εἶσαι, πάτερ μου, ὀλόρφανος ;
Κανὲν δὲν ἔχεις στήριγμα τοῦ γήρως σου ;
Λοιπὸν δὲν εἶμαι τέκνον σου, πάτερ, ἐγὼ ;
Δὲν εἶμ' ἐγὼ θυγάτηρ σου, ὦ πάτερ μου ;

ΡΑΨ. Συγχώρησόν μοι, τέκνον, τὴν ὑπερβολὴν
τῆς θλίψεως. Δὲν ἔμεινα ὀλόρφανος.

Μοὶ μένει — ὦ Θεέ μου, σὲ εὐχαριστῶ ! —
παρήγορός μου ἢ γλυκεῖά τῆς φωνῆ.

Μοὶ μένεις σὺ παρήγορος, ὦ τέκνον μου,
ὦ μόνε θησαυρέ μου, μόνη μου χαρὰ,
ὁ μόνος σὺ τὴν εὐθραυστόν μου ὑπαρξίν
συνέχων ἔτι πρὸς τὴν γῆν αὐτὴν θεσιμῶς,
σὺ, μόνη μου ἐλπίς, γλυκεῖα, θυγατερ !

(ἐναγκαλιζέται κλαίων τὴν κόρην· ἀλλ' ἔντρομος εὐθὺς ἀποσπᾶται)

Τίς ἔρχεται, ὦ κόρη ;

ΘΥΓ. Πάτερ μου, κενεῖς
δὲν εἶνε.

ΡΑΨ. Δὲν ἀκούεις βᾶδισμά τινος
προσερχομένου ;

ΘΥΓ. Ὅχι.

ΡΑΨ. Ἀκούσθητι.

ΘΥΓ. Ἀκούω τώρα.

ΡΑΨ. (ἔμφοθος). Σπεύσωμεν, ὦ θυγατερ.

Εἶνε ἱππῶται φράγχοι. Σκέπασον καλῶς
τὸ πρόσωπόν σου, κρύψον τὰς πλεξίδας σου.

Ἀκούεις ; πλησιάζουν. Δράμε, φύγωμεν.

Ἀλλοίμονον ! Μᾶς ἔφθασαν οἱ φοβεροὶ

ἰππόται. Τοὺς ἀκούεις ; Στρέψε καὶ ἰδὲ,
εἷς εἶνε, δύο, τρεῖς, ἢ . . .

ΘΥΓ. Πάτερ, μὴ φοβοῦ.

Κανεῖς δὲν εἶνε Φράγκος, μόνον Ἕλληνας εἷς.

ΡΑΨ. Σ' εὐχαριστῶ, Θεέ μου παντοδύναμε !

Καὶ μόνος εἶνε ;

ΘΥΓ. Μόνος. Δέκα βήματα

ἀπέχει μόλις ἤδη.

ΣΚΗΝΗ Β΄.
ΟΙ ΤΗΣ ΠΡΟΔΑΒΟΥΣΗΣ ΣΚΗΝΗΣ καὶ
ΑΓΓ. ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ.

ΦΙΑ.

Ἄνθρωποι καλοί,
καλὴν ἐσπέραν.

ΡΑΨ.

Τέκνον, καλῶς ὤρισες.
Πρὸς ποῦ πηγαίνεις, εἴαν θέλῃ ὁ Θεός ;

ΦΙΑ.

Πρὸς τῶν Σχορτῶν τὸ φρούριον πορεύομαι.

ΡΑΨ.

Ὡς φίλος πάντως. Εἶσαι Ἕλληνας.

ΦΙΑ.

Μάλιστα.

ΡΑΨ.

Γλυκεῖα πλάνη ! Εἶνε ἀπαράλλακτος
ὁ τόνος τῆς φωνῆς του. Δυστυχία μου !

ΦΙΑ.

Πλὴν τί δακρύεις, πάτερ ;

ΡΑΨ.

Δυστυχία μου !

ΦΙΑ.

Πλὴν διατί, ὦ πάτερ ;

ΡΑΨ.

Νέε, πρὸς Θεοῦ

μη λέγε, πάτερ, μή. Τὸ ὄνομα αὐτὸ
ὡς δίστομος ῥομφαία τὴν καρδίαν μου
διαπερᾷ. Δὲν ἔχω τὸ εὐτύχημα
πατὴρ νὰ εἶμαι. Ὁ υἱὸς ὁ μόνος μου . . .

ΦΙΛ. Συμπάσχω, γέρον, εἰς τὴν θλιψίν σου, ἀλλὰ
πρὸ τῆς νυκτὸς νὰ φθάσω εἰς τὸ φρούριον
ἐπιείγομαι. Συγγνώμη, ἂν τοῦ ἄλλου σου
παρήγορος δὲν μένω. Τίς ποτε θνητὸς
δὲν ἔκλαυσε πατέρα, ἀδελφόν, υἱόν ;
Ἵραία κόρη, σὲ παρακαλῶ θερμῶς,
δὲν μ' ὀδηγεῖς, ἢ μᾶλλον δὲν μοὶ λέγεις τίς
εἰς τῶν Σκορτῶν ἡ ἄγουσα τὸ φρούριον ;

ΘΥΓ. Αὐθέντα, . . .

ΡΑΨ. Κατ' εὐθείαν ἀκολούθησον,
αὐθέντα μου, τὸν δρόμον.

ΦΙΛ. (δοῦς τι εἰς τὴν κόρην). Ὑγιαίνετε. (ἀπέρχεται).

ΘΥΓ. Νὰ σὲ φυλάττῃ ὁ Θεός, αὐθέντα μου,
νὰ ζήσουν οἱ γονεῖς σου.

ΡΑΨ. Ἐν ἀπέθαναν,
νὰ συγχωρέσῃ τὰς ψυχὰς των ὁ Θεός,
καὶ νὰ τὰς ἀναπαύσῃ εἰς τόπον χλοερὸν
τοῦ παραδείσου. — Ποῖος ἄρα γε αὐτὸς
νὰ εἶνε λέγεις ;

ΘΥΓ. Ξένος, πάτερ, φαίνεται
καὶ πλούσιος. Μοὶ ἔδωκ' ἐν ὑπέρπυρον.

ΡΑΨ. Ἀλήθεια ; τί λέγεις ;

ΘΥΓ. Ἐν ὑπέρπυρον.

Ἐν δὲν πιστεύης, ψαῦσον. (τῷ ἐγχειρεῖ τὸ νόμισμα).

ΡΑΨ. Ναι, ἀλήθεια,

ὕπερπυρον. ὦ! ἑκατονταπλάσιον
νὰ σοὶ τὸ ἀποδώσῃ, ξένε, ὁ Θεός.

ΘΥΓ. Ἀλλὰ τῶν σταυροφόρων πῶς διέφυγε
τὰς χεῖρας; Τοῦτο εἶνε τὸ παράδοξον.

ΡΑΨ. Παντοῦ καὶ πάντα τὸν καλὸν τὸν ἄνθρωπον
διαφυλάττει καὶ σκεπάζει ὁ Θεός.
Ἀλλὰ ἠργήσαμεν, ὦ κήρη! σπεύσωμεν,
θὰ νυκτωθῶμεν ἔξω μόνου. Ἄγωμεν.

ΣΚΗΝΗ Γ΄.

(Τὰ ἔνδον σπηλαίου παρὰ τὸ ὄρος τοῦ Χέλμου, ἕκπινος παρὰ
τὴν ὄροσφην διηνευγμένου βράχου φτωχίζομένου, καὶ εἰς
εὐπρεπὲς οἴκημα διακεκοσμημένου).

ΒΑΣΙΛΙΚΗ καὶ ΜΑΡΙΑ κεντώσα.

ΜΑΡ. Ἐχεις δίκαιον, Βασιλική, ἔχεις δίκαιον. Μὴ γὰρ
κ' ἐγὼ δὲν τὸ βλέπω;

ΒΑΣ. Ἐγὼ δὲν μπορῶ καθόλου νὰ καταλάβω αὐτὰ τὰ
πράγματα.

ΜΑΡ. Ἄκουσε λοιπὸν νὰ σὲ τὰ διηγηθῶ ὅλα ἐξ ἀρ-
χῆς. (ἀποθέτει μακρὰν ἑαυτῆς τὸ κέντημα). Ἐπεριπάτουں μόνη
εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Χέλμου. Ἐξαφνα βλέπω καλπάζον-
τας ἐμπρὸς μου τρεῖς ἵππους. Καθὼς τοὺς εἶδα, τρέχω
ἀπὸ τὸν φόβον μου νὰ κρυθῶ· ἀλλ' ἦτο πλέον πολὺ ἀργά.
— « Ποῦ τρέχεις, εὐμορφη Ῥωμαία; » λέγει ὁ εἰς ἀπὸ
αὐτούς, κ' ἐγὼ αἰσθάνομαι τότε κομμένα ἀπὸ τὸν τρόμον

τὰ ἥπατά μου, καὶ ἐπαकुμβῶ εἰς τὸν κορμὸν ἑνὸς δένδρου, μόλις δυναμένη νὰ στηριχθῶ εἰς τοὺς πόδας μου. Εὐθὺς ξεπεξεύει ἐκεῖνος καὶ παραδώσας τὸν ἵππον εἰς τοὺς προπορευθέντας δύο ἱππώτας ἔρχεται πλησίον μου, καὶ μετὸν τρόπον ἥπιον καὶ γλυκὺν — « Ποία εἶσαι, μ' ἐρωτᾷ, εὐμορφή Ῥωμαία ; » — « Εἶμαι πτωχὴ κόρη ἀπὸ τὸ ἐγγὺς χωρίον » τῷ ἀπεκρίθην μετὰ τρέμουσαν φωνὴν ἐγώ. — « Εὐμορφή κόρη, μοὶ λέγει τότε ἐκεῖνος, βλέπεις μακρὰν ἐκεῖ κάτω εἰς τὴν πεδιάδα τὰς σικηνάς ἐκεῖνας καὶ τὰ πλήθη ἐκεῖνα τῶν πολεμιστῶν ; βλέπεις τὴν ἀπέραντον αὐτὴν πεδιάδα καὶ τὰ βουνὰ ἐκεῖνα τὰ ὑψηλά ; Ὅλα ἐκεῖνα τὰ στίφη τῶν πολεμιστῶν ὑποτάσσονται εἰς τὸ νεῦμα ἑνὸς καὶ μόνου ἀνθρώπου. Ὅλη αὐτὴ ἡ γῆ τοῦ Μορέως, ὅσην βλέπεις καὶ ὅσην δὲν βλέπεις, ὑπόκειται εἰς τὴν ἐξουσίαν ἑνὸς καὶ μόνου ἀνθρώπου. Ἀλλὰ τῆς γῆς ὅλης αὐτῆς δύνασαι σὺ κυρία νὰ γείνης, τὰ στίφη ἐκεῖνα τῶν πολεμιστῶν ἔτοιμα εἶνε νὰ πέσωσι πρὸ τῶν ποδῶν σου, καὶ νὰ σὲ ἀνακηρύξωσι κυρίαν ἑαυτῶν καὶ δέσποιναν, ἐὰν ἔν καὶ μόνον πρᾶγμα νὰ διαθέσης βουληθῆς, ἐὰν θελήσης νὰ προσφέρῃς τὴν καρδίαν σου εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅστις ἐξουσιάζει τὴν γῆν καὶ τοὺς ἀνθρώπους, εἰς τὸν ἱππότην, ὅστις γονυπετῆς πρὸ τῶν ποδῶν σου, εὐμορφή κόρη, περιμένει νὰ μάθῃ τὴν τύχην του ἀπὸ τὰ ὠραῖά σου χεῖλη ».

ΒΑΣ. Μωρὲ, ποῦ τὸν ὕρῃκαμε τὸν κύρ γαμπρό ! Ἀκοῦς ἐκεῖ ἀδιακρισία καὶ αἰθάδεια ὁ παλιάνθρωπος ! Ὡς τόσο γραφτὸ μοῦ ἦταν νὰ μάθω τῶρα ἔς τὰ γράμματα πῶς κάνουν οἱ Φράγκοι τὴν ἀγάπην. Οὔτε προξενεῖα οὔτε προξενήτρια ! Εἶδα τὴ λεγάμενη ; μ' ἄρσε ; Δὲν ἔχει πολλὰ κύρι' ἐ-

λέψον. Τῆς κάνω μὲν μετάνοια κολοβή, σὰν νὰ ἦταν αὐτὴ ἡ πεθερὰ — ἀκούς ἐκεῖ ; — μὲ ὅλη τὴν ἀξετσειωσιά. Δαχτυλίδι εὐθύς, καὶ ὀλοῖσα 'ς τὸν παππᾶ. Νὰ προκοπῆ, νὰ μάλαμμα ! Κ' ὕστερα πῶς νὰ μὴ χαλάσῃ ὁ κόσμος, παιδάκι μου ; — Ἄς ἦνε. Ὑστερα λοιπὸν, Μαρία ;

ΜΑΡ. Πῶς ἤμην τὴν στιγμὴν ἐκείνην, Βασιλική, εἶνε ἀδύνατον νὰ σοὶ τὸ περιγράψω. Δὲν ἤξεύρω ποῖα τότε ταραχὴ ἐκυρίευσεν τὸν νοῦν μου καὶ τὰς δυνάμεις ὅλας, καὶ ἔμμενα ἄφωνος χωρὶς μίαν νὰ ἠμπορέσω νὰ εἶπω λέξιν. Τέλος πάντων ἐγερθεῖς — αὐτὸ βλέπω, μοὶ λέγει ὁ ἱππότης, διστάζεις ν' ἀποκριθῆς. Αὐριον εἰς τὸν ἴδιον ἐδῶ τόπον περιμένω τὴν ἀπόφασίν σου. Ἐὰν καὶ τὴν ἐλαχίστην ἤδη ἠσθάνθης συμπάθειαν πρὸς τὸν ταπεινότατον λατρευτὴν τῶν χαρίτων σου, μὴ λείψῃς νὰ ἔλθῃς τὴν ἰδίαν αὐτὴν ὥραν εἰς τὸν ἴδιον ἐδῶ τόπον ».

ΒΑΣ. Παναγία μου, Παναγία μου ! Μὲ ζάχαρι καὶ μὲ μέλι ἔλεγε ὁ Σατανᾶς τὰ λόγια του ! Ὑστερα λοιπὸν ;

ΜΑΡ. (βεμβάζουσα ἀποκρίνεται μηχανικῶς). Ὑστερα — (μετὰ μικρὰν παύσιν συνέρχεται ἐκ τῶν βεμβασμῶν της) ὕστερα . . . ναι, ὕστερα λοιπὸν ἀνεχώρησε. (Μένει πάλιν βεθυθισμένη εἰς συλλογισμούς).

ΒΑΣ. (ἀνατενίζουσα πρὸς τὴν Μαρίαν μετ' ἐκστάσεως). Χριστὸς καὶ Παναγία ! Τί ἔχεις, Μαρία ; τί συλλογίζεσαι, παιδί μου ; Ἄφες τον νὰ πάγῃ 'ς τ' ἀνάθεμα ὁ παληόφραγχος ! (Ἐξαίφνης ἀκούεται ἡ φωνὴ τῆς ἔξωθεν ἐρχομένης Σοφίας).

ΣΟΦ. Βασιλική, Βασιλική !

ΒΑΣ. . . . Ἀνάμεσα λοιπὸν 'ς αὐτὰ τὰ δυὸ βουνὰ ἦταν ἡ θρύσι ποῦ ἔτρεχε τ' ἀθάνατο νερό. Τὸ βασιλόπουλο κάνει

νά τρέξῃ ἐκεῖ μέσα μὲ τ' ἄλογο νά πάρῃ ἀπὸ τὴ βρούσι τ' ἀ-
θάνατο νερό. Μὰ ἔλα ποῦ τὰ βουνὰ ἀνοίγουν καὶ κλείουν
ὀλονένα . . .

ΣΟΦ. (προελθοῦσα εἰς τὴν σκηνὴν). Βασιλική, (ἡ Βασιλικὴ
ἐξαφνισθεῖσα δῆθεν ἐγείρεται εὐθὺς ὀρθία) τί κάμνεις αὐτοῦ καὶ
δὲν ἀκούεις ;

ΒΑΣ. Νά, κάθουμαι καὶ λέγω τῆς κοκκῶνα Μαριγῶς ἓνα
παραμῦθι, γὰρ νά τὴν ζενυστάξω.

ΣΟΦ. Ἀκόμη δὲν ἐφάνη ὁ Γιάννης, Βασιλική ;

ΒΑΣ. Ἄχ ! κυρά μου, ἀκόμη δὲν ἐφάνηκε, καὶ δὲν ἤ-
ξεύρω τί νά κάμω ἢ κακομοῖρα ἀπὸ τὴν ἀνησυχία μου.
Κλαίω νύχτα καὶ μέρα ἀπὸ τοὺς φόβους μου. (Ἀκούεται
κρότος παρὰ τὴν εἴσοδον) Ἄ ! κάπποιος ἦλθε. (Τρέχει εἰς τὴν
θύραν καὶ βλέπει τὸν Δαιμονογιάννην, ὃν ἐναγκαλιζέται). Ὁ
Γιάννης, κυρά μου, ὁ Γιάννης μου, ἦλθεν ὁ Γιάννης μου. Δό-
ξα σοι, Θεέ μου ! — Πλὴν . . . (εἰσέρχεται μετὰ τριῶν ἵπ-
ποτῶν ὁ Καμπανίτης εἰς τὴν σκηνὴν, οὗς ἰδοῦσα ἦ)

ΜΑΡ. (φωνεῖ ἔντρομος). Ἄ ! μητέρα, μητέρα μου ! (καὶ δρα-
μοῦσα κρύπτεται εἰς τὸν κόλπον τῆς μητρός, ἥτις ἐγείρεται τότε
ἔντρομος).

ΣΚΗΝΗ Δ'.

ΟΙ ΤΗΣ ΠΡΟΔΑΒΟΥΣΗΣ ΣΚΗΝΗΣ, ΔΑΙΜΟΝΟΓΙΑΝΝΗΣ,
ΚΑΜΠΑΝΙΤΗΣ καὶ ΤΡΕΙΣ ΙΠΠΟΤΑΙ.

ΔΑΙΜ. Κυρά μου, ἡσυχάσετε. Δὲν εἶνε κανένας κίνδυνος.
Εἶνε ὁ αὐθέντης τοῦ Μορέως Γουλιέλμος ὁ Καμπανίτης, ὅπου
ἦλθεν ἐδῶ νά σᾶς ἰδῇ, χωρὶς νά ἔχῃ κανένα κακὸν σκοπόν.

(Ἡ Μαρία βίπτεται ὀλιγοδρανῆς εἰς τι ἐν τῇ γωνίᾳ
κείμενον ἀνάκλιτρον).

ΣΟΦ. Προδοσία, φρικώδης προδοσία ! (Πρὸς τὸν Δαιμονο-
γιάννην). ὦ, εἶνε ἔργον σου τὸ ἀνήκουστον κακούργημα, ἄ-
θλια ! (Ἡ Βασιλικὴ τρέχει εἰς βοήθειαν τῆς Μαρίας).

ΔΑΙΜ. (Πίπτων πρὸ τῶν ποδῶν τῆς Σοφίας). Κυρία, ὦ Κυ-
ρία μου, ἀκουσέ με, καὶ μὴ μὲ καταδικάσης πρὶν μ' ἀκούσης.

ΣΟΦ. Δὲν θέλω νὰ φαίνεσ' ἐμπρὸς μου. Δὲν θέλω ν' ἀ-
κούσω τίποτε. (Πρὸς τὴν Βασιλικήν). Δὲν θέλω νὰ φαίνεσθ'
ἐμπρὸς μου. Μακρὰν ἀπ' ἐδῶ, μακρὰν ἀπὸ τὸ ἄσυλόν μου,
ἔχιδναι ἰσόβολοι ! (Ὁ Δαιμονογιάννης καὶ ἡ Βασιλικὴ ἀποχω-
ροῦσιν ἔντρομοι).

ΚΑΜ. Συγγνώμη, ἀν, κυρία, εἰς τὸν εὐλογον
θυμὸν σας παρεμβαίνω μετὰ σεβασμοῦ.
Ἄλλὰ ἡ δεσποσύνη ἡ θυγάτηρ σας
ἀκόμη δὲν συνήλθεν ἐκ τοῦ τρόμου τῆς,
νομίζω. Τὴν ὀργὴν σας μετριάσατε,
καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν προσοχὴν σας στρέψατε,
μὴ κίνδυνός τις —

ΣΟΦ. Δὲν ὑπάρχει, κύριε,
τῆς ὑμετέρας παρουσίας κίνδυνος
πιστεύσατέ μοι, ἄλλος μεγαλείτερος.

(Ἐρχεται πρὸς τὴν Μαρίαν ἣν ἀρπάζει ἐκ τῆς χειρός).

Ἐπάνω, κόρη τοῦ ἀνδρείου Βουτσαρᾶ
Δοξαπατρῆ, ἐπάνω !

(Ἐνδύει τὸν ἐπενδύτην ἑαυτὴν καὶ τὴν Μαρίαν).

Ἐψηλότατε,
εἰς τῆς αἰχμαλωσίας τὴν ἀπαγωγὴν,

μᾶς βλέπετε ἐτοίμους. Διατάξατε.

ΚΑΜ. Κυρί', ἀπὸ τοῦ φόβου καὶ τῆς ταραχῆς
συνέλθετε. Δὲν ἤλθον, σᾶς ὀρκίζομαι,
πρὸς σᾶς δὲν ἤλθον βίαια προμελετῶν,
καὶ ἄτιμον θὰ ἦτο βίαν πρὸς ὑμᾶς
τῶν ἵπποτῶν ὁ πρῶτος νὰ κατέπραττεν.
Ὡς φίλος μόνον ἤλθόν τινὰς σκέψεις μου
νὰ σᾶς ἀνακοινώσω. Σᾶς παρακαλῶ
ἡσυχῶς ἀταράχως νὰ μ' ἀκούσετε.
Ἄλλὰ ἡ δεσποσύνη — ὦ, κυρία μου,
ἡ δεσποσύνη πάσχει, πάσχει σοβαρῶς.
Καλέσατε, ἢ νὰ καλέσω ἄφετε
πλησίον τῆς νὰ ἔλθῃ τὴν θεράπαιναν.
Αὐτὴ τί πταίει ; Βία καὶ τὸν ἄνδρα τῆς
ἠνάγκασε μεγάλη τὸ μυστήριον
νὰ μοὶ προδώσῃ τοῦτο τοῦ ἀσύλου σας.
Ἐπ' αὐτοφῶρῳ συλληφθεὶς κατάσκοπος
εἰς τὴν ἀγγόνην ἔμελλε νὰ ἀπαχθῇ.
Τί θέλετε νὰ ἐπραττε τὸν θάνατον
ὁ τάλας βλέπων αἰφνης ἀναπόφευκτον ;
Λοιπὸν νὰ τὴν καλέσω ἐπιτρέπετε ;
ὦ, εἰς τῆς δεσποσύνης τὴν πολύτιμον
ζωὴν σᾶς ἐξορκίζω.

ΣΟΦ.

Ἐψηλότατε,

ἢ τόση καλλοσύνη σας κ' εὐγένεια —

(Ὁ Καμπανίτης κλίνει τὴν κεφαλὴν, καὶ προχωρήσας ὀλίγον εἰς
τὰ ἐνδότερα τῆς σκηνῆς νεύει πρὸς τὴν Βασιλικὴν, ἣτις
ἔρχεται καὶ παραμένει πλησίον τῆς Μαρίας).

ΚΑΜ. Κυρία, ὁ σκοπὸς τῆς παρουσίας μου,
ἥτις εὐλόγως σὰς ἐτάραξεν, ἰδοῦ.

— Ἀλλὰ ἡ δεσποσύνη — Συγχωρήσατε —

(Ἔρχεται ἀνίσυχος πρὸς τὸ ἀνάκλιτρον τῆς Μαρίας).

ΒΑΣ. Δὲν ἔχει τίποτε, ἀφέντη. Ὁ ἔξαφνικὸς ἐρχομὸς τῆς
αὐθεντείας σας καὶ τῶν ἵπποτῶν σας τὴν ἐτρόμαξαν ὀλί-
γον· πλὴν τώρα εἶνε καλά.

(Ὁ Καμπανίτης πρὸς τοὺς ἵπποτάς, εἶτα δὲ πρὸς τὴν Σοφίαν).

ΚΑΜ. Ἐξέλθετε. — Κυρία, ὁ σκοπὸς ἰδοῦ
τῆς αἰφνιδίας μου καὶ ἴσως ἀπρεποῦς
ὀλίγον παρουσίας. Θὰ ἐμάθετε
βεβαίως, ὅτι ὄλ' ἡ Πελοπόννησος
σχεδὸν καθυπετάχθη ἤδη εἰς ἐμέ.
Ἐλπίδων ποία ἔτι χίμαιρα πλανᾷ
τὸν σύζυγόν σας ; ποία τρέφει σχέδια ;
Μήπως ἐλπίζει, ὅτι μέλλει τὴν κοινὴν
νὰ διαφύγη τύχην, καὶ εἰς τῶν Σκορτῶν
ἀπόρθητος νὰ μείνῃ τὸ προπύργιον ;
Μεγάλως ἀπατάται. Ἐπορθήθη, αἱ !
τὸ Ἄργος ἐπορθήθη καὶ ἡ Κόρινθος
πολὺ ὀχυρωτέρα· ὀχυρωτέρα
καὶ ἄλλα ἤδη φρούρια ἠλώθησαν,
καὶ νῦν εἰς τὰς ἐπάλξεις των ἵπποτικῆ
σημαία κυματίζει. Τί λοιπὸν μοχθεῖ ;
Ἄν μελετᾷ ἀνδρείας σπαρτιατικῆς
νὰ δώσῃ εἰς τὸν κόσμον νέα δειγμάτα,
μεγάλως ἀπατάται. Ἄνεπιστρεπτὴ
παρῆλθον οἱ πρὶν χρόνοι, ὅτε ἄφρακτος

ἢ Σπάρτη τῶν ἀνδρῶν τῆς ὡς προπύργιον
προέβαλλε τὰ στήθη· καὶ τὴν σήμερον
ὁ Λεωνίδου νὰ φορέσῃ πρόσωπον
καὶ παρωδίαν ν' ἀναλάβῃ ἥρωος
ἐπιχειρῶν ἐμπίπτ' εἰς ἀναχρονισμὸν
παιδαριώδη, καὶ γελοῖος φαίνεται.
Μικρὸν ἄς στρέψῃ περίξ του τοὺς ὀφθαλμούς,
μικρὸν ἄς ἴδῃ περίξ. Ὑπὸ τὴν σκιάν
τοῦ δόρατος τῶν σταυροφόρων πτήσσουσα
συστέλλεται καὶ τρέμει ἡ Ἀνατολή,
ὡς τρέμει τὸ στρουθίον ὑπὸ τὴν σκιάν
τοῦ τὸν αἰθέρα σχίζοντος ἰέρακος.
Ἐφ' ἱκανὸν νῦν χρόνον ὑποκρίνεται
τὸ πρόσωπον τοῦ ἥρωος ὁ Βουτσαρᾶς.
Καιρὸς τὸ προσωπεῖον πλέον κατὰ γῆς
νὰ ρίψῃ, τὴν γελοῖαν παρωδίαν του
καιρὸς νὰ παραιτήσῃ, κ' ἐμβριθέστερον
τὴν θέσιν νὰ σταθμῆσῃ τῆς πατρίδος του.
Ἄν τοῦ Λεωνιδείου πλὴν ἡρωϊσμοῦ
τὴν κωμωδίαν σκέπτεται πεισματωδῶς
νὰ παρατείνῃ ἐπὶ πλέον, τραγικὴ
εἰς τὴν τιμὴν μου θ' ἀποβῆ ἡ λύσις τῆς.
Τὴν κωμωδίαν τῶν τριακοσίων του
Σπαρτιατῶν μὲ ποίαν πέμπτην πράξιν μου
θα ἐνθυμῆται πέρυσι κατέστρεψα.
Κυρία, ἤδη εἰς τὴν ἐξουσίαν μου
ἐξ ὀλοκλήρου εἴσθε, ὅπως βλέπετε.
Σκοπὸν δὲν ἔχω βίας οὐδ' ἐλάχιστον.

Διὰ τῆς κατοχῆς σας εἰς παράδοσιν
νὰ ἀναγκάσω θέλω τὸν Δοξαπατρῆν,
πρὸς ὄφελός μου καὶ πρὸς ὄφελος αὐτοῦ·
διότι μόνον νέαν ῥύσιν αἵματος
τὸ πείσμα του τὸ τόσο πάλιν ἔμελλε
νὰ ἐπιφέρῃ. Ὅλα τὰ περίχωρα
φρουραὶ ἱππῶται θὰ κατέχουν τοῦ λοιποῦ.
Ἐάν, κυρία, ὅμως ἀπαθέστερον
τὴν θέσιν τῶν πραγμάτων ὑμεῖς κρίνετε,
τοῦ πείσματός του νὰ προλάβετε ὑμεῖς
τὰ φρικαλέα δύνασθ' ἐπακόλουθα.
Ἴδού τί σας προτείνω. Εἰς τὸν ἄνδρα σας
νὰ γράψετε ἐντεῦθεν τὰ γενόμενα,
προτρέπουσα αὐτὸν εἰς τὴν παράδοσιν,
διότι ἄνευ ταύτης κινδυνεύετε.

ΣΟΦ. Πολὺ λυπούμαι, ὅτι διπλωματικὴν
τόσον σπουδαίαν ἐντολήν εἰς πρόσωπον
ἐσχάτης ἀμαθείας ἐμπιστεύεσθε
καὶ ὅλως ἀκατάλληλον. Εἶμαι γυνή,
αὐθέντα, καὶ γυνὴ τοῦ Βουτσαρά. Τ' ἀπλοῦν
θαυμάζω τοῦτο πρᾶγμα πῶς δὲν εἶδετε.

ΚΑΜ. Ὁ κίνδυνος, κυρία, λύει τοὺς δεσμοὺς
τῆς συγγενείας καὶ τοῦ φύλου.

ΣΟΦ. Μάλιστα,
ἢ τοὺς συσφίγγει ἔτι μᾶλλον, κατὰ τοὺς
ἀνθρώπους.

ΚΑΜ. Τοὺς ἀνθρώπους πάντας οἱ αὐτοὶ
μᾶς κυβερνῶσι νόμοι, καὶ ὑπέρτατος

τῶν νόμων πάντων εἶνε ἡ Ἀνάγκη. Τίς
θνητὸς νὰ θραύσῃ τὸν ζυγὸν τῆς δύναται ;
Εἰς τῆς ἀνάγκης ταύτης τὸν ζυγὸν καὶ σεις
κύψατε τὸν αὐχένα.

ΣΟΦ.

Τῆς ἀνάγκης τὸν
ζυγὸν ἢ ἐλευθέρα μου συνθλά ψυχή.

ΚΑΜ.

Τῆς εὐγενοῦς Ῥωμαίας τὸ φιλόσοφον
ἀπόφθεγμα ἱππότης ἀμαθῆς ἐγὼ
θαυμάζω μόνον. Εὐγλωττότερον αὐτὰ
τὰ πράγματα λαλοῦσιν ὁμως. Γράψατε,
σᾶς ἐπαναλαμβάνω, πρὸς τὸν ἄνδρα σας.

ΣΟΦ.

Εἰς τὴν διάνοιάν σας ἐμβαθύνω. Τοῦ
δειλοῦ μου ὑπηρετοῦ τὸ παράδειγμα
τὸ θάρρος σας μεγάλως ἀνερέψιστε.

Διὰ τῆς προδοσίας του τὸ σπήλαιον
κατέχετε· διὰ τῆς προδοσίας μου
τὸ φρουρίον ἐλπίζετε. Ἴδου πρὸς τί
χορδὴν τινα δειλίας ἀνιχνεύετε
ἐντός μου. Μάτην. Λείπει ἡ χορδὴ αὐτή.

Καὶ ἂν ὑπῆρχε, πάλιν δὲν ἐφθάνετε
εἰς τὰς ἐπάλλξεις τοῦ φρουρίου δι' αὐτῆς.

Εἶν' ὑψηλὸν, εἶν' ὑψηλότερον πολὺ
ἀφ' ὅσον σεις φαντάζεσθε τ' Ἀράκλιοβον.

ΚΑΜ.

Πολὺ λυποῦμαι διὰ τὴν ἀνένδοτον
ἐπιμονήν σας. Πρέπει νὰ ἐνδώσετε
ἐν τούτοις, εἰ δὲ μὴ, δὲν σᾶς ὑπόσχομαι
ἀσφάλειαν, καὶ τότε . . .

ΣΟΦ.

Ἐψηλότατε,

λαλεῖτε πρὸς τὴν σύζυγον τοῦ Βουτσαρά.

ΚΑΜ. Καὶ τί σημαίνει τοῦτο ;

ΣΟΦ. Ὅτι ἀπειλαὶ

γυναῖκα δὲν προῦσιν, ἦτις, κύριε,
ἐθήλασε τὸ γάλα Σπαρτιάτιδος.

ΚΑΜ. Λοιπὸν ἀρνεῖσθε ;

ΣΟΦ. Ἀπολύτως.

ΚΑΜ. Τὸ αὐτὸ

τῶντι γάλα ἐθηλάσατε καὶ σεῖς
καὶ ὁ ἀνὴρ σας. Εἶσθε ὑπὸ κράτησιν,
κυρία Σπαρτιάτις.

ΣΟΦ. Τὸ πρόεβλεπον.

ΚΑΜ. Οὐ μόνον γάλα ἐθηλάσατε τ' αὐτὸ,
κυρία, βλέπω, ὁ Δοξαπατρῆς καὶ σεῖς,
ἀλλὰ καὶ γλώσσα τὴν αὐτὴν εἰς τὸ αὐτὸ
ἀμφοτέροι σχολεῖον ἐδιδάχθητε.

ΣΟΦ. Εἶν' ἀληθές, αὐθέντα, τὴν Λακωνικὴν,
κ' εὐγνώμων θὰ σᾶς ἤμην διὰ βίου μου,
ἐὰν μᾶς ἐμμεῖσθε κατὰ τοῦτο.

ΚΑΜ. Ἄ !

Κυρία μου, ἀμέσως. Ὑγιαίνετε.

Μὴ λησμονεῖτε, ὅτι ὑπὸ κράτησιν,

Κυρία, εἶσθε αὐστηράν.

ΣΟΦ. Οὐδέποτε.

(Ὁ Καμπανίτης ἀποχωρεῖ ὡς ἐξελευσόμενος. Κατ' ἴδιαν).

ΚΑΜ. Ἐγὼ αὐτὸς μὲ τὰς ἰδίας χεῖράς μου
ἀφρόνως τῶν ἐλπίδων μου κατέστρεψα
τὸ χρῆσιμον, τὸ στίλβον οἰκοδόμημα !

Καὶ τώρα ; τί νὰ πράξω, τί νὰ εἶπω ! ὦ,
ποία πικρὰ μετάνοια μὲ τυραννεῖ ;
Ἐλθέ, ὦ τόλμη ! Τόλμη σὺ βοήθησον.

(Ἐπιστρέφει πρὸς τὴν Σοφίαν).

Κυρί, ἂν εἶπον ἢ ἂν ἔπραξ' ἄτοπα,
ζητῶ συγγνώμην.

ΣΟΦ.

Κυρίέ μου, τίποτε.

ΚΑΜ.

(Ἐλθὼν πρὸς τὴν Μαρίαν).

Τὸν ἥσυχόν σας βίον διετάραξα
βαρβάρως, δεσποσύνη· εἰς τὴν μουσικὴν
τῶν ἡμερῶν σας τῶν ἀθῶων δύσηχον
τὸ ὄργανον τοῦ Τρόμου παρενέβαλον.
Ἡ σιδηρᾶ ἀνάγκη τοῦ πολέμου, φεῦ !
βαρεῖα θλίβει πᾶσαν εὐγενοῦς ὄρμη
καρδίας. Πλὴν συγγνώμην ταπεινῶς ζητῶ.
(Γονυκλινῆς πρὸ τῶν ποδῶν τῆς Μαρίας).
Τὸ γόνυ καμπτων κατὰ γῆς ἐν σεβασμῶ,
συγγνώμην σᾶς ζητῶ.

ΣΟΦ,

Πλὴν, ὕψηλότατε,
δὲν εἶνε λόγος. Τίποτε, ὦ —

ΜΑΡ.

Τίποτε,

αὐθέντα.

ΚΑΜ.

Δεσποσύνη, σᾶς εὐγνωμονῶ.
Τὰ ταπεινά μου δέξασθε σεβάσματα.
(Ἐδαφιαίως προσκυνήσας ἐξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

ΣΟΦΙΑ καὶ ΜΑΡΙΑ.

ΣΟΦ. Μαρία μου, πῶς εἶσαι ;

ΜΑΡ. Ἄλλὰ τίποτε
δὲν ἔχω, μητέρα.

ΣΟΦ. Ἄθλιον κοράσιον !
δὲν ἔχεις, λέγεις, τίποτε, κ' ἡ ὄψις σου
χλωμῆ, ὡς χρῶμα θείου, ὑπερβάλλουσάν
ἀνησυχίαν τῆς ψυχῆς σου μαρτυρεῖ.

ΜΑΡ. Ἄλλὰ, ἀγαπητὴ μου μητέρα, τίποτε
δὲν ἔχω, πιστευσόν μοι.

ΣΟΦ. Ὁ ἀπαίσιος
ἀστὴρ σου, ὃ εἰς δυστυχίας συλληφθὲν
κοράσιον, εἰς ἀποφράδας γεννηθὲν
ἡμέρας, γάλα συμφορῶν καὶ θλίψεων
θηλάσαν, καὶ μὲ δάκρυμα ἀνατραφέν,
εἰς βίον συμφορῶν σὲ κατεδίκασεν.
Ἄλλ' ἂν ἐπὶ ζωῆς σου δὲν ἐγνώρισας
τὸν κόσμον, τὴν χαρὰν, τὰς ἀπολαύσεις του,
πρὶν ἔτι ἐξανθήσῃ, ἂν αἱ ἄκανθαι
τὴν νέαν κάλυκά σου νὰ συμπνίξωσιν
ἐπαπειλοῦσιν, ἄνθος μου ταλαίπωρον·
ἂν ἀντὶ δρόσου ζωογόνου αὐχμηρὰ
τῶν διαπύρων στεναγμῶν μου ἢ πνοαὴ
τὰ φύλλα σου προώρως ἀπεμάρανε,
μὴ λόγον εἶπης, μὴ κατὰ διάνοιαν

ἀδημονήσης, κόρη, κατὰ τοῦ πατρός.
Ναί, ὅτε ἐρείπιων χροῦς τὴν κόνιν του
θὰ κρύπτη, τὸ πρὸς σὲ αὐτὸ ἀδίκημα
ἐνθυμηθεῖσα, κόρη, μὴ τὴν μνήμην του
μὴ βλασφημήσης. Ἐπεσε μαχόμενος
ὑπὲρ πατρίδος· ἔπεσε τὴν φεύγουσαν
Ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος προσπαθῶν
ν' ἀνακαλέσῃ. Ναί, ὁπότε ἀπελπις
τὸ πνεῦμα παραδώσῃ καὶ ἡ μήτηρ σου,
μὴ λόγον εἶπῃς κατ' αὐτῆς, μὴ κατ' αὐτοῦ.
Σ' ἠγάπα, σὲ ἠγάπων, σ' ἠγαπῶμεν. Ναί,
σὲ ἠγαπῶμεν, ὦ γλυκύ μου ὄνομα,
ὦ παμφιλτάτη κόρη, ὦ Μαρία μου !

(Ῥίπτεται μετὰ λυγμῶν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Μαρίας).

ΜΑΡ. ὦ μῆτέρ μου φιλάτη, μῆτερ, μῆτέρ μου !

(Μένουσιν ἀμφοτέραι εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων κλαίουσαι.

Μετὰ μικρόν).

ΣΟΦ. Ἀνάγκην, ἔχεις, κόρη ἀναπαύσεως·
καιρὸς νὰ ἡσυχάσῃς· ἢ ἀλλοιώσις
τῆς ὄψεώς σου μὲ τρομάζει. Ἄγωμεν. (ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ μόνη.

ΒΑΣ. Ἄχ ! τὸ κεφαλάκι, τὸ κεφαλάκι μου ! Ὁὐ σπάσῃ
τὸ κεφαλάκι μου ! (ρίπτεται ὀλιγοδρανῆς ἐπὶ τινὰ ἔδραν). Ὁὐ-

νοίξουν τὰ μηλίγγια μου, Παναγία μου, θὰ πεταχτῆ ἔξω τὸ μυαλό μου ! Τί τὸν ἤθελα ἐγὼ τέτοιον ἄνδρα ; τί ἤθελα νὰ πάρω ἐγὼ τέτοιον βουρλισμένο ; Ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ τὸ ὕρῃς, πεθερά μου ! — Ἄχ ! τὸ κεφαλάκι μου ! Θ' ἀρρώστησω ἢ κακομοίρα, ἀρρώστησα, θ' ἀρρώστησω. Ἀφανίσθηκα, ἐχάθηκα, θ' ἀποθάνω, νὰ μείνουν τὰ παιδιὰ μου ἔς τοὺς πέντε δρόμους. Θεέ μου, τὸ κεφαλάκι μου ! (Ἐγείρεται καὶ ὑγράνασα μὲ ὄξος τμημα λινοῦ ὑφάσματος τὸ θέτει εἰς τὸ μέτωπόν της. Ἐμβάψασα δὲ εἰς τὸ ὄξος καὶ τοὺς δακτύλους ἐμβάλλει αὐτοὺς εἰς τοὺς βῶθωνας). Ἄ ! μ' ἐλάφρωσε τὸ γλυκάδι λιγάκι. Ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ τὸ ὕρῃς, πεθερά μου ! ποῦ ἔγινες αἰτία καὶ ἀφανίσθηκε μιὰ νέα ξεχωριστὴ σὰν κ' ἐμένα ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῆς γῆς. Τί τὸν ἤθελα ἐγὼ, αἱ ! τί τὸν ἤθελα ἐγὼ αὐτὸν τὸν βουρλισμένο ; Δὲν τὸν ἔβλεπες, δυστυχημένη Βασιλική, πῶς αὐτὸς δὲν ἦταν ἄξιος γιὰ σένα ; στραβὴ ἦσαν καὶ δὲν τὸν ἔβλεπες τὸν δαιμονισμένο ; Ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ τὸ ὕρῃς, πεθερά μου, ποῦ ἔγινες αἰτία κ' ἐκολάσθηκα μαζί σου σήμερα. Μ' ἐκόλασες, μὲ κατακόλασες, ἀθεόφοβη. Ἡ ἁμαρτία ἔς τὸ λαϊμό σου, πεθερά μου. — Ἄχ ! τὸ κεφαλάκι, τὸ κεφαλάκι μου !

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

ΜΑΡΙΑ καὶ ΒΑΣΙΛΙΚΗ.

ΜΑΡ. Βασιλική, Βασιλική.

ΒΑΣ. Χριστὸς καὶ Παναγία ! τί ἔχεις, κυρά μου ;

ΜΑΡ. Ἄκουσε, Βασιλική, ἔχω μεγάλην ἀνάγκη ἀπὸ σέ.

Ἡ ζωὴ μου κρέμαται ἀπὸ τὰς χεῖράς σου. Ἄκουσε, ὀρκί-
σου με, ὅτι θὰ μὲ κάμῃς ὅ,τι θὰ σὲ ζητήσω.

ΒΑΣ. Χριστὸς καὶ Παναγία ! τί ἔχεις, κυρά μου ; τί
τρέχει, Μαρία μου ;

ΜΑΡ. Ὀρκίσου με, ὅτι θὰ μὲ κάμῃς ὅ,τι σὲ ζητήσω.

ΒΑΣ. Καὶ χρειάζεσαι ὄρκον, κυρά μου, ἀπὸ τὴν πιστὴ σου
δούλη ; Πρόσταξε, τί ἀγαπᾷς ;

ΜΑΡ. Εἶδες αὐτὸν τὸν ἱππότην, τὸν Καμπανίτην ;

ΒΑΣ. Τί ; ἐγύρισε πάλιν ὀπίσω ;

ΜΑΡ. Ὅχι. Αὐτὸν τὸν ἱππότην πρέπει νὰ τὸν ἶδω αὖ-
ριον. Πήγαινε, τρέξε, κάμε ὅ,τι ἠμπορέσης· πρέπει, Βασι-
λική, χωρὶς ἄλλο νὰ τὸν ἶδω αὖριον, ἢ . . . κ' ἐγὼ δὲν ἠ-
ξεύρω τί θὰ γείνω.

ΒΑΣ. Πλὴν τί θέλεις σύ, κυρά μου, τὸν Καμπανίτη ; τί
ἔχεις νὰ κάμῃς σὺ μὲ τὸν ἐχθρὸν τοῦ πατρός σου ;

(Ἡ Μαρία στρέψασα κύκλω τοὺς ὀφθαλμοὺς, λαμβάνει τῆς χει-
ρὸς τὴν Βασιλικὴν καὶ μὲ φωνὴν σιγαλὴν καὶ μυστηριώδη)

ΜΑΡ. Ὅ,τι θὰ σὲ εἶπω, Βασιλική, πρέπει νὰ μείνη κρυμ-
μένον εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας σου. Ὅ,τι θὰ σὲ εἶπω, Βα-
σιλική, εἰς κανένα — μὲ καταλαμβάνεις ; — εἰς κανένα
δὲν πρέπει νὰ τὸ εἶπῃς. Ὅ,τι τώρα θὰ σὲ εἶπω, ἐχάθηκα,
Βασιλική, ἂν ψυχὴ γεννητὴ ἄλλη παρὰ σὲ τὸ μάθη. Ὁ Καμ-
πανίτης αὐτὸς, ὁ ἐχθρὸς τοῦ πατρός μου αὐτὸς, εἶνε ὁ ἱπ-
πότης τοῦ δάσους, εἶνε ὁ νέος τῆς καρδίας μου, εἶνε, Βασι-
λική, ὁ . . . ἐραστής μου (κρύψασα εἰς τὰς χεῖρας τὸ πρόσω-
πον βίπτεται πρηνὴς ἐπὶ τι ἀνάκλιτρον).

ΒΑΣ. Χριστέ μου καὶ Παναγία μου ! τί ἄκουσα, τί ἐξε-
στόμισες, Μαρία ; Δυστυχία σου, κόρη μου, δυστυχία σου !

(Περιπατεῖ τεταραγμένη καὶ ἀνήσυχος). Ἄχ ! τὸ κεφαλάκι,
τὸ κεφαλάκι μου, Παναγία μου ! Ἄπὸ τὸ Θεὸ νὰ τὸ ὕρῃς,
πεθερά μου ! Ἡ ἀμαρτία ἔς τὸ λαιμό σου, ἔς τὸ λαιμάκι σου,
πεθερά μου. Κακοπεθερά, στρίγλα πεθερά μου, ἀπὸ τὸ Θεὸ
νὰ τὸ ὕρῃς.

(Καταπεταννύεται ἡ αὐλαία).

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ.

ΣΚΗΝΗ Α'.

(Τὸ ἐκτὸς τοῦ σπηλαίου δάσος. Νύξ διάστερος καὶ σεληνόφωτος.)

ΜΑΡΙΑ μόνη.

Ὡ νύξ ὠραία! ὦρα γοητευτική!

Ὁ οὐρανὸς ὠραίος καὶ διάστερος!

Ἡ γῆ σιγῶσα πέριξ μυστηριωδῶς,

τὸν νήδυμον ὑπνώττους ἀναπαύεται,

καὶ ἡ σελήνη μὲ τὸ ὄμμα ἀγρυπνον

προσέχει μὴ ταραῖξῃ τις τὸν ὕπνον της.

Ὡ ἀργυρᾷ Σελήνη, σὲ ἠγάπησα.

Ἄδιαφόρως πρὶν πρὸς σὲ ἠτένιζον,

τὸ φέγγος τὸ γλυκύ σου, τὸ πολλάκις με

μετὰ μακρὰν μου ὀδηγῆσαν πλάνησιν,

ἀδιαφόρως ἢ ἀγνώμων ἔβλεπον.

Ἀφότου ὅμως νέους εἰς τὸ στῆθος μου

παλμούς ἠσθάνθην, νέον εἰς τὰς φλέβας μου

ἀφότου αἷμ' ἀνήφθη καὶ μὲ πυρπολεῖ,

ἀφότου πόθοι καὶ ἐλπίδες ἀγνωστοί

κυμαίνουσι τὸ στῆθος μου τὸ νεαρόν,

πρὸς τῶν ἐλπίδων τούτων κ' ἐπιθυμιῶν

τὸν ἄγνωστον πλανήτην ἡ καρδιά μου
τὰς πτέρυγάς της τὰς δειλὰς τανύουσα,
καὶ μάτην πλανωμένη εἰς τὸ ἄπειρον,
εἰς σέ, σελήνη, ἐπαναπαύεται.

Τὸ φῶς σου φέγγ' εἰς τὴν αἰθρίαν της ὁδόν,
τὸ ὄμμα τὸ νοῆμόν σου ἐγνώρισε
τῶν πόθων μου κ' ἐλπίδων τὸ μυστήριον,
τὸ οὖς σου ἠκράσθη τῆς καρδίας μου
τοὺς μυστικούς παλμούς, καὶ μοι ἐξήγησεν
αὐτοὺς ἡ γλῶσσα ἡ μυστηριώδης σου.

Μυστηριώδης, ἥσυχος καὶ ἄψοφος,
ὡς τοῦ φωτός σου ἡ ἡρέμα κίνησις,
ἐξαίφνης παρεισέδου εἰς τὰ ὠτά μου
ὁ λόγος σου ἐκεῖνος: « Κόρη, ἀγαπᾶς »,
καὶ ἔκτοτ' ἐδιδάχθην ὅτι ἀγαπῶ,
καὶ ἔκτοτε, σελήνη, σὲ ἠγάπησα.

Καὶ καθ' ἐσπέραν ἔκτοτε τοῦ στήθους μου
τοὺς πόνους νὰ ἐκθέσω ἔρχομαι πρὸς σέ,
ὡς εἰς πιστὴν μου φίλην κ' ἐπιστήθιον.

Ναί, καὶ ἀπόψε πόνους ἔχω μυστικούς
νὰ σοὶ ἐκθέσω. Ἀκουσον· ἀόριστος
διαβιβρώσκει θλίψις τὴν καρδίαν μου,
τὸ στήθός μου πιέζει ἀνεξήγητον
ὀδύνης ἄχθος· τῆς ζωῆς τῆς νέας μου
ταράττει τὰς ἡμέρας τρόμος ἄγνωστος,
κ' εἰς τῆς φιάλης μου τὸ νέκταρ ἄψιθον
κακεντρεχῶς μιγνύει χεῖρ ἀόρατος.

Κακὰ ταράττουν ὄνειρα τὸν ὕπνον μου.
Εἰς τὰς χρυσίνας πτέρυγάς του ἄγγελος

χρυσούς με φέρων ἵπταται πρὸς οὐρανόν·
παλλόμενον τὸ στήθος μου παλλόμενον
τὸ στήθος του ἐγγίζει τ' ἀλαθάστρινον.
Πετᾶ, καὶ μεταξύ που μὲ μειδιάμα
οὐράνιον τὴν ὄψιν μου ἀσπάζεται
ὦ, ἀσπασμὸν φλογώδη, ἀσπασμὸν πυρός.
Πετᾶ, καὶ — εἰς τὴν πύλην αἴφνης φθάνομεν
τοῦ παραδείσου. Ἦνεώχθ' ἡ πύλη· νά,
τὴν λάμπιν βλέπω καὶ τὴν δόξαν καὶ τὸ φῶς
τοῦ παραδείσου, τοὺς ἀγγέλους τοὺς χρυσοῦς.
Ἄλλὰ τὰ πάντα αἴφνης ἀφανίζονται
ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου καὶ εἰς σκοτεινὸν
κρημνίζομ' αἴφνης χάος, μόνη, ἔντρομος·
ἐγείρομαι κατόπιν, καὶ τὸ πρόσωπον
εἰς τὸ προσκέφαλόν μου κρύπτουσα, καθὼς
μικρὰ, νηπία κόρη κλαίω. Ἄρά γε
τί, φίλη μου, σημαίνει τοῦτο ; — Ποῖος πλὴν
ἠκούσθη πέραν κρότος ; — Ἄ ! λανθάνομαι·
ὁ ῥύαξ κελαρύζει. — Δὲν λανθάνομαι,
δὲν κελαρύζει ῥύαξ· εἶνε ἄνθρωπος.
— Ἄ ! εἶνε ἡ τροφός μου.

ΣΚΗΝΗ Β'.

ΜΑΡΙΑ καὶ ΒΑΣΙΛΙΚΗ.

ΒΑΣ. (σπεύδουσα).

Ἔρχετ', ἔρχεται.

ΜΑΡ. Ἐκεῖνος ;

ΚΑΜ. Ὁ βίος τοῦ πολέμου ὁ πολύφροντις,
Μαρία μου, τριοῦτος εἶνε. Ἄγρυπνος,
πολλάκις νῆστις, πάντοτε φοβούμενος
μὴ ὁ ἐχθρὸς ἐπέλθῃ ἀπροσδόκητος
ὁ στρατηγὸς βασάνους τῆς κολάσεως
ἀφάτους ἔχει, καὶ εἰς γέενναν πυρὸς
καὶ ζῶν ἀκόμη καίεται, ἐὰν τυχὸν
τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχὴν του ἀφιέρωσεν
εἰς τὴν λατρείαν οὐρανοῦ πλάσματος,
ἀγγέλου ἐπιγείου, ὡς ἐγὼ εἰς σέ,
ὠραία μου Μαρία.

ΜΑΡ.

Γουλιέλμῃ μου !

ΚΑΜ.

Ἐξεύρεις διατί ἀπόψε ἤρηξα ;
Μαρία, κινδυνεύω. Τὸ στρατόπεδον
σχεδὸν εἰς στάσιν ὅλον νῦν εὐρίσκεται,
καὶ ἅπαντες γογγύουν ἐναντίον μου,
εἰς ἀπραξίαν τόσων ἤδη ἡμερῶν
καταδεδικασμένοι ἐξ αἰτίας μου.
Ἄλλὰ οἱ τόσοι γογγυσμοὶ τῶν ἵπποτῶν
δὲν μὲ πειράζουν τόσον ὅσον αἱ ἀνδρὸς
παρατηρήσεις, ὃν μεγάλως σέβομαι,
τοῦ πρωτοστάτορός μου. Οὗτος ἐκθαμβος
δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ τί παθὼν
τοσαύκις ἀναβάλλω νῦν τὴν ἔφοδον.
Ἄφινω πλέον τόσους ἄλλους, οἵτινες
καὶ προδοσίαν ταύτην τὴν διαγωγὴν,
ἀκούεις ; προδοσίαν ἀπεκάλεσάν.
Ἄδύνατον, Μαρία, ἡ κατάστασις

αὐτὴ τοῦ στρατοπέδου νὰ παραταθῆ.
Ἐὰν ἀκόμη αὔριον τὴν ἔφοδον
ἀποκωλύσω, εἶμαι ὑπερβέβαιος
τῆς στάσεως τὸ τέρας μέχρις οὐρανοῦ
τὴν κεφαλὴν του θὰ ὑψώσῃ. Ἄκουσον
ἀπὸ τοῦ Ἀρακλόβου δὲν ἐλάβετε
εἰδήσεις ;

ΜΑΡ. Ὅχι.

ΚΑΜ. Ὅχι ; ἀλλ' ἀδύνατον
τὰ πράγματα νὰ μείνουν οὕτω τοῦ λοιποῦ.
Ν' ἀποκωλύσω αὔριον τὴν ἔφοδον
τῶν ἀδυνάτων εἶνε.

ΜΑΡ. Τὸν πατέρα μου !

ΚΑΜ. Καὶ ἄλλοτε σ' ὠρκίσθην, καὶ σ' ὠρκίζομαι
καὶ πάλιν, ὅτι τίποτε ὁ Βουτσαρᾶς
δὲν θέλει πάθῃ. Πλὴν τὸ τόσον πείσμα του ;
πρὸς τί τὸ τόσον πείσμα του, Μαρία μου ;
ΜΑΡ. Περίμεινον ἀκόμη εἰς αὔριον,
καὶ ἔχω τρόπον νὰ τὸν μεταπείσω.

ΚΑΜ. Πῶς ;

ΜΑΡ. Τὸν τρόπον μὴ ἐρώτα. Μόνη ἄφες με
τὸν τρόπον νὰ ἐξεύρω. Λοιπὸν αὔριον
ἀκόμη θὰ προσμείνης ;

ΚΑΜ. Naί, τοῦλάχιστον
πολὺ θὰ προσπαθήσω.

ΜΑΡ. Μὴ προσπάθειαν,
προσπάθειάν δὲν θέλω, βεβαιότητα
ζητῶ· θὰ περιμείνης ;

KAM. Πλὴν, Μαρία μου . . .

MAR. Θὰ περιμείνης ;

KAM. Περιμένω.

MAR. Κάλλιστα.

(Ὁ Καμπανίτης ἐτοιμαζόμενος ν' ἀναχωρήσῃ)

KAM. Λοιπὸν, ὦ ἀγγελέ μου . . .

MAR. Γουλιέλμε, τί ;

νὰ φύγῃς θέλεις ; τόσον γλήγορα, σκληρὴ
ἰππότα, με ἀφίνεις ;

KAM.

ὦ Μαρία μου,
ἀν ἤξευρες με πόσα στρατηγήματα
νὰ διαφύγω προσπαθῶ τὰ βλεμματα
τοσοῦτων σταυροφόρων κατασκόπων μου,
ὅτι ἐκάστην ἀπουσίας μου στιγμὴν
με σχόλια ποικίλα σχολιάζουσιν,
ὅτι φοβοῦμαι νὰ ἐξέλθω τῆς σκηνῆς,
τὰ σχόλια μὴ ταῦτα κατὰ πρόσωπον
λεγόμενα ἀκούσω, ἢ ἀναφανδὸν
γογγύζοντας ἰππότας, δὲν θὰ μ' ἔλεγες
σκληρὸν ἰππότην, ὄχι. Τίς ; ἐγὼ σκληρός,
ἐγὼ σκληρός ; ὦ ! με ἀπεχαιρέτισε
τὸ ἦθος τὸ σκληρὸν, τὸ ἀρειμάνιον,
τὸ ἦθός μου τὸ πρὶν ἐκ τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν
φωτοβολοῦντας εἶδον, κόρη, τούτους σου
τούς δύο μαγικούς ἀστέρας. Ἐκτοτε,
ὦ ! ἔκτοτε παιδίον ἔγειν' ἀπαλόν,
κ' ἐνώπιόν σου εἶμαι βρέφος νήπιον,
τί λέγω βρέφος ; ἀγαλμα νευρόσπαστον,

κινούμενον καὶ πρᾶττον, ὅπως μί' ἀκτίς
τοῦ μαγικοῦ σου δικτάξῃ βλέμματος.
Ἐξέλιπεν ὁ πρῶν Γουλιέλμος νῦν
φεῦ ! μετεβλήθ' ἢ πρὶν σκληρὰ καρδία του,
καρδία παγετώδης, ἀδαμάντινος.
Ἐθρυμματίσθ' εἰς κόνιν ὁ ἀδάμας της,
κ' εἰς τὰς θερμὰς ἀκτῖνας τῶν βλεμμάτων σου
ὁ πάγος της ἐτάκῃ εἰς ὠκεανὸν
θερμὸν λατρείας κ' αἰωνίου ἔρωτος.

ΜΑΡ. Ὁρατε Γουλιέλμε, Γουλιέλμε μου
ώρατε, Γουλιέλμε μου ἀγαπητέ !
(βίπτεται εἰς τὰς ἀγκάλας του).

Μικρὸν ἀκόμῃ μείνον, Γουλιέλμε μου.
Δὲν μὲ λυπεῖσαι ; Ἴδε μου τοὺς ὀφθαλμούς,
ἐμαυρίζαν νὰ σὲ προσμένω. Ἄκουσον
ὅτι ἂν εἶπης, εἶσαι πάντοτε ἀνὴρ,
καὶ ὑπομένεις ὡς ἀνὴρ τὸν χωρισμόν.
Ἐγὼ πλὴν, οἴμοι ! εἶμαι ἀσθενὴς γυνή.
ὦ ! μία μόνῃ ἀπουσίας σου στιγμὴ
μοὶ φαίνεται ἡμέρα, μία ὥρα της
μοὶ φαίνεται ἔτος, καὶ ὀλόκληρος αἰὼν
ἡμέρα μία μόνῃ ἀπουσίας σου.
Ὀλόκληρον αἰῶνα ὑπομένεις σὺ
νὰ μένης κλαίων καὶ θρηνῶν κατάμονος ;
Μικρὸν ἀκόμῃ μείνον, Γουλιέλμε μου.
Ἴδὲ, πόσον ὠραία, πόσον μαγικὴ
ἡ νύξ' ἀπόψε εἶνε. Ὑπεράνω μας
αἱ κορυφαὶ τοῦ Χέλμου μεγαλοπρεπεῖς,

οὐρανομήκεις ἴστανται. Πλησιφαῆς
γλυκὺ φῶς ἡ σελήνη χέει πανταχοῦ.
Ἴδὲ μακρὰν εἰς τ' ἄκρον τοῦ ὀρίζοντος
τὴν γραφικὴν τοῦ Ταυγέτου ἀποψιν,
κ' ἐντεῦθεν τῶν Στροφάδιων εἰς τὴν θάλασσαν
μαρμαῖρον τῆς σελήνης τὸ ὠραῖον φῶς.
ὦ ! μεῖνον ἔτι, μεῖνον. Ἄν ἐγνώριζες
εἰς ποῖον ἄδην ζῶσαν, ποῖαν κόλασιν
φυγῶν θά με ἀφήσης, ἂν ἐγνώριζες
μακρὰν ὅποτε εἶσαι, πόσα δάκρυα
μοὶ προξενεῖς καὶ πόσους πόσους στεναγμούς,
ὁ κόσμος ὅτι ὅλος μαῦρος γίνεται,
καθὼς μ' ἀφήσης· ὦ ! εἰ ἂν ἐγνώριζες
ποῖαν σκληρὰν, φρικώδη, ζοφερὰν ζωὴν
μακρὰν σου ὑποφέρω, δὲν θά ἔφρευγες
ναί, τὸ γινώριζω· ὄχι, δὲν θά ἔφρευγες.
Ἄλλὰ γυνὴ δὲν εἶσαι, δὲν ὑπέφερες,
δὲν ὑποφέρεις, δι' αὐτὸ δὲν μ' ἐννοεῖς·
καὶ δι' αὐτὸ τοσοῦτον ἀδιάφορος
στιγμὴν ἰδῶν με μόλις φεύγεις. Φεύγεις· ὦ !
ἡ λέξις αὕτη μόνη, ἡ ἰδέ' αὕτη
καὶ μόνη ἄδης, ἄδης μ' εἶνε ζοφερός.
(μένει τεθλιμμένη).

KAM. ὦ ! αὐστηρὰ με κατακρίνεις, φίλη μου,
ἀδίκως, ὦ ! ἀδίκως. Μόνη σὺ θρηνεῖς,
καὶ μόνη σὺ στενάζεις, συλλογίζεσαι ;
Κ' ἐγὼ μακρὰν σου, ἄγγελέ μου, τήκομαι,
καὶ ζῶν εἰς φλόγας καίομαι κολάσεως·

κ' ἐμοῦ κ' ἐμοῦ τὸ σπῆθος ἐξατμίζεται
εἰς στεναγμοὺς πυρίνους, φίλη, φλογερούς·
καὶ εἰς ἐμὲ ὁ κόσμος ὅλος φαίνεται
μακράν σου ἐρημία ζοφερά, φρικτή.

Ἄλλὰ ἀνάγκη, φίλη μου, ἀνιαρά
καὶ σιδηρᾶ μὲ θλίβει. ὦ ! ἂν ἤξευρες
τῆς συνεντεύξεώς μας ταύτην τὴν στιγμὴν
μὲ πόσας, φεῦ ! θυσίας ἐξηγόρασα . . .

Καὶ, φίλη μου, τὰ πάντα ἐθυσιάζον,
ἂν διὰ τῶν τοιούτων θυσιῶν μου σὲ
ἀπέκτων. Πλὴν, γνωρίζεις, μόν' ἡ ἄλωσις
τοῦ Ἀρακλόβου, κ' ἡ κατάκτησις τῆς γῆς
τῶν Σκόρτων μ' ἐγγυᾶται τὴν κατάκτησιν
καὶ τῆς χειρὸς σου. Ἄλλως ἀκατόρθωτον
τὸ ὄνειρον αὐτὸ τῆς εὐτυχίας μας.

Ἄν θυσιάζω, φίλη, τὰς πλησίον σου
τρισευτυχεῖς στιγμὰς μου, τὸ χρυσοῦν αὐτὸ
μὲ παρασύρει ὄνειρον τῶν πόθων μας·
ὡς ἄλλη πυρὸς στήλη τοῦτο μ' ὀδηγεῖ
εἰς ὅλας μου τὰς πράξεις· τοῦτο τὸ χρυσοῦν
τῆς εὐτυχίας ὄνειρον τὴν ζοφερὰν
ζωὴν μου διαφέγγει, καὶ θλιβόμενον
μακράν σου τοῦτο τοῦτο μὲ παρηγορεῖ.
Ἄλλ' ὁ καιρὸς ἐπείγει.

ΜΑΡ.

ὦ ! ἀλλοίμονον !

ἀπελπισία !

ΒΑΣ. (μακρόθεν).

Αἶ, Μαρία, κόρη μου.

Μαρία, αἶ ! ποῦ εἶς ;

ΜΑΡ.

Ἐδῶ, Βασιλική.

Τί θέλεις ; τίς μὲ θέλει ;

ΒΑΣ.

Ἡ μητέρα σου.

ΜΑΡ.

Εἰς τὴν στιγμὴν προσθάνω. — Ὅνειρον λοιπὸν
καὶ ἡ ἐσπέρα αὕτη ἦτο, ὄνειρον !

Λοιπὸν ἀρχίζ' ἡ βάσανός μου πάλιν — ὦ !

Θὰ ἔλθ' ἡ νύξ καὶ πάλιν ἡ ἀπέραντος,

κ' ἐγὼ ἀνησυχούσα, μόνη, αὐπνος,

τὴν θλίψιν τῆς καρδίας μου, τὴν ἔρημον,

τὴν ἀηδῆ ζωὴν μου, ὦ ! τὴν ἐπαχθῆ

θὰ σύρω ὑπαρξίν μου, καὶ θ' ἀκολουθῶ

τὸ ἄρμα τῆς νυκτὸς τὸ βραδυκίνητον !

Θὰ μένω πάλιν ἀγρυπνος, στενάζουσα,

καὶ τὴν στρωμνὴν τὴν μισητὴν μου βρέχουσα

μὲ δάκρυα, ὡς ἀσθενὴς θὰ στρέφωμαι

ὀλόκληρον τὴν νύκτα τὴν ἀπέραντον,

καὶ μάτην, μάτην θὰ προσμένω τὴν αὐγὴν

νὰ ἴδω τὴν ὡραίαν ! — Ἐφθασα εὐθύς. —

ὦ Γουλιέλμε !

ΚΑΜ.

ὦ Μαρία !

ΒΑΣ. (προελθοῦσα εἰς τὴν σκηνήν)

Δὲν ἀκοῦς,

παιδί μου ; σὲ φωνάζει ἡ μητέρα σου.

ΜΑΡ.

Βασιλική, ἀμέσως.

ΒΑΣ.

Πήγαιν', ἐπειδὴ

φοβοῦμαι μήπως ἔλθῃ μόνη της.

ΜΑΡ.

Εὐθύς.

ΒΑΣ.

Φοβοῦμαι, σ' εἶπα, μήπως ἔλθῃ μόνη της,

καὶ τότε . . . μὲ ἀκούεις ;

ΜΑΡ. Μίαν λέξιν, καὶ —

Ἄγαπητέ μου Γουλιέλμ, βλέπεις πῶς —

(Ὁ Καμπανίτης ἐν σπουδῇ).

ΚΑΜ. Μαρία μου, ὑγίανε.

ΜΑΡ. Ὑγίανε,

ἀγάπη μου, ψυχὴ μου.

(Ἄντασπάζονται καὶ περιπτύσσονται· ὁ Γουλιέλμος ἀπέρχεται·
ἡ Μαρία τὸν ἀνακαλεῖ).

Μίαν λέξιν μου

ἀκόμη, Γουλιέλμ. (ὁ Καμπανίτης ἐπιστρέφει).

ΒΑΣ. (πρὸς τὴν Μαρίαν) Ἀπερίσκεπτε!

ΜΑΡ. ὦ! τὸ ἔσπερας μὴ βραδύνης αὔριον,
ναί, μὴ βραδύνης, σ' ἔκετεῦω.

ΚΑΜ. Ὅχι.

ΜΑΡ. Φεῦ!

Λοιπὸν θὰ φύγῃς; φεύγεις; ὦ! ὑγίανε.

Μαζί σου φεύγει πᾶσα, εἴ μοι! τέρψις μου,
μαζί σου φεύγει, φεῦ! ἡ εὐτυχία μου!

Ὑγίανε.

ΚΑΜ. Μαρία μου, ὑγίανε. (ὁ Καμπ. ἀπέρχεται).

ΜΑΡ. Βασιλική μου, ἔφυγε! Τί γίνομαι;

ΒΑΣ. Πήγαινε γλήγορα μέσα. Σὲ περιμένει τόσην ὥρα ἡ
μητέρα σου, παιδί μου, καὶ φοβοῦμαι πολὺ μήπως ἐβγήκε
μόνη τῆς νὰ σὲ ζητῇ. Πήγαινε γλήγορα, τρέξε. (Πρὸς τὸ οὖς
αὐτῆς). Εἶνε τόση ὥρα τώρα ποῦ ἦλθε ἄνθρωπος ἀπὸ τὸ φρονύ-
ριο, σταλμένος ἀπὸ τὸν πατέρα σου γιὰ νὰ δῇ τί γίνεσθε.

ΜΑΡ. Ἀλήθεια; (σπεύδει πρὸς τὸ σπήλαιον).

ΣΚΗΝΗ Δ'.

ΚΑΜΠΑΝΙΤΗΣ καὶ ΒΑΣΙΛΙΚΗ.

ΚΑΜ. (ὀπισθεν τῶν δένδρων). Ψτ! ψτ! αἱ! Βασιλική! ψτ!

ΒΑΣ. Χριστὸς καὶ Παναγία! τίς εἶνε;

ΚΑΜ. Ἐνοῖα σου! καὶ δὲν εἶνε κανέννας λύκος νὰ σὲ φάγῃ. Ἐγὼ εἶμαι.

ΒΑΣ. Ἄ! καὶ πῶς ἐτρόμαξα ἢ κακομοίρα! Ἡ ἀφεντεία σου εἶσαι, ὑψηλότετα; Ἄχ! καὶ πῶς ἐτρόμαξα ἢ κακομοίρα!

ΚΑΜ. Να! λάβε αὐτὸ, Βασιλική, διὰ τὴν πιστοσύνην σου.

(τῇ δίδει ἐν θαλάντιον).

ΒΑΣ. Μπά! Θεὸς φυλάξου! Ἐγὼ, ὑψηλότετα, νὰ πάρω χρήματα! Μπά! Θεὸς φυλάξου!

ΚΑΜ. Ἐλα δά! Μὴ κάμῃς τώρα τὴν ἀκατάδεκτη! (ἔμπει τὸ θαλάντιον καὶ ἀναχωρεῖ. Ἡ Βασιλικὴ κύψασα λαμβάνει τὸ θαλάντιον καὶ χωρὶς νὰ προχωρήσῃ μηδὲ βῆμα)

ΒΑΣ. Ἀρέντη μου, πάρε τὰ χρήματά σου ὀπίσω. Ἐγὼ νὰ πάρω χρήματα! Θεὸς φυλάξου! Νά! πάρε τα ὀπίσω, ἐγὼ δὲν τὰ θέλω. Ἄν δὲν τὰ πάρῃς, θὰ τὰ ρίξω κατὰ γῆς (Κατ' ἰδίαν, ἀφ' οὗ ὁ Καμπανίτης ἠφανίσθη). Μηδὲ γυρίζει κἀν νὰ μὲ κυττάξῃ. Αἱ, τώρα, ἔς τὸ Θεό σου, εἰπέ με, τί φταίω ἐγὼ; Τὰ χρήματα, λέγει ὁ λόγος, εἶνε τοῦ πειρασμοῦ, τοῦ ἕξ' ἀπὸ δ'ῶ. Πολὺ καλὰ, συμφωνῶ καὶ ἐγὼ μαζί σου. Ἄλλὰ τώρα ἐδῶ, ἔλα καὶ πές μου, ἐγὼ ἢ κακομοίρα τί φταίω; Αὐτὸς μοῦ λέγει νὰ μοῦ δώσῃ χρήματα! ἐγὼ τὸν ἀποκρίνομαι καθχρὰ καθχρὰ πῶς δὲν θέλω,

έτελείωσε. Αὐτὸς μοῦ τὰ βίχνει κατὰ γῆς. Αἱ ! τί νὰ κάνω ;
Νὰ τ' ἀφήσω κατὰ γῆς εἶνε ἀμαρτία. Δὲν εἶνε νὰ πῆς
πρᾶμμα νὰ τ' ἀφήσω κατὰ γῆς γιὰ σπόρο, νὰ φυτρώσῃ
καὶ νὰ πληθύνῃ σὰν τῆ φακῆ. Κύτταξε ὅμως σὺ πῶς πάλιν
ἐγὼ κάνω τὸ χρέος μου. Τὰ παίρνω ἀπὸ κατὰ γῆς, καὶ
τοῦ λέγω πάλιν καθαρὰ. Ὑψηλότατε, χρήματα ἐγὼ δὲν
θέλω· πάρε τὰ χρήματά σου ὀπίσω. Αὐτὸς οὔτε χρήματα
παίρνει οὔτε γυρίζει νὰ μὲ κυττάξῃ, ὅπου ἐβράχυνασα νὰ
φωνάζω « πάρε τα ὀπίσω, πάρε τα ». Πές μου λοιπὸν
τώρα ἔς τὸ Θεό σου, τί φταίω ἐγὼ ; (κάθεται κατὰ γῆς καὶ
ἀριθμῆι τὰ χρήματα). Ἐνα, δύο, τρία, τέσσερα, ἕξ, ὀχτώ,
δέκα ὑπέρπυρα ! (κρύπτει τὸ βαλάντιον εἰς τὸ θυλάκιόν της).
Ὡς τόσο πολὺ καλὸς ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἦνε αὐτὸς ὁ
Καμπανίτης.

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

ΣΟΦΙΑ, ΜΑΡΙΑ καὶ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ.

ΣΟΦ. Τὸν γέροντα δὲν ἐνθυμεῖσαι τὸν καλόν,
ὅστις σ' ἠγάπα τόνσον ;

ΜΑΡ. Ποῖον, μητὲρ μου;

ΣΟΦ. Πῶς λησμονεῖς εὐκόλως ! Φιλανθρωπινὸς
τὸ ὄνομά του ἦτο, ὁ καλλίτερος
καὶ πρῶτος ἦτο φίλος τῆς οἰκίας μας.
Δὲν ἐνθυμεῖσαι ; Εἶχε δύο ζωηρὰ
καὶ εὐμορφα παιδιά.

ΜΑΡ. Ἐλησμόνησα.

- ΣΟΦ. Μὲ τὰ ὅποια ἔτρεχες καὶ ἔπαιζες.
- ΜΑΡ. Τὴν Θεανὸ μὴ λέγῃς ;
- ΣΟΦ. Ναί, τὴν Θεανώ.
- ΜΑΡ. ὦ φίλη Θεανώ μου ! Καὶ ὁ Ἄγγελος
ὁ ἀδελφός της, ὁ καλός μου Ἄγγελος ;
Τὸν ἐνθυμείσαι, μητέρα μου, τὸν Ἄγγελον ;
- ΡΟΦ. Πῶς δὲν τὸν ἐνθυμοῦμαι ;
- ΜΑΡ. Τί νὰ ἔγειναν,
ὦ μητέρα μου ; Πῶς μὲ ἠγάπων ! μάλιστα
ὁ Ἄγγελος ἐκεῖνος ! Πάντα ἤθελε
νὰ μὲ φιλῇ καὶ νὰ μ' ἐναγκαλιζέται.
Πρὸ τούτων, μητέρα, δὲν τοὺς εἶδομεν ἐτῶν.
Τί ἔγειναν ;
- ΣΟΦ. Εἰδήσεις τῶν ὁ κύριος
μᾶς φέρει.
- ΜΑΡ. Ναί ; ὦ, μητέρα, εἴαν εἶχομεν
τὴν τύχην ἅπαξ πάλιν νὰ τοὺς ἴδωμεν
τουλάχιστον !
- ΣΟΦ. Καὶ μάλιστα τὸν Ἄγγελον,
ὅστις τοσοῦτον ἤθελε νὰ σὲ φιλῇ.
- ΜΑΡ. Ναί, μητέρα ; πλὴν τί ἔμαθες ; τί γίνονται ;
- ΣΟΦ. Εἶπέ μοι τί θὰ ἔκαμνες, Μαρῖα μου,
εἴαν τὴν Θεανὸ σου ἀφῆνης ἔδωλες ;
- ΜΑΡ. Ποίαν χαρὰν θὰ μ' ἐπροξένοι, μητέρα μου !
ὦ, θὰ τὴν κατεφίλων —
- ΣΟΦ. Καὶ τὸν Ἄγγελον ;
- ΜΑΡ. Θὰ τὸν ἠγκαλιζόμενη —
- ΣΟΦ. Καὶ τὰ δάνεικά

φιλήματά του θά εξώφλεις βέβαια ;

ΜΑΡ. Τί έννοεῖς ;

ΣΟΦ. Θά τόν ἐφίλεις.

ΜΑΡ. Μάλιστα.

ΣΟΦ. Ἴδού ὁ Ἄγγελος, Μαρία. Δύνασαι
νά ἐξοφλήσης.

ΜΑΡ. (ἐκθαμβος). Εἶνε, εἶνε δυνατόν ;

Ὁ Ἄγγελος ;

ΦΙΛ. Μαρία, ναί, ὁ Ἄγγελος,
ἐκεῖνος εἶμαι.

ΜΑΡ. Φίλε, καλῶς ἦλθετε.

ΦΙΛ. Εὐχαριστῶ.

ΣΟΦ. Τί κρύος τρόπος, κόρη μου ;

Καί, χρέη κ' ὑποσχέσεις ἐλησιμόνησες
ἐν ἀκαρεῖ ; Δέν τόν ἐναγκαλιζέσαι

τούλάχιστον ; Μὲ κρύα « καλῶς ἦλθετε »
κ' « εὐχαριστῶ » ἀλλήλους φίλοι παλαιοὶ

κ' ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἀνευρίσκουσι ;

Λοιπὸν, Μαρί, ἀκόμη ; λοιπὸν, Ἄγγελε ;

(Ἡ Μαρία καὶ ὁ Ἄγγελος δεξιοῦνται ἀλλήλους).

ΦΙΛ. Λοιπὸν τοὺς χρόνους ἐνθυμεῖσθε τοὺς τερπνοὺς

τῆς παιδικῆς ἐκείνουσ ἡλικίας μας ;

Λοιπὸν ἀπὸ τῆς μνήμης σας ὀλοτελῶς

δέν ἤμην ἐσθεσμένος ; Σᾶς εὐγνωμονῶ.

ΜΑΡ. Καὶ διατί, ὦ φίλε μου, τὴν ἄδικον

αὐτὴν σας ὑποψίαν ; Εἶνε δυνατόν

τῆς ἡλικίας τῆς μικρᾶς τοὺς εὐτυχεῖς

νά λησμονήσω χρόνους, ὅτε ἀδελφοὶ

ἡγαπημένοι συνεπαίξομεν ὁμοῦ ;
Κ' ἡ Θεανῶ ; τί γίνεται, ὦ Ἄγγελε,
ἡ Θεανῶ ;

ΦΙΛ. Μαρία, σᾶς παρακαλῶ,
πικρᾶς με ἱστορίας ἀπαλλάξατε,
ἦν πρὸ ὀλίγου ἤκουσεν ἡ μήτηρ σας,
καὶ ἦν χωρὶς δακρύων εἰν' ἀδύνατον
νὰ διεξέλθω.

ΣΟΦ. Κόρη μου, μετέπειτα
σοὶ διηγοῦμ' ἐγὼ τὰ πάντα.

ΜΑΡ. Ἄλλοίμονον !
τί προμαντεύω !

ΣΟΦ. Τίποτε. Μετέπειτα
θὰ σ' εἶπω πάντα, καὶ τὰς παρὰ τοῦ πατρὸς
εἰδήσεις τοῦ φρουρίου.

ΜΑΡ. Ναι, ὦ Ἄγγελε ;
Ἐξ Ἀρακλόβου ἔρχεσθε ; Εἶνε καλὰ
ὁ φίλτατος πατήρ μου ;

ΜΑΡ. Εἶνε κάλλιστα.
Ἡ μήτηρ σας σᾶς λέγει τὰ ἐπίλοιπα.
Ἐπείγει ἤδη ὁ καιρός. Κυρία —
(ἔτοιμάζεται ν' ἀπέλθῃ).

ΣΟΦ. Τί ;
ἀναχωρεῖτε, Ἄγγελε ;

ΜΑΡ. Πῶς, φίλε μου ;
Μετὰ τσαῦτα ἔτη τύχη ἀγαθῇ
σᾶς βλέπω πάλιν χαίρουσα ἀπὸ ψυχῆς
πλὴν νὰ σᾶς ἐπανίδω μόλις νῦν στιγμὴν

ἐπρόφθασα καὶ φεύγετε ;

ΣΟΦ.

Ναὶ, κόρη μου,

εἶνε ἀνάγκη. Ἄκουσον. Ὁ δυστυχῆς
πατήρ σου ἀγνοῶν τοῦ ὑπηρετοῦ μας
τὴν προδοσίαν, ὅτι καὶ καὶ τὸ σπήλαιον
κ' ἡμεῖς καὶ ὅλη περίξ ἢ περίχωρος
εἰς χεῖρας εἶνε τῶν ἐχθρῶν, ἀπέστειλε
πρὸς φύλαξιν ἡμῶν ἐδῶ τὸν Ἄγγελον
μὲ δέκα ὀπλοφόρους. Ἀλλὰ ἐξαφνα
εὐρόντες πάντα περίξ κατεχόμενα
ὑπὸ τῶν Φράγκων, εἰς τ' ἀπόκρυφα στενά
ἐκρύφθησαν, καὶ μόνος, βοηθούμενος
ὑπὸ τοῦ σκότους καὶ λαθὼν τοὺς φύλακας
ἰππότας ὁ γενναῖος οὗτος φίλος μας
μέχρις ἡμῶν νὰ φθάσῃ εἰς τὸ σπήλαιον
κατώρθωσε. Πλὴν τώρα εἰς τὸ φρούριον
νὰ ἐπιστρέψῃ πρέπει, τὰ γενόμενα
διὰ νὰ ἀναγγείλῃ εἰς τὸν πατέρα σου—
ἀλλὰ καὶ ταῦτο μόνον, ἔάν, ὅπως πρὶν,
τὴν προσοχὴν νὰ διαφύγῃ δυνηθῇ
τῶν Φράγκων εἰς τὸ σκότος, μὲ τὴν δύναμιν,
Χριστέ μου, τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ
σταυροῦ σου ! (ποιῶσα τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ).

ΜΑΡ.

Λοιπὸν φεύγετε ;

ΦΙΛ.

Μαρία μου,

ὁ οὐρανὸς μοι μάρτυς, πῶς πλησίον σας
νὰ μένω ὀλοκλήρους ὥρας ἤθελον,
ἡμέρας ὀλοκλήρους, εὐτυχίαν μου

στιγμὴν νομίζων πᾶσαν ἦν διήνυον
ἐγγύς σας· ἀλλ' ὁ πόθος οὗτος, φίλη μου,
ἀνάγκη νὰ ἐνδώσ' εἰς τὰ συμφέροντα
δι' ἃ ἐξαπεστάλην. Ναι, Μαρία μου,
ὁ οὐρανός μοι μάρτυς, ὅτι τὴν στιγμὴν
τοῦ νὰ σᾶς ἐπανίδω ὄνειροπολῶν
πολλὰ μακρὰν σας ἔτη διετέλεσα.
Νυχθημερόν, ὑπνοῦντα ἢ ἐγρήγορον
τὸ ὄνειρον μ' ἐπλάνα τοῦτο τὸ χρυσοῦν.
Σᾶς ἐπανεῖδον τέλος τύχη ἀγαθῇ.
Αἱ πρὸς Θεὸν εὐχαί μου εἰσηκούσθησαν,
τ' ὄνειρον ἐπληρώθη τῶν ἐλπίδων μου.
Μικρὸν σᾶς εἶχ' ἀφήσῃ πρὶν κοράσιον,
καὶ σᾶς εὐρίσκω νεᾶν νῦν προκόψασαν
εἰς κάλλος, δεσποσύνη, καὶ εἰς χάριτας.
Τοῦ κάλλους τούτου, τῶν χαρίτων τούτων σας
αἰώνιος δεσμώτης, καὶ αἰώνιος
ὁ πρὶν σας φίλος λάτρις θὰ παρέμενεν
ἐγγύς σας αἰωνίως, εὐτυχίαν του
νομίζων τοῦτο ὑπερτάτην. Ἄλλὰ φεῦ !
ἡ ὥρα κατεπείγει. Τὰ περίχωρα
φυλάττουν σταυροφόροι, καὶ λαθῶν αὐτοὺς
νὰ φύγω χρεία· ἄλλως εἶνε κίνδυνος
τὰ ἔσχατα νὰ πάθω. Ἴσως ἄλλοτε,
ὦ δεσποσύνη . . . Πλὴν παρήλθεν ὁ καιρός.
Κυρία, δεσποσύνη, ὑγιαίνετε.
ΣΟΦ. Γενναῖον τέκνον, εὐχομαι ὁ Ὑψιστος
νὰ σὲ διαφυλάξῃ.

ΜΑΡ.

Υγιαίνετε,

ὦ φίλε.

ΦΙΛ.

Δεσποσύνη, υγιαίνετε.

(Εξέρχονται ἡ Μαρία καὶ ἡ Σοφία ἐκ τῆς σκηνῆς).

ΣΚΗΝΗ ΣΤ΄.

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ (μόνος).

Τὴν εἶδα ! Οὐδ' ἡ φαντασία μου ποτὲ
ώραίαν τόσον δὲν μοὶ τὴν ἀνέπλασε.
Τὴν εἶδα ! Εἰς τῶν μελανῶν τῆς ὀφθαλμῶν
τὸ πῦρ τὸ καῖον ἔμεινα φλεγόμενος,
κ' εἰς τὰς θερμὰς ἀκτῖνας τῶν βλεμμάτων τῆς,
ὡσὰν εἰς κολυμβήθραν νέαν βυπτισθεὶς,
ἀνεγεννήθην ὄλιος, μακάριος !
Τὴν ἤκουσα. Ὁ τόνος τῆς μελωδικῆς
φωνῆς τῆς ἐνεδόνει τῆς καρδίας μου
τὰς λεπτοτάτας ἴνας, ὡς στῆς κλειστῆς
δονοῦσι τὸν ἀέρα ἰσχυρῶς χορδαὶ
κιθάρας κρουομένης. ὦ ! τὴν ἤκουσα !
Τῆς μουσικῆς τῆς λαλιᾶς ὁ κηληθμὸς,
μὲ μαγικὴν ἀρπάζων μ' αἴφνης δύναμιν,
εἰς ὑψηλὰς, αἰθρίας χώρας ἔσυρε
παλλόμενόν με, τρέμοντα ἠδυπαθῶς.
Τὴν ἤκουσα, τὴν εἶδα. Τῆς καρδίας μου
ἡ θλιψὶς ἀνηρέθη· διελύθησαν

τὰ νέφη τὰ τὸν βίον μου σκιάζοντα
καὶ εἰς σκοτίαν ὅπως ζοφερὰν νυκτὸς
ὁ εἰς τὰ σπλάχνα χάλικος κρυπτόμενος
σπινθὴρ ἐξαίφνης ἐκκρουσθεὶς διέλυσε
τὴν πρὶν σκοτίαν, οὕτω καὶ ὁ ἄγνωστος
σπινθὴρ τῆς εὐτυχίας ὁ ἐνδομυχῶν
ἐντὸς μου, ἐξεκρούσθη, κ' εἶδον εἶδον φῶς,
φῶς στιγμιαῖον, οἴμοι ! φῶς παροδικόν !
' Ἀλλὰ καὶ τοῦτο μὲ ἀρκεῖ. Σὲ ἤκουσα,
σὲ εἶδον, ὦ Μαρία, καὶ — ἀπέρχομαι
χωρὶς ἐλπίδα νὰ σὲ ἴδω καὶ χωρὶς
ἐλπίδα πλεὺν τὴν γλυκεῖάν σου φωνὴν
εἰς τὸ ἐξῆς ἄκούσω. Ναι, ἀπέρχομαι
ὑπὸ τὰ τείχη νὰ ταφῶ καπνίζοντα
τοῦ Ἀρακλόβου ἴσως. Τύχη ἀγαθὴ !
' Ἀφ' οὗ σὲ εἶδον, ἀποθνήσκω εὐτυχής !

(Καταπετανύεται ἡ αὐλαία).

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ.

ΣΚΗΝΗ Α΄.

(Πυλὼν τοῦ φρουρίου τῶν Σκορτῶν).

ΠΥΛΩΡΟΣ, ΡΑΨΩΪΔΟΣ καὶ ΘΥΓΑΤΗΡ αὐτοῦ.

- ΘΥΓ. Ἐὰν οἱ ὁδηγοὶ δὲν μᾶς ἠπάτησαν,
ἐφθάσαμεν, ὦ πάτερ, εἰς τ' Ἀράκλοβον,
τὸ φρούριον τῶν Σκορτῶν, καὶ ἤδη εἴμεθα
ὑπὸ τὰ τείχη καὶ ἐμπροσθεν τῆς πύλης του.
- ΡΑΨ. Ἄς κρούσωμεν τὴν πύλην λοιπὸν, κόρη μου,
ἂν καὶ εἰς μάτην, εἶμαι ὑπερβέβαιος,
τόν δρόμον τοῦτον τὸν μακρὸν ἠνύσαμεν.
- ΘΥΓ. Καὶ ἐγὼ ἐξ ἐναντίας ἔχω, πάτερ μου,
μεγάλας τὰς ἐλπίδας. Δὲν μᾶς ἔλεγεν
ὁ χωρικός ἐκεῖνος, ὅτι ἤκουσεν
ἀξιωματικούς τινας νὰ λέγωσι
τοῦ ἀδελφοῦ μου τ' ὄνομα ;
- ΡΑΨ. Τί εὐπιστον
παιδίον εἶσαι ; Ἄρα ζῆ ὁ Ἄγγελος,
καὶ ἦλθ' ἐδῶ, καὶ εἶνε εἰς τὸ φρούριον !
Πολὺ καλὰ, ἄς ἴδωμεν. Σὲ συνιστῶ
καὶ πάλιν ὅμως ὅ,τι σὲ ἐσύστησα

πολλάκις, θύγατέρ μου. Ὁ Δοξαπατήρς,
ἂν καὶ ἀρχαῖος φίλος καὶ στενότατος,
δὲν θά μ' ἀνάγνωρίσῃ. Πρόσεξε καλά
μὴ τύχη πρὸς Θεοῦ καὶ μὲ προδώσης σύ,
διότι τότε παρευθὺς ὁ γέρων σου
πατήρ θά πέσῃ κατὰ γῆς νεκρὸς
ἀπὸ τὴν ἐντροπὴν του.

ΘΥΓ.

Πλὴν ἂν ἔξαφνα

τὸν Ἀγγελὸν μας εὐρωμεν ;

ΡΑΨ.

Καὶ ἐρωτᾶς ;

Ἐὰν τὴν εὐτυχίαν ταύτην ὁ Θεὸς
μᾶς ἔστελλεν, ὦ ! τότε λάβε σάλπιγγα,
κ' εἰς τοῦ Μορέως τ' ἄκρα διασάλπισον
τὸ ὄνομά μου καὶ τὴν εὐτυχίαν μου.

— Ποῦ εἶν' ἐν τούτοις ὁ πύλων ; Ἄς κρούσωμεν.
(Κρούει τὴν πύλην τοῦ φρουρίου).

ΠΥΛ. (ἔσωθεν τῆς πύλης). Ποιὸς εἶνε ;

ΡΑΨ. Ἐγώ.

ΠΥΛ. Σύ ; Τὸ προκόψαμε ! Ποιὸς σύ ;

ΡΑΨ. Ἐγώ ! Ἐνας τυφλὸς μὲ τὴ λύρα του.

ΠΥΛ. Αὐτὸ δὲ εἶνε τώρα ! Κουτσοὶ στραβοὶ στὸν Ἄγιο
Παντελεήμονα ! Μόλις ἐμπῆκε ὁ ἕνας, καὶ μᾶς ξεφύτρωσε
ὁ ἄλλος μὲ τὴ λύρα του ! Ὁ Θεὸς νὰ σ' ἐλεήσῃ, γέρο. Πή-
γαινε, πατέρα μου, στὸ καλό. Καθὼς εἴμεθα ἡμεῖς ἐδῶ
μέσα, ἴσα ἴσα ἡ λύρα σου μᾶς λείπει. Πήγαινε στὸ καλὸ
καὶ ἡ λύρα σου δὲν μᾶς χρειάζεται.

ΡΑΨ. Νὰ συχωρεθοῦν οἱ γονεῖς σου καὶ τὰ ἀποθαμμένα σου,
καλέ μου ἄνθρωπε, τί πράγμα εἶν' ἐδῶ ;

ΠΥΛ. Νὰ συχωρεθοῦν οἱ γονεῖς μου καὶ τ' ἀποθαμμένα μου, καλέ μου γέροντα, δὲν εἶνε τίποτα.

ΡΑΨ. Ὅχι δά ! πῶς δὲν εἶνε τίποτα ;

ΠΥΛ. Νά τα τώρα ! Ἐγὼ μὲ δυὸ μάτια καὶ δὲν βλέπω τίποτα, καὶ σὺ στραβὸς καὶ βλέπεις ! Τί εἶνε λοιπόν ; πές μου το νὰ τὸ μάθω κ' ἐγώ.

ΡΑΨ. Δὲν εἶν' ἐδῶ, καλέ μου ἄνθρωπε, τὸ κάστρο τῶν Σκόρτων τὸ Ἀράκλοβο, ὅπου εἶνε κλεισμένος ὁ Δοξαπατρῆς ὁ Βουτσαράς ;

ΠΥΛ. Γί' αὐτὸ μ' ἐρωτοῦσες ;

ΡΑΨ. Βέβαια.

ΠΥΛ. Ἄμ, δὲν ἀνοίγεις τὰ στραβά σου νὰ τὸ δῆς ! Ἐδῶ 'νε βέβαια ! Καὶ γιατί λοιπόν κάθουμ' ἐγὼ δῶ καὶ φυλάγω τὴν πόρτα καὶ δὲν σ' ἀνοίγω ;

ΡΑΨ. Ἀνοίξε, καλέ ἄνθρωπε, διότι εἶνε ἀνάγκη μεγάλη νὰ ἔμβω εἰς τ' Ἀράκλοβο.

ΠΥΛ. Ἐχω διαταγὴ τοῦ ἀρχηγοῦ νὰ μὴν ἀνοίξω κανενός.

ΡΑΨ. Ἀνοίξε νὰ ἰδῶ τοῦλάχιστον τοῦ λόγου σου, καὶ νὰ σ' ἐρωτήσω κάτι τι.

ΠΥΛ. (ἀνοίξας τὴν πύλην καὶ ἐξέλθων). ὦ ! καλῶς ὠρίσατε, ἀφεντικά, καλῶς ὠρίσατε ! Αἶ, κρῖμα, ἁμαρτία ! Γιατί, ἀφεντικό, δὲν ἐπῆρες μαζί καὶ τὴν ἀρχόντισσα σύζυγό σου, τ' ἀρχοντόπουλα, τὸ σκυλλάκι, τὸ γατάκι σας, μόνον ἤλθες μ' ἓνα μονάχα ξηρὸ ξηρὸ σύντροφο ; Ἄμαρτία, μὰ τὴν ἀλήθεια ! Ἐπρεπε νὰ ἔλθετε ὅλοι μαζί, νὰ πάρετε ὅλους τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους σας, ὅλους τοὺς γνωρίμους σας τοὺς Κραβαρίταις, καὶ νὰ ἔλθετε.

ΡΑΨ. Ἄκουσέ μου, καλέ ἄνθρωπε !

ΠΥΛ. Ἀμαρτία, μὰ τὴν ἀλήθεια ! Ἐχασες πολὺ, ἀφεν-
τικό, τί τὰ θέλεις ; ἔχασες πολὺ ! Ἐπρεπε νὰ πάρης μαζί
σου ὅλους τοὺς Κραβαρίταις, νὰ σηκώσης ὅλα τὰ Κράβαρα
στὸ πόδι καὶ νὰ ἔλθης.

ΡΑΨ. Ὅλα αὐτὰ τὰ λόγια εἶνε περιττά. Ἄφες μας, σὲ
παρακαλῶ, τὴν πύλην ἐλευθέραν νὰ ἔμβωμεν.

ΠΥΛ. Ὅχι τὴν πύλην τοῦ Ἀρακλόβου, τοῦ Παραδείσου
τὴν πύλην ἤμουν πρόθυμος ν' ἀνοίξω εἰς τὸν σπανὸν αὐτὸν
σύντροφόν σου, ἂν ἤμπορούσα. Ἀλλὰ—ἡ διαταγὴ, βλέπεις,
τοῦ ἀρχηγοῦ . . . Ὁ Θεὸς νὰ σ' ἐλεήσει, πήγαινε στὸ καλὸ,
γέρο πατέρα μου.

ΡΑΨ. Ἄφες μας, σὲ παρακαλῶ, διότι ἔχομεν νὰ ὁμιλή-
σωμεν τοῦ ἀρχηγοῦ.

ΠΥΛ. Δὲν ἔχει τώρα καιρὸν. Πήγαινε καὶ ἔλα ἄλλη φορὰ.

ΡΑΨ. Πλὴν εἶνε μεγάλη ἀνάγκη.

ΠΥΛ. Δὲν γίνεται, καὶ μὴ χάνης τοῦ κάκου τὰ λόγια σου.

ΡΑΨ. Πλὴν διὰ τί, ἄνθρωπε, τόσην αὐστηρότητα ;

ΠΥΛ. Διὰ τί τόσην αὐστηρότητα ; Νόστιμη ἐρώτησις !
Διὰ τί τόσην αὐστηρότητα ; Διότι δὲν ἔχω ὄρεξι, γέρο μου,
νὰ χάσω ἐγὼ τὴν δαγκαματιά μου αὔριον, γιὰ νὰ τὴν χά-
ψης τοῦ λόγου σου ὁ Κραβαρίτης.

ΡΑΨ. Πλὴν, ἄνθρωπε —

ΠΥΛ. Πλὴν ἄνθρωπε, πλὴν ἄνθρωπε ! Τὰ σκυλλιά μο-
νάχα κ' αἱ γάταις μᾶς ἔμειναν, καὶ αὐτὰ πᾶν νὰ μᾶς λεί-
ψουν. Αἶ, χρονοδρὸ κεφάλι, καταλαβαίνεις Ῥωμαῖκια, ἢ νὰ
φέρωμε Χιώταις ; Πήγαινε, σὲ λέγω, στὸ καλὸ. Δὲν σὲ ἀ-
φίνω νὰ ἔμπης μέσα, ἐτελείωσε.

ΡΑΨ. Τότε λοιπὸν, ἀφ' οὗ δὲν μᾶς ἀφίνεις νὰ ἔμβωμεν

σὺ, θὰ φωνάζω ἀπ' ἔξω δυνατὰ, ὡς που νὰ μὲ ἀκούσουν ἀπὸ τὰς ἐπάλλξεις.

ΠΥΛ. Γιὰ κάμε μόνον πῶς δοκιμάξεις, καὶ νὰ δῆ μὲνὰ φορὰ ἢ ῥάχις σου τί λογιῆς βροχὴ καταιβάξει ὁ οὐρανὸς ἐδῶ ἀπάνω στ' Ἀράκλοβο.

ΡΑΨ. Ἄκουσέ με, σὲ παρακαλῶ, νὰ σ' ἐρωτήσω ἓνα πράγμα. Πλὴν νὰ μοῦ πῆς ὅλη τὴν ἀλήθεια.

ΠΥΛ. Λέγε.

ΡΑΨ. Μήπως ἦλθεν ἐδῶ εἰς τὸ φρούριον ἓνας κάποιος ἀξιωματικὸς τῆς αὐλῆς ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν —

ΠΥΛ. Ὅχι, δὲν ἦλθε.

ΡΑΨ. Πλὴν ἐγὼ δὲν σοῦ εἶπα τὸ ὄνομά του.

ΠΥΛ. Πές το λοιπόν.

ΡΑΨ. Αὐτὸς ὁ ἀξιωματικὸς ὀνομάζεται Φιλανθρωπινός.

ΠΥΛ. Ποιὸς Φιλανθρωπινός;

ΘΥΓ. Ὁ Ἄγγελος Φιλανθρωπινός.

ΠΥΛ. Καὶ τί τὸν θέλετε τὸν Ἄγγελον Φιλανθρωπινόν;

ΘΥΓ. Εἶνε ἐδῶ, πάτερ μου! ὦ Θεέ μου! — Καλέ μου, ἄνθρωπε, ὁ γέρων αὐτὸς εἶνε πατήρ μου, καὶ ὁ Ἄγγελος Φιλανθρωπινός —

ΡΑΨ. (ἰδίᾳ πρὸς τὴν θυγατέρα). Ἀπερίσκεπτον κοράσιον, σιώπαινε.

ΘΥΓ. Καλέ μου ἄνθρωπε, καλέ μου αὐθέντα, εἰπέ μας τὴν ἀλήθεια, ἦλθεν ἐδῶ ὁ Φιλανθρωπινός;

ΠΥΛ. Ὁ Φιλανθρωπινός; Ποιὸς Φιλανθρωπινός;

ΡΑΨ. Ὁ Ἄγγελος Φιλανθρωπινός.

ΠΥΛ. Ὁ Ἄγγελος Φιλανθρωπινός;

ΡΑΨ. Ναί, καλέ μου ἄνθρωπε.

ΘΥΓ. Ναι, καλέ μου αὐθέντα, νὰ σὲ πολυχρονάη ὁ ἄ-
γιος Θεός.

ΠΥΛ. Ἐρχεσθε νὰ μὲ ξεφορτωθῆτε, λέγω ἰγώ ; Δὲν γνω-
ρίζω κανένα Φιλανθρωπινό.

ΡΑΨ. Ἀλήθεια ;

ΘΥΓ. Δὲν μᾶς γελάς ;

ΠΥΛ. Νὰ σᾶς χαρῶ.

ΘΥΓ. Καὶ μᾶς μᾶς εἶπαν πῶς σὴν νὰ ἀκούσθηκε ἐδῶ
στὸ Ἀράκλοβο ἓνα τέτοιον ὄνομα.

ΠΥΛ. Μπά ! σᾶς ἐγέλασαν !

ΡΑΨ. Ποῦ εἶσαι, κόρη μου ; Ἄγωμεν. Ἐπιστρέφωμεν.

ΘΥΓ. Δὲν ἤμποροῦμεν νὰ ἔμβωμεν εἰς τὸ φρούριον ;

ΠΥΛ. Ὅχι, μόνον ἀμέτε στὸ καλό.

ΡΑΨ. Πολλά τὰ ἔτη σας.

ΠΥΛ. Στὸ καλό, γέρο πατέρα μου.

ΘΥΓ. Ἄν μᾶς ἐγέλασες, καλέ μου αὐθέντα, τὸ κρῖμα
στὸ λαιμό σου !

ΠΥΛ. Μπρὲ ἄμε ξεφορτώσου με, ποῦ θὰ μὲ πῆς τὸ κρῖ-
μα στὸ λαιμό μου.

(Ὁ Ῥαψωδὸς καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἐξέρχονται τῆς σκηνῆς).

ΠΥΛ. Βέβαια, τὸν Φιλανθρωπινὸ ἤθελαν ἡ εὐγενία τους !
Ἄκουσαν τὴν ἀδυναμία ποῦ ἔχει ὁ Δοξάπατρῆς στὸν Φι-
λανθρωπινό, καὶ ἤθελαν νὰ μοῦ χωθοῦν μέσα οἱ Κραβαρί-
ταις, γιὰ νὰ μᾶς ἀρπάξουν τὸ ψωμί ἀπὸ τὸ στόμα μας, καὶ
ἂν μᾶς ἔμεινε κανένα λεπτό, νὰ μᾶς τὸ σουφρώσουν κ' ἐ-
κεῖνο. Τίς ἠξεύρει ; Θὰ τὸν γνωρίζουν, φαίνεται, τὸν Φιλαν-
θρωπινὸ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν· γιὰτὶ οἱ Κραβαρί-
ταις αὐτοὶ, ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάγῃ, ὅλον τὸν κόσμον τὸν φέρ-

νουν γύρω. Τί καλά ἔκαμα ποῦ τοὺς ἐγέλασα. "Α ! ἐγὼ ἐ-
λησμόνησα. Δὲν τοὺς ἐγέλασα. Τὸν Φιλανθρωπινὸ τὸν ἔ-
στειλεν ὁ Δοξαπατρῆς εἰς τὸ σπήλαιον, καὶ αὐτὸς ἀκόμα
δὲν ἐπέστρεψε. "Αν τύχη τίποτα, πάλι ἀλήθεια εἶπα. Δὲν
εἶνε ὁ Φιλανθρωπινὸς μέσα στὸ Ἀράκλωβο. Τί θὰ πῆ νὰ ἡ-
ξεύρη ὁ ἄνθρωπος νὰ βγαίνη πάντα ἀπανωλαδιά. (Εἰσέρ-
χεται εἰς τὸ φρούριον καὶ κλείει τὴν πύλην).

ΣΚΗΝΗ Β'.

(Τὸ φρούριον τῶν Σκορτῶν. Εἰς τὰ τεῖχη του σημαία ἐλληνική).
ΔΟΞΑΠΑΤΡΗΣ (μόνος).

Κατηραμένη Τύχη ! — ἦ, τ' ἀνθρώπινα
ἂν δὲν διέπης, Τύχη σύ, Διάβολε
κατηραμένε, Δαῖμον τρισκατάρατε !
Διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν γονέων μας
ἂν ἐξουσία σοὶ δοθῆ παρὰ Θεοῦ
ἐν ἔθνος νὰ κρημνίσῃς εἰς τὸ ζοφερὸν
τῆς ἀπωλείας βάραθρον, τετέλεσται !
Καμμία πλέον ἀνθρωπίνη δύναμις
νὰ τὸ ἀναχαιτίσ' εἰς τὸν ὀλισθηρὸν
κρημνὸν τῆς ἀπωλείας του δὲν δύναται.
Ἠλώθη τὸ Βυζάντιον καὶ ἵπποτῶν
σημαία εἰς τὰ τεῖχη του κυμαίνεται·
ἠλώθησαν τῆς Θράκης τὰ προπύργια·

τῶν Μακεδόνων ἔπεσεν ἡ ὄχυρὰ
Θεσσαλονίκη· ἔπεσαν τὰ φρούρια
τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, τῆς Ἀνατολῆς,
καὶ τοῦ Αἰγαίου. Παρεδόθη τὸ λαμπρὸν
τῆς Ἀργολίδος κάσμημα, τὸ Ναύπλιον·
Κορώνη, Ἀνδραβίδα παρεδόθησαν,
κ' ἡ Καλαμάτα ἐξ ἐφόδου ἔπεσεν.
Ἐκυριεύθ' ἡ πόλις ἤδη τῶν Πατρῶν,
τὰ φρούρια τοῦ Ἄργους καὶ τοῦ Ποντικοῦ.
Τῆς ὑψηλῆς Κορίνθου, οἴμοι ! ἔπεσαν
τὰ τεῖχη τὰ λαμπρὰ, τὰ ὑπερήφανα
καὶ μόνον ἄρα σὺ, πτωχὸν μου φρούριον,
ὄρθον θὰ μένης ! Μόνος σὺ, Δοξαπατρῆ,
τὴν χώραν θ' ἀντιτάξῃς τῶν Σκορτῶν πρὸς τὰς
σιδηροφράκτους φάλαγγας τῆς Δύσεως !
Θεέ μου ! σὺ με φώτισον εἰς τὴν δεινὴν
καὶ δύσκολόν μου θέσιν. Τί ν' ἀποκριθῶ
εἰς τὸν ἀπεσταλμένον τώρα τοῦ ἐχθροῦ ;
Νὰ ἀρνηθῶ ; Καὶ τίς τὰ καταρρέοντα
τοῦ Ἀρακλόβου τεῖχη θὰ στηρίξῃ ; τίς
εἰς τῶν τειχῶν τὰ ῥήγματα παρεμβληθεὶς
κατὰ τῆς λόγχης θὰ προτείνῃ τῶν ἐχθρῶν
τὸ στῆθός του ; Τίς τούτων τῶν ἀνάνδρων μου
στρατιωτῶν εἶν' ἔτομος εἰς θάνατον
καὶ πῦρ ν' ἀκολουθήσῃ τὸν Δοξαπατρῆν ;
Ἄλλὰ καὶ πῶς νὰ μείνω εἰς τὸ φρούριον,
ἐν ᾧ τῆς ἐπιούσης τὰ ἀκάθαρτα
ὀλοτελῶς μᾶς λείπουν ἤδη τρόφιμα ;

Πλὴν τότε τί νὰ πράξω ; νὰ παραδοθῶ ;
Οὐαί ! καὶ μόνον ἂν τὸ διαλογισθῶ,
ὁ βίος μοι παρίστατ' ἐπονείδιστος,
φρικώδης τιμωρία ! Νὰ παραδοθῶ ;
Χανοῦσα εἶθε κάλλιον διὰ παντὸς
νὰ κρύψ' ἢ γῆ τὸ πρόσωπόν μου πρότερον,
πρὶν τὸ ἐκθέσω εἰς τοὺς ἐμπτυσμοὺς αἰσχροῦς
τοῦ κόσμου ὀλοκλήρου ; Νὰ παραδοθῶ !
Καὶ τὴν ἀναισχυντίαν ἔχεις, Βουτσαρᾶ,
τὴν λέξιν νὰ προφέρῃς τὴν αἰσχρὰν αὐτήν ;
Τὸ καθαρὸν τῶν Βουτσαράδων ὄνομα
ἀνάνδρως καὶ ἀτίμως θ' ἀτιμάσης ; Τίς ;
ὁ ἔσχατος τοῦ γένους μου βλαστὸς ἐγὼ
τὸ ὄνομά μου ν' ἀτιμάσω τὸ λαμπρὸν ;
Οὐδέποτε ! σκιαὶ σεῖς τῶν προγόνων μου,
οὐδέποτε, σᾶς λέγω ἡσυχάσατε.
Αἱ ! τὸ πολὺτιμὸν σας κληρονόμημα,
τὸ αἷμά σας ἀκόμη εἰς τὰς φλέβας μου
δὲν διεφθάρη, ὄχι ἡσυχάσατε.
Λιθάνομαι ἐντὸς μου, ναι, αἰσθάνομαι
ἀνδρείαν ἱκανὴν καὶ γενναϊότητα,
ὡς Βουτσαρᾶς νὰ πέσω. Νὰ παραδοθῶ ;
Φαντάσου τότε τὴν ζωὴν σου, ἄθλιε !
Οἱ λίθοι μόνον τότε δὲν θὰ ἔχωσι
διὰ τὸ ὄνειδός σου σκῶμμα, κ' ἐμπτυσμὸν
διὰ τὸ πρόσωπόν σου. Μαύρη κόλασις
ὁ ἀτιμὸς σου τότε βίος καὶ αἰσchrός !
— Ἀλλ' ἡ Σοφία τότε ; ἀλλ' ἡ κόρη μου ;

— Πῶς παρελογιζόμεν ! Μιῶρη κόλασις
δὲν εἶνε ἡ ζωὴ σου, ὄχι, ἄθλιε !

Ἴδὲ, τοὺς ὀφθαλμοὺς σου στρέψον τοὺς θολοὺς
πρὸς τοῦ χλοῶντος Χέλμου τὴν ὑπώρειαν.
Τὴν γῆν ἰδὲ γελῶσαν, ἴδε τὴν φαιδρὰν
σκιωτῶσαν πέραν φύσιν, καὶ τοὺς διανθεῖς
τῆς ἀντικρὺ κοιλάδος ἴδε τάπητας.

Ἐκεῖ, ἐκεῖ, εἰς τὸν παράδεισον αὐτὸν
ἀγγέλων δύο πάλλονται, ἀχάριστε,
καρδίαι διὰ σέ. Ἐκεῖ νυχθημερὸν
οἱ ὀφθαλμοὶ των τήκονται εἰς δάκρυα.

Ἐκεῖ ἡ εὐτυχία ἡ ἀληθινή,
ἦν παρ' ὀλίγον πρὸ μικροῦ κατέστρεφες,
σὲ μειδιῶσα, ἄφρον, ἀναμένει, σέ.

Τετέλεσται. Εἰς κόρακας ἐρρέτωσαν
τῆς κεφαλῆς μου οἱ καπνοὶ κ' αἱ χίμαιραι !
Τετέλεσται· τὰς κλειδας τοῦ φρουρίου μου
σοὶ παραδίδω, Καμπανιτὰ μου, ἰδοῦ !

(Λαμβάνει ἐκ τῆς ζώνης τὰς κλειδας, καὶ ὀρέγων τὴν χεῖρα, τὰς
ἀφίνει νὰ πέσωσι κατὰ γῆς).

Ἄλλοίμονον ! τί ἔπραξα ; Παρέδωκα
τὰς κλειδας, παρεδόθην ; Ἄναπνέω, ἄ !

(Ἄναλαμβάνει αὐτάς).

Δὲν παρεδόθην, ὄχι ! — Τίς ; ἐγὼ τὰς κλεῖς
νὰ παραδώσω τ' Ἀρακλόβου ; Πώποτε !

Ἄπίσω ὀπίσω, κάθαγμα τῆς Δύσεως !

Ἐγὼ νὰ δώσω κλεῖς ; Ποτέ. Οἱ Λάκωνες
δὲν παραδίδουν κλειδας· τὰς κρεμοῦν ἐδῶ,
(Ἐξαρτᾷ αὐτάς ἐκ) τῆς λαβῆς τοῦ ξίφους).

κ' εἰς τὸν ἐχθρόν τῶν λέγον « ἔλθὼν λάβε τας ! »

— Καὶ ὅμως πῶς νὰ πράξω ; — Φιλανθρωπινέ,
ποῦ εἶσαι ; Φεῦ ! ἀκόμη δὲν ὑπέστρεψας.

Τῶν λόγων σου, τῶν συμβουλῶν, τῆς γλώσσης σου,
τῆς γλώσσης τῆς χρυσῆς σου νῦν εἶπερ ποτὲ
καὶ ἄλλοτε τὴν χρεῖαν συναισθάνομαι.

Ποῦ εἶσαι, Λάκων γνήσιέ μου ; ὦ, ἔλθε,
ἔλθε νὰ μὲ στηρίξεις νῦν κλονούμενον,
νὰ μ' ὀδηγήσης ἐκτραπέντα τῆς ὁδοῦ·
ἔλθε νὰ μὲ διδάξῃς τὸ καθήκόν μου.

Τελείωσον τὸ ἔργον ὅπερ ἤρχισας.

Σὺ τὰς κυμαινομένας τῆς καρδίας μου
ἐξήγησας ὁρμὰς, σὺ τὰς ἀτάκτους τῆς
ἐρρυθμισας ὁρέξεις, κ' εἰς τὰς κλίσεις τῆς
τὰς ἀορίστους ὄνομα ἀπέδωκας.

Ναί, σὺ μ' ἐδίδαξας τὸ τί ἐστὶ πατρίς,
καὶ παρὰ σοῦ τὸ πρῶτον ἔμαθον μ' ὄρθας
τὰς πολιὰς μου καὶ μὲ κρύαν ῥίγησιν
τοῦ σώματός μου, καὶ μὲ τῆς καρδίας μου
παλμούς ν' ἀκούω τῆς Ἑλλάδος τ' ὄνομα.

Ἑλλάς πατρίς μου ! σύγγνωθι, ἂν βέβηλα
συλλογισθεὶς τὸ ἱερόν σου ὄνομα

ἐπικαλοῦμαι· σύγγνωθι, ἂν πρὸς μικρὸν
ἀνάξιά σου, ἄνανδρα ἐφρόνησα·

διστάζων, μὲ δειλίᾳς ὅμμ' ἂν πρὸς στιγμὴν
τὰ χρεῖα τὰ πρὸς σέ μου εἶδον, σύγγνωθι,

ναί, σύγγνωθί μοι. — Τώρα εἶμαι ἕτοιμος
νὰ ἀποθάνω· τώρα — εἶμαι Βουτσαράς.

Σᾶς προκαλῶ, δυνάμεις, ὅσας ἔθρεψαν
τῆς Δύσεως τὰ ἔλη, καὶ ἐζήμεσεν
ὁ κόλπος τοῦ Ἄδρια, ἔλθετ' ἔλθετε.
Ἴππῶται μαυροφύροι, ῥυπαρὰ πτηνά,
ὦ κόρακες δυσώδεις, ὅσοι ἄπληστοι
εἰς τῆς θνησκούσης αὐτοκρατορίας μας
ἐρρίφθητε τὸ σῶμα, ἔλθετ' ἔλθετε
εἰς εὐθυμον θανάτου σᾶς καλῶ χορόν. (Σημαίνει εἰσ-
έρχεται ἀξιωματικὸς τις).

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΔΟΞΑΠΑΤΡΗΣ καὶ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΣ.

ΔΟΞ. Εἰς τὸν ἀπεσταλμένον τοῦ ἐχθροῦ εἶπέ
ἐκ τοῦ φρουρίου νὰ ἐξέλθῃ παρευθὺς.
Τοὺς ὅρους τῆ ἀιθέντου του δὲν δέχομαι.
Δὲν παραδίδ' εἰς Φράγκους ὁ Δοξαπατρῆς
ὁ Σπαρτιάτης τῶν Σκορτῶν τὸ φρούριον.

ΑΞ. Εὐθύς ὁ ὀρισμὸς σας. — Γενναϊότατε,
ὁ πυλωρὸς εἰς νέον τινὰ ἀγνωστον,
παρακαλοῦντα νὰ εἰσέλθῃ πρὸς ὑμᾶς,
ἐπέτρεψε τὴν εἴσοδον καὶ εἰσῆλθε νῦν.
Σπουδαίας, λέγει, φέρ' εἰδήσεις πρὸς ὑμᾶς.

ΔΟΞ. Καὶ εἶνε, λέγεις, ἀγνωστος ;

ΑΞ. Ναί, ἀγνωστος.

ΔΟΞ. Εἰπέ νὰ ἔλθῃ μέσα. (ὁ ἀξιωματικὸς ἀπέρχεται).

Νέος ἄγνωστος !

Τίς ἄρά γε νὰ εἶνε ; Μὴ ὑπέστρεψεν

ὁ Ἄγγελος ; Ἄλλ' ὄχι· εἶπεν « ἄγνωστος ».

ΣΚΗΝΗ Δ'.

ΔΟΞΑΠΑΤΡΗΣ καὶ ΜΑΡΙΑ μετῆμφισμένη εἰς ἄνδρα.

ΔΟΞ. Τίς εἶνε ὁ ὠραῖος — ὦ Μαρία μου !

Θεὸς μου, εἶνε δυνατόν ;

ΜΑΡ. ὦ πάτερ μου ! (ἐναγκαλιζ.)

ΔΟΞ. ὦ κόρη μου, τί τόλμη ! Κ' ἡ αἰτία τίς ;

Τί ἀφροσύνη ! Τὸ λοιπὸν ἀπώλεσεν

ἡ μήτηρ σου τὰς φρένας της ;

ΜΑΡ. Ἡ μήτηρ μου

δὲν τὸ γνωρίζει· μόνη καὶ ἀπ' ἐμαυτῆς

νὰ σ' ἴδω ἤλθον, ἐπειδὴ ἐνόμισα

τὰς περιστάσεις ἐπειγούσας.

ΔΟΞ. Τότε πλὴν

φρικτὴν ἀνοησίαν, κόρη, ἔπραξας.

Νὰ σ' ἐπιπλήξω θέλω· θέλω αὐστηρὰ

νὰ σ' ἐπιπλήξω, ἄσκεπτον παιδίον, πλὴν

τὰ δάκρυά μου μ' ἐμποδίζουσιν.

(Τὴν ἐναγκαλιζέται καὶ ἀσπάζεται). Εἰπέ,

τί ἀπευκταῖον, κόρη μου, συνέβ', εἰπέ,

δὲν μὲ φοβίζεις ὅλην τὴν ἀλήθειαν

γυμνήν εἶπέ μοι. Καὶ ἐν πρώτοις ἔφθασεν
ὁ Ἄγγελος, εἶπέ μοι, Φιλανθρωπινός,
ὄν μ' ὄπλοφόρους δέκα εἰς τὸ σπήλαιον
πρὸς ἐξασφάλισίν σας χθές ἐξέπεμψα ;

ΜΑΡ. Ναι, ἔφθασεν, ὦ πάτερ μου. Πλὴν καὶ αὐτὸς
κ' οἱ ὄπλοφόροι πάντες συνελήφθησαν
ὑπὸ τοῦ Καμπανίτου.

ΔΟΞ. Καὶ τί ἤθελεν
ἐκεῖ ὁ Καμπανίτης ;

ΜΑΡ. ὦ πάτερ μου ! Τὰ πάντα, καὶ τὸ σπήλαιον
καὶ τὰ στενά τὰ περίξ ἤδη πρὸ πολλοῦ
κατέχουσιν ἱππῶται.

ΔΟΞ. Καὶ ἡ μήτηρ σου ;
— ὦ ! τὴν φοικώδη βλέπω ὀλοφάνερα
ἀλήθειαν, θεέ μου ! — Καὶ ἡ μήτηρ σου, —
εἶπέ μοι τα ἀφόβως ὄλα, κόρη μου —
αἰγμάλωτος ἐσύρθ' εἰς τὸ στρατόπεδον
τῶν ἱπποτῶν ὑπὸ τοῦ Καμπανίτου, αἱ ;

ΜΑΡ. Εἰς τῆς μητρός μου τὴν ζωὴν σ' ὀρκίζομαι,
ὦ πάτερ, ὄχι. Ἄσφαλῆς ἡ μήτηρ μου
ἐν τῷ σπηλαίῳ μένει, καὶ οὐδεὶς ποτε
οὐδὲ τῆς κεφαλῆς της τρίχα ἤγγισεν.
Ἐξ ἐναντίας ἅπαντες κατ' ἐντολὴν
τοῦ Καμπανίτου φέρονται μετὰ πολλῆς
καὶ ἄκρας εὐλαθείας πρὸς αὐτήν. ὦ ! ἄν,
ὦ πάτερ μου, τὸν νέον τοῦτον ἔβλεπες
κ' ἐγνώριζες ἐγγύθεν ! Εἶν' ἀδύνατον

ποτὲ νὰ φαντασθῆ τις τὴν εὐγένειαν,
τὴν χάριν, τὴν ὡραίαν συμπεριφορὰν,
τοὺς λόγους καὶ τοὺς τρόπους, τὰ αἰσθήματα,
μὲ ἓνα λόγον τὴν καρδίαν τὴν χρυσοῦν
αὐτοῦ τοῦ Καμπανίτου.

ΔΟΞ.

Ὅ,τι ἤκουσα
τῆς ἀκοῆς μου εἶν' ἀπάτη βέβαια,
Μαρία. Σὲ παρήκουσα, ὦ κόρη μου.
Εἰπέ μοι πάλιν τίνος ;

ΜΑΡ.

Μορέως. Τοῦ αὐθέντου τοῦ

ΔΟΞ.

Ἔως τώρα δὲν ἐγνώριζα
αὐθέντην τοῦ Μορέως. Δόξα σοι, Θεέ,
ὅτ' ἤξιώθην τώρα εἰς τὸ γηράς μου
νὰ ἔλθῃ ὄχι ἄλλος, ἀλλ' ἡ κόρη μου
νὰ μὲ διδάξῃ, ὅτι ὁ Μορέας, ὦ !
ἀπέκτησεν αὐθέντην ! Δόξα σοι, Θεέ !

ΜΑΡ.

Μὲ κάμνεις, πάτερ μου, νὰ τρέμω.

ΔΟΞ.

Ὅχι δά !
ἀφόβως διδάζόν με ὅσα ἀγνοῶ.

Τίς εἶνε ὁ αὐθέντης τοῦ Μορέως ; τίς ;

ΜΑΡ.

Ὁ Γουλιέλμος Καμπανίτης.

ΔΟΞ.

Ἀληθῶς ;
Τῶν ἀτειχίστων τοῦ Μορέως πόλεων,
κωμῶν καὶ πολιχνίων ὁ ἀναίμακτος
κατακτητής ;

ΜΑΡ.

Ἀναίμακτος κατακτητής ;
Πλὴν δι' αὐτὸ δὲν εἶνε ἀξιόμειπτος,

νομίζω, πάτερ, χριστιανικὴν εἶναι
καρδίαν ἔχων φεΐδεται τοῦ αἵματος
χριστιανῶν ἀνθρώπων ὁ Χριστιανός.

ΔΟΞ. Χριστιανῶν ἀνθρώπων ὁ Χριστιανός ; !

Ἴδου καὶ ἄλλο ἔτι σπουδαιότερον
μανθάνω. Ἔχεις δίκαιον, Μαρία μου.

Ἡμεῖς εἴμεθα ξύλα ἀπελέκητα
οἱ γέροντες, ἐν ᾧ ἀπ' ἐναντίας σεῖς
ὁ νέος κόσμος τόσα νέα πράγματα
μανθάνει ὁσπήμεραι. Ὁ κρονόληρος
ἐγὼ εὐθάρρουν, ὅτι οἱ λησταὶ αὐτοὶ
ἰππῶται ἦσαν ἄπιστοι, αἰρετικοί,
τοῦ ἀντιχριστοῦ Πάππα δούλοι τοῦ
ἀναθεματισμένου καὶ ἀφωρισμένου. Σὺ
γνωρίζεις, ὅτι εἶνε ἀγιώτατοι
χριστιανοί. Ἄς ἔχη δόξαν ὁ Θεός !

ΜΑΡ.

Ἐὰν δὲν ἦσαν, πάτερ μου, χριστιανοί,
πῶς τόσοι βασιλεῖς μας εὐσεβέστατοι
τάς θυγατέρας τῶσων συνεζεύχθησαν
δουκῶν καὶ βασιλέων ἐκ τῆς Δύσεως ;
Ἡ σύζυγος τοῦ Δούκα καὶ βασίλισσα
δὲν ἦτο κόρη τοῦ δουκὸς τῶν Νορμανδῶν
Ῥοβέρτου τοῦ Γυισκάρδου ; Ἡ βασίλισσα
ἡ Μαργαρίτα, σύζυγος τοῦ Ἰσαάκ,
δὲν ἦτο κόρη βασιλέως δυτικοῦ
τῆς Οὐγγαρίας ; Ἡ βασίλισσα Ἀγνή,
τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ ἡ σύζυγος,
Γαλλίς δὲν εἶνε, κόρη τοῦ ῥηγὸς αὐτοῦ

τῶν Φράγκων Λουδοβίκου ;

ΔΟΞ.

*Αμφιβάλλω, ἂν

μὲ τόσην εὐκολίαν καὶ ἀκρίβειαν
ν' ἀποστηθίσῃς δύνασαι τὸ σύμβολον
τῆς πίστεως, μὲ ὅσην ἀπεστήθισας
τὸν βδελυρὸν κατάλογον τῶν βδελυρῶν
ἀνοσιουργημάτων, μ' ὅσα οἱ πιστοὶ
καὶ εὐσεβεῖς σου βασιλεῖς ἐμόλυναν
τὸν θρόνον τῶν Καισάρων κ' ἐβεβήλωσαν.
Πλὴν δι' αὐτὸ ἡ θεία εὐρηκεν ὀργή
αὐτοὺς τοὺς ἀνοσίους κ' ἐξ αἰτίας τῶν
τὸ ἔθνος τῶν Ῥωμαίων τὸ πολυπαθές.
Τῆς βασιλείας ἔκπτωτοι οἱ Κομνηνοὶ
τῆδε κακείσε δίκην τυχοδιωκτῶν
πλανῶνται διὰ τοῦτο, κ' εἰς τὸν θρόνον νῦν
τοῦ Κωνσταντίνου κάθηται ἀγέρωχος
εἰς κόμησ τῆς Φλανδρίας, εἰς αἵρετικός,
ὁ Βαλδουῖνος. Οἱ δ' ἐπίλοιποι ἡμεῖς
Ῥωμαῖοι, καὶ σὺ βλέπεις τὸ τί πάσχομεν.
Σκωληκιῶντα ἄρτον καὶ ἀκάθαρτα
τρώγομεν ζῶα, ἵνα προστατεύσωμεν
τὴν χώραν τῆς πατρίδος μας πρὸς τοὺς ληστὰς
τῆς Δύσεως, καὶ, ὅπερ τὸ δεινότερον,
τὴν πίστιν τῶν πατέρων μας τὴν ἱεράν
ὑβριζομένην ὑπερασπιζώμεθα
ὄχι κατὰ τῶν Φράγκων, ἀλλὰ κατ' αὐτῶν
τῶν τέκνων τῶν ἰδίων μας !

ΜΑΡ.

*ὦ πάτερ μου,

τὴν πίστιν τὴν ἁγίαν μου δὲν ὕβρισα
ἐγὼ τῆς βλασφημίας ταύτης ἄπαγε !
Σὲ εἶπα μόνον, ὅτι καὶ οἱ δυτικοὶ
χριστιανοὶ 'νε, διὰ τοῦτο καὶ πολλοὶ
'Ρωμαῖοι δυτικὰς γυναῖκας ἔλαβον
καὶ τὸναντίον.

ΔΟΞ.

"Α ! ἂν δὲν λανθάνωμαι,

τὴν ἔννοιαν τῶν λόγων σου ἐμάντευσα,
ἀγαπητὴ μου κόρη. Εἶσαι πρὸ πολλοῦ
εἰς ὦραν γάμου.

ΜΑΡ.

Πάτερ, σὲ παρακαλῶ —

ΔΟΞ.

Τὴν προσεχῆ Δευτέραν, σήμερον ὀκτώ,
εἰκοσιτρεῖς τοῦ τρέχοντος, ἀνήμερα
τ' ἁγίου Γεωργίου, τοὺς δεκαοκτὼ
χρόνους σωστὰ τοὺς κλειεῖς πλέον, καὶ πατεῖς
εἰς τοὺς δεκαεννέα σου. Διέρχουσαι
τῆς ἡλικίας νῦν τὴν πλέον κρίσιμον
στιγμὴν καὶ ἡ καρδιά σου ἡ τρυφερά,
ὡς ῥόδον τῆς ἀνοίξεως, τὰ φύλλα τῆς
ὀργᾶ ν' ἀνοίξῃ πρὸς τὴν πρώτην φαεινὴν
καὶ θάλπουσαν ἀκτῖνα τοῦ ἑαρινοῦ
ἡλίου. Τοῦτο εἶνε φυσικόν. Ἀλλὰ
εἰς τὸν καιρὸν μας, ἐπειδὴ ὁ ἥλιος
ἀνέτελλεν ἐντεῦθεν ἐξ ἀνατολῶν,
τὰ νέα ῥόδα τότε πρὸς ἀνατολὰς
ἐστρέφοντο κ' ἐζήτουν ἐξ ἀνατολῶν
τὸ φῶς. Πλὴν τῶρα ὅλα ταῦτα ἐσκωρίασαν,
τὸ βλέπω· μετεβλήθ' ἡ φύσις σύμπασα,

καὶ πιθανὸν αἰ νέαι σεῖς ν' ἀνεκαλύψατε,
ὅτι ἐκεῖθεν ἀνατέλλει ἐκ δυσμῶν
ὁ ἥλιος. Ἄν, χάριν παραδείγματος,
ὁ ἐσκωριασμένος εἰς τὴν θέσιν σου
ἤμην ἐγὼ, τὸ βλέμμα μου θὰ ἔστρεφα
πρὸς νέον καὶ ὠραῖον καὶ εὐπαίδευτον
κ' ἐξ οἴκου τοῦ Μορέως καταγόμενον
ἀρχαίου κ' ἐπισήμου, καὶ ἐν τῇ αὐλῇ
τοῦ Βυζαντίου ὡς ἀξιώματικὸν
διὰ πολλῶν ἐτῶν εὐδοκίμησάντα,
πρὸ πάντων δὲ ὁμογενῆ χριστιανόν,
ὁποῖος εἶνε, ὡς ἐν παραδείγματι,
ὁ Ἄγγελος ὁ Φιλανθρωπινός. Ἀλλὰ
ὁ Ἄγγελος δὲν εἶνε σιδηρόφρακτος
ἰππότης νὰ σ' ἀρέσῃ. Ἴσως ἔπνευσεν
ἐσχάτως ζωογόνος αὔρα ἐκ δυσμῶν
ἐντὸς τῆς κεφαλῆς σου, ἐξάερισε
τῶν παλαιῶν σου τὸν εὐρῶτα ἰδεῶν,
κ' ἐστράφη ὄχι πρὸς ἀνατολὰς ἀλλὰ
πρὸς δύσιν ἢ καρδίᾳ σου, ἐκεῖθεν φῶς
ἐκδεχομένη. Ἴσως δὲ καὶ ἤνοιξε
τὰ φύλλα τῆς τὸ βλέμμα ἤδη κανενὸς
ἰππότου, τοῦ ὁποίου εἶν' ἀδύνατον
ποτὲ νὰ φαντασθῇ τις τὴν εὐγένειαν,
τὴν χάριν, τὴν ὠραίαν συμπεριφορὰν,
τοὺς λόγους καὶ τοὺς τρόπους, τὰ αἰσθήματα,
μὲ ἓνα λόγον τὴν καρδίαν τὴν χρυσοῦν!

ΜΑΡ. ὦ πάτερ μου!

ΔΟΞ.

ὦ κόρη μου ! βλέπεις αὐτό ;

(Ἐξαγαγὼν ἐκ τῆς ζώνης του ἐγχειρίδιον).

Ἀκόμη μέχρι σήμερον τὸ καθαρὸν
τῶν Βουτσαράδων αἷμα δὲν ἐμόλυνεν
ἀλλόφυλος καὶ ἄπιστος. Ἄν ἕκατὸν
υἱοὺς καὶ θυγατέρας εἶχον, κ' ἤρχετο
νὰ μὲ ζήτησῃ Φράγκος ἐν τῶν τέκνων μου
τῶν ἕκατὸν εἰς γάμον, προῖκα φέρων μοι
τῆς οἰκουμένης ὅλης τὸ βασίλειον,
θὰ τὸ ἠρνούμην· ἢ, ἂν παρὰ γνώμην μου
τὸ τέκνον μου ἐδέχετο, μὲ τοῦτό μου
ἐγὼ τὸ ἐγχειρίδιον θὰ ἔχυνα
τὸ μολυνθὲν του αἷμα. Ἡ μονογενὴς
θυγάτηρ σὺ τοῦ μόνου εἶσαι Βουτσαρά.
Στάθμησον τοῦτο εἰς τὰς φρένας σου καλῶς.

(Εἰσέρχεται Ἀξιωματικός τις).

ΛΕΙΩΜ. Οἱ Φράγκοι πλησιάζουν εἰς τὰ τείχη μας
πανστρατιᾶ πεζοὶ τε καὶ ἵππεις.

ΔΟΞ.

Καλῶς

νὰ ἔλθουν. Εἰς τὰς θέσεις των οἱ φύλακες.
Τοῦ Καλοκύρη ἢ φρουρὰ εἶπέ εὐθὺς
τὸν προμαχῶνα τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ
νὰ καταλάβῃ. Ἡ φρουρὰ τοῦ Δροσινου
τὸν Ἅγιον Νικόλαον τὸν Πρόδρομον
ὁ Θεοδούλης. Εἰς τὰ ὄπλα ὁ στρατός.

(Εἰσέρχεται ὁ Ἄγγελος Φιλανθρωπινός).

Ὁ Ἄγγελός μου ; Καλῶς ἦλθες, φίλτατε !

ΦΙΛ. Νὰ σ' ἀτενίσω, στρατηγέ μου, δὲν τολμῶ.

Ἐναντὶ τὴν ὄραν ταύτην εἰς τὸ σπήλαιον
πλησίον τῶν φιλτάτων σου νὰ ἀγρυπνῶ
φρουρὸς πιστὸς καὶ φύλαξ, εἰς τὸ φρούριον
μὲ βλέπεις αἰφνης.

ΔΟΞ.

Ἐσὸ, φίλε, ἤσυχος.

Ἐκὼν γνωρίζω ὅτι δὲν ὑπέστρεψας.

Μ' εἶνε γνωστὰ τὰ πάντα, ὅτ' εἰς τῶν ἐχθρῶν
τὰς χεῖρας εὗρες ἤδη τοὺς οἰκείους μου,
τὸ σπήλαιον, καὶ ὅτι σὲ συνέλαβεν
ὁ Καμπανίτης.

ΦΙΛ.

Δίχως ὁ ἀπάνθρωπος
νὰ μὲ φονεύσῃ μάλλον!

ΔΟΞ.

Μὴ παραφορὰς
ἀνωφελεῖς, υἱέ μου. Τὴν καρδίαν σου
γνωρίζω.

ΦΙΛ.

Καὶ ἐνταῦθα μ' ὑπεχρέωσε
συνωδευμένος μὲ ἱππότηας ἀπρακτοῦ
νὰ ἐπιστρέψω.

ΔΟΞ.

Ὅπου καὶ τὸ ἤμισυ
τῆς ἐντολῆς, δι' ἣν σὲ ἐξαπέστειλα,
θ' ἀναδεχθῆς, ἐλπίζω.

ΦΙΛ.

Πῶς;

ΔΟΞ.

Φρουρῶν ἐδῶ,
ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ σου, εἶμαι βέβαιος,
τοῦ θησαυροῦ, ὃν εἶχα εἰς τὸ σπήλαιον
κρυμμένον, τὸ ἐν ἤμισυ — αὐτὸν ἐδῶ
τὸν τολμηρὸν δραπέτην τοῦ σπηλαιίου.

ΦΙΛ.

Ω

Θεέ μου ! Εἶνε δυνατόν ; Ἡ δεσποινὶς
ἐδῶ Μαρία;

ΜΑΡ. Φίλε, καλῶς ἦλθετε.

ΦΙΛ. Εἰς τὰς διαταγὰς σου, γενναιοῦτατε,
ἀφοσιῶμαι ὅλος. (Ὁ Δοξαπατρῆς ἐξέρχεται).

Ἐὰν δι' αὐτὸν
τοῦ θησαυροῦ τὸ ἥμισυ, ὦ ! δι' ἐμὲ
ὁ εἷς καὶ μόνος εἶνε ἀνεκτίμητος
ἐπὶ τοῦ κόσμου θησαυρὸς ἡ δεσποινὶς
Μαρία.

ΜΑΡ. Εἶσθε λίαν ἔτι πρόσφατος
ἐκ τῆς αὐλῆς τοῦ Βυζαντίου, κύριε.

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

(Ἐκτὸς τοῦ σπηλαίου. Νύξ).

ΔΑΙΜΟΝΟΓΙΑΝΝΗΣ κατακεκλιμένος χαμαὶ καὶ ΒΑΣΙΔΙΚΗ,

ΒΑΣ. Καὶ δὲν μοῦ λές, στὸ Θεό σου, Γιάννη, τί ἔχεις
ἀπόψε;

ΔΑΙΜ. Τὰ φεγγαριάτικά μου.

ΒΑΣ. Ἡ γῆ εἶνε βρεγμένη, ἀγάπη μου, κάνει φύχρα. Θὰ
κρῶσης, θ' ἀρπάξης καμμιὰ πλευρίτιδα, καὶ θὰ ἔχω πάλιν
τρεχάματα.

ΔΑΙΜ. Μοῦ κάνεις τὴ χάρι νὰ τὰ ἔχης τώρα τὰ τρεχά-
ματα, νὰ πᾶς νὰ καθήσης μέσα, καὶ νὰ λείψης ἀπὸ τὸ κε-
φάλι μου.

ΒΑΣ. Θὰ κρῶσης, ἀγάπη μου.

ΔΑΙΜ. Ἐλα ὀπίσω μου, Σατανᾶ !

ΒΑΣ. Τὸ βλέπω τώρα, ἔπαυσες πλέον νὰ μὲ ἀγαπᾷς.

ΔΑΙΜ. Θὰ σηκωθῶ ἀπάνω, καὶ θὰ σὲ χειροτονήσω ἀρχόντισσα Δοξαπατρῆ.

ΒΑΣ. Δὲν εἶμαι πλέον ἡ ζωὴ σου, τὸ φῶς σου, ἡ πολυαγαπημένη καὶ πολυλατρευμένη σου Βασιλική.

ΔΑΙΜ. Μωρὴ στρίγλα, δὲν ἀκοῦς ἀπόψε; Θὰ σηκωθῶ ἀπάνω καὶ θὰ σὲ χειροτονήσω ἀρχόντισσα κυρὰ Σοφία· ὅπου θὰ πῆ θὰ πιάσω ἓνα ξύλο καὶ θὰ κάνω τὸ κεφάλι σου δοξαπατρὶ νὰ πίνουν μέσα αἱ ὄρνιθες νερό. (Ἡ Βασιλικὴ ἀπέρχεται. Μόνος). Τῆ παλιοστρίγλα ! πῶς μ' ἐφορτώθηκε δευτεριάτικ' ἀπόψε, ἀλήθεια καὶ ἀλήθεια ! Πάρε, λέγει, γυναῖκα, νὰ δῆς ἀγαλλίασι καὶ προκοπῇ ! Δὲν λέγει πάρε γυναῖκα, νὰ φορτωθῆς διάβολο ζωντανὸ στὴ ράχι σου ! Ἐλα ὅμως πάλιν ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, ὅταν ἦσαι νέος, ποῦ χορεύει ὁ διάβολος μέσα σου τὸν Καλαματιανό ! Τί νὰ κάνης ; Νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθεια, ἂν δὲν τὸ ἐμπόδιζε μ' ἀφορισμὸ ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, τὸ καλλίτερο πρᾶμμα ποῦ ἔχει νὰ κάνη ἓνας φτωχὸς σὰν κ' ἐμένα εἶνε νὰ πᾶ νὰ γείνη εὐνοῦχος σὲ κανένα παλάτι. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, ἀδερφέ, γλυτώνεις καὶ ἀπὸ τὸν ἓνα διάβολο καὶ ἀπὸ τὸν ἄλλο ποῦ θὰ φορτωθῆς ἔπειτα στὴ ράχι σου. (Ἐπανέρχεται ἡ Βασιλικὴ φέρουσα σκέπασμα, ὅπερ προσφέρει εἰς τὸν Δαιμονογιάννην).

ΒΑΣ. Πάρε κἂν αὐτὴ τῆ βελέντζα νὰ σκεπασθῆς. (Ὁ Δαιμονογιάννης ἀρπάζει τὸ σκέπασμα καὶ ῥίπτει αὐτὸ εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Βασιλικῆς). Καὶ δὲ μοῦ λές, Γιάννη, τί σκοποὺς ἔχεις ἀπόψε ; νὰ πλευριτώσης θέλεις χωρὶς ἄλλο ;

ΔΑΙΜ. Νὰ πλευριτώσω, λέγει ; Κεφάλι ποῦ τό 'χει! νὰ

πλευριτώσω ! Όχι, δὲν ἔχω σκοπὸ νὰ πλευριτώσω· σκοπὸ ἔχω νὰ μείνω ἐδῶ ὅλη τὴ νύχτα κατάχαμα, ὡς ποῦ νὰ ψοφήσω — μὲ καταλαβαίνεις τώρα, κοκώνα μου ; ὡς ποῦ νὰ ψοφήσω, νὰ σκάσω σὰν τὸ σκυλλί. Νὰ τί λογιῆς πλευριτώμα σκοπεύω νὰ κάνω.

ΒΑΣ. Χριστὸς καὶ Παναγία ! Τί ἔπαθες ἀπόψε, ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ ;

ΔΑΙΜ. Τί ἔπαθα ; Νόστιμη ἐρώτησις ! τί ἔπαθα ; Ό,τι ἔπαθα, τὸ ἔπαθα ἀπὸ τὸ κεφάλι μου. Καὶ λοιπὸν τώρα θέλω ν' ἀνταμείψω, νὰ πληρώσω τὸ κεφάλι μου· θέλω ἀπόψε νὰ κάνω νὰ πάθῃ τὸ κεφάλι μου ὅ,τι αὐτὸ μ' ἔκανε νὰ πάθω.

ΒΑΣ. Καλὲ, τί ἔπαθες, Γιάννη μου ; Καλὲ, σὺ παραλαλεῖς, ἄνθρωπε !

ΔΑΙΜ. Ἐννοια σου, μάτια μου, καὶ δὲν παραλαλῶ. Σὲ λέγω πῶς ἀπόψε θὰ πληρώσω — καὶ καταλαβαίνεις ; ἀρχοντικὰ, μὲ τὸ παραπάνω — τὸ κεφάλι μου. Όπου θὰ πῆ θὰ κάνω ἀπόψε τὸ κεφάλι μου νὰ πάθῃ ὅ,τι αὐτὸ τὸ κεφάλι μου — νά ! τὸ βλέπεις ; αὐτὸ τὸ κούφιο, τὸ ξερὸ κεφάλι μου (τύπτεται τὴν κεφαλὴν) — μ' ἔκανε νὰ πάθω. (Ἐγερθεῖς ἐν δία). Καταλαβαίνεις, μωρὴ στρίγλα, τί θὰ ποῦν ὅλα αὐτὰ ; Θὰ ποῦν πῶς εἰς τὸ ἐξῆς ἡ ζωὴ μου κατήντησε ἀνυπόφορη. Εἶμαι ἓνας — προδότης ! — Λοιπὸν, ἐμπρός ! Ἄνοιξε, περιστεροῦλά μου, ταῖς φτερούγαις σου καὶ πήγαινε κατὰ διαβόλου. Ἐμπρός, ἀνοιξε, βαρκοῦλά μου, τ' ἄρμενά σου, καὶ τράβα πελάγου· τράβα πελάγου, σὲ λέγω, καὶ ἄφες μας τὸ λιμένα εἰλεύθερο νὰ βολτατζάρωμε μὲ τὴ σαπιοσακολέβα μας. Ἐμπρός, σὲ λέγω. Τράβα τὸ κάρρο σου μὲ ταῖς ἀκαθαρσίαις του γλήγορα, τράβα κάμπου, καὶ ἄφες μας

τὸν τόπο καὶ τὸν ἀέρα ἐλεύθερο νὰ βλέπωμε τὸν οὐρανὸ μὲ
τ' ἄστρα. Δῖ, στρίγλα, ἀκοῦς ἢ ὄχι;

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'.

ΟΙ ΠΡΟΛΑΒΟΝΤΕΣ καὶ ΣΟΦΙΑ.

ΣΟΦ. Βασιλική, τί ἔγεινεν ἡ Μαρία;

ΒΑΣ. Καὶ πῶς; δὲν εἶνε μέσα; Ἐγὼ ἐθαρρόυσα πῶς
ἦταν μέσα. Φαίνεται πῶς πῆγε πάλιν εἰς τὸ δάσος καὶ πε-
ριπατεῖ μόνη κατὰ τὴ συνήθειά της.

ΣΟΦ. Ὅριστ' ἐκεῖ πέρα. Καὶ τὴν ἀφίνεις λοιπὸν σὺ νὰ
γυρίζῃ μόνη της εἰς τὸ δάσος; Πήγαινε γλήγορα καὶ φώ-
ναξέ την νὰ ἔλθῃ μέσα. (Ἡ Βασιλικὴ ἀπέρχεται εἰς τὸ δάσος).
Τί ἔμαθες, Γιάννη, περὶ τοῦ Φιλανθρωπικοῦ;

ΔΑΙΜ. Κυρία, καθὼς σᾶς εἶχα προείπη, συνελήφθη ἀπὸ
ἓνα σταυροφόρον, κατὰ τοῦ ὁποίου εἶχε ξεσπαθῶση, καὶ θά
διέφευγε βέβαια τὰς χεῖράς του, ἀν' δὲν ἔφθαναν καὶ οἱ ἄλ-
λοι φύλακες ἀπὸ τὰ πέρα. Τὸν συνέλαβαν λοιπὸν καὶ τὸν
παρέδωκαν εἰς τὸν Καμπανίτη. Ἄλλὰ πρὸ ὀλίγου ἔμαθα
πῶς ὁ Καμπανίτης τοῦ ἐχάρισε τὴ ζωὴ, καὶ τὸν ἀπέλυσε
ἐλεύθερον νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ φρούριον.

ΣΟΦ. Δόξα σοι ὁ Θεός. (Ἐξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ Ζ΄.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ σπεύδουσα καὶ ἔντρομος.

ΒΑΣ. Ὁ δυστυχία μου ! δυστυχία μου ! Ἐχάθηκε ἡ Μαρία. Ἄκουσε νὰ σοῦ πῶ ἓνα μυστικό. Φοβοῦμαι μήπως ἔφυγε μὲ τὸν Καμπανίτη, ὅπου ἔρχεται κάθε βράδυ καὶ συνομιλεῖ μαζί της εἰς τὸ δάσος.

ΔΑΙΜ. Τί θὰ πῆ αὐτό ; Ὁ Καμπανίτης μὲ τῆ Μαρία ;

ΒΑΣ. Ἀλλοίμονον ! Σὺ ἀκόμη δὲν ἤξεύρεις ὅλη τῆ δυστυχία μας. Ἡ Μαρία ἀγαπᾷ τὸν Καμπανίτη.

ΔΑΙΜ. Οὐράνιαι δυνάμεις ! Ὑψίστε Κύριε ! Ἡ Μαρία — πῶς ; τί εἶπες ; — ἡ Μαρία ἀγαπᾷ τὸν Καμπανίτη ;

ΒΑΣ. Ναί, ἡ Μαρία ἀγαπᾷ τὸν Καμπανίτη.

ΔΑΙΜ. (παράφορος). Λοιπὸν, Ἐωσφόρε, λοιπὸν, Ἰσκαριώτη, μὲ τὰ σωστά σου λοιπὸν ἐβιάθηκες νὰ μ' ἐξολοθρεύσης. Εἶπέ μου, θὰ ἔλθῃ καὶ ἀπόψε ὁ Καμπανίτης;

ΒΑΣ. Ἐὰν ὡς τώρα δὲν ἦλθε, θὰ ἔλθῃ.

ΔΑΙΜ. Δόξα σοι, Θεέ μου ! Ἀλάφρωσα ἀπὸ τὸ βάρος μου· ἀνασαίνω τώρα ἐλεύθερα· ἐτελείωσαν τὰ βάσανά μου· πήγαινε, Βασιλική, ἄφες με μονάχο· τώρα εἶμαι καλά.

ΒΑΣ. Τί θὰ πῆ καλὰ εἶσαι ; Ἀγρίεψαν τὰ μάτια σου. Τί θὰ κάμης ;

ΔΑΙΜ. Ἀπόψε ἐτελείωσε· θὰ σκοτώσω τὸν Ἰσκαριώτη αὐτὸν, τὸν Καμπανίτη.

ΒΑΣ. Δι' ὄνομα Θεοῦ, δι' ὄνομα Θεοῦ, μὴ τολμήσης. Τὴν ἰδία στιγμή ἐσκότισες καὶ τῆ Μαρία. Σὺ λοιπὸν δὲν γνωρίζεις ἕως ποῦ φθάνει ἡ δυστυχία μας. Ἡ Μαρία τρελλαί-

νεται διὰ τὸν Καμπανίτη· τὸν ἀγαπᾷ ὡς τρελλή.

ΔΑΙΜ. Ἀλλοίμονον, ἀλλοίμονον, κόρη μου Μαρία !

ΣΚΗΝΗ Η΄.

(Τὸ φρούριον τοῦ Ἀρακλόβου. Εἰς τὰ τείχη του σημαία φραγκικῆ).
ΚΑΜΠΑΝΙΤΗΣ καὶ ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ.

- ΒΙΑ.** Τὸν Γουλιέλμον Καμπανίτην σήμερον αὐθέντην τοῦ Μορέως πάντως δύναμαι νὰ χαιρετίσω. Ἐχεις εἰς τὰς χειράς σου τὸ φρούριον τῶν Σκόρτων τὸ Ἀράκλοβον, τὸ τέως νομιζόμενον ἀπόρθητον, καὶ ἤδη εἰς τὰ τείχη του λατινικὴ σημαία κυματίζει. Ὁ Δοξαπατρῆς, αὐτὸς τῶν ἐγγυρίων ἀντιπάλων σου ὁ πλέον πείσμων καὶ ἀνδρεῖος, ἠττηθεὶς τῆς Ὑψηλότητός σου ἀνεγνώρισε τὸ κράτος ἐκὼν ἄκων, καὶ δὲν ἔμεινε ἐκ τοῦ Μορέως εἰμὴ ἢ παράλιος Μονεμβασία πλέον πρὸς ἐκπόρθησιν. Ἀλλὰ καὶ ταύτην ὁ ἀποκλεισμὸς μηνῶν ὀλίγων μόνον θέλει εἰς τὰς χειράς σου τὴν παραδώσῃ, ἔσο πάντῃ βέβαιος.
- ΚΑΜ.** Βιλλαρδουῖνε, ἐκ ψυχῆς σ' εὐχαριστῶ. Ὡς μέχρι τοῦδε, οὕτω καὶ εἰς τὸ ἐξῆς εἰς τοῦ Ὑψίστου μόνον τὴν ἀντίληψιν ἐλπίζω.

ΒΙΑ. Πρὸ ὀλίγου, Ὑψηλότατε,
ἐκ Καμπανίας ἔφθασαν ἀπόστολοι,
καὶ τὰς διαταγὰς σου περιμένουσι
νὰ παρουσιασθῶσιν.

ΚΑΜ. Ἄς εἰσέλθωσιν.

(Ἐξέρχεται ὁ Βιλλαρδουῖνος καὶ προσκαλεῖ τοὺς ἐκ Καμπανίας
ἀπεσταλμένους, οἵτινες καὶ εἰσέρχονται).

Συμπατριῶται φίλοι, καλῶς ἤλθετε.

Ἐκ τῆς πατρίδος τί εἰδήσεις ἔχετε ;

ΑΠΕΣΤ. Μὲ θλίψιν μας μεγάλην, Ὑψηλότατε,
καὶ μὲ καρδίας συντριβὴν σὰς φέρομεν
τοῦ ἀδελφοῦ σας Κόμητος τὸν θάνατον.

ΚΑΜ. ὦ δυστυχία ! Πότε, πῶς ἀπέθανεν
ὁ δυστυχὴς μου ἀδελφός ;

ΑΠΕΣΤ. Τὰ γράμματα
αὐτὰ διαλαμβανουν τὰ καθ' ἕκαστα.

(Τῷ ἐγγχειρεῖ γράμματα, ἅτινα ὁ Καμπανίτης ἀποσφραγίζει).

Οἱ ἄρχοντες τοῦ τόπου, Ὑψηλότατε,
καὶ ὅλη ἡ κοινότης σὰς προσφέρουσι
τὰ ταπεινά των δι' ἡμῶν σεβάσματα.

Καὶ ἡ Μεγαλειότης του, ὁ συγγενὴς
τοῦ οἴκου σας, ὁ χριστιανικώτατος
τῶν Γάλλων βασιλεὺς Φίλιππος Αὐγούστος
τὴν θλίψιν τὴν βαθεῖαν τῆς βασιλικῆς
καρδίας του ἐκφράζει δι' ἡμῶν πρὸς σὰς,
καὶ τοὺς ἀδελφικούς του πέμπει ἀσπασμούς.

Οἱ συγγενεῖς σας ἅπαντες, οἱ ἄρχοντες
τοῦ τόπου ἅπαξ ἅπαντες, οἱ κάτοικοι

μικροὶ-μεγάλοι, κ' ἡ Μεγαλειότης του
θερμῶς καὶ ἐπιμόνως σᾶς παρακαλοῦν
τὴν οἴκαδ' ἔλευσίν σας νὰ ταχύνετε,
τῆς Καμπανίας ὅπως τὴν κυβέρνησιν
ὡς φυσικὸς σεῖς λάβητε διάδοχος.

ΚΑΜ. Βιλλαρδουῖνε, κάλεσον τῶν ἵπποτῶν
τοὺς πρώτους κ' ἐπισήμους νὰ συνέλθωσι.

(Ὁ Βιλλαρδουῖνος ἐξέρχεται. Ὁ Καμπανίτης ἀναγινώσκει τὰ
γράμματα περίλυπος, ἕως οὗ συνέρχονται οἱ ἀξιωματικοί).

ΣΚΗΝΗ Θ'.

ΟΙ ΠΡΟΔΑΒΟΝΤΕΣ καὶ ΔΞΙΩΜΑΤΙΚΟΙ.

ΚΑΜ. Συστρατιῶται φίλοι καὶ συνάδελφοι,
ἐπικαλοῦμαι μάρτυρα τὸν Ὑψιστον
εἰς τὴν βαθεῖαν θλίψιν τῆς καρδίας μου
διὰ τὴν αἰφνιδίαν ἀποβίωσιν
τοῦ προσφιλοῦς μοι ἀδελφοῦ καὶ κόμητος.
Καὶ δεύτερον μεγάλως, φίλοι, θλίβομαι
μὴ δυνηθεῖς εἰς πέρας τὴν κατάκτησιν
νὰ φέρω τοῦ Μορέως, ὅπως ἤλπιζον.
Εἰς τὴν φωνὴν ἀνάγκη τῆς πατρίδος μου
νὰ ὑπακούσω οἴκαδε καλούσης με.
Ἄνάγκη, φίλοι, νὰ σᾶς ἀποχωρισθῶ.
Ἄλλὰ πρὶν τούτου χρέος ἔχω ἱερόν,
συστρατιῶται, τὴν εὐγνωμοσύνην μου
νὰ σᾶς ἐκφράσω ἀπὸ βάθους τῆς ψυχῆς
διὰ τὴν ἐξοχὸν σας γενναιότητα,

τὴν τόλμην, τὴν ἀνδρίαν, τὴν εὐπείθειαν,
 διὰ τὰς ἀρετὰς σὰς πάσας, αἵτινες
 εἰς τοῦ ἱππότου τ' ὄνομα σέβας, τιμὴν
 καὶ δόξαν προσεποίησαν, δι' ὧν καὶ, ἂν
 ἐπράχθη τι, διέπραξα. Κ' ἐπράχθη τι
 ἀναντιρρήτως. Εἰς ὑμᾶς ἀπόκειται
 καὶ τῶν λοιπῶν, ἱππότηαι, ἢ κατόρθωσις,
 ἐξ ὧν εἰς σᾶς μὲν πλοῦτος, δόξα, δύναμις,
 αἰδίων δὲ κλέος εἰς τὴν φίλην μας
 Γαλλίαν, ἅπερ εὐχόμεαι ἀπὸ ψυχῆς.
 Τὸν χάρτην τοῦτον λάβετε. Ἐντὸς αὐτοῦ
 ὠρίσθη ἢ εἰς ἕκαστόν σας παρ' ἐμοῦ
 δοθεῖσα μοῖρα τῆς κατακτηθείσης γῆς.
 Βιλλαρδουῖνε, φίλε πρωτοστάτορ μου,
 πρὸς σὲ τὸν λόγον στρέφω νῦν. Ἀχάριστος
 θὰ ἦμην καὶ ἀγνώμων εἰς τὰς πρὸς ἐμὲ
 πολλὰς ὑπηρεσίας κ' ἐκδουλεύσεις σου,
 ἂν μὴ μυρίας ὠμολόγουν χάριτας.
 Ναί, φίλε πρωτοστάτορ τὸ βασιλικὸν
 παρὰ τῷ Μομφερράτῳ σου ἀξίωμα
 καὶ τὰς ἐκεῖ τιμὰς σου χάριν μου ἀφείς,
 εἰς τὸν Μορέαν ἤλθες τῶν κινδύνων μου
 συμμέτοχος νὰ γείνης καὶ συμβοηθός.
 Πανδῆμως οὖν ἐνταῦθα διὰ βίου μου
 εὐγνώμονα κηρύττω ἑμαυτὸν πρὸς σέ.
 Τὴν Καλαμάταν καὶ τὴν Ἀρκαδίαν σοι
 παραχωρῶ μετὰ τῶν περιχώρων τῆς.
 Ἐκτὸς δὲ τούτου τοποτηρητὴν τῆς γῆς

ἀπάσης τοῦ Μορέως, ἣν κατέκτησά,
σέ διορίζω, μέχρις οὗ ἐντὸς ἐνὸς
ἐνιαυτοῦ διάδοχόν μου συγγενῆ
πρὸς σέ ἐκπέμψω. Μεθ' ἐν ἔτος ὅμως, ἂν
δὲν παρουσιασθῆ τις ἔμπροσθέν σου ὡς
διάδοχος ἐμοῦ, ἢ γενναϊότης σου
αὐθέντης τοῦ Μορέως τότε γίνεσαι.
Ὁ χάρτης τῆς μερίδος σου ἰδοὺ αὐτός.
Ἴδού σοι παραδίδω καὶ ἐναφράγιστον
τῆς αὐθεντείας τοῦ Μορέως δίπλωμα.
Συστρατιῶται φίλοι μου, πρὸς τὸ παρόν
ἀπέλθετε εἰς τὰς σκηνάς· μεθαύριον
σᾶς βλέπω πάλιν καὶ σᾶς ἀποχαιρετῶ.
Ἐνωμοτάρχαι δώδεκα καὶ δύο σᾶς
σημαιοφόροι θὰ μὲ συνοδεύσωσιν
ἕως τῆς Ἀνδραβίδας τὸ παράλιον.
(Ἐξέρχονται ἅπαντες πλὴν τοῦ Καμπανίτου).

ΣΚΗΝΗ Ι΄.

ΚΑΜΠΑΝΙΤΗΣ (μόνος).

Τὴν γῆν λοιπὸν ἀφίνω τῶν ὀνείρων μου,
ἀφίνω τὴν παλαιστράν τὴν αἵματηράν
τῶν φιλοδόξων μου σχεδίων καὶ σκοπῶν,
καὶ φεύγω ὅπου νέα, ἄλλα σχέδια
φιλοδοξίας καὶ σκοποὶ μὲ σύρουσι.

Τὸν πολικὸν ἀστέρα εἰς τὸ πέλαγος
τὸν ὀδηγὸν ἀφίνω, καὶ πρὸς τὴν ξηρὰν
τὸ πλοῖον στρέφω, ὅπου νῦν πλησίστιον
τῆς φιλαρχίας τὸ ὠθεῖ ὁ ἄνεμος.

Μαρία, σὺ τὸ ἄστρον μου τὸ πολικόν,
τὸ φαεινόν, τὸ στίλβον ἄστρον ἦσο σύ,
πρὸς οὗ τὸ φῶς ἐστράφη ἡ καρδιά μου.

Ἄλλ' οἴμοι ! σὺ τὰ ὕψη τ' οὐρανοῦ οἰκεῖς,
κ' ἐγὼ ἐνταῦθα ἔρπω, ὃν χαμαιγενές.

Θνητὸν γῆς τέκνον πρὸς τὴν οὐρανίαν σου
πατρίδ' ἀσκέπτως τὰς δανείας πτέρυγας
τοῦ Ἔρωτος ὁ δαίλαιος ἐτάνασα

ἀλλὰ ματαί' ἀπόπειρα. Σὺ, ἄγγελος,
τὰ ὕψη, κόρη, κατοικεῖς τοῦ οὐρανοῦ,
κ' ἐμὲ μυρίοι εἰς τὸν ἄδην δαίμονες
παθῶν ἀγρίων καὶ βιαιῶν σύρουσι.

Μαρία, φεύγω καὶ σ' ἀφίνω. Ὡς κισσὸς
τὸ ῥαδινόν σου στέλεχος ἠθέλησας
νὰ προστηρίζης εἰς δρυὸς στερόαας κορμόν·
ἀλλὰ ἡ δρυς σου ἐξηλέγχθη κάλαμος
ὑπὸ σφοδρῶν ἀνέμων σαλευόμενος.

Ἀγάπην αἰωνίαν, ἔρωτα θερμόν
σοὶ ὑπεσχέθην, κόρη, κ' εἰς τοὺς ὄρκους μου
πεισθεῖσα σὺ, τὴν νεαρὰν καρδίαν σου
προσῆνεγκας ἀθῶον ὀλοκαύτωμα
εἰς τὸν βωμὸν τοῦ ἔρωτος ἡ ἄπειρος.
Οἱ λόγοι καὶ οἱ ὄρκοι μου εἰς ἄνυδρον
ἵσπαρέντες μόλις γῆν ἐξηνεμώθησαν

καὶ τώρα φεύγω — φεύγω δίχως λέξιν μου
νὰ σ' εἶπω, δίχως ἓνα, κόρη, ἀσπασμὸν
νὰ σοὶ προσφέρω, δίχως ἐν ὑγίαινε
νὰ σοὶ προσεῖπω. Φεύγω ὡς ὁ ἔνοχος,
ὁ μὴ τοῦ μῶν νὰ ἴδῃ κατὰ πρόσωπον
τὸ θυμὰ του, καὶ φέρων ἑνδον ἑαυτοῦ
τοῦ συνειδότος ἀγρυπνον τὸν ἔλεγχον.
Μαρία, μὲ ἠγάπητας. Ὅσῃν ποτὲ
λατρείαν, ἀφοσίωσιν καὶ ἔρωτα
παρθένου στήθος ἀπαλὸν ἐνέκλεισε,
μὲ τόσῃν σου λατρείαν, ἀφοσίωσιν,
μ' ἔρωτα τόσον τόσον μὲ ἠγάπησας.
Καὶ ὅμως φεύγω καὶ σ' ἀφίνω. Δάκρυα
πικρὰ θὰ χύσῃς πρὸς τὸ ἄκουσμα αὐτό,
θὰ κλαύσῃς, θὰ θρήνησῃς. Κλαῦσον, θρήνησον.
Ὅτι καλὸν, ὅτι ὠραῖον εἰς τὴν γῆν αὐτὴν
πικρὰ νὰ κλαίῃ καὶ νὰ πάσχη πέπρωται.

(Καταπετανύεται ἡ αὐλαία).

ΠΡΑΞΙΣ ΠΕΜΠΤΗ.

ΣΚΗΝΗ Α΄.

(Οικία Δοξαπατρῆ).

ΔΟΞΑΠΑΤΡΗΣ, ΡΑΨΩΙΔΟΣ καὶ ΘΥΓΑΤΗΡ αὐτοῦ.

ΔΟΞ. ὦ ! ναί, καλέ μου γέρον, τὸ Ἀράκλοβον,
τὸ φρούριον τῶν Σκόρτων τὸ ἀγέρωχον,
ἐκυριεύθη, καὶ ὁ πρὶν ἀήττητος
Δοξαπατρῆς, ὡς ἐλέπεις, νῦν αἰχμάλωτος
ἐδῶ τοῦ Καμπανίτου μένει, ἄοπλος,
κατησχυμμένος, καὶ φεῦ ! πλήρης συμφορῶν
οἰκιακῶν ! ὦ ! ψάλε εἰς τὴν λύραν σου
τοῦ Βυζαντίου τὴν θρηνώδη ἄλωσιν,
καὶ τ' ἄλλεπάλληλά μου δυστυχήματα
μὲ θρήνους καὶ μὲ δάκρυα τραγώδησον.
Οἱ ὀφθαλμοί σου οἱ κλειστοὶ συνείθισαν
τὴν θλιβομένην σου καρδίαν μὲ ῥοὴν
θερμῶν δακρύων νὰ ἀνακουφίζωσι,
καὶ τῆς νοήμονός σου λύρας αἱ χορδαί,
εἰς τόνους παλλομένους μεταφράζουσαι
τὴν θλιψὴν τῆς καρδίας μας τὴν ἄφωνον,
εἰς τὰς πληγὰς τῆς βάλαμον ἐγγέουσι.

Τραγώδησον. Τὴν μαινομένην ἐν ἐμοὶ
τῆς δυστυχίας θύελλαν εἰς δάκρυα
πασχίζω νὰ ἐκβάλω, καὶ δὲν δύναμαι.

Τραγώδησον. Νὰ κλαύσω θέλω, εἰς πικρῶν
δακρύων ρεῖθρα ν' ἀποσβέσω προσπαθῶ
τὴν καίουσαν τὰ σπλάγχνα μου πυρκαϊάν,
νὰ κλαύσω, νὰ θρηνήσω, καὶ δὲν δύναμαι.

Τὸν νοῦν μου, ὦ ! κατέκλυσεν ἡ πλήμμυρα
τῆς δυστυχίας, γέρον, καὶ τὰς φρένας μου
προρρίζους ν' ἀνασπάσῃ εἶνε κίνδυνος
καὶ νὰ παραφρονήσω. ὦ Μαρία μου !

ὦ τοῦ πατρός σου μόνε μόνε θησαυρέ !
εἰς τὴν ἀνθοῦσαν ἄρα ἡλικίαν σου,
ὅπότ' ἐθάρρουν νόμφη καλλιστέφανον
νὰ σ' ἴδω εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἔμελλες
νὰ καταστῆς παράφρων ! ὦ ! τὴν φοβεράν
αὐτὴν δοκιμασίαν εἶν' ἀδύνατον
νὰ ὑπομείνω, ὕψιστε. Θά συντριβῶ
ὑπὸ τὸ βάρος τοῦτο τὸ ὑπέρογκον !

ΡΑΥ. Μὴ ὄλως ἀπελπίζου καὶ πρὸς τὸν Θεὸν
πασῶς μὴ μεμφμοίρει, γενναιότατε,
πικρὸς μὴ σ' εὔρη ἔπειτα μετάμελος.
Ὁ πάσχων σὺ δὲν εἶσαι μόνος, κ' ἔπειτα
ἀνιάτος δὲν εἶν' ἡ δυστυχία σου.
Ἐπάρχει σωτηρίας, Βουτσαρά, ἐλπίς.
Τὰ πάθη τοῦ πατρός της τ' ἀλλεπάλληλα,
ἡ ταραχὴ, ὁ φόβος συνεσκοτίσαν
τὰς νεαράς της φρένας· πλὴν μετ' οὐ πολὺ,

ἐλπίζω, θὰ συνέλθῃ, γενναιότατε.
Ἐὰν παρατηρήσῃς μετὰ προσοχῆς,
θὰ ἴδῃς ὅτι ἔρχονται στιγμαὶ τινες,
ὁπότε εἰς τὸν νοῦν τῆς λογικοῦ ἀκτίος
ἐξαίφνης διαλάμπει, κ' εἰς τοὺς λόγους τῆς
ἀσυναρτήτους κατὰ τὸ φαινόμενον,
εὕρισκει τις προσέχων τινὰ σύνδεσμον.

ΔΟΞ.

Ἦ γέρον, ἄφες, ἄφες τὰς ἀνωφελεῖς
παρηγορίας. Τὰ οἰκτρὰ παθήματα
τοῦ Βυζαντίου ψάλε. Ἡ διήγησις
τῶν ἀλλοτρίων παθημάτων βάλαμον
εἰς τὰς πληγὰς τοῦ πάσχοντος εἶν' ἥπιον.

ΡΑΨΩΙΔΟΣ ἄδει πρὸς λύραν.

Ἄνατολαὶ θρηνήσατε καὶ δύσις,
Ἄπόκρυψον τὸ φέγγος σου, σελήνη,
Τὸ φῶς σου σβέσον, ἥλιε, κ' ἡ φύσις
Ὀλόκληρος σκυθρώπασον καὶ θρήνει.

Πενθήσατε τῆς γῆς τὰ ἔθνη ὅλης,
Ἐλλάς μου, σάκκον ἔνδυσαι καὶ θρήνει.
Ἠλώθη, φεῦ! τῶν πόλεων ἢ πόλις,
Καὶ ἄρχουσιν ἐντὸς αὐτῆς Λατῖνοι.

ΘΥΓΑΤΗΡ ὁμοίως.

Τοῦ στερεώματος σβέσθητε λύχνοι,
Στέναξον, θρηνήσον πᾶσα κοιλάς·
Πένθημα φόρεσον μαῦρα, Ἐλλάς,
Οἴμοι! τῆς δόξης σου νῦν οὐδὲ ἔχνη.

Δάκρυα πύρινα χύσατε, κόραι.

Κλαύσατε, τέκνα, γονεῖς ὄρφανοί.

Λόφοι θρηνεῖτε, δρυμοὶ καὶ βουνοί,

Δοῦλαι κ' αἰχμάλωτοι στένετε χῶραι ».

(Εἰσέρχεται ἡ Μαρία συνοδευομένη ὑπὸ τῆς τροφῆς καὶ τῆς μητρός).

ΣΚΗΝΗ Β΄.

ΟΙ ΠΡΟΔΑΒΟΝΤΕΣ, ΜΑΡΙΑ, ΣΟΦΙΑ καὶ ΒΑΣΙΛΙΚΗ.

ΔΟΞ. Κόρη μου, παῦσον ἔργεται ἡ δυστυχῆς.

ΜΑΡΙΑ ψάλλουσα.

Δάκρυα πύρινα χύσατε, κόραι,

Κλαύσατε, τέκνα, γονεῖς ὄρφανοί.

Λόφοι θρηνεῖτε, δρυμοὶ καὶ βουνοί,

Δοῦλαι κ' αἰχμάλωτοι στένετε χῶραι.

(Πρὸς τὴν θυγατέρα τοῦ Ῥαφιδοῦ).

᾿Ω Θεανώ μου ! τὴν φωνὴν σου ἤκουσα.

Ποῦ τόσας ὥρας, Θεανώ μου, ἔλειπες ;

Σκληρὰ, μ' ἀφῆκες μόνην, μόνην κ' ἔφυγες.

ΔΟΞ. Θεέ μου ! ἡ καρδία μου συντρίβεται.

ΣΟΦ. Τῶν παιδικῶν τῆς χρόνων ἡ παιδρὰ εἰκῶν
τάς φρένας τῆς κατέχει. (Πρὸς τὴν Μαρίαν)

Κόρη μου καλή,

ἡ Θεανὼ δὲν εἶνε, εἶνε τοῦ καλοῦ
θυγάτηρ τούτου γέροντος, Μαρία μου.

ΜΑΡ. Λοιπὸν θὰ ἔλθης, Θεανὼ μου ;

ΘΥΓ. (ἰδίᾳ). Πάτερ μου,
δὲν ὑπομένω πλέον.

ΡΑΨ. (ὁμοίως). Κόρη, πρόσεχε.

ΜΑΡ. Λοιπὸν θὰ ἔλθης, Θεανὼ ;

ΘΥΓ. Ποῦ, φίλη μου ;

ΜΑΡ. Δὲν σὲ τὸ εἶπα ; ἔξω εἰς τὸν κῆπὸν μας.

ΣΟΦ. Τὸν κῆπον ἐνθυμεῖται, ὅπου ἔπαιζε
μικρὰ πρὸ χρόνων τόσων μὲ τὴν φίλην της.

ΜΑΡ. Λοιπὸν θὰ ἔλθης, Θεανὼ μου ;

ΘΥΓ. Ἐρχομαι.

ΜΑΡ. ὦ ! πόσον χαρὰν ἔχω ! (πηδᾷ καὶ τρέχει ἐπιστρέφει).

Ἐλησμόνησα

τὸ εἶπερ, Θεανὼ μου, εἰς τὸν Ἄγγελον ;

ΘΥΓ. Δὲν ὑπομένω, πάτερ, πλέον· πάτερ μου
δὲν ὑπομένω. — Δεσποσύνη, πρὸς Θεοῦ
σιώπησον· σπαράττεις τὴν καρδίαν μου.

ΜΑΡ. Νὰ μὴ τὸ εἶπης· εἶνε ἀδιάκριτος.

Ἄν ἔλθῃ, Θεανὼ μου — τὸ φαντάζεσαι

τί ἔχει νὰ μᾶς κάμῃ ; ὦ ! φαντάσθητι,

ἂν ἔλθῃ. Θὰ χαλάσῃ τοὺς στεφάνους μας·

θὰ ρίψῃ κατὰ γῆς τὰς ἀνθοδέσμας μας,

καὶ θὰ πατήσῃ τ' ἄνθη μὲ τοὺς πόδας του,

θ' ἀρπάσῃ ἐκ τοῦ κόλπου μου καὶ κατὰ γῆς

τὰς χρυσαλλίδας θὰ πατήσῃ. Θεανὼ,

νὰ μὴ τὸ εἶπης· μὴ τὸ εἶπης, πρόσεχε.

εἰς τὸ ἐξῆς δὲν θέλομεν τὸν Ἄγγελον.

Λοιπὸν ἐμπρός.

(Δαμβάνει τὴν θυγατέρα τοῦ Ῥαφ. καὶ τρέχει. Μεταξὺ δὲ τρέχουσα ἐπέχει, καὶ περιστρέφει ἀτενεῖς τοὺς ὀφθαλμούς).

Ἄ ! μὴ μᾶς εἶδε ; πρόσσεχε.

— Τὸ βλέπεις πόσον εἶσαι ἀσυλλόγιστη ;

Χωρὶς κλωστήν ποῦ τρέχεις ; Ζήτησε κλωστήν γλήγορα ἀκούεις ;

(Ἡ Θυγάτηρ ἐπιστρέφει ἡ Μαρία τὴν ἐμποδίζει).

Στάσου, Θεανώ,

νὰ εὔρω τὴν τροφὸν μου. Ἄ, Βασιλική !

Βασιλική, ποῦ εἶσαι ; (Ἐρχεται πρὸς τὸν Δοξαπατρῆν) :

Ἄ ! Βασιλική,

ἐγὼ φωνάζω, καὶ σὺ κάμνεις τὴν κωφὴν !

Κλωστήν σὲ εἶπα, ὦ ! δὲν ἀποκρίνεσαι ;

Κλωστήν, σὲ λέγω, θέλω. (Συνέρχεται).

ὦ ! ἀλλοίμονον !

Τί ; ὁ πατήρ μου εἶνε ; Ἄχ ! ὦ πάτερ μου.

(Ρίπτεται εἰς τὰς ἀγκάλας του).

ΔΟΞ. Μαρία μου, τί ἔχεις ;

ΜΑΡ. Πάτερ, τίποτε.

— Κ' εἰς τῶν Σχορτῶν τὸ φρούριον κυμαίνεται ἱπποτικὴ σημαία ;

ΔΟΞ. Ναι, Μαρία μου.

ΜΑΡ. Λοιπὸν ὁ Καμπανίτης φεύγει, ἔφυγε ;

ΔΟΞ. Δὲν ἔφυγεν ἀκόμη, φεύγει αὔριον.

ΜΑΡ. Λοιπὸν θὰ φύγη ; λοιπὸν φεύγει αὔριον ;

Λοιπὸν θὰ φύγῃς ; Τότε φύγε, ὕπαγε. (ψάλλει)

Μὲ ὠχροὺς νεκρανθέμων στεφάνους
Κόραι στέφθητε τῆς Μυτιληνῆς,
Καὶ ἀντὶ τοῦ κισσοῦ καὶ ἀντὶ τῆς μυρσίνης —

Ἄλλὰ εἰς μάτην, δὲν μ' ἀρέσει· ἔπρεπε (ψάλλει).

Μὲ ὠχροὺς νεκρανθέμων στεφάνους
Κόραι στέφθητε τῆς Ἀρκαδίας,
Καὶ ἀντὶ τοῦ κισσοῦ καὶ ἀντὶ —

Ἡ ὁμοιοκαταληξία ; — Ἄγγελε,
ἔλθε νὰ μ' εὔρης τὴν κατάληξιν αὐτήν,
ἐὰν, καθὼς καυχᾶσαι, εἶσαι στιχουργὸς
ἐξησκημένος. — Ἄ ! τί ἔγειν' ; ἔφυγε
μετὰ τοῦ Καμπανίτου ; Εὔγε, Ἄγγελε !

Ἄφ' οὗ ὁ Καμπανίτης πλέον ἔφυγε,
φύγε καὶ σύ. Ἀλήθεια ; διὰ παντός
ὁ Καμπανίτης ἔφυγεν ; Ἀλήθεια !
ὁ Γουλιέλμος ἔφυγε διὰ παντός,
ταλαίπωρε Μαρία ! ἀνεπιστρέπτει !

Ἄπατεῶνες ἄνδρες ! ἄνδρες ψεῦσται ! — Ἄ !

(Καταπίπτει ἐπὶ κλιντῆρα λιπόθυμος. Ἄπαντες συντρέχουσιν εἰς
βοήθειαν).

ΔΟΞ. Δὲν ὑπομένω πλέον. ὦ ! τὸ τέκνον μου,
τὸ τέκνον μου τὸ μόνον παρεφρόνησεν !

(Ἐκρήγνυται εἰς δάκρυα καὶ λυγμούς. Ἡ Μαρία συνέρχεται).

ΣΟΦ. Μαρία μου, πῶς εἶσαι ;

ΜΑΡ. Μῆτέρ μου, καλά.

Ἄλλὰ στενοχωροῦμαι. Θέλω καθαρὸν
ἀέρα ν' ἀναπνεύσω ἔξω. Ἄγωμεν.

Μὲ θλίβει ἡ οἰκία, μὲ στενοχωρεῖ.

Ἐλθὲ, Βασιλική μου, ἄς ὑπάγωμεν. (ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Γ΄.

(Ἄλσος δασύσκιον παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἄλφειοῦ).

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ μόνος.

Ἴδού ἡ ὄχθ' ἡ σκιερὰ τοῦ Ἄλφειοῦ,
ἡ φίλη κατοικία τῆς Ἀρτέμιδος.

Ἐδῶ ἡ νύμφη ἔπαιζεν Ἀρέθουσα,

ἦν, τὸν πρὸς ταύτην ἔρωτα τοῦ Ἄλφειοῦ

ἡ Ἀρτεμις μαθοῦσα, κατεδίωξεν

εἰς Σικελίαν. Πέραν τοῦ Ἀπόλλωνος

καὶ τῆς ὠραίας Δάφνης ἡ χαρίεσσα

σκηνὴ τῆς ἐρωμένης τοῦ Ἀπόλλωνος.

Ἦραία χώρα ! τὰ σκιώδη ἄλση σου,

οἱ διανθεῖς λειμῶνες καὶ κοιλάδες σου,

οἱ ποταμοὶ σου κ' αἱ σκιώδεις ὄχθαι των,

αἰώνιον ἐρώτων ἐνδιαίτημα

ὑπάρχουσιν, ὑπῆρχον, θὰ ὑπάρχωσιν.

Ἄλλὰ καὶ σὺ, ὠραία Ἀρκαδία μου,

καὶ σὺ καὶ σὺ εἰς τὸν ζυγὸν ὑπέκυψας

τῶν Φράγκων, κ' εἶσαι τώρα δούλη, δούλη, φεῦ !

Παράδοξον ! Οὐδ' ὅπου ὁ Δημιουργὸς
τὰ δῶρά του ἀφθόνως ἔδαψίλευσε,
κ' εὐνοίας ἐξαιρέτου κ' ἔρωτος θερμοῦ
ψηλαφητὰ τὰ δείγματα προσέθηκε, —
παράδοξον ! οὐδ' εἰς τὸν τόπον τὸν φαιδρὸν,
πρὸς ὃν ἡ Φύσις φιλαρέσκως μειδιᾷ
μειδιάμα εὐνοίας χαριέστατον,
οὐδ' εἰς αὐτὸν ἀσμένως μένεις, ὦ θεᾷ
Ἐλευθερία, οὐδ' αὐτοῦ ἀρέσκεσαι ;
Καταδεδικασμένοι λοιπὸν εἴμεθα
νὰ ἔρωπυμεν κατόπιν σου οἱ ἄθλιοι,
καὶ φεύγουσαν καὶ γῆν ἐκ γῆς ἀμείβουσαν
νὰ σὲ ἀκολουθῶμεν ; Ἡ μὴ ἄρά γε
μετέωρον ὑπάρχεις μόνον φαεινόν,
πρὸς οὗ τὴν λάμψιν πῆν αἰθρίαν παιδικῶς
ὀρέγομεν τὰς χεῖράς μας ; ἦ, Ἐριννύς,
τὸν Ἄδην ἔχεις κατοικίαν σταθεράν,
καὶ, Κίρκη λαοπλάνος, εἰς τὰ Τάρταρα
τὰ ἔθνη σύρεις ; Εἰ δὲ μὴ, ποῦ κατοικεῖς ;
Ποῦ κατοικεῖς ; Συγγνώμη, ἀγλαόμορφε
Ἐλευθερία κατοικεῖς εἰς τὰς ψυχὰς
καὶ τὰς καρδίας τῶν ἀνδρείων πάντοτε.
Εἰς τῶν Ἑλλήνων καὶ εἰς τῶν Σπαρτιατῶν
κατόκεις τὰς καρδίας. Τὴν ἀκρόρεια
τοῦ Ταυγέτου ὄρεις καὶ τοῦ Παρνασσοῦ,
ὅπότε ἐκεῖθεν, δόρ' εἰς χεῖρας πάλλουσα,
κατέβαινες ἐν δόξῃ ἀπαστράπτουσα,
καὶ εἰς τὸν Μαραθῶνα καὶ τὰς Πλαταιὰς

θεὰ ὠδήγεις φαινή τοὺς Ἕλληνας.
 Ἐκεῖ κατώκεις πάλαι. Τώρα ; Τώρα, φεῦ !
 τὰ ἱερά σου ἔδη ἐβεβήλωσεν
 ἡ χάυνη Ἀνανδρία τῶν σημερινῶν
 Ἑλλήνων αἱ καρδιαὶ διεφθάρησαν,
 καὶ εἰς τῶν Θρασυβούλων καὶ Λεωνιδῶν
 τὴν γῆν, θεὰ, δὲν ἔχεις πλέον λάτρεις σου !
 Καὶ φεύγεις πλέον, φεύγεις ὅπου αἱ κλειναὶ
 τῆς Μνημοσύνης θυγατέρες ἔφυγον.
 Ἐλευθερία, ὕπαγε. Τὴν λαλίαν
 τὴν θεσπεσίαν λαλίαν σου γνώρισον
 εἰς τοὺς βαρβάρους, ὦ θεὰ, τῆς Δύσεως,
 τὴν παχυλὴν ὀμίχλην τῶν διάλυσον,
 καὶ τὰς ἀκτῖνας τ' οὐρανοῦ σου φωτὸς
 εἰς τὰς ἐσκοτισμένας ῥίζον χώρας τῶν.
 Ἀλλὰ μὴ λησμονήσης τὴν πατρίδα σου.
 Μὲ δακρυβρέκτους ὀφθαλμοὺς καὶ συναφεῖς
 τὰς χεῖρας σ' ἱκετεύω, μὴ διὰ παντὸς
 μὴ τὴν Ἑλλάδα λησμονήσης, ὦ θεὰ.
 Τοῦ χρόνου ὅταν τελεσθῇ τὸ πλήρωμα,
 ὅποταν τῶν κριμάτων τῆς συντελεσθῇ
 καὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡ ἐξιλέωσις,
 ζυγὸς ὅποτε ἀργαλέος καὶ βαρὺς
 τὸν εὐγενῆ τῆς θὰ πιέζη τράχηλον,
 εἰς τὴν πατρίαν τότε γῆν ἐπίστρεψον,
 εἰς τὰς καρδίας τῶν Ἑλλήνων ἔμπνευσον
 τὸ πνεῦμα τῆς ἀνδρίας τῆς πατρώας τῶν
 εἰς τῶν ὀρέων τὴν νεφώδη κορυφὴν

ἀνάβα, καὶ τὴν θεσπεσίαν σου κραυγὴν
μὲ τῆς βροντῆς τὸν πάταγον συμμιξάσα
περὶ σαυτὴν τοὺς Ἑλληνας συνάγαγε.
Τὸ δίστομόν σου ξίφος τότε κράδανον
γυμνὸν εἰς χεῖρας, κ' ἐπὶ τοὺς τυράννους τῆς,
Ἐλευθερία, τὴν Ἑλλάδ' ἀνάστησον.
Ναί, μὴ παρίδης, ἀγλαόμορφε θεά,
δουλεύουσας εἰς τέλος τὴν πατρίδα σου.

(Περιπατεῖ βραδέως. Μετὰ μικρὸν ἀποβλέψας ἔξω).

ὦ θέαμα φοικῶδες καὶ σπαρακτικόν!
Ἰδοὺ ἡ ἔρωμένη μου ἡ δυστυχῆς
παράφρων, ὦ Θεέ! παράφρων! Κράτησον,
ἂν δύνασαι, τὴν θλίψιν τῆς καρδίας σου,
καὶ μὴ τακῆς εἰς δάκρυα ὀλόκληρος.
Ἰδοὺ λοιπὸν ἡ μόνη σου, θνητὲ, ἐλπίς,
ἐφ' ἧς ὑπερηφάνως ὑπερήφανον
εὐδαιμονίας ὠκοδόμεις κτίριον,
εἰς κόνιν κατερρῦη καὶ ἐρείπια!
Ὡς ῥόδον τοῦ Μαΐου εὐχρουν ἔθαλλεν,
ἀλλ' ἡ σκληρὰ μου Μοῖρα καὶ κακεντρεχῆς
μὲ ὄμμ' ἀπειθε δυσμενεῖας πρὸς αὐτό,
καὶ τῆς παραφροσύνης αἰῶνης ἡ πνοὴ
τὸ θάλλον κ' εὐχρουν ῥόδον ἀπεμάρανε.
Τῆς καλλονῆς τοιαύτ' ἡ τύχη πάντοτε.
Ἰδέ' ἡ πρὶν ὠραία τῆς Ἀνατολῆς,
ἡ κόρ' ἡ μόνη καὶ χαρὰ τοῦ Βουτσαρᾶ,
ὁ ἔσχατος τῆς γενεᾶς αὐτῆς βλαστός,
το χάριμα τῆς μητρὸς, τὸ ἐγκαλλώπισμα

τῆς Ἀρκαδίας ὅλης, τὸ ἐγκαύχημα
τὸ μόνον τοῦ Μορέως, καὶ ἡ μόνη μου,
ἀλλοίμονον ! ἡ μόν' ἡ μόνη μου ἐλπίς,
τὸ ὄνειρον τοῦ βίου μου τὸ φαινόν,
τί εἶνε τώρα ; Μηχανὴ αὐτόματος,
φυτὸν καὶ ἄνθος, ἐνωρὶς ἐκμαρανθέν,
ἢ μᾶλλον ἄνθος τεχνητὸν χωρὶς ζωὴν,
ῥαῖον κτίσμα, καλλιμάρμαρος ναός,
ὄν ἢ Θεότης ἢ οἰκοῦσα ἔρημον
ἀφείσα ἤδη ἀνεγώρησε, κ' εἰς ὄν
τοῦ Λόγου αἱ ἀκτῖνες δὲν εἰσέρχονται.

ΣΚΗΝΗ Δ'.

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ, ΣΟΦΙΑ καὶ ΘΥΓΑΤΗΡ τοῦ Ῥαφῶδοῦ.

ΜΑΡΙΑ συνοδευομένη ὑπὸ τῆς Θυγατρὸς.

- ΜΑΡ. Καὶ πῶς λοιπὸν, ὦ Ἄγγελε, δὲν ἔφυγες
μετὰ τοῦ Καμπανίτου ; Φύγε, ὕπαγε.
Ἄφ' οὗ ἐκεῖνος ἔφυγε, φύγε καὶ σύ.
Τίς σ' ἐμποδίζει ; Εἶνε ὅπως περιττὸν
ἐδῶ νὰ μένης. Φεύγει, ἔφυγε λοιπὸν ; (ὡς πρὸς ἑαυτὴν)
Χωρὶς νὰ μ' εἶπη λέξιν, χωρὶς βλέμμα του
ἐν μόνον ν' ἀποστρέψῃ πρὸς με, κ' ἐν ζῆρὸν
ὕγιανε νὰ μ' εἶπη. (γεγωνός) Φύγε, ὕπαγε.
Ἵγίανε, ὦ Ἄγγελε, ὕγιανε.
- ΘΥΓ. Μαρία μου, δὲν εἶν' αὐτὸς ὁ Ἄγγελος.

ΜΑΡ. Τί λέγεις σύ ; δὲν εἶν' αὐτὸς ὁ Ἄγγελος
Ἐάν τυφλῆ, ὡς ὁ πατήρ, δὲν ἔγινες,
ἢ Θεανὼ σὺ εἶσαι, καὶ ὁ Ἄγγελος
αὐτός.

ΘΥΓ. Τί λέγεις ;

ΑΓΓ. Δυστυχής !

ΜΑΡ. Ὑγίαινε·

μετὰ τοῦ Καμπανίτου πήγαινε καὶ σύ.

Ὑγίαινε, ὦ φίλε. (ἐξέρχεται ἡ Μαρ. καὶ ἡ Θυγ.)

ΦΙΛ. (μόνος).

Ἄσυνάρτητοι
οἱ λόγοι τῆς καὶ ὅμως δὲν ἤξεύρω πῶς
ἢ ἀσυνάρτησι' αὐτὴ βαθύτερον
τοὺς λόγους τῆς ὡς τόσα ἐγχειρίδια
εἰς τοὺς μυχοὺς ἐμπήγει τῆς καρδίας μου.
« Ὑγίαινε, ὦ φίλε ». Τοῦτο βέβαια
δὲν ἔχει σημασίαν τὸ « ὑγίαινε »
καὶ ὅμως δὲν ἤξεύρω πῶς ἐπάγωσε
τὸ αἷμα τῆς καρδίας μου τὸ ἄσημον
« ὑγίαινε » τῆς τοῦτο. « Φύγε, ὕπαγε
μετὰ τοῦ Καμπανίτου ». Κόρη δυστυχής !
ἐγὼ νὰ φύγω ; μυριάκις ἄπαγε !
Πλησίον σου θὰ μένω, φίλη, ἄγρυπνος,
κ' εἰς δάκρυα πλησίον σου θὰ τήκωμαι.

ΜΑΡ. (ἐπιστρέψασα)

Δὲν ἔφυγες ἀκόμη ; Ἐλησμόνησα
νὰ σὲ παρακαλέσω τὴν συνέχειαν
ἐνός σου ἄσματος νὰ μ' εἴπης.

ΦΙΛ.

Φίλη μου;

τί ἄσματος ;

ΜΑΡ.

Πολλάκις τὸ ἐψάλλομεν
μαζί· εἰν' ἰδικοί σου στίχοι· τὴν ἀρχὴν
ἀκόμη μόνον ἐνθυμοῦμαι· εἶνε — Ναί :

Μὲ ὠχροὺς νεκρανθέμων στεφάνους

Κόραι στέφθητε τῆς Μυτιλήνης,

Καὶ ἀντὶ τοῦ κισσοῦ καὶ ἀντὶ τῆς μурσίνης —

ΦΙΛ.

Ἄ ! τῆς Σαπφοῦς τὸ ἄσμα λέγεις ;

ΜΑΡ.

Τῆς Σαπφοῦς :

Ποιήτρια, νομίζω, ἦτο ἡ Σαπφώ.

Ἄ ! πόσον ἐπεθύμουν, Ἄγγελε, κ' ἐγὼ
ποιήτρια νὰ ἦμην, μίαν κἀν στιγμὴν,
ναί, μίαν στιγμὴν μόνην. Ψάλε, ψάλε μου
τὸ ἄσμα τοῦτο· εἶνε ὑπερθαύμαστον.

Ἐπὶ ζωῆς μου κάλλιον δὲν ἤκουσα.

ΦΙΛ.

Μαρία, ἄφες τ' ἄσματα τὰ θλιβερά.

ΜΑΡ.

Ναί, ἐνθυμοῦμαι τώρα. Ἡ ποιήτρια
αὕτη ἠγάπα τὸν ὠραῖον Φάωνα.

Ἡ δυστυχὴς ! Κ' ἐκεῖνος τὴν ἐμίσει ! — Αἱ !

δὲν τὴν ἐμίσει, Ἄγγελε ; Τοῦλάχιστον
δὲν τὴν ἠγάπα. Ὁ σκληρὸς ! Ἀλλὰ ποτὲ
ποτὲ, νομίζω, δὲν τῆς εἶπε « σ' ἀγαπῶ ».

Ναί, τὴν Σαπφῶ ὁ Φάων δὲν ἠπάτησε

ποτέ. — Τὸ βλέπεις, σὺ Μαρία μου ; — Ποτέ.

Κ' ἐκεῖνη — εἶχεν ἔρωτα ! Ἡ δυστυχὴς !

Ἡ πόθο, εἶχεν ἔρωτα. — ὦ λίθιναι,

χαλύβδιναι καρδίαι, ἐνοεῖτε σεῖς,
ὦ ἄνδρες, τί θὰ εἶπη ἔρωσ γυναικός ;
— Λοιπὸν δυστυχεστέρα ἔτι τῆς Σαπφούς,
Μαρία, εἶσαι, ναί, δυστυχεστέρα της.

ΦΙΛ. Ἐρᾶσαι, ὦ Μαρία ; ἔχεις ἔρωτα ;
Λοιπὸν καὶ σὺ, Μαρία, πάσχεις ὡς ἐγώ ;
Ἄ ! εἶνε εἶνε δυνατὸν, ὦ φίλη μου ;

ΜΑΡ. Τί λέγεις ; πάσχεις ; ἔχεις ἔρωτα καὶ σὺ ;
Αὐτὸ δὰ εἶνε τὸ γελοῖον ! Ἐρωτα
ὁ Ἄγγελος ; ἐρᾶται ; Χα, γὰ ! (καγχάζει) Ἄναιδῶς
ὦ Ἄγγελέ μου, ψεύδεσαι. Τὸ αἰσθημα
τοῦ ἔρωτος, τὸ ἄνθος τοῦτο τὸ ἄβρον
εἰς τὰς καρδίας δὲν ἐλαστάνει τῶν ἀνδρῶν
τὰς ἐφθαρμέναις. Εἰς καρδίαν ἄσπιλον
παρθένου θέλει νὰ φυῆ νεάνιδος,
καὶ θέλει μὲ δακρῦων δρόσον νὰ τραφῆ.
Εἶσαι ἀνὴρ, ὦ Ἄγγελε· δὲν ἀγαπᾶς.
Νὰ ἀγαπήσῃ ὁ ἀνὴρ ἀδύνατον.

ΦΙΛ. Ἄδύνατον δὲν εἶνε· σὲ ὀρκίζομαι.
Ἄν εἰς τὸν κόσμον ὅλον εἶν ἀδύνατον,
εἰς ἐμὲ ὄχι ! Ἀγαπῶ, ναί, ἀγαπῶ.
Ὁμνύω εἰς τοῦ ἔρωτός μου τ' ὄνομα,
Μαρία, ἀγαπῶ. (γонуπετει) Ναί, μὰ τὰ δάκρυα,
μὲ ὅσα ταύτην τὴν στιγμὴν τοὺς πόδας σου,
Μαρία, βρέχω, ἀγαπῶ — σὲ ἀγαπῶ.

ΜΑΡ. Τί εἶπες ; πῶς ; τί εἶπες, τί ; μὲ ἀγαπᾶς ;

(Μένει ἐπὶ μικρὸν σύννους· προσβλέπει ἔπειτα ἀτενῶς τὸν Ἄγγε-
λον· καὶ μετὰ μικρὸν σπογγίσασα τὸ μέτωπόν της, ἐξακολουθεῖ.

— Ναί, σ' ἔνοῶ, τὸ βλέπω· ναί, μὲ ἀγαπᾶς
τὸ βλέπω, μ' ἀγαπᾶς. Πλὴν δυστυχία μου !
πλὴν δυστυχία καὶ εἰς σέ, ὦ Ἄγγελε !
Ἐγέρθητι, ὦ φίλε. (τὸν ἐγείρει). Εἶμαι δυστυχὴς
καὶ εἶσαι — εἶσαι δυστυχὴς. Σ' εὐχαριστῶ.
σ' εὐγνωμονῶ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας μου.
Ἐγίαινε. ὦ ! διατί τῶν λόγων σου !
ἢ οὐρανία δρόσος ἐνωρίτερον
εἰς τῆς καρδίας μου τὸ πῦρ δὲν ἔπιπτε !
Ναί, ἴσως ἴσως ἐνωρίτερον ἐάν . . .
Ἄντὶ νὰ σβέσῃ τώρα τὴν πυρκαϊάν,
φεῦ ! τὴν ἀναρρίπτει βιαιότερον.
Σ' εὐγνωμονῶ, ὦ φίλε μου. Ἐγίαινε.
Τὸ ἄσμα τῆς Σαπφοῦς νὰ μάθω ἤθελον,
κ' ἐπόθουν νὰ σ' ἀκούσω τοῦτο ψάλλοντα.
Ὡς ἢ Σαπφὸ θρηνοῦσα κ' ἐγὼ ἤθελον
νὰ σβέσω τὰς ἡμέρας μου τὰς δυστυχεῖς
πλὴν τοῦ λοιποῦ νὰ σέ ἀκούσω ψάλλοντα
δὲν δύναμαι δὲν δύναμαι. Ἄσφατος
μακρὰν σου μ' ἔλκει δύναμις. Ἐγίαινε,
ὕγαινε, ὦ φίλε. (φεύγει).

ΦΙΛ.

Δυστυχία μου !

Ποῦ μόνη τρέχει ; Πρόσεχε, ὦ Ἄγγελε. (ἐξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

(Οικία Δοξαπατρῆ).

ΔΟΞΑΠΑΤΡΗΣ, ΣΟΦΙΑ, ΡΑΨΩΙΔΟΣ, ΘΥΓΑΤΗΡ.

ΘΥΓ. (Ἰδίᾳ πρὸς τὸν Ῥαψωδόν).

Σὲ λέγω ὅτι εἶνε ἀπαράλλακτος
τὸν εἶδα καὶ τὸν ἐνθυμήθην κάλλιστα.

ΡΑΨ. (ὁμοίως).

Τῆς κεφαλῆς σου αἰωνίως χίμαιραι !
Τὸν ἀδελφόν σου πανταχοῦ καὶ πάντοτε
φαντάζεσαι πῶς βλέπεις. Ἄρες, κόρη μου,
τὰς πλάνας τὰς συχνὰς τῆς φαντασίας σου·
τὸ ὄνομά του πλέον μὴ μ' ἀνάφερε.
Ὅσάκις τὸ προφέρεις, μὲ φαρμακερὰν
σμιλίον ἀναξέεις τῆς καρδιάς μου
τὰ μὴ ἐπουλωμένα ἔτι τραύματα. (Εἰσέρχεται ἡ

ΜΑΡΙΑ συνοδευομένη ὑπὸ τῆς Βασιλικῆς. Φέρει στεφάνους νεκρανθέμων καὶ ἄλλα ἄνθη καὶ ψάλλει.)

Μὲ ὠχροὺς νεκρανθέμων στεφάνους
Κόραι στέφθητε τῆς Μυτιλήνης,
Καὶ ἀντὶ τοῦ κισσοῦ καὶ ἀντὶ τῆς μυρσίνης
Νεκρανθέμων ἐπάνω στεφάνους
Τῆς ἐσχάτης τῆς ρίψατε κλίνης.

Τῆς Λευκάδος ποτὲ τὸ μοιραῖον
Ἄκρωτήριον κόρη λευχείμων
Παρετῆρει ἀπὸ τῶν ἐρήμων
Καὶ δυσβάτων τῆς νήσου ὀρέων
Μὲ δακρύβρεκτον ὄμμα ἢ τλήμων.

Εἰς τὴν κόμην τῆς στέφους ἐφόρει
Ἡ νεᾶνις αὐτὴ νεκρανθέμων.
Μὲ τὴν κόμην ὑπὸ τῶν ἀνέμων
Δελυμένην ἀφῆκε τὰ ὄρη,
Καὶ μὲ βῆμα κατῆρχετο τρέμον.

ΔΟΞ. Μαρία, παῦσον παῦσον, ἂν μὲ ἀγαπᾶς
τὸ στῆθος μου σπαράττεις μὲ τοὺς λόγους σου.

ΜΑΡ. Δὲν ἐξέφραζε τ' ἄφωνον βλέμμα
Τῆς παρθένου ἀκιμάζοντα πόνον
Τῆς καρδίας. Ἐν δάκρυ τῆς μόνον
Φαινὸν, καταπίπτον ἡρέμα,
Ἦτο δεῖγμα κρυφῶν παραπόνων
Εἰς τὴν χεῖρά τῆς λύραν ἐκράτει.
Εἰς τὸ κύμα τὴν λύραν τῆς ῥίπτει.
Πρὸς τὸ κύμα τὸ σῶμά τῆς κύπτει.
Μὲ τὰς χεῖρας τὴν ὄψιν τῆς φράττει,
« Κύμα, δέξαι με », λέγει, καὶ πίπτει.

Ἡ ἀθλία εὐθὺς κατεπόθη
Εἰς τὰ κύματα. Φλοῖσθος προσκαίρως
Εἰς ἐκεῖνο ἠκούσθη τὸ μέρος,
Κ' οἱ θερμοὶ τῆς ἐσβέσθησαν πόθοι
Καὶ μ' αὐτοὺς συνεσβέσθη ὁ ἔρωσ.

ΔΟΞ. Μαρία, πᾶσον πλέον παῦσον !

ΣΟΦ.

Κόρη μου,

ὦ κόρη μου Μαρία, τὴν μητέρα σου
λυπήθητι, τοὺς στεναγμούς της ἄκουσον·
ιδὲ τὰ δάκρυά μου κ' εὐσπλαγγνίσθητι.

ΜΑΡ. Μὲ ὠχρούς νεκρανθέμων στεφάνους
Κόραι στέφθητε τῆς Μυτιλήνης,
Καὶ ἀντὶ τοῦ κισσοῦ καὶ ἀντὶ τῆς μυρσίνης
Νεκρανθέμων ἐπάνω στεφάνους
Τῆς ἐσχάτης της ῥίψατε κλίνης.

(Θέτει στέφανον νεκρανθέμων ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῆς μητρὸς καὶ
τοῦ πατρὸς. Πρὸς τὴν θυγατέρα τοῦ Ῥαφῳδοῦ).

Ἴδου τὰ ἴα ταῦτα εἰς τὸν Ἄγγελον,
ὦ Θεανῶ, νὰ δώσης εἰς ἐνθύμησιν.
Ἴδου εἰς σὲ μυρσίνης στάκτην, φίλη μου,
καὶ λευκορρόδων καλλιχρόων στέφανον.
Λευκὴ, ἀθῶα ὡς αὐτὸς ὁ στέφανος
τῶν λευκορρόδων ν' ἀπομείνης, Θεανῶ.

(Κύπτουσα πρὸς τὸ οὖς, καὶ ἰδίᾳ πρὸς αὐτήν).

Εἰς τὸ ἀθῶον εἴθε στῆθός σου ποτὲ
μηδὲ ἀκτίς τοῦ ψυχοφθόρου ἔρωτος
νὰ μὴ εἰσέλθῃ ἢ, ἀν παρὰ πᾶσάν σου
εἰσφρήσῃ προσδοκίαν, ν' ἀπανθρακωθῇ
ὁ ἔρωσ σου εἰς στάκτην, Θεανῶ, καθὼς
τὰ φύλλα τῆς μυρσίνης ταῦτα. (γεγωνός) Δὸς
τὸν ἀσπασμὸν μου τοῦτον εἰς τὸν Ἄγγελον.

(ἀσπάζεται τὴν Θεανῶ).

Μὴ λησμονήσης. (Πρὸς ἑαυτήν). Διατί τῶν λόγων σου

ἡ οὐρανία δρόσος ἐνωρίτερον
εἰς τῆς καρδίας μου τὸ πῦρ δὲν ἔπιπτε ;
Φεῦ ! ἴσως ἴσως ἐνωρίτερον εἶαν . . .
Ἄντι νὰ σβέσῃ τώρα τὴν πυρκαϊάν,
φεῦ ! τὴν ἀναρριπίζει βιαιότερον !

(Ἀσπάζεται τὸν Δοξαπατῆρην καὶ τὴν Σοφίαν, καὶ ἐξέρχεται μετὰ
τῆς Βασιλικῆς ψάλλουσα :)

Μὲ ὠχροῦς νεκρανθέμων στεφάνους
Κόραι στέφθητε τῆς Μυτιλήνης,
Καὶ ἀντὶ τοῦ κισσοῦ καὶ ἀντὶ τῆς μυρσίνης
Νεκρανθέμων ἐπάνω στεφάνους
Τῆς ἐσχάτης τῆς ρίψατε κλίνης.

ΔΟΞ.

ὦ ! νὰ παραφρονήσω εἶνε κίνδυνος
κ' ἐγὼ, Σοφία. Ναί, εἶνε ἀδύνατον
νὰ μὴ παραφρονήσω τέλος καὶ ἐγώ.
Θεέ μου ! εἰς τὰ ὦτά μου εἶν' ἔναυλοι
οἱ λόγοι τῆς ἀκόμη οἱ παράφρονες.
Ὅλοτελῶς δὲν ἦσαν πλὴν παράφρονες,
ὄλοτελῶς δὲν ἦσαν ἀσυνάρτητοι.
Ἐντὸς αὐτῆς τῆς ἀσυναρτησίας τῶν
καὶ τῆς παραφροσύνης ἦτο νόημα
φρικῶδες, φοβερὸν καὶ ἀκατάληπτον.
Ἄπαισια φοβεῦμαι. Παντοδύναμε,
οὐ ἴλεως γενοῦ μοι. (Εἰσέρχεται εἰς ἀξιωματικὸς)

ΛΕΙΩΜ.

Γενναϊότατε,
ὁ Καμπανίτης μὲ τὴν συνοδίαν του

παρακαλεῖ νὰ ἔλθ᾽ εἰς τὴν οἰκίαν σας.

ΔΟΞ. Τοὺς δέχομαι προθύμως. (Ὁ ἀξιωματὸς προσκαλεῖ).

ΣΚΗΝΗ ΣΤ΄.

ΟΙ ΠΡΟΔΑΒΟΝΤΕΣ, ΚΑΜΠΑΝΙΤΗΣ, ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ,
ΙΠΠΟΤΑΙ διάφοροι.

ΔΟΞ.

Ἵψηλότατε
καὶ οἱ λοιποὶ ἱππῶται, καλῶς ἦλθετε.

Βιλλαρδουῖνε φίλε, καλῶς ἦλθετε.

Τὴν καλλοσύνην ταύτην, σὰς παρακαλῶ,
καὶ τὴν τιμὴν αὐτήν ;

ΒΙΑ.

Ὁ Ἵψηλότατος
θὰ εἶπῃ τώρα πρὸς ὑμᾶς τὸ αἶτιον.

(Ὁ Καμπανίτης προχωρήσας εἰς τὰ ἐξώτατα τοῦ προσκηνίου
κατὰ τὴν συνοδείαν τοῦ Βιλλαρδουῖνου καὶ τοῦ Δοξαπατρῆ
κατ' ἰδίαν. Ἐν τῷ μεταξύ δὲ τούτῳ εἰσέρχεται μηχανικῶς
εἰς τὴν σκηνὴν σύννοος καὶ τεθλιμμένος ὁ Φιλανθρωπινός).

ΚΑΜ.

Δὲν εἶν' ἐδῶ ἐκείνη. Σὲ εὐχαριστῶ
ἀπὸ ψυχῆς, Θεέ μου. (Πρὸς τὸν Δοξαπ.) Γενναιότατε,
ἐμάθετε βεβαίως πῶς ἀπέθανεν
ὁ μακαρίτης ἀδελφός μου πρὸ μικροῦ
τῆς Καμπανίας κόμης καὶ πῶς οἴκαδε
ἀνακληθεῖς θ' ἀπέλθω.

ΔΟΞ.

Ἵψηλότατε,
τὴν εἶδησιν τὴν θλιβεράν ἠκούσαμεν

μέθλιψιν τῆς καρδίας μας καὶ οἴκαδε
ὅτι ἀνακληθέντες ἐπιστρέφετε.

ΚΑΜ. Ἰδοὺ ὁ Γοδεφρεῖδος πρωτοστάτωρ μου
Βιλλαρδουῖνος, ὃν εἰς τὴν εὐμένειαν
τῆς γενναιότητός σας συνιστῶ στενωῶς.
Τὸν Γοδεφρεῖδον τοποτηρητὴν τῆς γῆς
ἀπάσης τοῦ Μορέως, ἣν κατέκτησα,
διώρισα ἐνταῦθα μέχρι οὗ ἐντὸς
ἐνιαυτοῦ διάδοχόν μου συγγενῆ
ἐδῶ ἐκπέμψω. Μεθ' ἐν ἔτος ὅμως ἂν
δὲν παρουσιασθῇ τις ἔμπροσθέν σας ὡς
διάδοχος ἐμοῦ, ἡ γενναιότης του
αὐθέντης τοῦ Μορέως τότε γίνεται.
Ἐλπίζω μὲ τὸν νέον, Γενναιότατε,
αὐθέντην τοῦ Μορέως ὅτι μέλλετε
νὰ εὐχαριστηθῆτε. Σᾶς ἐπεύχομαι
εἰρήνην, εὐτυχίαν καὶ ὁμόνοιαν.
Τὰ ταπεινά μου δέξασθε σεβάσματα,
Κυρία μου. Κυρία, σᾶς παρακαλῶ,
εἰς τὴν ἀποῦσαν δυστυχῶς, τὴν εὐγενῆ
εἰπέτε δεσποσύνην σας τὰ παρ' ἐμοῦ
μέχρις ἐδάφους ταπεινά σεβάσματα.
Κυρία, γενναιότατε καὶ οἱ λοιποὶ
τὰ ταπεινά τοῦ δούλου σας σεβάσματα.

(Ἀκούονται ἔξωθεν ὀλοφυρόμενοι ὁ Δαιμονογιάννης καὶ ἡ Βασι-
λική. Ἄπαντες στρέφουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν θύραν. Χω-
ρικοὶ Ἀρχάδες φέρουσιν ἐπὶ φορείου νεκρὰν τὴν Μαρίαν. Ἡ
Σοφία τρέχει πρὸς τὸ θέαμα, βλέπει τὴν Μαρίαν, βάλλει

κραυγὴν γοερὰν, καὶ καταπίπτει λιπόθυμος. Ἄπαντες μένουσιν ἐκστατικοὶ καὶ περιλυποί).

ΔΟΞ. Ἡ κόρη μου ; — Μαρία μου ! ὦ κόρη μου
Μαρία ! (δραμὼν βίπτεται περὶ τὸν νεκρὸν τῆς Μαρίας μετὰ λυγμῶν. Οἱ περὶ αὐτὸν ἀξιωματικοὶ ἐγείρουσιν ἔπειτα αὐτὸν ἐκεῖθεν. Ὁ Καμπανίτης τρέχει πρὸς τὸν νεκρὸν, συνάπτει περιαλγῆς καὶ ἀπελπὶς τὰς χεῖρας, καὶ προελθὼν εἰς τὰ ἐξώ-
τατα τοῦ προσκηνίου κατ' ἴδιον).

ΚΑΜ. Συμφορὰ μου ! Δυστυχία μου !

ΑΡΚΑΣ. Δοξαπατρῆ, αὐθέντα γενναϊότατε,
τὴν δυστυχῆ σας θυγατέρα εὔρομεν
νεκρὰν παρὰ τὸν Αλφειὸν ἡμεῖς οἱ τρεῖς.
Ἐν ᾧ εἰς τοὺς ἀγρούς μας εἰργαζόμεθα,
μακρόθεν εἰς μας εἶδεν αἴφνης πράγμα τι
λευκὸν ἐπὶ τῆς ἄμμου. Ὅλοι τρέχομεν
εὐθὺς ἐκεῖ, καὶ δυστυχῶς εὐρίσκομεν
πνιγεῖσαν ἤδη πρὸ πολλοῦ τὴν κόρην σας.

ΔΟΞ. (πρὸς τὴν Βασιλικήν).

Καὶ σὺ ἀχρεῖον σκεῦος, σὺ, ὦ κάθαρμα,
πῶς μόνην τὴν ἀφῆκες ;

ΒΑΣ.

Γενναϊότατε,

στιγμὴν μοι δότε μίαν ἀκροάσεως.

Ἡ μακαρίτις μ' εἶπε, καθὼς πάντοτε,
ὅτι στενοχωρεῖται κ' εἰς περίπατον
πρὸς τὸν λευμῶνα τὸν συνήθ' ὑπήγαμεν.

Ἐν ᾧ περιεπάτει ἡσυχος, εὐθὺς

μ' ἀφῆκεν αἴφνης κ' ἔδραμε. — « Μαρία μου,

Μαρία μου », κραυγάζω ἢ ταλαίπωρος.
Εἰς μάτην δὲν μ' ἀκούει. Τρέχω ἢ πτωχή.
Εἰς μάτην ἦτο ἤδη εἰς τοῦ ποταμοῦ
τὴν ὄχθην. Τρέχω ἔλεγε τὸ ἄσμά της
τὸ λυπηρὸν ἐκεῖνο. Τρέχω βήματα
ἀπέχω μόλις δέκα. Δυστυχία μου !
εἰς τὸν βαθύρρουν ποταμὸν ἢ δυστυχῆς
ἐξαίφνης ἐκρημνίσθη κατακέφαλα.

Τὴν ὄχθην φθάνω κύπτω εἰς τὸν ποταμὸν
τὴν βλέπω πρὸς τὸ κυμ' ἀντιπαλαίουςαν
« Μαρία, κράζω, κόρη, κράζω, δυστυχῆς ! »
Ἐκεῖνη ἐμελῶδει ἔτι τ' ἄσμά της.

« Βοήθειαν, φωνάζω, τότε, δράμετε ! »
Κανεῖς δὲν ἦλθε. « Γουλιέλμ, ἤθελες
νεκρὰν νὰ μ' ἴδης ἴδε με λοιπὸν νεκρὰν ! »
Τὰς λέξεις μόνον ταύτας τέλος ἤκουσα
καὶ δὲν τὴν εἶδα πλέον, δὲν τὴν ἤκουσα.

ΔΟΞ.

Τί ἔλεγε ; Θεέ μου !

ΒΑΣ.

Γενναϊότατε,
καὶ οἱ λοιποὶ, ἀκούσατε. Ἡ δυστυχῆς
ἠγάπα τὸν Αὐθέντην τοῦ Μορέως.

ΔΟΞ.

Ω

Θεέ ; Τὸν Καμπανίτην ; ἢ Μαρία μου ;

ΒΑΣ.

Τὸν Γουλιέλμον Καμπανίτην, ἢ Μαρία, ναί.
Ἀκούσατε. Τῆς δυστυχουῆς νεάνιδος
ὁ ἔρωσ ἦτο πάθος βίαιον, σφοδρὸν.
Ἠγάπα καὶ — ἠγάπα ὅσον δύναται
νὰ ἀγαπήσῃ κόρη εἰς τὴν γῆν αὐτήν.

Ὁ Καμπανίτης τὴν ἡγάπα — ἔλεγε
πῶς τὴν ἡγάπα. — Καθ' ἐσπέραν ἤρχετο
καὶ συνωμίλου ἐν τῷ δάσος τοῦ βουνοῦ.

Ὁ Καμπανίτης ἀθετεῖ τοὺς ὄρκους του,
νὰ ἐπιστρέψῃ σπεύδ' εἰς τὴν πατρίδα του,
οὐδὲ τῷ μέλει ἂν εἰς στῆθος ἄδολον
καρδιοβόρου πάθους ἔχεν ἰόν.

Πρὸς τὸν αὐθέντην ἀποστέλλομαι ἐγώ.

« Αὐθέντα μου, τὸ γόνυ λέγω κάμπτουσα,
αὐθέντ', ἀθῶαν οἰκτεῖρον νεάνιδα,
διὰ τὸν ἔρωτά σου κινδυνεύουσαν ».

Ποσῶς ὁ Καμπανίτης δὲν ταράττεται
χωρὶς νὰ μ' εἶπῃ λέξιν μὲ ἀπέπεμψεν.
Ἐντεῦθεν ἡ δεινὴ τῆς μακαριτίδος
παραφροσύνη, καὶ ἐντεῦθεν ὁ φοικτὸς
καὶ τραγικὸς τῆς κόρης οὗτος θάνατος.

ΔΟΞ.

ὦ λύσσα ! Εἶμαι ἀπλος, αἰχμάλωτος
καὶ ἠττημένος ! Δότε μοι ἐν φάσγανον,
ἐν ὄπλον, σπαθλιν, ξίφος, λόγχην, σίδηρον !
Ἐν φάσγανον τίς ἔχει νὰ μὲ δώσῃ, τίς ;
Τὰ πάντα, τὴν ζωὴν μου εἰς ἀντάλλαγμα
ἐνὸς φασγάνου δίδω. ὦ ἐκδίκησις,
ὦ δίψα καὶ ὦ λύσσα ἐκδικήσεως
— ματαῖα ! — Εἶμαι τίγρις δίχως ὄνυχας,
δίχως ὀδόντας ! — Δότε μοι ἐν φάσγανον,
νὰ τὸ βυθίσω εἰς τὰ σπλάγχνα τοῦ ληστοῦ,
ὅστις τὸν θησαυρόν μου, τὸ κειμήλιον
τὸ τιμαλφές μου ἔθραυσε, τοῦ τέρατος

Μαρία μου », κραυγάζω ἢ ταλαίπωρος.

Εἰς μάτην δὲν μ' ἀκούει. Τρέχω ἢ πτωχή.

Εἰς μάτην ἦτο ἤδη εἰς τοῦ ποταμοῦ

τὴν ὄχθην. Τρέχω· ἔλεγε τὸ ἄσμά της

τὸ λυπηρὸν ἐκεῖνο. Τρέχω· βήματα

ἀπέχω μὸλις δέκα. Δυστυχία μου !

εἰς τὸν βαθύρρουν ποταμὸν ἢ δυστυχῆς

ἐξαίφνης ἐκρημνίσθη κατὰκέφαλα.

Τὴν ὄχθην φθάνω· κύπτω εἰς τὸν ποταμὸν·

τὴν βλέπω πρὸς τὸ κύμ' ἀντιπαλαίουςαν·

« Μαρία, κράζω, κόρη, κράζω, δυστυχῆς ! »

Ἐκεῖνη ἐμελῶδει ἔτι τ' ἄσμά της.

« Βοήθειαν, φωνάζω, τότε, δράμετε ! »

Κανεῖς δὲν ἦλθε. « Γουλιέλμε, ἤθελες

νεκρὰν νὰ μ' ἴδῃς· ἴδε με λοιπὸν νεκρὰν ! »

Τὰς λέξεις μόνον ταύτας τέλος ἤκουσα

καὶ δὲν τὴν εἶδα πλέον, δὲν τὴν ἤκουσα.

ΔΟΞ. Τί ἔλεγε ; Θεέ μου !

ΒΑΣ. Γενναιότατε,

καὶ οἱ λοιποὶ, ἀκούσατε. Ἡ δυστυχῆς

ἠγάπα τὸν Αὐθέντην τοῦ Μορέως.

ΔΟΞ.

Θεέ ; Τὸν Καμπανίτην ; ἢ Μαρία μου ;

ΒΑΣ.

Τὸν Γουλιέλμον Καμπανίτην, ἢ Μαρία, ναί.

Ἀκούσατε. Τῆς δυστυχοῦς νεάνιδος

ὁ ἔρωσ ἦτο πάθος βίαιον, σφοδρὸν.

Ἠγάπα καὶ — ἠγάπα ὅσον δύναται

νὰ ἀγαπήσῃ κόρη εἰς τὴν γῆν αὐτήν.

Ὁ Καμπανίτης τὴν ἠγάπα — ἔλεγε
πῶς τὴν ἠγάπα. — Καθ' ἐσπέραν ἤρχετο
καὶ συνωμίλου εἰς τὸ δάσος τοῦ βουνοῦ.

Ὁ Καμπανίτης ἀθετεῖ τοὺς ὄρκους του,
να ἐπιστρέψῃ σπεύδ' εἰς τὴν πατρίδα του,
οὐδὲ τῷ μέλει ἂν εἰς στῆθος ἄδολον
καρδιοβόρου πάθους ἔχγειν ἰόν.

Πρὸς τὸν αὐθέντην ἀποστέλλομαι ἐγώ.

« Αὐθέντα μου, τὸ γόνυ λέγω κάμπουσα,
αὐθέντ', ἀθῶαν οἰκτερόν νεάνιδα,
διὰ τὸν ἔρωτά σου κινδυνεύουσαν ».

Ποσῶς ὁ Καμπανίτης δὲν ταράττεται
χωρὶς νὰ μ' εἶπῃ λέξιν μὲ ἀπέπεμψεν.

Ἐντεῦθεν ἡ δεινὴ τῆς μακαρίτιδος
παραφροσύνη, καὶ ἐντεῦθεν ὁ φορικτὸς
καὶ τραγικὸς τῆς κόρης οὗτος θάνατος.

ΔΟΞ.

ὦ λύσσα ! Εἶμαι ἄοπλος, αἰχμάλωτος
καὶ ἠττημένος ! Δότε μοι ἐν φάσγανον,
ἐν ὄπλον, σπαθην, ξίφος, λόγχην, σίδηρον !

Ἐν φάσγανον τίς ἔχει νὰ μὲ δώσῃ, τίς ;
Τὰ πάντα, τὴν ζωὴν μου εἰς ἀντάλλαγμα
ἐνὸς φασγάνου δίδω. ὦ ἐκδίκησις,

ὦ δίψα καὶ ὦ λύσσα ἐκδικήσεως
— ματαῖα ! — Εἶμαι τίγρις δίχως ὄνυχας,

δίχως ὀδόντας ! — Δότε μοι ἐν φάσγανον,
νὰ τὸ βυθίσω εἰς τὰ σπλάγχνα τοῦ ληστοῦ,
ὅστις τὸν θησαυρόν μου, τὸ κειμήλιον
τὸ τιμαλφές μου ἔθραυσε, τοῦ τέρατος

τοῦ θηριώδους τούτου τῆς διαφθορᾶς,
τοῦ μιαινοῦ κακούργου, εἰς τὸ βάρβαρον
τῆς ἀπωλείας ὅστις κατεκρέμνισε
τὸ τέκνον μου τὸ μόνον, τὴν Μαρίαν μου ! (διακό-
πτεται ὑπὸ τῶν λυγμῶν, καὶ ρίπτεται ἐκθύμως περὶ τὸν νεκρὸν
τῆς Μαρίας.

ΦΙΑ. (διασχίσας τὸ πλῆθος καὶ προσελθὼν εἰς τὸ μέσον τῆς σκηνῆς)
Κανεὶς λοιπὸν ἐκδικητὴς τοῦ θύματος
τοῦ δυστυχοῦς δὲν εἶνε ; δὲν εὐρίσκεται ; !
Φρικώδης συμφορὰ μου ! δυστυχία μου !

ΔΟΞ. (ὅστις πάντοτε θέλει νὰ ὀρμήσῃ κατὰ τοῦ Καμπανίτου, ἀλλ'
ἐμποδίζεται ὑπὸ τῶν ἵπποτων, ἀκούσας τὴν φωνὴν τοῦ Φιλαν-
θρωπικοῦ ὀρμᾶ πρὸς αὐτὸν, ἀλλὰ ἐμποδίζεται ὑπὸ τῶν περὶ
αὐτὸν ἵπποτων).

Τὸ ξίφος σου, υἱέ μου, δὸς τὸ ξίφος σου,
ἢ ἔμπηξον εἰς τὴν καρδίαν σὺ αὐτὸ
τοῦ Καμπανίτου !

ΦΙΑ. Δυστυχῆ Δοξαπατρῆ,
δὲν δύναμαι ! Ποία φρικώδης τύχη μου ! —

(Πρὸς τὸν Καμπανίτην).

᾿Ω τέρας, ὦ θηρίον ἀνθρωπόμορφον !

ΒΙΑ. Ἐντὸς τοῦ ἔρκους τῶν ὀδόντων σου εὐθύς
τὴν γλῶσσάν σου περιστείλον, αὐθάδη, ἢ . . . (οἱ ἵπ-
πῶται περικυκλοῦσι τὸν Φιλανθρωπικόν).

ΚΑΜ. Βιλλαρδουῖνε, σίγα — (Πρὸς τοὺς ἵππ.) Ἠσυχάσατε !

ΦΙΑ. Θηρίον, ἢ κακούργος εἰμαρμένη μου,
μοῦ ἔδесе τὰς χεῖρας καὶ δὲν δύναμαι
(ἐκσπᾷ τὸ ξίφος αὐτοῦ)

τὴν θηριώδη σου καρδίαν μὲ αὐτὸ
τὸ ξίφος διελάσας, τὸ δυσῶδες σου
νὰ χύσω αἷμα κατὰ γῆς. Ὁ μισητός,
ὁ βδελυκτὸς σὺ εἶσαι εὐεργέτης μου.

(πίπτει κατὰ γῆς τὸ ξίφος, ὅπερ ἀρπάζουσιν οἱ ἱππῶται)

ὦ, εὐεργέτης ! Δίς μὲ ἠλευθέρωσας,
τὴν μισητὴν ζωὴν μου δίς μ' ἐχάρισας.

(ἔρχεται πρὸς τὸν νεκρὸν τῆς Μαρίας)

Ἄλλὰ τὴν μισητὴν μου, τὴν ἀφόρητον
ζωὴν μου ταύτην, ὄρφανὸς καὶ ἄπατρις,
εἰς χώραν δούλην, Φράγκων δουλοπάροικος,
νὰ ζήσω πλέον μὴ δυνάμενος, ἀφ' οὗ
ἐσβέσθης, ἄστρον φαινὸν τοῦ βίου μου,
ὦ φίλη ἐρωμένη, ὦ Μαρία μου !
ἰδοὺ πῶς καταστρέφω. Δέξαι με νεκρὸν.

(Ἐμπήγει παράφορος εἰς τὸ στήθος τοῦ ἐγχειρίδιον, ὅπερ ἔσυρὲν
ἐκ τῆς ζώνης του, καὶ πίπτει νεκρὸς παρὰ τοὺς πόδας τῆς
Μαρίας. Οἱ ἱππῶται ἀναλαμβάνουσι τὸ ἐγχειρίδιον).

ΔΟΞ. Παράφρον, στάσου. Στάσου, Φιλανθρωπινέ !

ὦ Ἄγγελέ μου, ἔγκλημα !

ΡΑΨ.

Ὁ Ἄγγελος ;

Πῶς εἶπες τ' ὄνομά του ; Φιλανθρωπινός ;

ΘΥΓ. (ἐκραγεῖσα εἰς δάκρυα καὶ ὀλοφυρμούς).

Ἐκεῖνος εἶνε, πάτερ μου, ὁ Ἄγγελος !

ὦ ἀδελφέ μου, ἀδελφέ μου Ἄγγελε !

ΡΑΨ.

Υἱέ μου, ὦ υἱέ μου μόνε Ἄγγελε !

Ὁ δυστυχῆς πατήρ σου εἶμαι, τέκνον μου !

ΔΟΞ. Τίς εἶσαι, γέρον, σύ ; Πῶς ὀνομάζεσαι ;

ΡΑΨ. Ὁ Δῆμος εἶμαι Φιλανθρωπινὸς ἐγώ !

ΔΟΞ. Ὁ δυστυχὴς μου φίλος ; Ὡ τύχη φορικτή !

ΘΥΓ. Δὲν μὲ ἀκούεις, ἀδελφέ μου ;

ΦΙΛ. (ψυχομαχῶν). Θεανῶ,

ὦ γλυκυτάτη ἀδελφή μου ! Πάτερ μου,
συγχώρησόν με, πάτερ. Ἀποθνήσκω, ἄ !

ΔΟΞ. Κατηραμένη, ἀποφράς ἡμέρ', ἀνάθεμα !

(Πρὸς τὸν Καμπανίτην)

Τὰ τρίπαιά σου, Καμπανῆτα, θαύμασον.

Ὅμνύω εἰς τ' ἀθάνα ταῦτα θύματα

πρὸς τὴν φυλὴν τῶν Φράγκων μῖσος ἄσπονδον.

Αἰώνιον ὀμνύω μῖσος, βάρβαρε,

πρὸς τὴν φυλὴν σου. Ἄγωμεν. Ἐκδίκησις ! (Ἐξέρχ.).

(Καταπεταννύεται ἡ αὐλαία).

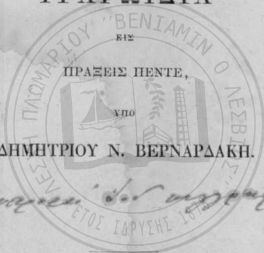
+ Μερίδιον

ΚΥΦΕΛΙΔΑΙ.

ΜΕΡΟΣ Α΄.

ΤΡΑΓΩΔΙΑ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΕΝΤΕ,
ΥΠΟ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ν. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗ.

Παρασκευή 10 Μαΐου 1860

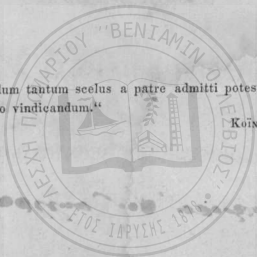
ΕΝ ΛΕΙΨΙΑΙ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Β. Γ. ΤΕΤΒΝΕΡΟΥ.

1860.

„Nullum tantum scelus a patre admitti potest, quod sit
parricidio vindicandum.“

Κοϊντσιανος.

ΤΩΙ

ΕΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΙ

ΦΙΛΟΓΕΝΕΣΤΑΤΩΙ ΚΑΙ ΦΙΛΟΜΟΥΣΟΤΑΤΩΙ

ΚΥΡΙΩ

ΔΗΜΗΤΡΙΩ ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗ

ΑΙΔΙΟΥ ΕΤΓΝΩΜΟΣΤΗΣ

ΕΛΑΧΙΣΤΟΝ ΤΕΚΜΗΡΙΟΝ

ΑΝΑΤΙΘΗΣΙΝ

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ.

Φιλογενέστατε καὶ φιλομουσώτατε Κύριε!

Ἐκδιδοὺς εἰς φῶς τὸ δραματικὸν τοῦτο δοκίμιον, ἐτόλμησα νὰ κοσμήσω αὐτὸ μὲ τὸ εἰς τοὺς Ἑλληνας πολυαγάπητον καὶ σεβαστὸν ὄνομά Σου, θεωρήσας ὡς χρέος μου νὰ δώσω δημοσίᾳ δείγμα τι μικρὸν τῆς εὐγνωμοσύνης, ἣν αἰσθάνομαι πρὸς Σε ὡς Ἕλληνα καὶ ὡς εὐηγορημένον.

Ἄλλοι ἄς εἴπωσι τὰς πολλὰς καὶ παντοίας Σου ἀγαθοεργίας. Εἰς ἐμὲ ἄς ἐπιτραπῇ ν' ἀναφέρω ἐνταῦθα δύο μόνον τὰς ἐλληνικωτάτας καὶ μεγίστας εἰς τὴν πατρίδα Σου χάριτας, τὴν ἴδρυσιν τοῦ φερωνύμου Σου Μουσείου τῶν ἀρχαιοτήτων, καὶ τὴν ἐκδοσιν τῶν ἐλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων. Τὰ γράμματα καὶ αἱ τέχναι ἐδόξασαν τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα· τὰ γράμματα προπα-

ρεσζεύασαν τὴν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἔθνηκὴν καὶ
πολιτικὴν ἡμῶν παλιγγενεσίαν· τὰ γράμματα εἶ-
ναι σήμερον τὸ πρῶτιστον στοιχεῖον τῆς ἐν τῇ
ἀνατολῇ ὑπεροχῆς τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους· καί,
ἀφ' οὗ ἡ Ἑλλάς, ἀνεγεροθεῖσα ἐκ τοῦ ληθάρο-
γου, εἰς ὃν ἐξόριψεν αὐτὴν ὁ κακὸς καὶ βάσκα-
ρος δαίμων της, ζωσθῆ ἄλιν τὸ ξίφος της,
καὶ ἀναρεοῦσα τὰ τρόπαια τοῦ 1821, ἐλευθερώ-
σῃ τὴν γῆν της ἀπὸ τοῦ μιάσματος τοῦ Ἀσιανοῦ
βαρβάρου, διὰ τῆς τέχνης καὶ τῶν γραμμάτων
πάλιν θὰ διαδοθῆ εἰς τὴν ἀνατολὴν ὁ ἑλλη-
νισμός. Ἀλλὰ πρὸς ἀνάλαμψιν νέας ἑλληνικῆς
τέχνης καὶ γραμμάτων, ἀνάγκη αἰσθητικῆς ἀνα-
τροφῆς καὶ παιδεύσεως τοῦ ἔθνους, καὶ ταύ-
της τὴν φαινήν κορηπίδα κατέβαλες Σύ, φιλο-

γενέσσετε καὶ φιλομουσότητε Κύριε, ἰδρῶν
Μουσειῶν τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς τέχνης, καὶ δε-
παρῶν εἰς διέδοσιν τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν γραμ-
μάτων, τῶν αἰδίων τούτων καὶ εὐγενεστάτων
τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος γεννημάτων καὶ
κοσμημάτων.

Κινοῦσι τοὺς ὄμους τινὲς ἀνυπόμονοι, ὅτι
δὲν βλέπουσιν εὐθύς καὶ τοὺς καρπούς τῶν κελ-
λίστων Σου ἰδρυμάτων τούτων, οὐδὲ συλλογί-
ζονται ὅτι ἐφ' ὅσῳ μακρότερον χρόνον καὶ εἰς
ὅσῳ μεγαλειτέρας διαστάσεις προώρισται τὰ
ἐνεργῆ καθίδρυμά τι, τόσῳ καὶ πλειότερος χρό-
νος εἶναι ἀνάγκη τὰ παρῆλθῃ, ἕως οὐ ἀρχίσῃ τὰ
καρποφορῆ. Αἱ κράμβαι καὶ τὰ λάχανα βλα-
στάνουσιν εὐθύς μετὰ τὴν ἐμφύτευσίν των.

ἀλλ' ἢ δοῦς ἢ μέλλουσα νὰ δεχθῆ γενεᾶς γε-
νεῶν ὑπὸ τὴν σκιάν της, χρειάζεται ἔτη ὀλό-
κληρα διὰ τὴν αὐξήσῃ καὶ ἐξαπλωθῆ. Ἐπανα-
παύου λοιπὸν, φιλογενέστατε ἄνερ, πεποιθὼς ὅτι
εὐηργέτησας τὴν Ἑλλάδα μεγίστην καὶ καλλί-
στην εὐεργεσίαν.

Καὶ τούτων μὲν χάριν ὡς Ἕλληνα καθόλου
ποιητικὸς καὶ φιλόλογός Σοι ὁμολογῶ· ἀλλὰ πό-
σας χάριτάς Σοι ὀφείλω ἰδίᾳ ἐγώ! Σὺ ἐπέβλεψας
εὐμενῶς ἐπ' ἐμέ, καὶ ἐλπίσας ὅτι ἔσται ποτέ τι
καὶ ἐξ ἐμοῦ ἀγαθὸν τῇ κοινῇ πατρίδι, ἐπεμφάς με
εἰς Γερμανίαν, ὅπου τετρατίαν διετέλεσα δαπά-
νας Σαῖς σπουδάζων περὶ τὰς φιλοσοφικὰς καὶ
φιλολογικὰς ἐπιστήμας. Τίνα μεγαλειτέραν ταύ-
της χάριν θὰ εἶχέ τις νὰ εὐχηθῆ, ἀφιερῶν ἐαν-

τὸν εἰς τὰ γράμματα; Καὶ τὰς μὲν ἐλπίδας, ὧν
Σὺ τε καὶ οἱ εἴτε συνστήσαντές με Σοί, εἴτε καὶ
αὐτοὶ ἀγαθὰ ὑπὲρ ἐμοῦ πράξαντες ἢ εἰπόντες,
ἠξιώσατε, κινδυνεύω, οἴμοι! νὰ ψεύσω· διότι
ὑμεῖς μὲν ἠλπίζετε πολλὰ καὶ ἀγαθὰ ἐξ ἐμοῦ,
τέου ὄντος, ἐλάνθανε δ' ὑμᾶς παρὰ γων καὶ πα-
ραφύρων ὁ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ ζῆλος καὶ
τὸ φύσει ἐλπιστικὸν μὲν ἀλλ' ἀπατηλὸν τῆς
νεότητος· ἐγὼ δ' ὁ τὰς ἐλπίδας ἐκείνας καὶ
περέχων τότε καὶ συνελπίζων, παραρῶντος τοῦ
χρόνου, κολοιοῦς ὁσημέραι πτερορῶντων, ἀπέμεινε
σήμερον γυμνὸς καὶ ἀνελπὶς μὲ μόνην τὴν συνεί-
δησιν τῆς πόσης καὶ ποίας μου ἀσθενείας! Ἀλλ'
ὅσῳ γυμνοτέρῳ ὁ χρόνος μοὶ ἀποφαίνει τὴν φο-
βερὰν ἀλήθειαν, ὅτι ἐναξίως ἴσως ἔτυχον τῆς

εὐεργεσίας Σου, τόσῳ βαθύτερον ὀρίζονται εἰς
τὴν καρδίαν μου ἢ πρὸς Σε, σεβαστέ μου εὐεργέ-
τητα, εὐγνωμοσύνη. Ἦς ὡς ἐλάχιστον τεκμή-
ριον ἀξιώσων νὰ δεχθῆς τὸ προσφωρούμενόν
Σοι τοῦτο δραματικὸν δοκίμιον, ἀποβλέπων οὐχὶ
εἰς τῆς προσφορᾶς τὸ σμιζρόν, ἀλλ' εἰς τοῦ
προσφέροντος τὴν προαίρεσιν.

Ζῶης ἐπὶ μῆκιστον εὐδαίμων καὶ ὄλβιος,
φιλογενέστατε καὶ φιλομουσότητε Κύριε, ἐπ'
ἀγαθῷ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἐλληνικῶν γραμ-
μάτων.

Ἐν Λειψία, τῇ 25 Ὀκτωβρίου 1860.

Δ. Ν. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ.

ΤΩΙ ΕΤΜΕΝΕΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗ
ΧΑΙΡΕΙΝ.

Τὸ ἀνὰ χεῖράς σου ποίημα, φίλε ἀναγνῶστα, ἐδόθη εἰς τὸν ποιητικὸν διαγωνισμὸν τοῦ 1859, καθ' ὃν καὶ ἐπρώτευσε μὲν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο ἡμιτελές, τὸ βραβεῖον ἐδόθη εἰς τὴν χήραν τοῦ μακαρίτου Ζαλοκώστα. Ὁμολογῶ ὅτι στέλλων τὸ ποίημα τοῦτο εἰς τὸν ἀγῶνα ἐκινούμενη ἐξ ἥκιστα ποιητικῶν καὶ μουσοπρεπῶν ἐλατηρίων. Ἐχων πολλὰς ἰδιωτικὰς ἀνάγκας ἤλπιζον νὰ λάβω τὸ χρηματικὸν βραβεῖον. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ δὲ τούτῳ συντελέσας ἔπεμψα καὶ δεύτερον τὸ ἔργον εἰς τὸν αὐτὸν ἀγῶνα. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ συντέλεσις αὕτη ἦτο σχετικὴ, ἔπεμψα πρὸς τὴν ἐξεταστικὴν Ἐπιτροπὴν καὶ ἐπιστολιμαίαν σημείωσιν, ἔχουσαν κατὰ λέξιν οὕτω.

“Σημείωσις εἰς τοὺς Κυψελίδας.”

“Κατὰ τὴν ἄδειαν, ἣν ἐπανηλειμμένως ἐπηγγείλατο ἡ ἐπὶ τοῦ ποιητικοῦ διαγωνισμοῦ ἐπιτροπή, ὅτι τὰ ἐπαινεθέντα ποιήματα γίνονται καὶ εἰς δεύτερον διαγωνισμὸν δεκτά, ὑποβάλλων καὶ δεύτερον εἰς τὸν διαγωνισμὸν τοῦτον τὴν τραγωδίαν μου τῶν Κυψελιδῶν, εὐρίσκομαι εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπιστελλῶ τὴν παροῦσαν σημείωσιν, τὴν ὁποίαν παρακαλῶ τοὺς ΚΚ. κριτὰς νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν, εἰάν εἰραεστῶνται.

Ἐπειδὴ ἔτυχον ἀπὸν ἐξ Ἀθηνῶν κατὰ τὸν παρελθόντα Φεβρουάριον, ἐπειγούσης τῆς ὥρας τοῦ ταχυδρομείου, μόλις, κατεσπευσμένως στιχουργήσας, προέφθασα ν' ἀντιγράψω τὴν τελευταίαν πράξιν, τὴν ὁποίαν χωρὶς ν' ἀναθεωρήσω παρέδωκα εἰς τὸ ταχυδρομεῖον. Ἐνδεχόμενον εἰς τὴν ἀντιγραφὴν τῆς πράξεως ταύτης (μόνης, διότι αἱ λοιπαὶ τέσσαρες ἀνεθεωρήθησαν ἅπασαι) νὰ παρεισέφρησαν σφάλματά τινα, οἷον "μοῦ" ἀντὶ "σοῦ", ἐναλλαγὴ τοῦ ὀνόματος τῶν διαλεγομένων προσώπων, ἀνορθογραφίαι ἀκούσiai, κττ. Εἰς πάντα ταῦτα ἐξαιτοῦμαι τὴν ἐπεικῆ συγγνώμην τῶν ΚΚ. κριτῶν, ἐλπίζων ὅτι εἰς τὰ οὐσιώδη τῆς πράξεως οὐδεμία παρεισωλίσθησε βλάβη.

Ἐρχομαι τῶρα εἰς τὸν κύριον σκοπὸν τῆς σημειώσεως ταύτης. Κατὰ τὸ ἀρχικὸν σχέδιον ἡ τραγωδία αὕτη ἔμελλε νὰ περατωθῇ εἰς πέντε πράξεις. Ἀλλὰ μετέπειτα συνιδὼν τὸ ἀδύνατον νὰ συμπυκνώσω ἐντὸς τῶν στενῶν τούτων ὀρίων τὴν ἰδέαν, ἣν ἀνέκαθεν προεθέμην νὰ ἐκφράσω εἰς τὸ ποίημα, προσέθηκα καὶ ἕκτην. Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ προσκρούσω εἰς τὸν καθιερωμένον ἀριθμὸν τῶν 5, ὠνόμασα τὴν α'. πράξιν "πρόλογον", ὀνομασίαν, ἣτις καὶ ἄλλως δὲν εἶναι ἴσως ἀνάρμοστος. Ὡστε εἰς συμπλήρωσιν τῆς ὅλης τραγωδίας λείπεται ἔτι καὶ ε'. (5.) πράξις, τὴν ὁποίαν δυστυχῶς ἀντιπεριεσπασμένος εἰς ἀλλοτριᾶς μελέτας δὲν ἠδυνήθην νὰ γράψω. Ἀλλὰ καὶ οὕτως ὅμως αἱ 5 πράξεις, ἃς ἔχουσιν ἤδη ὑπ' ὄψιν οἱ ΚΚ. κριταί, δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἔργον ὅλον, πλήρες καὶ αὐτοτελές, ὅπως καὶ εἶναι τῶνόντι. Τὴν ἐν ταῖς πέντε ταύταις πράξεσι διαδραματιζομένην πράξιν

οἴκοθεν, ἐλπίζω, θέλουσιν ἴδῃ οἱ ΚΚ. κριταὶ ὅτι εἶναι ὅλον δραματικὸν μὲ ἀρχὴν, μέσον καὶ τέλος. Καὶ ὡς τοιοῦτον ὅλον ἠδυνάμην νὰ παρουσιάσω τὸ ἔργον τοῦτο ἀφαιρῶν τὴν διπλὴν ἐπιγραφὴν τῶν πράξεων, καὶ θέτων τὴν νῦν ἐν ἀγκύλαις, ἐὰν μὴ προετίμων νὰ ὁμολογήσω τὴν ἀλήθειαν πῶς ἔχει. Ὁμολογῶ ὅτι τῆς πολιτικῆς, ἠθικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἐννοίας τοῦ ὅλου ποιήματος οὐσιωδέστατον μέρος ἀποτελεῖ ἡ ὑπολειπομένη πέμπτη (ἕκτη) πράξις. Ἀλλὰ καὶ ἄνευ ὅμως τῆς πράξεως ταύτης δὲν πρόκειται ἀρκούντως ἤδη φανερὰ ἡ ἔννοια αὕτη; Ἐν τῷ δράματι, ὅπως ἔχει νῦν, πρωταγωνισταὶ εἶναι ὁ Ἀνκόφρων καὶ ἡ Εὐάδην, καὶ τῶν πρωταγωνιστῶν τούτων ἡ τύχη ἐκτίθεται ὁλόκληρος. Ὁ ἔρωσ τῶν προσώπων τούτων εἶναι νεώτερον ποιητικὸν στοιχεῖον ἐν μέρει, ἀλλὰ δὲν ἐπικρατεῖ ὅμως τῶν λοιπῶν, τῶν κυριωτέρων, καὶ ἐπροσπάθησα νὰ παραστήσω τὸν ἔρωτα τοῦτον ὅσον ἠδυνάμην ἀρχαιοπρεπῶς καὶ συμφώνως πρὸς τὸν τότε πραγματικὸν βίον. Ἐντεῦθεν ἡ ἀνάγκη τῆς εἰς τὸ ποίημα ἀναλήψεως τοῦ αἰσχροῦ, ἀλλ' οὐχὶ ὡς αἰσχροῦ ἀντοτελοῦς καὶ δεσπύζοντος, ἀλλὰ διὰ τῆς ποιητικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἐξαγιάσεως ἀποβάλλοντος τὸν φεικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα, συνενουμένον πρὸς τὰντίθετα ἐν τῷ δράματι στοιχεῖα, καὶ μετ' αὐτῶν ἀναιρουμένου ἰδεωδῶς εἰς τὴν χάραν τοῦ ἀπολύτου καλοῦ. Καὶ τοιαύτη βέβαια ἔπρεπε νὰ ἦναι ἡ χρῆσις αἰσχροῦ, ὑπάρχοντος ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς θεᾶς τοῦ κάλλους. Μηδέ μοι εἶπη τις ἐνιστάμενος ὅτι ἐπὶ τέλος νικᾷ τὸ αἰσχρόν. Ναί, ἐν τῷ δράματι νικῆτρια φαίνεται ἡ Ἀφροδίτη ἢ πάνδημος, διότι τοιαύτη ὑπῆρξεν αἰέποτε ἢ ἐν

τῇ ἱστορίᾳ διαλεκτικῇ τοῦ ἀληθοῦς ἀγαθοῦ καὶ καλοῦ (ὑπενθυμίζω μόνον ἐν παρόδῳ ἐνταῦθα ὡς παράδειγμα τὸν Ἴππόλυτον τοῦ Εὐριπίδου. Ἐννοεῖται ὅτι ἐν τῷ Ἴππολύτῳ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀνάπτυξις εἶναι εἰς βαθμὸν στοιχειώδη, διότι καὶ ἡ καθόλου ἀνάπτυξις ἦτο ἀκόμη στοιχειωδεστέρα, καὶ πᾶς ποιητὴς γράφει διὰ τοὺς συγχρόνους του), ἀλλ' ἡ νίκη αὕτη εἶναι κατὰ τὸ φαινόμενον μόνον, εἶναι ψευδὴς νίκη. Κατ' ἰδέαν καὶ κατ' ἀλήθειαν, ἐκτὸς τοῦ δράματος, ὃ ἐστὶν ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ἀναγνώστου, ἐὰν μὴ ἀπατῶμαι, νικᾷ ἡ οὐρανία Ἀφροδίτη. Β. Αὕτη εἶναι κατ' ἐμὲ ἡ ἀληθὴς ἔννοια τοῦ προσώπου τῆς Εὐάδης, ἣν ἐκτίθημι ἐνταῦθα, φοβούμενος παρεξηγήσεις, εἰς ἃς δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν ἢ αἰσθητικῶς καὶ ἠθικῶς, τὸ ὁμολογῶ, ὀλίγον ἀκροσφαλῆς θέσις τοῦ προσώπου τούτου, ἧτις ὅμως μόνον φαινόμενη εἶναι. Τὰ κατὰ τὸν Λυκόφρονα καὶ τὸ δράμα ἐν γένει εἶναι ἀρκοῦντως ἑναργῆ, καὶ δὲν ἔχω λόγον νὰ ἐπέμβω εἰς ἐξήγησιν αὐτῶν. Ἡ Εὐάδης, ἡ κατ' ἰδέαν γυνή, ὑποτάσσεται (ὡς πρόσωπον δραματικόν) εἰς τὸν ἄνδρα, εἶναι οὕτως εἰπεῖν ἢ σελήνη, ὃ δορυφόρος, ὃ μὴ ἔχων ἰδίαν ἀνεξάρτητον τροχίαν, ἀλλὰ στρεφόμενος μὲν περὶ τὴν γῆν, κυρίως ὅμως παρακολουθῶν αὐτὴν εἰς τὴν περὶ τὸν ἥλιον περιστροφὴν τῆς. Ἀνὴρ, ἐργήγορος καὶ αὐτενεργὸς χαρακτήρ, κυρίως πρωταγωνιστὴς τοῦ δράματος εἶναι ὁ Λυκόφρων. Ἀλλὰ καὶ οὗτος εἶναι πάλιν κατὰ τὸ ἥμισυ ἐργήγορος, κατὰ τὸ ἥμισυ αὐτενεργός, καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ πρωταγωνιστὴς τῆς ὅλης τραγωδίας· καθ' αὐτὸ δὲν εἶναι εἰμὴ ὁ υἱὸς τοῦ Περιάνδρου, ὃ ἐστὶν ἐκτίνει τὴν ὀφειλὴν τοῦ πατρὸς του, κατὰ τὴν κοινὴν δοξασίαν τῶν ἀρχαίων

ἔθνων, ἥτις κατὰ μέγα μέρος μένει πάντοτε ἀληθής. Ὅπως ἔχει ἕως ἐδῶ (ἐν ταῖς πέντε τετελεσμέναις πράξεσι) τὸ δράμα εἶναι ἀρτία, καὶ ὁλόκληρος ἀρχαία ἑλληνικὴ τραγωδία — ἐννοῶ κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν οὐσίαν, καὶ ταύτην ὄχι αἰσθητικῶς, διότι θὰ ἦτο παιδαριώδης ἀξίωσις, ἀλλ' ἠθικῶς μόνον θεωρουμένην, ὄχι καὶ κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν τοῦ ποιήματος. Ἐὰν ὁ Λυκόφρων — διὰ τὰ παρακολουθήσω περαιτέρω ἢ ἀνωτέρω μετεχειρίσθην εἰκόνα, — εἶναι ἡ γῆ, περὶ ὃν στρέφεται ἡ Εὐάδνη, ὁ Περιάνδρος εἶναι ὁ ἥλιος, περὶ ὃν στρέφεται ἡ γῆ καὶ ἡ σελήνη, ὁ ἥρωας ὁ πρωτίστος, ὁ καθ' αὐτὸ πρωταγωνιστὴς τῆς τραγωδίας. Μετὰ τοῦ Περιάνδρου δὲ ἐξερχόμεθα τοῦ κύκλου τῆς ἀρχαίας καὶ μεταβαίνομεν εἰς τὴν νεωτέραν τραγωδίαν. Ὁ Περιάνδρος, τὸ μεσαίτατον κέντρον τῆς ἐνότητος τοῦ ὅλου δράματος, εἶναι ἥρωας καὶ χαρακτηρ κατὰ τὴν ἐννοίαν τῆς νεωτέρας τραγωδίας· τῆς τύχης του εἶναι αὐτὸς οὗτος ὁ αὐτουργός, καὶ τὸν λόγον ταύτης φέρει αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ. Ὁ Περιάνδρος δὲν εἶναι μόνον ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς τυραννίδος, εἶναι ὁ καθ' ἰδέαν τύραννος ὅλων τῶν ἐποχῶν, διότι καὶ αὐτὴ ἡ νέα ἱστορία τί ἄλλο εἶναι εἰ μὴ ἡ εἰς μείζονας διαστάσεις ἐπανάληψις τοῦ πολιτικοῦ δράματος, ὅπερ παρέστησεν ἐν μικρογραφίᾳ ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ ἱστορία; Ὁ Περιάνδρος λοιπὸν εἶναι νέος τραγικὸς χαρακτηρ, διὰ τοῦτο καὶ γίνεται αὐτόχειρ, ὅπως ἀναφέρει ὁ Λαέστιος Διογένης (Α', 95), καὶ παρὰ τῷ Σουῖδα ἐν λ. "Περιάνδρος" σώζεται τὸ ἐξῆς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ζῆλγραμμα,

"Μὴ ποτε λυπήσῃ σε τὸ μὴ σε τυχεῖν τινος, ἀλλὰ
τέρπεο πᾶσιν ὁμῶς, οἷσι δίδωσι θεός.

Καὶ γὰρ ἀθυμήσας ὁ σοφὸς Περίανδρος ἀπέσβη
οὐνεκεν οὐκ ἔτυχε πρήξιος ἢς ἤθελε.”

οὔτινος ἢ ἔννοια εἶναι προῖον φιλοσοφίας ἐκ διαμέτρου ἀν-
τικειμένης πρὸς τὸν χαρακτήρα τοῦ τραγικοῦ τούτου ἤρωος
καὶ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ.

Μετὰ τὰς ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀξιώσεως ἐξηγήσεις ταύ-
τας, ἐν αἷς ἐπροσπάθησα νὰ ἰχνογραφήσω κατὰ τὰ κυριώ-
τατα σημεῖα μίαν μόνην ὄψιν τοῦ δράματος, τὴν ἐνότητα,
καὶ τὴν πρὸς ἄλληλα σχέσιν τῶν πρωτευόντων προσώπων,
ἐλπίζω ὅτι οἱ ΚΚ. κριταὶ θέλουσι παραδεχθῆ τὴν ἀξιώσιν
μου νὰ θεωρηθῶσιν αἱ πέντε πράξεις ὡς ὅλον καὶ τέλειον
δρᾶμα*). Εἰς ἓκ περισσοῦ δὲ στήριξιν τῆς ἀξιώσεώς μου
ταύτης ἔστω τὸ παράδειγμα τοῦ περιφήμου γερμανοῦ ποιη-
τοῦ Ἰμμερμάννου, ὅστις τὸ αὐτὸ καὶ ἐγὼ πραγματευθεὶς
θέμα ἐν τῇ τραγωδίᾳ του “Ὁ βασιλεὺς Περίανδρος καὶ ὁ
οἰκὸς του”, ἐπεράτωσεν αὐτὸ ἐκεῖ ὅπου λήγει καὶ ἡ ἐμὴ
δ'. (ε'.) πράξις. Ὡς γνωστόν, ὁ ποιητὴς οὗτος θεωρεῖται
ὡς ὁ κορυφαῖος τῆς (ἐναντίας πρὸς τὴν κλασικὴν τοῦ Γοι-
θίου καὶ Σχιλλέρου) ὁμιαντικῆς σχολῆς τῶν Γερμανῶν,

*) “Ὅ,τι εἶπον ἀνωτέρω, ὅτι ὁ Περίανδρος εἶναι τὸ κέν-
τρον τῆς ἐνότητος τοῦ ὅλου δράματος, δηλὸν ὅτι δὲν ἐννοῶ
κατὰ τὸ γράμμα τῆς μεταφορᾶς ἀκριβῶς, ὡς εἰ αἱ πέντε
πράξεις ἦσαν ἢ περιφέρεια, ἢς λείπει τὸ κέντρον, ὅπερ δὲν
εἶναι ἀληθές. Ἠθέλησα μόνον νὰ εἶπω ὅτι ὁ Περίανδρος
εἶναι τὸ κυριώτατον πρόσωπον τοῦ ὅλου δράματος, οὔτινος
ὅμως ἢ πρόοδος εἶναι βαθμιαία, ὥστε τὰ κατὰ τὸν Περίαν-
δρον νὰ θεωρηθῶσιν ὡς τὸ ἔσχατον μέρος τριλογίας, ἢς τὸ
α'. μέρος εἶναι ὁ πρόλογος καὶ τὸ β'. τὰ κατὰ τὸν Λυκόφωνα
καὶ τὴν Εὐάδην.”

καὶ ὁ στιχορρογῆσας τοὺς Κυψελίδας θὰ ἠγνώμωνει μέγας εἰς τοὺς ΚΚ. κριτάς, ἐὰν εἶχον τὴν καλλοσύνην ν' ἀναγνώσῃσι τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ γερμανοῦ ποιητοῦ καὶ παραβάλῃσι πρὸς τὸ εἰδικόν του. Τοιαύτη τις σύγκρισις καὶ τὰ πολλὰ καὶ σπονδαῖα ἁμαρτήματα τῶν "Κυψελιδῶν" ἤθελε κάλλιστα διαφωτίσῃ, καὶ εἰς προτερήματός τινος ἀνεύρεσιν, ἐὰν τυχὸν ὑπάρχη, δώσῃ ἀφορμὴν. Ὅχι μόνον δὲ τοῦτο τὸ καλὸν θὰ εἶχεν ἢ τοιαύτη σύγκρισις, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἀληθείας, ἣν ἐσχάτως διέδωκαν νεοφανεῖς τινες καὶ ἐμβριθέστατοι κριτικοί, ὅτι ἡ νέα ἑλληνικὴ ποιήσις οὐδεμιᾶς "ἔθνωφελείας" εἶναι πρῶξενος, διότι δὲν κατώρθωσεν ἀκόμη νὰ καταβάσῃ τὰς τὰς, ὅπως τὰ ἐκαταίβασεν ἡ ποιητικὴ φιλολογία τῶν ἄλλων ἔθνων, τὴν ὁποίαν αὐτοὶ κατὰ βάθος ἐμελέτησαν καὶ γνωρίζουσιν, ἤθελε πεισθῆ ἄδιστακτως καὶ ὁ στιχορρογὸς τῶν "Κυψελιδῶν", ὁ ἐλάχιστος τῆς νέας ταύτης ἑλληνικῆς ποιήσεως ὑπηρέτης, καὶ ἀφιερωθῆ τοῦ λοιποῦ ὅλος εἰς τὴν ἔθνωφελεστάτην αὐτοῦ μελέτην, πρὸς τὴν ὁποίαν ἤρχισεν ἀπὸ πολλοῦ καὶ συνάγει ὕλην, καὶ ἐκ τῆς ὁποίας ἐλπίζει νὰ ποδείξῃ μίαν ἡμέραν ὅτι ἡ ἑλληνικὴ λέξις "τραγουδῶ" δὲν παράγεται ἀφ' ὅπου νομίζουσί τινες, ἀλλ' εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ "τράγος" καὶ "ἄδω" καὶ εἰσήχθη εἰς τὴν γλῶσσαν ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν, κατακρηθέντες ἐκ τῆς μελωδίας του, περιεστοίχισαν οἱ τράγοι τὸν βυζαντινὸν μουσικὸν Κουκουζέλλην. — ἀποταξάμενος οὕτω τῇ ψευδομουσίᾳ τῆς στιχορρογίας, τῷ Σατανᾷ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Ἀμήν."

Καὶ ἐλπίδας μὲν πολλὰς κατὰ τὸν δεύτερον συναγωγὸν τοῦ ἔργου μου δὲν εἶχον, διότι ἐγνώριζον πῶς εἶναι

τὰ ἑλληνικὰ πράγματα· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπεθύμουν νὰ γνωρίσω καὶ τὰ ἑλληνικὰ πρόσωπα πλειότερον καὶ καλλίτερον, προμαντεύων ἐπὶ τίνα ἔμελλε νὰ πέσῃ τὸ ἔτος τοῦτο ὁ κληρὸς τῆς εἰσηγήσεως, ἔλεγον πρὸς αὐτὸν τὸ Σχιλλέρειον,

„Du willst wahres mich lehren? Bemühe dich nicht! Nicht die Sache

Will ich durch dich, ich will dich durch die Sache nur sehn.“

καὶ ἐπαρηγορούμην μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἔμελλε τοῦλάχιστον νὰ προστεθῇ ἴσως εἰς τοῦτο τὸ εἶδος τῆς μαθήσεώς μου μία γνῶσις ἀκόμη. Τὴν γνῶσιν ταύτην ἀπέκτησα ἤδη, καὶ εἶμαι εὐχαριστημένος.

Τὴν κρίσιν τοῦ ποιητικοῦ διαγωνισμοῦ τοῦ ἔτους 1860 ἔγραψεν ὁ σεβαστὸς μοι καθηγητὴς καὶ φίλος Κύριος Ἀ. Π. Ραγκαβῆς. Ἴδου δὲ ἡ περίληψις τῆς κρίσεως, ἣν περὶ τῆς τραγωδίας μου ἐξέφρασεν. Οἱ Κυψελίδαί, λέγει ὁ Κ. Ραγκαβῆς, δὲν εἶναι οὔτε ποίημα ἐν γένει, οὔτε δράμα ἰδίως· δὲν εἶναι ποίημα, διότι δὲν ἔχει καμμίαν ποιητικὴν ἀρετὴν. Οἱ διάλογοι εἶναι πεζολογία καὶ μακρολογία^{b)}. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα πρόσωπα ἴσως δικαιολογηθῶσι πως πεζολογοῦντα, ὡς ἐν τῷ πεζῷ τούτῳ κόσμῳ πράττοντα καὶ ἀναστρεφόμενα, ἂν καὶ κατὰ τοῦτο διαφέρει τοῦ ἀληθοῦς κόσμου ὁ τῆς τραγωδίας, ὅτι οὗτος εἶναι ἡ ἀντανάκλασις ἐκείνου εἰς ποίησιν ἀναχθέντος· ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀριστονοῦς τὰ ἄσματα εἶναι κατώτερα τῆς φήμης του καὶ βαίνουνσι περὶ κατὰ γῆς. Δράμα δὲ δὲν εἶναι οἱ Κυψελίδαί, διότι δὲν ἔχουσι καμμίαν δραματικὴν ἀρετὴν. Πρώτη ἀρετὴ τοῦ δράματος, λέγει ὁ Κ. Π., εἶναι ἡ ἐνότης. Ἐτεραι δὲ

ἀρεταὶ αὐτοῦ εἰσὶν ἢ ἐπιδέξιος τῶν χαρακτήρων διάπλασις καὶ περιγραφὴ, ἢ τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας γνώσις, ἢ τῶν παθῶν ἀνάπτυξις καὶ παράστασις, ἢ τῶν δραματικῶν θέσεων ἐπιδέξιος εὐρεσις. Ἀλλὰ τῶν ἀρετῶν τούτων οὐδεμίαν εὐρίσκει ὁ Κ. Ραγκαβῆς ἐν τῷ δράματι τούτῳ.

Τῆς ἐνότητος οὐδὲ ἔχνος ὑπάρχει, διότι οὐδεὶς εἶναι ἤρωσ τοῦ δράματος, ἕκαστον πρόσωπον ἔχει τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἱστορίαν, ἄσχετον ὅλως πρὸς τὴν τῶν λοιπῶν προσώπων, ἐκάστη δὲ τῶν ἱστοριῶν τούτων σύγκειται ἐκ μερῶν ἀσχέτων καὶ ἀνεξαρτήτων πρὸς ἄλληλα. Οὐδεμία οὐδενὸς προσώπου πράξις ἔχει λόγον, καὶ ἡ ὑπόθεσις ἐν γένει, μία τῶν κοινοτάτων τοῦ βίου περιπτώσεων εἶναι ὕλη ἀναξία δράματος¹⁾. Ὁ Κ. Ραγκαβῆς αἰτιαται ἐν τέλει σπουδαίως τὸν ποιητὴν ὅτι εἰσήγαγεν εἰς τὸ δράμα τὸ πρόσωπον τῆς Εὐάδνης, δημοσίας δηλαδὴ ἑταίρας, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ ἠξεύρη ὅτι ὑπάρχουσι πράγματα, ἀφ' ὧν ἀποστρέφουσι τὸ πρόσωπον αἱ σεμναὶ Μούσαι, καὶ εἰς ἃ δὲν καταβιβάζεται ἡ γνησία τέχνη, ἧς ἐντολὴ εἶναι νὰ ὑψόνῃ τὸν νοῦν καὶ νὰ ἠθοποιῇ τὴν καρδίαν²⁾. Συνόλως δ' εἶπεῖν, οἱ Κυψελίδαι, λέγει ὁ Κ. Ραγκαβῆς, εἶναι τι ἀσύνηθες καὶ τεράστιον, καὶ πῶς συγγενὲς πρὸς τοὺς πολὺποδας, ὡς λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι, πρὸς τοὺς Ἐκατόχειρας, ὡς ἔλεγον οἱ θεοί, ὅμοιον πρὸς τοὺς ἀτέχνους καὶ ἀψύχους κολοσσοὺς τῆς Αἰγύπτου, πρὸς τὰ τερατόμορφα ξόανα τῶν Ἰνδιῶν, πρὸς ἔργα τῆς ὁωμαϊκῆς παρακμῆς ὀγκώδη, πεφουσημένα καὶ ἀρρόθμως συγκεχυμένα.

Τοιαύτη, φίλε ἀναγνώστα, εἶναι ἐν περιλήψει ἡ περὶ τοῦ ποιήματος κρίσις τοῦ Κ. Ραγκαβῆ, ἣν κατὰ λέξιν

παρέλαβον ἐκ τοῦ 243 φυλλαδίου τῆς Πανδώρας. Εἰς χειρὰς σου ἔχεις ἤδη τὸ ποίημα ἀπαράλλακτον, ὅποιον ἐστάλη εἰς τὸν διαγωνισμόν; πλὴν ἐλαφρῶν τινων μεταβολῶν εἰς τὴν ε'. πρᾶξιν, ἔχεις δὲ πρὸς τούτοις καὶ τὴν ἐπιστολιμαίαν σημειώσεις, περὶ ἧς, ἂν ἦσαι περιεργος, δύνασαι νὰ ἴδῃς ὁποῖος γίνεται λόγος ἐν τῷ ἀνωτέρῳ φυλλαδίῳ τῆς Πανδώρας.

Ἡ σημασία τῆς κρίσεως ταύτης εἶναι ἀκαταλόγιστος καὶ ἀπελπιστικὴ διὰ τὴν τύχην τοῦ ἡμετέρου δράματος. Κατακρινόμενοι ἄλλοτε ἠδυνάμεθα ν' ἀνασκευάσωμεν τὰς ἐπικρίσεις ὠρισμένας τινάς, καὶ εἰς ὠρισμένα τινὰ πράγματα ἀναφερομένας· ἀλλ' ἡ σημερινὴ κρίσις εἶναι ἀποφαντικὴ καὶ ἀξιωματικὴ, καὶ διὰ τοῦτο στερεὰ καὶ ἀπρόσβλητος· δὲν αἰτιολογεῖ, δὲν ἐκφέρει ψέγματα ὠρισμένα καὶ μερικά, ὥστε νὰ ἐπιδέχηται ἀνασκευήν²⁾. Καὶ εἰς ἄλλου μὲν τινὸς τὸ στόμα ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἀξιωματικῆς ἐπικρίσεως δὲν θὰ ἦτο τόσον ὀλέθριος καὶ ἀπελπιστικὸς, ἀλλ' ὁ Κ. Παγκαβῆς θεωρεῖται ἐν Ἑλλάδι ὡς ὁ ἄριστος δραμάτων καὶ ποιημάτων ἐν γένει κριτῆς, ὡς καὶ αὐτὸς ποιητῆς καὶ δραματογράφος. Καὶ τρώντι, πῶς νὰ εἶπη τις ὅτι δὲν ἐνόησεν ἢ ὅτι δὲν ἔκρινεν ὀρθῶς τοὺς Κυψελίδας ὁ γράψας τὴν "Φροσύνην", δράμα, ἐν ᾧ ἕκαστον σχεδὸν πρόσωπον πνέει τόσῃν ἰδανικῇν ποίησιν καὶ ἀγιότητα, ὅση καὶ μόνῃ ἦτο ἐφόδιον ἰκανὸν δι' εἴκοσι περὶ δράματα, ὡς οἱ Κυψελίδαί; Πῶς νὰ εἶπη τις ὅτι ἀναγινώσκων τὸ ἡμέτερον δράμα μόλις ἠνθολόγησε τὴν ἐπιφάνειαν καὶ δὲν εἶδε γρὺ ἐπέκεινα τῆς μύτης του ὁ μετὰ δεκαοκταετῆ ἐμβριθῆ ἐπεξεργασίαν καὶ τόννευσιν ἐκδοῦς τὴν "Παραμονήν",

ὅπου διὰ τοῦ στόματος εἴκοσιν ὄλων διαφόρων κατὰ τὸ ὄνομα προσώπων ψάλλει τὴν διάπυρον φιλοπατρίαν του ὁ ποιητῆς εἰς μελωδικοὺς ὁμοιοκαταλήκτους, ὅποιοι π. χ. οἱ ἐξῆς

“Εἰκὼν φρικτὴ ἀλλ’ ἀκριβὴς τῆς τύχης τῆς Ἑλλάδος!...

Ἐντὸς τῆς ἔσβησαν τὸ φῶς τῆς οὐρανίας δᾶδος.”;

Ἡ πῶς νὰ μὴ ἐννοήσῃ καὶ κρίνῃ ὀρθῶς τὴν θέλουσαν ν’ ἀρχαῖζῃ καὶ ἐλληνίζῃ ποιήσιν τοῦ “Ἀριῶνος” ὁ ἀρχαιολόγος, ὁ μεταφραστῆς “τῶν Φοινισσῶν τοῦ ΕὐριπίδουΣ”;³⁾

Ἐπειτα τίς δὲν γνωρίζει τὸν ἥπιον, τὸν συμβιβαστικόν, φιλόφρονα καὶ συγκραταβατικὸν χαρακτήρα τοῦ Κ. Ραγκαβῆ, ὅστις καὶ τοῦ Ἐξαρχοπούλου τὴν ποιήσιν, ἂν ἦτο δυνατόν, εἶναι πρόθυμος νὰ οἰκονομήσῃ, νὰ ἐπαινέσῃ, νὰ προστατεύσῃ, νὰ εὖρῃ τι καλὸν καὶ ἐν αὐτῇ, οὔτινος τὴν δόξαν νὰ μὴ ἀνεχθῇ νὰ χάσῃ ἀνεπισιρεπτὴ ἢ φιλιότη πατρὶς ἡμῶν; Ἄλλ’ ὅταν ἀνὴρ τοιοῦτος καταντᾷ νὰ ὀνομάσῃ ἀναφανδὸν ποιήματι “τεράστιον καὶ τερατόμορφον”, αἱ! τότε, ἀδελφέ, τὸ ποιήμα τοῦτο πρέπει νὰ ἦναι τῶντι τεράστιον καὶ τερατόμορφον! Ὅταν πάντα ταῦτα λάβῃ τις ὑπ’ ὄψιν, οὐδεμία πλέον σκιά ἀμφιβολίας θὰ τῷ μείνῃ ὅτι ὁ κατὰ τοῦ ἡμετέρου δράματος κτύπος τοῦ Κ. Ραγκαβῆ εἶναι ἀπελπιστικὸς καὶ θανάσιμος. Καὶ ὅμως οἱ Κνυελίδαί τολμῶσι νὰ ἐμφανισθῶσιν ἐνώπιον τοῦ δημοσίου. Διὰ τί;

Διότι ἡ νέα τραγωδία δὲν πτοεῖται τὰς φωνασκίας, μὲ τὰς ὁποίας οἱ Ζωῆλοι θέλουσι νὰ τὴν θορυβήσωσιν εἰς τὰ προῶτά της βήματα ἀκόμη. Διότι ἔχουσα πεποιθήσιν εἰς ἑαυτὴν καὶ θρησκευτικὴν πίστιν καὶ ζῆλον εἰς τὴν ἀποστολήν της, ἐμμένει σταθερὰ εἰς τὸν δρόμον, τὸν ὅποιον

ἤρχισεν, οὐδ' ὑποχωρεῖ δι' ὅσας μέχρι τοῦδε ὑπέμεινε καταδρομάς. Ἀνῆλιξ μέχρι τοῦδε καὶ ἐκουσίως ὑποβάλλουσα ἑαυτὴν εἰς κηδεμονείαν, ἐνέμενεν εἰς τὸν οἶκον, ὅπου ἀνετράφη καὶ ἠὔξησε, μετὰ καρτερίας καὶ ὑπομονῆς ἀκούουσα τὰς κατακραυγὰς καὶ ἐπιπλήξεις τῶν κηδεμόνων της. Ἀφ' οὗτου ὅμως ἡ Φαναριώτισσα μητριὰ της καιροφυλακῆσασα ὤρμησεν ἐπ' αὐτὴν μὲ ὅλην τῆς γλώσσης της τὴν πικρίαν, καὶ διὰ τὰ τὴν ταπεινώσῃ τὴν κατεδίκασεν εἰς συνοικίαν μὲ σκορδοφάγους, ἢ ἀπροστάτευτος καὶ ὄρφανὴ κόρη εἶναι ὑπερηφανωτέρα ἢ ὥστε νὰ ὑπομείνῃ καὶ ταύτην τὴν βαρεῖαν ὕβριν, ἀφίνει διὰ παντὸς τὸν οἶκον τῆς νεότητός της, ἀποχαιρετᾶ καὶ φίλους καὶ ἐχθρούς της, καὶ θὰ δοκιμάσῃ τοῦ λοιποῦ μόνῃ τὴν τύχην της εἰς τὸν κόσμον. Εἶναι νέα, πλήρης θάρρους καὶ πεποιθήσεως εἰς τὰς ἀσθενεῖς μὲν καὶ μικρὰς ἀλλ' ἱκανὰς της δυνάμεις, καὶ ἐλπίζει νὰ μὴ δυστυχήσῃ.

Ὅχι ὅτι πλάττομεν ὄνειρα περὶ τῆς τύχης, ἥτις περιμένει τὴν ταπεινὴν ταύτην δραματικὴν ποίησιν ἐν Ἑλλάδι. Ἐξ ἐναντίας γνωρίζομεν πλέον ἴσως παντὸς ἑτέρου τὰς ἀπείρους καὶ μεγάλας δυσκολίας, πρὸς ἃς ἔχει ν' ἀντιπαραίση εἰς μάτην διὰ πολὺν ἴσως ἀκόμη χρόνον. Καὶ πρῶτον μὲν ἐμπόδιον πρὸς καὶ μετρίαν ὀπωσοῦν ἐπιτυχίαν εἶναι τὸ μέγεθος αὐτοῦ καθ' αὐτὸ τοῦ ἔργου πρὸς ὃ ὠρμήσαμεν. Ἡ δραματούργησις ἀρχαίας ἑλληνικῆς ὑποθέσεως εἶναι ἡ πασῶν δυσχερεστάτη, καὶ ἡ ἱστορία τῶν γραμμάτων μᾶς διδάσκει ὅτι ὀλίγοι, μᾶλλον δ' ἴσως οὐδεὶς κατώρθωσε νὰ ὑπερνικήσῃ ὅλας τὰς δυσκολίας, ὅσας φέρει μεθ' ἑαυτῆς τοιαύτη ἐπιχείρησις. Καὶ αὕτη μὲν ἡ πρώτη τῶν δυσχε-

ρειῶν ὅσαι ἀνήκουσιν εἰς αὐτὸ καθ' αὐτὸ τὸ ἔργον, διὰ νὰ μὴ ἀναφέρωμεν ἄλλας μικροτέρας. Ἐξωτερικαὶ δὲ δυσκολίαι εἶναι αἱ ποιητικαὶ διαθέσεις καὶ ὀρέξεις τοῦ κοινοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον παρουσιάζεται τὸ ἔργον τοῦτο. Γαλλικαὶ μυθιστορίαι, φαναριωτικὴ καὶ ἑπτανησιακὴ ποίησις, ἰδοὺ τὸ ποιητικὸν κουκουνάριον, μὲ τὰ ὁποῖον ἀνετράφη κατὰ μέγα μέρος τὸ ἑλληνικὸν κοινόν. Τὸ παρὰ φύσιν, τὸ ψευδές, τὸ κενὸν ἐννοίας, τὸ παράλογον καὶ φαντασιόπληκτον, πασπαλισμένον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μὲ τεχνητὸν ἄλλας φρασεολογικῆς φιλοπατρίας, ἰδοὺ τὸ ὠραῖον καὶ τὸ ἰδανικόν. Πῶς εἶναι δυνατόν στόμαχος, κακοσυνειθισμένος μὲ φθαρτικὰ τῆς ὑγιείας πέμματα καὶ πλακούντια, νὰ δεχθῆ ὑγιεινὸν μὲν, ἀλλὰ κρίθινον ἄρτον; Ἀφίνομεν τοὺς μεγάλους διδασκάλους τῆς νεωτέρας ἀληθοῦς ποιήσεως, διότι θὰ ἡμεῖθα πέραν ἴσως τοῦ θέοντος ἀπαιτητικοί· ἀλλὰ πόσοι εἶναι παρ' ἡμῖν οἱ δυνάμενοι νὰ πῶσι τὸν ζωοποιὸν οἶνον τῆς προγονικῆς ἡμῶν ἐθνικῆς ποιήσεως καὶ νὰ εὐφρανθῶσιν; Ἄν οἱ μεγάλοι ἐκεῖνοι ποιηταί, κτῆμα καὶ ἀνάγνωσμα κοινὸν πρὸ πολλοῦ ὄντες παντὸς καὶ μετρίας παιδεύσεως τυχόντος Εὐρωπαϊοῦ, εἶναι ἢ βιβλίον ἐσφραγισμένον ἢ ἀνάγνωσμα πληκτικιώτατον δι' ἡμᾶς, ποίαν ὑποδοχὴν ἔχει νὰ ἐλπίση δραματικὴ ποίησις, τὰ ἔχνη μὲν ἐκεῖνων ἐπιδιώκουσα, ἀλλ' ἀπέχουσα τῆς τελειότητος αὐτῶν, ὅσον ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τῆς γῆς; Ἐρχεται ἔπειτα καὶ ἄλλο κακόν, ὅπερ καταστρέφει καὶ τὴν ἐσχάτην ἐπιτυχίαν ἐλπίδα, ἢ παντελῆς ἔλλειψις ἐθνικοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου. Ἡ πρωτεύουσα βασιλείου, κατοικουμένου ὑπ' ἀνθρώπων καυχωμένων ὅτι εἶναι ἀπόγονοι τῶν Ἑλλήνων, ὧν πρώ-

τιστον καὶ κάλλιστον γνώρισμα ἦτο ἡ αἴσθησις καὶ ὁ ἔρωσ τοῦ καλοῦ, ἀνθρώπων καὶ αὐτῶν ἀξιούντων καὶ παρ' ἄλλων λεγομένων ὅτι εἶναι ὁ πλέον πεπολιτευμένος καὶ πεπαιδευμένος λαὸς τῆς ἀνατολῆς, δὲν ἔχει θέατρον· γεγονὸς ἀπίστευτον καὶ ἀκατανόητον, ἀλλ' ἀληθέστατον καὶ χαρακτηριστικώτατον τῆς ἐλληνικῆς παιδείσεως, ἣτις ἐδόθη εἰς τὸ ἔθνος. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὅπου καὶ ὁσάκις ἀνέλαμψεν ἡ δραματικὴ ποίησις, ἡ αὐτὴ ἔδωκε τὴν πρώτην ᾠθησιν, καὶ οἱ ἡγεμόνες τῶν ἔθνῶν ὑπῆρξαν παντοῦ καὶ πάντοτε οἱ προστάται τῆς Μελοποιμένης. Ἀλλὰ τίς ἀμφιβάλλει ὅτι οἱ εὐμουσώτατοι καὶ φιλομουσώτατοι ἡμῶν βασιλεῖς, καίπερ ξένην σχόντες μητρικὴν γλῶσσαν καὶ ἐν ξένη φιλολογίᾳ ἀνατραφέντες, εἰάν οἱ περὶ αὐτοὺς εἶχόν ποτε τὸν ἐλάχιστον ἔρωτα πρὸς τὰ καλά, δὲν ἤθελον κάμῃ τὰ ἀδύνατα δυνατὰ εἴτε πρὸς σύστασιν αὐλικοῦ θεάτρου, εἴτε πρὸς οἰανδήποτε ἄλλην ἐμψύχωσιν τῆς δραματικῆς ποιήσεως; Τίς ἐνθερμότερος ζηλωτὴς τῆς ποιήσεως καὶ τῆς καλλιτεχνίας παρὰ τὸν ἐλληνικώτατον καὶ φιλελληνικώτατον βασιλέα καὶ ποιητὴν Λουδοβίκον; Τὸ Μόναχον εἶναι ζωντανὸν μαρτύριον τῆς καλλιαισθησίας καὶ τοῦ ἐλληνισμοῦ του. Προχθὲς ἀκόμη ὁ εὐμουσος καὶ πεπαιδευμένος βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας Μαξιμιλιανὸς συνέστησε τὸν γερμανικὸν δραματικὸν διαγωνισμόν, εἰς ὃν πανταχόθεν τῆς Γερμανίας ἐστάλησαν ὑπὲρ τὰ 150 δράματα· καὶ ἐσχάτως ἐμιμήθη τὸ παράδειγμά του καὶ ἡ αὐτὴ τοῦ Βερολίνου. Ὅχι δὲ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ πρὶν μὲν εἶχε περὶ ἑαυτὸν τὸν λυρικὸν ποιητὴν Γείβελον, πρὸ ὀλίγου δὲ προσεκάλεσεν εἰς τὴν αὐτὴν του καὶ τὸν πολλὰς ἐλπίδας παρέχοντα ἐπι-

κὸν ἄμα καὶ δραματικὸν νέον ποιητὴν Ἐϋσίου. Ἀδελφὸς καὶ υἱὸς τοιούτων ἡγεμόνων ὁ ἡμέτερος ἀναξ ἐπόμενον εἶναι νὰ ἔχη πᾶσαν ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς δραματικῆς ποιήσεως προθυμίαν, καὶ δειγμάτα ταύτης τρανὰ ἔδωκε πρὸ ἐτῶν, τιμήσας πολλὰκις μὲ τὴν παρουσίαν του τὰ μικρὰ δοκίμια ἑλληνικῶν παραστάσεων· ἀλλὰ πέπρωται πᾶν καλὸν παρ' ἡμῶν ν' ἀπομαραίνηται διὰ τὴν ἄμουσον ἀδιαφορίαν τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν. Ἀλλὰ πῶς εἶναι δυνατὸν ἄνευ θεάτρου νὰ γίνῃ καταληπτὴ δραματικὴ ποίησις; Ὁργανον τοῦ λυρικοῦ καὶ ἐπικοῦ ποιητοῦ εἶναι ἡ λέξις· ἀλλ' αὕτη εἶναι ἐν μόνον τῶν ὀργάνων, ὅσα χρειάζεται ὁ δραματικὸς ποιητής, καὶ τὸ δράμα, ἡ ποίησις αὕτη τῆς ποιήσεως, χρειάζεται θεάτρον, ὑποκριτάς, καὶ ὅλων τῶν ἐπιλοίπων τεχνῶν τὴν ἐπικουρίαν διὰ νὰ ἐννοηθῇ. Ἀπλὴ ἀνάγνωσις δραματικοῦ ποιήματος πρὸς τὴν ἀπὸ σκηνῆς διδασκαλίαν, εἶναι ὅπως ἄχρωμον καὶ νεκρὸν φωτογράφημα πρὸς τὸν ζῶντα καὶ κινούμενον ἄνθρωπον. Καὶ ἂν μὲν τύχη ὁ ἀναγνώστης νὰ ἦναι ἔμπειρος τοῦ θεάτρου, κάπως δύναται ν' ἀναπληρώσῃ τὴν ἑλλειψιν, φανταζόμενος ἴνδαλμά τι σκηνικῆς παραστάσεως· ἀλλ' ὅταν καὶ τοῦτο τὸ πλεονέκτημα λείπῃ, πῶς νὰ ἐννοήσῃ τις δραματοποιόν, ὅστις ἐκ μακρᾶς καὶ ἐνδελεχοῦς μελέτης τοῦ θεάτρου ἔγραψεν ὅ,τι ἔγραψεν ἐπὶ σκοπῶ σκηνικῆς διδασκαλίας; ⁴⁾

Πᾶσα λοιπὸν θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ προπαρασκευή, ἐξ ἧς ἦτο δυνατὸν νὰ ἔχη μικράν τινα ἐπιτυχίαν ἐλπίδα, ἑλλείπει ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον παρουσιάζεται ἡ παροῦσα τραγωδία, καὶ ἡ δημοσίευσις της θὰ ἦτο ὅλως ἄσκοπος καὶ περιττή. Ἀλλὰ σκοπὸς ἡμῶν ἐκδιδόντων τὸ

ποίημα τοῦτο δὲν εἶναι μὰ τὰς Μούσας νὰ εἰσπηδήσωμεν
χωρὶς ἔνδυμα γάμου εἰς τὸν ναὸν τῆς ποιητικῆς Ἀθανα-
σίας, ὅπου ψάλλουσι τὴν δοξολογίαν των οἱ ναρθηκοφόροι
τρόφιμοι τῶν Μουσῶν, καὶ γνωρίζομεν κάλλιστα ὅτι ἐν
Ἑλλάδι δὲν περιμένει τοὺς Κυψελίδας ἄλλη τιμὴ, εἰμὴ
ἡ ἱερὰ σιωπὴ τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου, ὅπου μέλλουσι νὰ
ταφῶσι μὲ ὅλον των τὸν τραγικὸν ὄγκον, καθὼς καὶ
ἡ πρωτότοκός των ἀδελφὴ Μαρία. Ἄλλ' ὅμως πρὸς
πάντα ταῦτα δὲν ἀποδειλιῶμεν, ἀλλὰ μετὰ θάρρους ἐκ-
δίδομεν καὶ τὸ δεύτερον τοῦτο δραματικὸν δοκίμιον,
βέβαιοι ὄντες ὅτι δὲν θὰ ὑπάρξῃ ὄλως ἀνωφελὴς ἢ
ἐνέργεια ἡμῶν αὕτη. Ἐλπίζομεν ὅτι ἀργὰ ἢ ἐργήγορα θέ-
λουσιν ἐκλείψῃ αἱ δυσκολαί, πρὸς ἃς ἔχει σήμερον ἡ ἀν-
τιπαλαίσῃ ἢ νέα αὕτη τραγωδία, καὶ ὅτι ἐκρίζουσα, ὡς
ἐλπίζει νὰ ἐκρίζωσῃ μετ' οὐ πολὺ διὰ κριτικῆς ὑγιούς,
ἀπαθοῦς καὶ ἀπροσωπολήπτου, τὰ ἔκφυλα ζιζάνια τῆς
φαναριωτικῆς καὶ ἑπτανησιακῆς ποιήσεως, ὅσα λυμαίνον-
ται τὴν ἀγαθὴν ἑλληνικὴν γῆν, καὶ καταπνίγουσι τὸν
σπόρον τῆς ἑλληνικῆς ἐνφυΐας, θὰ προπαρασκευάσῃ τὴν
ἄρουραν, ἐξ ἧς μέλλει ἡ ἀναβλαστήσῃ ποίησις ἀκραιφνῶς
ἑλληνικὴ, ἐπισύρουσα ἐφ' ἑαυτὴν ὄχι πλεόν τὸ περιφρονη-
τικὸν μειδιάμα, ἀλλὰ τὴν σοβαρὰν προσοχὴν τῶν ξένων,
ποίησις ἀξία ἐν γένει τῶν προσδοκιῶν ἡμῶν καὶ ἐλπίδων.

Ἐν Λειψία, τῇ 15 Ὀκτωβρίου, 1860.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

Σημείωσις 1.

Ὁ Κ. Ραγκαβῆς ἐπικρίνει τὴν ὑπόθεσιν τῶν Κυψελιδῶν ὡς ἀναξίαν δράματος. (" Ἄλλως τε τοῦ Περιάνδρου ἢ ἱστορία ἐν ὅλῳ τῷ δράματι τί εἶναι; Ὅτι μετεκάλεσεν ἐξ Ἐπιδαύρου πλησίον του τὰ παιδιά του, ἀλλ' ὅτι δὲν τὰ εὔρεν ἄξια τῶν προσδοκιῶν του. Ἄλλὰ τοῦτο μία τῶν κοινοτάτων τοῦ κοινοῦ βίου περιπτώσεων, εἶναι ὕλη ἀξία δράματος;" Ταῦτα λέγει ὁ Κ. Ρ.). Ἐν πρώτοις παρατηροῦμεν εἰς τὸν ἐπικριτὴν ἡμῶν μὲ ὅλον τὸ σέβας ὅτι δὲν ἐνόησε τὴν ὑπόθεσιν τῶν Κυψελιδῶν. Τοῦτο φαίνεται παράδοξον καὶ ἀπίστευτον· καὶ ὅμως εἶναι ἀληθέστατον, καὶ ἐμμένομεν εἰς τὴν διαβεβαίωσιν ἡμῶν ταύτην ὅχι παίζοντες ἀλλὰ σπουδαιότατα. Ἡ ὑπόθεσις, ἢ ἀληθινή, ὅχι ὅποιαν λέγει αὐτὴν ὁ ἐπικριτὴς μου, εἶναι τοιαύτη κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῆς ἔννοιαν, ὅποιαν συνιστᾷ μὲν ὁ Ἀριστοτέλης εἰς τὸν τραγωδοποιόν*), εὐρίσκει δ' ἐν τοῖς

*) "Ὅταν δ' ἐν ταῖς φιλίαις ἐγγένηται τὰ πάθη, οἶον ἢ ἀδελφὸς ἀδελφὸν ἢ υἱὸς πατέρα ἢ μήτηρ υἱὸν ἢ υἴος μητέρα ἀποκτείνει ἢ μέλλει ἢ τι ἄλλο τοιοῦτον δοῦναι, ταῦτα ζητητέον." Ἀριστοτ. Ποιητ. κεφ. ιδ'. σελ. 344 ἐκδ. Ἐγγέρον. Καὶ τοιαύτην μὲν σύστασιν τοῦ μύθου τῆς τραγωδίας συνιστᾷ ὁ Ἀριστοτέλης. Ὁ δὲ Κ. Ραγκαβῆς; Οὗτος ἐκκαλύπτεται τὴν

κη'.

ἀρίστοις δράμασι μεγίστων δραματικῶν, τοῦ Σαλξπηρ καὶ τοῦ Αἰσχύλου. Ἐννοεῖται ὅτι ἀπαιτεῖται ὀλίγον ἐμβριθῆς

καφαλὴν καὶ προσκυνεῖ ἑδαφιαίως τὸν Ἀριστοτέλη· ἀλλὰ τοιμᾶ νὰ τὸν παρακαλέσῃ νὰ τῷ ἐπιτρέψῃ νὰ τῷ παρατηρήσῃ, ὅτι ἡ Σταγειρικὴ του σοφολογιότης εἶναι ὀλίγον, καὶ τὸν συγχωρεῖ διὰ τὴν ἔκφρασιν, παχύδερμος. Τὸ σέβας καὶ ὁ θαυμασμός, ὃν ἔχει πρὸς τὸν ἔξοχον τῶντι τοῦτον ἄνδρα, εἶναι ἀπεριόριστος, ἀλλὰ τοῦτο δὲν τὸν ἐμποδίζει νὰ τὸν ὑπενθυμίσῃ, ἐὰν τὸ τῷ ἐπιτρέπῃ, ὅτι τὴν σήμερον "αἱ σεμναὶ Μοῦσαι ἀποστρέφουσι τὸ πρόσωπον" ἀπὸ τοιαύτων "ἀπάνθρωπων, θηριωδῶν καὶ αποτροπαίων" θεαμάτων, εἰς ἃ δὲν πρέπει "νὰ καταβιβάζηται ἡ γνησία τέχνη, ἧς ἐντολὴ εἶναι νὰ ὑψοῖ τὸν νοῦν καὶ νὰ ἠθοποιῇ τὴν καρδίαν." Αἱ περὶ τραγωδίας, ἄλλως ἀξιόλογοι, δὲν τὸ ἀρνεῖται, θεωρεῖα τοῦ σοφοῦ ἀνδρὸς εἶναι, νομίζει, κατάλληλοι εἰς τοὺς σκληροὺς καὶ χαλυβονεύρους Μακεδόνας τῆς ἐποχῆς του· ἀλλὰ τὴν σήμερον, ὅτε ἡ Ἑλλάς, ἀπαλλαγείσα τῶν αἱμάτων, αἵτινα ἐμόλυναν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον τὰ εὐγενῆ τῆς ἐδάφῃ, καὶ τῶν ἐμφυλίων σπαραγμῶν, οἷτινες ἠμαύρωσαν τὴν λάμπριν τῶν τροπαίων τῶν ἡρωϊκῶν τέκνων τῆς, ἐπέδότη εἰς τὰ ἔργα τῆς εἰρήνης καὶ τὴν εὐγενῆ θεραπείαν τῶν Μουσῶν, σήμερον λέγει τοιαῦτα "θηριώδεις, ἀπάνθρωποι καὶ ἀποτρόπαιοι εἰς πάντα τὸν ἀνθρώπινον αἰσθημα ἔχοντα" σκηναὶ εἶναι μόλις ἀνεκταὶ εἰς ἀγρίους Καννιβάλους, ὄχι καὶ εἰς εὐαισθήτους καὶ ἀπαλὰς ψυχὰς ἀνθρώπων τεθραμμένων ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων μὲ τὸ γάλα τῆς ἐλεήμονος θρησκείας τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀμήν. Τοιαύτη εἶναι ἡ πρὸς τὸν Ἀριστοτέλη ἀπάντησις τοῦ Κ. Ραγκαβῆ, ἣν μετεφράσαμεν ἐλευθέως ἐκ τοῦ πρωτοτύπου, ἔχοντος οὕτω. "Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἑξορίαν ἀπαγόμενος, ζητεῖ μετὰ θηριωδίας, ἧτις ὄχι ἤρωα, ἀλλ' ἀποτρόπαιον αὐτὸν καθιστᾷ εἰς πάντα τὸν ἀνθρώπινον αἰ-

ἀνάγνωσις, διὰ τὴν κατανόησίν ἢ ἔννοια. Ὁ ἀληθινὸς δραματικὸς ποιητής, ὁ αἰσθανόμενος ἐν ἑαυτῷ κοχλάζουσαν τὴν δημιουργὸν δύναμιν, δύναται τὴν λάβειν "τὴν κοινοτάτην τῶν τοῦ κοινοῦ βίου περιπτώσεων", καὶ τὴν διαπλάσῃ αὐτὴν εἰς εἶδος καὶ κάλλος καλλιτεχνήματος, ἐν ᾧ ἡ ἀρίστη ὑπόθεσις καταστρέφεται εἰς τὰς ἀδεξιόους χεῖρας ἀφροῦς στιχοῦργου. Ἡ εἰς δραματούργησιν παρόρησις τῶν Κυψελιδῶν ὀφείλεται εἰς τὸν εὐπαίδευτον καὶ ἐλλόγιμον φίλον μου Κ. Ἡροκλῆ Βασιιάδην. Οὗτος καὶ δι' ἐπιστολῶν καὶ διὰ ζώσης ἀποκρούων ἦν ἐν τοῖς προλεγομένοις τῆς Μαρίας Δοξαπατοῦ ἑξέφρασα γνώμην*), μὲ παρώτρυνε μεγά-

σθημα ἔχοντα, ζητεῖ ὡς τελευταίαν χάριν παρὰ τῶν δορυφόρων τὴν φέρωσιν αὐτὸν ἐπὶ μίαν στιγμὴν τὴν πατέρα του, διὰ τὴν τὸν μαχαιρώσῃ." (Νὰ τὸν μαχαιρώσῃ! Ἰκετεύω σε, πολνεύσπλαγγνε Κύριε, συγχώρησόν μοι τῷ ἀμαρτωλῷ, ὅτι ἐξ αἰτίας μου ἠναγκάσθη ὁ ἄγιος ἄνθρωπος τὴν ἐκφωνήσῃ τὴν ἀποτρόπαιον ταύτην μαχαιραδικὴν λέξιν!) "Ἴδου ἡ δευτέρα ἀποτρόπαιος ἱστορία (τοῦ Ἀνκόφρονος)." — Ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι οὐδαμῶς ἐπεμβαίνομεν εἰς ἀνασκευάσιν τοῦ μέρους τούτου τῆς ἐπικρίσεως, διότι τὰ πάντα, ὡς προείπομεν, ἢ δὲν ἐνοηθήσαν ἢ παρεμορφώθησαν. Ἀφίνομεν ὅτι θὰ ἦτο ἀνάγκη τὴν γράψωμεν ὁλόκληρον βιβλίον, ὡς μέλλοντες ν' ἀναλύσωμεν τὴν ἀληθινὴν οἰκονομίαν τοῦ δράματος, ὅπερ ἄλλως δὲν εἶναι καὶ ἡμέτερον ἔργον.

*) "Τὴν ὑπόθεσιν ὁ Ἕλληνας δραματοῦργος δὲν δύναται τὴν παραλάβειν ἐκ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ἱστορίας· ἐπειδὴ ὑπόθεσις ἀρχαία, ἐκ τοῦ ἀρχαίου, ὡς εἰκόσ, βίου πηγάζουσα, δὲν πρέπει καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν τὴν διαδραματισθῆναι εἰμῇ κατὰ τὸν ἀρχαῖον πάλιν, ὅ ἐστι κλασικὸν τῆς τραγωδίας τύπον, ὅπερ καὶ ἀδύνατον ἅμα καὶ ἀλυσίτελές. Ἀπόδειξις ἔστω

λως εἰς τὴν δραματούρησιν τῆς ὑποθέσεως ταύτης. Ὁμολογῶ ὅτι κατ' ἀρχὰς οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἀκρόασιν ἔδωκα εἰς τὰς παρακινήσεις ταύτας, οὐ μόνον διότι ἡ ὑπόθεσις καὶ καθ' ἑαυτὴν καὶ διότι ἦτο ἀρχαία, καθ' ἃ ἄλλοτε εἶχον γράψῃ περὶ τούτου, μοὶ ἐφαίνετο ἀνεπίδεκτος δραματικῆς διαμορφώσεως, ἀλλὰ καὶ διότι εἶχον τότε κατὰ νοῦν νὰ δραματολογήσω θέμα τι ἐκ τῆς νέας ἑλληνικῆς ἱστορίας. Μιᾶ τῶν ἡμερῶν ευρισκόμενος ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τοῦ ζωγράφου Κ. Βρυζάκη, ἐξήτησα παρ' αὐτοῦ τὸν Ἡρόδοτον, ὃν καὶ ἀνέγνω ἐκ δευτέρου. Δὲν ἐξεύρω πῶς ἡ ἀνάγνωσις ἐκείνη μ' ἔκαμιν ἄλλον ἐξ ἄλλου. Ἐξεληθὼν ἦλθον οἴκαδε, ὅπου ἔμεινα ἀγροπυγῶς καὶ ἀνήσυχος ὅλην τὴν ἐσπέραν. Περὶ μέσας νύκτας ἐξῆλθον πρὸς περίπατον εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ἰσαροῦ. Ἐκεῖ μοὶ ἐπαρουσιάσθησαν ὅλα τὰ πρόσωπα καὶ μοὶ διηγήθησαν ἐτοίμην ἕκαστον τὴν ἱστορίαν των. Εὐθύς μετ' ὀλίγον ἤρχισα τὸ δράμα, μετέπειτα τὸ διέκοψα καὶ ἐτελείωσα τέλος τὸν παρελθόντα Ἰανουάριον. Τὰ περιστατικὰ ταῦτα ἐξέθηκα ὅχι ἀκκιζόμενος παιδαριωδῶς ὡς τάχα

ἡ ἐντελής ἐπὶ τε τῆς σκηνῆς καὶ παρὰ τοῖς ἀναγνώσταις ἀποτυχία τῶν τοιούτων δοκιμῶν, ὅσα μέχρι τοῦδε γέγοντο ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ. Οὐδὲ πρέπει νὰ παραπέσῃ τινὰ τὸ ὅτι ὁ Σαίξπηρ μεθ' ἱκανῆς ἐπιτυχίας ἐπραγματεύθη δραματικῶς ὑποθέσεις ἐκ τῆς ῥωμαϊκῆς ἱστορίας· μὴ λησμονῶμεν ὅτι ἡ ῥωμαϊκὴ διαφέρει οὐσιωδῶς τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ἱστορίας. Ἐξ ἀνάγκης λοιπὸν δὲν ἔχει νὰ προσδράμῃ τις εἰμὴ εἰς τὴν βυζαντινὴν, ἢ τὴν νέαν ἱστορίαν τὴν τῆς ἑλληνικῆς ἔθνευσεως, κτλ.". Μαρία Δοξαπατρῆ, προλεγόμε. σελ. κζ'.

μουσόληπιός τις, ἀλλὰ θέλων νὰ δείξω εἰς τὸν ἀναγνώστην πῶς κατήντησα ἄκων σχεδὸν καὶ ἐναντίον τῶν περὶ δράματος δοξασιῶν μου καὶ πεποιθήσεων νὰ ἐμπλεχθῶ εἰς ἔργον ἀνώτερον τῶν δυνάμεών μου. Ὅπως δ' ἀσυνειδήτως μὲ παρέσυρεν ἡ τραγωδία αὕτη ὡς ὕλη, οὕτως ἀυθοομήτως μοὶ ἐπῆλθε καὶ τὸ εἶδος, ὅπερ οὔτε ἀρχαῖον οὔτε νεώτερον εἶναι, ὡς βλέπω τώρα μὲ ψυχρότερον βλέμμα. Ἐὰν ἐντελῶς ἀπέτυχε τὸ ἔξωθεν οὕτως εἰπεῖν τοῦ δραματικοῦ μου προγράμματος ἐπιβληθὲν μοι τοῦτο δοκίμιον ἢ μὴ, τοῦτο ἀπόκειται εἰς τὸν εἰδήμονα ἅμα καὶ ἀπαθῆ ἀναγνώστην νὰ κρίνῃ. Τοῦτο μόνον παρακαλῶ αὐτόν, νὰ μὴ λησμονήσῃ τὰς δυσκολίας, ὅσαι κεινταὶ ἐν αὐτῇ τῇ φύσει ποιητικῆς ἐπιχειρήσεως τοιαύτης.

Σημείωσις 2.

Δι' ὅσα ἐνταῦθα λέγει ὁ Κ. Ρ., ἀρκοῦμεθα νὰ παραπέμψωμεν εἰς ὅσα ἄλλοτε ἐγράψαμεν περὶ τῆς σχέσεως τῆς ἠθικῆς πρὸς τὴν ποίησιν ἐν τοῖς προλεγομένοις τῆς Μαρίας Δοξαπατρῆ, καὶ εἰς τὴν περὶ τοῦ ἐν τοῖς Κυψελδαῖς αἰσχροῦ ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἡμῶν σημείωσιν. Ἐν τῷ μέρει τούτῳ τῆς ἐπιστολῆς ἐκτίθεται διὰ βραχέων μὲν ἀλλὰ σαφέστατα ἡ ἔννοια καὶ ὁ λόγος τῶν κατὰ τὴν Εὐάδην. Ἄλλ' ὁ Κ. Ρ. ἀπέφυγε ν' ἀπαντήσῃ εἰς ἐκεῖνα μὲ τὴν πρόφασιν ὅτι "δὲν δύναται ν' ἀναβῆ εἰς ὅλας τὰς ὑψηλοτέρας περὶ δράματος θεωρίας καὶ εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀμφισβητήσεων, αἵτινες προέκυψεν ἐξ αὐτῶν" (!!! ὡς εἰ ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ἦτο πραγματεία ὀλόκληρος περὶ δράματος, καὶ ὄχι ἀπλῆ ση-

μείωσις, ὡς εἶδεν ὁ ἀναγνώστης), ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενος ἐκ τοῦ διπλωματικοῦ καὶ εὐγενικοῦ ὕφους εἰς τὸ ἀπλοῦν ἑλληνικόν, ὁ Κ. Παγκαβῆς εἶναι ἀνώτερος πάσης θεωρίας, καὶ ἐκ τῶν τῆς δραματικῆς κανόνων δὲν γνωρίζει οὐδ' ἀναγνωρίζει ἄλλους εἰ μὴ "τοὺς πηγάζοντας ἐξ αὐτῆς ἀμέσως τῆς φύσεως", τουτέστι τῆς εὐφυΐας του.

Μετεχειρίσθημεν τὸ αἰσχρόν, διότι τὸ εὖρομεν ὑπάρχον. Πᾶν τὸ ὑπάρχον ἔχει δικαίωμα νὰ πολιτογραφηθῆ εἰς τὴν ποίησιν, ἀρκεῖ ὁ ποιητῆς νὰ γνωρίξῃ πῶς νὰ τὸ μεταχειρισθῆ. Αἱ δὲ "σεμναὶ Μοῦσαι", περὶ ὧν σεμνολογεῖ ὁ Κ. Παγκαβῆς, ἔστω βέβαιος ὅτι οὔτε ἔγιναν, οὔτε θὰ γίνωσι ποτε ὅσαι Μαρίαί — εἰ καὶ διὰ νὰ γίνῃ παράδειγμα ὁσιότητος καὶ ἡ Αἴγυπτία αὕτη, ἐδέησε νὰ γίνῃ πρῶτον παράδειγμα ἀνοσιότητος. Ἄλλ' ἡ θρησκεία, ἡ ἠθικὴ, τὰ χρηστὰ ἤθη, ὁ χριστιανισμός! φωνάζουσιν οἱ κριταὶ σχεδὸν κατ' ἔτος ἐναντίον μου — δηλαδὴ ἐφώναζον, διότι εἰς τὸ ἐξῆς δὲν θὰ τοῖς ἡμαί πλέον βάρος. Πρὸς πάντα ταῦτα τὰ ἅγια πράγματα, ἀποκρίνομαι, τίποτε συμφωνότερον παρὰ τὴν ἐν τοῖς Κυψελίδαῖς χοῆσιν τοῦ αἰσχροῦ. Εἶπερ τις καὶ ἕτερος, πρσεβεύομεν ἐνθέρμως τὴν ἀρχήν, ὅτι τὸ ἀγαθὸν καὶ καλὸν εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα, ὅπως καὶ τὸ κακὸν καὶ αἰσχρόν. Ἄλλ' οὔτε τὸ ἀγαθὸν καὶ κακόν, οὔτε τὸ καλὸν καὶ αἰσχρόν ὑπάρχουσιν ἐν τῷ κόσμῳ ὡς τοιαῦτα· καὶ ὅταν ἡ ποίησις ἀποχαιρετίσῃ τὸν κόσμον, τὴν ἀποχαιρετᾷ καὶ αὐτός. Ἐπὶ τῆς ποιήσεως, καὶ μάλιστα τῆς δραματικῆς, εἶναι ἢ εἰς τὸ καλὸν ἀναιρουμένη διαλεκτικὴ ὅπως τοῦ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, οὕτω καὶ τοῦ

καλοῦ καὶ αἰσχροῦ. Οὐδέποτε ἔνοιήσαμεν νὰ γράψωμεν ποίημα παιδαγωγικόν. Ἀναλαμβάνοντες μετὰ σπουδαιότητος ἀνδρικήν νὰ ἐξηγήσωμεν ποιητικῶς μίαν τῶν σπουδαιωτάτων σελίδων τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας, ἠσθάνθημεν τὴν καρδίαν εἶπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε ἐπαιρομένην ἐκ τοῦ ἠθικοῦ μεγαλείου τοῦ ἀντικειμένου. Δυνατὸν τὰς ζωηρὰς ἡμῶν ταύτας συγκινήσεις νὰ μὴ κατορθώσαμεν νὰ ἐκφράσωμεν καὶ εἰς τὸν χάρτην· ἀλλ' οὐδαμῶς παρεγνωρίσαμεν τὸ θρησκευτικὸν καὶ ἠθικὸν τοῦτο μεγαλεῖον. Εὐχαριστῶ τὸν θεόν, ὅτι μ' ἔκαμεν Ἕλληνα, καὶ Ἕλληνα τῆς σημερινῆς ἐποχῆς, ὅτε ἡ Ἑλλάς δὲν ἔφθασεν ἀκόμη εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο τοῦ πολιτισμοῦ, ὅπου ἡ ποίησις, ἀληθῶς ὑπὸ τῶν Μουσῶν ἐγκαταλειφθεῖσα, ζητεῖ τὰς ἐμπνεύσεις τῆς εἰς τὸν βόρβορον τῆς ἠθικῆς ἐξαχρειώσεως τῆς κοινωνίας, καὶ προσπαθεῖ διὰ σατανικῶν σκηνῶν καὶ θεαμάτων νὰ γαλβανίσῃ τὰ νεῦρα ἐκνευρωσιμένου δημοσίου. Πρὸς τοιαύτην ποίησιν οὐδὲν ἔχουσι κοινὸν οἱ Κυψελῖδαι, τὸ κηρύττομεν μετὰ πεποιθήσεως. Ἐὰν μετεχειρίζομεθα τὸ αἰσχρὸν, ὅπως π.χ. μετεχειρίσθη αὐτὸ ὁ Βίκτωρ Οὐγὸς ἐν τῷ δράματί του "ὁ βασιλεὺς διασκεδάζει", ποτὲ δὲν θὰ ἐδημοσιεύομεν τοιοῦτον ἔργον· ἢ, ἐὰν τυφλώττοντες πρὸς τὸ αἰσχρὸν, τὸ ἐβλέπομεν αἴφνης, ἢ ἕκτη ἡμῶν πράξις θὰ ἦτο νὰ καύσωμεν τοιοῦτον ἔργον, ὅχι διότι θὰ ἐφοβούμεθα μὴ τυχὸν πάθῃ ἐξ αὐτοῦ ἡ ἠθική, ἀλλὰ διότι θὰ μᾶς ἐπροξένει αἰσθητικὴν ναυτίασιν, τὴν ὅποιαν πρὸ πάσης ἄλλης δὲν δυνάμεθα νὰ ὑποφέρωμεν· διότι, τὸ ἐπαναλαμβάνομεν, τὸ αἰσθητικῶς καλὸν εἶναι καὶ ἠθικῶς καλόν. Τὸ προῤῥηθὲν δράμα τοῦ Οὐγὸς ἐδιδάχθη πολλάκις καὶ ἐν Ἀθήναις ἀπὸ τῆς σκη-

νῆς ὡς μελόδραμα, ἐπιμελέστατα θεαθὲν, ἀκροασθὲν καὶ ἀπολαυσθὲν ὑφ' ὅλου τοῦ κομψοῦ καὶ εὐγενικοῦ ἀθηναϊκοῦ κόσμου. Κατὰ τῶν τοιούτων θεαμάτων, τὰ ὅποια διαφθειροῦσι κατ' ἔτος ἀποκτείνει τὴν ὄρασιν, τὴν ἀκοήν, τὰ ἦθη καὶ τὴν καλλιαισθησίαν τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας, ἃς φωνάζῃ ὅστις ἔχει ὄρεξιν νὰ σεμνολογῇ περὶ ἠθικῆς, ὅχι κατὰ ποιημάτων, ὧν τὴν ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν σοβαρότητα πρέπει νὰ ἦναι τις ἐντελῶς μύωψ ἢ ἐπιπόλαιος διὰ νὰ μὴ παρατηρήσῃ.

Σημείωσις 3.

Ἴδου τὸ περὶ τῶν ἄσμάτων μέρος τοῦτο τῆς κρίσεως τοῦ Κυρίου Παγκάβη. "Ἄλλὰ τὰ ἄσματα τοῦ Ἀρίονος, ἃ ἐν πάσῃ περιστάσει ψάλλει ὁ καὶ αὐτοὺς τοὺς δελφίνας ἐκεῖνος διὰ τῆς λύρας του τιθασσεύων, εἰσὶν, ὡς καὶ πέρυσι παρετηρήθη, πολὺ τῆς φήμης αὐτοῦ κατώτερα, καὶ ἀντὶ νὰ μετεωρίζωνται εἰς λαμπρὰν καὶ διθυράμβειον πτῆσιν, βαίνουσι περὶ κατὰ γῆς." Ὁ θεὸς νὰ μὲ σώσῃ ἀπὸ ναυαγίου· ἀλλ' ἂν ἐπιστρέφων, ὡς ἐλπίζω, τὸν προσεχῆ χειμῶνα εἰς τὴν Ἑλλάδα, κινδυνεύσω καὶ ἑμφθῶ εἰς τὰ κύματα, δελφῖνες βέβαια δὲν θὰ μὲ σώσωσι κληθέντες ἐκ τῶν ἄσμάτων μου. Εἶναι τρόντι περιεργόταται αἱ παρὰ τῶν νέων ποιητῶν ἀπαιτήσεις τῆς ἑλληνικῆς κριτικῆς. Ἄλλοτε ἐνεπαίχθησαν διότι γράφουσι στίχους ὅχι καλλιτέρους τῆς Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσεΐας· τῶρα ψεγόμεθα δύο κατὰ σειρὰν ἔτη ἡμεῖς, διότι γράφομεν ἄσματα κατώτερα τῆς φήμης τοῦ Ἀρίονος, ἀνίκανα δηλ. νὰ τιθασσεύσωσι δελφίνας, διότι τοῦτο εἶναι ὁ μόνος ὄρος καὶ τὸ μέτρον τῆς φήμης τοῦ Ἀρίονος. Τοῦ

ποιητοῦ τούτου δὲν σώζεται εἰ μὴ ἓν καὶ μόνον ποιη-
 μάτιον (ἐὰν εἶναι γνήσιον) ὅπερ δύναται ὁ ἀναγνώστης νὰ
 ἴδῃ εἰς τῆς συλλογῆς τῶν λυρικῶν τοῦ Βεργκίου σελ. 662.
 Ἐὰν ὁ Κ. Παγκαβῆς ἀνέγνω τοῦτο καὶ θεωρεῖ κατώτερα
 αὐτοῦ τὰ ἐν τοῖς Κυψελίδαῖς ἄσματα τοῦ Ἀρίονος, οὔτε
 παράδοξον εἶναι διὰ τοιοῦτον ἐμπειρόκαλον κριτὴν, οὔτε
 δύσκολον ἐν γένει νὰ λεχθῇ ἐν πάσῃ ἀντιπαραθέσει νεω-
 τέρου ποιητοῦ πρὸς ἀρχαῖον· ἀλλ' ὅπωςδῆποτε λυπηρόν.
 Ὁ ποιήσας τοὺς Κυψελίδας ἐδοκίμασεν ἄλλοτε νὰ μιμηθῇ
 λυρικὸν ποιητὴν ὑψιπετέστερον οὐ μόνον τοῦ Ἀρίονος, οὐ
 μόνον τῶν ἀρχαίων, ἀλλὰ καὶ ἀπάντων ἴσως τῶν λυρι-
 κῶν τοῦ κόσμου· οὐ μόνον δ' ὁ περιοδικὸς τῆς Γερμανίας
 τύπος ἐμνημόνευσε μετ' εὐφημιῶν τοῦ ἔργου του, ἀλλὰ
 καὶ τῶν ἡμετέρων οἱ εἰδημονέστατοι, καὶ οἱ ἐπισημότατοι
 τῶν φιλολόγων τῆς Γερμανίας, (καὶ εἰς πολλῶν τούτων
 τὸ στόμα ἢ ἐπιδοκιμασία καὶ ὁ ἔπαινος εἶναι πράγμα σπά-
 νιον) τὸ ἐπήνεσαν οἱ μὲν διὰ ζώσης, οἱ δὲ καὶ δι' ἐπιστο-
 λῶν. Πῶς κατορθώσαντες ἄλλοτε ὅτι ἔμφοβοι καὶ ἄνευ
 σχεδὸν ἐλπίδος ἐπιτυχίας ἐτολμῶμεν, ἐναυαγήσαμεν σήμερον
 εἰς μίμησιν εἰδους ἀρχαίας ποιήσεως σχετικῶς πεζοῦ;

Ἄλλὰ μεταξὺ λόγων ἐπῆλθεν ἡμῖν ὑπόνοια, ἣτις δὲν
 εἶναι παράδοξον ν' ἀληθεύῃ. Μὰ τὰς Μούσας, διθύραμβον
 λέγοντες οἱ περὶ τὸν Κ. Παγκαβῆν ἐννοοῦσι τὸν διθύραμ-
 βον τοῦ Σολομοῦ καὶ Ἀ. Σούτσου! ἄλλως πῶς θ' ἀπήτουν
 τὰ ἄσματα τοῦ Ἀρίονος " νὰ μετεωρίζωνται εἰς λαμ-
 πρὰν καὶ διθυράμβειον πτῆσιν"; Καθ' ὅσον γνωρίζο-
 μεν ἐκ τῶν ἀρχαίων μαρτυριῶν καὶ δειγμάτων, τὸ ἐν
 τῷ διθυράμβῳ ἐπικρατοῦν στοιχεῖον ἀείποτε μὲν, μάλιστα

δ' ἐν τοῖς χρόνοις, καθ' οὓς ἤκμασεν ὁ Ἀρίων, ἦτο τὸ ἐπικὸν καὶ διηγηματικόν. Ἀφίνομεν ὅτι ἐν τῇ παρακμῇ του ὁ διθύραμβος κατήντησε νὰ μὴ διαφέρει τοῦ πεζοῦ λόγου, εἰ μὴ διὰ τὸ ἀσύνηθες καὶ βεβιασμένον τῆς λέξεως (Κ. Φ. Μυλλέρου Ἱστορ. τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Ἑλλ. καὶ Ῥωμ. σελ. 164.)· ἀλλ' ὁ διθύραμβος ἐν γένει οὐδέποτε ὑπῆρξε τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς λυρικῆς ποιήσεως κατὰ τὴν κοινὴν πρόληψιν, ἀλλ' ἦτο εἶδος ποιήσεως, τὸ ὁποῖον μόλις πρέπει νὰ ὀνομασθῇ λυρικόν (Ἴδε Βερνάρδου Ἱστορ. τῶν ἑλλ. γραμμάτ. Τόμ. Β'. σελ. 540, ἐκδ. β'). Εἶναι ἀληθές ὅτι ἐν τῷ γραμματολογικῷ/λεξικῷ τῆς νεωτέρας τῶν εὐρωπαϊκῶν ἔθνῶν ποιήσεως συνέβη περὶ τὴν λέξιν ταύτην ἐκ προλήψεως καὶ ἐσφαλμένων ἐννοιῶν ὅ,τι καὶ περὶ πολλὰς ἄλλας ἑλληνικὰς· ἡ λέξις δηλ. κατήντησε νὰ σημαίνῃ τὸ ἀκρότατον εἶδος τῆς λυρικῆς ποιήσεως, ὅπου κορυφούται τὸ ὕψος, ὁ ἐνθουσιασμός καὶ ἡ ποιητικὴ μανία. Ἀλλὰ τοῦτο, ὡς προεῖρήθη, εἶναι ἐσφαλμένον, καὶ δητῶς προσυλάττει ἀπὸ τῆς παρεξηγήσεως ταύτης ὁ Βερνάρδου (αὐτόθ. σελ. 544.). Ἴσως θὰ μᾶς εἴπη τις σχολαστικὸς, ὡς ἀδημονοῦντας ὅτι δὲν μετεχειρίσθη τις λέξιν τινὰ εἰς τὴν ἀκριβῆ τῆς σημασίας. Ἀλλ' ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ λέξεως μόνον, ἀλλὰ περὶ ὀλοκλήρου σειρᾶς πραγμάτων. Μᾶς εἶναι ἀδιάφορον ὅπως ἂν ὁ Κ. Ῥ. μεταχειρίζεται τὴν λέξιν "διθύραμβος" εἰς τὴν ἀρχαίαν τῆς κυρίαν ἢ τὴν νεωτέραν καταχρηστικὴν σημασίαν· ἀλλ' ὅταν ἔρχεται καὶ κατακρίνει ποίημα ὡς μὴ ἔχον καμμίαν ποιητικὴν ἀρετὴν διὰ μόνον σχεδὸν τὸν λόγον ὅτι τὰ ἄσμα-τα τοῦ Ἀρίωνος δὲν εἶναι σύμφωνα ὕχι πρὸς τὸ εἶδος τῆς

ποιήσεως, ὅποιον ὑπῆρξε πράγματι τὸ τοῦ Ἀρίωνος, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἐσφαλμένην ἔννοιαν, ἣν ἔχουσι περὶ διθυράμβου οἱ νεώτεροι — ὄχι φιλόλογοι ἐπιστήμονες, οὐδ' ἀκαδημαϊκὴν ἔδραν κατέχοντες, ἀλλ' ἐφημεριδογράφοι, ἐπιφυλλιδογράφοι, καὶ λοιποὶ θεράποντες τῶν καλῶν λεγομένων γραμμάτων, — τοῦτο εἶναι τοῦλάχιστον ἄδικον.

"Ἄλλως εἶναι περιττὸν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι τὰ ἄσματα τοῦ (ὅπως ἡμεῖς τὸν ἐνοήσαμεν) Ἀρίωνος ἦσαν ὕλη τοῦ δράματος. Ἐννοοῦμεν δηλ. ὅτι σκοπὸς ἡμῶν δὲν ἦτο νὰ γράψωμεν διθυράμβους, ὅ ἐστιν εἶδος ποιήσεως αὐτοτελές. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὁ διθύραμβος, ὁ Ἀρίων, καὶ εἴτι ἄλλο τοιοῦτον, ὑπῆρξαν καὶ ὑπάρχουσιν ὡς εἶδη, ἀλλὰ πάντα ταῦτα εἶναι παρ' ἡμῖν εἶδη οὕτως εἰπεῖν ὑλοποιηθέντα. Ἄλλο εἶναι νὰ μιμηθῇ τις εἶδος τι, μορφὴν τινα ποιητικὴν, ἄνευ περαιτέρου σκοποῦ, καὶ παντάπασιν ἄλλο τὸ νὰ μεταχειρισθῇ τις τὴν μορφὴν καὶ τὸ εἶδος τοῦτο ὡς ὕλην εἰς κατασκευὴν ἄλλου — καλλιτέρου ἢ χειροτέρου, τοῦτο εἶναι ἀδιάφορον — εἶδος. Ἄλλα εἶναι π. γ. τὰ μεσαιωνικὰ δράματα τῶν κατὰ Θίεβην καὶ Πύραμον, ἅτινα ἐδιδάσκοντο ἐπὶ Σαιξπήρου καὶ πρὸ αὐτοῦ, καὶ ἄλλο ὡς ὕλη, ὡς ἐξ ἀνάγκης ὑλοποιηθὲν τὸ δράμα τῶν κατὰ Θίεβην καὶ Πύραμον, ὅπερ εἰσάγει ὁ Σαιξπήρος εἰς τὸ "Ὀνειρον θερινῆς νυκτός." Ἄλλη εἶναι ἡ Ἐκάβη τοῦ Εὐριπίδου καὶ τῶν λοιπῶν τραγικῶν, καὶ ἄλλη ἀνεγκαίως ἡ τραγικὴ Ἐκάβη, ἣς ῥήσεις ἀπαγγέλλει ὁ πρωταγωνιστὴς τῶν ὑποκριτῶν, οὓς εἰσάγει ὁ αὐτὸς ποιητὴς εἰς τὸν Ἀμβλετον. Ἄλλο παρομοίως εἶναι ἐν γένει τὸ δραματικὸν εἶδος τῶν Κυψελιδῶν καὶ ἄλλο τὸ εἶδος τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν δρα-

μάτων· καὶ οὐτ' ἐμιμήθημεν οὔτε ἠθελήσαμεν νὰ μιμηθῶμεν τὴν ἀρχαίαν τραγωδίαν ὡς δραματικὸν εἶδος, καὶ τοῦτο ζητῶς παρατηρήσαμεν ἐν τῇ ἐπιστολιμαίᾳ σημειώσει. Καὶ ὅμως ὁ Κ. Ρ. λέγει ὅτι ὁ Ἀρίων "εἰς οὐδὲν ἕτερον συντελεῖ ἢ εἰς τὸ νὰ ψάλλῃ ὡς οἱ χοροὶ ἐν τοῖς ἀρχαίοις δράμασιν." Ἀλλὰ μὴ μόνον τὸ εἶδος τῶν λυρικῶν τούτων παρενόησεν ὁ Κ. Ραγκαβῆς; Ἀφίνω εἰς τὸν εἰδήμονα τῆς δραματικῆς ποιήσεως ἀναγνώστην νὰ εἴπῃ ἂν ὁ πολὺς οὗτος Ἀρίσταρχος ἐνόησε γρὸν ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ προσώπου τούτου ἐν γένει, διότι οὔτε ἔργον ἡμέτερον, οὔτε δυνατόν εἶναι ἐν τοῖς στενοῖς ὅροις τῆς σημειώσεως ταύτης ν' ἀναπτύξωμεν τὴν ἔννοιαν εἴτε τούτου εἴτε ἐτέρου τινὸς προσώπου, εἴτε τοῦ δράματος ἐν γένει.

Ἄλλ' οὐδὲ τὸ μέτρον τῶν ᾠσμάτων τοῦ Ἀρίωνος ἀφῆκεν ἄφαντον ὁ ἡμέτερος κριτικὸς. Τὰ ᾠσματα ταῦτα, λέγει ὁ Κ. Ρ., "δὲν ἀνασθηλοῦνται εἰς τὴν βακτηρίαν τῆς προσωδικῆς ἀρμονίας." Καὶ τί μὲν ἐστὶ προσωδικὴ ἀρμονία δὲν γνωρίζομεν, εἰ καὶ δὲν εἴμεθα ὄλως ἄγευστοι τῆς ἀρχαίας μετρικῆς, μουσικῆς καὶ ὄρθρικῆς· εὐλογον δὲ καὶ δίκαιον ἦτο ὁ κατακρίνων πράγμα τι νὰ μεταχειρίζηται γνωρίζων τοὺς τεχνικοὺς ὅρους, διὰ νὰ γίνῃ καταληπτὸς εἰς τε τὸν κατακρινόμενον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀναγνώστας. Ἄλλ' ὑποθέτομεν ὅτι προσωδικὴν ἀρμονίαν λέγων ὁ Κ. Ραγκαβῆς ἐννοεῖ ὄρθμον προσωδικόν, τονικόν. Τὰ ᾠσματα λοιπὸν τοῦ Ἀρίωνος ἐξέλαβεν ὡς ἐστιχοῦργημένα κατὰ τὴν ἀρχαίαν μετρικὴν, ἣτις ὕλην ἔχει τὴν ποσότητα τοῦ χρόνου τῶν συλλαβῶν, ἦτοι τὸ μακρὸν καὶ βραχύ. Μικροτέραν ἀνα-

κάλυψιν δὲν ἀνεμένομεν οὐδ' ἡμεῖς ἐκ τῆς εὐφυΐας καὶ
 πολυμαθείας τοῦ Κ. Π., πρὸς ἣν μόνον ἡ ἀπάθεια τῆς
 κρίσεώς του δύναται νὰ συγκριθῇ· ἥς δειγμα μικρὸν ἔστω
 τὸ ἔξης. Διὰ νὰ καταστήσῃ καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς
 ἐπαισθητὴν τὴν πεζότητα τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἀσμάτων,
 ὁ Κ. Ραγκαβῆς ἐτύπωσεν αὐτὰ ἐν τῇ Πανδώρα κομπολο-
 γηδόν, τουτέστιν ὅπως τυποῦται ὁ πεζὸς λόγος. Σημειοῦ-
 μεν ἀπλῶς ἐνταῦθα τὸ πρᾶγμα, καὶ ἀφίνομεν εἰς τὸν
 ἀναγνώστην νὰ χαρακτηρίσῃ τὸν νέον τοῦτον καὶ εἰς τὰ
 χρονικὰ τῆς κριτικῆς πρωτοφανῆ τρόπον τῆς ἐπικρίσεως.
 Ἄν ἄλλοι μετεχειρίσθησαν ἀρχαῖα μέτρα εἰς ποιήματα ὀλό-
 κληρα καὶ αὐτοτελεῖ, πολλῶ πλέον ἠναγκασμένοι ἡμεῖθα
 ἡμεῖς ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τοῦ ἡμετέρου δράματος νὰ τὰ
 μεταχειρισθῶμεν. Τοιαῦτα ποιήματα ἐδόθησαν καὶ εἰς τὸν
 διαγωνισμόν, ἀλλ' οὐδεὶς εἰσηγητῆς ἐφαντάσθη ποτὲ τὸν
 νέον τοῦτον τρόπον τῆς καταδιώξεως. Ἡ τιμὴ τῆς ἐφευρέσεως
 ὀφείλεται ὅλη εἰς τὴν εὐφυΐαν τοῦ Κ. Ραγκαβῆ. Ἡ δ' ἡ-
 μετέρα δοκιμὴ δὲν διαφέρει τῶν λοιπῶν εἰμὴ κατὰ τοῦτο
 ὅτι δὲν ἐμιμήθημεν ἀλλὰ μετεπλάσαμεν ἀρχαῖα μέτρα,
 τουτέστι μετηνέγκαμεν εἰς τὸ προσφθικὸν σύστημα τῆς
 σημερινῆς μετρικῆς σχήματα ἰσθμικὰ μόνον, ὅχι καὶ με-
 τρικά ἀκριβῶς.

Δύο ἔτι παρατηρήσεις εἰς τὴν περὶ τῶν λυρικῶν ἐπί-
 κρισιν τοῦ Κ. Π., καὶ καταπαύομεν τὴν παρὰ προσδοκίαν
 εἰς ὑπέμετρον μῆκος χωρήσασαν σημείωσιν ταύτην. Τὸ
 μόνον ἐν ὅλῃ τῇ ἀορίστῳ καὶ ἀξιωματικῇ κρίσει τοῦ Κ. Π.
 ὠρισμένον μέρος εἶναι ἡ ἔξης παρατήρησις. Ἀναφέρων ὁ
 Κ. Π. τοὺς 8—11 (σελ. 70) στίχους σημειοῖ ἐν παρενθέσει

"ὅπου καλῶς μὲν συγκρίνεται ὁ ψάλτης πρὸς τὸν ὄρνιν τοῦ
 Διός, οὐχὶ ὅμως καὶ τὰ ἀνθρώπινα πάθη πρὸς τὴν γῆν."
 Καὶ πρῶτον μὲν δὲν ἐννοοῦμεν διατί εἶναι ἀνάγκη νὰ
 νοήσῃ τις ὅτι τὰ πάθη παραβάλλονται πρὸς τὴν γῆν. Τῆς
 καθ' αὐτὸ παραβολῆς (τῆς κοινῶς λεγομένης παρομοιώσεως)
 τὰ δύο κῶλα οὐδεμία οὐδαμῶς ἀνάγκη ν' ἀνταποκρίνονται
 μαθηματικῶς πρὸς ἄλληλα μέτροι καὶ τῶν ἐσχάτων μερῶν
 των. Τοῦτο προδίδει μαθηματικὸν ἀγῶνα ξένον ὅλως
 πρὸς τὴν ζῶσαν καὶ ζωοποιὸν φαντασίαν. Ἡ μαθηματικὴ
 ἀλήθεια, πτωχοτάτη πασῶν καὶ ὑποδεεστάτη, δὲν εἶναι
 οὔτε τοῦ κόσμου οὔτε τοῦ πνεύματος ἢ ἀλήθεια, ἄρα οὐδέ
 τῆς γνησίας ποιητικῆς, τουτέστι τῆς τὸ αἰσθημα καὶ τὸν τύ-
 πον τοῦ ζῶντος ἔμφυτον ἐχούσης φαντασίας. Ἐν τῇ ἐπικῇ
 μάλιστα καὶ λυρικῇ ποιήσει σπανίως εὐρίσκονται παραβολαί,
 ὅπως ἐννοεῖ αὐτὰς ὁ μαθηματικὸς Κ. Ρ., καὶ ὅπως τὰς
 ἐπεσώρευσεν εἰς τὰ ποιήματά του. Ἐν τῇ λυρικῇ ποιήσει,
 ὅποιον τὸ τεμάχιον τοῦ Ἀρίωνος, ὑπάρχουσι μυρία ὅσαι σχέ-
 σεις καὶ λόγοι, ἐξ ὧν μυριοὶ καὶ ποικίλοι τρόποι ὅπως τῆς
 λοιπῆς ἐκθέσεως οὕτω καὶ τῆς χρήσεως τῶν εἰκόνων. Ἐγρά-
 ψαμεν οὕτω, διότι οὕτως ἐφαντάσθημεν. Ἄν ἡ φαντασία
 τοῦ ποιοῦντος εἶναι ὑγιῆς καὶ ζῶσα, ὑγιῆς καὶ ζῶν ἔσται καὶ
 τὸ γέννημα αὐτῆς. Ἄλλ' ἄς κάμωμεν τὴν χάριν εἰς τὸν
 ἡμέτερον ἐπικριτὴν, καὶ ἄς ἐκτείνωμεν τὴν ὁμοιότητα τῶν
 δύο κῶλων. Πάλιν δὲν ἐννοοῦμεν διατί τὰ πάθη δὲν παρα-
 βάλλονται καλῶς πρὸς τὴν γῆν. Τὰ πάθη ἔχει ὁ ἄνθρω-
 πος, ὁ ἄνθρωπος κατοικεῖ εἰς τὴν γῆν· ἄρα ἡ γῆ ἦτο,
 εἶναι καὶ θὰ ἦναι διὰ παντὸς κατοικία καὶ σύμβολον τῶν
 ἀνθρωπίνων παθῶν. Πλέον φυσικόν, πλέον τειριμμένον

τούτου κοινὸν τόπον εἶναι δύσκολον νὰ εὔρη τις. Καὶ ὅτι μὲν ἐν τῇ χριστιανικῇ θρησκείᾳ ὑπάρχουσι δύο κόσμοι ἀντίθετοι, καὶ ὅ,τι μὲν ἅγιον καὶ ἱερὸν ἀναφέρεται εἰς τὸν οὐρανόν, ὅ,τι δὲ κακὸν καὶ ἐμπαθὲς εἰς τὴν γῆν, τοῦτο εἶναι πασίγνωστον. Ὅτι λοιπὸν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀντίκειται εἰς τὰς ἡμετέρας σημερινὰς ἰδέας, δὲν ἐννοεῖ βέβαια ὁ Κ. Ρ., διότι θὰ ἦτο πολὺ παράδοξον· ἀλλὰ θὰ ἐννοῖ ἴσως ὅτι εἶναι ἀνάρμοστον εἰς τὸ στόμα ἀρχαίου Ἑλλήνου. Ἄν τοῦτο ἐννοῖ ὁ Κ. Ρ., τοῦ λέγομεν μυστικᾶ εἰς τὸ ᾧτιον ὅτι ἐλησμόνησεν, εἰὰν ἐμέλετησεν, τὴν φιλοσοφίαν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἔστω βέβαιος ὁ Κ. Ρ. ὅτι ἡ ἰδέα αὕτη εἶναι ἑλληνικωτάτη, καὶ ἂν π. χ. ὁ Πλάτων δὲν μετεχειρίσθη ὁμοίαν εἰκόνα, ὅσον ἐνθυμούμεθα, ἔχει ὅμως πλείστας ὄσας τοιαύτας, πρὸς ἃς ἡ τοῦ Ἀρίστονος ὁμοιάζει καθὼς ἀδελφὴ πρὸς ἀδελφὴν. Ἀρκοῦμεθα νὰ παραπέμψωμεν ἐν γένει εἰς τὸν Φαῖθρον.

Ἀναφέρων δὲ τοὺς ἐν σελ. 113 στίχ. 13—30 “νομιζόμεν, λέγει ὁ ἡμέτερος ἐπικριτής, ὅτι ἐν ἐπιτομῇ μυθολογίας ἄλλως διδακτικώτερον καὶ ψυχρότερον δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκτεθῇ τοῦ Φαέθοντος τὸ διήγημα, μία τῶν ποιητικωτάτων ἐφευρέσεων τῆς ἀρχαίας μυθολογίας.” Τρώντι ἡ περὶ τοῦ Φαέθοντος ἐφεύρεσις, ὡς τὴν λέγει ὁ Κ. Ρ., αὕτη εἶναι ποιητικωτάτη· ἀλλ’ ἡ ποίησις κεῖται ἐν αὐτῷ τῷ μύθῳ. Ἄν ἡ ἐν τῷ ἡμετέρῳ χορικῷ διήγησις εἶναι λιτή, τοῦτο ἔχει τοὺς λόγους του. Ἡ διήγησις αὕτη παρεμβάλλεται εἰς τὸ χορικὸν ὡς σύμβολον ἠθικῆς ἐννοίας, ἣτις οὐ μόνον εἰς τὰ ἐν τῷ χορικῷ λεγόμενα ἐφαρμόζεται, ἀλλ’ ὁ κύκλος αὐτῆς ἐκτείνεται ἀμέσως μὲν ὡς

προανάκρουσις εἰς τὴν ἐπομένην προᾶξιν, ἐμμέσως δὲ καὶ εἰς ὅλον τὸ δράμα. Ἐνεκα τῆς λιτότητος ἢ προσοχῆ τοῦ ἀναγνώστου δὲν ἀντιπερασπᾶται εἰς τὰ περιττὰ ἄνθη τῆς διηγήσεως, ἀλλ' εἰς αὐτὸν εὐθύς τὸν πυρῆνα τοῦ μύθου, ὅστις καὶ ὁ πυρῆν τῆς ποιήσεως. Ὅλος ὁ σκοπὸς τῆς ποιήσεως κεῖται ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ ἀναγνώστου ἢ ἀκροατοῦ· εἶναι ἀδιάφορον ποῖα μέσα μεταχειρίζεται ὁ ποιητής, ἀρκεῖ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν σκοπὸν του, τουτέστι νὰ ἐγχαράτῃ εἰς τὴν φαντασίαν ὃν αὐτὸς θέλει τύπον. Ἐδῶ ἐνομίσαμεν ὅτι διὰ τῆς λιτότητος φθάνομεν εἰς τὸν σκοπὸν· ταύτην λοιπὸν καὶ μετεχειρίσθημεν. Τοῦτο δὲν εἶναι ἀδυναμία τοῦ ποιητοῦ (διότι μὰ τὴν κάππαριν κάππως ἐμποροῦμεν κ' ἡμεῖς νὰ στολίσωμεν διήγημα ὅταν θέλωμεν, δηλ. ὅταν πρόπῃ καὶ ἔχῃ ὁ στολισμὸς τὸν τόπον του), ἀλλὰ τέχνη. Λυρική ἔγκυσις ἄλλως εἶναι ἀρμοδία εἰς τὸν χορὸν, ὅσάκις οὗτος ἐπίθῃσι πράγματα ἐγγύτερον κείμενα αὐτοῦ, ὡς χοροῦ ἱεροδούλων· αἵτινες, θέλουσαι νὰ εἴπωσιν ὅτι ἢ πρὸς τοὺς γονεῖς ἀπειθεία εἶναι κακόν, καὶ ἐνθυμούμεναι τὸ φοβερὸν παράδειγμα τοῦ Φαέθοντος, ἐπόμενον εἶναι ν' ἀναφέρωσιν, ὅπως ἐν γένει ἀναφέρεται τὸ παράδειγμα, ὅπερ δὲν εἶναι ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ λόγου, νὰ ἐκθέσωσι δηλ. αὐτὸ μεθ' ὅλης τῆς δυνατῆς συντομίας, διότι δὲν ταῖς ἦτο εὐχάριστον προᾶγμα νὰ ἐνδιατρίψωσιν ἐνασμενιζόμεναι εἰς αὐτὸ καὶ δρίπτουσαι ἄνθη εἰς τὴν διήγησιν, ὅπως π. χ. θὰ ἔπραττεν ὁ Πίνδαρος, ἐὰν διηγεῖτο ἐκεῖνος τὸν μῦθον. Τοῦτο θὰ ἦτο κακοτεχνία καταστρέφουσα ὅλην τὴν ψυχολογικὴν ἀλήθειαν, ἣν καὶ ἐνταῦθα ἐθηρεύσαμεν. Λυρικὸν χρῶμα ὑπάρχει, ἐὰν μὴ ἐντελῶς

ἀπατώμεθα, ὅπου, ὅσον, καὶ ὅπως πρέπει· ἀλλὰ τὸ χρῶμα τοῦτο πρῶτον μὲν εἶναι ἀρχαϊκῶς λυρικόν, ἔπειτα ποτὲ δὲν ἐξαίρεται εἰς αὐτοτελὲς καὶ ἀνεξάρτητον εἶδος, ἀλλ' ὑπηρετεῖ ἀείποτε ὡς ὕλη εἰς τοὺς ἀνωτέρους σκοποὺς τοῦ δράματος, καὶ τοῦτο πρέπει τις νὰ ἔχη ὑπ' ὄψιν, ἐὰν θέλῃ νὰ κρίνῃ ὀρθῶς καὶ δικαίως τὸ ἔργον τοῦτο*).

*) Ἐν γένει οἱ ἡμέτεροι κριταὶ εἶναι ἀνίκανοι νὰ ἐννοήσωσι τὸ σύνθετον καλόν, ἐν ᾧ ἕξ ἐναντίας τὸ ἀπλοῦν καὶ ἐννοῦσι καὶ ὀρθοτάτας πολλὰ καὶ εὐφυεῖς κρίσεις ἐκφέρουσιν, ἐκλέγοντες ἐκ τῶν ποιημάτων καὶ ἐπαινοῦντες τὰ κάλλιστα τῶν τεμάρια. Ἀλλὰ καθὼς τὸ καλὸν τοῖς παρουσιασθῆ ὡς σύνθετον, ὅπερ κατ' ἀνάγκην συμβαίνει ἐν τῷ δράματι, τουτέστιν ὑποκεκρυμμένον, δὲν εἶναι ἱκανοὶ νὰ τὸ ἴδωσιν. Εκείνο μόνον τὸ ποίημα εὐδοκίμει παρ' αὐτοῖς, ὅπερ ὁμοιάζει μὲ ἄσμα ἀπλοῦν καὶ μελωδικὸν ἄνευ τῆς ἐλαχίστης διαφωνίας. Ἄν, ὅπως ἡ μουσικὴ εἰς τὰ ἀνώτερα αὐτῆς εἶδη ἔχει καὶ πρέπει νὰ ἔχη διαφωνίας, αἵτινες ἀποτελοῦσιν οὐσιώδεις αὐτῆς συστατικόν, θελήσῃ καὶ ἡ ποίησις ν' ἀναβῆ ὑψηλότερα, καὶ μεταχειρισθῆ τὴν ποιητικὴν διαφωνίαν, ἀπώλετο παρὰ τοῖς κριταῖς. Τοιοῦτον ὑπῆρξε πάντοτε τὸ πνεῦμα τῆς κριτικῆς τῶν ἡμετέρων δραμάτων. Οὕτω π. χ. ἐν τῇ κρίσει τῶν Κυψελ. τοῦ 1859 λέγεται ὅτι "ὁ ποιητῆς ἔχει πολλὴν εὐφυΐαν, ἀλλ' ἐνίοτε ἡ εὐτραπελία αὐτοῦ ἀποβαίνει ψυχρά." Εἶναι ἀληθέστατον ὅτι ἐν τῷ ποιήματι ὑπάρχουσιν εὐτραπελίας ψυχραὶ· ἀλλ' αὐτὸς οὗτος ἦτο καὶ ὁ σκοπὸς ἡμῶν νὰ κάμωμεν εὐτραπελίας ψυχράς. Ἰσα ἰσα τοῦτο εἶναι ἡ τέχνη νὰ ἔχη τις εἰς τὴν διάθεσίν του καὶ τὴν εὐφυΐαν καὶ τὴν ἀνοησίαν, ὅπερ δὲν εἶναι εὐκολώτατον, καὶ τὴν εὐτραπελίαν καὶ τὴν ψυχρολογίαν, ὅταν αὕτη ὑπηρετῆ εἰς σκοποὺς χαρακτηριστικούς, ἢ ὅπωςδῆποτε ἄλλως δρα-

Σημείωσις 4.

Ὁ Κύριος Ραγκαβῆς ψέγει τὸ ἡμέτερον δράμα ὡς τεράστιον καὶ ἐπὶ μεγέθει, ὅπερ δὲν εἶναι ὀλιγώτερον τῶν λοιπῶν ἄπορον. Πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν συγκρινομένη ἢ παροῦσα τραγωδία εἶναι βέβαια σχοινοτενής, οὐδαμῶς ὅμως καὶ πρὸς τὸ νεώτερον δράμα. Κατὰ τὸ μέγεθος ἐλαττοῦται τοῦλάχιστον κατὰ τὸ ἔν τρίτον ἀπάντων ἀνεξαιρέτως τῶν Σχιλλερείων δραμάτων, ἐν γένει δὲ καὶ τῶν Σαιξπηρείων. Ἐὰν δὲ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅπερ καὶ δίκαιον, ὅτι διὰ τὸ μακροσύλλαβον τῆς γλώσσης ὁ ἑλληνικὸς ἱάμβος περιλαμβάνει συνήθως πέντε, τέσσαρας ἢ καὶ τρεῖς μόνον λέξεις, ἐν τῷ ὁ γερμανικὸς, μάλιστα δὲ ὁ ἀγγλικὸς περιέχει πολλάκις ὀλόκληρον πρότασιν, ἢ διαφορὰ τοῦ μεγέθους γίνεται τοῦλάχιστον διπλασία. Ὡστε καὶ ἕκτη προᾶξις ἂν προσετίθετο εἰς τὸ δράμα, δὲν βλέπομεν πῶς θὰ ἦτο τόσον τεράστιον, ὥστε νὰ κινήσῃ τὸν Κ. Ραγκαβῆν εἰς τὰ κομψὰ καὶ εὐφυᾶ ἐκεῖνα ἐπιφωνήματά του. Ὁ Κ. Ἀ. Ρ. Ραγκαβῆς ἔγραψε τὴν "Παραμονήν," δράμα εἰς πέντε πράξεις, περιέχον 4790 ὁμοιοκαταλήκτους δεκαπεντασύλλαβους στίχους, οἵτινες, ἔαν συμπληρώσωμεν εἰς στίχους τὴν πρὸς τοὺς δωδεκασύλλαβους ἱάμβους διαφορὰν τῶν 3 συλλαβῶν, ἰσοδυναμοῦσιν ἀκριβῶς μὲ 5970 ἱάμβους. Οἱ Κνυελίδαί περιέχουσι 3380 ἱάμβους, εἰς τοὺς ὁποίους προσ-

ματικούς. Ἄν πρόσωπόν τι ψυχρολογεῖ, δὲν σημαίνει τοῦτο ὅτι ψυχρολογεῖ ὁ ποιητής.

"Intererit multum Davusue loquatur an heros"

λέγει ὁ Ὁράτιος, πολλῶ μάλλον an poeta.

τιθεμένων καὶ τῶν λυρικῶν ἰσοδυναμούντων ἀκριβῶς μὲ 440 ἰάμβους, ἔχομεν 3820 ἰάμβους, τὸ μέγεθος τοῦ ὅλου ποιήματος. Οἱ Κυψελίδαι λοιπὸν ἐλαττοῦνται τῆς Παραμονῆς τοῦ Κ. Ραγκαβῆ κατὰ 2150 ἰαμβικούς στίχους! Ἡ δὲ διαφορὰ αὕτη εἶναι τόση, ὥστε ἠδύνατο νὰ προστεθῶσιν εἰς τοὺς Κυψελίδας τοῦλάχιστον 3 πράξεις ἀκόμη, κατὰ μέσον ὄρον λογιζομένου τοῦ μεγέθους αὐτῶν, καὶ πάλιν νὰ μένη περίσσευμα. Ἐὰν λοιπὸν ὁ Κ. Ραγκαβῆς, ἐκστατικός διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ἡμετέρου δράματος, λέγει κομψῶς καὶ εὐφυνῶς ὅτι "ἔχει τι τὸ ἀσύνηδες καὶ τεράστιον, καὶ πως συγγενὲς πρὸς τοὺς πολὺποδας, ὡς λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι, πρὸς τοὺς Ἐκατόγχειρας, ὡς ἔλεγον οἱ θεοί", τί πρέπει νὰ εἶπῃ τις διὰ τὴν Παραμονὴν του! Ὁ Κ. Ρ. λέγει ὅτι τὸ δράμα τοῦτο "ῥ' ἀπῆται προσέτι καὶ τριῆσπερον νύκτα πρὸς παράστασιν." Ἄλλ' ἂν τοῦτο ἦναι ἀληθές, τότε ἡ Παραμονὴ λοιπὸν ἀπαιτεῖ ἀναλόγως πενταῖσπερον νύκτα. Καὶ ὅμως ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1855 ὁ Κ. Ραγκαβῆς μετὰ τοῦ Κ. Θ. Ὀρφανίδου προσεγύμναζον ἐπὶ ἓνα μῆνα ὀλόκληρον ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις θεάτρου πρὸς δημοσίαν παράστασιν τῆς Παραμονῆς, διὰ μίαν ἑσπέραν ἐννοεῖται, ὀλόκληρον λεγεῶνα φοιτητῶν τοῦ ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου, ἐν οἷς καὶ ὁ συγγραφεὺς τῶν Κυψελιδῶν, εἰς ὃν εἶχε δοθῆ τὸ πρόσωπον τοῦ Δημητρίου Χλωροῦ, καὶ ὅστις ἔμελλε ν' ἀρχίσῃ κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐμφάνισίν του μὲ δύο ἀνεξάλειπτα ἔκτοτε εἰς τὴν μνήμην του μέιναντα ὁμοιοκατάληκτα εἰς "θώραξ" καὶ "κόραξ". Τὸ σχοινοτενὲς λοιπὸν δὲν εἶναι οὔτε σφάλμα οὔτε ἐμπόδιον εἰς σκηνικὴν διδασκαλίαν τῶν Κυψελιδῶν. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι πᾶν δράμα, πρὶν δι-

δαχθῆ ἀπὸ τῆς σκηνῆς, ὑφίσταται ἰδιαιτέραν ἐπὶ τούτῳ μεταδόξυθμισιν*), καὶ, ὡς γνωστόν, ἐν τοῖς θεάτροις ὑπάρχουσιν ἄνδρες εἰδήμονες ἀνατεθειμένοι τὸ ἰδιαιτέρον τοῦτο ἔργον.

Σημείωσις 5.

Ἄπασαι σχεδὸν αἱ μέχρι τοῦδε σημειώσεις ἀναφέρονται εἰς τὴν περὶ τῶν λυρικῶν μερῶν τοῦ δράματος ἐπίκρισιν, ὅπερ ἐπουσιῶδες. Ἄλλ' ὁ κριτικὸς οὗτος ψέγει καὶ τὸ δράμα ἐν γένει ὡς "στεροῦμενον δύο τινῶν τῶν ἀναγκασιότατων, πρῶτον μὲν ποιήσεως ἱκανῆς, καὶ δεύτερον — δὲν λέγομεν γνώσεως, διότι οὐδεμία γνώσις φαίνεται ξένη τῷ πολυμαθεσιῳ ποιητῇ — ἀλλ' αἰσθήσεως τῆς δραματικῆς", ὅπερ ἴαν οὐσιῶδες. Καὶ περὶ μὲν τῆς ποιήσεως, ἣν δὲν εὐρίσκει ἐν τῷ δράματι, θέλομεν κάμη παρατηρήσεις τινὰς κατωτέρω. Ἐνταῦθα δὲ νῦν λέγομεν ὅτι τὸ μέρος τῆς κρίσεως τοῦ Κ. Ρ. τὸ ἐπιτιμῶν τοὺς Κυψελίδας ὡς δράμα εἶναι ἀνάξιον πάσης ἀπαντήσεως. Ὁ ἐπικριτὴς δὲν ἐνόησεν, ἢ, ἂν ἐνόησεν, ὅπερ δὲν πιστεύομεν, παρεμόρφωσεν ὅλην τὴν οἰκονομίαν, ἀπέκρουσεν ὅλην τὴν ψυχολογικὴν αἰτιολογίαν, διέλυσεν τὸν ἑσωτερικὸν σύνδεσμον, ὅστις, ἐὰν εἶναι λεπτὸς καὶ λανθάνων, δὲν εἶναι διὰ

---

*) Ἐπιλαμβανόμεθα ἐνταῦθα τῆς ἐνκαιρίας νὰ παρατηρήσωμεν εἰς τοὺς ἀλλογενεῖς, ὅσοι τυχὸν ἀναγνώσῃσι τὸ δοκίμιον τοῦτο, ὅτι πρὸς κρείττονα κατανόησιν καὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ δράματος, καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν προσώπων εἶναι ἀνάγκη νὰ παραλείψῃσι καὶ ἐν τῇ ἀναγνώσει ὀλόκληρον τὴν τρίτην καὶ τετάρτην σκηνὴν τῆς τετάρτης πράξεως.

τοῦτο καὶ ἀνεπαίσθητος, καὶ ἀνέφερε γεγονότα διεσπασμένα καὶ ἀναιτιολόγητα. Δὲν ὑπάρχει ἐν γεγονός, μία ἱστορία, καθὼς τὰς ὀνομάζει, ἐν πρόσωπον, μία θέσις, μία σκηνή, ἐξ ὧσων ἀναφέρει, ὅπερ νὰ μὴ παρεξήγησεν ἢ νὰ μὴ παρεμόρφωσεν. Ἀλλὰ τοιαύτην ἠάληθῶς ἢ φαναριωτικῶς μύωπα κριτικὴν οὐδὲ τὰ κάλλιστα τῶν μεγίστων δραματικῶν ἔργα δύνανται νὰ ὑποστῶσι. Λάβε τὸν Ἀμβλετον ἢ τὸν Βασιλέα Αἴθρ, διάλυσον τῆς οἰκονομίας τὸ σύνολο, γένου τυφλὸς πρὸς τὸν λανθάνοντα μὲν καὶ ὑποκεκρυμμένον, ἀλλ' οὐχ ἦτιον βέβαιον καὶ ἀναγκαιῶς χωροῦντα αἰτιολογικὸν συνειρμόν, ἀνάφερε διεσπασμένα καὶ ἀναιτιολόγητα γεγονότα, καὶ ἔχεις κέντρωνα πολλῶ χείρονα τῶν Κυψελιδῶν, ὅπως παρεστάθησαν ὑπὸ τοῦ Κ.Ρ. Διὰ νὰ καταδείξωμεν πάντα ταῦτα, ἄπερ ἢ δὲν εἶδεν ἢ ἀπεσιώπησεν ὁ ἡμέτερος ἐπικριτής, ἔπρεπεν (ἐὰν ἐν γένει ἦτο τοῦτο ἡμέτερον ἔργον) νὰ γράψωμεν ὀλόκληρον βιβλίον. Ἀλλ' ἐλπίζομεν ὅμως ὅτι ὁ ἀναγνώστης θέλει ἀναπληρώσῃ οἰκοθεν τὴν ἔλλειψιν τοιαύτης τινὸς ἐξηγήσεως, καὶ παραδεχθῆ ἡμετέρας εὐθύς μετὰ πρώτην ἀνάγνωσιν τὴν διαβεβαίωσιν ἡμῶν, ἣτις τώρα, ἐννοεῖται, τῷ φαίνεται ἀπίθανος καὶ παράδοξος· διὸ καὶ ἐκκαλοῦμεν ἐντελῶς εἰς αὐτὸν τὴν περὶ τοῦ πράγματος τούτου κρίσιν.

Ἐρχόμεθα τώρα εἰς τὸ περὶ τῆς ποιήσεως, ἣν δὲν εὐρίσκει ὁ Κ. Ραγκαβῆς ἐν τῷ δράματι. Καὶ πρῶτον μὲν δὲν ἐννοοῦμεν τί πρᾶγμα εἶναι ἡ ποιήσις αὕτη, ἢ ἔξω τοῦ δράματος ὑπάρχουσα, καὶ ἣς ἀνάγκη νὰ μεταλάβῃ τοῦτο. Ἡμεῖς ἐνομίζομεν ὅτι τὸ δράμα δὲν χρειάζεται ἄλλην ποιήσιν εἰμὴ τὴν δραματικὴν· τὴν ποιήσιν τὴν ἐκτὸς τῆς

δραματικῆς, τὸ νέον τοῦτο ἀναγκαῖον συστατικὸν τοῦ δρά-
 ματος, πρῶτον τῶρα τὸ ἀκούομεν. Ἡ ποιήσις δὲν εἶναι
 οὔτε διπλῆ, κατὰ τὴν σύστασιν δηλονότι, ὅχι κατὰ τὴν
 εἰς εἶδη ὑποδιαίρεσιν, ὅπερ διαφέρει, οὔτε τριπλῆ, οὔτε
 τετραπλῆ, ἀλλ' ἀπλῆ καὶ μία, εἴτε ὡς γένος καθόλου εἴτε
 ὡς εἶδος θεωρουμένη. Τὸ ἐπικὸν ποίημα εἶναι ἀπλοῦν
 καὶ ἕν, ἐπικόν, τὸ λυρικὸν λυρικόν, καὶ τὸ δραματικὸν
 δραματικόν. Ὅταν τὸ δράμα ἦναι καλὸν δράμα, εἶναι ἅμα
 καὶ ποίημα καλόν, ἐν ᾧ τὸ μὴ καλὸν δράμα οὐδὲ ποί-
 ημα καλὸν εἶναι δυνατὸν νὰ ἦναι. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὸ
 δράμα ὅχι μόνον ὡς εἶδος προὑποτίθησι τὰ τοῦ γένους,
 ἀλλὰ καὶ ὡς κορυφὴ τῆς ποιήσεως περιλαμβάνει ἐν ἑαυ-
 τῷ τὰ λοιπὰ εἶδη· ἀλλ' ἡ περίληψις αὕτη εἶναι ἐσωτερικὴ,
 ἐνιαία, ἀδιάλυτος εἰς τὰ ἐξ ἧν συνετέθη, ὀργανικὴ, ιδεώ-
 δης. Τοῦτέστι τὸ δράμα ἔχει πρὸς τὴν ποιήσιν ὅπως
 τὸ κέντρον κύκλου πρὸς τὰς ἀκτῖνας. Τὸ κέντρον περι-
 ἔχει ἅκρας ἀπάσας τὰς ἀκτῖνας, ἀοράτως συγχωνευομέ-
 νας εἰς τοὺς ἀοράτους μυχούς αὐτοῦ. Ἡ δὲν εἶναι κέν-
 τρον τοῦ δεινὸς κύκλου, ἢ ἀφ' οὗ τὸ δεχθῆς ὡς κέντρον,
 εἶναι μαθηματικὸς σολοικισμὸς νὰ εἴπῃς ἔπειτα, ὅτι δὲν
 περιέχει τὴν δεινὰ ἢ δεινὰ ἀκτῖνα τοῦ κύκλου τούτου. Ἡ
 δὲν εἶναι τι δράμα, ἢ ἀφ' οὗ τὸ δεχθῆς ὡς δράμα, εἶναι
 σολοικισμὸς νὰ εἴπῃς ὅτι δὲν ἔχει ποιήσιν, εἴτε ὡς εἶδος
 ποιήσεως θεωρήσεις αὐτὸ εἴτε ὡς κορυφὴν τῶν εἰδῶν ἀπάν-
 των. Τὸ δράμα δὲν περιέχει ἄρα κατὰ τὸν λόγον τοῦτον, οὐ-
 δὲ πρέπει νὰ περιέχῃ ἄλλην ποιήσιν, εἰμὴ τὴν δραματικὴν.
 Ἡ νέα αὕτη ποιήσις, ἢ ἕξωθεν τῆς δραματικῆς ληπτέα,
 ἢ τις εἶναι ἀναγκαία εἰς τὸ δράμα, καὶ ἢ τις ἂν λείπῃ, εἰ-

ναι τοῦτο ὅμοιον μὲ "τοὺς ἀψύχους κολοσσούς τῆς Αἰγύ-
 πτου κτλ.", ἡ ποιήσις αὕτη εἶναι χίμαιρα καὶ τραγέλα-
 φος. Ἡ διπλῆ ἄρα τῶν Κυψελιδῶν, ἔνθεν μὲν ὡς ποι-
 ήματος, ἔνθεν δὲ ὡς δράματος ἐπίκρισις εἶναι ἐσφαλ-
 μένη, καὶ θὰ ἦτο ἄλλως πάσης προσοχῆς ἀναξία, εἰ
 δὲν συνείχετο στενὰ πρὸς ἐσφαλμένας περὶ δραματικῆς
 ποιήσεως ἀρχὰς καὶ δοξασίας, ὧν καρπὸς εἶναι ἔνθεν
 μὲν αἱ πολλαὶ καὶ ἀνίατοι καχεξίαι τοῦ νέου ἑλληνικοῦ
 δράματος, ἔνθεν δὲ ἡ αἰσθητικὴ διαφθορὰ τοῦ μεγαλειτέ-
 ρου μέρους τῶν φίλων τῆς ποιήσεως ἐν γένει καὶ τοῦ
 δράματος ἰδίως, ἐξ ἧς ὁ δραματοποιὸς ἀναγκάζεται τὴν
 ἀηδυστάτην πασῶν ἀνάγκην πότε μὲν νὰ ἐξηγῇ τὸ ἔργον
 του, πότε δὲ νὰ πολεμῇ πεπαλαιωμένας προλήψεις καὶ
 σφαλερὰς ιδέας, διὰ νὰ προπαρασκευάσῃ καὶ προδιευκο-
 λύνῃ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ποιήματός του. Αἶ! θὰ φωνάξῃ
 ὁ Κ. Ρ., τὸ εὐμορφον ποίημα εἶναι αὐτὸ ἑαυτοῦ ἐξηγήσις.
 "Βιβλία ὀλόκληρα ἀπαιτεῖ ἡ τῶν πολυπλόκων ἐκείνων ἔρ-
 γων (τῶν ἀτέχνων καὶ ἀψύχων κολοσσῶν τῆς Αἰγύπτου,
 τῶν τερατομόρφων ξοάνων τῶν Ἰνδιῶν, τῶν ὀγκωδῶν,
 πεφυσημένων καὶ ἀρρόθυμως συγκεχυμένων ἔργων τῆς ἡω-
 μαϊκῆς παρακμῆς), ἐν ᾧ τοῦτο (τὸ εὐμορφον ποίημα) ἄλλο
 σχόλιον δὲν ἐπιδέχεται, ἢ ἔν καὶ μόνον ἐπιφώνημα θαυ-
 μασμοῦ." Μὰ τὴν κάππαριν ἀληθεύει τοῦτο, ἀλλὰ δι' ἀνα-
 γνώστας καὶ κριτάς, οἵτινες δὲν χρειάζονται σχόλια, διότι
 τὰ ἐξεσχόλισαν, οὐδ' ἐξηγήσεις, διότι ἐξηγοῦσιν οἴκοθεν αὐτοί.
 Τῶν ἐπιφωνημάτων ἡ κριτικὴ εἶναι καὶ εὐθηνὴ καὶ εὐκολοσ·
 ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὴν μεταχειρίζονται ὅσοι ἢ ἀπατῶσιν
 ἑαυτούς, ἢ φανακίζουσι τοὺς ἄλλους. Εἰς ἐπιφωνήματα

ἐκχέει τὸν θαυμασμόν του πρὸ τῆς Σεξτείου παναγίας τοῦ Ῥαφαήλ ὁ ἀνεπτυγμένος, εἰδήμων καὶ ἔμπειρος τοῦ ζωγραφικοῦ καλοῦ θεατῆς· εἰς ἐπιφωνήματα τρέπεται καὶ ὁ παντοπώλης τῆς Δρέσδης, ἢ ὁ κάτοικος τῆς Σαξονικῆς Ἐλβετίας, ὁ ἐλθὼν τὴν Κυριακὴν νὰ ἴδῃ τὸ περίφημον ἔργον, περὶ οὗ ἤκουσε τέρατα καὶ σημεῖα. Ἀλλὰ πόση ὅμως διαφορὰ μεταξὺ τῶν ἐπιφωνημάτων τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου! Ἐκεῖνος δύναται νὰ μεταφράσῃ εἰς ὀλόκληρον βιβλίον τὸ ἐπιφώνημά του, ἐν ᾧ ὁ παντοπώλης κυρίως ἐπιφωνεῖ διὰ νὰ μιμηθῇ τὸν πρῶτον. Ἐξ ὅσων εἶδε καὶ ἐθαύμασεν ὁ πρῶτος, οὗτος δὲν εἶδε τίποτε, καί, ἂν τὸν κλείσῃς μίαν ὥραν εἰς τὸ δωμάτιον, ὅπου εἶναι τοποθετημένη ἡ εἰκὼν, ἔσκασεν. Ἀλλ' ὁ πρῶτος δύναται νὰ ἐπιφωνῇ καὶ πρὸ ἀθλίου ἔργου ἀθλίου ζωγράφου, εἴτε διὰ νὰ κολακεύσῃ τὸν ζωγράφον, εἴτε διὰ ν' ἀπατήσῃ τὸν ἀγοραστήν. Ὅ,τι ἐφθέθη περὶ τῆς ζωγραφικῆς, ἀληθεύει λεγόμενον καὶ περὶ πασῶν τῶν τεχνῶν. Ὁ ἀνίδεος τῆς μουσικῆς θὰ καταρασθῇ τὴν ὥραν καθ' ἣν εἰσῆλθεν εἰς τὸ θέατρον, διὰ ν' ἀκούσῃ τὸν Δὸν Ἰωάννην τοῦ Μοζάρτου, ἢ εἰς τὸ ᾠδεῖον συμφωνίαν τοῦ Βετχόβεν. Δι' ὅλα τὰ ἀριστοτεχνήματα ὅλων τῶν τεχνῶν ἐξεφωνήθησαν ἐπιφωνήματα, ἀλλ' ἐγράφησαν καὶ βιβλία· οἱ δὲ γράψαντες ἢ δυνάμενοι νὰ γράψωσι βιβλία, ἢ νὰ ἐξηγήσωσι τὸ ἐπιφώνημά των, καὶ ἠσθάνθησαν κάλλιον τὸ καλόν, ἐν ᾧ οἱ εἰς μόνον τὰ ἐπιφωνήματα περιορισθέντες συνήθως ἢ ἠπάτων ἑαυτοὺς, ἢ ἐφενάκιζον τοὺς ἄλλους. Διὰ νὰ αἰσθανθῇ τις τὸ καλὸν μιᾶς τινος τέχνης πρέπει νὰ ἦναι ἀνεπτυγμένος, πρέπει, ἂν θεωρητικῶς

δὲν ἀνέπτυξε τὴν καλλιαισθησίαν του, τοῦλάχιστον πρακτικῶς νὰ ἐμελέτησε τὰ μνημεῖα τῆς τέχνης, ἧς ἔργον πρόκειται νὰ αἰσθανθῇ ἢ νὰ κρίνῃ. Ὅσῳ δὲ μεγαλειότερα καὶ εὐρύτερα εἶναι ἡ εἰδημοσύνη αὕτη, τόσῳ τις καὶ πλειότερον αἰσθάνεται, καὶ ὀρθότερον κρίνει. Ταῦτα εἶναι τετριμμένα πλέον ἀλήθειαι, καὶ ὅμως τόσον βαθέως παρ' ἡμῖν εἶναι ἐρριζωμένα αἱ πεπαλαιωμένα προλήψεις, ὥστε δὲν ἀρκεῖ νὰ λεχθῶσιν ἅπαξ μόνον. Ὅταν δὲ διὰ τὰς κατωτέρας ταύτας τέχνας χρειάζεται τοιαύτη προπαρασκευή, ποίας ἀράγε προπαρασκευῆς ἀνάγκη ἔχει ὁ μέλλον νὰ αἰσθανθῇ ἢ κρίνῃ τὴνποίησιν, τὴν κορωνίδα τῶν τεχνῶν, καὶ τὴν κορωνίδα τῆς κορωνίδος, τὸ δράμα; Πόσους δὲ τοιοῦτους ἀναγνώστας ἢ κριτὰς εἶναι δυνατὸν νὰ εὔρῃ νέον ἑλληνικὸν δράμα; Οὐ μόνον ἡ σπουδὴ τῶν γραμμάτων παρ' ἡμῖν εἶναι συνήθως βιοποριστικὴ, ἀλλὰ καὶ κατὰ βασκανίαν ἐχθροῦ τινος τῆς Ἑλλάδος δαίμονος δὲν ἐπιτίθενται κατ' αὐτῆς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ — αἱ ἐξαιρέσεις εἶναι ἐξαιρέσεις — εἰ μὴ βλεπνῶδεις τινὲς βλιτομάμμαι. Τί καλὸν νὰ περιμένῃ τις ἐξ αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ καλοῦ; Ἦκουσά ποτε τοιοῦτου τινὸς φιλολόγου — διότι τοῦτο τὸ ὄνομα ἔχουσι παρ' ἡμῖν συνήθως οἱ τοιοῦτοι — φιλονεικοῦντος πρὸς ἕτερον ἑτέρας μὲν ἐπιστήμης θεράποντα, ἀλλὰ πολλῶ κρείττονα αὐτοῦ καὶ κατ' ἄλλα πολλὰ καὶ κατὰ τὰ γράμματα, περὶ θεάτρου, ἀλλὰ μὴ γνωρίζοντα τί ἐστὶ δράμα καὶ τί μελόδραμα! Τί παράδοξον ἂν ὁ τοιοῦτος καταβάς μεθαύριον εἰς τὴν Ἑλλάδα ζητήσῃ νὰ διδάξῃ καὶ διδάξῃ πράγματι ἀπὸ τῆς ἕδρας τοῦ Πανεπιστημίου τὸν Αἰσχύλον καὶ Σοφοκλέα; Διὰ τί ὅχι, ἀφ' οὗ ἔσπούδασεν

εἰς τὴν Γερμανίαν"; Καὶ ὅμως ὁ δραματικὸς ποιητὴς εἶναι ἠναγκασμένος νὰ θεωρῇ ἑαυτὸν ὡς ὑπερφυτῆ, ἐὰν ἔχη ἀναγνώστας τοιούτους φοιτήσαντας εἰς πανεπιστήμιον. Τὴν λυπηρὰν ταύτην ὄχι μόνον εἰς τοὺς φίλους τοῦ ἀληθοῦς ἑλληνισμοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς παρέκβασιν δὲν ἐκάμαμεν, εἰ μὴ διὰ νὰ δώσωμεν νυγμόν τινα ἐλαφρὸν εἰς τοὺς κοιμωμένους καὶ μὴ βλέποντας εἰς ποίαν ἐλευνὴν κατάστασιν εὐρίσκεται τὸ Α καὶ τὸ Ω τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, ἢ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων. Ἀλλὰ περὶ τούτων πλείονα εἰς ἄλλην εὐκαιρίαν. Τώρα ἄς ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ προκείμενον, καὶ ἄς δοκιμάσωμεν νὰ μαντεύσωμεν ποίας τινὸς ποιήσεως ἔννοεῖ ὁ Κ. Ραγκαβῆς στεροῦμενον τὸ ἡμέτερον δράμα.

"Καὶ ὡς μὲν πρὸς τὴν ποίησιν, λέγει ὁ Κ. Ρ., οἱ διάλογοί εἰσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εὐφρεστάτη καὶ καλλιεπιστάτη πεζολογία," τουτέστι τὸ δράμα στερεῖται ποιήσεως, διότι οἱ διάλογοι, τὸ λεκτικὸν τῶν προσώπων εἶναι πεζόν. Ἀλλ' ἡμεῖς πρὸς χάριν σου, φίλτατε ἐπικριτά, διαλύομεν τὸ μέτρον, ἀφαιροῦμεν ὅλα τὰ ποιητικὰ ἄνθη, ἐὰν ὑπάρχωσι, καὶ σοὶ ἀφίνομεν ὅσον θέλεις ξηρὰν καὶ πεζὴν τὴν φράσιν· ἀπέβαλε διὰ τοῦτο τὸ δράμα τὴν ποίησίν του; Ὁ Ἔγμοντ τοῦ Γοιθίου εἶναι πεζὸς τὴν φράσιν, ξηρότατος, ἄνευ ἀνθέων φρασεολογικῶν, καὶ ὅμως ὁ Ἔγμοντ καὶ ἡ Κλαρίσκη εἶναι τῶν ποιητικωτάτων πλασμαμάτων, ὅσα προῆλθον ἐκ τῆς γραφίδος τοῦ δαιμονίου ἐκείνου ποιητοῦ. Ἐχουσιν ἄνθη καὶ σχήματα ποιητικὰ οἱ διάλογοι τοῦ Σοφοκλέους; Εἶναι ποιητικὸν (ὅπως ἔννοεῖ ὁ Κ. Ραγκαβῆς τὴν λέξιν) τὸ λεκτικὸν αὐτοῦ;

οὐδαμῶς· ἡ γλωσσά του εἶναι καλλιπέεια ἄττική, οὐδὲν πλέον. Ἐὰν συγκρίνη τις τοὺς διαλόγους αὐτοῦ πρὸς τοὺς τοῦ Πλάτωνος, θὰ ἴδῃ ὅτι πολλαχοῦ οἱ πλατωνικοὶ διάλογοι ἔχουσιν ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ πλειοτέρα ποιήσιν, ἐὰν διὰ τῆς λέξεως ταύτης ἐννοῇ τις ἐν εἶδος ποιήσεως, τὸ λυρικόν, καὶ τοῦτο πάλιν ὄχι ὡς τὸ κάλλιστον, ἀλλ' ὡς τὸ φιλοσοφικὸν λυρικὸν εἶδος τῆς σκέψεως θεωρούμενον, ὁποῖον ἀναμφιβόλως ἐννοεῖ ὁ Κ. Ραγκαβῆς, καὶ ὁποῖον ἔχει ἐν τοῖς δράμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐννοοῦσιν οἱ πλείονες τῶν ἀναγνωστῶν. Ἀλλὰ καὶ ἀπολύτως καὶ δραματικῶς εἶναι ποιητικώτερος τοῦ Σοφοκλείου ὁ Πλατωνικὸς διάλογος; οὐδαμῶς. Παρὰ τοῦ Σοφοκλέους δὲν πρέπει νὰ ζητῆ τις λυρικὴν ἀλλὰ δραματικὴν ποίησιν. Ἀλλὰ ποῦ κεῖται ἡ δραματικὴ ποίησις τοῦ διαλόγου; Τοῦτο εἶναι τὸ ζήτημα. Ἐὰν ἐρωτήσῃς τὸν Κ. Ραγκαβῆν, σοὶ ἀποκρίνεται, ὄχι βέβαια ἀμέσως διὰ τῆς περὶ τοῦ διαγωνισμοῦ κρίσεώς του, ἀλλ' ἐμμέσως ὅμως διὰ τῶν δραμάτων του, ἅτινα παραλαμβάνομεν εἰς ἐξηγησίαν τῆς κρίσεώς του, σοὶ ἀποκρίνεται (ἔχων συνήγορον, εἶναι ἀληθές, καὶ τὴν κοινὴν περὶ τούτου ὄρεξιν) ὅτι ἡ ποίησις αὕτη κεῖται ἐν τῷ μὴ πεζῷ τῆς φράσεως, τουτέστιν ἐν τοῖς ποιητικοῖς τρόποις καὶ σχήμασι, ταῖς παρομοιώσεσιν, εἰκόσιν, ἀλληγορίαις, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. Καὶ ὅμως τὰ ποιητικὰ σχήματα δὲν εἶναι ἡ ποίησις· αὕτη εἶναι καὶ μένει ποίησις καὶ ἄνευ τούτων, ἐν ᾧ τὰ σχήματα μόνα δὲν κάμνουσι τὴν ποίησιν. Τὰ σχήματα καὶ οἱ τρόποι εἶναι φαινόμενα ἀντάξια τῆς ἐννοίας, μόνον ὅταν πιστῶς ἀναποκρίνωνται πρὸς αὐτὴν καὶ προσδιορίζονται ὑπ' αὐτῆς.

Ἄλλ' ἢ ποιητικὴ ἔννοια, ἀλλὰ τὸ ποιητικὸν πνεῦμα εἶναι ἀπειρόμορφον καὶ ἀπειροσχημάτιστον, ἄρα δυνάμενον νὰ ἐκφανθῇ ἐν μυρίαῖς μορφαῖς, τρόποις καὶ σχήμασιν. Ἐλλεινοτάτη καὶ πτωχοτάτη θὰ ᾔητο ἡ ποιητικὴ γλῶσσα, ἐὰν ᾔητο περὶωρισμένη εἰς τὰ πέντε δέκα σχήματα, ὅσα παρατήρησαν οἱ τεχνογράφοι. Τὸναντίον ἐκείνη ἡ γλῶσσα εἶναι ἀληθῶς ποιητικὴ, ἥτις ἐκφαίνει καὶ τὴν λεπτοτάτην καὶ ἀφανεστάτην χρωματικὴν φθορὰν τῆς ἐνεργείας τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς διανοητικὰς καὶ θυμικὰς δυνάμεις λογιζομένου. Τὸ "ἔντονον, τὸ ποικίλον, τὸ ἀκριβές, τὸ πολυχρωμάτιστον," ἅπερ πάντα καίπερ εὐρίσκων ὁ Κ. Ρ. ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γλώσσῃ, καλεῖ αὐτὴν πεξὴν, ταῦτα εἶναι τὰ ἀληθῶς ποιητικὰ σχήματα. Μόνον ὅπου καὶ ὅτε ἡ ποίησις ἢ εἶναι εἰσέτι ἀτελής, ἢ παρήκμασεν ἤδη, καταφεύγουσιν ἀφυσεῖς οἱ ποιηταὶ καὶ ῥήτορες εἰς τὰ σχήματα. Γέμει ῥητορικῶν τρόπων καὶ σχημάτων ὁ Ἰσοκράτης, πολλῶ δὲ μᾶλλον οἱ μεταγενέστεροι σοφισταί· ἐν ᾧ ὁ Δημοσθένης εἶναι γυμνὸς τρόπων καὶ σχημάτων, οὐδ' ἔχει ἄλλα εἰ μὴ ὅσα ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν, ἅπερ καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἀληθινά, φυσικά, ἀπλαστὰ καὶ τόσον σύμφυτα μὲ τὴν ἔννοιαν, ὥστε ὁ ἀναγνώστης παραφερόμενος, ὡς νομίζει, ὑπὸ τῶν πραγμάτων δὲν παρατηρεῖ τὰ ῥητορικὰ σχήματα· καὶ ὅμως ὁ Δημοσθένης εἶναι ὁ ἀριστοτέχνης τῶν ῥητορικῶν σχημάτων, καθὼς ἡμεῖς ἐννοοῦμεν τὴν λέξιν, τουτέστι τῆς γλώσσης, ἀληθέστερον δ' εἰπεῖν εἶναι ἀριστοτέχνης τῆς ἔννοιας, διότι ἀμφοτέρωθεν συνέχονται ἀδιασπᾶστως ὡς ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἱστορία τῶν γραμμῶν δὲν ἔχει νὰ δείξῃ δεύτερον Δημοσθένη. Τὸ

αὐτὸ ἀληθεύει λεγόμενον καὶ περὶ τῶν ποιητῶν. Εἰς μίαν σελίδα ἐνὸς νεοελληνικοῦ δράματος εὐρίσκεις τόσας μεταφοράς, τόσας εἰκόνας, τόσας παραβολάς, τόσους τρόπους ποιητικοὺς καὶ σχήματα, ὅσα δὲν εὐρίσκεις εἰς ὀλόκληρον τραγωδίαν τοῦ Σοφοκλέους. Ταῦτα δὲ ὀνομάζει ὁ νεοέλληνας δραματογράφος ποίησιν τοῦ διαλόγου, καὶ ὅπου δὲν εὔρηται παιδαριώδεις αὐτὰς πομφόλυγας, ἐκεῖ δὲν εὐρίσκει καὶ ποίησιν. Τὰ ποιητικὰ σχήματα εἶναι τὸ χονδρικὸν μέρος τοῦ χρωματισμοῦ, τὸ πολὺ, ἂν θέλῃς, τὸ κοκκίνισμα τῶν παρειῶν. Ἄς κοκκινίσῃ ὁ ζωγράφος τὰς παραιὰς τοῦ προσώπου, ἀλλὰ ὅπου, ὅπως καὶ ὅσον πρέπει. Βδελυγμὸν ἀνυπόφορον ἐμπνέει προσωπογράφημα κατακοκκινισμένον ὑπ' ἁμαθοῦς ζωγράφου ἀπὸ τῆς στεφάνης μέχρι τοῦ λαιμοῦ· ἀλλ' ὁ βδελυγμὸς, ὃν ἐμπνέει ὁ δραματικὸς διάλογος, ὅταν φθάσῃ νὰ γίνῃ ἀτόπως καὶ ἀκαίρως ἀλληγορικὸς δι' εἰκόνων καὶ παραμοιώσεων παντόμιμος, εἶναι πολλῶν ἀνυποφορώτερος καὶ βδελυκτότερος εἰς τὸν εὐαίσθητον ἀκροατὴν ἢ ἀναγνώστην. Πολυσχημάτιστοι εἶναι καὶ ὁ Σαίξπηρ καὶ ὁ Αἰσχύλος, ἀλλὰ πόσον ἀληθῶς! Πόσον παρ' αὐτοῖς συνέχεται διὰ δεσμῶν ἀδιαζήκτων τὸ σχῆμα πρὸς τὴν ἔννοιαν, ἢ μορφή πρὸς τὴν ὕλην! Ἀλλὰ τί σημαίνει τὸ χονδρὸν μέρος τοῦ χρωματισμοῦ πρὸς τὸν καθ' αὐτὸ χρωματισμόν; τί δὲ πάλιν σημαίνει οὗτος πρὸς τὴν καθ' αὐτὸ ζωγράφησιν, πρὸς τὴν διαγραφὴν; Τί δὲ εἶναι αὕτη πρὸς τὴν καθ' αὐτό, τὴν χαρακτηριστικὴν διαγραφὴν τοῦ προσώπου; Ἐνταῦθα ἀστράπτει καὶ βροντᾷ τὸ δαιμόνιον τοῦ μεγαλοφυοῦς καλλιτέχνου. Ὅσῳ χονδρότερος εἶναι ὁ χρωματισμὸς, τόσῳ καὶ πλείοτερον θ' ἀρέσῃ εἰς τὸν ἁμαθῆ

καὶ ἀναίσθητον θεατὴν, καὶ εἰς τὸν χρωματισμὸν στρέφουσι τὴν προσοχὴν τῶν ὄλων οἱ ἀφνεῖς καὶ ἀμαθεῖς ζωγράφοι· ἀλλ' ἡ διαγραφὴ γραφικοῦ ἀριστοτεχνήματος εἶναι πηγὴ ἀνεξάντλητος παρατηρήσεων καὶ θαυμασμοῦ διὰ τὸν εἰδήμονα καὶ ὀξύδερκῃ θεατὴν. Ὅσον πλησιάζεις πρὸς τὸ κέντρον καὶ τὴν ἐστίαν τοῦ πνεύματος, τὸ πρόσωπον, τόσον ἡ ὕλη λεπτύνεται, ἀφανίζεται, ἀποβάλλει τὴν ὑλικότητα αὐτῆς καὶ μεταβάλλεται εἰς πνεῦμα. Ἐλαχίστη τις γραμμὴ, σμικρότατόν τι χάραγμα τῆς γραφίδος καταστρέφει ἢ κερδαίνει τὸ πᾶν. Αὕτη ἡ λεπτή καὶ δύσκολος καὶ εἰς ἐξησκημένον ἀναγνώστην μόνον ἐπαισθητὴ τέχνη τῆς διαγραφῆς εἶναι καὶ τοῦ δραματικοῦ ποιητοῦ ὁ σκοπὸς ἐν τῷ διαλόγῳ, ἢ πρὸς περαιτέρους σκοποὺς διαγραφῆς ἠθικῶν προσώπων. Ἀλλ' ὕλη τῆς διαγραφῆς ἐνταῦθα εἶναι τὸ πνεῦμα, ὄχι ὅμως ὅπως καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς εἴδεσιν, ἀλλ' ἐν τῇ τελεολογικῇ αὐτοῦ παθολογίᾳ. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ὁ διάλογος τοῦ δράματος πρέπει νὰ ᾖναι διαλεκτικός. Ἡ διαλεκτικὴ ὄχι τῶν λέξεων, ἀλλὰ τῶν πραγμάτων, ἡ διαλεκτικὴ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ἐγκυμονοῦντος τὴν πράξιν, ἰδοὺ ποία πρέπει καθ' ἡμᾶς νὰ ᾖναι ἡ ὕλη τοῦ δραματικοῦ διαλόγου. Ἐν τῇ ὕλῃ δὲ ταύτῃ κεῖται καὶ ἡ ποίησις αὐτοῦ. Ἡ ἀνθηρὰ ἢ ξηρὰ φράσις, τὸ πεζὸν ἢ στιχηρὸν τῆς λέξεως, τὸ μεταφορικὸν ἢ μῆ, τὸ εἰκονικὸν ἢ μῆ, τὸ σχηματικὸν ἢ ἀσχημάτιστον τοῦ λόγου, ταῦτα πάντα δυνατὸν νὰ ἔχη ὁ διάλογος, δυνατὸν καὶ μῆ. Ἡ ὕλη δὲ αὕτη τοῦ διαλόγου, ὡς πνεῦμα, δὲν ἔχει ἀνάγκην εἰδοποιήσεως, ἀλλ' ἅμα φανερωθεῖσα ἐγένετο εἶδος, διὰ τοῦτο καὶ ὁ ποιητὴς δὲν ἔχει εἰμὴ νὰ τὴν ἐξαγάγῃ ὅπως ἔχει εἰς τὸ

φῶς τῆς γλώσσης. Γράψον ὁμοιοκαταλήκτους μελωδικωτάτους, δανείσθητι τὴν φωνὴν τῆς ἀηδόνης, καὶ ψάλε τοὺς στίχους σου γλυκύτερον τοῦ Κουκκουζέλλη· ἐναπόθευ εἰς αὐτοὺς ὅ,τι ὑπάρχει ὠραῖον ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ κόσμου, τὸ γαλανὸν τοῦ οὐρανοῦ, τὸ χρῶμα τῶν πτερῶν τοῦ ταῶνος, τὸ μαρμαῖρον φῶς τῆς σελήνης, τὸ σελάγισμα τῶν ἀστέρων, τὴν κόμην τῆς Βερενίκης, καὶ τὰ λοιπὰ οὐράνια σώματα καὶ φαινόμενα· τὸ μειδιάμα τῶν Σεραφεῖμ, τὰ δάκρυα τῆς ἐρωμένης, τῶν ἀνθέων τὴν εὐωδίαν, τὴν σμύρναν, τὴν κασσίαν καὶ ὅλα τὰ ἀρώματα τῆς Ἀραβίας, τὴν γλυκύτητα τοῦ μέλιτος, τὸ νέκταρ, τὴν ἀμβροσίαν, τὸ γάλα τῆς ὄρνιθος· ἐκοπίασας εἰς μάτην. Ὁ δραματικός σου διάλογος δυνατόν νὰ ἔχη ὅλας τοῦ κόσμου τὰς καλλονάς, νὰ ἔχη ὕψος, βάθος, μήκος καὶ πλάτος, νὰ ἔχη μὲ μίαν λέξιν ποίησιν, ὅποια τιμᾶται κοινῶς καὶ ἐξοδεύεται παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ δραματικῆς ποιήσεως δὲν θὰ ἔχη οὐδὲ κόκκον. Τῆς κοινῆς ταύτης ποιήσεως στεροῦνται βέβαια οἱ διάλογοι τοῦ ἡμετέρου δράματος· ἂν ἔχουσι τὴν μόνην ποίησιν, ἢν ἀνωτέρω εἶπομεν, δὲν γνωρίζομεν· ἐπασχίσασαμεν ὅμως νὰ τὴν ἐναποθέσωμεν εἰς αὐτούς, περιφρονήσαντες πάντα τὰλλα. Ἄν τὸ κατορθώσαμεν καὶ ἐπὶ μικρόν, τοῦτο ἀπόκειται εἰς τὸν εἰδήμονα τῆς δραματικῆς ποιήσεως ἀναγνώστην νὰ κρίνη.

Σημειωτέον δὲ πρὸς ἀποφυγὴν παρεξηγήσεως, ὅτι περὶ ποιήσεως τοῦ δραματικοῦ διαλόγου λαλοῦντες, ἐννοοῦμεν τὴν πρώτην καὶ ἄμεσον αὐτοῦ ποίησιν. Ἄλλ' αὕτη παραβαλλομένη πρὸς τὴν καθ' αὐτὸ ποίησιν τοῦ δράματος, ἥτις κορυφοῦται ἐν τῇ κορυφῇ τῆς ὅλης πράξεως, εἶναι καθ'

αὐτὴν ἐμβρουώδης, στοιχειωδεστάτη, καὶ ἀναξία νὰ ὀνομα-
 σθῇ ποιήσις. Ὅπως οἱ χαρακτηῆρες, αἱ περιπέτειαι, τὰ
 αἰσθήματα, καὶ εἴτι ἄλλο ὅμοιον, οὕτω καὶ οἱ διάλογοι
 μικροὶ καὶ μεγάλοι, ὡς ὅλα καὶ ὡς μέρη, καθ' ἑαυτὰ θε-
 ωρούμενα, εἶναι μὲν εἴδη, ὡς ἀνωτέρω ἐρρήθη, ἔνεκα τῆς
 πνευματικότητος αὐτῶν, ὅπωςδῆποτε καὶ ποιητικά, ἀλλὰ
 πάλιν παραβαλλόμενα πρὸς τὸ εἶδος καὶ τὴν ποιήσιν ἧς
 μεταλαμβάνουσι σχετιζόμενα πρὸς τὴν καθόλου πράξιν καὶ
 ἔννοιαν τοῦ δράματος, εἶναι πεζότατα καὶ ὑλικώτατα, ἐν
 ᾧ ἢ ὅλη πράξις εἶναι ἢ μεσόμφοτος, κατ' Αἰσχύλον εἰπεῖν,
 ἐστία, ἐξ ἧς μεταδίδεται τὸ ἀληθινὸν φῶς τῆς ποιήσεως,
 ὅπως εἰς ἅπαντα τὰ κατὰ τὸ δράμα οὕτω καὶ εἰς τοὺς δια-
 λόγους. Ὅσῳ δὲ τὰ ἐν τῷ δράματι πρόσωπα καὶ πράγμα-
 τα κείνται ἐγγύτερον ἢ ἀπώτερον τῆς ἐστίας, ὅσῳ ἀμεσώ-
 τερον ἢ ἐμμεσώτερον ἀναφέρονται πρὸς τὴν κυρίαν πράξιν,
 τόσῳ καὶ πλέον ἢ ἔλαττον μεταλαμβάνουσι τοῦ φωτὸς τῆς
 ποιήσεως. Ἀλλὰ νομίσαντες σπουδαιότατον νὰ ἐκριζώσωμεν
 μίαν τῶν πλέον ἐσφαλμένων καὶ ὀλεθρίως εἰς τὸ νέον ἑλλη-
 νικὸν δράμα ἐπενεργήσασθαι προλήψεων (ἧτις ἄλλως δὲν
 ἔλειπεν ἐξ οὐδεμιᾶς οὐδενὸς τόπου καὶ χρόνου δραματικῆς
 φιλολογίας), ἐδείξαμεν ποῦ πρέπει νὰ ζητήσῃ τις τὴν ἄμε-
 σον ποιήσιν τοῦ δραματικοῦ διαλόγου, ἐὰν ἐξ ἅπαντος
 καὶ ἀνυπομόνως τὴν θέλῃ. Ἀλλ' ἀληθινὴν ποιήσιν ὅμως
 καθ' ἑαυτὸν ὁ δραματικὸς διάλογος δὲν εἶναι δυνατὸν, ὡς
 προείρηται, νὰ ἔχῃ· διότι οὐδὲν ἐν τῷ δράματι καθ' ἑαυτὸ
 θεωρούμενον δύναται νὰ ὀνομασθῇ πεζὸν ἢ ποιητικόν,
 καλὸν ἢ κακόν, τὰ πάντα καθ' ἑαυτὰ εἶναι ἀόριστα, ἅποια
 καὶ ἀνούσια· εὐμορφα καὶ καλὰ καὶ ποιητικὰ γίνονται ὅταν

πάντα ταῦτα νοηθῶσιν ὡς κόμβοι τοῦ τελεολογικοῦ δικτύου τῆς ὅλης ἐννοίας, τουτέστι τῆς ὅλης πράξεως ἢ τοῦ μύθου. Καὶ κατὰ τὴν ὄψιν ταύτην ἡ δραματικὴ ποίησις εἶναι παρεμφερὴς πρὸς τὴν μουσικὴν. Ἡ ἄρμονία, κατὰ τὴν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ μουσικῇ σημασίαν τῆς λέξεως (Tonart), ὁ ἦχος, ὅπως λέγεται ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐκκλησιαστικῇ μουσικῇ, παραβαλλομένη πρὸς τὴν γυμνὴν ἄρμονίας κοινὴν λαλιάν, εἶναι βέβαια ὅπωςδῆποτε εἶδος, εἶναι τι μουσικῶς καλόν. Ἄλλὰ τί ἔγιναν αἱ εἰκοσιτέσσαρες ἄρμονίαι εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀθανάτου μουσοουργοῦ τοῦ Δὸν Ἰωάννου; Κατεβιβάσθησαν εἰς ὕλην ποταπὴν, εὐτελεῆ καὶ ἀσημοτάτην. Ἀπὸ τῆς κατωτάτης ταύτης βαθμίδος τοῦ μουσικοῦ εἶδους μέχρι τῆς ἀνωτάτης, τῆς μουσικῆς ἐννοίας τοῦ ὅλου μελοδράματος, ὑπάρχουσι πλεῖσται ὅσαι ἄλλαι· ὅτι δ' ἐν κατωτέρᾳ τινὶ βαθμίδι εἶναι εἶδος, ἐκ τῆς ἀνωτέρας θεωρούμενον εἶναι ὕλη. Ἐξετάσωμεν μίαν τινὰ τῶν κατωτάτων τούτων βαθμίδων, τὴν τῆς μελικῆς προτάσεως. Ἐν ταύτῃ ἡ ἄρμονία, τὸ κατώτατον μουσικὸν εἶδος, ἐγένετο ὕλη· τὸ μέλος, ἡ μελωδία δὲν εἶναι οἱ φθόγγοι τῆς ἄρμονίας ὡς τοιοῦτοι, ἀλλ' ἡ ποιά τις σχέσις αὐτῶν. Τὸ αὐτὸ δητέον καὶ περὶ πάσης ἄλλης μουσικῆς βαθμίδος. Ὅπου ὅμως ἡ μουσικὴ (ὡς ἡ ἡμετέρα ἐκκλησιαστικὴ, ἣτις εἶναι θαυμασία σύντροφος τῆς νέας ἑλληνικῆς ποιήσεως) εὐρίσκειται εἰς νηπιώδη κατάστασιν, τουτέστιν ὅπου καὶ ἡ κατωτάτη βαθμὶς τῆς μουσικῆς ἀναπτύξεως, ἡ μελωδική, εἶναι ἰακόμη ἔμβρυον, ἐκεῖ θεωρεῖται ὡς εἶδος, ὡς κάλλος μουσικὸν καὶ θριαμβεύει, ὅτι ἐν ἀνεπτυγμένῃ μουσικῇ εἶναι ὕλη χονδροειδεστάτη, οὐδεμιᾶς προσοχῆς ἀξία. Ὅπως

οἱ ἡμέτεροι δραματικοὶ ποιηταὶ εἶναι ἀφῆκτοις πέδαις προσδεδεμένοι εἰς τὴν στοιχειώδη ποιήσιν εἰς τὴν τοῦ χονδροῦ ὑλικοῦ, μόλις ἀξίαν τοῦ ὀνόματος τῆς ποιήσεως, καὶ ὄλην τῶν τὴν προσοχὴν στρέφουσιν εἰς τὴν κάλλυνσιν καὶ τόρνευσιν περικοπῆς τινος στιχηρᾶς, ἥτις ἄλλην ἀξίαν δὲν ἔχει εἰμὴ ὄσσην καὶ ἐμφαίνει ἀμέσως κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀναγνώσεως, οὕτω καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ μουσικῇ ὄλη ἡ προσοχὴ τοῦ μουσικοῦ στρέφεται εἰς τὴν κάλλυνσιν τοῦ ὑλικοῦ, τοῦ χονδροτάτου μουσικοῦ ὑλικοῦ, τῆς ἀρμονίας. Αὕτη, ἐπειδὴ τὸ μέλος τοῦ τροπαρίου (ἐξαιρουμένων τῶν ἰδιομέλων) προσδιορίζεται οὐσιωδῶς ἐξ αὐτῆς, ἐκ τοῦ ἤχου, εἶναι ὁ μόνος, ὁ καθ' αὐτὸ μελικὸς εἰδοποιός. Ὅταν οἱ φθόγγοι τοῦ ἤχου προσφέρονται ὑπὸ γλυκυφθόγγου ψάλτου, τί πλειότερον θέλει τις; Ἀντὶ δηλονότι οἱ ἤχοι νὰ καταντήσωσι νὰ ἦναι ἡ ἀδιάφορος (ἐντὸς πάντοτε τῶν φυσικῶν ὀρίων, ἐννοεῖται εἴκοθεν τοῦτο) καὶ κοινὴ ὑλικὴ βάσις ἀπειρομόρφου καὶ διαφορωτάτου μουσικοῦ εἴδους, κατήντησε τὸνναντίον τὸ μὲν μέλος νὰ ἦναι ἡ κοινὴ καὶ ἀδιάφορος βάσις, τὴν δὲ πτωχοτάτην εἰδικὴν διαφορὰν ν' ἀποτελῶσιν οἱ ὀκτὼ ἤχοι. Ὅπως λοιπὸν πρὸς ἀμαθῆ καὶ ἀφνᾶ μουσικόν, στρέφοντα ὄλην αὐτοῦ τὴν προσοχὴν εἰς τὴν ποιότητα τοῦ ὑλικοῦ τῶν φθόγγων, καὶ νομίζοντα ὅτι τὸ μέλος καὶ ἐν γένει τὸ μουσικὸν καλὸν κερδαίνεται, ἐὰν οἱ φθόγγοι προσφέρονται ἢ διὰ γλυκείας φωνῆς, ἢ διὰ πλαγιαύλου, τετραχόρδου, κτλ. ἔχει δίκαιον νὰ εἴπῃ τις ὅτι πάντα ταῦτα, καθόλου εἰπεῖν, εἶναι ἀδιάφορα, καὶ ὅτι ἡ μόνη μουσικὴ, ἣν ἔχει τις ν' ἀπαιτήσῃ πρὸς τὸ παρὸν ἐκ τῶν φθόγγων, εἶναι ὅχι ἡ καλὴ ποιότης τοῦ ὑλι-

κοῦ αὐτῶν, ἀλλ' ἡ ὀρθότης των, οὕτω καὶ πρὸς τὸν ὅμοιον μὲ τοιοῦτον μουσικὸν δραματικὸν ἢ κριτικὸν δικαιούται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ μόνη δραματικὴ ἀρετὴ, ἡ μόνη δυνατὴ ποιήσις, ἣν ἔχει τις ν' ἀπαιτήσῃ πρὸς ὥραν ἐκ τῶν διαλόγων, ὡς φθόγγων τοῦ ὅλου δραματικοῦ μέλους θεωρουμένων, εἶναι ἡ ποιητικὴ, καθὼς νομίζει, κάλλυνσις καὶ ἐξωραΐσις, ἀλλ' ἡ ὀρθότης, ἀλλ' ἡ ἀλήθεια τῶν φθόγγων τούτων. Παραδείγματα ἔστωσαν ὁ Εὐριπίδης καὶ ὁ Σαίξπηρ.

Ἡ ἀλήθεια λοιπὸν καὶ ἡ φύσις, ἡ ἀλήθεια τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων καὶ προσώπων, ὅπως ἔχουσιν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ*), καὶ ἡ ἀλήθεια τῆς γλώσσης ὅποια

*) Τὴν ἀλήθειαν ταύτην τῶν προσώπων καὶ πραγμάτων τῶν Κυψελιδῶν ἀνεγνωρίζει παραδόξως πῶς ὁ ἡμέτερος ἐπικριτής. Ἴδου τί λέγει περὶ τούτου. "Τὰ πρόσωπα δὲν φαίνονται πλαστοουργήματα συγχρόνου διανοίας· διὰ τῆς μαγικῆς φάβδου τῆς ἀγχινοίας καὶ τῆς παιδείας του ὁ ποιητὴς ἀνέστησεν αὐτὰ ἐκ τῶν προαιωνίων των τάφων, καὶ τὰ ἔφερε νὰ λέγῃσι, νὰ πράττωσι καὶ νὰ πολιτεῦνται, ὡς ἐν τοῖς χρόνοις, καθ' οὓς ἔζων, καὶ ν' ἀποκαλύπτωσιν ἡμῖν τὰ μόνον αὐτοῖς καὶ τῷ ποιητῇ γνωστὰ μυστήρια τοῦ ἀρχαίου κόσμου." Ποῖον παράδοξον ποίημα εἶναι τοῦτο, θὰ εἴπῃ ἀπορῶν ὁ εἰδήμων τῆς ποιήσεως ἀναγνώστης, ἐν ᾧ ὑπάρχουσιν αἱ μέγιστα ποιητικαὶ ἀντιφάσεις τοῦ κόσμου, ἐνθεν μὲν πανάθλιον δράμα, ὅμοιον μὲ τοὺς ἀψύχους κολοσσοὺς τῆς Αἰγύπτου, κτλ., ἐνθεν δὲ ἀξιούμενον ἐπαίνου τόσον πελωρίον, ὃν οἱ κριτικοὶ ἀρνοῦνται εἰς ἓνα Γοίθιον, εἰς ἓνα Σαίξπηρ, ἀφίνω πλέον τὴν κλασικὴν τραγωδίαν τῶν Γάλλων. Οἱ Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι τοῦ Σαίξπηρου, λέγουσιν οἱ κριτικοί, εἶναι Ἄγγλοι φοροῦντες τῆ-

ξβ'.

εἶναι πράγματι, ἰδοὺ ποία πρέπει νὰ ἦναι ἡ ὕλη τοῦ δράματος, ὡς ὕλη ἄμορφος καὶ ἄποιος θεωρουμένη, ἄνευ τῆς ἐκ τῆς οἰκονομίας ποιήσεως ἧς παράδειγμα ἀμίμητον ἔχομεν τὸν Σοφοκλέα. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι ποιήσεις, ἀλλ' ἀντιγραφὴ "τοῦ πεζοῦ τούτου κόσμου," λέγει ὁ Κ. Ραγκαβῆς. Ἡμεῖς τὸν ἄλλον κόσμον τὸν χαρίζομεν εἰς ὅσους ἔχουσι πτερὰ νὰ πετάξωσεν εἰς τὰ ὕψη· ἡ ποιήσεις των ἄς κληρονομήσῃ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἡμεῖς εὐτυχεστάτην θὰ ἐθεωροῦμεν τὴν ἡμετέραν, ἐὰν ἐκληρονόμει τὴν πεζὴν βασιλείαν τοῦ πεζοῦ τούτου κόσμου.

"Ὅχι ὅτι, ἐὰν ἠθέλομεν, δὲν ἠδυνάμεθα νὰ πετάξωμεν καὶ ἡμεῖς τὸν ποιητικὸν μας αἰτὸν, ὅπου ἐπέταξαν τὸν εἰδικὸν των τόσοι ἄλλοι καὶ ὁ Κ. Ραγκαβῆς, καὶ νὰ ἐμπλέβεννον καὶ χλαμύδα· τὸ δ' ἀριστούργημα τὸν Γοιθίου, πρὸς ὃ ἀποβλέπουσι μετὰ θρησκευτικοῦ σεβασμοῦ οἱ Γερμανοί, ἡ Ἰφιγένεια, δὲν κατώρθωθη ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ, λέγουσιν οἱ κριτικοί, νὰ ἑλλητισθῇ, εἶναι καὶ μένει Γερμανίς. Καὶ ὁμως μόνοι οὗτοι οἱ δύο ποιηταὶ κατώρθωσαν μέχρι τινὸς τὸ ἀκατόρθωτον τοῦτο, νὰ φέρωσι τὰ πρόσωπα νὰ λέγωσι, νὰ πράττωσι καὶ νὰ πολιτεύωνται, ὡς ἐν τοῖς χρόνοις, καθ' οὓς ἔξων. Ἀλλὰ παῦσον, ἀναγνώστα, τὴν ἀπορίαν καὶ τὸν θανατασμόν σου διὰ τὸν πελώριον τοῦτον ἔπαινον. Τὸ νὰ φέρῃ τις τὰ πρόσωπα νὰ λέγωσι, νὰ πράττωσι καὶ νὰ πολιτεύωνται ὡς ἐν τοῖς χρόνοις, καθ' οὓς ἔξων, δὲν εἶναι ἔργον (τὸ δυσχερέστατον) ποιητικῆς δυνάμεως πρώτης τάξεως, καθὼς νομίζεις σὺ καὶ ὅλος ὁ κόσμος, ἀλλὰ φιλολόγον. "Ὅχι ποιητικὸς νοῦς, ἀλλ' ἡ μαγικὴ ῥάβδος τῆς ἀγχινοίας καὶ τῆς παιδείας" ἡμῶν κατώρθωσε τὰ θαῦμα τοῦτο. Ἄν ἐγνώριζε τί ἔλεγεν ὁ Κ. Ραγκαβῆς, οὐδέποτε βέβαια θὰ ἔφενγε τὸ ἔρκος τῶν ὀδόντων του ὁ ἔπαινος οὗτος.

ξωμεν ἴσως τοὺς εἰδικούς των εἰς τὸ σχοινίον τοῦ ἡμετέρου. Ἠδυνάμεθα κάλλιστα νὰ μιμηθῶμεν τῆς γαλλικῆς τραγωδίας τὴν δραματικὴν λέξιν, τεχνητὴν θυγατέρα τεχνητῆς μητρὸς τῆς Λατινικῆς, καὶ νὰ ἐπιχρῶσωμεν αὐτὴν μὲ τὸ ψιμμύδιον τῆς φαναριωτικῆς φρασεολογίας, κακοῦ κόρακος κακὸν ὄον. Ἠδυνάμεθα κάλλιστα, ἀποταμιεύσαντες ὅσα ἐκ τοῦ ποιητικοῦ λειμῶνος τοῦ νεωτέρου λυρισμοῦ συνελέξαμεν ἄνθη Σχιλλερικῆς ἀγιότητος, καὶ Ὀσσιανοβυρωνολαμαρτινικῆς σπληνολογίας, νὰ τὰ θέσωμεν εἰς τὸ στόμα ἐνὸς Ὀδοιπόρου, μιᾶς Ραλλοῦς, ἐνὸς Μουκτάρη, Φροσύνης, Φλώρον, καὶ ὅπως ἄλλως ὀνομάζονται ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἐναέρια νέφη, τὰ ὅποια, ἂν ἤρχετε πάλιν ὁ Πολώνιος τοῦ Σαιξπήρου, θὰ ὠνόμαζε πότε καμήλους, πότε ἰκτίδας, καὶ πότε φαλαίνας κατὰ τὴν ἀρέσκειαν τοῦ Ἀμβλέτου. Ἠδυνάμεθα κάλλιστα εἰς ἕκαστον στίχον νὰ μεταχειρισθῶμεν ὅλα τὰ γνωστὰ καὶ ἄγνωστα ποιητικὰ σχήματα, μεταφοράς, εἰκόνας, παραβολάς, ὅλα τὰ ὀγκώδη καὶ ληνύθεια ἐπίθετα, ὅλας τὰς βροντώδεις λέξεις καὶ φράσεις, καὶ συνονθυλεύσαντες αὐτὰ εἰς ἀρλεκίνον γογγορικόν, νὰ ἐπιφωνῶμεν μετὰ στόμφου, "ἄκουε, οὐρανέ, καὶ ἐνωπίζου ἠ γῆ· ἐπλούτισα τὴν ἑλληνικὴν ποίησιν μὲ τόσας εἰκόνας, ὅσας δὲν ἔχει ὀλόκληρος ὁ γαλλικὸς Παρνασσός"! Ἐὰν οὕτως ἐποιούμεν, ὁ Κ. Ραγκαβῆς, ὁ Μαικίνας τῶν Ἐξαρχοπουλῶν, ἐκστατικὸς ὑπὸ θαυμασμοῦ θὰ ἐξεχέετο εἰς ἐπιφωνήματα, καὶ δὲν θὰ ἐξήτει νὰ χανδακώσῃ τὸ νέον δράμα, ζητῶν μὲν ποίησιν ὅπου δὲν ὑπάρχει, ἐν τοῖς φθόγγοις τοῦ δραματικοῦ μέλους, παραμορφώσας δ' ἐκεῖνο, ὅπου ἔπρεπε νὰ τὴν ζητήσῃ, τὸ δραματικὸν αὐτὸ μέλος,

τὴν οἰκονομίαν. Ἄλλ' αἰτούς πλέον νὰ πετώμεν δὲν ἔχομεν ὄρεξιν διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον, ὅτι πρὸ πολλοῦ ἤδη μᾶς ἀπεχαιρέτισεν ἡ παιδικὴ ἡλικία.

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ.

Τὸν ἐν σελ. 4. στίχ. 24 διορθοῦ

		Ποσῶς δὲν στρέφεις; Πλὴν εἰς μάτην. Τέκνον μου
Σελ.	5	στίχ. 18: ἀνέπλαττε καὶ πτέρυγας γοργὰς πτηνοῦ
"	8	" 9: περὶ τῆς πατρικῆς στοργῆς μου;
"	11	" 6: Οὐδ' εἰς ἐκείνον.
"	62	" 12: Ἰδέ, αὐταὶ δὲν εἶναι;
"	78	" 14: λεαίνης, οὐδ' ἐζήτησε τὸ ἄγριον
"	"	" 22: διότι βλέπω παραλογιζόμενον
"	110	" 14: φωνῆς σου ἕνα ἕνα φθόγγον γλυκερὸν
"	124	" 5: Ἐκείνοι δὰ ἐκεί τὸν ἀπεθέωσαν
"	132	" 5: ποτὲ ποῦς δὲν ἐμβαίνει, τάνθη τὰ λευκά
"	133	" 14: Ἀκόμη ἄπειρός σου ἤμην, ὦ θεά.
"	140	" 8: ἔητῶς. Τῆς μνήμης σφάλμα τοῦτο ἄρά γε
"	145	" 8: ἢ εἶπον ἢ καὶ ἐπραξα. Ἀπόβαλε
"	147	" 11: λοιπὸν δὲν κρύπτει, ὄχι! Λίθος, σίδηρος
"	149	" 10: Δὲν ἐταλαιπωρήθης, καὶ ἀβίωτον
"	"	" 11: νὰ παρατείνης βίον μὴ δυνάμενον
"	"	" 12: σέ, καὶ πρὸς τὴν καρδίαν σου αὐτόχειρος
"	151	" 10: Μητέρα, μητέρα μου!
"	153	" 14: τῆς ἐκδικήσεώς σου! ὁ δ' ἀπάτωρ καὶ
"	158	" 6: τῶν δορυφόρων τοῦ κακοῦ τυράννου. — ὦ!
"	160	" 1: πρὸς τὸν διάπυρόν μου ἔρωτα, κωφή
"	165	" 14: βροντῶν. Τὸν δράχνῳ τότε μὲν φορὰ κ' ἐγὼ
"	168	" 23: Κυρία ἢ συνθήκη. Ὁ δὲ ὄρκιος
"	171	" 3: φονεύς, φονεύς, Λυκόφρον, δολοφόνος, ὦ!
"	184	" 15: Ὁ ἱερεύς. — Αἶ, τόπον, αἶ, ὁ ἱερεύς.
"	187	" 8: Ψεύματα!

ΚΥΦΕΛΙΔΑΙ.

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ, τύραννος τῆς Κορίνθου.

ΚΥΨΕΛΟΣ } υἱοὶ Περιάνδρου.
ΛΥΚΟΦΡΩΝ }

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ τοῦπίκλῃν ΕΥΜΗΤΙΣ, θυγάτηρ αὐτοῦ.

ΠΡΟΚΛΗΣ, τύραννος Ἐπιδαύρου.

ΣΚΙΑ τῆς ΜΕΛΙΣΣΗΣ θυγατρὸς Προκλέους καὶ γυναικὸς
Περιάνδρου.

ΕΥΑΔΝΗ, ἀνεψιὰ Προκλέους.

ΑΡΣΙΝΟΗ, τροφὸς Εὐάδνης.

ΑΡΙΩΝ, διθυραμβοποιὸς Μηθρυναῖος.

ΕΥΔΗΜΟΣ, εὐπατρίδης Κερκυραῖος.

ΧΡΕΜΗΣ, παράσιτος Κορίνθιος.

ΠΡΥΤΑΝΙΣ Κερκυραίων.

ΧΟΡΟΙ ἱεροδούλων, αὐλητρίδων, ὄρχητρίδων, Κορίνθιοι,
Κερκυραῖοι, Ἀστυφόροι, Κήρυκες, Ἱερεῖς, ἔμπο-
ροι, κλπ.

Ἡ Σκηνὴ ὑπόκειται κατὰ μὲν τὰς τέσσαρας πρώτας
πράξεις ἐν Κορίνθῳ, κατὰ δὲ τὴν πέμπτην ἐν Κερκύρῃ, περὶ
τὸ τέλος τῆς ε' πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ.

ΣΚΗΝΗ Α΄.

Οίκια Περιάνδρου. ΠΕΡΙΑΝΑΡΟΣ, ΚΥΤΕΛΟΣ καὶ ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

ΠΕΡΙΑΝΑΡΟΣ εἰσερχόμενος εἰς τὴν σκηνὴν μετὰ τῶν υἱῶν του.

Πρὸς τοὺς ἀνθρώπους του.

Θυσίαν εἰς τὸν Δία τὸν Ἐφέστιον.

Πρὸς τοὺς υἱοὺς του.

Μετὰ μακρῶν σας στέρησιν ἡ πατρικὴ
σᾶς βλέπει πάλιν στέγη, κ' ἡ ἀγκάλη μου
σᾶς περιπτύσσει, τέκνα μου, μετὰ χαρᾶς.
Μοῦρα κακὴ πρὸ χρόνων ἐκ τῶν κόλπων μου
σᾶς ἤρπασε, καὶ ἔξω βίον ἄτεκνον·
ἀλλὰ ὁ ἀγαθὸς μου δαίμων σήμερον,
ὁ δαίμων τῆς πατρίδος τῆς ποθοῦσης σας
σᾶς ἐπανάγει οἴκαδε, νεοθαλῆ
φυτὰ, μὲ τὴν σκιάν σας τὴν ἀμφιλαφῆ
τὴν γῆν ἐκείνης νὰ σκιάσητε, κ' ἐμοῦ
τοῦ ἀπωρηρισμένου νὰ θερμάνητε
τὴν γηραιὰν καρδίαν, νὰ φαιδρύνητε
τὸν βίον τὸν μονήρη, καὶ τὴν σήμερον
σᾶς περιπτύσσω τέλος εἰς τοὺς κόλπους μου,
πολύτιμοί μοι κυρφαί, παμπόθητοι
υἱοί μου! Τύχης τὰ ἀνθρώπινα τυφλῆς
δὲν εἶναι ἔργον. Οἱ Θεοὶ διέπουσι

τὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου. Ἦλπισά ποτε
τὰ φέροντα χιτῶνα πρὶν μεिरάκια
νὰ ἐπανίδω νέους, ἐπιδέξια
φοροῦντας τὴν χλαμύδα τὴν ἐφηβικὴν,
τὴν κόμην πρὸ πολλοῦ εἰς τὸν Ἀπόλλωνα
προσενεγκόντας ἤδη, καὶ τὸ πρόσωπον
μ' ἄβρων γενείων στέφος καλλιπάρειον
ὠραϊσμένους; Κύψελε, Λυκόφρον! Πλὴν
σεῖς σιωπᾶτε κατηφείς. Κατήφειαν
σᾶς φέρει ἢ χαρὰ μου;

ΚΥΨΕΛΟΣ.

"Οχι, πάτερ μου.

Εἰς ὅσα εἶπες τίποτε ν' ἀποκριθῶ
δὲν ἔχω· διὰ τοῦτο σιωπῶ. Ἄλλα
ποσῶς δὲν εἶμαι κατηφής· αἰσθάνομαι
χαρὰν ἐξ ἐναντίας ὅτι οἱ θεοὶ
μ' ἐχάρισαν πατέρα σὲ τὸν πλούσιον
καὶ μέγαν τῆς Κορίνθου τύραννον.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ καθ' ἑαυτὸν.

ὦ Ζεῦ!

— Καὶ σύ, νιέ μου δευτερότοκε, ἀλλὰ
ἠγαπημέν' ἐξ ἴσου μὲ τὸν Κύψελον,
καὶ σύ, Λυκόφρον; σιωπᾶς;

Ὁ Λυκόφρων μένει σὺν νόου καὶ σιωπηλός. Μετὰ μικρὰν παύσιν.

Τὸ πρόσωπον,

τοὺς ὀφθαλμούς σου κᾶν, Λυκόφρον, πρὸς ἐμέ
δὲν στρέφεις; Πλὴν εἰς μάτην. Τέκνον μου,
νιέ μου, ὦ Λυκόφρον!

ΛΥΚΟΦΡΩΝ διπτόμενος αἴφνης εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Περιάνδρου.

Πάτερ, πάτερ μου!

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Εἰπέ, εἰπέ μοι, λάλησον.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

ὦ! διὰ τί,

μ' ἄνθη ἐν ᾧ καὶ μὲ στεφάνους ἔστρωσε
τὸν δρόμον μου ἢ Εὐτυχία, τρέμω μὴ
πατήσω εἰς ἀκάνθας; Χρόνον ἐξησα
μακρὸν νομίζων ὅτι εἶμαι ὄρφανός,
καὶ βλέπων τοὺς ἀμήλικας νὰ ἔχωσι
πατέρα καὶ μητέρα, τοὺς ἐφθόνου, καὶ
τὴν τύχην ἐπεδύμου τὴν βασιλικὴν
ν' ἀλλάξω μὲ τὴν τύχην τῶν τὴν πένησσαν.
Ἐξαίφνης — ποία μου χαρὰ! — μανθάνομεν
πῶς ἔχομεν πατέρα, ὅστις μᾶς καλεῖ.
Ἐκ τῆς χαρᾶς μεθύων ἔξω τῶν τειχῶν
τῆς Ἐπιδάουρου τρέχω μὲ τὸν ἀδελφόν,
καὶ σπεύδω πρὸς τὴν Κόρινθον. Μυριαχῶς
τὴν ὄψιν τοῦ πατρὸς ἢ φαντασία μου
ἀνέπλαττε, καὶ πτέρυγας ^{γοργίας} πτηνοῦ
μὴ ἔχων ἠδημόνου. Τὸν τρισπόθητον
πατέρα τέλος βλέπω, καὶ — ᾧ πάτερ μου,
ἀνοησία παιδική! Συγχώρησον.
Ἡ μέθη τῆς χαρᾶς μὲ παρεξάλισε.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Λυκόφρον, λυπηρός τις, βλέπω, στοχασμὸς
τὸ πνεῦμά σου ταράττει. Τὴν καρδίαν σου

εἰς τὸν πατέρα ἄνοιξον. Τὰ τέκνα μου
ποθῶ νὰ βλέπω χαίροντα τὴν σήμερον,
καθὼς ἐγώ. Εἶπέ, τί ἔχεις;

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Τίποτε.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Λυκόφρον, —

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Πάτερ, σύγγνωθι τῆς δυστυχοῦς
καρδίας τοῦ υἱοῦ σου τὰνεξήγητα
αἰσθήματ'. "Ἄν ἀντὶ νὰ πάλλῃ ἐκ χαρᾶς
ἀδημονεῖ καὶ θλίβεται ὡς εἰς εἰρκτὴν
κλεισθεῖσα τὰ λαμπρὰ αὐτὰ ἀνάκτορα,
καὶ τὸν ἀέρα πάλιν καὶ τὸν οὐρανὸν
ζητεῖ τῆς Ἐπιδαύρου, πάτερ, σύγγνωθι.
Αὐτῇ ἀκόμη νεαρὰ καὶ ἔπειρος,
κ' ἡ χαρὰ βάρος μέγα καὶ ἀσύνηθες.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Τῇ ἀληθείᾳ, τέκνον μου, δὲν ἐννοῶ
τοὺς μεμψιμοίρους λόγους σου. Ἀλλὰ καιρὸς
ν' ἀναπανθῆτε. Ἦλθετε μακρὰν ὁδόν.

Πρὸς τοὺς ἀνθρώπους του.

Εἰς τὸ λουτρὸν τοὺς ἡγεμόνας. Εἰς λαμπρὸν
συμπόσιον προσμένει ὄλ' ἡ Κόρινθος
νὰ ἴδῃ τοὺς υἱούς μου ἔπειτ'. "Ἀγετε.
Καὶ σύ, Λυκόφρον φίλτατέ μου, πάραυτα
θὰ ἴδῃς ἂν τοῦ Περιάνδρου ἡ αὐλὴ
εἰρκτή, ὡς λέγεις, εἶναι ἡ Μουσῶν ναός,

τῶν θρόνων τῆς Ἑλλάδος ἐγκαλλώπισμα
καὶ πρυντανεῖον τῶν σοφῶν της. "Αγετε.
Οἱ ἄνθρωποι τοῦ Περιάνδρου ἐξάγουσι τὸν Κύψελον καὶ Ἀνκό-
φρονα.

ΣΚΗΝΗ Β'.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Φοβοῦμαι μὴ τοῦ κρονολήρου πενθεροῦ
ἢ φλυαρία ἔσπειρε ζιζάνια
εἰς τὰς ψυχὰς των. Β' Ἴσως κ' ἰδιότροπος
ἐκ φύσεως ὑπάρχει. Ὅπωςδὴποτε
νὰ ἐξετάσω πρέπει τὴν ὑπόθεσιν.
"Αν ἀληθεύῃ ὅ,τι προφοβοῦμαι, μὰ
τοὺς Ὀλυμπίους, μοχθηρὸν γερόντιον,
πικρὰς εἰς τὸν Περιάνδρον ἠτοιμάσας
τοῦ γήρωσ τὰς ἡμέρας, πλὴν πικρὸν καὶ σοῦ
τὸ τέλος ἔσται καὶ τῆς πόλεωσ τῆσ σῆσ.
Ἐξέρχεται καὶ ἀνακαλεῖ τὸν Κύψελον.

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ καὶ ΚΥΨΕΛΟΣ.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Ἐλθὲ πλησίον, Κύψελε. "Αν σ' ἀγαπῶ
καὶ ὡσ πρωτότοκόν μου καὶ ὡσ ἔμπειρον
καὶ φρόνιμον υἱόν μου, τοῦτο οἱ Θεοὶ
γνωρίζουν, καὶ ἐλπίζω νὰ πεισθῆσ καὶ σὺ
μὲ τὸν καιρόν. Εἶπέ, πλὴν τὴν ἀλήθειαν

γυμνὴν ν' ἀκούσω θέλω ἀπροκάλυπτον.
Τί ἔχει ὁ υἱός μου;

ΚΥΦΕΛΟΣ.

Πάτερ, ἀγνοῶ.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Μὲ κρύπτεσαι δολίως. Τέκνον, ἄκουσον·
ὅτι ἂν ἔχω, πλοῦτος, δόξα, δύναμις
καὶ ἐξουσία εἶναι εἰς τὰς χεῖράς σου.
Ἄφ' οὗ τῶν πάντων σ' ἔκαμα συμμέτοχον
καὶ κληρονόμον, ἀμφιβάλλεις ἔπειτα
περὶ τῆς διαπύρου μου ἀγάπης;
Ἐφί τῆς καρμῆς σὺρῆς μου;

ΚΥΦΕΛΟΣ.

"Απαγε.

Τίς λέγει ὅτι ἀμφιβάλλω; ψεύδεται.
Τυφλὸς ἐγὼ δὲν εἶμαι τόσον.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Βέβαια.

Καὶ ὅμως ἀπὸ τοῦ πατρὸς σου κρύπτεις τι.
Ὁ ἀδελφός σου ὁμοιάζει μ' ἄνθρωπον
ἀπαίσιά τινα εἰς τῆς καρδίας του
ἐγκρύπτοντα τὰ βάθη. Ἡ κατήφεια
ἢ τόση του μοὶ εἶναι οἰωνὸς κακός.
Τοὺς στοχασμούς του σὺ γνωρίζεις βέβαια.
Τί σκέπτεται; τί μελετᾷ;

ΚΥΦΕΛΟΣ ἔντρομος.

"Α, τίποτε

δὲν ἔχει εἰς τὸν νοῦν του, τίποτε κακόν.

Μὴ τὸν διώξης, βασιλεῦ· εἶναι καλός·
ὁ ἀδελφός μου σ' ἀγαπᾷ, Περιανδρῶ.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Τοὺς λόγους μου, ὡς βλέπω, παρενόησας.
Ἡ μερίμνα ἢ τόση μου καὶ ἡ φροντίς
δὲν ἔχουσιν ὅποιαν σὺ στοχάζεσαι
αἰτίαν. Τί; νομίζεις, θὰ ἐφρόντιζον,
θὰ ἐμερίμνων τόσον, ἂν ἐξ ὅλης μου
καρδίας δὲν ἠγάπων τὸν Ἀνκόφρονα,
εἰάν δὲν σᾶς ἠγάπων;

ΚΥΦΕΛΟΣ.

Ἦχι βέβαια·
ἀλλέως εἰς τοῦ πάππου μᾶς μᾶς ἄφινες,
καὶ δὲν μᾶς ἐπροσκάλεις εἰς τὴν Κόρινθον.
Ἄλλ' ἐπειδὴ μᾶς ἀγαπᾷς,

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Ναί, ἐπειδὴ
σᾶς ἀγαπῶ, ἐκ τῶν χειρῶν σᾶς ἤσπασα
τοῦ μοχθηροῦ Προκλέους.

ΚΥΦΕΛΟΣ.

Πῶς;

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Τοῦ πάππου σας.

Παράξενον σοὶ φαίνεται; Αἶ, βέβαια
ὁ γέρον λύκος θὰ σᾶς ἐκολάκευε
μικροὺς μὲ ἀστραγάλους καὶ γλυκύσματα
ἐλπίζων οὕτω τὸν γαμβρόν του δι' ὑμῶν
ψητὸν νὰ χάψη, κ' ἔπειτα τὰ τρυφερὰ

ἐγγονιά του ὡς γλυκὺ τρογάλιον
 νὰ τραγανίσῃ. Βέβαια θὰ ἔλεγε
 τὰ ἐξ ἀμάξης κατ' ἐμοῦ;

ΚΥΦΕΛΟΣ.

Ὁ πάππος μου;

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Δὲν εἶναι χρεῖα νὰ τὸ εἶπῃς. Κάλλιστα
 τὸ ὑποθέτω. Εἴμεθ' ἄσπονδοι ἐχθροί.
 Τῆς Ἐπιδαύρου αἱ μητέρες ἔκλαυσαν
 πολλάκις τοὺς νιούς των κ' αἱ νεόνυμφοι
 τοὺς ἀνθηρῶς νυμφίους, μὲ τὰς σάρκας ὧν
 τοὺς λύκους καὶ λέρακας ἐχόρτασα
 τοῦ Ἀραχναίου. Εἴμεθ' ἄσπονδοι ἐχθροί.
 Ἄς μὲ ὑβρίξῃ, κύριος τῆς γλώσσης του
 ἐν ὅσῳ εἶν' ἀκόμη. Τί σὰς ἔλεγε
 περὶ ἐμοῦ;

ΚΥΦΕΛΟΣ.

Ποτέ, ᾧ πάτερ, τίποτε.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Εἰς σὲ βεβαίως ὄχι, βλέπων πόσον σὺ
 μὲ ἀγαπᾷς, ἀλλὰ εἰς τὸν νεώτερον
 καὶ ἄπειρον τοῦ κόσμου, τὸν Λυκόφρονα —;
 Ἄ, εἰς ἐκεῖνον — ἄλλος λόγος. Ἄκουσον,
 καὶ περὶ τῆς μητρὸς σας δὲν ἀνέφερε
 ποτέ τι;

ΚΥΦΕΛΟΣ.

Ὅχι.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Πῶς; θὰ ἐλησμόνησας.

Ποτὲ δὲν διηγήθη τι περὶ αὐτῆς,
πῶς σᾶς ἠγάπα καὶ τὸ πῶς ἀπέθανε;

ΚΥΦΕΛΟΣ.

Ποτέ.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Πῶς εἶναι δυνατόν; Τοῦλάχιστον
εἰς σὲ ἂν ὄχι, οὐδ' εἰς τὸν Λυκόφρονα;

ΚΥΦΕΛΟΣ.

Οὐδ' εἰς ἐκεῖνον;

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Οὐδ' εἰς τὸν Λυκόφρονα;

ΚΥΦΕΛΟΣ.

Ποτὲ οὐδ' εἰς ἐκεῖνον.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Ἦτο ἀγαθὴ
ἢ μήτηρ σᾶς ἐκείνη, Κύψελε, ἀλλὰ
αἱ Μοῖραι τόσας μόνον τῇ ἐπέκλωσαν
τοῦ βίου τὰς ἡμέρας. Πλὴν σ' ἐκράτησα
καὶ ὁ Λυκόφρων σὲ προσμένει ὕπαγε.
Εἰπέτε νὰ σᾶς λούσωσιν ἐργήγορα.

Τὸ δεῖπνον σᾶς προσμένει. "Α, ναί, πρόσσεχε
μὴ εἴπῃς εἰς τὸν ἀδελφόν σου τίποτε.

Μὴ γελασθῆς, ἀκούεις; "Αγε, τέκνον μου.

Ὁ Κύψελος ἐξέρχεται.

ΣΚΗΝΗ Δ'.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Τὸν φίλον μου ἠρώτησα Θρασύβουλον,

τύραννον τῆς Μιλήτου, δι' ἐπιστολῆς
 πρὸ χρόνων τί αὐτὸς νομίζει μάλιστα
 συμφέρον εἰς τοῦ θρόνου μου τὴν στήριξιν.
 Λαβὼν ἐκεῖνος τὸν ἀπεσταλμένον μου
 εἰς σιτοφόρον ἤγαγεν ἄγρον, κ' ἐκεῖ
 τῶν ἐξεχόντων ἀσταχύων ἔκοπτε
 τὰς κεφαλὰς καὶ ἔρριπτεν. Ὁ ἔξυπνος
 Κορίνθιός μου χάσκων μοι ἀνέφερε
 τοῦ φίλου μου τὴν προᾶξιν ὡς παράδοξον.
 Τὴν συμβουλὴν του ἠκολούθησα πιστῶς,
 καὶ ἐγυμνάσθη καλλιστ' ἀπὸ τοῦ κορομοῦ
 τὰς κεφαλὰς νὰ ἀποκόπτω τὰς καλὰς.
 Ἄλλ' ἠλιθίου ἀχρύνην κεφαλὴν
 νὰ κόπτω καὶ νὰ θέτω ἄλλην ἀντ' αὐτῆς
 μὲ μυελὸν καὶ φρένας, οὔτε τύραννος
 οὔτε θεὸς ἢ δαίμων μὲ ἐδίδαξεν.
 Ἴδου λοιπὸν εἰς ποῖον τὰς ἐλπίδας μου
 ἀνέθετον, ἰδου τίς θὰ διαδεχθῆ
 τὴν τυραννίδα τῆς Κορίνθου τὴν λαμπράν!
 Περιάνδρέ μου, χαῖρε! Χαῖρε, Κόρινθε!

Μένει σύννοος. Μετὰ μικρόν.

Καὶ ὅμως εἶν' υἱός μου, σὰρξ καὶ αἷμά μου,
 υἱὸς ἐμοῦ τοῦ Περιάνδρου καὶ υἱὸς
 τῆς γυναικὸς μου τῆς ποτὲ Μελίσσης. Ἡ
 ἀντὶ γλυκείας σταφυλῆς πικρὸν καρπὸν
 ἢ ἄμπελος γεννᾷ, ἢ μὰ τὴν κάππαριν
 εἰς τὴν κυψέλην τῆς καλῆς μελίσσης μου

*εἰσήρχοντο κρυφίως καὶ βομβυλιόι,
ἄν κ' ἐγὼ εἶχα τὸ κοφφίνιον κλειστόν.*

ΜΕΤΑΣΚΕΥΑΣΙΣ ΤΗΣ ΣΚΗΝΗΣ.

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

*Συμπόσιον ἐν τοῖς ἀνακτόροις Περιάνδρου. ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ, ΚΛΕΟ-
ΒΟΥΛΙΝΗ, ΚΥΦΕΛΟΣ, ΛΥΚΟΦΡΩΝ, καὶ πρόκριτοι ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ. Ὁ
Λυκόφρων κἀθήται παρὰ τῇ Κλεοβουλίνῃ.*

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

*Κλεοβουλίνῃ, μεῖνον. Πάτερ, ἄφες τὴν
νὰ μείνῃ ἔτι.*

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

*Τέκνον μου, εἴν' ἀπρεπές
νὰ μένῃ νέα κόρη εἰς συμπόσιον.*

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ ὡς ἀποχωρήσουσα.

Λυκόφρον, χαῖρε.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Μὴ ἀκόμη, ἀδελφή.

*Μικρὸν ἀκόμη μεῖνον. ὦ! ἂν ἤξευρες,
Κλεοβουλίνῃ, πόσον σὲ ἠγάπησα
καὶ πόσον ἢ βαρύνθυμος καρδιά μου
παρηγορεῖτ' ἐμπρὸς σου καὶ γαληνιά!*

ὦ, μεῖνον. Μ' ἐβαρύνθης τόσον γρήγορα;

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

*Λυκόφρον φίλτατέ μοι, μὰ τὰ νάματα
τῆς ἱερᾶς Πειρήνης πλέον ποθεινῇ*

ἡ κεφαλὴ αὐτὴ μὲ τοὺς ὠραίους τῆς
Θωπεύει καὶ φιλεῖ τὴν κεφαλὴν τοῦ Λυκόφρονος.

βοστρώχους μ' εἶναι καὶ τὸ βλέμμα τὸ λαμπρὸν
παρὰ τῆς γραιίας δούλης μου τὸ πρόσωπον
τὸ νυσταλέον, ἣτις εἰς τὸν θάλαμον
μὲ περιμένει τὸν μονήρη μου. Ἄλλὰ
εἰς τοῦ πατρὸς ὀφείλω τὰς διαταγὰς
νὰ ὑπακούσω. Ἔπειτα, Λυκόφρον μου,
ὁ στόμαχός μου δὲν χωνεύει τὰς ψυχρὰς
εὐτραπελίας τοῦ ἀθλίου Χρέμητος
τοῦ παρασίτου, ὅστις καὶ εἰσέροχεται,
νά.

Οἱ τῆς προλαβούσης σκηνῆς καὶ ΧΡΕΜΗΣ.

ΧΡΕΜΗΣ.

Χαίρετε.

ΠΕΡΙΑΝΑΡΟΣ.

Καλῶς τὸν γέρον Χρέμητα.

Μὰς ἄρογησες ἀπόψε.

ΧΡΕΜΗΣ.

Συγχωρεῖτέ μοι.

ΠΕΡΙΑΝΑΡΟΣ.

Ἀφ' οὗ νὰ μείνης νῆστις ἐσυγχώρησες
τὸν ἑαυτὸν σου, τί θὰ συγχωρήσωμεν
ἡμεῖς, ᾧ Χρέμη;

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Δὲν πειράζει, πάτερ μου,

εἰς πλοῖον ἀνερμάτιστον παράσιτος
δὲν ταξειδεύει καὶ χωρὶς ἐφόδια.

ΚΟΡΙΝΘΙΟΣ ΤΙΣ.

Ἀλλὰ τί πταίεις, Χρέμη, σὺ; Ὁ Λάβδακος
ὁ μάγειρος —

ΧΡΕΜΗΣ.

Τί; ὄχι δά, ναί, ὄχι, ναί.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Στοιχηματίζω ὅτι τὸν κακόμοιρον
μὲ βίαν πάλιν εἰς τὸ μαγειρεῖόν του
ὁ Λάβδακος ἐκράτει ὁ ἐπίβουλος,
καὶ τὸν ἠνάγκαζ' ἐν πρὸς ἐν γευόμενος
τὰ φαγητὰ τὴν περὶ τῆς ποιότητος
αὐτῶν νὰ λέγῃ γνώμην του.

ΚΟΡΙΝΘΙΟΙ ΤΙΣΣ.

Θαυμάσια,

Κλεοβουλίνη!

ΕΤΕΡΟΙ.

Εὐγε, εὐγε, χά, χά, χά!

ΧΡΕΜΗΣ.

Καὶ σὺ ἐδῶ ἀκόμη, πονηρὸ πουλί;
Καὶ ἡ Κλεοβουλίνη μένει, βασιλεῦ;
Αἶ, τότε εἰς τὸν Χρέμητα ἀλλοίμονον!
Τὴν ἦταν ἀπὸ τοῦδε βλέπω ἄφηνκτον,
καὶ πρὶν ἀρχίσ' ἡ μάχη, ἤδη τὸ πικρὸν
τῆς Ἀμαζόνοσ βέλος εἰς τὸ στῆθός μου
αἰσθάνομαι. Εἰς μάτην τότε ὁ ἀγών.
Κηρύττω ἀπὸ τοῦδε εἰς κατάστασιν
χρεωκοπίας παντελοῦσ τοῦ πνεύματος

τὴν πραγματείαν καὶ τῆς εὐφύιας μου.
 Τετέλεσται. Πλήν βλέπω — "Α! ὁ Κύψελος,
 καὶ ὁ τυφλὸς δὲν εἶδα. Χαῖρε, Κύψελε.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Εἶν' ὁ Λυκόφρων, Χορέμη.

ΧΡΕΜΗΣ.

Σὲ ἀσπάζομαι.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Τὸν ἀδελφόν μου ν' ἀσπασθῆς; Μὴ πρὸς Διός.
 Μὴ τὸ δεχθῆς, Λυκόφρων. Εἶναι κίνδυνος
 ὡς κάπρον νὰ σ' ἐκλάβῃ Σικυνώνιον
 ψητὸν καὶ νὰ σὲ χάσῃ. "Εἴθ' εἰς κόρακας,
 παρᾶσιτε.

ΠΕΡΙΑΚΛΑΡΟΣ.

Παιδιά, ἡσυχάσατε.

Λυκόφρων, εἰς τὴν κλίνην, καὶ σύ, Εὐμητις,
 διότι, βλέπω, ὁ Λυκόφρων ἄνευ σοῦ
 μελαγχολᾷ καὶ θλίβεται, πλησίον του
 ἀπόψε μείνον κατ' ἐξαίρεσιν. Ἀλλὰ
 πρὶν τούτου φέρε μας στεφάνους. Θόρυβον
 ἀκούω ἔξω. Τί σημαίνουν αἱ φωναί;
 Οὐδὲ τῶν τέκνων μου τὴν ἔλευσιν λοιπὸν
 νὰ ἐορτάσω ἀταράχως ὁ λαὸς
 αὐτὸς δὲν με ἀφίνει; Ἠσυχάσατε
 τὸν κόσμον ἔξω, δορυφόροι. "Αγετέ.
 Παιδιά, οἶνον δότε μας. Κορίνθιοι,
 εἰς τὸν Σωτῆρα Δία σπένδω.

ΚΟΡΙΝΘΙΟΙ.

Σπένδομεν
εἰς Δία τὸν Σωτῆρα.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Ἄλλ' ὁ θόρυβος
ἀκόμη δὲν θὰ παύσῃ ἔξω;

ΧΡΕΜΗΣ.

Δότε μοι
ἐκ τοῦ κρατήρος, παῖδες. Σπένδω καὶ ἐγώ.
Ὁ οἶνος εἶναι παλαιὸς κ' ἐξαίρετος,
τὸν διακρίνω μόνον ἐκ τοῦ χρώματος.
Δὲν εἶναι ὁ ἐξηκοντούτης Νάξιος,
Περίανδρε;

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Ναί, Χρέμη.

ΧΡΕΜΗΣ.

Φίλοι, βλέπετε;
Τοὺς οἶνους διακρίνω ἐκ τοῦ χρώματος,
ἰὰν τοὺς ἴδω μόνον. Οἴνοχρώματα
νὰ μ' ὀνομάσουν ἐπρεπεν. Ἄλλὰ κανεῖς
δὲν βλέπω νὰ γελᾷ. Ἡ εὐφρῦια μου
δὲν ἤξιζε καθόλου. Ἐ! ἀπέτυχα.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Τί λόγος, Χρέμη; καὶ πολὺ ἐπέτυχες.

ΚΟΡΙΝΘΙΟΙ.

Τῶντι, Χρέμη, καὶ πολὺ ἐπέτυχες.

ΧΡΕΜΗΣ.

Ἄλλοτε ὅμως μᾶλλον ἐπέτύγγανον

καὶ ἤμην εὐφυνέστερος. Παράξενον
ἢ ἀνθρωπίνη κεφαλὴ τάντιθετα
νὰ πάσχη μὲ τὸν οἶνον, ὧ Κορίνθιοι.
Ὅσον γηράσκει τόσον γενναιότερος
ὁ οἶνος εἶναι. Ὅσω περισσότερον
τοῦ βαρελλίου τὸ περιεχόμενον

Τύπτων τὴν κεφαλὴν του

γηράσκει τούτου, τόσω περισσότεροι
καθίσταται ἀχρεῖον καὶ ἀδύνατον.

Ἄ, τώρα τὸ ἐπέτυχες θαυμάσια,
φίλτατε Χρέμη.

ἐπέτυχες, ὧ Χρέμη, τώρα.

Ἄληθῶς.

Τῶνόντι, τὸ ἐπέτυχες θαυμάσια.

Καὶ ὅλους ὅσοι εὐρισκόμεθα ἐδῶ
τοὺς γέροντας πολὺ μᾶς ὑπεχρέωσας.

ΚΟΡΙΝΘΙΟΙ μείναντες ἐκστατικοὶ πρὸς μικρὸν ψελλίζουσιν
ἔπειτα.

Καὶ ὅλους ὅσοι εὐρισκόμεθα ἐδῶ
τοὺς γέροντας πολὺ μᾶς ὑπεχρέωσας.

Γνωρίζεις, Χρέμη, νὰ μᾶς εἴπῃς ἢ Ἥχώ,

ἢ ἐρωμένη τοῦ Ναρκίσσου Ὀρειάς,
 ποῦ κατοικεῖ; ἐνταῦθα εἰς τὴν Κόρινθον,
 ἢ εἰς τὴν Βοιωτίαν;

ΧΡΕΜΗΣ.

Πῶς; τί ἐννοεῖς;

ΚΛΕΟΒΟΥΑΙΝΗ.

Εγὼ νομίζω εἰς τὴν Βοιωτίαν, πλὴν
 ὁ ἀδελφός μου λέγει εἰς τὴν Κόρινθον.

Τί λέγετε σεις, φίλοι;

ΚΟΡΙΝΘΙΟΙ.

Εἰς τὴν Κόρινθον.

ΚΛΕΟΒΟΥΑΙΝΗ καυχᾶσα μετὰ τοῦ Ανθ.

Ανκόφρον, ὀρθῶς λέγεις, εἰς τὴν Κόρινθον!

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Πρὸς ταῦτα, Χρέμ', ἡ κεφαλὴ σου δὲν γεννᾷ
 εὐτραπέλόν τι;

ΚΛΕΟΒΟΥΑΙΝΗ.

Αἶ, εἰς τὸ βαρέλλιον

τύπτουσα τὴν κεφαλὴν της

τοῦ Χρέμητος, ὃ πάτερ, δὲν ἀπέμεινε
 εὐτραπελίας πλέον, καθὼς φαίνεται,

κρασίον, ἀλλ' ὄξειδιον. Ἀλλέως πῶς

θα ἔλεγε γηράσκων πῶς ὁ νοῦς ἡμῶν

ἀδυνατεῖ, ἐν ᾧ, καθὼς γνωρίζομεν,

ὅσον γηράσκει, τόσῳ τις σοφώτερος;

Ὁ Χρέμης μόνον, φαίνεται, αἰσθάνεται

τὴν κεφαλὴν του πλέον ὄξυνίζουσαν

γηράσκων ὁσημέραι. Μᾶλλον τέκνον δὲ

μητρός θὰ ἦναι ὄρνιθος, κ' αἰσθάνεται
τὴν κεφαλὴν του ὅτι εἶναι οὖριον
αὐγόν. Τὸν νοῦν μας ὄχι, Χρέμη, τὰ αὐτὰ
ὁ χρόνος διαφθείρει.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Μ' ἐξεδίκησας,

Κλεοβουλίνη.

ΧΡΕΜΗΣ.

Ἡττημα, τὴν ἡττάν μου
ομολογῶ, καὶ πάντα ὠμολόγησα.
Λοιπὸν ἄς παύσω καὶ ἐγὼ νὰ σᾶς κινῶ
μὲ τόξος, ὄχι πλέον οἶνον, ἢ σοφὴ
ὡς Εὐμητις μᾶς εἶπε, τοῦ κρανίου μου.
Τὸν Νάξιον καιρὸς νὰ δοκιμάσωμεν.
Προπίνω εἰς ὑγείαν, ὦ Κορίνθιοι,
τοῦ Περιάνδρου τοῦ σοφοῦ.

ΚΟΡΙΝΘΙΟΙ.

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

Προπίνομεν.

ΧΡΕΜΗΣ.

Εἶναι αὐτὸς ἐκεῖνος, ὃν ἐπίομεν,
ὁπότε' ἐφιλοξένεις τὸν Μιλήσιον
Θαλῆν καὶ τοὺς λοιποὺς σοφοὺς, Περιάνδρε.
Αἶ, πόσον ἐθαυμάσθ' εἰς τὸ περίφημον
συμπόσιον ἐκεῖνο τῶν ἑπτὰ σοφῶν
τὸ τοσονδὰ μικρὸν τότε κοράσιον,
ἢ Εὐμητις! Εἰς τὴν ὑγείαν τῶν νιῶν
τοῦ βασιλέως πίνω.

ΚΟΡΙΝΘΙΟΙ.

*Εἰς ὑγείαν των.**Ακούεται θόρυβος ἕξωθεν τῶν ἀνακτόρων.*

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Αὐτὸς ὁ κόσμος ἕξω ἐτρελλάθησαν;

ΔΟΥΦΟΡΟΣ ΤΙΣ.

*Τὴν ἄδειαν ζητοῦν αἱ ἱεροδουλοὶ
καὶ αὐλητριῶν πλήθος καὶ χορευτριῶν
να παρουσιασθῶσιν. Ὁλος ὁ λαὸς
κατόπιν των συνήχθη.*

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Πλὴν τί θέλουσι;

ΔΟΥΦΟΡΟΣ.

*Τῆς πολιούχου ὕμνον ἔχουσι θεᾶς
να ψάλουν Ἀφροδίτης.*

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Ἄς εἰσέλθωσι.

ΣΚΗΝΗ Ζ΄.

*Οἱ τῆς προλαβούσης σκηνῆς καὶ χορὸς ἱεροδούλων ὄρχουμένων,
αὐλουσῶν, ἄδουσῶν κτλ., καὶ πλήθος λαοῦ.*

ΧΟΡΟΣ.

*Εἰς χορὸν ἢ θεὰ τῆς χαρᾶς, ἱεροδουλοὶ,
σαῶς καλεῖ. Ὁ γλυκὺς ὕμνος τῆς Κύπριδος
ἄς ἀρθῆ ἕως ἀστρων,
καὶ προβάλλωμεν δεῦτε
πρὸς αὐλὸν ἱεροστέφανοι
τὸν καλλίσφυρον πόδα.*

Τὴν δεινὴν τῆς θεᾶς δύναμιν ψάλλετε.
 Ψάλλετε τῶν θεῶν πῶς τὴν ἀνίκητον
 ἐξηπάτησε φρένα
 μὲ τὸ τέκνον τῆς, ἔξω
 τῆς παρθένου Ἀρτέμιδος
 καὶ τῆς κόρης Παλλάδος.

Τὸν πατέρα εἶπε πῶς τὸν ὑπέριστατον
 τῶν θεῶν μὲ θνητῶν ἐξαπατήσασα
 συγκατέμιξε κόρας,
 καὶ ὁ Ζεὺς φιλεκδίκως
 πῶς ἐμπνέει τὸν ἔρωτα
 εἰς ἐκείνην ἀνθρώπου.

Πάθος τότε κακὸν ἔρωτ' ἀνίκητον
 φέρ' ἢ Κύπρις αὐτῇ ἔνδον τοῦ στήθους τῆς.
 Σπεύδ' εἰς Πάφον δρομαία,
 εἰς τὰ ἄδυτα τρέχει
 τοῦ ναοῦ καὶ τὰς Χάριτας
 προσκαλεῖ ἐσπευσμένως.

Σπεύσασ' ἔρχοντ' ἐκεῖ ἅμα αἱ Χάριτες,
 λούουν σῶμα θεᾶς θεῖον, ἀθάνατον.
 Τὰ ἀμβρόσια μέλη
 χρίουν μ' εὖσμον μύρον,
 καὶ ἐνδύουν ὀλόχρυσα
 τὴν θεὰν μειδιῶσαν.

Νέφος τότε πυκνὸν αἴρει μετέωρον
 σέ, θεὰ τῆς χαρᾶς, Κύπρις εὐστέφανε,

εἰς τὰ αἶθρια ὕψη,
 κ' εἰς τῆς Ἰδης τὸ ὄρος,
 ὅπου ἦν ὁ ἐρώμενος,
 κατὰ γῆς σ' ἀποθέτει.

Τρέμ' εἰς θάμβος ὀρώων θεάμ' ἀσύνηθες
 νέος αἴφνης βοσκὸς κάλλη ἀμώμητα.

Τὸν Ἀγγλίην ὡς εἶδεν
 ἢ θεὰ ἐμαράνθη,
 καὶ εἰς πόθους τὸ βλέμμα της
 γλυκεροὺς ἀπεσβέσθη.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Αὐτοῦ καὶ μὴ παρέκει, ἱεροόδουλοι.
 Δὲν εἶμαι λάτρις τῆς Πανδήμου ἐνθεομος.
 Τὴν Οὐρανίαν Ἀφροδίτην ψάλατε,
 ἂν μεταξύ σας εἶναι τις δυνάμενος
 νὰ τὴν ὑμνήσῃ, εἰδὲ μὴ ἀπέλθετε.

ΣΚΗΝΗ Η΄.

Οἱ τῆς προλαβούσης σκηνῆς καὶ ἈΡΙΩΝ, ὅστις παρουσιάζεται
 αἴφνης κρατῶν κιθάραν καὶ ψάλλει. Ἀπαντες μένουσιν ἐκ-
 στατικοὶ πρὸς τὴν ἐμφάνισιν, καὶ ὑποχωροῦσιν εἰς τὰ πλάγια
 καὶ ἐνδότερα τῆς σκηνῆς, ὥστε μένει αὐτὸς ἐν τῷ μέσῳ.

ΑΡΙΩΝ.

Αὗται νὰ ψάλλουν
 δὲν ἔμαθον ὕμνους,
 ὦ βασιλεῦ,

τῆς Οὐρανίας θεᾶς Ἀφροδίτης.
 ὦ ἱερόδουλοι, εἰς Κασταλλίας
 νάματα πότε ἐλούσθητε σεῖς;
 Διὸς σᾶς θυγάτηρ
 ἐνέπνευσε Μοῦσα;
 κιθάρας σᾶς κροῦσιν
 ἐδίδαξε Φοῖβος;

Ἔμνον τὸ στόμα
 νὰ ψάλλῃ γνωρίζει
 τοῦ ποιητοῦ.

Μόνῃ ἀξί' ἀθανάτων κιθάρα
 εἶν' ἢ ἐξ ἧς διθυράμβων προχέεται
 μέλος γλυκὺ καὶ αὐτόματον, ὡς
 τὸ νᾶμα τὸ πάλαι
 ἐκ τῆς Ἰπποκρήνης
 ὑπὸ τοῦ Πηγάσου
 τὸν πόδ' ἀναβρῦσαν.

Κύαθον οἴνου
 εἰς τοῦ Διονύσου
 τὸν αἰδόν.

Τὴν κεφαλὴν μὲ κισσοῦ καὶ μὲ ῥόδων
 δότε νὰ στέψω, παρθένοι, στεφάνους.
 Εἰς τὸν Διόνυσον θέλω σπονδὴν
 νὰ κάμω πλουσίαν.
 Τὸν Βάκχον, τὰς Μούσας
 καὶ τὴν Οὐρανίαν
 ὑμνῶ Ἀφροδίτην.

Ὁ οἰνοχόος ἐγγέει καὶ δίδει οἶνον εἰς τὸν Ἀρίονα. Ἡ Κλεοβον-

λίγη στέφουσα αὐτὸν μὲ στέφανον κισσοῦ καὶ ῥόδων ἀναγνωρίζει ὡς τὸν Ἀρίωνα.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Θεοὶ μεγάλοι! Ὁ Ἀρίων, πάτερ μου!

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Πῶς λέγεις; ὁ Ἀρίων; ὦ Ἀρίων μου,
καλῶς μᾶς ἦλθες! Πῶς τὸ ξένον θέαμα;
Ἐκ τῶν νεκρῶν ἀνέστης; Εἰς τὴν θάλασσαν
ληστεύσαντές σε πειραταί, ἠκούσαμεν,
σὲ ἐρῆψαν. Τίς τῶν θεῶν σε ἔσωσεν
ἐκ τοῦ θανάτου; Εἰς τὸν Ποσειδῶνα ἢ
εἰς τίνα χρεωστοῦμεν τὴν θυσίαν; ὦ Α,
ζητεῖ νὰ ψάλλῃ. Κόρη, εἰς τὴν κλίνην σου.
Σιώπα, ἤσυχία. Σιωπήσατε,
ὁ κισσοφόρος τὸν κατέλαβε Θεός.

Πάντες ἐν θρησκευτικῇ σιωπῇ ἀτενίζουσι πρὸς τὸν Ἀρίωνα.
Οὗτος μένει στιγμᾶς τινὰς ἐκστατικός. Αἴφνης ἀνακρούεται
καὶ ψάλλει.

Τίς τὰς ἡμέρας
νὰ κόψῃ τοῦ ψάλτου
εἶν' ἱκανός;

Ἡ κορυφή, ἣν ἀθάνατοι χεῖρες
ἔψαυσαν, ἣν ὁ υἱὸς τῆς Σεμέλης
στέφει μὲ κλάδον κισσοῦ, ἱερά.

Τὸν Βάκχον, κιθάρα,
τὸν σώστην ὑμνῶμεν.

Τὸν κίνδυνον λέγε
καὶ θαῦμα τὸ ξένον.

Πλέουσα ἤγεν
 ἐμὲ Κορινθίων
 ναῦς πειρατῶν.

Χεῖρας ἐπάνω μου θέτουν ἀνόμους
 οἱ πειραταί, τὸν χουρόν μου ἀρπάζουν,
 καὶ μελετῶσι σφαγὴν κατ' ἐμοῦ.

Λαβὼν τὴν κιθάραν
 κισσόστεπτος κρούω,
 καὶ ἔκστασις ἔχει
 τοὺς ἄνδρας καὶ θάμβος.

Χεῖλη τὰ πρῶην
 προσφέροντα φόρον,
 μένουν νεκρά.

Χεῖρες αἱ πρῶην σφαγὴν ἀπειλοῦσαι
 αἴφνης ἀκίνητοι μένουσι τότε.
 ῥίπτου' ἐντὸς τῆς θαλάσσης εὐθύς.

Δελφίν μ' ἐπὶ νώτων
 δεξιόμενος φέρει,
 καὶ σώζει τὸν Βάικχου
 τὸ κράτος ὑμνοῦντα.

Χαῖρέ μοι χαῖρε,
 ὦ Ἰακχε Βάικχε,
 Βάικχε ἰώ!

Δέσμιον, νέον ποτὲ παραστάντα,
 πάγκαλον, μόλις ἠβῶντα, εἰς Νάξον
 ἦγον καὶ σὲ πειραταὶ Τυρσηνοί.

Ἐκεῖ τὰ δεσμά σου
 αὐτόματα πίπτουν,

καὶ φαίνεσ' ἑξαίφνης
βρουχώμενος λέων.

Αἴφνης εἰς ὄλον
ἐχύθη τὸ πλοῖον
οἶνος γλυκύς.

Κλήματα κρέμανται εἰς τὸ ἰστίον,
φαίνονται ὄλ' οἱ σκαλμοὶ μὲ στεφάνους.
καὶ ἐνεπλέχθ' εἰς κισσὸν ὁ ἰστός.

Ὁ λέων βρουχᾶται,
κ' εὐθύς εἰς τὸ μέσον
τοῦ πλοίου ἀγρία
παρίσταται ἄρκτος.

Τότε δὴ τότε
κατέλαβε τροῦμος
τοὺς πειρατὰς.

Τρέμοντες ὑπῖπτον ἔντος τῆς θαλάσσης,
καὶ μεταβάλλονται ὄλ' εἰς δελφίνας.

Χαῖρε, Διὸς καὶ Σεμέλης υἱέ!

Καὶ πάλιν τὸ κράτος
τὸ σὸν ὁ Ἄριων
θὰ ψάλλῃ πολλάκις.
Ἰώ, Βάκχε Βάκχε!

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ δραμὸν πρὸς τὴν θύραν, ὅπου ἐφάνη τις.

"Α, ἤλθες; τῶρα; πότε ἤλθες; ἔλαβες
ἀπόκρισιν;" Α, ἔχεις.

Δαμβάνει παρὰ τοῦ ἀνθρώπου χάρτην, ὃν ἐκπύξας ἀνα-
γινώσκει.

Ἄποτρόπαιον!

Ὁ Περίανδρος φαίνεται εἰς μεγάλην ταραχήν, ἅπαντες οἱ συμπόται ἐγείρονται καὶ ὑποχωροῦσιν εἰς τὰ μύχια τῆς σπηνῆς.

"Α! ἐννοῶ· ἀκόμη θέλει χρήματα,
θέλει χρυσὸν ἀκόμη. — Λάβε κ' ὕπαγε.
— Ἄλλ' ὄχι, μείνον. Βλέπεις; ἐλησμόνησα.

Ἡμεῖς ἀπόψε ἔχομεν συμπόσιον,
καὶ ὅμως γοῖφους δὲν ἐπρότεινε κανεῖς
ἀκόμη οὐδ' αἰνίγματα. Καθίσατε.
Θὰ σᾶς προτείνω γοῖφον, γοῖφον ἔξοχον.

"Ὅστις τὸν λύση ἔχει τρία τάλαντα.

Ἀναγινώσκει τὸν γόρτην.

"Ὀλβιος ἦτο ἐκεῖνος ὁ Κύψελος ὁ Ἡσιδης,
τοῦ Περίανδρου πατῆρ, βασιλεὺς τῆς πλουσίας Κορίνθου,
οὗτος κ' οἱ παῖδες αὐτοῦ, ἀλλ' οἱ παῖδες τῶν παίδων του ὄχι."

Τὸν ἐννοεῖτε σεῖς τὸν γοῖφον τοῦτου; Τίς
τὸν ἐννοεῖ; τὸ εἶπα, ἔχει τρία τάλαντα.
Σκεφθῆτε.

Ἄπαντες σιωπῶσιν.

ἀλλ' εἰς μάτην· δὲν τὸ λύετε.
Δὲν μένει ἄλλο εἰμ' εἰς τὸν Ψαμμήτιχον
τὸ αἶνιγμα νὰ στείλω εἰς τὴν Αἴγυπτον.
Ἱερογλυφικὰ τοιαῦτα δύνανται
νὰ λύσουν τῆς Αἰγύπτου μόνον ἱερεῖς.
Καὶ ὅμως — δότε μοι, τὸ εὔρηκα ἐγώ.
Εἰς τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν ἀπέστειλα
μὲ δῶρα ἄνθρωπόν μου καὶ ἐξήτησα

χρησμὸν περὶ τοῦ οἴκου μου. Ὁ ἄνθρωπος ἀντὶ χρησμοῦ τὸν γριῶνον τοῦτον μ' ἔφερεν.

“Ὀλβιος ἦτο ἐκεῖνος ὁ Κύψελος ὁ Ἡετίδης, τοῦ Περιάνδρου πατήρ, βασιλεὺς τῆς πλουσίας Κορίνθου, οὗτος κ' οἱ παῖδες αὐτοῦ, ἀλλ' οἱ παῖδες τῶν παίδων του ὄχι.”

Τί λέγει; Ἦτο ὄλβιος ὁ Κύψελος ὁ Ἡετίδης, ἦγουν ἦτο εὐτυχής. Καὶ διὰ τί; διότι ἦτο ὄλβιος, τουτέστιν εἶχε πλοῦτον, ἦτο πλούσιος. Καὶ σὺ αὐτός, Κυψέλου παῖ, Περιάνδρε, εἶς' εὐτυχής, διότι εἶσαι πλούσιος, καὶ ἐνθυμῆσαι κάποτε καὶ τῶν Δελφῶν τὸ φιλικὸν μαντεῖον. Ὅθεν βασιλεὺς καὶ τῆς πλουσίας πόλεως διατελεῖς. Ἄλλ' οἱ υἱοί σου πλέον οὔτε ὄλβιοι θὰ ἦναι, οὔτε τῆς Κορίνθου βασιλεῖς, διότι σὺ μὲν εἶσαι πλούσιος, Περιάνδρε, καὶ βασιλεὺς πλουσίας πόλεως, ἀλλὰ ἐγὼ, ἢ τῶν τυράννων ἄσπονδος ἐχθρά, ἢ μυστικὴ τῶν Δωριέων συνεργός, ἢ συνωμότις τῶν Ἡρακλειδῶν, ἐγὼ ἢ ἱερὰ παρθένος, ἢ Πυθία, φεῦ, ἐγὼ εἶμα πτωχὴ καὶ θέλω χρήματα. Ἡ χρησιμοδότης κόρη, τοῦ Ἀπόλλωνος τὸ στόμα θέλει καὶ αὐτὸ τροφήν, χρυσὸν νὰ φάγῃ θέλει πρῶτον κ' ἔπειτα χρυσοῦν χρησμὸν νὰ προφητεύσῃ. Δός μοι ὄλβον σὺ,

νὰ δώσω ὄλβον εἰς τὰ τέκνα σου κ' ἐγώ.
 Τὸ νόημά σου εὗρηκα; ἐνόησα
 τὸ σκοτεινόν σου αἰνίγμα, Πυθία μου;
 Σεῖς τῆς Κορίνθου τῆς πλουσίας κάτοικοι,
 σεῖς τῆς Πυθίας οἱ φορολογούμενοι,
 ἢ λύσις μου τοῦ γρίφου πῶς σᾶς φαίνεται;
 Δὲν ὁμιλεῖτε; τί; ἀπεβωβάθητε;
 Καταλαμβάνω· εἶσθε σύμφωνοι, ἀλλὰ
 φοβεῖσθε μὴ ζητήσω τρία τάλαντα.
 Μὴ τρέμετε, μὴ χάνετε τὸ χρῶμά σας.
 Ὁ Θησαυρός μου ξῆ καὶ εἰς τὰς φλέβας του
 ἀκόμη ῥέει αἷμα, οὐδ' ἡ Πυθική
 ἀκόμη βδέλλα ὅλον τ' ἀπεμύζησε.

Πρὸς τὸν κομιστὴν τοῦ χρησμοῦ.

Ὅπισθ λάβε τὸν χρησμὸν καὶ χορήματα,
 εἰς τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν ἐπίστρεψον,
 κ' εἰπὲ εἰς τὴν Πυθίαν. Ὁ Περίανδρος
 ὁ Κυψελίδης, τῆς Κορίνθου βασιλεὺς,
 τοῦ Δελφικοῦ μαντείου τὴν ἰέρειαν
 προσαγορεύει. Ἐλαβε τὸν τριστιχον
 χρησμὸν σου καὶ ἀνέγνωσε καλῶς, ἀλλὰ
 οἱ στίχοι σου, νομίζει, οἱ ἐξάμετροι
 δὲν στέκουν εἰς τοὺς πόδας τῶν, εἶναι χωλοί.
 Θεοῦ γνωρίζει ὅτι ἱαματικοῦ
 ἰέρεια καλεῖσαι τοῦ Ἀπόλλωνος,
 κ' εἶσαι χειροῦργος δεξιᾶ. Χρυσὸν ἰδοὺ
 σοὶ στέλλει τώρα ἄφθονον. Τῶν μαντικῶν
 ἐπῶν σου τοὺς δακτύλους ἐπιχρῶσον,

εἰς τοῦ χρησμοῦ τοὺς πόδας τοὺς χωλαίνοντας
χειρουργικὴν, Πυθία, κάμ' ἐγχείρησιν,
εἰς τὰς πληγὰς χρυσῶν σου λόγων βάλσαμον
ἐνστάλαξον, καὶ ἐπιδέσμους ἔπειτα
χρυσοῦς περιτιθεῖσα, κάμε τὸν χολὸν
χρησμὸν ἀρίτιπον. "Ἐρῶ σο καὶ πάχυνε."
Ἐδῶ ἀκόμη; ἀπ' ἐμπρός μου ὕπαγε·
δὲν θέλω νὰ σὲ βλέπω. "Ἐρῶ" ἐς κόρακας.

Τῷ δῖπτε τὸν χρησμὸν μετὰ περιφρονήσεως. Ὁ ἄνθρωπος
περίφοβος ἀναλαμβάνει χαμόθεν αὐτὸν εὐλαβῶς.

ὦ τέκνα μου, ὦ τέκνα, τὰς ἡμέρας σας
ἐπαπειλοῦσι. Τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν
μὲ δῶρα οἱ ἐχθροὶ μου διαφθείραντες,
συνωμοσίαν καθ' ὑμῶν ἐν τῷ κρουπῷ
χαλκεύουσιν. Εἰς τοῦ πατρὸς σας δράματε,
νιοὶ μου, τὰς ἀγκάλας. Εἰς τὸν κόλπον μου
ἐλθέτε νὰ σᾶς κρύψω, πρὶν τὰ ὄρατα
σᾶς φθάσουν βέλη τῶν ἐχθρῶν μου. "Ἐλθετε.
Λαμβάνει εἰς τὰς ἀγκάλας τὰ τέκνα του.

Σᾶς ἔχω τέλος πάντων εἰς τοὺς κόλπους μου.
ὦ! τὴν στιγμήν αὐτὴν τὴν περιέμενον
πρὸ τόσων τόσων χρόνων. Σᾶς εὐχαριστῶ,
θεοὶ μεγάλοι, δέν μοι τὴν ἠρνήθητε.
Εἰς τὴν στιγμήν αὐτὴν τὴν πολυτίμητον,
τὴν τρισολβίαν ἔχω ὅ,τι ποθητὸν
καὶ ὅ,τι προσφιλὲς εἰς τὸν Περίανδρον
ἀκόμη ἀπομένει. Εἶμαι εὐτυχής!
Πυθία, ἀληθεύεις, εἶμαι εὐτυχής,

εὐδαίμων! καὶ τὴν εὐτυχίαν μου αὐτὴν
δέν με τὴν ἀφαιροῦσιν ὅλοι οἱ θεοί,
ἐν ὅσῳ τοῦ ἡλίου ὁ Περιάνδρος
τὸ φῶς ἀκόμη βλέπει.

ΑΡΙΩΝ.

ὦ, ἀλλοίμονον!

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Ποία φωνὴ πενθίμη! Τίς ἐδῶ τολμᾷ
τοῦ Περιάνδρου τὴν χαρὰν με στεναγμοῦς
πενθίμους νὰ ταράττη; — ὦ Ἀρίων μου,
ὦ ποιητὰ μου φίλτατε! ἦσο ἐδῶ;
Εἶδες λοιπὸν τὰ τέκνα μου;

ΑΡΙΩΝ.

Ἀλλοίμονον!

Εἶδον τὰ τέκνα, κ' εἶδον τὸν πατέρα των
εἰς τὴν χαρὰν καὶ εἰς τὴν εὐτυχίαν του
ὑπερφιάλως οὕτω καὶ ὑβριστικῶς
τὰ ὅρια τοῦ μέτρου ὑπερβαίνοντα
καὶ βλασφημοῦντα.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Ἐχασες τὰς φρένας σου;

ΑΡΙΩΝ.

Φοβοῦ τὸν φθόνον τῶν θεῶν, Περιάνδρε,
καὶ τὴν ἐκδίκησίν των!

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Ἄ, ἐνόησα.

Εξέρχεται.

ΑΡΙΩΝ.

Εἰς τοῦ ὀρίζοντος τᾶκρον
φαίνονται πέραν
σύννεφα μαῦρα.
Φέρουσιν ἄρα

ὄμβρον, ὃν χέρος διψῶσα ποθεῖ;
ἢ ἔνδον κρύπτουν τὸν κεραινόν,
τὴν ὑψικόμον ὅστις
δοῦν τοῦ βουνοῦ θὰ ἐμπρήσῃ ἐνσκήψας;

Σκέπε τοῦτον τὸν οἶκον,
ἀλεξίκακε Ζεῦ σὺ!

Τῶν διθυράμβων ὁ ψάλτης ἔδω
πολλάκις εὖρε φιλόξενον σκέπην.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ πρὸς τοὺς δορυφόρους οὓς ἐπανέρχεται ἄγων.

Καθεύξατέ τον εἰς τὸ δεσμοκτήριον.

ΚΛΕΟΒΟΥΑΙΝΗ.

ὦ πάτερ, τὸν Ἀρίονά μας;

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Ἄλλοτε
νὰ μάθῃς, ὅταν ἦσ' ἐνώπιον ἐμοῦ,
καλλίτερον νὰ φέρεσαι.

ΚΛΕΟΒΟΥΑΙΝΗ.

ὦ πάτερ μου!

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Καὶ νὰ γνωρίσῃς ὅτι, ψευδοποιητά,
τῶν πειρατῶν τοὺς μύθους καὶ δελφίνων σου
εἰς τοὺς εὐπίστους τῆς Ἑλλάδος δύνασαι
λαοὺς νὰ ψάλλῃς, ὅχ' εἰς τὸν Περίανδρον.

ΚΛΕΟΒΟΥΑΙΝΗ.

ὦ πάτερ!

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Τέκνον, ἄφες τον, ἀνάξιος
 τῆς συμπαθείας εἶναι καὶ ἀγάπης σου.
 Εἶναι ἐχθρός σου, κόρη μου, εἶν' ἄσπονδος,
 ὦ τέκνα μου, ἐχθρός σας. Ὅλ' οἱ ποιηταὶ
 καὶ μάντιες εἶναι τοῦ αὐτοῦ φουράματος.
 Ἄλλ' ὁ πατήρ ἐφ' ὅσον εἰς τὸν κόλπον του
 αὐτὸν σᾶς θλίβει, τέκνα, τὸν γεροντικόν,
 καὶ μὲ θεομὰ τὸ πρόσωπόν σας δάκρυα
 ἀσπάζεται, μὴ τοὺς φοβείσθε. Ἄφετε
 μὲ τὰς κακὰς νὰ τρέφονται ἐλπίδας των.
 Υἱοί μου, θύγατέρο μου! — Εἶμαι εὐτυχής!
 Μένει κρατῶν εἰς τὰς ἀγκάλας τὰ τέκνα του καὶ βεβυθισμένος
 εἰς ἕκστασιν χαρᾶς.

ΛΗΩΝ.

Φεῦ! εὐτυχής ἦτο οὕτω

καὶ ἡ Νιόβη.

Οὕτω κ' ἐκείνη

εἰς τὰς ἀγκάλας

εἶχε τὰ θάλλοντα τέκνα αὐτῆς.

Κ' εἰς τὴν μητέρα χλεύην πικρὰν
 τοῦ Ἀπόλλωνος εἶπε.

Πλὴν ὁ Ἀπόλλων παρεῖδε τὴν ὕβριν;

Σκέπε τοῦτον τὸν οἶκον,

ἀλεξίκακε Ζεῦ σύ!

Τῶν διθυράμβων ὁ ψάλτης ἐδῶ

πολλάκις εὔρε φιλόξενον σκέπην.

Τῶν ἐλαφρόνων ἀνθρώπων
 οὔτω δειλαίως
 κούφας τὰς φρένας
 τίς παρατρέπει;
 Σὺ, ὦ ἀμείλικτε κόρη Διός,
 Ἄτη ἀγρία! Κούφ' εἰς τὴν γῆν
 δὲν ἐγγίζεις τοὺς πόδας,
 φέρεσαι εἰς τὸν ἄερα ταχεῖα,
 κ' ἐλαφρῶς ἐπιψαύεις
 μ' ὀλεθροῖαν παλάμην
 τετυφωμέναις θνητῶν κεφαλῆς.
 Φρικώδης εἶσαι Διὸς τέκνον, Ἄτη!

“Ὀλβιος ἦτο ἐκεῖνος ὁ Κύψελος ὁ Ἡετίδης,
 τοῦ Περιάνθου πατήρ, βασιλεὺς τῆς πλουσίας Κορίνθου,
 οὔτος κ' οἱ παῖδες αὐτοῦ, ἀλλ' οἱ παῖδες τῶν παίδων του ὄχι.”

ΚΑΤΑΠΕΤΑΝΝΥΤΑΙ Η ΔΥΛΑΙΑ.

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΣΚΗΝΗ Α΄.

Ανλή οίκιας Περιάνδρον παρὰ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως. Εἵσοδος τῆς οίκιας δεξιᾷ τῆς σκηνῆς. Πρὸ τῆς οίκιας βωμός. Τὸ τεῖχος κυκλοῦται εἰς τὰ μύγια τῆς σκηνῆς, καὶ εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ πύλη. Ἀριστερόθεν τῆς σκηνῆς δένδρα, ἔδρα μαρμαρίναι καὶ ἀγάλματα.

ΛΡΣΙΝΟΗ.

Ἴδού, Ἐνάδνη τέκνον μου, ἐφθάσαμεν
εἰς τὴν ὥραϊαν τέλος πάντων Κόρινθον,
καὶ εἰς ἑν ἀσφαλείᾳ εἰς τὰ τεῖχη τῆς.
Καταντικρὸν ἰδού ἡ Ἀκροκόρινθος
μὲ τὰ λαμπρά της τεῖχη καὶ μὲ τοὺς ναοὺς.
ὦ! τί ὥραϊα καὶ πλουσία, κόρη μου,
αὐτὴ ἡ πόλις εἶναι. Εἶδες κτίρια,
στοὰς λαμπράς, οἰκίας μεγαλοπρεπεῖς,
ἀγάλματα, τεμένη κ' ἱερὰ θεῶν!
Τί πληθος εἰς τοὺς δρόμους καὶ τί θόρυβος!
Τί γυναικῶν στολίδια κ' ἐνδύματα
ὥραϊα καὶ λαμπρά! Θαρῶ εἰς τῶνειρον
τὰ βλέπω ὅλα. Ἐν συγκρίσει πρὸς αὐτὴν
τὴν πόλιν εἶναι κόμη ἡ Ἐπίδαυρος.
Ἐδῶ εἶν' ἡσυχία καὶ παράμερος
αὐτὸς ὁ τόπος. Βέβαια τὸ οἶκημα

πλουσίου Κορινθίου εἶν' ἐδῶ αὐτό.
 Ὀλίγον ἐκ τοῦ κόπου νὰ ἀναπαυθῆς
 εἰς τὴν λιθίνην ταύτην ἔδραν κάθισον,
 κ' ἐγὼ θὰ ἐρωτήσω κανέν' ἄνθρωπον
 ποῦ εἶναι τοῦ τυράννου τὰ ἀνάκτορα.

ΕΥΑΔΝΗ.

Ὡς θέλεις προῶξον, Ἀρσινόη, σύ· ἐμὲ
 τί μ' ἐρωτᾷς; Ὁ νοῦς μου εἶν' ἐμβρόντητος,
 τεταραγμένος. Ὑπαγε, καὶ κάθημαι
 προσμένουσά σε.

Κάθηται εἰς ἔδραν μαρμαρίνην. Ἡ Ἀρσινόη ἐξέρχεται.

ὦ θεοὶ αἰῶνοι!

Ἐγείρεται αἴφνης.

Τί βλέπω, Ἀρσινόη; — Οἴμοι, ἔφυγε.
 Δὲν εἶν' ἐκεῖνος, Ἀπολλων, ἢ ὄνειρον
 μὴ βλέπω; ὦ, ἐκεῖνος εἶναι κρυφθῆτι,
 Εὐάδνη. Μοῦ ἐλύθησαν τὰ γόνατα!

Ἐποχωρεῖ καὶ κρύπτεται ὀπίσω τῆς σκηνῆς.

ΣΚΗΝΗ Β'.

ΛΥΚΟΦΩΝ, ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ καὶ ΟΙΚΕΤΗΣ αὐτοῦ ἐξέρχονται τῆς οἰκίας.

ΟΙΚΕΤΗΣ.

Ὡς δοῦλός σου πιστὸς αὐτὰ ἐτόλμησα
 νὰ σοὶ ἐκθέσω, βασιλεῦ, πρὸς γυνῶσίν σου.
 Τὴν κεφαλὴν μου λάβε, ἐὰν ψεύδωμαι.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Σὲ ἤκουσ', ἄγε.

Ὁ οἰκέτης εἰσέρχεται εἰς τὴν οἰκίαν.

Τίς τὰς φρένας του κακός,
θεοί, ταράττει δαίμων; Ὁ Περίανδρος
ἀποκηρύττει τοῦτον τὸν παράφρονα.

Τίός μου ὄχι, αἰμά μου δὲν εἶν' αὐτός.

Ἀποβλέψας πρὸς τὸν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς σκηνῆς περιπατοῦντα
καὶ εἰς τὸν διάλογον ὅλως ἀπροσεκτήσαντα Λυκόφρονα.

Ὁ μὲν παράφρων, οὗτος δέ, ὡς ἐκλιπὼν
τοῦ Τροφωνίου τὸ μαντεῖον πρὸ μικροῦ,
πλανᾷται τεθλιμμένος καὶ μελαγχολῶν,
οὐχὶ ἐν ζῶσι ζῶν, ἀλλ' ὡς σκιά νεκροῦ,
ἀνακληθεῖσα ἐκ τοῦ Ἄδου εἰς τὴν γῆν.

ΣΚΗΝΗ Γ'.

Οἱ τῆς προλαβούσης σκηνῆς καὶ Ἀρσινόη.

ἈΡΣΙΝΟΗ.

Ἐδῶ, μοι εἶπαν, εἶναι τὸ παλάτιον
τοῦ Περιάνδρου.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Ναί, τί θέλεις;

ἈΡΣΙΝΟΗ.

Ἦθελα

τοῦ βασιλέως τὸν υἱὸν Λυκόφρονα.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ἦ Ἀρσινόη;

ΑΡΣΙΝΟΗ.

ὦ *Λυκόφρον!*

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Σὺ ἰδῶ;

Εἰπέ, τί θέλεις εἰς τὴν Κόρινθον;

ΑΡΣΙΝΟΗ.

Ζητῶ,

Λυκόφρον, σέ.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

*Μοὶ φέρετε ἴσως γράμματα
τοῦ πάππου μου.*

ΑΡΣΙΝΟΗ.

*Τοῦ πάππου σου; Ἀλλοίμονον
εἰς τὴν ἀθλίαν Ἀρσινόην, ὃ Προκλῆς
ἂν μάθῃ ὅτι ἤλθον εἰς τὴν Κόρινθον.*

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

*Τί τρέχει, Ἀρσινόη; Φαίνεσ' ἔμφοβος.
Εἰπέ, τί τρέχει;*

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

*Γύναι, εἰς τὴν Κόρινθον
ἀφ' οὗ εἰσηλθες ἄπαξ, εἶσαι ἀσφαλῆς.
Ὅτι νὰ εἶπῃς ἔχεις, λέγε ἄφοβα.
Ἵπὸ τὴν σκέπην εἶσ' ἐμοῦ.*

ΑΡΣΙΝΟΗ ὑπερορῶσα ἀγερώχως τὸν Περιάνδρον.

*Τίς εἶσαι σύ,
καὶ πεποιθότως οὕτως εἰς τὴν δύσμοιρον.
προσφέρεις Ἀρσινόην σκέπην ἀσφαλῆ;
Γνωρίζεις ἂν κατόπιν μου ὀλόκληρον*

ὁ γηραιὸς τῆς Ἐπιδαύρου τύραννος
στρατὸν ἐπάγει, θέλων ἐκ τῆς σκέπης σου
νὰ μὲ ἀρπάσῃ; Ποῖος εἶσαι, ἄνθρωπε;

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Εἶν' ὁ πατήρ μου, Ἀρσινόη.

ΑΡΣΙΝΟΗ ὡς ἐμβρόντητος.

Βασιλεῦ

σοφὲ καὶ ἰσχυρὲ καὶ περιώνυμε!

Καθ' ἑαυτήν.

Δὲν ἔχω πῶς ν' ἀρχίσω. Εἰς τὰ Τάρταρα
νὰ ἤμαι προετίμων, πρὶν εἰς τὴν δεινὴν
ἐμπέσω ταύτην ἀγρουξίαν. Σόφισον
τάς φρένας μου σύ, Ἀφροδίτη. — Βασιλεῦ
σοφὲ καὶ ἰσχυρὲ καὶ περιώνυμε!

Εἰς χώρην τῆς Ἀσίας ἄγνωστόν τινα
ὑπῆρξάν ποτε πάλαι δύο τύραννοι
πλησιοχώρων βασιλείων συγγενεῖς.
Ὁ μὲν τῶν βασιλέων ἦτο ἄτεκνος,
ἀλλὰ ὠραῖον εἶχε τι κοράσιον
εἰς τὴν κηδεμονείαν του, τὴν ὄρφανὴν
ἀνεψιάν του, ἣν ὡς τέκνον ἴδιον
καὶ μᾶλλον ἔτ' ἠγάπα. Εἰς τ' ἀνάκτορα
τοῦ βασιλέως τούτου ἀνετράφησαν
μετὰ τῆς κόρης, ὡς ἐνὸς κορμοῦ βλαστοί,
καὶ δύο τοῦ ἐτέρου ἄνακτος υἱοί,
φυγάδες τῆς ἐστίας τοῦ πατρὸς αὐτῶν
ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων. Τὰ καθ' ἕκαστα

νὰ εἶπω τῶρ' αὐτῆς τῆς συμβιώσεως
 καιρὸς δὲν εἶναι. Ἄγαθός, εὐτράπελος,
 ὠραῖος καὶ χαρίεις ὁ νεώτερος
 τῶν δύο τούτων ἀδελφῶν, τὸ καύχημα
 τῆς ὀρφανῆς κ' ἢ δόξα ἦτο κ' ἢ χαρὰ.
 Μὲ τί παλμοὺς καρδίας καὶ σκιρτήματα
 τὸν ἄλλον ἀδελφόν της τοῦτον ἤκουεν
 εἰς τὰς παλαίστρας καὶ εἰς τὰ γυμνάσια,
 εἰς τοὺς ἀγῶνας καὶ εἰς τὸ κυνήγιον
 νικῶντα τοὺς ὀμηλικᾶς, ἢ ἔβλεπε
 μὲ χάριν ἀπερίγραπτον ἢ ἔφιππον
 ἐλεύνοντα αὐτὸν ἢ ἐπὶ ἄρματος!
 Καὶ ὅτε μὲ τὸν φίλον τὸν Εὐήρατον
 ἐξήρχετο ἐκεῖνος, ἢ κοράσιον
 αὐτῆ ἀθῶον τότε, ταῦτα ἔλεγεν
 "ὦ! διὰ τί δὲν ἐγεννήθην παῖς κ' ἐγώ,
 θεοὶ μεγάλοι; Παῖς ἂν ἦμην, μὲ αὐτὸν
 θὰ συνεγυμναζόμην, μὲ ἀκόντιον
 καὶ τόξον εἰς τὸ δάσος κυνηγὸς κ' ἐγὼ
 θὰ ἔτρεχον μ' ἐκείνον, θὰ συνίππευον,
 θὰ συνεγέλων καὶ θὰ συνεχόρευον,
 καὶ τὰ συχνὰ ὠραῖά του φιλήματα
 ἐγὼ θὰ εἶχον, ὄχι ὁ Εὐήρατος!"
 Καὶ ταῦτα ἢ παῖς λέγουσα εἰς δάκρυα
 ἐτήκετο θεομά. Ἄλλ' αἴφνης ἤρχετο
 ἐκεῖνος εἰς τὸν οἶκον πάλιν, καὶ εὐθύς
 ὁ νεφελώδης οὐρανὸς ἠθροιάζε,
 καὶ εἰς τῆς κόρης πάλιν τὴν μορφὴν χαρᾶς

ἀκτινοβόλος ἥλιος ἀνέτελλε.

Πολλὰ παρηλθον οὕτως ἔτη ἕκτοτε,
πλὴν μὲ τὰ ἔτη συμπαρηλθε κ' ἢ χρυσῆ
κ' εἰς ὄνειρα εὐδαιμονίας πλέουσα
ἐκείνη ἡλικία, καὶ ἡ πρώην παῖς
νεᾶνις εἶχε γίνῃ ἤδη ὄριμος.

Πρὸς τὸν ἡγαπημένον τῶρα ἀδελφὸν
δὲν ἦτο πλέον ἄνθος ἡ καρδιά της,
συνεπτυγμένον ἔτι εἰς τὴν κάλυκα,
καὶ σπεῦδον μετὰ σφοδρῶς πρὸς ἐξάνθησιν,
ἀλλ' ἦτο ῥόδον ἐκπτυχθὲν εἰς καλλονῆς
καὶ εὐωδίας φύλλα, μάτην πάσχον δὲ
μὲ τὴν πορφύραν τῆς αἰδοῦς τὸ κάλλος της
να κρύψῃ καὶ κρατήσῃ ἔνδον ἑαυτοῦ
τὴν ἀπαταιμιζομένην εὐωδίαν του.

Ἦτο ἀπὸν ἐκεῖνος; τὸν ἀνέμενευ
ἀδημονοῦσα ἤρχετο; ἐκρύπτετο.

Τὸν στέφανόν του πλέκουσα ἐξώδενε
πολλάκις ὄρας ὀλοκλήρους, ἀλλ', ἐν ᾧ
τὴν κεφαλὴν του ἔστρεφεν, ἀντί, ὡς πρῖν,
τὴν κόμην διαιροῦσα τὴν εὐβόστρουχον
αὐτοῦ, να τὸν θωπεύῃ καὶ καταφιλή,
αἱ ῥαδιναί της χεῖρες ἔτρεμον, καί, ἂν
ἐκεῖνος τὴν ἐφίλει, ἔστρεφε χαμαὶ
ἐρυθριῶσα ὑπ' αἰδοῦς τὸ πρόσωπον.

Μὲ ἓνα λόγον τὸν ἡγάπα, βασιλεῦ.

ΛΥΚΟΦΩΝ.

Ἦ Ἀρσινόη!

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ καθ' ἑαυτόν.

Ποῖον χελιδόνισμα

εὐστρόφου γλώσσης! — Λέγε, γύναι. Ἐπειτα;

ΑΡΣΙΝΟΗ.

Εἰς τὴν ἐστίαν τοῦ πατρὸς οἱ ἀδελφοὶ
αὐτοὶ ἀνακληθέντες ἐπιστρέφουν, καὶ
— ὦ Ἀφροδίτη, τίς ποτε θνητὸς πληγείς
μὲ βέλος τοῦ νιοῦ σου μένει ἄτρωτος
καὶ ν' ἀντιστῆ ἰσχύει πρὸς τὴν ἄμαχον
ἐπήρειάν σου; — μόνη εἰς κατήφειαν
καὶ ὀδυρομῶς καὶ θρήνους ἢ ταλαίπωρος
νεᾶνις παρεδόθη, καὶ τὸν θάνατον
ἐπεκαλεῖτο ἄπελπις.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Ἐκεῖνος δὲ

ὁ νέος, Ἀρσινόη, ὁ ἐρώμενος,
εἶπέ μοι, τὴν ἠγάπα, ἢ τὴν ἔβλεπεν
ἀδιαφόρως;

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Τὴν ἠγάπα, πάτερ μου,
ναί, τὴν ἠγάπα, τὴν ἠγάπα πάντοτε,
καὶ πρότερον, ὅποτε δὲν ἐγνώριζεν
εἰς ἀνταγαπᾶται, καὶ τὴν σήμερον
μανθάνων ὅτι ἠγαπᾶτο, μὲ χαρὰν
τὸν ἐρωτά του τὸν κρυπτὸν ὁμολογεῖ.

ΣΚΗΝΗ Δ΄.

Οἱ τῆς προλαβούσης σκηνῆς καὶ ΕΥΛΑΝΗ, ἣτις, ὄπισθεν τῆς σκηνῆς ἀτακονστοῦσα, προχωρεῖ κατὰ μικρὰν εἰς τὸ προσκήνιον.

ΕΥΛΑΝΗ.

Λυκόφρον μου!

ΛΥΚΟΦΡΩΝ λαμβάνων αὐτὴν εἰς τὰς ἀγκάλας του.

Εὐάδνη! ὦ Εὐάδνη μου!

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ καθ' ἑαυτὸν,

Αὐτὸ λοιπὸν τὸ αἶτιον τῆς τόσης του μελαγχολίας· σὰς εὐχαριστῶ, θεοί! — Ἀγαπητὲ υἱέ μου καὶ δευτέρα σὺ θυγάτηρ μου, Εὐάδνη, ἔνδον ἄγωμεν. Ἐξ ἀπροόπτου ποῖαν ἐκπληξιν χάρις θὰ δοκιμάσῃ ἡ Κλεοβουλίνη μου, τὴν ἄγνωστον Εὐάδνην αἴφνης βλέπουσα! Σὺ δέ, ὦ Ἀρσινόη, εἶσαι ἀσφαλῆς ὑπὸ τὴν σκέπην τὴν ἐμήν. Καὶ σύμπαντες ἂν τῆς Ἑλλάδος οἱ στρατοὶ ἐπέλθωσιν, ἐντεῦθεν οὔτε τὴν Εὐάδνην οὔτε σὲ ἐν βίᾳ θέλουν δυνηθῆν ἀρπάσωσιν.

Σύμπαντες εἰσέρχονται εἰς τὴν οἰκίαν. Ἀκούεται κρότος εἰς τὴν πύλην τοῦ τείχους. Συντρέχουσιν ἐκεῖ οἱ δορυφόροι. Ὁ Περιάνδρος ἐπανακάμπει.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Τίς κρού' εἰς τον πυλῶνα;

ΦΩΝΗ ἔξωθεν.

Ἐπιδαύριος
παρὰ Προκλέους κήρυξ ἐκπεμπόμενος.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Ἄνοιξατε τὴν πύλην.

Οἱ δορυφόροι ἀνοίγουσι τὴν πύλην. Πρὸς τὸν κήρυκα.
Κήρυξ, ἔμβαινε.

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

Οἱ τῆς προλαβούσης σκηνῆς καὶ κήρυξ.

ΚΗΡΥΞ.

Ὁ τύραννος τῆς Ἐπιδαύρου ὁ Προκλῆς
τὸν τῆς Κορίνθου χαιρετᾶ Περίανδρον.
Εὐάδνη, ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἀντήνορος,
μὲ τὴν τροφὸν τῆς ἐδραπέτευσε προχθὲς
τὴν νύκτα ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ βασιλικοῦ.
τὴν ἐπιούσαν ἄνδρες ἐξεπέμφθησαν
εἰς καταδίωξίν τῶν, καὶ ἀνεῦρον μὲν
τὰ ἴχνη τῶν φυγάδων, ἀλλ' ὄψέ ποτε,
ὅποτε ἤδη εἰς τὰ τεῖχ' εἰσῆρχοντο
ἐνταῦθα τῆς Κορίνθου, ὅπως μαρτυροῦν
καλῶς ἰδόντες οἱ καταδιώκται τῶν.
Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἐπιδαύρου δι' ἐμοῦ
παρὰ τοῦ Περίανδρου τὴν παράδοσιν
τῶν δραπετίδων ἀπαιτεῖ, τῆς μὲν τροφοῦ
καὶ δούλης ὡς δεσπότης, τῆς Εὐάδνης δὲ
ὡς κηδεμῶν καὶ θεῖος.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Σὲ ἤκούσαμεν.

Εἰς τὸν Προκλέα φέρε πενθερὸν ἡμῶν
τοὺς ἀσπασμοὺς καὶ ταύτην τὴν ἀπόκρισιν.

Ἐὰν δὲν ἦτο συγγενὴς καὶ φίλος μας
ὁ βασιλεὺς τῆς Ἐπιδαύρου, ἢ εἰάν
ἦν ἕτερός τις ἀνθ' ἡμῶν, λοξοδρομῶν
τοιαῦτά τινα ἴσως θ' ἀπεκρίνετο

“Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἐπιδαύρου θεωρεῖ
τὸν τῆς Κορίνθου τύραννον ὡς φύλακα
τῶν γυναικῶν του καὶ οἰκέτην; Ἀφανὴς
καλὴ ἂν Περσεφόνη ἐκ τοῦ οἴκου του
ἐγένετο, φανόν, καθὼς ἢ Διμήτρα,
ἃς τὴν ζητῆ ἀνάψας”, καὶ τοιαύτη τις
ἀπόκρισις θὰ ἦτο ὅχι ἢ πασῶν
χειρίστη ἴσως. Πλὴν τοιαύτας σχολιάς

ὁδοὺς ποτε δὲν στέργει ὁ Περίανδρος.

Τῆς ἀληθείας μία καὶ ἀπλ' ἢ ὁδός.

“Ἄν ἐλεῶ κ' οἰκτιρῶ ἄνδρα ταπεινόν,
ὑπὸ τινος ἀνάγκης παραβαίνοντα
τῆς ἀληθείας ταύτην τὴν ἀπλὴν ὁδόν,
μισῶ ὡς πύλας” Ἄδου καὶ βδελύττομαι
τὸν ἰσχυρὸν καὶ ἄρχοντα ψευδόμενον.
Ναί, ἢ Εὐάδην εἶναι εἰς τὴν Κόρινθον,
καὶ τὴν φιλοξενῶ ὡς τοῦ Λυκόφρονος
νυμφίαν εἰς τὸν οἶκον μου.

ΚΗΡΥΞ.

Τί;

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Ἵπαγε,

κ' εἶπε εἰς τὸν Προκλέα ὅ,τι ἤκουσας.
 Μεγάλην χάριν θὰ μᾶς κάμῃ καὶ χαράν,
 ἂν προσδεχθῇ ἡσύχως τὰ γενόμενα,
 καὶ τὰς εὐχὰς του καὶ τὴν συγκατάθεσιν
 μᾶς στείλῃ δι' ἀνθρώπου του, ἣ καὶ αὐτὸς
 ἂν εἰς τοὺς γάμους ἔλθῃ τοῦ Λυκόφρονος.

ΚΗΡΥΞ.

Τὸν κήρυκά του ὁ Προκλῆς δὲν ἔστειλε
 νὰ σ' ἐρωτήσῃ, βασιλεῦ Περίανδρε,
 ἂν ἔχεις γάμους καὶ χαράς. Ὁ βασιλεὺς
 τῆς Ἐπιδαύρου τὴν παράδοσιν ζητεῖ
 τῶν δραπετίδων γυναικῶν τοῦ οἴκου του.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Τὴν γλῶσσαν τὴν ἀνθάδη σου, μαμμιάκουθε
 τῆς Ἐπιδαύρου, ἂν δὲν ἐξερόίζωσα,
 εἰς τὸ κηρύκειόν σου χάριν γνώριζε.
 Τὸ χοίρινόν σου ἄγγχος δὲν σέ ἔσωσε,
 τὸ σύμβολόν σου τοῦτο. Εἰς τὴν Κόρινθον
 θὰ μένουσι αἱ γυναῖκες. Ἐρῶ' εἰς κόρακας.

ΚΗΡΥΞ.

Θαυμάσια· ἀλλὰ πρὶν εἰς τοὺς κόρακας
 ὑπάγω, τὴν καλὴν σοὶ δίδω εἰδησιν
 τῆς Ἐπιδαύρου ὅτι οἱ μαμμιάκουθοι
 τοῦ βασιλέως τοῦ σοφοῦ προσμένομεν
 τὸν στιβαρὸν νὰ ἴδωμεν βραχίονα
 εἰς τὸν Ἴσθμόν.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Ἄ, τὸ μωρὸν γερόντιον
 ἐξήτει μόνον πρόφασιν τὸν πόλεμον
 διὰ νὰ μοὶ κηρύξῃ, φέρων δι' ὀργῆς
 ὅτι διὰ κρυφίας μου προσκλήσεως
 τὸν ἤρπασα τὰ τέκνα μου. Τὸν πόλεμον
 κηρύττει ὁ Προκλῆς λοιπόν; Τὸν δέχομαι.

ΚΗΡΥΞ.

Ναί, πόλεμον κηρύττει ὁ Προκλῆς πρὸς σέ
 μὲ λόγους ὅχι μόνον καὶ μὲ πράγματα.
 Τῆς Ἐπιδαύρου εἶναι ἤδη ὁ στρατὸς
 ἐστρατοπεδευμένος πρὸ τῆς πόλεως.
 Ἐκεῖ ὑπάγω καὶ καλὴν ἐντάμωσιν.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Ἄχρῃ, ἐδῶ ἀκόμῃ;
 Ἐξέρχεται τῆς πόλεως ὁ κήρυξ. Πρὸς τοὺς δορυφόρους.

Ἐργετήριον

εἰπέτε νὰ σαλπίσουν. Εἰς τὰ ὄπλα σας.
 Ἀκούονται πανταχόθεν σαλπίσματα πολεμικά. Οἱ δορυφόροι
 συρρέουσιν ἀδιακόπως πανταχόθεν εἰς τὴν σκηνήν. Ὁ Περιάν-
 δρος ἐπιθεωρεῖ περιπολῶν τοὺς στρατιώτας.

ΣΚΗΝΗ Ζ΄.

Οἱ τῆς προλαβούσης σκηνῆς καὶ ΕΥΛΑΝΗ, ἥτις πρὸ πολλοῦ εἶχε
 φανῆ κεκρυμμένη εἰς τὴν εἴσοδον τῆς οἰκίας καὶ ὠτακουστοῦσα
 πρὸς τὸν διάλογον τοῦ Περιάνδρου καὶ τοῦ κήρυκος.

ΕΥΛΑΝΗ καθ' ἑαυτήν.

Λοιπὸν ὁ Ἄρης ὀσονούπω τοὺς στρατοὺς

συγκρούει δύο βασιλέων ἰσχυρῶν,
καὶ μέλλει αἰμ' ἀθῶον δι' οὐτιδανὴν
αἰτίαν, δι' ἐμὲ νὰ ῥεύσῃ! "Ὅχι, ὦ θεοί,
δι' ἐμὲ ὄχι!

Ἐξέρχεται τῆς οἰκίας καὶ χωρεῖ ἐνώπιον τοῦ Περιάνδρου.

Βασιλεῦ Περιάνδρε!

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Τί θέλεις, τί ἐξῆλθες μόνη, κόρη μου;

ΕΥΛΑΝΗ.

Τῆς Ἐπιδαύρου καὶ Κορίνθου οἱ στρατοὶ
νὰ συμπλακῶσιν ὅσονούπω μέλλουσιν
εἰς φοβερὰν θανάτου πάλην κ' αἵματος·
πλησιοχώρων πόλεων δὲ βασιλεῖς
καὶ συγγενεῖς μὲ δόρον θὰ ὀρμήσωσι
καὶ ξίφος ἐπ' ἀλλήλους φόνον πνέοντες.
Ἄφ' οὗ εἰς μάτην αἰμ' ἀθῶον ἐκχυθῆ
καὶ εἰς τὴν μάχην πέσῃ ἢ ὁ θεῖός μου,
ἢ ὁ πατήρ ἐκείνου, ὃν ἠγάπησα,
τῆς δυστυχοῦς αἰτίας τούτων τῶν κακῶν,
τῆς ταλαιπώρου ἔπειτα Εὐάδνης τίς
τὰ δάκρυα θὰ στήσῃ; τίς τὰς φρένας τῆς
ἐκ τῆς παραφροσύνης καὶ ἐκ τῶν χειρῶν
τῶν Ἐριννύων ἔπειτα θὰ σώσῃ; Μή,
μὴ πρὸς τῆς Ἀφροδίτης, ὦ Περιάνδρε,
τῶν ἀδυνάτων ἢτις γυναικῶν τὸν νοῦν
τὸν ἐλαφρὸν ταράττει, καὶ εἰς ὄλεθρον
κρημνίζει οἴκους, πόλεις καὶ βασίλεια,
μὴ ἐκτελέσῃς τὸ κακὸν τάνίατον.

Ἡ μόνη τούτων πάντων αἴτιος ἐγὼ
 ἐκ μέσου αἴρω ἐμαυτήν. Εἰς δυστυχῆς
 πεισθεῖσα πάθος, ὅπερ ἄμαχος θεὰ
 ἐνέβαλεν ὡς πῦρ τι εἰς τὰς φρένας μου
 ὀλέθριον καὶ ἄσβεστον, τὰ ὄρια
 τῆς γυναικειᾶς σωφροσύνης καὶ αἰδοῦς
 παρέβην καὶ ἐτόλμησα τὰτόλμητα.
 Μετανοοῦσα, βασιλεῦ, ἐπίτρεψον
 νὰ ἐπιστρέψω τῶρα εἰς τὸν θεῖόν μου,
 καὶ μόνη μόνη τὴν αἰσχύνην μου ἐγὼ
 νὰ ὑπομείνω, ὅπως εἶναι δίκαιον.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Ἄδύνατον, Εὐάδνη.

ΕΥΑΔΝΗ γογγυλιτῆς.

Τὴν προσπίπτουσαν
 καὶ τῶν γονάτων τούτων ἀπιομένην σου
 κ' ἐκλιπαροῦσάν σε θερμοῶς εἰσάκουσον,
 ὦ βασιλεῦ.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ ἀνεγείρων αὐτήν.

Εὐάδνη, εἰν' ἀδύνατον.

Τί; θέλεις εἰς τὸ γῆρας ὁ Περίανδρος
 τὸ ὄνομά του ν' ἀτιμάσῃ; Ἄπαγε!
 Τί θέλει εἶπη ἢ ἐπίλοιπος Ἑλλάς,
 ἀκούσασα τὸ πρᾶγμα; Ὁ Περίανδρος
 δὲν ἠδυνήθη δύο εἰς τὴν πόλιν του
 γυναικας νὰ φυλάξῃ! Ὅλοι οἱ στρατοὶ
 ἂν συναχθῶσιν, ὅτι ἀπεφάσισα
 εἰν' ἀποφασισμένον. Εἰς τοὺς ἄσυλον

ζητοῦντας ὅ,τι ὑπεσχέθην, τοῦτ' αὐτὸ
βεβαία μένει κ' ἱερὰ ὑπόσχεσις.
Τὴν κορυφήν σας πρῶτον Ζεὺς ὁ ξένιος
καὶ μετὰ τοῦτον σκέπει ὁ βραχίον μου.

ΕΥΑΛΗ καθ' ἑαυτήν.

"Ω! ποία θέσις φοβερὰ! Ἐξ ἅπαντος
ἐξ ἅπαντος νὰ γίνω τὸ λοιπὸν φονεὺς
τοῦ θείου μου ἀνάγκη!" Ω! τί ἔπραξα!

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ καθ' ἑαυτόν.

Α! τέλος πάντων σ' ἐθόριψεν ἡ μοῖρά σου,
Προκλή μου, εἰς τοὺς ὄνυχάς μου σήμερον!

ΕΥΑΛΗ καθ' ἑαυτήν.

Ἀκόμη τί διστάζω; "Ὅχι ἄς θιφθῆ
ὁ κύβος. Οὕτω σώζω κἂν τὸν θεῖόν μου,
κ' ἐξαίφνης παρεμβᾶσα μεταξὺ αὐτῶν,
ἐκ μέσου αἶρω τοῦ πολέμου τὴν ἀρχὴν
καὶ τὴν αἰτίαν, καθιστῶσ' ἀδύνατον
τὴν ἀπὸ τῆς Κορίνθου μου ἀπαγωγὴν.
Ναί, οὕτω μόνον σώζεται ὁ θεῖός μου.

Ἐμπρός, Εὐάδνη, σπεῦσον πρὶν ἢ προδοθῆς.

Προσποιεῖται ὅτι μέλλει νὰ εἰσελθῆ εἰς τὴν οἰκίαν, ἀλλ' ὑπο-
δύεται λάθρα εἰς τὸ πλῆθος καὶ ἐξέρχεται πρὸς τὰ ριστερά
τῆς σκηνῆς.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Δὲν εἶδομεν ἀλλήλους πρὸ ἐτῶν πολλῶν
καὶ εἰς τῆς μάχης τὸ πεδίον τὴν μορφήν
τὴν ποθητὴν σου βλέπω. Τύχη ἀγαθῆ!

ΣΚΗΝΗ Η΄.

Οἱ τῆς προλαβούσης σκηνῆς καὶ ΚΥΦΕΛΟΣ, ΚΛΕΟΒΟΥΑΙΝΗ,
 ΑΡΣΙΝΟΗ καὶ ΛΥΚΟΦΡΩΝ, ἐξελθόντες τῆς οἰκίας.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Τί τρέχει ἔξω, πάτερ;

ΚΛΕΟΒΟΥΑΙΝΗ.

Τί σημαίνουνσι

τὰ τόσα εἰς τὴν Κόρινθον σαλπίσματα,
 ὁ θόρυβος ὁ τόσος κ' αἱ κραυγαὶ αὐταί;

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Ὁ πάππος σας ὁ φίλος ἦλθε μὲ στρατὸν
 κατὰ τῆς πόλεώς μου.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Τίς;

ΚΛΕΟΒΟΥΑΙΝΗ.

Ὁ πάππος μου;

Ὁ πάππος μου;

ΚΥΦΕΛΟΣ.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Ὁ πάππος σου, ὁ πάππος σας.

Ἐλθὼν ἐνταῦθα κήρυξ Ἐπιδάυριος
 ἀπήτει τῆς Εὐάδνης τὴν παράδοσιν
 καὶ τῆς τροφοῦ της. Ὅλοι οἱ ἀγῶνές μου
 τὸν κήρυκα νὰ πείσω εἰς συμβιβασμὸν
 εἰς μάτην ἦσαν. Οὗτος τὴν παράδοσιν
 ἀπλῶς ἀπήτει τῶν φυγάδων, κ' ἐπειδὴ
 ἐγὼ ἠρνήθην τὴν παράδοσιν αὐτῶν

κατὰ τὴν ἱερὰν καὶ ἀμετάθετον
 ὑπόσχεσιν, ἣν εἰς τὴν κόρην ἔδωκα,
 τὸν πόλεμον μ' ἐκήρυξ' ἐξ ὀνόματος
 τοῦ πάππου σας.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Καὶ σύ;

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Κ' ἐγὼ τὸν πόλεμον
 ἐδέχθην κ' ἐστρατεύω.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Πάτερ, πρὸς θεῶν
 σὲ ἱκετεύω ταύτην τὴν ἀπόφασιν
 ἀνάστειλον· ἀκόμη ἔχομεν καιρὸν
 συμβιβασμοῦ καὶ διαπραγματεύσεων.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Υἱέ μου, πάντα λίθον πρὸς συμβιβασμὸν
 ἐκίνησ', ἀλλ' εἰς μάτην. Λυοῖν θάτερον,
 ἢ τὰς φρυγάδας ἀπαιτεῖ ἡ πόλεμον.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ἐὰν τὴν ἐλαχίστην ἔχῃς πρὸς ἐμὲ
 ἀγάπην, πάτερ, μίαν λέξιν ἄκουσον.
 Δὲν θέλω νὰ σὲ πείσω τὰ ἀδύνατα,
 τὴν μάχην ν' ἀναστείλῃς δὲν ζητῶ εἰμὴ
 ἐπὶ μικρόν. Ν' ἀπέλθω πρὸς τὸν πάππου μου
 μεσίτης δέξαι φιλικῆς διαλλαγῆς.
 Ἄν δὲν πεισθῇ καὶ τότε, ὅ,τι ἔπειτα
 καλὸν νομίσης, πράξον.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Σκέψις θαυμαστή!

Κ' ἐκεῖνος τοῦτο ἴσα ἴσα εὔχεται,
 νὰ σὲ κρατήσῃ προσελθόντα ὄμηρον.
 Ὅ,τι νὰ γίνῃ πρέπει, ἔσο βέβαιος,
 νιέ μου, θέλει γίνῃ καὶ πρὸς τὸ ἐμὸν
 καὶ πρὸς τὸ σὸν συμφέρον. Εἰς τοὺς ἄστυλον
 ζητοῦντας ὅ,τι ὑπεσχέθη, τοῦτ' αὐτὸ
 βεβαία μένει κ' ἱερὰ ὑπόσχεσις.

Πρὸς τοὺς δορυφόρους.

Λοιπὸν πρὸς τὸν ἀγῶνα ἐξωπλίσθητε,
 Κορίνθιοί μου πάντες; Τύχῃ ἀγαθῇ!
 Ζεῦ παντεπόπτα καὶ σύ, Δίκ' ὑψίθρονε,
 τοὺς παραβάντας τοὺς καλῶς τοῖς Ἑλλήσι
 κειμένους νόμους, καὶ τοὺς ἄρξαντας χειρῶν
 ἀδίκων, κ' εἰς τὰ δίκαι' ἁμαρτήσαντας
 τὰ τῆς φιλοξενίας τιμωρήσατε.

Ἄλλὰ εἰς τὸν ἀγῶνα πρὶν τὸν ἔσχατον
 ἀποδυσθῶμεν, κ' εἰς τὸ μέλλον τᾶδηλον
 τὸν περὶ πάντων κύβον ἀναρῶψωμεν,
 τὰ τῆς πατρίδος ἄς προδιαθέσωμεν
 ἐν ἀσφαλείᾳ πρότερον, Κορίνθιοι.

Τοῦ θρόνου τῆς Κορίνθου τὴν διαδοχὴν,
 ἂν εἰς τὴν μάχην πέσῃ ὁ Περίανδρος,
 ἀφίν' εἰς τὸν νιόν του τὸν Λυκόφρονα,
 ὃν ἔμπροσθέν σας συζευγνύω πανδημεὶ
 μὲ τὴν Εὐάδην, κόρην μὲν Ἀντήνορος,
 ἀνεψιᾶν Προκλέους δέ. Καλέσατε

ἐν τάχει τὴν Εὐάδην καὶ ἐκ τοῦ ναοῦ
τὸν ἱερέα. Εἰς τὸ δεσμοτήριον
σὺ δράμε, καὶ τὸν ποιητὴν Ἀρίωνα *
ἐλευθερώσας φέρε' ἐνώπιον ἡμῶν,
διὰ τὴν ψάλη ὕμνον εἰς τὴν τελετὴν
τὴν ἱερὰν τοῦ γάμου. Εἰς παραφορὰν
ὄργῃς αὐτὸν ἀδίκου ἐφυλάκισα.

Πρὸς τὸ παρὸν τοῦ γάμου ἡ θρησκευτικὴ
τελετουργί' ἄς γίνῃ διὰ τοῦ καιροῦ
τὸ κατεπεῖρον, κ' εὐχόμεαι τὴν ἑορτὴν
τὴν ἐορτάσω ἐπιστρέψας νικητὴς
μετέπειτα ἐν ὅλῃ τῇ λαμπρότητι.

ΛΥΚΟΦΡΩΣ.

ὦ! ποία, πάτερ, σοὶ ἐπῆλθεν ἔννοια
εἰς ἀποφράδα καὶ δυσοίωνον στιγμήν!

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Λυκόφρον, μίαν κἄν στιγμήν ὑπάκουσον.

Ἀκούεται κρότος εἰς τὴν πύλην.

Τίς ἔξω κρού' εἰς τὸν πυλῶν αὐτοῦ;

ΠΡΟΚΛΗΣ ἔξωθεν τοῦ τείχους.

Προκλῆς,

τῆς Ἐπιδάουρου τύραννος.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ πρὸς τοὺς δορυφόρους.

Ἐκ τῶν τειχῶν

ιδέτε.

ΔΟΥΡΥΦΟΡΟΣ τις ἀναβὰς εἰς τὸ τείχος καὶ ἰδὼν ἔξω.

Μ' εὐαρίθμους ἄνδρας ὁ Προκλῆς
ἐλαίας κλάδους φέροντες.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Ἄνοιξατε.

ΣΚΗΝΗ Θ'.

Ὁ δορυφόρος ἀνοίγει τὴν πύλην καὶ εἰσέρχεται ὁ ΠΡΟΚΛΗΣ μετὰ συνοδίας Ἐπιδαυρίων φέροντες κλάδους ἐλαίας περιειλιγμένους εἰς ἔριον. Ὁ Κύψελος καὶ ὁ Λυκόφρων προστρέχουσιν εἰς προὔπαντησιν τοῦ Προκλέους.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

ὦ πάππε μου!

ΠΡΟΚΛΗΣ.

Ὅπισω, τέκν' ἀχάριστα!

Ἐτῶν τοσοῦτων κόπους καὶ φροντίδας μου
 τοιουτοτρόπως ἀνταμείβετε λοιπόν;
 Δὲν φθάνει ὅτι πᾶσαν λησμονήσαντες
 πρὸς τὸν ἐκθρέψαντά σας ὀφειλὴν ἐμέ,
 δραπέται αἰφνιδίως ἠφανίσθητε
 ἐξ Ἐπιδάουρου μόνον με ἀφήσαντες
 ἀλλὰ καὶ τὴν Εὐάδην, κόρην ἄκακον,
 ποτίσας φίλτρα καὶ μαγεύσας μ' ἐπὶ δᾶς
 θεσσαλικῶν γραῶν καὶ μαγγανεύματα
 κατόπιν σου νὰ σύρῃς λοιπὸν ἔμελλες,
 ἀχάριστε Λυκόφρον!

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ἄποτρόπαιον

ἢ μᾶλλον γελοιῶδες συκοφάντημα.

ΠΡΟΚΛΗΣ.

Δὲν θέλω πλέον νὰ ἀκούσω τίποτε.
 Εἰς τὸ ἐξῆς θὰ λέγω πῶς ἀνέθρεψα
 ἐχίδνας, ὄχι παῖδας.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Τοὺς ὑβριστικούς
καὶ ἀνοήτους λόγους σου σοὶ συγχορῶ.

Ἐλίσσεται εἰς τὴν σιηνὴν ὁ Ἀρίων, ἱερεὺς ἑστεμμένος καὶ
παῖδες μετὰ κρατήρων, στεφάνων κλπ. Ὁ ἱερεὺς ἀνάπτει
πῦρ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ.

Ἐὰν δὲν ἦσ' ὁ πάππος μου, μὰ τοὺς θεοὺς
τὸ γῆρας δὲν θὰ σ' ἐχρησίμενέ ποσῶς
καὶ τὸ λευκόν σου γένειον.

ΠΡΟΚΛΗΣ.

Περίανδρε,
ποῦ εἶναι ἡ Εὐάδνη;

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Εἰς τὸν οἶκόν μου
ἐνδυομένη τὴν στολὴν τὴν νυμφικὴν.
Τὰ πάντα πρὸς τὸν γάμον τῆς εἶν' ἔτοιμα.
Ἐνταῦθα βλέπεis τὸν βωμὸν καπνίζοντα,
τὸν ἱερέα ἑστεμμένου, τῆς σπουδῆς
τὸν οἶνον, τοὺς κρατήρας καὶ τὰ στέμματα,
τὸ πλῆθος συνηγμένον, καὶ τὸν ποιητὴν
μὲ τὴν κιθάραν προανακρουόμενον,
καὶ ἔτοιμον νὰ ψάλῃ τὸν γαμήλιον
τοῦ Ὑμεναίου ὕμνον.

ΠΡΟΚΛΗΣ.

ὦ! ἀκόμη, Ζεῦ,
τὴν κακουργίαν φέρεις ἀτιμώρητον;
Ἀκόμη μέχρῃ νεφελῶν τὴν κεφαλὴν
ἢ ὕβρις θὰ ἐπαίρη ἀτιμώρητος;

Ἄτάσθαλα καὶ ἄδικά με πάσχοντα,
θεοί, ἰδέτε.

ΠΕΡΙΑΝΑΡΟΣ.

Πενθερέ μου, τῶν θεῶν
τὴν ἀκοὴν εἰς μάτην ἐξεκώφανας.
Ἐντὶ ἀλόγου τιμωρίας κάλλιον
εἰς τὰς τεταραγμένας παραλόγως σου
κ' ἠρεθισμένας φρένας κρίσιν ζήτησον
παρὰ θεῶν ὀρθὴν καὶ νοῦν ἀτάραχον,
καὶ δός μας τὴν εὐχὴν σου.

ΠΡΟΚΛΗΣ.

Τὴν κατάραν μου!

ΛΗΚΟΦΩΝ τείνων ἐκτεντικῶς τὰς χεῖρας.

Ἀγαπητέ μου πάππε!

ΠΡΟΚΛΗΣ.

Τὴν κατάραν μου!

ΠΕΡΙΑΝΑΡΟΣ.

Εἰς τὰς τεταραγμένας παραλόγως σου
κ' ἠρεθισμένας φρένας κρίσιν ζήτησον
παρὰ θεῶν ὀρθὴν καὶ νοῦν ἀτάραχον.

ΠΡΟΚΛΗΣ.

Δός εἰς τὸν θεῖον τὴν ἀνεψιὰν αὐτοῦ,
δός εἰς τὸν κηδεμόνα τῆς τὴν ὀρφανὴν,
δός εἰς τὸν βασιλέα τὴν ὑπήκοον,
δός εἰς τὸν οἶκον τὴν δραπέτιδα αὐτοῦ,
τὰνάθρεμμά του εἰς τὸν ἀναθρέψαντα,
εἰς τὸν πρεσβύτην τὴν παρηγορίαν του,
τὸ στήριγμά του καὶ τὴν μόνην του χαράν.

Φρενῶν τεταραγμένων, βασιλεῦ σοφέ,
οἱ λόγοι οὗτοι εἶναι;

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

"Ακουσον, Προκλή.

Ναί, εἶχε μέχρι τοῦδε ἡ ὑπήκοος
τὸν βασιλέα, ἀλλ' ἐκ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν
εἰς τῆς Κορίνθου ἄστυλον ἐζήτησε
τὰ τεῖχη ταῦτα εἰσελθοῦσα, ἔπαυσεν
ὁ βασιλεὺς νὰ ᾔναι βασιλεὺς αὐτῆς.

ΠΡΟΚΛΗΣ.

Τοιούτους νόμους καὶ τοιοῦτο δίκαιον
σοφὸν ποῦ ἐδιδάχθης;

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Εἰς τὴν Κόρινθον.

ΠΡΟΚΛΗΣ.

Λοιπὸν καὶ εἰς τὴν Κόρινθον ἐφάρμοξε
τοὺς νόμους σου, εἰς ἄλλους ὄχι.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Μὴ ἐγὼ

ἄλλοῦ τοὺς ἐφαρμόξω; εἰς τὴν Κόρινθον.

Τῆς Ἐπιδάυρου ἡ φυγὰς νῦν κάτοικος
τῆς πόλεώς μου, ἄρα καὶ ὑπήκοος
εἶναι ἐμοῦ, προσέτι δὲ καὶ νύμφη μου,
ἀφ' οὗ ἐκείνη μόνη οἰκειοθελῶς
ἐξέλεξεν εἰς ἄνδρα τὸν Ἀνκόφρονα.

ΠΡΟΚΛΗΣ.

Καὶ τῆς Εὐάδνης μόν' ἡ ἐκλογή ἀρκεῖ
εἰς τὸ νὰ ὀνομάσῃς ταύτην νύμφην σου;

Καὶ ὀνομάξεις ἐλευθέραν ἐκλογὴν
τὸν λόγον καὶ τὴν θέλησιν νεάνιδος,
τὰς φρένας βεβλαμμένης ἐκ θεσσαλικῶν
ροητευμάτων, φίλτρων κ' ἐπωδῶν;

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Προκλή,

αὐτοὺς τοὺς μύθους λέγε εἰς τὰ γύναια
τῆς Ἐπιδαύρου μάλλον. Παραμύθια
τοιαῦτα δὲν ἀκούει ὁ Περίανδρος.
Ἄν εἶχον οὕτω σώας ὄλ' οἱ ἄνθρωποι
τὰς φρένας ὅπως ἡ Εὐάδνη, βέβαια
μακαριστοὶ θὰ ἦσαν, καὶ ὁ κηδεμῶν
τῆς ὀρφανῆς ἡσύχως θὰ ἐδέχετο
τὴν ἐκλογὴν, καὶ τὴν εὐχὴν του ἤθελε
μᾶς δώσῃ.

ΠΡΟΚΛΗΣ.

Τὴν εὐχὴν μου; τὴν κατάραν μου!

ΛΥΚΟΦΩΝ.

Πραῦνθητι, ὦ πάππε μου, πραῦνθητι.

ΠΡΟΚΛΗΣ.

Ναί, ὦ θεοί, ἂν ὁ Προκλῆς πρὸς χάριν σας
ὑποσχεθεῖς ποτέ τι ἐξετέλεσεν,
εἰάν ναόν σας ἱερὸν ἐλάμπρυνεν,
ἢ ἂν θυσίαν ἀσπαστὴν προσήνεγκε
ποτέ εἰς τὸν βωμόν σας, εἰσακούσατε,
θεοὶ μεγάλοι, ταύτην τὴν κατάραν μου.
Ὡς κεραυνὸς ταχεῖα καὶ ὀλέθριος
ἄς πέσῃ ἡ ὀργὴ καὶ ἡ κατάρα σας

ἐπὶ τὸν γάμον τοῦτον, τοὺς νυμφίους του,
κ' ἐπὶ τὸν οἶκον, ὅπου ὁ Ἰγμέναιος
νὰ τοὺς συνάψῃ μέλλει.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

ὦ ἀμείλικτε

σιώπα γέρον.

Ἀκούονται ἔξωθεν φωναὶ ψαλλουσῶν.

Χαῖρε, ὦ δούλη
νεία τῆς Κύπριδος.

Σὸν τάσμα τοῦτο,
σοῦ ἢ πομπή.

Σοῦ, κόρη, ἔνεκα
τὴν Ἀφροδίτην
ψάλλουσαι πάλιν,
μ' ἔρῶνθμα βήματα βαίνομεν.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ποῖα ἔξω ἄσματα

ἀκούονται;

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Ὁ πρὸς τὸν ἱερὸν βωμὸν
προσάγων τὴν νυμφίαν σου εἶναι χορός.

φωναὶ ὁμοίως.

Τὴν παρθενίαν,
δῶρον εὐπρόσδεκτον
εἰς τοὺς ἀνθρώπους,
εἰς τὸν βωμὸν
ὔτη προσήνεγκε
τῆς Κυθερείας,
ἥτις τὸ δῶρον
ἄσμενος τοῦτο ἐδέξατο.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Δὲν εἶναι, πάτερ, τοῦτο τὸ γαμήλιον
τοῦ Ἰμεναίου ἄσμα.

ΦΩΝΑΙ ὁμοίως.

Μύρτου καὶ ῥόδων

στέφανον εὐπλεκτον

στεφανωθείσα

ἢ ἱερὰ

αὕτη αἰδέσιμος

λευχειμονούσα

κόρη προάγει,

νεύουσα κάτω τὸ βλέμμα της.

ΠΕΡΙΑΣΔΡΟΣ.

Ἰερόδουλοι

ιδεῖ αὐταὶ δὲν εἶναι;
ΔΟΥΡΥΦΟΡΟΣ ἀποβλέψας ἔκτος.

Γυναικῶν χορὸς

προπέμπει τὴν Εὐάδην.

ΠΕΡΙΑΣΔΡΟΣ.

Σιωπήσατε.

ΣΚΗΝΗ Γ΄.

Εἰσέρχεται εἰς τὴν σκηνὴν χορὸς Ἰεροδούλων, προαγούσης
τῆς Εὐάδης λευχείμονος καὶ ἑστεμμένης.

ΧΟΡΟΣ.

Τῆς Ἀφροδίτης
εἶναι τὸ εὖσμον

ρόδον κ' ἢ μύρτος
καὶ τὰ λευκὰ
ταῦτα ἐνδύματα.
τῆς Ἀφροδίτης
καὶ ἡ νεᾶνις
εἶναι αὐτὴ ἱεροδουλος.

Ἄπαντες μένουσιν ἔκπληκτοι καὶ σιωπῶντες.

ΕΥΛΑΝΗ ἰδοῦσα τὸν Προκλέα.

Ὁ θεῖος; εἶναι ἀληθές;

Τρέχει πρὸς αὐτόν.

ὦ θεῖέ μου!

ΠΡΟΚΛΗΣ διασταυρῶν ἐπὶ τοῦ στήθους τὰς χεῖρας.

Τίς εἶσαι, κόρη σὺ ἢ καλλιστέφανος,
ἢ μύρα καὶ ἀρώματ' ἀποπνεύουσα,
κ' ἐνδεδυμένη τὰ λαμπρὰ φορέματα;
Δὲν σὲ γνωρίζω.

ΕΥΛΑΝΗ.

Εἶμαι ἡ Εὐάδνη σου,
εἴμ' ἢ ἀνεψιά σου.

ΠΡΟΚΛΗΣ.

Ἡ Εὐάδνη μου
σύ; ἢ ἀνεψιά μου σύ; Λανθάνεσαι.
Ἄπλουῦν ἐκείνη ἔφερεν ἱμάτιον
καὶ δωρικὸν χιτῶνα. Κορινθιουργῆ,
ἀξίαν μινῶν ἐσθῆτα ἡ Εὐάδνη μου
δὲν εἶχεν οὐδ' ἐφόρει ῥόδων στέφανον
καὶ μύρτου, οὐδὲ μύρ' ἀπέπνεεν, ὡς σύ.
Δὲν σὲ γνωρίζω, κόρη.

ΕΥΑΔΗ.

Θεῖε, θεῖέ μου,
 σοῦ χάριν τὴν ἐσθῆτα τὴν εὐπάρουφον
 ἐφόρεσα καὶ τοὺς στεφάνους τοὺς λαμπροὺς,
 σὲ σὲ διὰ νὰ σώσω καὶ τὸν πόλεμον
 διὰ νὰ ἐμποδίσω, τὰς ἡμέρας μου
 εἰς τὸν βωμὸν τῆς Κύπριδος προσήνεγκα
 θυσίαν πρὸ ὀλίγου κ' ἔγινα

ΠΡΟΚΛΗΣ.

Εἰπέ,
 τί ἔγινες, ἀθλία;

ΕΥΑΔΗ.

Ἰερόδουλος.

ΠΡΟΚΛΗΣ.

Εὐάδνη μου, Εὐάδνη!

Τὴν λαμβάνει εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ κλαίει.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

ΕΤΟΣ ΙΑΡΥΣΜΟΥ 1878. Κόρη δυστυχῆς!

ΛΥΚΟΦΩΝ.

Καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Ἀνκόφρονος λοιπὸν
 προέδωκας, Εὐάδνη;

Ἡ Εὐάδνη ἀποσπᾷ ἑαυτὴν ἐκ τῆς ἀγκάλῃς τοῦ Προκλέους, καὶ
 προσβλέπει πάντας μετ' ἀπορίας.

ΑΡΣΙΝΟΗ.

ὦ Εὐάδνη μου,
 τί ἔπραξας; Δὲν ἐλυπήθης τὴν τροφὸν
 καὶ δούλην σου; Εὐάδνη μου, τί ἔπραξας;

ΕΥΛΑΔΗ.

Σὰς βλέπω ὄλους αἴφνης ἐμβροντήτους, καὶ
τῆς δυστυχοῦς Εὐάδνης σκοτιδιναῖ
ἢ κεφαλή, καὶ κινδυνεύω, ὦ θεοί,
τὰς φρένας μου νὰ χάσω. Λέγε, τί κακόν,
ὦ Ἀρσινόη, ἔπραξα; τί ἔπραξα;
σὲ ἱκετεύω, λέγε.

ΑΡΣΙΝΟΗ.

Ἰεροδουλος,
Εὐάδνη, κόρη δημοσία ἔγινες.

ΕΥΛΑΔΗ.

Τί λέγεις; Ἀρσινόη!

Τείνει εἰς βοήθειαν τὰς χεῖρας πρὸς τὴν Ἀρσινόην, ἀλλὰ
πίπτει λιπόθυμος εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν Ἰεροδούλων, αἵτινες
ἀπάγουσιν αὐτήν.

ΣΚΗΝΗ ΙΑ΄.

ΠΡΟΚΑΙΨ.

Εἰς τὰ ὠτά σας
πολὺ ταχέως φθάνει τοῦ παράφρονος
ἀνθρώπου ἢ ἀρά, ἣν θεοήλατος
ἢ γλωσσά του ἐξείπη ἄπαξ. Φοβερά
ἢ δύναμις σας, ὦ θεοὶ αἰώνιοι!

ΠΕΡΙΑΝΑΡΟΣ.

Εἰς τοὺς θεοὺς εὐκόλως ἀναφέρομεν
τὰς δυστυχίας ὅσας τοῦ νοὸς ἡμῶν
ἢ ἀκρισία μόνη προεξένησεν.

ΠΡΟΚΛΗΣ.

Ἐχίδνης γλῶσσα, ἰοβόλε ὄφι σύ,
 τολμᾶς ἀκόμη εἰς τὴν δυστυχίαν μου
 τὸ στόμα σου ν' ἀνοίγῃς σὺ ὁ δυσσεβής,
 σὺ τῶν ἐπτά σοφῶν ὁ ἀθεώτατος,
 σὺ τοῦ Διὸς τὸ κράτος ὁ ἀρνούμενος,
 καὶ τοὺς θεοὺς ἐμπαίζων καὶ καλῶν αὐτοὺς
 τῆς φαντασίας τῶν θνητῶν γεννήματα,
 σὺ ὁ τετυφωμένος, ὁ κακοῦργος σύ;

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ καθ' ἑαυτόν.

ὦ! μὴ ὁ δαίμων σὲ ὠθήσῃ, ἄθλιε,
 τῆς κόρης σου Μελίσσης τὸ μυστήριον
 ν' ἀνακαλύψῃς. Ἐπεσες νεκρὸς χαμαί.
 — Τὰς ὕβρεις ταύτας εἰς τῆς μάχης ἤρμοξε
 νὰ μ' εἴπῃς τὸ πεδίον, ὄχι μ' ἱερὸν
 ἐλθῶν ἐλαίας κλάδον εἰς τὸν πόλιν μου.

ΠΡΟΚΛΗΣ.

Καὶ εἰς τῆς μάχης τὸ πεδίον καὶ ἐδῶ
 κ' ἐμπρὸς σου καὶ ὀπίσω, πάντα καὶ παντοῦ
 ἐλαίας εἴτε φέρων κλάδον εἴτε μὴ,
 δὲν παύω δὲν θὰ παύσω τοῦ λοιποῦ ποτε
 κηρύττων ὅτι εἶσαι ἀλιτήριος,
 θηρίον αἱμοβόρον.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Κάμνεις φρόνιμα
 τὴν γλῶσσαν νὰ κρατήσῃς εἰς τὸ στόμα σου.

ΠΡΟΚΛΗΣ.

Εἴκοσι χρόνους ἤδη εἰς τὸ στόμα μου

ἐκράτησα τὴν γλῶσσάν μου, καὶ οἱ θεοὶ
τὴν σιωπὴν μου τιμωροῦσι σήμερον
μὲ συμφορὰν βαρεῖαν. Τώρα εἶμαι, νά,
θηρίον, εἰς τοὺς ὄνυχάς σου. Σπάραξον
τὸ γηραλέον σῶμά μου, καὶ ῥόφησον
τὸ αἷμά μου. Ἄλλὰ καὶ σπαραττόμενος
ἀκόμη καὶ νεκρὸς θὰ κράζω "Ἐγγονοι
ἀχάριστοί μου, ἔγγονοί μου ἄφρονες!
τοῦ πάππου σας τὸν οἶκον κατελίπετε,
ἐκ τοῦ θανάτου ὅπου πάλαι ὑπ' ἐμοῦ

Ὁ Περιάνδρος κάμνει νὰ σῶῃ τὸ ξίφος του, ἀλλ' ἐμποδίζεται
ὑπ' αἰφνιδίου καταλαβόντος αὐτὸν τρόμου.

νήπια λυτρωθέντα σκέπην ἀσφαλῆ
εὐρήκατε καὶ ἄστυλον, εἰς τοῦ πατρὸς
τὴν πρόσκλησιν πεισθέντες, καὶ τὴν ἄκακον
κατόπιν σας Εὐάδην παρασύραντες
εἰς ὄλεθρον καὶ αἰσχύνην ἐκρημνίσατε.
Ἐφύγετε τὸν πάππον σας καὶ ἤλθετε
εἰς τὸν πατέρα. Μάθετε τὴν σήμερον
εἰκοσιν ἔτη ὅ,τι ἐσιώπησα.

Ἦσιν τοῦ Περιάνδρου, στρέψατε ἐκεῖ
τοὺς ὀφθαλμούς σας. Βλέπετε τὸν ἄνθρωπον
τὸν τρέμοντα ἐμπρὸς σας καὶ κλονούμενον;
Τὴν νέαν σας ζωὴν ὁ ἐπιβουλευθεὶς
πατήρ σας εἶναι. Βλέπετε τὴν ψαύουσαν
σπασμωδικῶς τὸ ξίφος τοῦτο χεῖρά του;
Μ' αὐτὸ τὸ ξίφος ἢ ἰδίᾳ χεὶρ αὐτῆ
ἐζήτει τὴν καρδίαν σας πρὸ εἰκοσιν

ἐτών, ὅτ' ἦσθε νήπια, φοβούμενος
μήποτε ἀνδρωθέντες ἐκδικήσητε
τὴν δυστυχῆ μητέρα σας τὴν Μέλισσαν,
διότι αὕτη, ἡ ἰδία χεὶρ μ' αὐτὸ
τὸ ξίφος — τὴν μητέρα σας ἐφόνευσε.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ ἔντρομος ψελλίζει.

Μὴ τὸν ἀκούετε, υἱοί μου, ψεύδεται.

ΠΡΟΚΛΗΣ.

Ὡ τῆς ἀναισχυντίας, χαλκοπρόσωπε!
Τολμᾷς ν' ἀρνήσῃαι ὅ,τι ὄλ' ἡ Κόρινθος,
καὶ ὅλη ἡ Ἑλλάς γνωρίζει; Ἄν φωνὴν
οἱ λίθοι εἶχον, καὶ οἱ λίθοι ἤθελον
φωνὴν ἀφήσῃ, καὶ τὴν κακουργίαν σου
διατρανώσῃ, τύραννε ἀπάνθρωπε!

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ ὑποίως.

Μὴ τὸν ἀκούετε, υἱοί μου, ψεύδεται.

Αἴφνης ἀναλαβὼν ἑαυτὸν.

Καὶ εἶν' ἐδῶ ἀκόμη;

Ὁρμᾷ ξιφήρης ἐπὶ τὸν Προκλέα.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ παρεμβalὼν ἑαυτὸν εἰς σκέπην πρὸ τοῦ
Προκλέους.

Πρὶν τὸν πάππον μου
ἡ μάχαιρά σου φθάσῃ, τὴν καρδίαν μου
ἀνάγκη νὰ διέλθῃ πρῶτον, βασιλεῦ.

ΠΡΟΚΛΗΣ ἀπόθει τὸν Λυκόφρονα καὶ ἔρχεται πρὸς τὸν
Περίανδρον.

Ἴδου γυμνὸν τὸ στῆθός μου, Περίανδρε.

Τὸν ἀσθενῆ πρεσβύτην κτύπα, φόνευε.

Τὸ θῦμα περιμένει θῦμα δεύτερον.
Σ' ἀκολουθῶ, ὦ Μέλισσ'.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Ἀλιθῆριε!

Ὅρμα ἄ πάλιν ξιφήρης κατὰ Προκλέους, ἀλλὰ τὸ ξίφος ἐκπίπτει
τῶν χειρῶν αὐτοῦ, καὶ φαίνεται πάλιν ἔντρομος.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Πραῦνθητι, ὦ πάππε.

ΠΡΟΚΛΗΣ.

Ἐπιδάυριοι,

ἐκλίπωμεν τὸν τόπον τὸν κατάρατον.
Ἄνεψιάν δὲν ἔχω πλέον, ἐγγονοὺς
δὲν ἔχω πλέον. Μόνος εἰς τὴν γῆν
ἀπέμεινεν ὁ γέρον μετὰ τὸ γῆρας του,
καὶ θ' ἀποθάνη μόνος, δίχως φίλη χεῖρ
να εὐρεθῆ τοὺς ὀφθαλμοὺς του θνήσκοντος
να κλείσῃ εἰς τὴν κλίνην, κ' εἰς τὸν τάφου του
να ἔλθῃ καὶ να κλάσῃ. Ἐπιδάυριοι,
τὸν τόπον τοῦτον φύγωμεν· ἐξέλθωμεν.

Ὁ Προκλῆς καὶ οἱ Ἐπιδάυριοι ἐξέρχονται τῶν τειχῶν. Ὁ
Λυκόφρων μένει βεβητισμένος εἰς συλλογισμοὺς, ὅρμα ἄ
αἴφνης να ἐξέλθῃ τῶν τειχῶν, ἀλλ' οἱ δορυφόροι τῶ
κλείουσι τὴν πύλην.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ ἀναλαβὼν ἑαυτόν.

Τί; ἔφυγεν, ἐξῆλθε; Μείνον ἤσυχος,
καὶ θὰ μοι τὸ πληρώσης ἀκριβά, Προκλή.

Ἄπαντες ἐξέρχονται τῆς σκηνῆς.

ΣΚΗΝΗ ΙΒ΄.

ΑΡΙΩΝ.

Φυλακῆς ἀνηλίου
 ἀφείς τὴν σκοτίαν
 ἦλθον ἐνταῦθα, ὃς εἰς τὰς χεῖρας
 δεσμὰ καὶ τοὺς πόδας
 ἄτιμα φέρων καὶ βαρέα,
 ὃς εἰς τὰς φρένας ἀδιαλλάκτου
 στρέφων τροχὸν
 μνησικακίας, ὃς. Ὁ ψάλτης
 ἦσται ὑπὲρ πάντα
 τὰνθρώπινα πάθη,
 ὅστις καθὼς Διὸς ὑπὲρ γῆν.

Ἦλθον ἐστεμμένος καὶ κιθάραν φέρων, εἰς προανακρούσεις
 συνειθισμένην
 γαμηλίου μολπῆς καὶ χαρᾶς καὶ ᾠδῶν Ὑμεναίου,
 καὶ παντοῦ χαρωπᾶς
 εἶδον ὕψεις ἀνδρῶν ἐστεμμένων.

Τί τῆς χαρᾶς τὸ ὄφελος
 καὶ ὁ καπνίζων βωμὸς κ' οἱ κρατῆρες,
 κ' αἱ γαμηλί' εὐχαί,
 ὅσας λαὸς ψιθυρίζει, πρὸς τί,
 τοῦ τροφέως ἢ χεῖρ
 ὅταν πικρὰν
 πρὸς θεοὺς κατάραν εὐθύνη;

Μὲ στεφάνους παρόστη
 λευχείμων ἢ κόρη·
 πλὴν τὸ λευκόν της τοῦ Ὑμεναίου
 δὲν ἦτο ἐκεῖνο
 ἔνδυμα, οὔτε τὰ εὐώδη
 μύρα καὶ στέφη· τῆς χρυσοθρόνου
 ἦσαν θεᾶς
 τῆς Κυθερείας. Καὶ ἡ νεάνις
 ἦτο τῆς Κορίνθου
 ἀπάσης νυμφία
 πάνδημος, ὅχι μόνον ἑνός.

Κ' ἔμεινας, κιθάρα φίλη, σιωπῶσα, δάκρυ' ἀντὶ γάμου
 αἴφνης ὡς εἶδες
 εἰς μορφὰς κατηφεῖς, ἐπειδὴ ἡ καρδία τοῦ ψάλτου
 πένθους, πλὴν αἱ χορδαὶ
 σοῦ προχέουσι Βάκχειον μέλος.

Εἶδον βροτῶν αὐθάδειαν·
 τῶν ἰσχυρῶν ἀλλ' ὁ τυφὸς κ' ἢ ὕβρις
 ὑπερβάλλει πολὺ
 τὴν φρενοβλάβειαν πάντων, καθὼς
 ἢ ὑψίκομος δοῦς
 θάμνους· ἀλλὰ
 αὕτη καὶ πυρίκανστος πρῶτη.

Ὁ γαμήλιος ὕμνος
 εἰς πένθιμον ἄσμα
 αἴφνης ἐκπίπτει, ὅπου ἡ Ἔρις
 τὸν πόδα της στήσῃ.

Ὅπου ὁ Ἄρης πῦρ ἀνάψῃ,
 μένεα πνέων, πολεμικόν, ἐ-
 κεῖ ἢ λαμπὰς
 τοῦ Ἑρμεναίου σβέννυται, ὅπως
 καὶ τοῦ Ἑωσφόρου
 ἐκλείπει ἢ λάμψις,
 ὡς ἀνατείλῃ Φοῖβος πυρός.

Βάκχε Βάκχε, χαῖρε! Θέλω νὰ σὲ ψάλω, τέκνον τῆς Σεμέλης,
 πλὴν τὴν καρδίαν
 τοῦ σοῦ ψάλτου ἢ φλόξ καὶ τὸ πῦρ τῆς ποιήσεως φεύγει,
 καὶ ἀφίνει ψυχρὰν
 τέφραν, ὅπου ὁ ἕλεος μόνον
 ἔρπει. Ἀλλὰ τὸ Βάκχειον
 πνεῦμα κ' ἢ ἕξαρσις τοῦ διθυράμβου
 τεθαμμένη αὐτοῦ
 κεῖται ὑπὸ τὴν σποδὸν καὶ νεκρά.
 Οὕτω, Βάκχε, καὶ σοῦ
 οἱ μὲ κισσὸν
 ἐστεμμένοι θύρσοι καὶ κλῆμα,

Ἡ δυσχείμερος ὥρα
 τοῦ ἔτους ὡς ἔλθῃ,
 φυλλορῥοοῦσι μεμαραμμένοι,
 νεκρὸς δ' ἐν Δελφοῖς σὺ
 κεῖσαι ἐν τάφῳ, πλὴν τὸ ἔαρ
 ἀναγεννᾶσαι. Χοροπηδᾶσαι
 τότε πρὸς σὲ
 τρέχουν μαινάδες πάντοθεν νύμφαι,

πλήθος Σειληνῶν καὶ
 Σατύρων μὲ θύρσους
 κλήματα καὶ στεφάνους κισσοῦ.

Δυστυχία τότε, ἂν χορεύοντά σε εἰς τὰ ὄργιά τις,
 Βάκχε, ταράξῃ!
 Ο Λυκοῦργός ποτε, ὁ θρασὺς Δριαντιδῆς καὶ ἄναξ
 τῶν Θρακῶν, ἐπὶ σέ
 ἦλθεν ἄγχιος, μαστιγοφόρος.

Ἐντρομοὶ ἠφάνισθησαν
 αἴφνης αἱ νύμφαι τῆς Νύσης, κ' ἡ Θέτις
 εἰς τὴν θάλασσαν σέ,
 Βάκχε, πηδήσαντα σώξει. Ἄλλὰ
 τὸν υἱὸν τοῦ μανεῖς
 ὁ βασιλεὺς
 σφάζει. Βάκχε Ἰακχε, χαῖρε!

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ.

ΣΚΗΝΗ Α΄.

Ἀνάκτορα Περιάνδρου. ΛΥΚΟΦΡΩΝ καὶ ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Εἰπέ μοι, σὲ ἀκούω.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ἦμην νήπιον,

κ' εἰς χεῖρας, ἐνθυμούμαι, νεαρά γυνή
μ' ἐκράτει καθημένη εἰς ἀνάκλιτρον.

Καὶ ἄλλοτε μὲν ἐμειδία κ' ἔπαιξε
μ' ἐμὲ περιπατοῦντα μόλις, ἄλλοτε
μ' ἐλάμβανεν εἰς χεῖρας καὶ φιλοῦσά με
τὸ πρόσωπόν μου ἔβρεχε μὲ δάκρυα.

Ἐξαίφνης εἰς τὸν θάλαμον εἰσέρχεται
πρὸς τὴν γυναῖκα ἄγριός τις ἄνθρωπος.

Καθὼς τὸν εἶδ' ἐκείνη, εἰς τὸν κόλπον της
μὲ σφίγγει. Μετ' ὀλίγον ἐκ τῆς κόμης της
αὐτὸς ἀρπάξει τὴν γυναῖκα, κατὰ γῆς
τὴν ὀπίσκει, μὲ τοὺς πόδας τὴν καταπατεῖ
καὶ τὴν κτυπᾷ, καὶ ξίφος εἰς τὸ στήθος της
ἐμπήξας τὴν ἀφίνει καὶ ἐξέρχεται.

Τί ἔπειτα συνέβη νὰ ἐνθυμηθῶ
ποτὲ δὲν ἠδυνήθην. Εἰς τὴν μνήμην μου
τῆς γυναικὸς ἐκείνης ἀμυδρὰ εἰκὼν

διετηρήθη μόνον ἔκτοτε, ἀλλὰ
ὁ ἄγριος φονεύς της μὲ τὸ ξίφος του
γυμνὸν πολλάκις ἤλθεν εἰς τὸν ὕπνον μου
ζητῶν νὰ μὲ φονεύσῃ.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Λέγεις ὄνειρον;

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ὡς ὄνειρον ἢ μνήμη τοῦ συμβάματος
πλανᾶται εἰς τὴν φαντασίαν μου, ἀλλὰ
ὑπῆρξαν ταῦτα.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Εἰς τὴν φαντασίαν σου.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ὑπῆρξαν ταῦτα, Εὐμητις. Ὀλόκληρον
τὸν μέτρι τοῦδε βίον μου μᾶλλον εἶπε
σκιὰν ὄνειρον· δύνασ' εὐκολώτερον
νὰ μ' ἀναπείσῃς. Ὅχ', ἡ φαντασία μου
ἀφ' ἑαυτῆς δὲν ἐπλασε τὴν φοβεράν
ἐκείνην ὄπτασίαν.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

ὦ Λυκόφρων μου!

Καὶ τίς νὰ ἦναι τάχα ὁ ἀπαίσιος
φονεὺς τῆς νέας λέγεις, ὅστις ἔπειτα
νὰ σὲ φονεύσῃ μὲ τὸ ξίφος του γυμνὸν
ἐξήτει εἰς τὸν ὕπνον σου;

ΛΥΚΟΦΡΩΝ δακτυλοδεικτῶν πρὸς τὸ μέρος ὅθεν ἔρχεται ὁ

Περίανδρος.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ἐκεῖνος!

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Ζεῦ!

ΣΚΗΝΗ Β΄.

Οἱ τῆς προηγουμένης σκηνῆς καὶ ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Γιέ μου!

Ὁ Λυκόφρων μένει σιωπηλός.

Τέκνον μου!

Ὁμοίως.

Λυκόφρον, σὲ φωνῶ.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ κατ' ἑαυτόν.

Πῶς ὑποφέρω ἔτι τὸ ἀπάνθρωπον
νὰ βλέπω πρόσωπόν του;

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Λυκόφρον, λέγεις;

Τί πρὸς σεαυτόν,

ΛΥΚΟΦΡΩΝ ὁμοίως.

Πῶς ἢ γῆ δὲν σκίζεται
ἐμπρὸς σου, τέρας;

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Τοῦτο εἶναι νόστιμον.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ ὁμοίως.

Καὶ νὰ φανῆ ὁ Ἄδης κ' εἰς τὰ Τάρταρα
νὰ πέσης δίχως τῆς Στυγὸς νὰ διαβῆς
τὸ ῥεῦμα καὶ τῆς Αἴθης πίης τὸ νερόν!

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Τί ῥεῦματα Στυγὸς καὶ Αἴθης ὕδατα,
Λυκόφρον, ψιθυρίζεις; Ἀποκρίθητι,
σὲ ἔρωτῶ, τί λέγεις;

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

"Οτι οἱ θεοὶ

μετέβαλον τοῦ κόσμου τὴν διάταξιν,
 τοῦ Ἄδου ὅτι εἰς τὴν γῆν ἀνέβησαν
 αἱ Ἐριννύες καὶ κατὰ τῆς κεφαλῆς
 κενούσι τῶν ἀθῶων τὰς βασάνους των,
 πρὶν κἄν ἀκόμη διαβῶσι τῆς Στυγὸς
 τὸν ῥοῦν καὶ Ἀήθης ὕδωρ πίωσι, τοῦ νῦν
 αἰῶνος δὲ οἱ Σίσυφοὶ καὶ Τάνταλοι,
 οἱ αἰμοβόροι τίγρεις καὶ οἱ πάνθηρες,
 τῆς Ἰοκάνιας ἐκλιπόντες τοὺς θρόνους,
 ἐν μέσῳ τῆς Ἑλλάδος θρόνον ἔστησαν
 αἱμάτων, ἐγκλημάτων καὶ κακουργιῶν,
 καὶ ὕψωσαν τὴν ὕβριν μέχρι νεφελῶν,
 ἐπὶ τὴν ἐπηρομένην κεφαλὴν των δὲ
 ὁ οὐρανὸς ἀντὶ φλογῶν ἐκένωσε
 τῆς Ἀμαλθείας κέρας.

ΠΕΡΙΑΝΑΡΧΣ.

Τοῦ Ἀρίονος

ἢ λέπρα, καθὼς βλέπω, σοῦ ἐκόλλησε.
 Τὴν αἰθερίαν χώραν, ὅπου ἵπταται
 ὁ Πήγασός σου, ἄφες, νέα κεφαλή,
 καὶ πρὸς πεζοὺς ἀνθρώπους γλῶσσαν λάλησον
 πεξὴν. Τί τίγρεις λέγεις καὶ τί πάνθηρας;
 Τὶ θέλουν τὰ θηρὶ' αὐτὰ τὰ ἄγρια
 ἐδῶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, τέκνον μου; Ἐὰν
 ἀγριοχοίρους ἔλεγες, ὑπομονή.

Ἐδῶ κ' ἐκεῖ εἰς τὰ βουνὰ εὐρίσκονται.

Καθ' ἑαυτὸν.

Πλὴν ποῖον βλέμμα ἄγριον! — Λυκόφρον μου!

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Θηρίον, τίγρις λέγω; Ὅχι ἀδικῶ
τὰδῶα ταῦτα ζῶα. Πρὸς τὸν λέοντα
παλαί' ἢ τίγρις, πλὴν ὑπερασπίζεται
ἢ τίγρις τὴν ζωὴν της. Τὸ τετράποδον
σπαράττει μὲ ὀδόντας καὶ μὲ ὄνυχας
ὁ λέων· τῆς ἰδίας συντηρήσεως
πλὴν ἢ ἀνάγκη τὸν ὠθεῖ ἢ ἄμαχος,
εἰς τὸ θηρίον ἣτις εἶπε "σπάραιτε"
τὸ σαροκοβόρον, καὶ εἰς τὸ τετράποδον
"σπαράττου." Ἀλλ' ὁ λέων δὲν ἐνέπηξε
τοὺς ὄνυχάς του εἰς τὸ στήθος τοὺς γαμψοὺς
(ποτὶ)λεαίνης, οὐδ' ἐζήτησε τὸ ἄγριον
θηρίον νὰ σπαράξ' εἰς τοὺς ὀδόντας του
τὰ ἰδιά του τέκνα. Ὅχι, ὄχι μὰ
τοὺς Ὀλυμπίους, ὄχι, βασιλεῦ σοφέ!

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Τοὺς λόγους σου, υἱέ μου, Κάλχας δύναται
νὰ ἐννοήσῃ μόνου. Μόνου γέλωτα
ἢ φλυαρία προξενεῖ ἢ τόση σου·
καὶ ὅμως ἡ καρδιά μου συντριβεται,
ὅτι ὡς πότε βλέπω παραλογοζόμενον
καὶ σέ, τὴν μόνην καὶ τῆς πόλεως αὐτῆς
καὶ τοῦ πατρὸς ἐλπίδα.

Καθ' ἑαυτὸν.

Πῶς δὲν δύναμαι,

ἀγγόνην στήσας δέκα πήχεις ὑψηλήν
ἐκ τῆς φλυάρου γλώσσης σου, κρονόληρε,
νὰ σὲ κρεμάσω, πενθερέ!

ΛΥΚΟΦΡΩΝ καθ' ἑαυτόν.

Τὸ πρόσωπον

ιδέτε, ὦ θεοί, τὸ θηριῶδές του!

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Ἄν ἔχῃς τι νὰ εἶπῃς, διὰ τί σαφῶς
δὲν ἐξηγεῖσαι; Δῶρον εἶναι τῶν θεῶν
εὐμήχανον ἢ γλώσσα, κ' εἶναι εὐκόλον
τὰ πάντα μὲ τὴν γλώσσαν νὰ ἐκφράσῃ τις.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Τὰ πάντα; ὦ! λαυθάνεσαι, Περίανδρε,
τὰ πάντα ὄχι. Ποία λέξις δύναται
τὸ τέρας νὰ σημάνη τὸ ἀνθρώπου μὲν
μορφὴν ἐνδεδυμένον, καὶ θηρίου δὲ
ψυχὴν ἀγριωτέραν κρύπτον ἐνδοθεν;

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Τὸ τέρας τοῦτο ποῖόν εἶναι;

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ὁ φονεὺς

τῆς γυναικός του.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Ποῖος;

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Σὺ, Περίανδρε!

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ καυχάζων σαρκώμιον.

Χά, χά! Ἄ! ὁ Προκλῆς λοιπὸν κατώρθωσε
τὸν ἐχιθναῖον τῆς συκοφαντίας του

Ἴὸν εἰς τὴν ψυχὴν σου νὰ ἐμβάλη. "Α!
 λοιπὸν ἐντεῦθεν τὰ θηρία· χά, χά, χά!
 καὶ ἡ παραφορὰ σου ὄλ' ἡ κατ' ἐμοῦ.
 Καὶ ἦσο ἤδη ἴσως ἐτοιμὸς λοιπὸν
 * νὰ μὲ λιθοβολήσης, τέκνον εὐπίστον!
 Ἴδὸν φιλοστοργία! Πάτερ ἄθλιε!

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Φιλοστοργία; "Ω! ἂν οἱ αἰῶνιοί
 θεοὶ μοι ἐχορήγουν ὅσῃν δύναιμι
 χροιάζομαι νὰ πράξω ὅ,τι ἡ φωνὴ
 μ' ὑπαγορεύει τῆς φιλοστοργίας μου!

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Θεοὶ μεγάλοι! εἶναι τέκνον μου αὐτός;
 εἶναι νιὸς μου; "Οχι, εἶναι γέννημα
 μητρὸς μαινάδος, ἣτις εἰς παραφορὰν
 οἰστορηλασίας ἐκ δυσμόρφου τέρατος
 συνέλαβε τὸ παρὰ φύσιν ἔκτρομα
 αὐτό.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Τὴν λέξιν εὐρες, πάτερ, εὐγέ σου!
 Ναί, παρὰ φύσιν παρὰ φύσιν ἔκτρομα!
 τὴν λέξιν εὐρες, παρὰ φύσιν ἔκτρομα!

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

"Ω θηριώδης λύσσα! Οὐρανὸν καὶ γῆν
 καὶ θάλασσα καὶ ἥλιε! τὸ θέαμα
 ποτὲ τὸ παρὰ φύσιν τοῦτο εἶδετε;
 Θεοὶ μεγάλοι! οὐς οὐδεὶς ἀνθρώπινος
 ποτὲ λανθάνει λογισμὸς, σεῖς εἶδετε

τὴν πρὸς τὸ τέκνον τοῦτο τὸ ἀχάριστον
 ἀγάπην καὶ στοργὴν μου. Σεῖς γνωρίζετε
 εἰς τὴν καρδίαν ὅτι ὁ Περίανδρος
 τὴν γηραιάν του μίαν περιέκλειε
 χαρὰν κ' ἐλπίδα μόνην, τὸν Λυκόφρονα.
 Τὸ λάμπρον τοῦτο τῆς ψυχῆς μου εἰδωλον
 πνοὴ ἀγνωμοσύνης ἀπημαύρωσε,
 τοὺς χαρακτῆρας τῆς προτοῦ θεοειδοῦς
 ἐξήλειψε μορφῆς καὶ παρεμόρφωσεν
 εἰς τέρας εἰδεχθῆς τ' ὠραίου ἄγαλμα.
 Ἐκ τῆς ψυχῆς μου ἀποδόπτω σήμερον
 τὸ εἰδωλόν μου τοῦτο καὶ τὸ ἄγαλμα.
 Μὲ μῖσος καὶ μὲ ὕβρεις τὴν ἀγάπην μου
 ἀντήμειψε τὴν τόσῃν καὶ συνέθραυσε
 μὲ τὰς ἰδίας χειρὰς του πάντα δεσμὸν
 στοργῆς καὶ συγγενείας. Τὸν παμμύαρον
 υἱόν μου τοῦτον ἔμπροσθεν ὑμῶν, θεοί,
 ἀποκηρύττω σήμερον καὶ ἔμπροσθεν
 τοῦ κόσμου ὅλου. Σε δὲ ἰκετεύω, Ζεῦ,

Εἰσέρχεται εἰς τὴν σκηνὴν ὁ ΚΥΡΕΛΟΣ, δορυφόροι καὶ λοιποὶ
 αὐλικοί.

κατὰ τῆς κεφαλῆς του τῆς ἀγνώμονος
 τοὺς κεραυνοὺς καὶ τὴν ὀργὴν σου κένωσον.
 Τὸ φίλτρον μόνον εἶδε μέχρι σήμερον
 καὶ τὴν μακροθυμίαν μου τὴν ἄκραν, νῦν
 τοῦ Περίανδρου ἅς γνωρίσῃ τὴν ὀργὴν
 τὸ αὐθαδὲς μεिरάκιον.

Πρὸς τὸν κήρυκα.

Τὴν θάβδον σου

εἰς χεῖρας λάβε, κήρυξ, κ' εἰς τὴν Κόρινθον
παρὰ τοῦ βασιλέως ταῦτα κήρυξον.

“Τὸν δευτερότοκον υἱὸν Λυκόφρονα
ἀποκηρύξας καὶ καταρασθεὶς ἐκτὸς
τοῦ οἴκου του ὁ βασιλεὺς ἀπέβαλε.

Κανεὶς νὰ μὴ τολμήσ' εἰς τὸν Λυκόφρονα
τροφὴν νὰ μεταδώσῃ, πῦρ ἢ ἔνδυμα
ἢ λέξις εἶπῃ μίαν, ἢ δεχθῇ αὐτὸν
ὑπὸ τὴν στέγην τῆς οἰκίας του, κανεὶς.

Τὸν νόμον ὅστις τοῦτον παραβῆ ποτε
τὸν αὐστηρόν, κρυφίως ἢ ἀναφανδόν,
ἢ ὄλον ἢ ἓν μέρος, μέγας ἢ μικρός,
ἀνὴρ, γυνή, παῖς, γέρον ἢ νεώτερος,
ὀφείλει δέκα μναῖς εἰς τὸν Ἀπόλλωνα.”

Τὸ θέατρον ἤρχισε πρὸ μιᾶς εἰκοσάδος στίχων νὰ σκοτίζεται
κατὰ μικρόν. Ἀκούεται ἔξω ἄνεμος καὶ βροχὴ, οἷτινες ἀν-
ξάνουσι κατὰ μικρόν μέχρι τέλους τῆς παρουσίας σκηνῆς. Ὁ
κήρυξ ἐξέρχεται.

Τὰ βλέμματά μου φύγ' εὐθύς.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ἀνέπνευσα!

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Πραῦνθητι, ὦ πάτερ, βρέχει κ' εἶναι νύξ.
Ὁ ἀδελφός μου ποῦ θὰ μείνῃ ἄστεγος;

ΚΥΦΕΛΟΣ.

Μὴ ἀποβάλλῃς, πάτερ, τὸν Λυκόφρονα.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Εἶν' ἀδελφός μου καὶ υἱός σου, βασιλεῦ!
Πραῦνθητι, σὲ ἱκετεύω, πάτερ μου!

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Τὰ βλέμματά μου φύγε.

Πρὸς τοὺς ἀνθρώπους του. Τὴν βασιλικὴν
στολὴν ἐκδύσατέ τον.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Τὴν βασιλικὴν
στολὴν σου ἀποβάλλω. Ἄν εἰς τὴν χρυσοῦν
στολὴν σου, ἀνταξίαν πόθων βροφικῶν,
ἢ ἀνδρική νομίξης τοῦ Λυκόφρονος
ψυχὴ πῶς προσηλώθη μίαυ καὶν στυγμῆν,
οἰκτρὰν ἀπάτην πέσχεις, βασιλεῦ σοφέ!

Πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Περιάνδρου.

Τὴν δωρικὴν τοῦ πάππου δότε μοι στολὴν,
τὴν δωρικὴν στολὴν μου. Αἵματος ἐδῶ
κηλίδας βλέπω, τῆς μητρὸς μου αἵματος.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Τοὺς ὀφθαλμούς μου φύγε. Τὸ κατώφλιον
τῆς θύρας τῆς οἰκίας μου οἱ πόδες σου
εἰς τὸ ἐξῆς ποτὲ νὰ μὴ πατήσωσι.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Τῆς θύρας τὸ κατώφλιον οἱ πόδες μου
εἰς τὸ ἐξῆς ποτὲ δὲν θὰ πατήσωσιν,
εἰς τὸ ἐξῆς ποτέ, σοὶ τὸ ὑπόσχομαι.
Τὴν δωρικὴν στολὴν μου.

ΚΥΦΕΛΟΣ.

Τὰς χλαμύδας μας
εἰς τοὺς πτωχοὺς ἢ Εὐμητις ἐχάρισε,
Λυκόφρον.

ΛΥΚΟΦΡΩΣ.

ὦ! πρὸς βέβαιον τὸν θάνατον
 ἐκπέμπομαι λοιπόν! Θάνατε, θάνατε,
 ἐν πρᾶγμα μόνον ὄν, πλὴν μὲ διάφορα
 καλούμενον ὀνόματα, κ' ὑπὸ μορφᾶς
 ἐρχόμενον ποικίλας, ὅπως ἂν φανῆς,
 ὅπως ἂν ἔλθῃς πρὸς με, ὡς ἀσθένεια,
 ὡς πείνα, ὄϊγος, ἄσμενός σε δέχομαι.
 Καὶ σεῖς βρονταί, καὶ ἀστραπαὶ καὶ κεραυνοί,
 καὶ νύξ καὶ σκότος καὶ βροχὴ καὶ ἄνεμοι
 καὶ τρικυμία! φεύγω τὴν κατάρατον
 οἰκίαν ταύτην καὶ εἰς τὰς ἀγκάλας σας
 ὡς εἰς μητρὸς ἀγκάλας φίλας ὄψομαι.
 Τὴν τρικυμίαν τῆς ψυχῆς μου δέξαι σὺ
 ἢ ἔξω τρικυμία! Χαίρων ἔρχομαι.

Ἐξέρχεται βιάίως.

ΜΕΤΑΣΚΕΥΑΣΙΣ ΤΗΣ ΣΚΗΝΗΣ.

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1878

ΣΚΗΝΗ Γ'.

Ἀκροκόρινθος. Νύξ βροχερά. Ναὸς τῆς Ἀφροδίτης καταφώ-
 τιστος. Ἱεροδουλοὶ, ἄνδρες διάφοροι, ἔμποροι, ναῦται, κλπ.
 περιφέρονται ἐντὸς τοῦ ναοῦ, οἱ μὲν κατὰ ζεύγη, οἱ δὲ καὶ
 ἀναμ'ξ.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Α'.

Ἐδῶ· δὲν βλέπεις ὅτι βρέχεσαι αὐτοῦ,
 Κλεινία μου;

ΝΕΟΣ Α΄.

Καὶ δὲν μοῦ λές, Γλυκέριον,
 πῶς ἡ θεὰ σας ἔγινε φιλάργυρος;
 Τὴν στέγην της ἀφίνει ἀδιόρθωτον;
 Ἡ μήπως ἀγαπᾷ νὰ διορθώνωνται
 τὰ κάτω μόνον μέρη τοῦ ναοῦ της;

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Α΄.

Μὴ

βλασφήμει μάτην. Ἡ θεὰ τὴν στέγην της
 διωρθωμένην ἔχει· τοὺς φεγγίτας του
 ἀδιόρθώτους μόνον τὸ σπουρογίτιον
 τὸ πονηρὸν ἀφῆκεν. Ἡ περίπτειρος
 δὲν εἶδες ὅτι ἦτο τοῦ ναοῦ ἐκεῖ;

Παρέρχονται.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Β΄.

Ἀχάριστα! Εἶπέ μοι πότε μὲ ἄνθρωπον
 μὲ εἶδες ἄλλον;

ΝΕΟΣ Β΄.

Περὶ τὰ τὰ ψεύματα.

Τίς περὶ λύχνων εἰς τὸ Κράνειον ἀφὰς
 προχθὲς περιεπάτει ὑπὸ τὴν σκιάν
 τῶν κνπαρίσσω οὔσης πανσελήνου, τίς
 μὲ τὸν Καλλίαν τὸν υἱὸν τοῦ Στίλπωνος,
 τίς ἄλλη παρὰ σέ, Μυρσίνη;

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Β΄.

Βέβαια

ἐγὼ δὲν ἤμην.

ΝΕΟΣ Β΄.

Ἄφες τα.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Β΄.

ἐγὼ δὲν ἤμην. Σ' ὀρκίζομαι,

ΝΕΟΣ Β΄.

"Ὅρκος Ἀφροδίσιος!

"Ἄν εἶχον τόσα τάλαντα ἢ μᾶλλον μυᾶς,
τὴν μίαν μόνον ὅσοι ἐβδομάδ' αὐτὴν
τοὺς γλυκντάτους σου καρπούς ἐγεύθησαν,
ὑπέρπλουτος θὰ ἤμην.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Β΄.

Δοικὸν ἄφες με·
εἰς τῆς πιστῆς Μυρσίνης σου τὸν ἔρωτα
ἀφ' οὗ δὲν ἔχεις πίστιν, εἰς' ἀνάξιος
τοῦ ἔρωτός της. "Ἄφες με καὶ ὑπάγε.

ΝΕΟΣ Β΄.

Τί; πάλιν μοῦ ἐκάκισες, Μυρσίμιον;
Μὴ μοῦ κακίονης, ἑμιάττα μου. Δὲν ἐννοῶ
νὰ σὲ προσβάλω, φῶς μου. Πιθανὸν πολὺ
νὰ ἠπατήθην. "Ἐπειτα διπλοὺς καρπούς
δὲν κάμνει τάχα ἢ μυρσίνη; Φυσικὸν
τοὺς μὲν λευκοὺς της τὴν ἡμέραν νὰ πωλῇ,
τοὺς μαύρους δὲ τὴν νύκτα ὑπὸ τὴν σκιὰν
τῶν κυπαρίσσιων.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Β΄.

Εἶσαι, Δάμων, ἄσπλαγχνος!

Παρέρχονται.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Γ΄.

Καὶ τί φορτίον ἔχεις;

ΕΜΠΟΡΟΣ.

Οἶνον Θάσιον.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Γ΄.

Καὶ τὸνομά σου;

ΕΜΠΟΡΟΣ.

Χόνδρος.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Γ΄.

Καὶ ὁ οἶνός σου
γλυκύς, ὦ Χόνδρε, πλὴν πολὺ γλυκύτερον
τὸ ὄνομά σου. Ἄλλο ὠραιότερον
δὲν ἤκουσα ἀκόμη.

ΕΜΠΟΡΟΣ.

Καὶ τὸ ὄνομα
τὸ εἰδικόν σου, κόρη;

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Γ΄.

Χονδρολέττειρα.

ΕΜΠΟΡΟΣ.

Εἰς τὸνομά μας, βλέπω, συγγενεύομεν.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Γ΄.

ὦ! τί ὠραίος νέος εἶσαι, Χόνδρε μου!

ΕΜΠΟΡΟΣ.

Αἶ, εἶμαι γέρον πλέον, Χονδρολέττειρα.
Κοντεύω τοὺς πενήντα.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Γ΄.

Καὶ ἐγήρασες;

Μὴ ἀδικῆς τὸν ἑαυτὸν σου. Ἦθελες
παιδὶ νὰ ἦσαι σαραντάρικον λοιπὸν
ἀνούσιον ἀκόμα καὶ ἀνάλατον;

Κακόρεκτοι ποῦ εἶσθε σεῖς οἱ Θάσιοι!

ΕΜΠΟΡΟΣ καθ' ἑαυτὸν.

Αὐτὴ ἡ κόρη ἔχει γνωῶσι, βλέπω.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Γ'. Θωπεύουσα αὐτόν.

"Ω!

καὶ τί ὄραϊον πρόσωπον! Μὰ τοὺς θεοὺς
ἀκόμη πλέον εὐγενεῖς καὶ θελκτικοὺς
δὲν εἶδα χαρακτηῆρας. Εἶσαι Ἄδωνις.

ΕΜΠΟΡΟΣ.

Καὶ ὅμως εἰς τὴν Θάσον περιβόητος
διὰ τὴν δῆθεν εἶμαι ἄσχημίαν μου.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Γ'.

Κακόρεκτοι ποῦ εἰσθε σεῖς οἱ Θάσιοι!
Γνωρίζουν εἰς τὴν Θάσον τί τὸ ἄσχημον
καὶ τί τῶραϊον;

ΕΜΠΟΡΟΣ.

Σκρόφα μου, τὰκούεις σύ;

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Γ'.

Τί σκρόφα;

ΕΜΠΟΡΟΣ.

Ἡ γυναῖκά μου ποῦ ἄσχημον
μὲ λέγει πάντα!

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Γ'.

Περιστέρι μου λευκό,
τῆς Θάσον πλέον τὴν φωλιὰ τὴν ἄφησες.
Μή μ' ἀναφέρῃς Θάσον πλέον, τὴν μισῶ.
Συμμαζευομένη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἐμποροῦ.

Εἰς ταῖς πτερούγες ταῖς χρυσαῖς σου πάρε με,
Καθ' ἑαυτήν.

Φτεροῦ φτεροῦ θὰ ταῖς μαδίσω, ἔννοια σου!

— Καὶ ζέστανέ με μὲ φωτιὰ ἐρωτική!

Εἰσπνέουσα καὶ ἀναπνέουσα δυνατά.

"Αχ! πόσον δροσερός εἶν' ὁ ἀέρας σου!
Ἀγάπημον!

ΕΜΠΟΡΟΣ.

Ψυχή μου Χονδρολέτεια!

Παρέρχονται. Τὸ ξενύγος παρακολουθοῦσιν ἤδη ἐξ ἀρχῆς ἱε-
ρόδουλοι μόναι καὶ μετ' ἀνδρῶν ὠτακουστοῦντες καὶ καυχά-
ζοντες.

ΕΥΔΗΜΟΣ τρέχων κατόπιν δ'. ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΥ φερούσης καλύπτραν καὶ
φενγούσης αὐτόν. Ἄλλ' ὁ Εὐδήμος λοξοδρομήσας ἀπαντᾷ αὐτῇ
ἀντιθέτως κατὰ μέσον τοῦ προσκηρίου καὶ ἀναγκάζει αὐτὴν
να σταθῇ καὶ τὸν ἀκούσῃ.

"ὦ! τέλος πάντων, θεία κόρη, κάμφθητι.

Σὺ ὁ ἀδάμας εἶσαι· αἱ ἐπίλοιποι
θαλάσσης ψῆφοι εὐτελεῖς· ἀδάμας, ναί,
ἀλλὰ καὶ ἡ καρδιά σου, ἀλλοίμονον!
σκληρὸς ἀδάμας εἶναι. Εἶσαι τὸ λαμπρὸν
τῆς Ἀφροδίτης ἄστρον, εἰς' ὃ Ἔσπερος,
ὁ Ἐωσφόρος. Ἄστρον, τῶν ἀκτίνων σου
τὸ φῶς τὸ μελιχρὸν νὰ ἴδω ἄφες με.
Ἐκκάλυψον τὴν ὄψιν σου, ἦ, ἢ θεὰ
ἂν ἦσαι Ἀφροδίτη, — τὴν μορφὴν θεᾶς
ιδῶν τις πάσχει ἔπειτα τάνιατα,
καλῶς γνωρίζω, — πάλιν ὅμως ἄφες με
τὴν ὄψιν σου νὰ ἴδω καί, τρώντι ἂν
θεὰ ὑπάρχῃς, τῶν ἀκτίνων σου τὸ φῶς
ἄς μὲ θαμβώσῃ ἔπειτα, τὸ δέχομαι.
Πλὴν ἄφωνος σὺ μένεις καὶ ἀμείλικτος.
Τὴν ὄψιν σου δὲν εἶδον, δὲν σὲ ἤκουσα,
κ' ἢ μυροφόρος μόνον σου ἀναπνοή

μεθύει τὰς αἰσθήσεις μου. "Ω! στράφηθι,
καὶ μίαν λέξιν κἂν ἐκ τῶν χειλέων σου
τῶν μυροφόρων ἄφες. Σὲ παρακαλῶ,
σὲ ἱκετεύω, κόρη κάμφθητι σκληρά.

Ὡς ἴσῃν καὶ ὁμοίαν μὲ τὸν συρφετὸν
τῶν ἄλλων δούλων δὲν σὲ θεωρῶ ἐγώ.
Θεῶρει με καὶ σὺ ὡς οὔτε ὅμοιον
οὔτ' ἴσον μὲ τοὺς ἄλλους, ὅσ' εἰς τὸν ναὸν
ἐδῶ τῆς Ἀφροδίτης περιφέρονται.
Εἶμ' εὐπατριῶδης Κερκυραῖος, πλούσιος
καὶ νέος, ὅπως βλέπεις, λέγομ' Εὐδημος,
τῆς θεωρίας εἶμαι δὲ ὁ ἀρχηγός,
ἣν κατὰ χρέος ἐπεμψεν ἡ Κέρκυρα
πρὸς τὴν μητροπόλιν τῆς Κόρινθου ἐδῶ
εἰς τοὺς Ἰσθμιακοὺς ἀγῶνας. Κάμφθητι,
ῶραία ἱεροδουλέ μου, κάμφθητι.

Οἱ τῆς προλαβούσης σκηνῆς καὶ κήρυξ μετὰ δορυφόρων.

ΚΗΡΥΞ.

Τὸν δεύτερον υἱὸν τοῦ τὸν Λυκόφρονα
ἀποκηρύξας καὶ καταρασθεὶς ἐκτὸς
τοῦ οἴκου τοῦ ὁ βασιλεὺς ἀπέβαλε.
Κανεὶς νὰ μὴ τολμήσ' εἰς τὸν Λυκόφρονα,
τροφὴν νὰ μεταδώσῃ, πῦρ ἢ ἔνδυμα,
ἢ λέξιν εἶπῃ μίαν ἢ δεχθῇ αὐτὸν
ὑπὸ τὴν στέγην τῆς οἰκίας του, κανεὶς.

Τὸν νόμον ὅστις τοῦτον παραβῆ ποτε
τὸν αὐστηρὸν κρυφίως ἢ ἀναφανδόν,
ἢ ὄλον ἢ ἐν μέρει, μέγας ἢ μικρός,
άνηρ, γυνή, παῖς, γέρον ἢ νεώτερος,
ὀφείλει δέκα μναῖς εἰς τὸν Ἀπόλλωνα.

Ὁ βασιλεὺς τὸν νόμον τοῦτον ἔθηκεν.

Ἡ δ' ἱερόδουλος φαίνεται κλονουμένη καὶ ἐτοιμόδῳπος. Ὁ
Εὐδήμος τὴν λαμβάνει λιπόθυμον εἰς τὰς ἀγκάλας του, αἶρει
τὴν καλύπτραν, καὶ φαίνεται ἡ Εὐάδνη.

ΕΥΑΔΗΜΟΣ.

Θεοὶ μεγάλοι! εἶναι τοῦ Ἀγκόφρονος
ἢ πρὶν μνηστὴ καὶ νύμφη!

Ἐποστηρίζων ἐξαγει αὐτὴν τῆς σκηνῆς.

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

Οἱ τῆς προλαβούσης σκηνῆς πλὴν τῆς Εὐάδνης, τοῦ
Εὐδήμου καὶ τῶν δορυφόρων.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Ε΄.

Τοῦ Ἀγκόφρονος
ἢ πρὶν μνηστὴ καὶ νύμφη.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Σ΄.

Δέν σοι φαίνεται,
Λαῖδιον, ὀλίγον τι ἀλλόκοτον
ὠραία κόρη, νέα καὶ ἐξ αἵματος
βασιλικοῦ νὰ γίνῃ ἱερόδουλος;

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Ε΄.

Τὸ ἔπραξ' ἐξ ἀγνοίας, Νικηράτιον,
καὶ ἐξ ἀνάγκης, ἤκουσα. Ἐνόμιζε

τὸ ἔργον τῆς Ἱεροδούλου ἄλλο τι
παρ' ὅ,τι εἶναι, καὶ εἰς κόρας εὐγενεῖς
ἀρμόδιον, καθὼς αἱ Σικυώνιαι
νεάνιδες πρὶν συζευχθῶσι γίνονται
ἐφ' ὅσα θέλουν ἔτη Ἱεροδουλοῖ.

Μικρὸν δὲ πρὸ τοῦ γάμου τῶν τὸ ἱερὸν
ἐκλείπουσαι εἰς γάμον μετὰ τοῦ γαμβροῦ
συνέρχονται παρθένοι καὶ ἀμόλυντοι.

Καὶ ἔπειτα ἠγάπα τὸν Ἀνκόφρονα,
ὁ θεῖός της Προκλῆς δὲ εἰς Ἐπίδανρον
να τὴν ἐπαναγάγῃ ἦλθε με στρατὸν.

Ὡς μόνου τρόπου τὸ λοιπὸν τὸν πόλεμον
να παύσῃ, ἅμα δὲ κ' εἰς τὸν Ἀνκόφρονα
πιστὴν να μείνῃ, ὃν μεγάλως ἀγαπᾷ,
ἐνόμισε να γίνῃ Ἱεροδουλος.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Σ΄.

Στρατήγημα τρώντι θαυμαστόν, Αἰῖς!

Προσέρχονται πλῆθος Ἱεροδούλων καὶ τᾶττονται κύκλῳ περὶ
τὴν πέμπτην καὶ ἕκτην.

ΕΤΕΡΑ.

Τὴν νέαν ἐννοεῖτε Ἱεροδουλον;

ΑΛΛΗ.

Περὶ Εὐάδνης λέγετε; Ἀκούσωμεν.

ΑΛΛΗ.

Τὴν ἀλαζόνα λέγεις Ἱεροδουλον;

ΑΛΛΗ.

Μᾶς κάμνει καὶ αὐτὴ τὴν ἀκατάδεκτον!

ΑΛΛΗ.

Ὀλίγον εἶδεν ὅτι εἶναι εὐμορφη,

καὶ ὅτ' οἱ νέοι τρέχουν τὸ κατόπιν της,
καὶ τὸ ἐπῆρ' ἐπάνω της.

ΑΛΛΗ.

Προσμένετε,
κ' ἡ μύτη της θὰ πέση ἕως εἰς τὴν γῆν
μὲ τὸν καιρόν.

ΑΛΛΗ.

Τὸ ξόανον!

ΑΛΛΗ.

Τὸ κνώδαλον!

ΑΛΛΗ.

Καλλίτερα εἰπέτε, ἢ ἀγροῖκος!

ΑΛΛΗ.

Ναί,

τῶντι, ἀπολίτευτος, χωριάτισσα.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Ε΄.

Ἀκόμη, φίλαι, εἶναι ἀπειρόκακος.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Σ΄.

Ἐγὼ νομίζω εἰς τὴν πονηρίαν της
μας ὑπερβάλλει ὅσον κ' εἰς τὸ γένος της.

Μὴ δίδης πίστιν εἰς τοὺς λόγους τῆς τροφοῦ.

Τὰ πάντα εἶναι μῦθοι. Ἄν ἡ πράξις της

δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ βράζοντος

νεανικοῦ της αἵματος, ἐξ ἅπαντος

παγίδευμά της εἶν' εὐμήχανον, εἰς ὃ

ἐλπίζει νὰ συλλάβῃ τὸν Ἀνκόφρονα.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Ε΄.

Πλὴν πῶς, ὦ Νικηράτη, τὸ ἀνάπαλιν

αφ' οὗ συνέβη, κ' ἔχασε διὰ παντὸς

τὸν ἐραστήν της;

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ ς'.

Μὴ τὸ ἀποτέλεσμα,
 Λαῖς, τὸν πονηρὸν τῆς κύτταξε σκοπὸν.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ ε'.

Τῶν ἄλλων μὴ τὰς πράξεις κρίνε πάντοτε
 πρὸς τὸν κανόνα τοῦ ἰδίου σου νοός.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ ς'.

Τὰς πράξεις των δὲν κρίνω, τὴν διάθεσιν.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ ε'.

Εὐκόλως ἐφαρμόζομεν τῆς σκέψεως
 τὸν πῆγν εἰς τὰς πράξεις, ὅσας τῆς ψυχῆς
 τὸ μέγεθος μᾶς λείπει νὰ θαυμάσωμεν.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ ς'.

Εἰς θολωμένον ἄεϋμα καὶ εἰς κάτοπτρον
 θαμβὸν δὲν βλέπεις καθαρὰ τὸ πρόσωπον.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ ε'.

Αὐτὸ ἀποδεικνύει ὅ,τι ἔλεγον.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ ς'.

Ἀποδεικνύει ὅτι θεωρῶ ἐγὼ
 τὰ πράγματα καὶ ὄχι τὸ φαινόμενον.

ΣΚΗΝΗ ς'.

Οἱ τῆς προηγουμένης σκηνῆς καὶ Ἀνκόφρων, ὅστις πρὸ μιᾶς
 δεκάδος στίχων εἶχεν ἔλθῃ ὀπίσω τῶν ἱεροδούλων καὶ ᾠτακού-
 σται, παρεμβαίνων αἴφνης εἰς τὸ μέσον αὐτῶν.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

“Τὰ πράγματα καὶ ὄχι τὸ φαινόμενον!”
 Ἡ Ἀθηνᾶ σ' ἐμπνέει, ἱεροδουλε,

καὶ ὁ σοφὸς Ἀπόλλων. *Ναί, τὰ πράγματα,
τὰ πράγματα καὶ ὄχι τὸ φαινόμενον.
Εἰς ὅλην μέχρη τοῦδε ἂν τὴν Κόρινθον
εἰς μάτην τοὺς ἐπὶ σοφοὺς ἐξήτησα,
μὰ τοὺς θεοὺς ἐδῶ ἐδῶ τοὺς εὔρηκα.
Ποῦ τὴν σεμνολογίαν ἐδιδάχθητε
αἱ ἄσεμνοι τῆς Κύπριδος θεράπαινοι;*

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ ΤΙΣ *σιγὰ πρὸς τὰς ἄλλας.*
Τοῦ βασιλέως εἶν' ὁ ἀποκήρυκτος
νιός.

ἌΛΙΑ ὁμοίως.
"Α, ὁ *Λυκόφρων.*

ἌΛΛΗ ὁμ.
Τῆς *Εὐάδνης, ἔ;*
Τί *εὔμορφος!*
ἌΛΛΗ ὁμ.
Μᾶς *ἔρωτᾶ.*
ἌΛΛΗ ὁμ.
Σιώπαινε.
ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Ε'. ὁμ

Ἐγὼ θὰ ὁμιλήσω.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Σ'. ὁμ.

Λογαριασμοὺς

θὰ *ἔχῃς μὲ τὸν γέρον λύκον ἔπειτα.*

Ἐξέχασες τὸ *κήρυγμά του;*

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Ε'. ὁμ.

Αἶ, καὶ σύ!

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Τί; ὅλαι *παρευθὺς ἀπεβωβάθητε;*

ἢ μὴ δὲν σᾶς ἀρέσκω; Εἶμαι βασιλεύς·
ὁ βασιλεύς σας εἶμαι καὶ σᾶς ἐρωτῶ.
Ποῦ τὴν σοφίαν ταύτην ἐδιδάχθητε;

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Ε΄. σιγὰ πρὸς τὴν ε΄.

Ἐγὼ θὰ ὁμιλήσω.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Ε΄. ὁμοίως.

Βλέπεις ἔπειτα.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Ε΄. δυνατά.

Εἰς τὸ σχολεῖον, Κυψελίδη, τῆς ζωῆς.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Ε΄. ὁμοίως.

Καὶ εἰς τὴν ὁμιλίαν τῶν σοφῶν ἐγώ.
Ἐγνώρισα τὸν Σόλωνα.

ἢ ἐρωμένη ἡμην.

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Ε΄.

Τοῦ Θαλήτος

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Ε΄.

Ἐτρελλαίνετο

μ' ἐμὲ ὁ Σόλων.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Πῶς πλὴν τρελλαινόμενος
κατέστησε σοφὴν σέ;

ΙΕΡΟΔΟΥΛΟΣ Ε΄.

Πάντοτε σοφὸς
μαζί μου ἦτο ὁ Θαλῆς.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ἄν ὁ Θαλῆς
σοφὸς μαζί σου ἦτο, ἦτο ἄσοφος.

ΣΚΗΝΗ Ζ΄.

Οἱ τῆς προλαβούσης σκηνῆς καὶ δορυφόροι αἴφνης
παρουσιασθέντες.

ΔΟΥΡΥΦΟΡΟΣ.

Εἰς τοῦ τυράννου ὄσ' αἱ παρακούσασαι
τὴν προσταγὴν ὑπάγουν εἰς τὴν φυλακὴν.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ ξιφήρης ὁρμᾷ ἐπ' αὐτούς.

Τῆς Ἀφροδίτης ὁ ναὸς τὸ ξίφος μου,
ἀνδράποδα, γνωρίζει μόνον τυράννον.

Οἱ δορυφόροι ἐξέρχονται ἐντρομοί, αἱ δὲ ἱερόδουλοι γίνονται
ἅπασαι ἀφανεῖς.

ΣΚΗΝΗ Η΄.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Μαθήτριάι τοῦ Σόλωνος καὶ τοῦ Θαλοῦ,
ποῦ φεύγετε; ποῦ φεύγετε; Ἐλθέτ' ἐδῶ.
Τὸ γυναικεῖον ἔφυγεν ὑπήκοον
καὶ μὲ ἀφῆκε μόνον.

Περιβλέπει εἰς τὸν ναόν.

Χαῖρε, βασιλεῦ
τοῦ περιστερεῶνος, δίχως φωλεάν!
Πῶς ἔλεγεν ἐκείνη; Ναί, θανμάσια.
Τὰ πράγματα καὶ ὄχι τὸ φαινόμενον!
Ὁραῖος λόγος ἀπὸ στόμα ἄσχημον.
Τὸ στόμα τί πειράζει, ὅταν εὐμορφος
ὁ λόγος εἶναι; Ἄλλως πῶς τὰ πράγματα

ἂν εἶχον παρὰ ὅπως τὸ φαινόμενον;
 Τὸ πρᾶγμα τίς γνωρίζει; Τὸ φαινόμενον
 νὰ ἴδῃ μόνον δύναται ὁ ἄνθρωπος,
 κ' ἐγὼ ζητῶ τὸ πρᾶγμα, τὴν ἀλήθειαν
 νὰ ἴδω καθαράν. Τίς τὴν ἀλήθειαν
 θὰ μὲ διδάξῃ; Ὅχι ἄνθρωπος, θεός.
 Εὐρίσκομαι εἰς δύο κόσμων σύνορον,
 εἰς τὴν ἀμφιβολίαν. Φῶς, ἀλήθεια
 ἐδῶ, καὶ ψεῦδος, νῦξ ἐκεῖ. Ποῦ ἄρα γε
 τὸ φῶς καὶ ἡ ἀλήθεια, τὸ ψεῦδος ποῦ;
 Τοῦ νοῦ μου ὁμοιάζει ἡ κατάστασις
 μὲ ἄνθρωπον, ἐκ μέθης ἀνενήψαντα
 μακρᾶς διὰ μιᾶς, καὶ τὸ ἀμφίβολον
 ἰδόντα αἴφνης φῶς τοῦ λυκαυγυῶς, χωρὶς
 νὰ διακρίνῃ ποῦ τὰ μέρη τοῦ οὐρανοῦ
 τὰ τέσσαρα· ἐσπέρα εἶναι ἢ πρῶτῃ;
 Παρῆλθεν ἢ ἡμέρα κ' ἔρχεται ἢ νύξ;
 ἢ νῦξ παρῆλθε κ' ἢ ἡμέρα ἔρχεται;

ὦ ἐγκλημα φρικῶδες, ἀποτρόπαιον,
 καὶ ἱκανὸν εἰς ταραχὴν καὶ τῶν θεῶν
 τὸν νοῦν νὰ φέρῃ, ὅλον τὸν διάκοσμον
 τῶν ὄντων νὰ ταραξῇ, καὶ τὸν οὐρανὸν
 νὰ μεταβάλῃ εἰς χάος καὶ εἰς σύγχυσιν!

Τὸ κεκοπιακὸς μου δὲν βαστάζουσιν
 οἱ πόδες πλέον σῶμα· κατεβάρυνεν
 ἢ ἀγρουπνία ἢ μακρὰ τὰ βλέφαρα,
 κ' ἢ κεφαλή μου κύπτει ὑπὸ τὸ βαρὺ
 τῶν λογισμῶν μου βάρος. ὦ! ἀπηύδησα!

Μορφεῦ, σ' ἐπικαλοῦμαι, τοῦ Ἀνκόφρονος
τὰ νυσταλέα κλείδον βλέφαρα, καὶ σεῖς
εἰς τὰς ἐσκοτισμένας φρένας μου, θεοί,
ἀκτίνα μίαν μίαν μόνην τοῦ φωτὸς
τῆς ἀληθείας ὀρίψατε. Μορφεῦ, ἔλθέ.

Κατακλιθεὶς κοιμᾶται εἰς τὰς βαθμίδας τῆς κρηπίδος τοῦ
ἀγάλματος τῆς Ἀφροδίτης.

ΜΕΤΑΣΚΕΥΑΣΙΣ ΤΗΣ ΣΚΗΝΗΣ.

ΣΚΗΝΗ Θ'.

Τὸ θίατρον ἀπὸ τῆς προλαβούσης σκηνῆς εἶχε σκοτισθῆ βαθ-
μηδόν. !Νεφελῶδες παραπέτασμα καταπετασθὲν ἀποκρύπτει τὰ
ἐν τῇ προλαβούσῃ σκηνῇ. Οὐ μετὰ μικρὸν αἰρομένον, φαίνεται
τὸ Ψυχοπομπεῖον παρὰ τὴν Ἀχερουσίαν λίμνην. Ἐν τῷ μέσῳ τὸ
ἄγαλμα τῆς Περσεφόνης καὶ βωμός. Ὁ ἱερεὺς τῆς Κόρης ἵσταται
εἰς τὰς βαθμίδας τῆς κρηπίδος τοῦ ἀγάλματος ἐστεμμένος. Ἐκα-
τέρωθεν τῆς σκηνῆς προβαίνουνσι κυκλοειδῶς τέσσαρες ἄνθρω-
ποι λευχίμονες, ὧν εἰς ἃ Ἀνκόφρων, φέροντες ἕκαστος μὲ τὰς
δύο χεῖρας ὕδριαν ἐλατόστεπτον. Συναντηθέντες ἐν τῷ μέσῳ
τοῦ προσκηνίου, στρέφονται καὶ προχωροῦσι κατὰ μέτωπον πρὸς
τὸν ἱερέα. Ὁ ἱερεὺς προφέρει ὀλίγον βραδέως τοὺς ἐπομένους
στίχους. Ἐκάστοτε δ' ἐπίρχεται μικρά τις παῦσις, μέχρις οὐ οἱ
μαντενόμενοι πράττουσι τὰ ἐκάστοτε κελενόμενα.

ΙΕΡΕΥΣ.

Ἐλθέτε, Θεσπρωτοὶ καὶ σύ, Κορίνθιε.

Ἡ Περσεφόνη ἴλεως ἐδέξατο

τὸ θυῖμα κ' εἰσακούει τὰς εὐχὰς ὑμῶν.

Ἐκ τῆς ἐγγύς παρθένου κ' ἱερᾶς πηγῆς
 μὲ καθαράς τὰς χεῖράς σας ἠντλήσατε;

Οἱ μαντευόμενοι κατανεύουσι διὰ τῆς κεφαλῆς.

Ἐνταῦθα τὰς ὑδρίας καταθέσατε.

Οἱ μαντευόμενοι καταθέτουσιν εἰς τὰς βαθμύδας ἃς φέρουσιν ὑδρίας. Ὁ ἱερεὺς ἐγγχεί ἐκ στάμνου εἰς τέσσαρας κρατήρας οἶνον, οὓς ἐγχειρεῖ αὐτοῖς.

Τοῦ οἴνου τοὺς κρατήρας τούτους λάβετε,
 καὶ τρεῖς ἐννέα κλάδους ἐπιθέσαντες
 ἐλαίας εἰς τὸν βόθρον ὃν ᾠρύξατε,
 μὲ δύο χεῖρας ἐναλλάξ, τὸ πρόσωπον
 πρὸς τὴν ἀνατολὴν τὴν πρώτην στρέψαντες,
 τρεῖς οἴνου εἰς τὸν βόθρον χέετε χοάς.

Οἱ μαντευόμενοι ποιήσαντες τὸ κελευσθὲν ἐπιστρέφουσι κυκλειδῶς πάλιν, ὡς καὶ πρότερον, πρὸς τὸν ἱερέα. Τοὺς κρατήρας κρατοῦσι πάντοτε εὐλαβῶς μὲ τὰς δύο χεῖρας, μὲ τὴν ἀριστεράν ἐκ τοῦ πυθμῆνος καὶ μὲ τὴν δεξιάν ἐκ τῶν ἄνω. Ἐν ᾧ οὗτοι χέουσι τὰς χοάς εἰς τὸν εἰς τὰ μύχια τῆς σκηνῆς βόθρον, ὁ ἱερεὺς ἐγγχεί εἰς τέσσαρας κρατήρας ἕξ ἑτέρας στάμνου μέλι.

Καὶ μέλιτος κρατήρας λάβετε ξανθοῦ,
 καὶ τρεῖς ἐντὸς τοῦ βόθρου χέετε χοάς.

Ἐν ᾧ οἱ μαντευόμενοι ποιοῦσι τὸ κελευσθὲν, ὁ ἱερεὺς ἐγγχεί εἰς τέσσαρας κρατήρας ὕδωρ ἐκ τῶν τεσσάρων ὑδριῶν ἃς εἶχον κομίσαντες οἱ μαντευόμενοι.

Καὶ ὕδατος παρθένου καὶ ἀγνῆς πηγῆς
 λαβόντες τούτους τοὺς κρατήρας, τρεῖς χοάς,
 πρὸς πρώτην πάλιν ἔω στάντες, χέετε.

Οἱ μαντευόμενοι ποιήσαντες τὸ κελευσθὲν ἐπιστρέφουσι πρὸς τὸν ἱερέα, ὡς καὶ πρότερον.

Ἐνταῦθα τοὺς κρατῆρας καταθέσατε.
 Καλῶς τὰ πάντα πάντες ἐτελέσατε,
 καθὼς ὀρίζει ἡ λατρεία τῆς θεᾶς.
 Ἰκέτιδας τὰς χεῖρας τῶρα ἄρατε
 πρὸς τὴν θεὰν καὶ ἄφθογγα τὰ χεῖλη σας
 κινουῦντες τῆς εὐχῆς τὰ ἔπη λέγετε.

Ὁ ἱερεὺς στρέφεται πρὸς τὸ ἄγαλμα τῆς Κόρης.

Θεὰ χθονία, Περσεφόνη σεβαστή,
 βασίλισσα τοῦ Ἄδου, τὴν εὐχὴν ἡμῶν,
 εἰσάκουσον. Ἐκ τοῦ Ἐρέβου εἰς τὴν γῆν
 τοὺς ἡμετέρους συγγενεῖς ἀνάπεμψον.
 Ἐκ τοῦ λειμῶνος τοῦ ἀσφοδελοῦ αὐτοῦς,
 ἐν ᾧ πλανῶνται εἰδῶλα ἀσώματα,
 ἀμηνιὰ κροανία καὶ ὄχραι σκιαί,
 καλέσασα τὴν πύλην νὰ διέλθωσι
 τοῦ Ἄδου ἄφες, δίχως τὸ τρικέφαλον
 αὐτοῦς νὰ βλάβῃ τέρας, θρέμμα ἄγριον
 μητρὸς Ἐχίδνης, καὶ τοῦ Ἄδου πυλωρός.
 Τοῦ Κωκυτοῦ τὸ θεῖμα καὶ Ἀχέροντος
 μετέπειτ' ἄφες ν' ἀναπλεύσωσιν αὐτοῦς,
 καὶ εἰς τὴν ὄχθην ἔλθωσι τῆς λίμνης σου,
 εἰς σὲ μὲν ὅπου θῦμα ἱερεύσαμεν,
 εἰς τούτους δὲ χοῶς ἀγνὰς ἐχέσαμεν.
 Θεὰ χθονία, Περσεφόνη σεβαστή,
 βασίλισσα τοῦ Ἄδου, τὴν εὐχὴν ἡμῶν,
 ἐπικαλούμεθά σε, δέξαι ἵλεως.

Ὁ ἱερεὺς μένει πρὸς τὸ ἄγαλμα ἐστραμμένος μέχρι τέλους τῆς
 ἐπομένης σκηνῆς. Ἡ γῆ σειέται, καὶ ἀκούεται κρότος ὑποχθό-

νιος. Ἀναθυμιάσεις πυκναὶ ἀναφέρονται ἀπὸ τῆς Ἀχερονσίας λίμνης, καὶ πληροῦσιν ὅλον τὸν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς ἀέρα. Ἐν μέσῳ τῶν ἀναθυμιάσεων ἐξέρχονται ἐκ τῆς λίμνης σικαὶ γερόντων, ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδίων, προσέρχονται εἰς τὸν βόθρον, ὅθεν ἀρνούμεναι διὰ τῶν χειρῶν πίνουσι καὶ ἀφανίζονται ὀπίσω τῆς σκηνῆς. Τρεῖς τούτων παρηκολούθησαν καὶ οἱ τρεῖς Θεσπρωτοί. Ἐξέρχεται καὶ ἡ Σικὰ τῆς Μελίσσης, ὑπάγει πρὸς τὸν βόθρον, ὅθεν ἀρύεται μὲ τὰς χεῖρας καὶ πίνει· μεθ' ὃ χωρεῖ πρὸς τὸν Λυκόφρονα κατὰ μέσον τοῦ προσκηρίου.

ΣΚΗΝΗ Γ΄.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ καὶ ΣΚΙΑ ΜΕΛΙΣΣΗΣ.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ καθ' ἑαυτόν.

Θεοὶ μεγάλοι! Ἡ μορφή τῆς γυναικὸς ἐκείνης, ἣτις νήπιον μ' ἐβάσταξε —

ΣΚΙΑ.

Λυκόφρον!

Ποία εἶσαι;

ΣΚΙΑ.

Εἶμαι ἡ σικὰ

Μελίσσης τῆς μητρὸς σου.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Μῆτερ, μῆτέρο μου!

Λοιπὸν σὲ βλέπω, γλυκνυτάτη μῆτέρο μου!

Ὅρημὰ νὰ ἐναγκαλισθῇ τὴν σικιάν, ἀλλ' ἐναγκαλίζεται μόνον τὸν ἀέρα. Στρέφεται καὶ βλέπει τὴν σικιάν ἄλλοῦ παρὰ ὅπου αὐτὸς ἐνόμιζε.

ΣΚΙΑ.

Δὲν βλέπεις εἰμὴ μόνον τὴν σκιὰν αὐτῆς.
Ὅπισω ὅσονούπω εἰς τὸ σκοτεινὸν
βασιλείον τοῦ Πλούτωνος κατέρχομαι.
Στιγμὰς ὀλίγας ἔχομεν. Εἶπέ, υἱέ,
τί θέλων ἐκ τοῦ Ἄδου μ' ἀνεκάλεσας;

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Νὰ μάθω θέλω, μῆτερ, πῶς ἀπέθανες.

ΣΚΙΑ.

Μὴ τὰς στιγμὰς μου τὰς ὀλίγας πίκραινε.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Εἶπέ μοι, μῆτερ, ὅλην τὴν ἀλήθειαν.

ΣΚΙΑ.

Ἐρώτησιν μοὶ κάμνεις ἀλγεινὴν, υἱέ.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Σὲ τῆς μητρὸς μου τῆς Μελίσσης τὴν σκιὰν
ὀρκίζω εἰς τὸ μέλαν ἑνῆμα τῆς Στυγός,
δι' οὗ θὰ καταβῆς εἰς τὸ βασιλείον
τῆς Περσεφόνης, λέγε τὴν ἀλήθειαν.

ΣΚΙΑ.

Τίτ' τοῦ Περιάνδρου, ἀκουσον λοιπόν.

Ὅμνῶ εἰς τὸ μέλαν ἑνῆμα τῆς Στυγός,

δι' οὗ θὰ καταβῶ εἰς τὸ βασιλείον

τῆς Περσεφόνης, λέγω τὴν ἀλήθειαν.

Τὸ ἑνῆμα δὲν διῆλθον τοῦ Ἀχέροντος

φθοροποιὰ πιούσα φάρμακα, οὐδὲ

θανάσιμόν τι νόσημα νοσήσασα.

Ἡ χεὶρ ἢ μαιφόνος καὶ τὸ φάσγανον

τοῦ Περιάνδρου τοῦ πατρὸς σου μ' ἔστειλε

προώρως καὶ βιαίως εἰς τὸν Τάρταρον,
 μὲ ξένης καὶ ἀνόμου κοίτης θέλγητρα
 δελεασθέντος, Κρήσσης αἰχμαλώτου του.
 "ὦ! εἶθε εἰς Ἐπίδανρον μὴ ἦρχετο
 ποτέ, μηδὲ εἰς γάμον μ' ἐμνηστεύετο!
 Ἀκόμη εἰς τὸ ἄνθος τῆς νεότητος
 δὲν ἤθελον τὸ τοῦ ἡλίου στερηθῆ
 ὠραῖον φῶς, καὶ κλαίουσα τὸν ἄχαριν
 οἰκῆσῃ Ἀθην, πρὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος
 τὴν σύζυγον παθοῦσα τὰ ἀντίθετα.
 Ἀλλὰ ἐκεῖνος εὗρεν ἐκδικήτορα
 τὸν ἑαυτοῦ ἀντάξιον υἱὸν αὐτοῦ.
 Ἀνκόφρον, φίλτατε υἱέ μου, ἤκουσας
 εἰς τὴν Ἑλλάδα ποῖον ὄνομα λαμπρὸν
 ἀφήκεν ὁ Ὀρέστης καὶ ἀθάνατον,
 φονεύσας τὴν μολύνασαν τὴν ἱερὰν
 τοῦ γάμον κοίτην, κ' εἰς τὸ αἷμα τοῦ ἀνδρὸς
 μιάνασαν τὰς χεῖράς της μητέρα του.
 Καὶ σὺ τὸ ἔργον τοῦ Ὀρέστου ζήλωσον,
 Ἀνκόφρον. Τὸν τὰς χεῖρας εἰς τὸ αἷμά μου
 μιάναντα, καὶ τὴν ἀγνὴν μολύναντα
 τοῦ γάμου κοίτην φόνευσον πατέρα σου,
 κ' εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅλην ὄνομα λαμπρὸν
 διὰ παντὸς θ' ἀφήσης καὶ ἀθάνατον.
 Ὅποταν δὲ κατέλθῃς εἰς τοῦ Πλούτωνος
 τὸ σκοτεινὸν βασίλειον, μὲ δάκρυα
 χαρᾶς κ' εὐγνωμοσύνης εἰς τὸ στήθος της
 θὰ θλίψ' ἡ μήτηρ τὸν ἐκδικητὴν υἱόν.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Θὰ θλίψης, ναί, θὰ θλίψης εἰς τὸ στήθος σου,
μὰ τὴν σκιὰν τὴν ἱεράν σου, μητέρα μου,
θὰ θλίψης, μητερ, τὸν υἱὸν ἐκδικητὴν.

ΣΚΙΑ.

Ἐπόμοσόν μοι ὄρκον ἀξιόχρεων.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ ἀπτόμενος τοῦ ἀγάλματος τῆς Κόρης καὶ σπένδων
ἐκ κρατήρος οἶνον.

Ὅμνύω εἰς τὸ μέλαν θεῦμα τῆς Στυγός,
καὶ εἰς τὴν Περσεφόνην καὶ τὸν Πλούτωνα,
ὅτι θὰ ἐκδικήσω τὴν μητέρα μου
φονεύων τὸν φονέα τῆς Περιάνδρου.

Ἐὰν δὲ παραβῶ τὸν ὄρκον τοῦτόν μου,
τὸ αἷμα μου ἄς θεύσῃ κατὰ γῆς, καθὼς
ὁ οἶνος οὗτος τῆς σπονδῆς, Ζεῦ ὄρκιε!

ΣΚΙΑ.

Τὸν μέγαν ὄρκον, ὄν, νίε μου, ὤμοσας,
ιδὲ μὴ παραβῆς φανῆς ἐπίορκος.

Τὸν ὄρκον τοῦτον ἐπιστρέφω φέρουσα
ἀσμένως εἰς τοῦ Ἰδου τὸ βασιλεῖον.

Ἡ γῆ σείεται καὶ ἀκούεται κρότος ὑποχθόνιος. Ἄμα δ' ἀναθυ-
μιάσεις πυκναὶ ἀναφέρονται ἀπὸ τῆς Ἀγερονσίας λίμνης.
Ἄπασαι αἱ σκιαὶ εἰστρέχουσι καὶ ἀφανίζονται ἐντὸς τῶν
ἀναθυμιάσεων.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Μὴ φύγῃς, μητερ, μείνον, ἱερὰ σκιά!

Τρέχει πρὸς τὴν σκιάν, ἀλλ' αὐτὴ καταδύεται εἰς τὴν γῆν· ὁ
δὲ Λυκόφρων θέλων νὰ περιλάβῃ αὐτὴν εἰς τὰς ἀγκάλας του
πίπτει πρηνῆς κατὰ γῆς.

ΜΕΤΑΣΚΕΥΑΣΙΣ ΤΗΣ ΣΚΗΝΗΣ.

Καταφέρεται πάλιν καὶ ἀποκαλύπτει τὰ ἐν τῇ παρούσῃ σκηνῇ τὸ νεφελῶδες παραπέτασμα, ὃν μετὰ μικρὸν αἰρομένου, φαίνεται ἡ διάταξις τῆς σκηνῆς ἔχουσα ὅπως ἐν τέλει τῆς προλαβούσης Η΄.

ΣΚΗΝΗ ΙΑ΄.

Ἀροκόρινθος. Νεὸς τῆς Ἀφροδίτης. Ἡ ἠὼς μόλις ἤρχισε τὰ χρυσοῦν τὴν ἀνατολήν. Ὁ Ἀνκόφρων φαίνεται καθεύδων εἰς τὰς βαθμίδας τῆς κρηπίδος τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἀφροδίτης ὅπως ἐν τέλει τῆς Η΄. σκηνῆς, ἀλλὰ νῦν κεκαλυμμένος μετὰ γλαϊναν. Ἡ Εὐάδνη κάθεται παρ' αὐτόν.

Κοιμᾶται. Ὁλ' ἡ φύσις ὑπνόν νῆδυμον
 κοιμᾶται, μόνον δὲ ἡ μυριόφωτος
 τῶν οὐρανῶν λυχνί' ἀκόμη ἄγρουπνος
 ἐρηγορεῖ, καὶ μόλις ἤδη ἡ Ἡὼς
 τὰ μελιχρά της φῶτα ἱεροδόακτυλος
 ἀρχίζει ν' ἀμαυρόνῃ ἀνατέλλουσα.
 Ἐν ἄστρον ἔτι μόνον τὴν ὑπέροχον
 δὲν ἀποβάλλει λάμψιν του, τὸ ἄστρον σου,
 ὁ Ἐωσφόρος, Ἀφροδίτη, ὁ λαμπρός,
 ὃν τοῦ ναοῦ σου λύχνον εἰς τὸν οὐρανὸν
 διώρισας καὶ φύλακα ἀκοίμητον.
 Κοιμᾶται μόνος, ὀρφανὸς καὶ ἄστεγος,
 κ' ἐν μόνον ὄμμα ἄγρουπνον, ἀκοίμητον

ἐργηγορεῖ πλησίον του, ὡς ἄγρουπος
τῆς Ἀφροδίτης ὁ ἀστὴρ ἐργηγορεῖ,
πλὴν ὅμῳ ἄνευ φωτὸς καὶ ἄνευ λάμψεως,
καὶ εἰς φλογερῶν δακρῶν πλέον ὄρουν πικρὸν.

Ἐχθρὸς ἀκόμ' εἰς κλίνην ἀνεπαύετο
βασιλικήν, καὶ ἐφόρει κορινθιουργῆ
χλαμύδα, δοῦλοι ἐξ ἑνὸς του βλέμματος
ἀνηροτημένοι ἴσταντο, καὶ ἠτένιζεν
ἡ Κόρινθος ὀλόκληρος ἐπάνω του.

Καὶ σήμερον; εἰς τοῦτο νῆστις καὶ γυμνὸς
τὸ κρῶν καὶ σκληρὸν κοιμάται μάραρον,
καθὼς λεπρὸν τὸν φεύγει καὶ ὁ ἔσχατος
ἐπαίτης τῆς Κορίνθου, καὶ εἰς τὰ τέκνα του
ἀπεύχεται τὴν τύχην του, ἣν πρότερον
καὶ λίαν ὄλβιός τις ὦν ἐφθόνησε.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Θὰ θλίψῃς, ναί, θὰ θλίψῃς εἰς τὸ στήθος σου
— μὰ τὴν σκιὰν τὴν ἱερὰν σου, μῆτέρο μου,
μὰ τοὺς θεοὺς καὶ μὰ τὸ φεῦμα τῆς Στυγός,
θὰ θλίψῃς, μῆτερ, τὸν υἱὸν ἐκδικητήν.

ΕΥΛΑΝΗ.

Παραλαλεῖ, κακὸν θὰ βλέπῃ ὄνειρον.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Μὴ φύγῃς, μῆτερ, μείνον, ἱερὰ σκιά.

ΕΥΛΑΝΗ.

Εἰς τὸνειρόν του βλέπει τὴν μητέρα του.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ ἔξυπνήσας.

Ποῦ εἶμαι; ποία εἶδαι σύ;

ΕΥΑΛΛΗ.

Ανκόφρον μου!

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Τὴν εἶδες; δὲν τὴν εἶδες;

ΕΥΑΛΛΗ.

Ποίαν ἐννοεῖς;

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ἐδῶ ποῦ εἶμαι τώρα, ἔ;

ΕΥΑΛΛΗ.

*Εἰς τὸν ναὸν**τῆς Ἀφροδίτης εἰς τὴν Ἀζροκόρινθον.*

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

*Εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀφροδίτης; Πῶς; Ἄ, ναί.**Ἐδῶ χθὲς κατεκλίθην, ἐνθυμοῦμαι, ναί.*

ΕΥΑΛΛΗ.

Τεταραγμένος φαίνεσαι.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

*Δὲν ἤκουσας,**δὲν εἶδες, λέγεις, τίποτε;*

ΕΥΑΛΛΗ.

*Νά ἴδω τί,**καὶ τί ν' ἀκούσω;*

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

*Βέβαια, ναί, τίποτε.**Παρατηρήσας τὴν ἐφ' αὐτοῦ ἐξομιμένην χλαίναν.**Τί πράγμα εἶναι τοῦτο;*

ΕΥΑΛΛΗ.

*Εἶν' ἡ χλαῖνά μου.**Τὴν νύκτα ὅλην ἐβρεχε, ἦτο δριμύ**τὸ ψύχος καὶ σ' ἐσκέπασα.**Ἐγείρεται καὶ περιπατεῖ τεταραγμένος καὶ ἀνήσυχος*

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Πολὺ καλά,
καὶ — Κόρη, θὰ κρυώσης, φύγε ἀπ' ἐδῶ.

ΕΥΑΛΝΗ.

Δὲν κάμνει πλέον ψύχραν.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ὅχι δά. — Ἐδῶ
τί θέλεις τώρα μόνη, ἱερόδουλε;

ΕΥΑΛΝΗ.

Λυκόφρον, —

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ἄν ὡς ἔμπορον μ' ἐξέλαβες
ἀκριβαγοραστὴν τοῦ νέου κάλλους σου,
πλανᾶσαι, κόρη· εἶμαι ὁ ἀπόβλητος
νιὸς τοῦ Περιάνδρου καὶ κατάρατος.
Δὲν ἔχω πλέον τίποτε, οὐδ' ὀβολόν.

ΕΥΑΛΝΗ.

Θεοὶ μεγάλοι! Εἶμαι μὲ σωστὸν τὸν νοῦν,
μὲ σώας τὰς αἰσθήσεις, ἢ φρενοβλαβής;
Αὐτὴ λοιπὸν, Λυκόφρου, ἡ ἀγάπη σου;
Νομίζεις ὅτι τὸ λοιπὸν τὰ πλούτη σου
ἠγάπων, ὄχι σέ;

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ναί, ἔχεις δίκαιον.
Τῶνόντι εἶσαι νέα κόρη κ' εὐμορφος.
Λυποῦμαι· ἀλλὰ ὄχι μόνον ὀβολὸν
δὲν ἔχω, ἀλλ' οὐδ' ὄρεξιν· θὰ ἔλθωσι
μετέπειτ' ἄλλοι φίλοι· ζήτησον ἐκεῖ
κανένα ἄλλον ἀκμαιότερον ἐμοῦ.

ΕΥΑΔΝΗ τρέχει καὶ πίπτει πρηνῆς πρὸ τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἀφροδίτης.

Νὰ ἀποθάνω! Ἀφροδίτη, στείλόν μοι,
σ' ἐπικαλοῦμαι, στείλόν μοι τὸν θάνατον!

ΛΥΚΟΦΩΝ προσελθὼν εἰς τὸ ἄκρον τοῦ προσκηπίου καὶ κύπτων πρὸς τὴν γῆν.

ὦ μῆτερ μου γλυκεῖα! μῆτερ δυσυχῆς!
Ποία χαρὰ καὶ ποία θλίψις ἄφατος
συγχρόνως! Σ' εἶδον, σ' εὔρηκα. Ποτὲ
χαρὰν τοσαύτην δὲν ἤσθάνθη ὁ τυφλὸς
ὁ αἴφνης ἀναβλέψας, ὅσην σήμερον
χαρὰν αἰσθάνομαι ἀνευρών σε, μῆτέ μου!
Διότι σκότος μέγχι τοῦδε παχλὸν
τὸν βίον μου τὸν ἄστοργον ἐκάλυπτε,
κ' εἰς νύκτα ἐπλανώμεν ἀτελεύτητον,
εἰς μάτην ὅπου μίαν τῶν βλεμμάτων σου
τῶν μητρικῶν ἀκτίνα καὶ τῆς μητρικῆς
φωνῆς σου ἕνα ^{ἔνα} φθογγὸν γλυκερὸν
ἐδίψων· ὅπου μάτην ἢ καρδία μου
ὠρφανευμένη ἐκλαίει κ' ἐξήτει σέ,
καθὼς τὸ βρέφος κλαίει καὶ ἀναζητεῖ
τὸν κόλπον τῆς μητρός του. Τέκνου δάκρυα
τοῦ τάφου σου τὸ χῶμα δὲν κατέβρεξαν,
οὐδὲ τὸν ἄδικόν σου θάνατον φωνὴ
ἐθρήνησεν οἰκείου. Μὲ σπουδὴν θεριῶν
δακρύων καταβρέχω σήμερον τὴν γῆν
τὴν ἱεράν, ἐφ' ἧς σε εἶδον, μῆτέ μου,
καὶ τούτους ἀντὶ θρήνων καταπέμπω σοι

τοὺς λόγους μου. Ἐκ τοῦ νοός μου τοῦ λοιποῦ
 θὰ ἐξαλείψω πάντας μου τοὺς λογισμούς,
 κ' ἐκτρίψας πᾶσαν ἄλλην σκέψιν κ' ἔννοιαν,
 θὰ γράψω εἰς τὴν ἄγραφον σκυτάλην μου
 μὲ χαρακτῆρας αἵματος "ἐκδίκησις!"
 Τοὺς ὀφθαλμούς μου πρὸς πάντ' ἄλλονδρόμον μου
 θὰ κλείσω, θα στυππώσω τὰ ὠτία μου
 πρὸς πᾶσαν φωνὴν ἄλλην. Μόνον μόνον ἔν
 θὰ βλέπω, θὰ ἀκούω, θὰ αἰσθάνωμαι,
 θὰ μελετῶ, ἐκδίκησιν! Μὲ σίδηρον
 πυρακτωμένον εἰς ἀγανακτήσεως
 πῦρ θὰ καντηριάσω τὴν καρδίαν μου,
 θὰ πνίξω πᾶν μου πάθος καὶ πᾶν αἰσθημα,
 κ' εἰς τὸ ἕξῃς θὰ πνέω μόνον μόνον ἔν,
 ἐκδίκησιν, ὦ μῆτερ μου, ἐκδίκησιν!

ΣΚΗΝΗ ΙΒ'.

Αἱ πρῶται ἀκτίνες τοῦ ἡλίου χρυσοῖοναι τὴν ἀνατολήν.
 Συνάγονται πανταχόθεν εἰς τὸν ναόν αἱ ἱεροδουλοί.

χορος ἱεροδούλων ψάλλει.

Τῆς Ἀφροδίτης τᾶστρον ἐσβέσθη

κ' εἰς δίφρον φλογώδη

ἥλιος τῶρ ἀνατέλλει λαμπρός.

Σὺ τῆς Κορίνθου κ' ἡ Ἀφροδίτη σκέπεις τὴν πόλιν
τὴν ἀφνειάν.

Ρίψον καὶ πάλιν εἰς τὸν ναόν σου, "Ἡλιε, τοῦτον
φῶς χαρμονῆς,

κ' εἰς τὴν μορφὴν μας
καλλονῆς καὶ νεότητος φῶς.

Μόλις τὴν ὄψιν φαίνεις τὴν σὴν,
καὶ τοῦρανοῦ καὶ τῆς γῆς ἢ ὄψις
μεταβάλλεται αἴφνης ὅλη,
ὦ χουσοκόμη, καὶ λάμπει, ὡς σύ.

Καὶ τὴν ἀόρατον
ὄπτει γοητεῖαν
μέ τὰς ἀκτῖνάς σου
ἀπανταχοῦ
ἐκ τοῦ κεστοῦ τῆς ἠ' Ἀφροδίτη,
καὶ ὅλη ἡ φύσις
πνέει ἔρωτα καὶ ὄργᾶ.
Τὸ Μυρτώων ὁ πέλαγος πλέων
Φοῖνιξ βλέπει τὸν ἱερὸν
βράχον τοῦτον ὑμῶν μακρόθεν,
καὶ ὁ Ἔρως φλέγει τὴν ψυχὴν του,
κ' ἡ κρατοῦσα τρέμει τὸν οἶακα χεῖρ.
Οὔτε ἡ Ἄρκτος
οὔτε ὁ Ὠρίων,
ὅπως τὴν νύκτα πρὶν, τὸν ὀδηγεῖ.
Ὠρίων νῦν καὶ Ἄρκτος
αὐτοῦ ἢ λαμπρὰ Ἀκροκόρινθος.

Φέρει πορφύραν; μετὲ τὴν πορφύραν
τῶν παρειῶν θ' ἀνταλλάξῃ τῆς δούλης.
Ἄν ἀδάμαντας φέρῃ,
λάμπει ἀδάμας τὸ βλέμμα ἡμῶν.

ΗΜΙΧΟΡΙΟΝ Α΄.

"Ἦλιε χαῖρε καὶ Ἀφροδίτη!
 "Ἄν οἶκον τυράννου
 ἔρις ἐτάραξε, τί πρὸς ἡμᾶς;
 Πταίει ἢ δούλη τῆς Ἀφροδίτης, ἂν τὸν πατέρα
 τέκνον μισῇ,
 οὔτος τὸ τέκνον; "Ὅστις τὸ σκῆπτρον φέρει, εἰς τοῦτον
 καὶ ἡ φροντίς.
 Πλὴν δορυφόροι
 τὸν ναόν σου πῶς, Κύριε, πατοῦν;

ΗΜΙΧΟΡΙΟΝ Β΄.

Διὸς εἰς τὸν νοῦν μου, "Ἦλιε, φῶς,
 μὴ ἀσεβὲς πρὸς τοὺς θεόεναντάς με
 ποτὲ πράξω τι παρηκόως.
 Γνήσιος σου ἐὰν εἶναι νιὸς
 Νὰ μάθ' ἠθέλησε
 πάλαι ὁ Φαέθων.
 Τοὺς δυσηνίους σου
 ἤλασεν ὄνν

Ἴππους, τὸ ἄρμα τὸ φλογερόν σου
 θρασὺς ἀναβάς. Πλὴν,
 φεῦ! οἱ Ἴπποι μετ' οὐ πολὺ

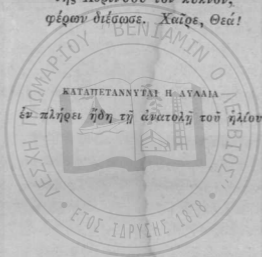
Ἀφηνίασαν, καὶ μὲ τὸ πῦρ σου
 τὴν Λιβύαν καὶ τὴν μορφὴν
 καίουν τῶν Αἰθιοπῶν, οἴμοι!
 Τοῦ Διὸς τὸ πῦρ ἄλλ' ἐπὶ τοῦτον
 πίπτει, λεῦκαι γίνονται δ' αἱ ἀδελφαί.

Κλαίουν αἱ λεῦκαι
 κλαίει καὶ τις νέος
 φεῦ! συγγενῆς αὐτῶν. Τούτων ὁ Ζεὺς
 εἰς ἤλεκτρον τὸ δάκρυ,
 τὸν νέον δ' εἰς κύκνον μετέβαλε.

ΧΟΡΟΣ.

Σοῦ, Ἀφροδίτη, εἶναι ὁ κύκνος,
 σοῦ ὁ δελφίν, τὸν Ἀρίωνα ὅστις,
 τῆς Κορίνθου τὸν κύκνον,
 φέρων διέσωσε. Χαῖρε, Θεά!

ἐν πλήρει ἤδη τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου.

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ.

ΣΚΗΝΗ Α΄.

*Ανάκτορα Περιάνδρου. Νύξ. Ὁ Λυκόφρων ἔρχεται με-
τημφιεσμένος γυναικείαν χλαῖναν. Διανοίγει τὸ πρὸ τοῦ
ἀριστεροῦ τῆς σκηνῆς κοιτῶνος τοῦ Περιάνδρου παρα-
πέτασμα καὶ εἰσβλέπει.*

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

*Εἶν' ἔνδον καὶ κοιμᾶται. Χαῖρε, δόλιε
νιῆ τῆς Μαΐας· ἐπετύχομεν, Ἐρμῆ.*

Αποβάλλει τὴν χλαῖναν.

*Ἄνυποπτος κοιμᾶται. Καὶ ἡ μήτηρ μου
ἀνύποπτος ἠσύχαξε, τὸ ξίφος τοῦ
ὁπότε εἰς τὸ στήθος τῆς ἐνέπηξεν.*

*Ἄθῶν ἔτι νῆπιόν με ἤθελες
νὰ θανατώσῃς, αἰμοβόρε τύραννε!*

*Νῦν ἔξ ἐμοῦ σὺ θάνε. Ὁ ἀπόβλητος
νιός, ὁ ῥακενδύτης, ὁ λιμοκτονῶν,
ὁ εἰς τὰ τείχη τῆς Κορίνθου ἐγκλειστος
σκληρότερον ἐπαίτου καταδικασθεὶς
νὰ ἄγῃ βίον καὶ νὰ διαμφισβητῇ
τοῦ ἄρτου πρὸς τοὺς κύνας τὰ τεμάχια,
τὴν ὄραν ταύτην ἄγγελος Νεμέσεως
παρίσταμαί σοι τιμωρός, Περιάνδρε.*

Τῆς Τισιφόνης ὄργανον, ξίφος ὀξύ,
 ὑπούργησον προθύμως εἰς τὴν χεῖρά μου.
 "Ἄν τὸν προορισμὸν σου προεώρ' αὐτὸν
 τῆς Ἐπιδαύρου ὁ ξιφοποιὸς ποτε,
 μὲ τῆς Λερναίας ὕδρας αἷμα ἤθελε
 στομῶσθαι τὴν ἀκμὴν σου. "Ἄγε, ξίφος μου
 τυραννοκτόνον! αὔριον ἀνάθημα
 εἰς τοῦ Διὸς τὸ ἱερὸν θὰ κρέμασαι.

Στεναγμὸς ἐκ τοῦ κοιτῶνος τοῦ Περιάνδρου.

Ὁ βύθιος πλὴν οὗτος πόθεν στεναγμὸς;

Διανοίγει πάλιν τὸ παραπέτασμα καὶ ἐμβλέπει.

Ξιφήρη ἢ ψυχὴ του εἰς τὸν ὕπνου του
 μὲ βλέπει κατ' αὐτοῦ καὶ κράζει "ἔλεος!

Υἱέ μου, τέκνον μου, Ἀγκόφρον, ἔλεος!"

— Σὺ παρ' ἐμοῦ, ὦ τύραννε, σὺ ἔλεος;

Κ' ἐκείνη "ἔλεος, ἐφώνει, ἔλεος,

ἔλεος, ἄνερ, ἔλεος, Περιάνδρε!"

ἀλλὰ κωφὸς πρὸς τὰς φωνάς της σὺ χαμαὶ
 τὴν ἐρόψας νεκρὰν καὶ αἱματοφυρτον.

Νεκρὸς καὶ σὺ κυλίσθητ' εἰς τὸ αἷμά σου,

θηρίον, τώρα! — "Τέκνον μου, μ' ἐφόνευσας!"

— Καθὼς σὺ τὴν μητέρα μου! — "Τίς ὁ φονεὺς;"

— Τίς ὁ φονεὺς; Ἐγώ, ἐγώ, Κορίνθιοι!

Ἐποχωρεῖτε φρίττοντες καὶ ἄφθοργοι.

Δὲν εἶναι τῆς μητρός μου ὁ φονεὺς αὐτός,

δὲν εἶναι ὁ βαρὺς αὐτός σας τύραννος;

Ἐλθέτε μᾶλλον, καὶ τὸ ξίφος μου αὐτὸ

ἀσπᾶσθητε. Ἀσπᾶσθητε, Κορίνθιοι!

Ἐλεύθερο' εἶσθε πλέον· ἔστ' ἐλεύθεροι.

Εἰς μάτην πλήν· τὴν ὄψιν ἀποστρέφοντες
ὡς πατροκτόνον ἐναγῆ μὲ φεύγουσι.

Τίς πατροκτόνος; ἐγώ; Ὁχι, τῆς μητρός,
ναί, τῆς μητρός μου εὖορκος ἐκδικητής,
καὶ ὄργανον τῆς Δίκης καὶ Νεμέσεως.

Βροντᾷ.

Ὁ ὄρκιος μὲ κράζει Ζεὺς. Τελέσωμεν
τὸ ἔργον. Ἔνα σου, ὦ Ζεῦ, ἐκδέχομαι
νῦν οἰωνόν.

Ἀστράπτει.

Ἀστράπτει. Τύχη ἀγαθῆ!

φῶνῃ ἔσωθεν τοῦ κοιτώτος.

ὦ τέκνον μου, Δυκόφρον!

ΔΥΚΟΦΡΩΝ.

Εἰς τὸν ὕπνον του
μὲ κράζει, "τέκνον μου, Δυκόφρον!" — Πάτερ
μου,

εἰς τὴν φωνήν σου ὑπακούω, ἔρχομαι.

Ἐμπρὸς τὸ τέκνον, ὁ Δυκόφρων του ἔμπρός!

Ὁρμᾷ πρὸς τὸν κοιτῶνα ξιφηρης, διανοίγει τὸ παραπέτασμα
καὶ ὑποχωρεῖ.

Ὅπισω τίς με σύρει; Τίς τοὺς πόδας μου
ὠθεῖ ὀπίσω; Ἄφετέ με, δαίμονες!

Ἐφέστιοί του δαίμονές, με ἄφετε!

Ἡ χεὶρ μου παρελύθη, αἱ δυνάμεις μου
μ' ἀφῆκαν. Εἶμαι χάννη, ἀνανδρος γυνή.

Δός μ' εἰς τὰς Ἐριννύας, Ζεῦ! Δὲν δύναμαι,
δὲν δύναμαι νὰ τὸν φονεύσω.

Ἐξέρχεται.

ΣΚΗΝΗ Β΄.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ ἐξεληθὼν τοῦ κοιτῶνος.

Σῶσον, Ζεῦ!

Ἄνέπνευσα. Ἡ ὀπτασία ἢ φρικτὴ
ὡς ἐφιάλτης νὰ μὲ πνίξῃ ἤθελε
τὸ στήθός μου βαρὺς πιέζων. Θέαμα
φρικτόν! Καθ' ὕπνον εἶδα τὸν Ανκόφρονα
ἐπὶ φερέτρου πρὸς με κομιζόμενον.
Διάτρωτον τὸ ξίφος του ἐφαίνετο,
κ' ἐκ τῶν πληγῶν του μαῦρον αἷμα ἔρθεε.
Δραμῶν νὰ στήσω πάσχω μὲ τὰς χεῖράς μου
τὸ αἷμα, ἀλλ' εἰς μάτην. Ἦδη ἔπνεε
τὰ λοιπῶνα. "Ανκόφρον, κράζω, τέκνον μου!"
Νεκρὸς εἰς τὰς ἀγκάλας μου ἀπέμεινε
ἐκεῖνος. Χάριτάς σοι, Ζεῦ, ὁμολογῶ
τῆς φαντασίας ὅτι μόνον γέννημα
τὸ θέαμα ὑπῆρξεν. Ἀλλὰ ποῖα νύξ!
Τὴν ὄραν κεκλιμένος ταύτην κατὰ γῆς
ἐκεῖνος, πειναλέος, ἄστεγος, γυμνός,
ὑπὸ τοῦ ψύχους τρέμει, ἂν ὁ θάνατος
τὸ κεκμηκός του σῶμα δὲν ἐμάρανευ,
εἰς τὸν σκληρὸν θείσ τερμα ἤδη βίον του.
Κ' ἐγώ, — ὦ πατρικῆς καρδίας πώρωσις! —
τὸ ἐκλεκτόν μου τέκνον, τὸν πολῦτιμον
νίόν μου, οὗ ἐκάστη θοῖξ τῆς κεφαλῆς
παντὸς τιμιωτέρα μ' εἶναι θησαυροῦ,
τοιούτον βίον ἠδυνήθην ἄγοντα

νὰ παραβλέψω μέχρι σήμερον, Θεοί!
 ἀμέριμος, ἀναίσθητος, ἀνάληγτος.
 Μὴ περαιτέρω πλέον, μή, Περίανδρε!

ΣΚΗΝΗ Γ'.

Ἔτερον μέρος τῶν ἀνακτόρων. ΕΥΔΗΜΟΣ, ΚΛΕΟΒΟΥΑΙΝΗ καὶ
 ΑΡΙΩΝ.

ΚΛΕΟΒΟΥΑΙΝΗ.
 Λοιπὸν θὰ μείνῃς, Εὐδήμη;
 ΕΥΔΗΜΟΣ.
 Ὁ πλοίαρχος
 πρὸς τὸν ἀπόπλουν εἶναι ἤδη ἔτοιμος
 καὶ μὲ προσμένει, Εὐμητις.

ΚΛΕΟΒΟΥΑΙΝΗ.
 Ὁ πλοίαρχος
 ἀκόμη ν' ἀναβάλῃ τὸν ἀπόπλουν τοῦ
 μικροῦν, νομίζω, δύναται. Τῶρ ἄνεμος
 δὲν πνέει.

ΕΥΔΗΜΟΣ.
 Ὅταν, Εὐμητις, ἐπιθυμῆς, —

ΚΛΕΟΒΟΥΑΙΝΗ.
 Ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἦλθεν ὁ Νειλόξενος
 παρὰ τοῦ βασιλέως τοῦ Ἀμάσιδος
 κομίζων αἰνιγμά τι πρὸς ἐπίλυσιν.
 Ἀπόψε μείνον εἰς τὸ δεῖπνον παρ' ἡμῖν,
 καὶ αὔριον πρωτὶ μὲ τὸν ἀπόγειον,
 ἢ μὲ τοὺς ἐτησίας τὸ ἀπόγευμα
 ἐκπλέεις.

ΕΥΔΗΜΟΣ.

Εἰς τὸν πλοίαρχον τὴν εἰδησίην
τὴν περὶ τῆς ἀναβολῆς μου φέρω, Εὐμητις,
καὶ τὸ ἐσπέρας εἰς τὸ δεῖπνον ἔρχομαι.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Καλῶς, ὦ φίλε, ἄγε· σὲ προσμένομεν.

ΣΚΗΝΗ Δ'.

ΑΡΙΩΝ καὶ ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Ἄριων, σύννοος φαίνεσαι. Διθύραμβον
θα σχεδιάξῃς νέον.

ΑΡΙΩΝ.

"Ὁχι, Εὐμητις.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Τοὺς τρόπους παραδόξους εὗρον πάντοτε
τῶν ποιητῶν. Ἀνπεισθε, ὅταν εὐθυμος
ὁ κόσμος ὅλος ἦναι, καὶ τὰνάπαλιν
βακχεύετε, οἱ ἄλλοι ὅταν θλίβονται.

Εἶν' ἡ ψυχὴ σας ἀληθῆς παλιόροια
καὶ ἄμπωτις. Τὸ ρεῦμά σας δὲν ὀδηγεῖ
τὸ πνεῦμα τῶν ἀνέμων, ἀλλ' ὁ οὐρανὸς
καὶ ἡ σελήνη.

ΑΡΙΩΝ.

Εὗρες τὴν ἀλήθειαν.

Ὁ ἄνεμος τρώντι τῶν κοινῶν παθῶν
δὲν πνέει εἰς τοῦ ψάλτου τὴν ψυχὴν, ἐὰν
τρικνυμιῶσαν ταύτην αἰσθανώμεθα·

ἀόρατός τις, ἀνωτέρα δύναμις,
θεὸς ἢ δαίμων τὴν κινεῖ.

ΚΛΕΟΒΟΥΔΙΝΗ.

Ἀπόστολος

πρὸς τῶν ἀνθρώπων τὰ κοινὰ αἰσθήματα
λοιπὸν καὶ πάθη εἶναι ἢ ψυχὴ ὑμῶν;
Σεῖς δὲν λυπεῖσθε οὐδὲ χαίρετέ ποσως;

ΑΡΙΩΝ.

Τί ἄλλο εἶναι ἢ ζωὴ τοῦ ποιητοῦ
εἰμὴ χαρὰ καὶ λύπη ἀλλεπάλληλος;
Ἀλλὰ τῶν αἰσθημάτων ὅμως τούτων του
τὰς ῥίζας δὲν ἀρδεύει ἢ ἰκμᾶς τῆς γῆς,
ἀλλὰ ἢ θεός τοῦ οὐρανοῦ. Ἄν θλίβεται
ὁ ποιητὴς ἢ χαίρει, μὴ τῆς λύπης του
νὰ μαθησὴ ζητεῖ ἢ χαρᾶς τὸ αἷτιον.
Εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ πάθους πρὸς ἀπόκρισιν
εάν σοι εἶπη "οἶνος, κόρη, παῖς καλός,"
μὴ τὸν πιστεύσης. Ὅταν φέρων στέφανον
κισσοῦ καὶ ῥόδων ψάλλ', εἶναι θεόπνευστος.
Ἡ ποίησις ἢ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ
κρουνίζουσα ἀφθόνως, εἶναι φλέγοντος
ἢ λαύα ἠφαιστείου. Τὸ ἠφαιστειον
τοῦ ψάλτου εἶναι ἢ ψυχὴ ἢ εὐφλεκτος,
ἀλλ' οὐρανόθεν ἐρῶσεν ἢ δεξιὰ
θεοῦ εἰς τὸν πνιμμένα σου τὸ πῦρ, κ' ἐν ᾧ
πρὸ τῶν ποδῶν ἡμεῖς τὴν λαύαν βλέπομεν,
εἰς μύδρους ἤδη διαπύρους ὁ πυρὴν
τοῦ ἠφαιστείου ἐξεκρούσθη, οὔτινες

εἰς ὕψη διερῶάγησαν ἀόρατα,
ἀφ' ὅπου τέφρα μόνον πίπτει κατὰ γῆς.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Τὴν τέφραν κᾶν, τὴν λαύαν ἄφες ἰδωμεν
τῆς φλεγομένης σου ψυχῆς, ὦ ποιητά.

Ὁ Ἀρίων μένει σύννους καὶ σιωπηλός. Μετὰ μικρόν.

Ἀγαπητὲ Ἀρίων, εἰς τὴν Εὐμητιν
εἰπὲ τί ἔχεις. Ἄλλος τῶρα ἔγινες
ἐξ ἄλλου. Ἄλλοτ' ἦσο εὐθυμότερος.

Ἄλλοτε ἤμην εὐτυχῆς, ὦ Εὐμητις.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Καὶ τῶρα τί σοι λείπει, πλοῦτος, χρήματα;

ὦ! πῶς με κρίνεις;

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Εὐτυχῆ τὸν πλούσιον
δὲν ἐννοῶ ἐξ ἅπαντος. Ἡ δόξα πλήν,
ἢ φήμη σου, Ἀρίων, καὶ τὸ ὄνομα
εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅλην ἤδη πάνδημον;

ΑΡΙΩΝ.

ὦ! δόξα, φήμη, ὄνομα! Τῶν λέξεων
τὸ θάμβος τούτων καὶ ἡ λάμψις ἢ ψευδῆς
εἰς τὴν ψυχὴν θὰ φέρῃ τοῦ Ἀρίωνος
τὴν εὐτυχίαν; Δόξα, φήμη, ὄνομα,
φρενῶν ἀπείρων δέλεαρ!

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Πλήν κόσμημα
ῥαῖον τῆς κιθάρας σου.

ΑΡΙΩΝ.

Τοῦ ποιητοῦ

ὡς τι καλὸν τὴν φήμην θὰ φαντάζεσαι,
 ἀλλὰ γνωρίζεις καὶ εἰς τί συνίσταται;
 — “Αὐτὸς ὁ νέος δὲν στερεῖται πνεύματος,
 ἐξόφινως λέγει οὗτος, κρίμα μόνον πῶς
 κακὰ τὸ ἐφαρμόζει.” — “Ὁ Ἀρίων; χούμ,
 χούμ, χούμ!” ὑπολαμβάνει ἄλλος μειδιῶν
 καὶ ἀνταρέσκως μυζητηρίζων, “Ὁ Ἀρίων, χούμ!”
 — “Καλλίτερα θὰ ἔκαμνεν ἂν εἶριβε
 τὸ μελανεῖον,” τρίτος ἀποκρίνεται.
 — “Α, ὄχι δά! Ὁ νέος εἶναι εὐφρῆς,
 καταλαμβάνει μουσικὴν καὶ ποιήσιν,
 καὶ κάλλιστα ἠδύνατο τὸν Ὀμηροῦ
 νὰ ἐξηγῇ εἰς τὰ παιδιά.” — “Καλέ, τίς;
 ὁ ψευδοποιητὴς σας; Δὲν ἐντρέπεσθε;
 Τοὺς διδυραμβικούς του λοιπὸν κέντρωνας
 ὡς ποιήσιν γνησίαν καταπίνετε;”
 — “Καὶ ἔπειτα νὰ ἦσαν κἂν πρωτότυπα
 τὰ ἔργα του, —! Κλεμμένα εἶναι ὅλα του.
 Ἡ μουσικὴ του εἶναι Λυδοφρουγική!”
 — “Ὅτι τὴν μουσικὴν μας ἐφθειρε, κανεὶς
 δὲν ἀμφιβάλλει.” — “Πλὴν τὸ νοστιμώτατον
 ἢ οἷσῖς του εἶναι ἢ ἀπίστευτος.
 “Ἐγὼ δὲ ὄχλον, λέγει, δὲν ἐργάζομαι,
 ἀλλὰ διὰ λογίους.” Δὲν τῷ ἤρεσκε
 τοῦ Διονύσου ὁ χορός, ὡς ἦτο πρῖν,
 κ’ εἰς πρόσωπα τὸν ἠῦξῆσε πεντήκοντα

καὶ τοὺς διδάσκει μόνος του.” — “ Ἀλλὰ αὐτὸς δὲν πταίει, ὁ προσιάτης του Περιάνδρου.”

— “ Καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν μὴ δὲν εὗρηκε τοῦ Περιάνδρου, χειροτέρους πατρῶνας; ”

— “ ~~ἔμεινοι δα εἰπέ τον ἀπεθέωσαν!~~ ”

— “ (Αἰ! εἰς τὴν Ἰταλίαν δα τον ἀπεθέωσαν) ”

Ἐν τούτοις φθάνει ἄλλος τις ἀσθμαίνων, καὶ πεισματωδῶς τοῖς λέγει κατὰ πρόσωπον

“ Εἰς τὴν Ἑλλάδα μεγαλοφυέστερον ἂν ἄλλον μέχρι τοῦδε μήτηρ ποιητὴν ἐγέννησε, καὶ Μοῦσα ἰοπλόκαμος ἐνέπνευσε, μὴ με καλεῖτε Ἕλληνα.

Θὰ ῥίψω τὴν γλαυῦδα καὶ τὸν πέτασον,

τιάραν θὰ φορέσω ὑψικάρηνον,

ἀναξυρίδα ἐρυθρὰν θὰ ἐνδυθῶ,

θαλλάξω τὸνομά μου, καὶ θὰ λέγωμαι

Ξερξάρχας, Ζαρχαράστρας, Σαρδοσάσαστρις! ”

καὶ διθυραμβωδῶς τοὺς διθυραμβοὺς μου ἐγκωμιάζει· πλὴν σκοπὸς του κύριος

νὰ καταβάλῃ εἶναι τὸν ἀντίπαλον,

καὶ ὄχι νὰ ὑμνήσῃ τὸν Ἀρίωνα.

Ἴδου ἡ φήμη, Εὐμητις, κ’ ἡ δόξα μου!

ΚΛΕΟΒΟΥΑΙΝΗ.

Τοῦ νοῦ σου πάντα ταῦτα εἶναι πλάσματα,

Ἀρίων. Ἔσο βέβαιος, οἱ Ἕλληνες

τὸ ὄνομά σου ὅτι μετ’ εὐφημιῶν

προφέρουσι.

ΑΡΙΩΝ.

Τῆς τύχης ἔργον, Εὐμητις,

ἂν κατ' ἐμοῦ τοιαῦτα δὲν ἐλέχθησαν·
οὐδὲ σπουδαίως πώποτε περὶ αὐτῶν
ἐσκέφθην. Τὸ τῆς φήμης μόνον μάταιον
καὶ ἄκριτον καθόλου σοὶ παρέστησα.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Λοιπὸν τί λείπει εἰς τὴν εὐτυχίαν σου;

ΑΡΙΩΝ.

Τί λείπει; "ὦ! μοὶ λείπει ὅ,τι, Εὐμητις,
νὰ ἀποκτήσω πλέον εἰν' ἀδύνατον.
Διὰ νὰ σ' εἶπω τί μοι λείπει ἔπρεπε
τὰ σπλάγχνα μου ν' ἀνοιξῶ, τὴν καρδίαν μου.
Μὲ μίαν μόνην λέξιν ἐὰν ἔπρεπε
νὰ σ' εἶπω τί μοι λείπει, καὶ σοὶ ἔλεγον,
"στοργή, ἀγάπη, ἔρως," μόνον ἀτελῶς
θὰ σοὶ ἐξήγγουν τὸ κενὸν τοῦ βίου μου.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Ἄ, ἔρως.

ΑΡΙΩΝ.

"Ὅχι ἔρως, μὲ παρεξηγεῖς.

Μετὰ μικρὰν παῦσιν ἀνακρούεται τὴν κιθάραν καὶ ψάλλει.

Τὴν νῆσον γνωρίζεις ἐκεῖ, ὅπου θάλλει
Ἡ μύρτος, καὶ ὅπου τὸ ῥόδον ἀνθεῖ,
Τὰ φύλλα του ὅπου μ' ἀμπέλου καὶ δάφνης
Τὰ φύλλα συμπλέκει ὁ μέλας κισσός;
Ἐκεῖ ἐγεννήθη ὁ ψάλτης.

Ὁ Τέρπανδρος ὅπου προσήρμοσε πρῶτος
Τὰς τρεῖς τῆς κιθάρας χορδὰς ἐφευρών,

Κ' ἐπτάχορδον ἔκρουσε Λέσβιον μέλος,
 Τὸν πρῶτον διθύραμβον ἔπασ' ἐκεῖ
 Καὶ ἔψαλ' ἐκεῖ ὁ Ἀρίων.

Μικρὸς ἦτο τότε ἀκόμη παῖς,
 Τὴν νέαν του ἔστεφε κεφαλὴν
 Κισσός, κ' ἠκολούθει πομπὴν τοῦ Βάκχου.
 Ἐκράτει κιθάραν μ' ἐπὶ χορδὰς
 Μικράν, κ' εἰς τοὺς παῖδας αὐτὴν συχνὰ
 Νὰ κροῦνὴ συνήθειαν εἶχε.

Εἰς τὸ ἱερὸν
 Ὁ θίασος τότε
 Ὁ τοῦ Διονύσου
 Κισσόστεπτος φθάνει,
 Καὶ πάντοθεν μέλος
 Ποικίλον προχεῖται,
 "Τόβακχε, ἰώ!"

Ἐξαίφνης καθὼς κεραινοῦ πῦρ ἀγνώστου
 Ἐνσκήπτ' εἰς τὰς φρένας μου τὰς νεαράς,
 Εἰς ὅλας τὰς φλέβας μου ἕξει βιαίως
 Φλογίζον, καὶ ὅλον κατέχει ἐμοῦ
 Τὸ σῶμα ὀρθότριχος φοῖκη.

Πυκνὴ καταπίπτει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου
 Ὅμιγλ', εἰς τὰ ὠτά μου ξένης ἠχῆ
 Μακρόθεν βομβοῦσ' ἁρμονίας προσέσπει.
 Τὸ στόμα μου λέγει τὴν ξένην μολπὴν,
 Καὶ τῶραν κροῦει ἡ χεὶρ μου.

Τοὺς πάντας κατέσχευεν εὐθύς σιγή.
 Τὴν νέαν ἀκούουν ἐμοῦ μολπήν,
 Εἰς τόμμα των ξένη ἀστράπτει λάμψις,
 Ἡ ὄψις αὐτῶν ἀλλοιοῦτ' εὐθύς,
 Πρὸς τᾶσμά μου βαίνει ὁ πὺς ἐμπρός,
 Κ' ἡ γλῶσσά των τᾶσμά μου λέγει.

Τὸν νέον αὐτὸν
 Χορὸν ἀπὸ τότε
 Οἱ Λέσβιοι πάντες
 Τελοῦν, καὶ τὸ νέον
 Καλέσαντες ᾄσμα
 "Διθύραμβον" ψάλλουν
 "Ἰόβακχε, ἰώ!"

Καὶ πάνδημος ἦτο ἡ φημὴ τοῦ ψάλτου.
 "Τί μένεις, ὦ νέα, ἔδῶ, κεφαλὴ;
 Ἄλλου τὸν διθύραμβον, εἰς τὴν Ἑλλάδα,
 Μοὶ λέγουσι, φέρε," καὶ φεύγει λοιπὸν
 Τὴν εὐμορφον νῆσον ὁ ψάλτης.

Ἄλλὰ μὲ τὴν νῆσόν του καὶ τὴν ἀθώαν
 Τῶν πρώτων του ἔφυγε χρόνων ζωὴν.
 Εἰς ξένην γῆν ἔτρεχε ξένος καὶ πλάνης
 Μακρὸν χρόνον, καὶ δυστυχῶν συμπαθῆ
 Δὲν εὗρισκε μίαν καρδίαν.

Καρδία γνωρίζετε τί κενὴ
 Σημαίνει; Γνωρίζετε τί ψυχὴ
 Θὰ εἴπη θεομὴ καὶ ἀγάπης χρεῖαν

Καὶ ἔρωτος ἔχουσα, πλὴν παντοῦ
 Τὸ στήθος ψυχρὸν καὶ ψυχρὸν παντοῦ
 Τὸ βλέμμ' ἀπαντῶσα τῶν ἄλλων;

Τοῦ ἄνθους τὸ φῶς
 Κ' ἢ θέρμη τοῦ Φοίβου
 Τὴν κάλυκ' ἀνοίγει.
 Τοῦ ψάλτου ὁμοίως
 Τὸ φῶς καὶ ἢ θέρμη
 Στοργῆς καὶ ἀγάπης
 Ἀνοίγει τὴν ψυχὴν.

Μονήρη δακρυῶν ἐβάδιζον δρόμον.
 Ἐξαίφνης τὴν χειρὰ μου ἄγνωστος χεῖρ
 Λαμβάνει καὶ θλίβει. Ἀπὸ τῆς μορφῆς μου
 Ἐκμάττει τὰ δάκρυα, καὶ μὲ φωνὴν
 Γλυκεῖαν μ' ἐφώνησε "χαῖρε!"

Στραφεῖς ὄψιν βλέπω ἀνδρὸς σεβασμίαν.
 Ἐπὶ τοῦ μετώπου του ἦτο σφραγίς
 Ἀνδρὸς ἀνωτέρου τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.
 Καὶ σέβας μ' ἐνέπνευσεν. Ὅχι θνητός,
 Ὀλύμπιος μᾶλλον μ' ἐφάνη.

"Τὴν τύχην σου ἔμαθον τὴν πικράν,
 Τὰ δάκρυα εἰδὸν σου τὰ θερμὰ,
 Μοὶ λέγει, καὶ σ' ὄνκειρά, νέ ψάλτα·
 Ὁ ξένος τὸν γνώριμον ἐν ἐμοί,
 Ὁ ἄστεγος καὶ ὄρφανὸς υἱὸς
 Φιλόστοργον ἔχεις πατέρα.

Τὸν νέον κισσὸν
 Ἡ δρυς δεξαμένη
 Πρὸς τὸν παγετώδη
 Βοῦδᾶν προστατεύει.
 Ὁμοίως τὸν ψάλτην
 Ἐδέχθη ὁ ἀνὴρ.

"Ω! πόσον μ' ἠγάπησε πόσον ἐκείνος!
 Ἀνέλαβον νέαν ζωὴν παρ' αὐτῶ,
 Ὑπὸ τὰς θερμὰς τῆς στοργῆς του ἀκτῖνας
 Εὐφρόσυνος ἔθαλλον καὶ εὐτυχίης,
 Κ' εὐφρόσυνα ἄσματα ἤδον.

Τῆς λύρας μου τάτεγνα κρούσματ' ἀκούων
 Πολλάκις ἐκείνος μὲ δάκρυ στοργῆς
 Μ' ἠσπάζετο κ' ἔλεγεν "Εἶθε, Ἀρίων,
 Νὰ στέψη τὴν λύραν σου μὲ Παρνασσοῦ
 Ὁ Φοῖβος ἀμάραντον δάφνην!"
 Τοῦ ψάλτου ἢ μόν' εἰς τὴν γῆν ἔλπις,
 Τὸ μέλλον, τὸ στήριγμα, ἢ χαρά,
 Ἡ δόξα, τὸ καύχημα ἦν ἐκείνος.
 Ἀλλὰ τὴν ἐλπίδα μου, τὴν χαρὰν,
 Τὴν δόξαν μ' ἐφθόνησαν οἱ θεοί,
 Καὶ τάφος καλύπτει ἐκείνον!

Καθὼς ὄρφανὸν
 Ἐθρήνησα βρέφος,
 Καὶ ἔμεινα ὅπως
 Εἰς ὄραν χειμῶνος
 Τὸ θάλλον πρὶν δένδρον
 Ἀνθέων καὶ φύλλον
 Ἀπέμεινε γυμνόν.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Τίς ἦτο; ποῖον τοῦ ἀνδρός τὸ ὄνομα;

ΑΡΙΩΝ.

Τὸ ὄνομά του; Μένει ἀνεξάλειπτου
εἰς τὴν καρδίαν ὅσων τὴν σοφίαν του
καὶ τὴν μεγάλην του ψυχὴν ἐγνώρισαν.
Τὸ ὄνομά του ζῆ εἰς τῆς νεότητος
τὴν μνήμην τῶν Ἑλλήνων, ὅσοι ἔτρεχον
τῆς μελιφόδου γλώσσης του τὰ νάματα
διψῶντες πανταχόθεν καὶ ἐκάθητο
πρὸ τῶν ποδῶν του, ὅσων εἰς τὰς ἀκοὰς
ἀκόμη ἢ φωνὴ του μένει ἔναυλος,
καὶ ὅσ' εἰς τῆς Ἑλλάδος διεσπόρησαν
τὰ πέφρατα, τὴν ἰνύγα τῶν λόγων του
εἰς τὰς ψυχὰς των φέροντες, πρὸς πᾶν καλὸν
καὶ μέγα καὶ γενναῖον ἐξοτρύνουσαν.
Ἐὰν δ' εἰς τὴν Ἑλλάδα ποτὲ ζήσωσι
τὰ ἔπη μου, ἢ μνήμη του ἢ ἱερά
κ' ἢ λάμπρις τοῦ ὀνόματός του νέον φῶς
θα ῥίπτῃ εἰς τὴν δάφνην τοῦ Ἀρίωνος.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Τὸ πένθος σου, Ἀρίων, εἶναι ἱερόν.
Συμπάσχω εἰς τὴν θλίψιν σου· ἀλλ' ὁ χειμὼν
παρῆλθεν ἤδη καὶ ἐπέστ' ἢ ἄνοιξις.
Τὸ δένδρον, τὸ προτοῦ γυμνόν, τὴν σήμερον
νὰ ἀναθάλλῃ πρέπει καὶ τοὺς κλάδους του
μὲ φύλλα, ἄνθη νὰ κοσμήσῃ καὶ καρπούς.
Ἄκόμη εἶσαι νέος. Τὴν καρδίαν σου

μὴ κατακλύσ' ἢ πλήμυρα τῆς θλίψεως.
 Ζηλωτὸν τὸν ἄνδρα, οὐτινος εἰς τὴν ψυχὴν
 λαβὴν εὐρίσκ' ἢ θλίψις καὶ ἡ σύννοια
 καὶ μένει ὡς τι ἔρημα ἐν αὐτῇ καλόν,
 ἐν ᾧ ἐξ ἐναντίας ἡ κουφόνοια
 μὲ πλοῖον ὁμοιάζει ἀνερμάτιστον.
 Ἄλλ' ἀναπεπταμένον εἶναι πέλαγος
 ὁ βίος, καὶ ὁ κλύδων τῶν δυστυχιῶν
 ἐπαπειλεῖ τὸν πλοῦν ἡμῶν. Ὁ φρόνιμος,
 τὸ πλοῖον ὅταν ἀνατρέψ' ἢ θύελλα,
 τὸ ἔρημ' ἀφίνει τὸ βαρὺ νὰ βυθισθῇ,
 καὶ προσαρτᾶται εἰς τὸν ἐλαφρὸν ἰστόν,
 καὶ σώζεται. Ἄρῳν, τὴν κατήφειαν,
 τὸ ἔρημα ῥίψον τὸ ἀπροσδιόνυσον,
 καὶ ἄφες τὸν ἰστόν τῆς εὐθυμίας σου
 νὰ ἐπιπλεύσ' εἰς τῆς ζωῆς τὰ κύματα,
 κ' εἰς τὸ χλοᾶζον σώθητι παράλιον,
 ὁ Βάκχος ὅπου μὲ τὸν θίασον αὐτοῦ
 νὰ κρούσης σὲ προσμένοντι τὴν κιδάραν σου.

Πλὴν τὸν πατέρα βλέπω εἰς τὸν πρόδομον
 περιπατοῦντα. Πόσον εἶναι κατηφῆς
 καὶ συνωφρωμένος! Ὅνειρα κακὰ
 τὴν νύκτα πάλιν, φαίνεται, ἐτάραξαν
 τὸν ὕπνον του. Καιρὸς νῦν τὸν Νειλόξενον
 νὰ φέρωμεν ἐμπρὸς του, τοῦ Ἀμάσιδος
 τὸν δωροφόρον πρεσβευτήν. Ἴσως αὐτοῦ
 ἢ παρουσία τῆς μελαγχολίας του

διασκεδάσῃ τὴν αἰτίαν. Πλὴν καὶ σύ,
Ἄριων, ἔσο σήμερον ἀντὶ φαιδρός.

ΜΕΤΑΣΚΕΥΑΣΙΣ ΤΗΣ ΣΚΗΝΗΣ.

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

Ἄροκόρινθος. Ναὸς τῆς Ἀφροδίτης. Ἡ ΕΥΑΛΛΗ στέφει τὸ
ἄγαλμα τῆς Ἀφροδίτης.

Τὸν στέφανόν μου δέξαι εὐμενής, θεά.
Ἐξ ἱεροῦ λειμῶνος, ὅπου βέβηλος
σολεῖ πούς δὲν ἐμβαίνει, τάνθη τὰ λευκά
τῆς μύστου καὶ τὰ ῥόδ' ἀρτίως ἔδρασαν
αἱ χεῖρές μου. Ἀκόμη λάμπ' ἡ ὄψις των
καλλίχρους, καὶ ἡ δρόσος ἐκ τῶν φύλλων των
ἢ πρωῒνῃ ἀκόμη δὲν κατέπεσεν.
Ἄν εἰς τὴν δρόσον εὖρης καὶ δακρύων μου
σταγόνας ἀναμειγμένας, μή, θεά,
παροργισθῆς. Εἰς τῶν ἱεροδούλων σου
τὴν ὄψιν δάκρυα δὲν πρέπουσι· χαρά,
φαιδρότης, εὐθυμία, γέλωτες· ἀλλὰ
εἰς τῆς Εὐάδνης τὴν καρδίαν ὄκησεν
ἢ θυμοβόρος θλίψις, κ' εἰς τὰ ἴχνη της
ἢ δυστυχία βαίνει ὀπαδὸς πιστή.
Πῶς νὰ μὴ κλαύσω, ἥτις εὐτυχὴς προτοῦ
λογιζομένη εἶπερ τις καὶ ἄλλη, νῦν
δυστυχεστάτη ἐγενόμην ἐκ τῶν σῶν,

ὦ Ἀφροδίτη, μηχανῶν; Τοῦ εὐγενεοῦς
 Ἀντήνορος θυγάτηρ, καὶ ἀνεψιά
 Προκλέους τοῦ τυράννου, — τί μοι ἔλειπεν;
 Ἀνατραφεῖσα μετὰ τῶν γονέων μου
 τὴν τελευταίην εἰς τοῦ ἀτέκνου θείου μου
 βασιλικῶς τὸν οἶκον καὶ βασιλικῆς
 τὸν βίον θυγατρὸς ἐκεῖ διάγουσα,
 τί ἠδυνάμην παρὰ τῶν θεῶν ἐγὼ
 ἀκόμη πλέον νὰ ζητήσω; Τίποτε.
 Καὶ ἤμην ἡσυχος, ἀθῶα, εὐτυχῆς,
 καὶ οὕτως ἡσυχος, ἀθῶα, εὐτυχῆς
 διὰ παντός νὰ διαζήσω ἠλπίζον.
 Ἐλπίς ματαιά! ~~προσούδη~~ προσδοκία μου!
 Ἀκόμη ἄπειρος, ὦ Ἀφροδίτη, ἤμην σου
 Τοῦ τέκνου σου ἀκόμη δὲν ἐγνώριζον
 τὴν δύναμιν τὴν φοβεράν καὶ ἄμαχον.
 Καλῶς τὴν εἶδον, τὴν ἐγνώρισα καλῶς.

Μετὰ τινός μου φίλης εἰς τὸ τέμενος
 ἐξήλθομέν ποτε τὸ τῆς Ἀρτέμιδος
 κομίζουσαι στεφάνους ἵνα στέψωμεν
 τὸ ἄγαλμά της. Οἴκαδ' ἐπιστρέφουσαι
 ἐγγὺς τοῦ γυμνασίου διεβαίνομεν.
 Ἡ φίλη μοι προτέλν' εἰς τὸ γυμνάσιον
 κρυφίως εἰσελθοῦσαι νὰ θεώμεθα
 γυμναζομένους τοὺς ἐφήβους. Κατ' ἀρχὰς
 ἠρηθήτην φοβουμένη μὴ δεινά τινα
 ὑπὸ τῶν νέων φωραθεῖσαι πάθωμεν.
 Ἄλλ' εἰς τὰς ἐπιμόνους προτροπὰς αὐτῆς

«ἀλλ' αὐτὸν τοῦ τέκνου οἴκησιν...
 «ἀκόμη ἀπειρὸς σου ἤμην, ὦ θεά.»

ἐνέδωκα ἐν τέλει, καὶ εἰσέδυνμεν
 εἰς τὸ παρὰ τὴν πύλην περιστύλιον,
 καὶ ἐκεῖθεν τοὺς ἐφήβους ἐθεώμεθα.
 Τὴν προσοχὴν μας ὑπὲρ πάντας εἴλκυσε
 ξανθὸς ὠραῖος νέος. Δὲν ἤξεύρομεν
 τί πρῶτον νὰ θαυμάσωμεν καὶ ὕστερον τί·
 τὰ μέλη του τὰ εὐμορφα καὶ σύμμετρα,
 τὴν χάριν καὶ εὐκαμψίαν τῶν κινήσεων,
 τὴν Ἀπολλώνειόν του εὐειδῆ μορφήν,
 τὴν κόμην τὴν χρυσοῦν του, ἢ τὴν τέχνην του
 δι' ἧς εἰς τὰ γυμνάσματα ἐπρώτευσεν;
 Ἐκεῖ λοιπὸν ἐμένομεν θεώμεναι·
 πλὴν μετ' ὀλίγον ἀφανῆς ἐγένετο
 ἐκ τῆς παλαιστράς ὁ ὠραῖος ἐφηβός,
 καὶ ἡμεῖς διανοοῦμεθα νὰ φύγωμεν·
 ἀλλ' αἰφνης ἐκ τῆς τοῦ ξυστοῦ στοᾶς κραυγαὶ
 ἠκούσθησαν, "Ἐπάνω, δὲν ἀκούομεν!
 εἰς τὴν ἐξέδραν!" καὶ ἐκ τοῦ ξυστοῦ τινες
 πρὸς τοὺς ἐν τῇ παλαιστρᾷ ἔτι μένοντας
 μετὰ σπουδῆς δραμόντες ταῦτα λέγουσιν
 "Εἰς τὸν ξυστὸν διδάσκει ὁ σοφὸς Θαλῆς,"
 καὶ ἐνδυθέντες οὗτοι ἔδραμον ἐκεῖ.
 Εἰς τὸν ξυστὸν καὶ ἡμεῖς ἐλθοῦσ' ἐκρούβημεν
 ὀπίσω τῶν κίωνων καὶ ἐθεώμεθα.

Ὁ γέρον εἶχε τελειώσῃ, καὶ ἔκραζον
 οἱ νέ' εἰς τὴν ἐξέδραν ἐφηβὸν τινα
 τὴν μαρμαρίνην ν' ἀναβῆ καταντικρὺ
 τοῦ Θάλητος καλλίτερον ν' ἀκούεται.

Τοῦ φιλοσόφου τὸν περὶ ἐκλείψεως
 ἡλίου ν' ἀντικρούσῃ λόγον ἐμελλεν.
 Ἀνέβη. "Εἶναι ὁ ὠραῖος νέος μας,
 Εὐάδνη", λέγ' ἡ φίλη μου, καὶ στρέφουμαι,
 κ' εἰς ἄλλας στήλας ἦλθομεν ἐγγύτερον,
 καὶ βλέπομεν, καὶ τίν' ἀναγνωρίζομεν
 ἐπάνω τῆς ἐξέδρας; τὸν Λυκόφρονα!

Τὴν ἄτακτὸν του κόμην μὲ τὰς χειράς του
 διευθετεῖ, τὴν ἄκραν τῆς ἐφηβικῆς
 χλαμύδος ῥίπτει εἰς τὸν ὦμον τὸν λαιόν,
 καὶ μὲ τὴν δεξιὰν χειρονομῶν λαλεῖ.
 "ὦ! ποῖοι λόγοι, ποῖα σύνεσις φρενῶν!
 Οἱ πάντες σιωπῶντες καὶ ἀκίνητοι
 προσεῖχον εἰς τοὺς λόγους του, καὶ ἔλεγε
 πνοὴν ἐκείνην τὴν στιγμήν οἱ ἔφηβοι
 δὲν εἶχον οἱ προτοῦ μὲ τὰς κραυγὰς αὐτῶν
 ὀλόκληρον πληροῦντες τὸ γυμνάσιον.
 Ὁ γέρον ἀλλοτ' ἐμειδία, ἄλλοτε
 ἐφαίνεται θαυμάζων, τέλος δὲ πρὸς γῆν
 τὴν πολιὰν του νεύσας σύννους ἔμενευ.
 Ἄλλ' ὡς τὸν λόγον λήξας ἐκ τῆς ἔδρας του
 κατέβη ὁ Λυκόφρων, τὸ σεβάσμιον
 ἐγείρει πρόσωπόν του ὁ φιλόσοφος
 καὶ ἐκθαμβοὶ οἱ νέοι πάντες ἔμειναν,
 τί βλέποντες εἰς τὴν μορφήν του; δάκρυα!
 Ὡς νέος ἐκ τῆς ἔδρας ἀνεπήδησε,
 δραμῶν εἰς τὰς ἀγκάλας τὸν Λυκόφρονα
 λαμβάνει καὶ τὸν θλίβει, καὶ ὡς ἐραστῆς

ἐρώμενον δακρύων κατασπάζεται.

Χειροκροτοῦσι πάντες καὶ κραυγάζουσιν ὑπὸ χαρᾶς οἱ ἔφηβοι, καὶ στέψαντες μὲ ἄσματ' ἀμφοτέρους εἰς τοῦ Θείου μου καὶ μὲ κραυγὰς τᾶνάκτορα συνῶδευσαν.

Ἡ πρώτη τότε τῆς καρδίας μου ὄρη ὑπῆρξε, παρεμβᾶσα τὸν Λυκόφρονα ἐκ τῆς ἀγκάλης ν' ἀφαρπάσω τοῦ Θαλοῦ, καὶ τὴν ξανθὴν ἀσπασομένη ὄψιν του νὰ βρέξω μὲ τὰ δάκρμά μου. Πλὴν αἰδῶς τοὺς πόδας μου προσηλωμένους εἰς τὴν γῆν κρατεῖ, καὶ ἐκ τῶν δακρύων καὶ τῆς ταραχῆς τοῦ νοῦ μου ὡς ἐμβρόντητος ἀπέμεινα, οὐδ' εἶδον οὐδ' ἤσθάνθην πλέον τίποτε. Καὶ τὸ ἔσπερας μ' ἔφερον ἡ φίλη μου κρυφίως εἰς τὴν πόλιν εἰς τοῦ Θείου μου, στηρίζουσά με κλονουμένην.

Ἐκτοτε, Ἐκτοτε, Ἀφροδίτη, εἶμαι δυστυχής.

Περὶ τὴν κεφαλὴν του λάμπιν ἔκτοτε ὁ παῖς περιεβλήθη ὁ ἀγέρωχος, ἀκτίνων λάμπιν, ὡς Ἀπόλλων, μὲ γλυκὺ τοὺς ὀφθαλμούς μου θάμβος γοητεύουσαν, ἀλλὰ εἰς τὴν καρδίαν μου πῦρ ἔρωτος ἐπώδυνον καὶ ἄσβεστον ἀνάπτουσαν.

ὦ! πῶς εἰς τὴν καρδίαν μου τὸ πῦρ αὐτὸ ἐνέβαλλες, καὶ εἰς φλόγας δέν με ἐρόδιπτες καμίνου μάλλον, Ἀφροδίτη, ἀληθοῦς;

Θὰ ἦτο στιγμιαία ἡ ὀδύνη μου.
 Διηνεκῶς ἀπαύστως τῶρα καίομαι.
 Τί ἐπραξα κατόπιν μόλις δύναμαι
 νὰνακαλέσω τῶρα εἰς τὴν μνήμην μου,
 διότι δὲν ἐγνώριζον τί ἐπραττον.
 Τὰς φρένας μου δὲν εἶχον σώας· ἔκαιεν
 ἡ κεφαλή μου τότε, δὲν ἐσκέπτετο.
 Οἱ ὀφθαλμοὶ δὲν ἔβλεπον τὰ πράγματα
 εἰς φῶς ἡμέρας, ἀλλ' εἰς ἀμυδρόφωτον
 σκοτίαν ἐπλανώμην, ὅπου δύναμις
 τὸ βῆμά μου ἐποδηγέτει ξένη, ὡς
 εἰς ὄνειρον σκληρόν, ἐξ οὗ ἀφύπνησα
 διὰ νὰ ἴδω τὴν πραγματικότητα
 ἀκόμη σκληροτέραν.

Τὰς μετέπειτα
 γνωρίζεις δυστυχίας μου. Τοῦ ἱεροῦ
 ναοῦ σου ἐγενόμην ἱεροδούλος,
 τῶν τῆς Κορίνθου μὴ γνωρίζουσα, θεά,
 ἱεροδούλων τὸ καθήκον, τὸ σκληρόν,
 τὸ βάρβαρον, τὰπάνθρωπον. Πῶς δύναμαι
 νὰ ἁμαρτάνω τοῦτο παραβαίνουσα
 τὸ χρέος, ὅπερ δὲν ἐγνώριζον, οὐδὲ
 σοὶ ὑπεσχέθην; Γένου ἴλεως, θεά,
 εἰς σφάλμα κόρης δυστυχοῦς ἀκούσιον,
 καὶ τὴν θεριμὴν μου δέησιν εἰσάκουσον.
 Εἰς τὴν καρδίαν ῥίψον τοῦ Ἀνκόφρονος
 σπινθῆρα ἓνα τοῦ πυρὸς τοῦ καίοντος
 τὰ σπλάγχνα μου. Ἄς ἴδῃ ἱεροδούλος

ὅτι δὲν εἶμαι, ὡς αἱ ἄλλαι, ἀλλ' ἀγνή,
ὅτι ἐντεῦθεν νὰ μὲ σώσῃ δύναται,
κ' εἰς τὸν βωμόν νὰ μ' ὀδηγήσῃ νύμφην του.

Τὸν ἔρωτα, ὃν ἄλλοτέ μοι ἔτρεφεν,
ἄς ζωπυρήσῃ πάλιν ὁ νιὸς ὁ σός,
κ' εἰς τὴν ψυχρὰν ψυχὴν του ὁ Ὑμέναιος
τὸν πόθου ἄς ἐμβάλῃ πάλιν ἑαυτοῦ.

Ἡ δυστυχί' ἄς παύσῃ πλέον, καὶ χαρῶς
ἀκτὺς ἄς ἀνατείλ' εἰς τὰς ἡμέρας μου
τὰς θλιβεράς, θεά. Ἄς ἐξερκέσωσιν
εἰς ἐξιλέωσίν σου ὅσα δάκρυα
εἰς τὸν ναόν σου τοῦτον ἔρρηξαν πικρὰ
ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου. Ναί, γλάσθητι,
καὶ τὴν θερμὴν μου δέησιν εἰσάκουσον.

Μωρὰ καὶ ἀβελτέρα! Σὲ τὴν ἔνοπλον,
τὴν ὄρου δολιχόσκιον βασιάζουσαν
εἰς χεῖρας καὶ ἀσπίδα, καὶ κατάφρακτον
μὲ σίδηρον τὸ στήθος ἔχουσαν θεάν,
νὰ συγκινήσω προσπαθῶ μὲ δάκρυα!

Γνωρίζω τὴν ὀργὴν σου τὴν ἀμείλικτον,
μνησίκακε θεά. Σὲ ὄχι δάκρυα,
ἀλλ' αἵματα καὶ θάνατοι εὐφραίνουσι.

Τὸ αἷμά μου ζητεῖς εἰς ἐξιλέωσιν.

Ἄς ἰεῦσῃ. Τῆς ὀργῆς σου ἢ πικρὴ ἀφ' οὗ
τὸ φαρμακεύσῃ μέχρι τῆς ἐσχάτης του
φάνιδος, ἢ θυσία ἢ εὐπρόσδεκτος,
τὸ αἷμά μου ἄς ἰεῦσῃ εἰς τὸν φοινικὸν
βωμόν σου μαῦρον, πεπηγός, φαρμακερόν,

ἀλλὰ παρθένον, Ἀφροδίτη, ἀλλ' ἄγνόν.
 Ἐπάνω ὅστις τῆς ἱεροδούλου σου
 ἀνθάδη χεῖρα βάλῃ, μὰ τοὺς δώδεκα
 θεούς, μὲ τοῦ βωμοῦ σου τὸ ξιφίδιον
 λαμβάνει εἰς τὴν δεξιὰν ξιφίδιον κείμενον ἐπὶ τοῦ βωμοῦ,
 ὅπερ ἐγκρύπτει εἰς τὸν κόλπον της.
 αὐτὸ εἰς τὸν βωμόν σου θῦμα ἔπεσε.
 Τάτόλμητα ἐγὼ δὲν κατετόλμησα,
 ἢ κόρη εἰς τοὺς ὦμους μου ἢ ἀσθενὴς
 δὲν ἐπεβλήθην Ἀτλαῖα δυστυχιῶν,
 διὰ νὰ γίνω κόρη πάνδημος ἐδῶ
 τῆς φαύλης πόλεώς σου, πάνδημε θεά!
 Ἄν τῆς Εὐάδνης ἢ καρδία μ' ἔρωτος
 ἐτρώθη βέλος, ἦτο ἱερός αὐτὸς
 ὁ ἔρωτος — κ' εἶναι καὶ θὰ ἦναι ἱερός,
 διότι εἶναι τῆς Εὐάδνης ἄξιος.
 Τῆς πόλεώς σου ὄχι τὰ καθάρματα,
 ἐκεῖνον, τὸν Ἀγκόφρονα ἠγάπησα.

ΕΤΟΣ ΤΑΡΥΣΗΣ 1876
 ΜΕΤΑΣΚΕΥΑΣΙΣ ΤΗΣ ΣΚΗΝΗΣ.

ΣΚΗΝΗ 5'.

Στοά. Ὁ ΛΥΚΟΦΡΩΝ κάθηται σύννοτος ἐφ' ἔδρας μαρμαρίνης.
 Φαίνεται φακένδυτος καὶ κατησχημισμένος ἐκ τῆς κακουχίας.
 Ἀναγινώσκει εἰς βιβλίον, ὅπερ κρατεῖ ἀνεπτυγμένον.

Ὅττω κτανῶν τὸν Ἀτρεΐδην αὐτὸς Ἀγαμέμνονα τότε
 καὶ τὸν λαὸν ὑποτάξας ὁ Αἴγισθος ἤρασσεν ἔτη
 τῆς πολυχρόσου Μυκίτης ἑπτὰ. Πλὴν τὸ ὄγδοον ἔτος

ἐξ Ἀθηνῶν τὸ κακὸν ἐπιστρέψας ὁ θεῖος Ὀρέστης
τὸν δολερὸν τοῦ ἐνδόξου πατρὸς του φονεὶ ἀποκτείνει,
καὶ τὴν κηδεῖαν κατόπιν τελεῖ τοῦ ἀνάνδρου Αἰγίσθου
μὲ τοὺς Ἀργεῖους καὶ τῆς στυγεραῆς του μητρὸς Κλυταιμνή-
στρας.”

Κηδεύει τὴν μητέρα του. Πῶς; ζωντανήν;
βεβαίως ὄχι· πρῶτον τὴν ἐφόνευσεν.
Ἄλλὰ δὲν λέγει τῆς μητρὸς του τὴν σφαγὴν
δητῶς. Τῆς μνήμης σφάλμα ἢ ἀπὸ γε
ἢ σιωπῆ ὑπάρχει ἐξεπίτηδες;

Εγείρεται.

Θεσπέσιε τῆς Χίου ψάλτα, σ' ἐννοῶ.
Ἄν μετὰ τῶν θηρίων ἐθρεψεν ἡ γῆ
καὶ τέρατα, τὰς χεῖρας τῶν μιάναντα
εἰς αἵματα γονέων, τὴν παρθενικὴν
μορφὴν ἐκ τούτων ἀποστρέφ' ἡ Μοῦσά σου,
καὶ μ' ἔργον μητραλοίου ἀποτρόπαιον
καὶ ἐναγὲς αἰδεῖται τὰς σελίδας σου
τὰς ἱεράς νὰ χράνη ἢ σεμνὴ θεά.

Μακρὰν ἐμοῦ τοῦ σκότους τὰ φαντάσματα
καὶ αἱ σκιαὶ τοῦ Ἄδου! — Ἄλλ' ὁ ὄρκος μου;
Τί πρὸς ἐμὲ εἰδώλων ὄρκοι καὶ σκιῶν,
ὁ ὄρκος, ὃν πρὸς φάσμα ὤμοσε μητρὸς
τὸ φάσμα μου, τὸ εἶδωλόν μου, ἡ σκιά;
Τὸν ὄρκον τοῦτον δὲν γνωρίζ' ἡ γλῶσσά μου,
τὸ στόμα μου ἀρνεῖται. Ἄν ἐκδίκησιν
τὸ αἷμα κράξεις τῆς μητρὸς μου, δάκρυα
ἐξ ἀπαλῶν ὀμμάτων ἀντὶ αἵματος

ἰδοὺ προσφέρω σοι ὁ τρυφερὸς υἱός.
 Ἐὰν εἰς τοὺς χθονίους ὅμως δαίμονας
 τὰ δάκρυα σπονδῆ δὲν εἶν' εὐπρόσδεκτος,
 ἐγὼ τί πταίω; Τρέμει φάσγανον σφαγῆς
 βαστάζουσα ἡ χεὶρ μου, καὶ ὡς γυναικὸς
 ἐσκιατραφημένης εἶναι ἄνανδρος
 καὶ χαύνη ἡ ψυχὴ, ἣν εἰς τοῦ τέκνου σου
 τὸ στήθος, μητὲρ, τοῦτο ἐνεφύτευσας.
 Φωνάζεις αἷμα καὶ ζητεῖς ἐκδίκησιν.
 Διὰ νὰ φθάσῃ ἕως εἰς τὸ στήθος του
 ἡ ἔνοπλός μου χεὶρ, τῶν δορυφόρων του
 τὰ στίφη πῶς νὰ διασχίσῃ; Ὁ σφαγῆς
 ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ἐπαίρων μάχαιραν
 τοῦ φοβεροῦ τυράννου, αἱματοφύροτον
 τὴν εἰδικὴν του ἔχει ἤδη κατὰ γῆς
 κυλιομένην. Τόσον νέος τὸ λοιπὸν
 τὴν γῆν ν' ἀφήσω θέλεις, κ' εἰς τοῦ Χάρωνος
 τὸ πλοῖον ἐπιβάς, τὸν ἀνεπίστρεπτον
 νὰ πλεύσω πλοῦν; ἐν ᾧ ἤδη τὸ ἄστρον μου
 μεσουρανεῖ λαμπρὸν, καὶ παντοδύναμον
 τὸ ζώδιόν μου βασιλεύει; Νὰ χαρῶ
 τὸν κόσμον, μητὲρ, ἄφες καὶ τὴν τύχην μου!
 Ἐχθρὸς προχθρὸς ἀκόμη τὴν ἀνέλπιστον
 διπλὴν μου εὐτυχίαν μόλις ἔμαθον.
 Τοῦ πρώτου τῶν τυράννων εἶμαι ὁ υἱός.
 Τὰ σάνδαλα, μὲ τὰ ὅποια ἔδραμον
 ἐκ τῆς χαρᾶς πτερόεις εἰς τὴν Κόρινθον
 ἐδῶ, ἀκόμη δὲν ἐπαλαιώθησαν.

Ἐν μέσῳ τῆς χαρᾶς καὶ εὐτυχίας μου
 πῶς τὴν ζωὴν ν' ἀφήσω τὴν ἐπαγωγόν;
 Τοῦ πρώτου τῶν τυράννων εἶμαι ὁ υἱός.
 Τὰ ὧτά μου τὰς λέξεις ταύτας τὰς χροσᾶς
 ν' ἀκούωσιν ἀκόμη δὲν ἐχόρτασαν,
 πρὸς τᾶκουσμα νὰ πάλῃ τὸ χαρμόσυνον
 ἀκόμη ἢ καρδία μου δὲν ἔπαυσεν,
 οὐδὲ μὲ τὴν ιδέαν τὴν τερπνὴν αὐτὴν
 νὰ παίζῃ ἢ φαντασία μου ἀπηύδησε.
 Μεστὸν ἀνθῶν τὸ κέρασ ἔτ' εἰς τὸν λευκὸν
 τῆς Ἀμαλθείας κόλπον ἢ βασιλικὴ
 προσμειδιῶσα μοὶ δεικνύει τύχη μου·
 καὶ ὅμως τᾶνθη δὲν ἀπεμαράνθησαν
 ἀκόμη, μ' ὅσα ἔστρωσε τὸν δρόμον μου,
 καὶ ἡ χλαμὺς ἢ νέα, ἢ βασιλικὴ
 χλαμὺς αὐτὴ, ἦν εὖνος με ἐνέδυσεν
 Δεικνύων τὰ ὄσκη του.

ιδέ, ἀκόμη δὲν ἐτρίφθη!

Ἡ φωνὴ του διακόπτεται ὑπὸ λυγμῶν.

Δυστυχῆ

Δυκόφρων!

Καλύπτει μὲ τὰ ὄσκη τὸ πρόσωπόν του καὶ ὀπίπτεται εἰς
 ἔδωλιον.

ΣΚΗΝΗ Ζ΄.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ, ΑΡΙΩΝ καὶ ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

ΑΡΙΩΝ.

Πέριξ, μ' εἶπαν, περιφέρεται

εἰς τὴν στοᾶν ἐδῶ· πλὴν πουθενὰ αὐτὸς
δὲν φαίνεται.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Ἄριων, ἴσως ἤλθομεν
πολλὰ πρωτὶ ἀκόμη.

ΑΡΙΩΝ.

Ἄδιάφορον·

ἐδῶ συνήθως ξενυκτίζει, κ' ἔπρεπεν
αὐτὴν ἴσα τὴν ὥραν νὰ τὸν εὔρωμεν·
ἀλλ' ἀπορῶ πολὺ πῶς —

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Ὁ ἐπαίτης νὰ
αὐτὸς ἴσως τὸν εἶδεν. Ἐρωτήσωμεν.
Αἰ, σὺ αὐτοῦ! μὴ εἶδες τὸν Λυκόφρονα;

ΑΡΙΩΝ.

Τοῦ βασιλέως τὸν υἱόν; — Ὁ βασιλεὺς
σὲ ἐρωτᾷ.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Αἰ, σένα λέγω, ἄνθρωπε!

— Θεοὶ μεγάλοι!

Πλησιάζας ἀναγνωρίζει τὸν Λυκόφρονα, ὅστις μέχρι τέλους
τῆς σκηνῆς μένει πάντοτε εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν. Ὁ Περίανδρος
ἀποστρέφει ἀπ' αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, διὰ νὰ κρύψῃ τὴν συγ-
κίνησιν καὶ τὰ δάκρυά του.

ΑΡΙΩΝ.

Ὁ Λυκόφρων; ὦ Θεοί!

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ στραφεὶς πρὸς τὸν Λυκόφρονα μετὰ μικρὰν παύσιν,
καὶ προσπαθῶν νὰ κρύψῃ τὴν συγκίνησιν του εἰς ἀδιαφορίαν
καὶ σοβαρότητα.

Λυκόφρον! περιστάσεις μὲ παρῶτρυναν

τῆς πολιτείας σοβαραί, τὸ παρελθὸν
 εἰς λήθην παραδούς, τὴν εἰς τὰ πράγματα
 τῆς πολιτείας τοῦ υἱοῦ μου συνδρομὴν
 ἔλθων νὰ τὸν ζητήσω. Δὸς ἀκρόασιν
 εἰς τῆς πατρίδος τὴν φωνὴν καλούσης σε.
 Εἶπέ μοι. Εἶναι ἄρα προτιμότερον
 ὄργην καὶ μῖσος τρέφων, πρὸς ὃν ἤκιστα
 ὄργην νὰ τρέφῃς ἔπρεπε καὶ μῖσος σὺ,
 τὸν βίον τοῦτον νὰ διάγῃς τὸν οἰκτρόν,
 ἢ προῶν κατὰ φύσιν καὶ φιλόστοργον
 παρέχων πρὸς με σεαυτόν, πλησίον μου
 νὰ ζῆς εὐδαίμων, εὐδαιμονιζόμενος
 καὶ δόξης ἀπολαύων καὶ δυνάμεως,
 ὡς πρέπ' εἰς τὸν υἱόν μου; Τὴν νεανικὴν
 ἰσχυρογνωμοσύνην ἄφες. Σύμβουλος
 ἐπαγωγός, ἀλλ' ὀλεθρία εἶν', υἱέ.
 Ἐγέρθητι, Ἀνκόφρον. Δὸς τὴν δεξιάν
 εἰς τὸν πατέρα, κ' εἰς τὸν οἶκον ἄγωμεν.

Ἀλλὰ τὴν σιωπὴν τὴν ἀδιάτρεπτον,
 υἱέ μου, ταύτην, λύσον. Στρέψον πρὸς ἐμὲ
 τὴν ὄψιν σου, καὶ λάλησον. — "Ω! λάλησον!

ΑΥΚΟΦΡΩΝ.

Ὅφείλεις δέκα μνᾶς εἰς τὸν Ἀπόλλωνα,
 ὃ βασιλεῦ, διότι μοὶ ὠμίλησας.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Μὲ λόγους ἐχθρας ἀνταμείβεις τοῦ πατρὸς
 τὴν εὐνοίαν, Ἀνκόφρον; Τὴν μνηστικάκου
 ψυχὴν σου καὶ ὀργίλην καταπράϋνον.

Μνησικακίαν ὄχι, λήθην σήμερον
 ἐνταῦθα ἦλθον φέρων, συνδιαλλαγὴν.
 Πρὸς τὸν πατέρα στρέφου εὐδιάλλακτον
 τὸ πρόσωπον, κ' εἰρήνης δός μοι δεξιάν.
 Καθὼς εἰς λήθην παντελῆ παρέδωκα
 τὸ παρελθὸν ἐγώ, καὶ σὺ λησμόνησον
 εἰς δυσάρεστον τι καὶ κακὸν ποτε
~~ἐπραχθῆ ἢ ἐλέχθη σὺ ἐμοῦ~~ Ἀπόβαλε
 τὴν ὑποψίαν ταύτην τὴν ἐπάρατον
 ἐκ τοῦ νοός σου, ἥτις ὡς φαρμακερὸν
 φυτὸν ἐντός σου ῥιζωθὲν ἐμίανε
 τοὺς λογισμοὺς σου, καὶ τῆς νέας τὴν πηγὴν
 ζωῆς σου ἐφαρμάκευσεν. Ἐλθὲ ἐκτός
 τῶν ἐνδομύχων τῶν μεμολυσμένων σου,
 τὸν νοῦν σου πρὸς τὰ ἔξω χειραγωγῆσον
 τὸν ἀσθενῆ, καὶ τῆς ζωῆς ἀνάπνευσον
 τὸν καθαρὸν ἀέρα. Ἄφες τοὺς νεκροὺς
 ἡσύχους εἰς τὸν Ἄδην, καὶ μὴ πίκραινε
 τῶν ζώντων τὰς ἡμέρας δι' ἐκείνους. Τίς
 τοὺς ἅπαξ διαβάντας τὸν Ἀχέροντα
 εἰς τὴν ζωὴν νὰ ἐπιστρέψῃ δύναται;
 Εἰς τὴν ἀπολεσθεῖσαν, ὡς μὴ ὄφειλε,
 πάλαι ποτὲ μητέρα τί τὸ πένθος σου
 μετὰ τοσοῦτους ὄφειλε ἔνιαντούς;
 Τὸ κατὰ βασκανίαν δαίμονος θραυσθὲν
 πολῦτιμον ἀγγεῖον ἂν εἰς τὴν προτοῦ
 μορφὴν νὰ συγκολλήσῃ τις ἠδύνατο,
 μὲ τὴν ζωὴν μου χαίρων θὰ τὸν ἤμειβον.

Ἄλλὰ τίς νὰ κινήσῃ ποτὲ δύναται
 τῆς φύσεως τοὺς ὄρους; ὦ! τὴν ἄδικον,
 τὴν ἄδικον ἀπόβαλε δυσμένειαν!
 Πλὴν καὶ δικαί' ἂν ἦναι, — σύ, Ἀγκόφρον μου,
 σύ, τέκνον μου, συγχώρησον. Καὶ τοῦ σοφοῦ
 ἡ χεὶρ εἰς ἀποφράδα καὶ δυσοίωνον
 στιγμαὴν πολλάκις προᾶξιν ἀπετόλμησε,
 κ' ἡ γλῶσσα ἔξιν ἐρόψε, δι' ἣν ὁ νοῦς
 πικρὰ μετεμελήθη ἔπειτα. Ἄλλὰ,
 Ἀγκόφρον, ἐνδοξὸ τέλος, ὑποχώρησον
 εἰς τὰς θερμὰς δεήσεις μου. Μαλάχθητι,
 νιέ μου, τέλος πάντων καὶ ὁμίλησον.

Ὅφείλεις δέκα μναῖς εἰς τὸν Ἀπόλλωνα,
 Περιανδρε!

Νιέ μου, τὴν καρδίαν μου
 αἱ λέξεις αἱ πικραὶ σου ὡς φαρμακερὰ
 διατρυνῶσι βέλη. Τὸν πατέρα σου
 μὲ τὰς ἀστόργους λέξεις σου ἀνηλεῶς
 νὰ βασανίξῃς παῦσαι. Τῆς πικρίας σου
 μέχρι στεφάνης ἤδη τὸ ποτήριον
 ἐπλήρωσας· ἀλλὰ νὰ ὑπερχειλισθῇ
 δὲν θὰ τάφήσῃς ἀπανθρώπως· βέβαια.
 Τὸ δίστομον τῶν λόγων σου μαχαίριον
 βαθύτερον ἀκόμ' εἰς τὴν καρδίαν μου
 δὲν θὰ ὠθήσῃς, ὄχι, εἴν' ἀδύνατον.
 Τοσαύτην ἀσπλαγχνίαν εἶν' ἀδύνατον

ὁ νοῦς μου νὰ χωρέσῃ. Τέκνον μου καλόν,
 ἠγαπημένε μου νιέ, Λυκόφρον μου
 ἠγαπημένε! συνδιαλλαγὴν ζητῶ
 ὁ γηραιὸς πατήρ σου, συμφιλιώσιν.
 Εἶπέ μοι μίαν λέξιν, λέξιν φιλικήν·
 θεομῶς σὲ ἰκετεύω, μίαν λέξιν σου.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ὅφείλεις δέκα μνᾶς εἰς τὸν Ἀπόλλωνα,
 Περίανδρε, διότι μοὶ ὠμίλησας.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Καρδίαν ἀνθρωπίνην, σπλάγγν' ἀνθρώπινα
 τὸ σῶμ' αὐτὸ τὸ τόσον εὐμορφον, θεοί,
 λοιπὸν δὲν κρύπτει! Αἶθος, σίδηρος,
 χαλκὸς τοῦ νέου τούτου εἶναι ἡ ψυχὴ!
 — Γέ μου ὄχι πλέον, ὄχι τέκνον μου,
 Λυκόφρον ὄχι· φίλε, ξένε, γνώριμε,
 ἄνθρωπε μόνον· ὄχι πλέον ὁ πατήρ·
 ὁ φίλος τις, ὁ ξένος τις, ὁ γνώριμος,
 ὁ ἄνθρωπος, ὁ γέρον σὲ παρακαλῶ,
 ἰκέτιδας ἐκτείνων χεῖρας, ἄκουσον.
 Ὑπάρχει μέτρον τῶν πραγμάτων, ἄνθρωπε,
 τῆς ἐχθρας μέτρον, μέτρον τῆς ὑπομονῆς.
 Ἡ ἐχθρα ἢ ὀργίλη καὶ μνησίκακος
 τὸ μέτρον τοῦτο ὑπερβάσκα καταντᾶ
 θηριωδία. Πλὴν ἢ ὑπομείναςα
 ἐπὶ πολὺ τὸ μῖσος τὸ ἀμείλικτον
 καρδί', ἀφ' οὗ καὶ τὴν ἐσχάτην ἰνά της
 τοῦ μίσους φθάσῃ ἢ αἰχμῇ, συντριβεται,

δὲν ὑπομένει πλέον, διασεύονται
 τὰ βάθρα τῶν φρενῶν, μετατοπίζεται
 ὁ μυελός, καὶ τότε — τότε γίνεται
 ἐκτὸς φρενῶν ὁ ἄνθρωπος, φρενοβλαβής.
 Παράφρονα ποθεῖς λοιπὸν τὸν γέροντα
 νὰ ἴδῃς; Ὅχι, μὰ τοὺς δώδεκα θεούς.
 Τὸ ὄμμα στρέψον πρὸς με εὐδιάλλακτον
 καὶ μίαν λέξιν πρόφερ' εὐπροσήγορον,
 μηδ' ὑπομείνῃς τὰς τεταραγμένας μου
 ὀλοτελῶς νὰ χάσω φρένας, ἄνθρωπε.

Ματαιίως, ὦ! ματαιίως τὸν ἀναίσθητον
 νὰ συγκινήσω τοῦτον λίθου πάσχω! — Σὺ
 πατὴρ δὲν εἶσαι, σὺ δὲν ἐδοκίμασας
 ποτέ, παιδίον, τί σημαίνει πατρικῆς
 καρδίας ἐρημία καὶ ἀπόγνωσις!
 Δὲν ἔσχες σὺ ἐντὸς σου τὸν ἀκοιμητον
 τοῦ συνειδότος σκώληκα φωλεύοντα,
 μ' ὀδόντα ὅστις ἐντοσθεν φαρμακερὸν
 δαγκάνει τὴν καρδίαν, καὶ τὸ αἷμά της
 νυχθημερὸν βυζάνει. Ἐκ τῆς κλίνης σὺ
 ὀρθὸς δὲν ἐτινάχθης τὰ μεσάνυκτα,
 καὶ ἐκ τοῦ τρόμου ἄφωνος δὲν ἔμεινας,
 ἐπὶ τῆς κλίνης βλέπων αἱματόφυρτον
 τὸ πτώμα τῆς συζύγου σου, ἣν ἔσφαξας,
 καὶ μ' ὄμματ' ἀνοικτὰ ὀρθός, ἀκίνητος,
 μὲ αἷμα παγωμένον δὲν ἀπέμεινας
 ξηρός εἰς τὴν γωνίαν τοῦ κοιτῶνός σου
 τὸ φῶς προσμύμων τοῦ ἡλίου νὰ φανῇ.

Καὶ τὴν ἡμέραν πάλιν τὰς αἰσθήσεις σου
 νάποσκληρύνῃς θέλων πρὸς τοῦ αἵματος
 τὴν θεάν, φόνους δὲν διέπραξας σκληρούς,
 κ' εἰς αἵματα ἀθῶων ὁ τυραννικὸς
 δὲν ἐβαπτίσθη μυριάκις θρόνος σου.

Μετέπειτα δὲ ἔρμαιον γενόμενος
 τῆς Ἐριννύος Μετανοίας, ὄνυχας
 γαμπούς νὰ ἔχῃς δὲν ἠύχθης τίγρεως
 διὰ νὰ τοὺς ἐμπήξῃς εἰς τὸ στηθός σου.

Δὲν ἐταλαιπωρήθῃς ~~καὶ~~ ~~καὶ~~ ἀβίωτον
 νὰ παρατείνῃς βίον μὴ δυνάμενον,
 καὶ ^{ἡσυχία} ~~καὶ~~ τῆς καρδιάς σου αὐτόχειρος
 στρέψαντα ξίφος δὲν ἐπέσχεν ἢ μορφή
 ἢ ποθεινὴ τῶν τέκνων σου, εἰς ξένην γῆν
 μακράν σου τρεφομένων καὶ κρυφίως σου.
 Ἄφ' οὗ εἰς τὴν ἐστίαν δὲ τὴν πατρικὴν
 ἐπέστρεψαν τὰ τέκνα, καὶ ὁ γηραιὸς
 πατὴρ εἰς τὰς ἀγκάλας του τὰ ἔθλιψε,
 ποσῶς σὺ δὲν ἠσθάνθης ὅτι ὁ πατὴρ
 ἠσθάνθη τότ' ἐκεῖνος, τὴν ἀνέκφραστον
 χαράν, ἐξ ἧς ἡ ἄνδρος πρὶν ἔρημος
 εἰς εὐανθῆ λειμῶνα καὶ κατάφθουτον
 μετεμορφώθη, κ' ἡ ζωὴ ἡ ἄχαρις
 εἰς εὐτυχίαν ἱκανὴν καὶ τῶν θεῶν
 τὸν φθόνον νὰ κινήσῃ. Κ' ἤδη δῆλος ἦν
 ὁ φθόνος τῶν θεῶν εἰς τὴν νωθρότητα
 τοῦ πρωτοτόκου ἀδελφοῦ. Εἰς τὴν μορφήν
 ἀλλὰ τοῦ νεωτέρου ποία καλλονῆς

καὶ ἀγγινοίας λάμψις! Νήπιον αὐτὸν
 ἢ κουροτρόφος Ἀφροδίτη ἔθρεψεν,
 ὃ Ἔρως εἰς τὸ λίκνον ἔπαιξεν αὐτοῦ,
 αἱ Χάριτες εἰς χεῖρας τὸν ἐβάστασαν,
 καὶ μ' Ὑβλης μέλι ὁ Ἐρμῆς ὁ λόγιος
 ἐπέχρισε τὰ χεῖλη του! Ἄνευ αὐτοῦ,
 — ὦ! ἄνευ σου, Ἀνκόφρον, ὦ γλυκεῖά μου
 παρηγορία, ὦ ἐλπίς γλυκεῖά μου!
 πῶς ἄνευ σου νὰ ζήσω μόνος, ἔρημος
 ὁ ἀπωφανισμένος, ὁ ταλαιπώρος,
 ὁ γέρον σου πατήρ; Μὲ τῶν ὀμμάτων μου
 Πίπτει γονυκλιτῆς πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Ἀνκόφρονος,
 τῶν γηραλέων

Τὰ δάκρυα
 τοὺς πόδας σου προσπίπτων βρέχο.

ὦ βασιλεῦ, τί πράττεις;

Πρὸς Διός,

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Συνδιαλλαγὴν
 γονυκλιτῆς, Ἀνκόφρον, ἔξαιτοῦμαί σε!
 Ὁ γέρον τῶν γονάτων σου ἀπτόμενος
 τῶν νεαρῶν, Ἀνκόφρον, συνδιαλλαγὴν
 σὲ ἔξαιτοῦμαι. Ἄνοιξον τὸ στόμα σου,
 κ' εἰπέ τὴν λέξιν τὴν γλυκεῖαν "πάτερ μου,"
 καὶ δέξαι τὴν γλυκεῖαν συνδιαλλαγὴν.

Λυκόφρον, ὦ Λυκόφρον, συνδιαλλαγήν!
 ὦ τέκνον μου, νιέ μου, συνδιαλλαγήν!

ΛΥΚΟΦΡΩΝ μόλις συνέχων τὴν ταραχὴν τῆς ψυχῆς του.

Ὅφείλεις δέκα μυᾶς εἰς τὸν Ἀπόλλωνα.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ ἐγερθεὶς βιαίως καὶ ῥιφθεὶς εἰς τὰς ἀγκάλας
 τοῦ Λυκόφρονος.

Ἄριον, στήριξόν με. — Εἰς τὴν Ἀφρικὴν!
 εἰς κοινωσίαν τίγρεων ὁδήγει με!

Μακράν, μακράν ἐντεῦθεν!

Ὁ Περίανδρος καὶ ὁ Ἄριον ἀπέρχονται. Ὁ Λυκόφρων ἐγείρεται. Φαίνεται ἔρμαιον μεγάλης ταραχῆς, στρέφεται αἰφνης πρὸς τὸ μέρος, ὅθεν ἀνεχώρησεν ὁ Περ., μετὰ τοῦ Ἄρ., καὶ τρέχει ἐκείσε κράζων.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Πάτερ, πάτερ μου!

Ἄλλ' ὁ μὲν Περίανδρος ἀνεχώρησεν ἤδη, πρὸ δὲ τοῦ Λυκόφρονος, σκοπισθέντος αἰφνης τοῦ θεάτρου, θέλοντος τὰ δράμην κατόπι τοῦ πατρὸς του ἐφανίζεται ἡ σκιά τῆς
 Μελίσσης.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ καὶ ΣΚΙΑ ΜΕΛΙΣΣΗΣ.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ ἔντρομος.

Θεοί!

ΣΚΙΑ.

Λυκόφρον!

ΛΥΚΟΦΡΩΝ πορευόμενος ἔντρομος πρὸς τὴν σκιάν.

Μῦθε, πατήρ μου!

ΣΚΙΑ.

Μακράν!

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Παρωρογισμένη τῆς μητρὸς σκιά, πραῦνθητι.

ΣΚΙΑ.

Τὸν ὄρκον ἐνθυμείσαι ὄν μοι ὤμοσας;

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Τὸν ἐνθυμοῦμαι.

ΣΚΙΑ.

Ἐνθυμείσαι τοὺς θεοὺς,
οὓς μάρτυρας τοῦ ὄρκου σου ἐκάλεσας,
τὸ ἱερὸν τῆς Περσεφόνης ἄγαλμα,
καθ' οὗ τὸν ὄρκον ὤμοσας, καὶ τὴν σπονδὴν
τοῦ οἴνου, τὴν ὁποίαν σπένδων ἔλεγες,
"ἂν παραβῶ τὸν ὄρκον ποτὲ τοῦτόν μου,
τὸ αἷμά μου νὰ θεύσῃ κατὰ γῆς, καθὼς
ὁ οἶνος οὗτος τῆς σπονδῆς, Ζεῦ Ὅρκιε!"

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Τὰ ἐνθυμοῦμαι, μῆτέρ μου.

ΣΚΙΑ.

Ἐπίορκε!
τολμᾶς λοιπὸν νὰ μὲ καλῆς μητέρα σου
ἀκόμη;

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Οἴμοι!

ΣΚΙΑ.

Τὸν βαρὺν καὶ ἄκαμπτον
τῶν ἐπίορκων τιμωρὸν σὲ κράζω, Ζεῦ!
Τὸ αἷμά του ἄς θεύσῃ κατὰ γῆς, καθὼς
ὁ οἶνος τῆς σπονδῆς, ὅσῃ σοι προέχεε.

Ἡ σκιά καταδύεται εἰς τὴν γῆν.

ΣΚΗΝΗ Θ'.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ μόνος.

Πραῦνθητι· θὰ σ' ἐκδικήσω, μητέρα μου!

Παρωρογμέν' εἰς τοὺς νεκροὺς ἐπέστρεψε
καὶ δέν μ' ἀκούει πλέον. Εἶθε, μητέρα μου,
ποτὲ μὴ ἐξηρχόμην ἐκ τῶν κόλπων σου,
ἀλλὰ ἐντός σου ἔμενον διὰ παντὸς
ἀγέννητος, ἀναίσθητος, ἀνήλιος,
ἀλλ' ἄλυπος, ἀλλ' ἡσυχος κοιμώμενος
τὸν ὕπνον τὸν γλυκὺν τῆς εὐεργετικῆς
ἀνυπαρξίας! Τότε εἰς τοὺς ὄμους μου
τοὺς ἀσθενεῖς ὁ ἄπειρος, ὁ νεαρός,
τοῦ βίου μόλις ὑπερβάς τὰ πρόθυρα,
τὸ χρέος δέν θὰ εἶχον τοῦτο τὸ βαρὺ,
τὸ ὑπὲρ δυνάμιν μου, τὸ πελώριον
τῆς ἐκδικήσεώς σου! Ὅσον ἰσχύος καὶ
ἀμήτηρ δέν θὰ ἤμην καὶ νῖός ἐγώ,
οὐδὲ βαρεῖα, χαλεπή, ἀμείλικτος,
τὸν τρόμον εἰς ἐκάστην μεταδίδουσα
τοῦ σώματός μου ἵνα, δέν θὰ ἤρχετο
τὸ θέαμα ἐμπρός μου τὸ ἀθέατον,
τὸν φοβερόν με ὄρκον ἐνθυμίζουσα!

Τὸν ὄρκον; Ποῖον κῦρός ποτε δύναται
νὰ ἐξη ὄρκος, ὃν καθ' ὕπνον ὤμοσα
πρὸς σὲ τὴν δίχως σάρκα καὶ ὄστᾶ σκιάν;
— Ὁραί' ἀπολογία! Εἰς τὸν ὕπνον σου
καὶ πρὸς τὴν δίχως αἶμα, σάρκα καὶ ὄστᾶ

σκιὰν τὸν ὄρκον ὤμοσας. Ἄλλ', ἄφρον, τίς, τίς ἄλλος παρὰ σὲ τὸν ὄρκον ὤμοσεν; ὀμνύοντά σε δὲ τίς ἄλλος δύναται πλὴν τῶν θεῶν νὰ ἤκουσε; Μὴ τῶν θεῶν δὲν εἶναι πάντα; Ἡ ἡμέρα καὶ τὸ φῶς νομίζεις μόνον εἶναι τοῦ Διός; Ἄλλὰ τίς ἄλλος καὶ Μορφέως ἄρχει καὶ Νυκτὸς καὶ Ὑπνων καὶ Ὀνειρώων, εἰμὴ ὁ πατήρ καὶ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν θεῶν; Καὶ ὤμοσας, καὶ οἱ θεοὶ σε ἤκουσαν, καὶ κράμαται ἐπὶ τὴν κεφαλὴν σου τὴν ἐπίορκον ἢ τιμωρία, ἣν σὺ μόνος ὠρισας.

Τὸ αἷμά σου θὰ ρέυσῃ κατὰ γῆς, καθὼς ὁ οἶνος τῆς σπονδῆς, ὃν πρὸς τὸν Ὀρκιον ὀμνύων Δία ἔσπενδες.

Ἄλλὰ ἡ χεῖρ
τὸ ἔργον πρὶν τολμήσῃ τὸ παράβολον,
περὶ δικαιοσύνης χρεῖα πρότερον
αἱ φρένες νὰ πεισθῶσι. Ποῖον ἔγκλημα
τὴν τιμωρίαν ἀπαιτεῖ τὴν φοβεράν;
Καὶ ἂν ἡ τιμωρία ἀναγκαῖα, τίς,
τίς περὶ τοῦ ἐγκλήματος μὲ ἐπεισε,
τίς μάρτυς ἀξιόχρεως, οὐχὶ ψυχαὶ
λεπταὶ καὶ τεθνεώτων εἰδῶλα, σκιαί,
ἄς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἀσθενοῦς θνητοῦ
ἢ Νύξ γεννᾷ καὶ πάλιν διαλυ' ἡ Νύξ;
— Πολὺ προχείρως ἐξηγεῖ ἡ γλῶσσά σου,
μειράκιον στωμύλον, τὰ μυστήρια,

ἂ διὰ πέπλου αἰωνίου οἱ θεοὶ
 ἀπὸ τῶν ζώντων ἔκρυψαν, καὶ περὶ ὧν
 σφραγὶς καλύπτει ἀδιάφθικτος σιγῆς
 τὰ χεῖλη τῶν νεκρῶν. Ἄλλὰ πῶς μάρτυρας
 ζητεῖς ἀκόμη; Τοῦ κακούργου πρὸ μιᾶς
 στιγμῆς ἢ γλῶσσα δὲν ἀνωμολόγησε
 τὸ ἔγκλημά του; Μᾶλλον ἀξιόπιστον
 ἐκείνου τίνα θέλεις ἄλλον μάρτυρα;

ὦ! πῶς νὰ τὸν φονεύσω;

φωνὴ ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς.

ὦς μ' ἐφόνευσεν.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ μὲ τρέμουσαν φωνήν.

Εἶναι πατήρ μου, μητέρα.

φωνὴ ὁμοίως.

Κ' ἐγὼ μήτηρ σου.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Πραῦνθητι, θὰ σ' ἐκδικήσω, μητέρα μου.

Ἐξάγων τὸ εἰς τὰ φορέματά του κεκρυμμένον ξίφος μὲ φωνήν
 ἰσχυρὰν διὰ νὰ μὴ ἀκουσθῇ παρ' ἄλλου τινός.

Μὰ τοὺς χθονίους δαίμονας, μὰ τοὺς θεοὺς
 τοὺς οὐρανοίους, μὰ τὴν ἱεράν φωνήν

καὶ σεβαστήν σου, μητέρα, μὰ τὸν ὄρκον μου,
 θὰ σ' ἐκδικήσω. Μητέρα μου, πραῦνθητι.

Ἔρχονται δορυφόροι. Ὁ Λυκόφρων κρύπτει τὸ ξίφος εἰς τὰ
 φορέματά του.

ΣΚΗΝΗ Γ΄.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ, ΔΟΥΡΥΦΟΡΟΙ, καὶ ΛΛΟΣ εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς
 σκηνῆς.

ΔΟΥΦΟΡΟΣ Α΄.

Υἱὲ τοῦ Περιάνδρου, ἀκολούθει μοι.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ποῦ εἶναι ὁ πατήρ μου; Ὁδηγεῖτέ με
πρὸς τὸν πατέρα.

ΔΟΥΦΟΡΟΣ Α΄.

Τοῦ πατρὸς τὸ πρόσωπον
εἰς τὸ ἐξῆς δὲν βλέπεις. Εἰς τὴν Κέρκυραν
ἐξόριστος ἐκπέμπεται.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ἐξόριστος;

Θεοὶ μεγάλοι! Ὅχι, τὸν πατέρα μου
νὰ ἶδω πρέπει πρῶτον.

ΔΟΥΦΟΡΟΣ Α΄.

Εἰς τὴν Κέρκυραν
ἀναχωρεῖς ἀμέσως.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Μὲ ἀκούετε;

Νὰ ἶδω πρέπει πρῶτον τὸν πατέρα μου.
Ἄν μάθῃ ὅτι σεῖς με ἐμποδίζατε
ζητοῦντα νὰ τὸν ἶδω, κινδυνεύετε.

ΔΟΥΦΟΡΟΣ Α΄.

Τὸ πλοῖον εἶναι ἔτοιμον.

Τὸν δεσμεύουσι καὶ ἀπάγουσιν ἐν βίᾳ.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Κορίνθιοι, —

ΔΟΥΦΟΡΟΣ Α΄.

Καὶ μίαν ὅστις λέξιν εἶπη πρὸς αὐτόν,

ὀφείλει δέκα μνᾶς εἰς τὸν Ἀπόλλωνα.
Εἰς τὸν λιμένα.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Λύσατε τὰς χεῖράς μου,
Κορίνθιοι· βοήθεια, Κορίνθιοι!
Ἐγὼ σᾶς κράζω τοῦ τυράννου ὁ υἱός,
ὁ ἐλευθερωτὴς σας, ὁ σωτὴρ σας. Λύσατε
τὰς χεῖράς μου. Νὰ θραύσω θέλω τὸν ζυγὸν
τῆς τυραννίας. Ἐλευθέραν σήμερον
τὴν Κόρινθον κηρύττω. Εἶσθ' ἐλεύθεροι.
Ἐλευθερώσατέ μ' ἐλευθερώσατε,
καὶ αὔριον ὁ ἥλιος τὴν Κόρινθον
τυράννων ἐλευθέραν χαιρετᾷ. Ἀλλὰ
εἰς μάτην σᾶς καλῶ. Σεῖς δὲν μ' ἀκούετε.
Σᾶς κράζω μάτην. Ἐρῆετε, ἀνδράποδα!
Τὸν ἀπάγουσι.

ΣΚΗΝΗ ΙΑ΄.

Λαὸς καὶ ἑΥΑΛΗΝ τρέχουσα εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ καὶ
φωναζούσα.

Λυκόφρον! — Εἰς τὴν Κέρκυραν ἐξόριστος!
— Ποῦ εἶναι ὁ Λυκόφρων; — Εἰς τὴν Κέρκυραν
ἐξόριστος; Ἀλήθεια, Κορίνθιοι;
— Καὶ τώρα ποῦ, ποῦ εἶναι; Σᾶς παρακαλῶ,
εἰπέτε, φίλοι, πρὸς θεῶν, ποῦ εἶναι, ποῦ;
— Λυκόφρον! — Εἶναι ἀληθές; ἐξόριστος;
— Εἰν' ἀληθές· τὸ βλέπω· ἢ περίλυπος
μορφὴ σας μοι τὸ λέγει. — Καὶ ἐξόριστον

ἀφήκατε λοιπὸν νὰ ἀπαγάγωσιν,
ἀναίσθητοι, ἀνάληγτοι Κορίνθιοι,
τὸν ἐλευθερωτὴν σας, τὸν σωτῆρά σας;
Ἀκολουθήσατέ μ', ἐλθέτε, δράμωμεν
νὰ τὸν ἐλευθερώσωμεν ἐκ τῶν χειρῶν
τῶν δορυφόρων τοῦ τυραννοῦ. — Ὡ!
ποῦ εἶναι, ποῦ;

Τρέχει φωνάζουσα.

Λυκόφρον!

ΔΟΥΡΥΦΟΡΟΣ Α΄ ἐπιστρέψας.

Ἰερόδουλε,
εἰς τὸν ναὸν σου, εἰς τὴν Ἀκροκόρινθον
εὐθύς ὀπίσω, ἂν δὲν ἔχῃς ὄρεξιν
τῆς φυλακῆς νὰ δοκιμάσῃς παρενθύς
τὸν δροσερὸν ἀέρα μὲ τοὺς ὀκνηροὺς

Πρὸς τὸν λαόν.

αὐτοὺς, τάρουρης ἄχθη, τὰ καθάρματα
τῆς πόλεως. Ὅπισω, εἰς τὰς τρώγλας σας!

Ἄπαντες ἐξέρχονται πλὴν τῆς Εὐάδης.

ΣΚΗΝΗ ΙΒ΄.

ΕΥΛΑΝΘ.

Ἀπελπισία! Τί νὰ πράξω δύναμαι
ἐγὼ νεᾶνις ἀσθενής, γυνὴ ἐγώ;
τί ἄλλο ἢ νὰ τρέφω μὲ τὸ πάθος μου
τὴν γλῶσσαν τῶν ἀνθρώπων τὴν φιλόσογον;
Τί ἄλλο ἢ νὰ γίνω ὁ περιγέλως

τῆς πόλεως; Νὰ γίνω; καὶ δὲν ἔγινα
 τὸ ὄνειδος τοῦ κόσμου; Αἰσχος ἄβυσσος!
 Κ' ἐκ τῆς ἀβύσσου ποία θὰ μὲ σώσῃ χεὶρ;
 Ἡ μόνη μου ἐλπίς, Λυκόφρον, ἔφυγες.
 Ὁ φωτοβόλος ἥλιός μου ἔδυσας,
 ἐρώμενε Λυκόφρον, καὶ ἐξέλιπε
 τὸ φῶς τῶν ἡμερῶν μου, καὶ εἰς τῆς νυκτὸς
 ἀπέμεινα τὸ σκότος!

ΕΥΛΑΝΗ καὶ ΕΥΔΗΜΟΣ ὀπισθεν αὐτῆς.

Ἄλλ' εἰς τῆς νυκτὸς
 τὸ σκότος φέγγει ἄνωθέν σου ἄγρυπνος
 τῆς Ἀφροδίτης ὁ ἀστήρ!

ΕΥΛΑΝΗ.

Θεοί! Μακράν!

ΕΥΔΗΜΟΣ.

Εὐάδνη!

Καθ' ἑαυτόν.

Ποῖον βλέμμ' ἀποστροφῆς, θεοί!

— Εὐάδνη!

ΕΥΛΑΝΗ καθ' ἑαυτήν.

Γένεσθέ μοι ἴλεοι, θεοί,
 κ' ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἀπαισίου σώσατε
 ἀνθρώπου τούτου τὴν ἀνυπεράσπιστον
 νεότητά μου. Σώσατέ με, ὦ θεοί!

ΕΥΔΗΜΟΣ.

Εὐάδνη! ὦ ὦραία, ἀλλ' ἀναίσθητε

πρὸς τὸν ^{διαφρονόν} (θερμῶν) μου ἔρωτα, κωφή
 πρὸς τὰς δεήσεις τὰς θερμάς μου, ἄκαμπτε,
 ἀγέρωχε, ὑπέρφρον ἱερόδουλε!

ὡς πότε εἰς τὰ ἴχνη σου τὸν Εὐδημον
 θὰ συρῆς, τῶν θελγήτρων σου αἰχμάλωτον,
 τὴν θεάν σου διψῶντα, ἀλλ' οὐδέποτε
 τῆς θεᾶς ἀπολαύοντά σου, ἄφροντιν
 τῆς ἐντολῆς του, τῶν χρεῶν ἀμνήμονα
 τῶν ἱερῶν του, πάντων ἐπιλήσιμονα,
 τὸν ἔρωτα σοῦ μόνον ἐνθυμούμενον
 κ' ἐκ τῆς τοῦ ἔρωτός σου μέθης ἐκβακχον;

Ἡ Εὐάδην κἀμνει νὰ φύγῃ. Ὁ Εὐδημὸς τὴν ἐμποδίζει.

Τί; νὰ μὲ φύγῃς θέλεις; ὦ! πλανᾶσαι, ἂν
 νὰ διαφύγῃς προσδοκᾶς τὰς χειράς μου
 καὶ τῶρα, ἱερόδουλε;

ΕΥΑΑΝΗ κράζουσα.

Βοήθεια!

Μακράν, κακοῦργε!

ΕΥΔΗΜΟΣ.

Κράζε ὅσον δύνασαι.

Κ' ἐγὼ κακοῦργος; Πῶς; δὲν εἶσαι ἱερὰ
 τῆς Ἀφροδίτης δούλη; καὶ δὲν ὤμοσας,
 δὲν ἔχεις χρέος ἱερὸν νὰ ἐκτελῆς
 τοὺς πόθους τοῦ τυχόντος; καὶ ἐγὼ — ἐγὼ
 ὡς κάθε ἄλλος εἶμαι.

ΕΥΑΑΝΗ.

ὦ, ἀλλοίμονον!

ΕΥΔΗΜΟΣ.

Ἄλλ' ὄχι, ἐγὼ ὄχι. Σὲ ἠγάπησα

ἔγώ, Εὐάδνη, σὲ ἠγάπησα, καθὼς
 ἀνὴρ ποτε γυναῖκα δὲν ἠγάπησε.
 Τὴν χειρὰ σου νὰ ψαύσω ἄφες τὴν ἀβρᾶν.

ΕΥΑΔΝΗ.

Μακροῖαν, ἢ μὰ τὴν Ἀφροδίτην, Εὐδῆμε —

Ἐκβάλλει ἐκ τοῦ κόλπου της ἔγγειρίδιον ὅπερ ὁ Εὐδῆμος δὲν
 βλέπει.

ΕΥΔΗΜΟΣ.

Τί; μὰ τὴν Ἀφροδίτην; Τῆς θεᾶς τολμᾶς
 τὸ ὄνομα νὰ λέγῃς τῆς φιλέρωτος
 σὺ ἢ ὀλιγοροῦσα τῆς λατρείας της,
 ἢ ἀπειτοῦσα τοὺς πρὸς ταύτην ὄρκους σου,
 καὶ τὸν καὶν τοσάκις βεβηλώσασα
 τὸν ἱερόν της μὲ τὴν παρουσίαν σου,
 χωρὶς νὰ τρέμῃς τὴν ὀργὴν της; Κάμφθητι,
 Εὐάδν', εἰς τῆς θεᾶς τοὺς νόμους πείσθητι,
 καὶ ἔνδος τέλος εἰς τοὺς πόθους μου. Ἴδέ,
 ἡμέρας τόσας ἤδη καθυστέρησα
 μὲ τὴν ἐλπίδα τὴν ψευδῆ τροφόμενος
 νὰ σ' ἀπολαύσω. Πλὴν ἀνάγκη σήμερον
 ὀπίσω νὰ ἐκπλεύσω εἰς τὴν Κέρκυραν.
 Τίς οἶδεν ἄν —

ΕΥΑΔΝΗ.

Πῶς; πλέεις εἰς τὴν Κέρκυραν;
 Εἰς Κέρκυραν ἐκπλέεις, εἶπες;

ΕΥΔΗΜΟΣ.

Βέβαια.

Καὶ ποῦ ἄλλοῦ; Τοσάκις δὲν σοι ἔλεγον
 ἐκ τῆς Κερκύρας ὅτι ἦλθον;

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ.

ΕΥΛΑΝΗ καθ' ἑαυτήν.

Δότε μοι
 ἀνδρὸς ψυχὴν, θεοί, καὶ τόλμην! — Εὐδήμε,
 μὲ ἀγαπᾶς τρώντι; εἶναι ἀληθές;

ΕΥΛΑΝΗ.

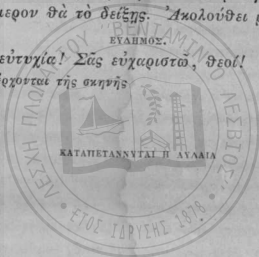
Ἄκομη ἀμφιβάλλεις; Μὰ τοὺς δώδεκα
 θεούς, —

ΕΥΛΑΝΗ.

Μὴ μάτην ὄμνυε. Ἄν μ' ἀγαπᾶς,
 σήμερον θὰ τὸ δείξης. Ἀκολουθεῖ μοι.

ΕΥΛΑΝΗ.

ὦ εὐτυχία! Σᾶς εὐχαριστῶ, θεοί!
 Ἐν ᾧ ἐξέρχονται τῆς σκηνῆς

ΠΡΑΞΙΣ ΠΕΜΠΤΗ.

ΣΚΗΝΗ Α΄.

Οικία Λυκόφρονος ἐν Κερκύρα. ΦΡΟΥΡΟΙ Κερκυραῖοι τοῦ
Λυκόφρονος.

ΦΡΟΥΡΟΣ Α΄. Ἐρχόμενος νῦν.

Πῶς πέρασες, παιδί μου;

ΦΡΟΥΡΟΣ Β΄.

Λίγο ἔλειψε
τὰ τρελλαθῶ ἀπόψ' ἐδῶ ποῦ μ' ἄφηκες.
Τί ἄνθρωπος, πατέρα μου, εἶναι αὐτός;
Προπερασμένα ἦταν τὰ μεσάνυχτα,
ἢ πούλεξα ἦταν ἕως τέσσερες ὀργυαῖς
'ς τὸν οὐρανὸ βγαλμένη, καὶ βαθειὰ ἐγὼ
κοιμώμουν ἐδῶ ἔξω. Ἐξαφνα τριγμὸν
'ς τὴν θύρ' ἀκούω. Ἐξυπνῶ, καὶ τί νὰ δῶ;
Μὲ μάτια γουρλωμένα, ὅπου ἔβγαζαν
φωτιαῖς, καὶ μὲ μαλλιά σὰν τῆς τρελλῆς ὀρθά,
ἐμπαίνει ἐδῶ μέσα ὁ Λυκόφρονας,
καὶ ἀρχίζει τέτοια παραλαλητὰ τρελλά,
ὅπου ἀγγαστρομένη νὰ τὸν ἄκουε
γυναῖκα δίχως ἄλλο θὰ ἀπέβαλνε.
Τὰ γουρλωμένα μάτια του 'ς τὸν εὐκαιρο
ἀέρα ἔστησ' ἔπειτα καὶ ἔλεγε.

"Τί ἤλθες πάλιν, μητέρα μου; τί με ζητεῖς;
 Νάνακαλέσης ἤλθες εἰς τὴν μνήμην μου
 τὸν ὄρκον μου; Πλὴν καὶ δεκάκις τὸ βαρὺ
 ἂν ἔπινον τῆς Αἴθης ὕδωρ, κ' ἡ θεὰ
 ἂν Μνημοσύνη μ' ἤρπαζε διὰ παντὸς
 τὸ δῶρόν της ὀπίσω, μόνον τοῦτόν μου
 δὲν ἤθελε τὸν ὄρκον δυνηθῆ ποτε
 νὰ μ' ἀφαιρέσῃ· ὄχι, ὄχι, μητέρα μου·
 διότι πᾶσα λέξις, πᾶσα συλλαβή,
 καὶ πᾶν τοῦ ὄρκου γράμμα εἰσεχώρησεν
 εἰς τὰδύτα τοῦ νοῦ μου, εἰς τὸν ἔσχατον
 εἰσέδυν τῆς ψυχῆς μου μυελόν, κ' ἐκαί
 βαθὺ ἐνεχαράχθη, ἀνεξίτηλον,
 αἰώνιον!" Ἡ μὲν τὴν ληθαργοῦσάν μου
 ψυχὴν νὰ ἐξεγείρῃς καὶ τὰς φρενας μου
 ν' ἀναδόπισθῃς ἤλθες πρὸς ἐκδίκησιν;
 Ἄλλ' ἡ ψυχὴ μου δίψαν ἐκδικήσεως
 καὶ αἵματος ἠσθάνθη ἀκατάσβεστον,
 ἦν μὲν εὐφροῦσα πῶς νὰ παύσῃ ἔπιε,
 τῆς ἔχθρας ὅλην τὴν πικρίαν ἔπιε,
 κ' ἐγέμισεν ὡς σπόγγος. Πταίω, μητέρα, ἂν
 ἐγέμισεν ὁ σπόγγος, καὶ δὲν δέχεται
 νὰ πῆν πλέον; Μὴ μὲ τόσον ἄγριον
 τὸ βλέμμα σου ἀτένιζέ με, μητέρα μου.
 Ἡ δύναμις θὰ φύγῃ τῆς ὀράσεως
 τοὺς ὀφθαλμούς μου, μητέρα, καὶ ὁ τρόμος σου
 τὸν νοῦν μου θὰ σαλεύσῃ." Τέτοια καὶ πολλὰ
 τέτοια ἄλλα παραμίλει, ὡς ποῦ ἔπεσε

ξερός ἐξάφνου κατὰ γῆς ὁ δύστιχος
 χωρὶς πνοῇ νὰ βγάλῃ. Ἐγὼ θάρσθησα
 πῶς ἔμεινε ἔς τὸν τόπο κεῖ. Σηκόνομαι
 — Πῶς ἔκαμα τὴν τρέλλα ἀπορῶ κ' ἐγώ.
 Γιατ' ὄχι τίποτ' ἄλλο, μόνον τίποτα
 δὲν τό γε τέτοιος ἄνθρωπος θεότρελλος
 νὰ πεταχθῇ ἀπάνω, νὰ μ' ἀρπάξῃ μὴ
 ἀπ' τὸ καρῦδι, καὶ — καλαῖς ἀντάμωσες!

ΦΡΟΥΡΟΣ Α΄.

Αἰ δὰ καὶ σύ, παιδί μου!

ΦΡΟΥΡΟΣ Β΄.

"Οχι, παίζουμε!

— Ἐκεῖ λοιπὸν ποῦ κοιτόνταν ξύλο ξερό,
 παραίνω γώ, τοῦ ψάχνω τὸν σφυγμὸ σιγά·
 ἐκτύπα τὸν κτυπῶ ἔς ταῖς πλάταις· ναί· ἄλλου
 βροντῶν. Τὸν δρᾶχνω τότε (μὴ μορφα) *μὴ μορφα μὴ*

ΦΡΟΥΡΟΣ Α΄.

Καὶ ἀκόμα δὲν σε ἔννοιωσε;

ΦΡΟΥΡΟΣ Β΄.

Αἰ, τότε δὰ

σὰν νὰ νοιωσε κομμάτι πλειά· τί δαίμονα;
 Τὸν ἐδραξα λοιπὸν μέσ' ἔς ταῖς ἀγκάλαις μου,
 τὸν πῆγα ἔς τὸ κρεββάτι καὶ τὸν πλάγησα.

ΦΡΟΥΡΟΣ Α΄.

Ὁ δύστιχος!

ΦΡΟΥΡΟΣ Β΄.

Νὰ μὴ μοῦ πῆς ἄλλη φορὰ
 ἐδῶ νὰ ξενοχτίσω.

ΦΡΟΥΡΟΣ Α΄.

Μὴ γὰρ φταίω γώ,
 παιδί μου; Ἡ μητέρα σου δὲν μ' ἄφινε
 μὲ τὰ παράπονά της, πῶς ξενονυχτῶ
 καὶ τὴν ἀφίνω μοναχή. Ποῦ ἤξευρα
 πῶς ἴσῃ' ἀπόψε πάλιν θὰ τὸν ἤρχονταν
 τὰ φεγγαριάτικά του; Πάλιν ὅμως σὺ
 δὲν ἔπρεπε νὰ φοβηθῆς τόσον πολύ.
 Μὲ τὸν καιρὸ τοῦ ἔρχονται καὶ τοῦ περνοῦν.

ΦΡΟΥΡΟΣ Β΄.

Αὐτὸ κ' ἐγὼ θαυμάζω· ἀλλιῶς φαίνεται
 μὲ τὰ σῶστά του.

ΦΡΟΥΡΟΣ Α΄.

Εἶναι πολὺ φρόνιμος,
 παιδί μου, νέος.

ΦΡΟΥΡΟΣ Β΄.

Ναί, ναί, φρόνιμος τρελλός.

ΦΡΟΥΡΟΣ Α΄.

Ὁ πρότανις μᾶς ἔρχεται· δὸς εἰδησιν.
 Ἐξέρχονται.

ΣΚΗΝΗ Β΄.

ΠΡΥΤΑΝΙΣ Κερκυραίων καὶ ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

ΠΡΥΤΑΝΙΣ.

Λυκόφρον, χαῖρε.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Χαῖρε, πρότανι.

ΠΡΥΤΑΝΙΣ.

Ἄφ' ἧς

ἡμέρας οἱ θεοὶ εἰς τὴν πατρίδα μας
τὴν Κέρκυραν ἐνταῦθα καθωδήγησαν
τοὺς πόδας σου, *Λυκόφρον*, εὐνοοῦντές μας,

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Πρὸς τοῦ Διὸς ἄς λείψουν τὰ προοίμια.
Εἰπέ τί θέλεις ἀπ' εὐθείας, πρῦτανι.

ΠΡΥΤΑΝΙΣ.

Ἄφ' ἧς ἡμέρας ἦλθες εἰς τὴν Κέρκυραν,
γνωρίζεις πόσους κόπους κατεβάλομεν
οἱ ἄρχοντες ὑπὲρ τῆς σωτηρίας σου.
Οὐδέποτε, *Λυκόφρον*, ἐλησμόνησεν
ὁ δῆμος τῆς Κερκύρας, εἰς τοὺς κόλπους του
ὅτι τὸ τέκνον τρέφει τοῦ τυράννου του
καὶ περιθάλλει. Μόλις μέχρι σήμερον
μὲ ὑποσχέσεις κατωρθώσαμεν ψευδεῖς
κ' ἐλπίδας νὰ τὸν διαβουκολήσωμεν,
ἀλλὰ εἰς τὸ ἕξις εἶναι ἀδύνατον,
Λυκόφρον. Τῆς Κορίνθου τὸν βαρὺν ζυγὸν
ἡ Κέρκυρα νὰ θραύσῃ ἀπεφάσισε
μὲ σέ, ἐὰν θελήσῃς, πλὴν καὶ δίχως σέ,
ἂν δὲν θελήσῃς.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Τὸ λοιπόν;

ΠΡΥΤΑΝΙΣ.

Ἀπηύδησεν

ἡ Κέρκυρα εἰς μάτην περιμένουσα
τῆς ὑποσχέσεώς σου τὴν ἐκπλήρωσιν.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Λοιπόν; τί θέλεις;

ΠΡΥΤΑΝΙΣ.

Τὴν συνθήκην, περὶ ἧς
γνωρίζεις, νὰ σφραγίσῃς.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ μένει σύννο^{ος} ἐπὶ μικρόν.

Εἶν' αὐτοῦ;

ΠΡΥΤΑΝΙΣ.

Ἴδού.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ἀνάγνωσ.

ΠΡΥΤΑΝΙΣ ἀναγινώσκει.

“Κρίτων Σωσικλέους, πρύτανις
τῶν Κερκυραίων, τὴν βουλὴν καὶ ἄδειαν
λαβὼν τοῦ δήμου, μετὰ τοῦ Λυκόφρονος
τοῦ Περιάνδρου τὰ ἐξῆς συνέθεντο.
Ἐντὸς τεσσάρων ἡμερῶν ἡ Κέρκυρα
παρέχει δέκα ναῦς εἰς τὸν Λυκόφρονα
καὶ ἑκατὸν πενήκοντ' ἄνδρας ἐκλεκτούς,
οἵτινες ἀποβάντες εἰς τὴν Κόρινθον
κρυφίως, θὰ συνδράμουν τὸν Λυκόφρονα
εἰς τὸ νὰ θανατώσῃ τὸν Περιάνδρον,
καὶ γίνῃ τῆς Κορίνθου τύραννος αὐτός.
Ὁ δὲ Λυκόφρων τύραννος τῆς πόλεως
ἐγκαταστάς, τὴν ἀποικίαν Κέρκυραν,
εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς τέως Κόρινθου
ὑποτελῆ ὑπάρχουσαν, παντὸς δεσμοῦ
κηρύττει ἐλευθέραν, αὐτοκέφαλον
καθ' ὅλα καὶ αὐτόνομον διὰ παντός.
Κυρία ἡ συνθήκη (καὶ ^{δε} τερά) Ὁσρκιος
Ζεὺς μάρτυς καὶ προστάτης.”

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Πρέπει νὰ σκεφθῶ·
καιρὸς δὲν εἶν' ἀκόμη· πρέπει νὰ σκεφθῶ
ἀκόμη.

ΠΡΥΤΑΝΙΣ.

Μῆνας ὅλους ἤδ' ἡ Κέρκυρα
καιρὸν σ' ἀφῆκε νὰ σκεφθῆς. Εἰς τὸ ἐξῆς
ὁ δῆμος δὲν προσμένει πλέον, κ' ἡ βουλή
ἐνσφράγιστον νὰ ἴδῃ τὴν στιγμὴν αὐτὴν
προσμένει τὴν συνθήκην.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ἔρχομαι ἐκεῖ
καὶ τοῖς λαλῶ ὁ ἴδιος.

ΠΡΥΤΑΝΙΣ.

Μὴ πρὸς θεῶν.
Καθὼς ἠρεθισμένα εἶναι σήμερον
κατὰ τῆς μητροπόλεως τὰ πνεύματα,
εἶν' ἡ ἐμφάνισίς σου ἐπικίνδυνος,
καὶ τολμηρά, Λυκόφρων.

Ὁ Λυκόφρων μένει σύννοος. Ἐνθυμήθητι

Λυκόφρων, τὴν μητέρα σου.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ προσβλέπων μετ' ἀπορίας ἅμα καὶ ὀργῆς τὸν
Πρύτανιν.

Πῶς; πόθεν σὺ
γνωρίζεις πῶς — Τίς σ' ἔδωκε τὴν ἄδειαν,
ὦ Κερκυραῖε, τῆς μητρός μου τόνομα
νὰ μ' ἀναφέρῃς; Δὸς ἐδῶ, καὶ ὕπαγε.
Ὁ Πρύτανις ἐγχειρεῖ εἰς τὸν Λυκόφρονα τὴν συνθήκην.

ΠΡΥΤΑΝΙΣ.

Νὰ ἴδῃ μένει τὴν συνθήκην ἡ βουλή.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Κατόπιν τὴν λαμβάνεις.

ΠΡΥΤΑΝΙΣ.

Πότε;

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Σήμερον.

ΠΡΥΤΑΝΙΣ.

Ενσφράγιστον;

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ναί.

ΠΡΥΤΑΝΙΣ.

*Ἄν τῶντι σήμερον
 ἐνσφράγιστον τὴν λάβ' ὀπίσω, εἰν' ἐλπίς
 νὰ καταπέισω τὴν βουλήν καὶ σήμερον
 ἀκόμη νὰ προσμείνη. Πλὴν καὶ σήμερον
 ἂν ἡ συνθήκη μείνη ἀνυπόγραφος,
 οὐδὲ στιγμήν εἰς τὸ ἐξῆς ὁ πρύτανης,
 Λυκόφρων, σ' ἐγγυᾶται τὴν ἀσφάλειαν
 τῶν ἡμερῶν σου.*

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ἦπαγε, σὲ ἤκουσα.

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ μόνος. Ἀναγινώσκει τὴν συνθήκην. Παῦσις.

*Λοιπὸν ἀκόμη, ὦ θεοί, ἀμείλικτοι
 εἰς τὴν ἀπόφασίν σας ἐπιμένετε.*

Τὰ δάκρυά μου δὲν σᾶς ἐξιλέωσαν,

καὶ τοῦ πατρὸς μου θέλετε ἐξ ἅπαντος
 νὰ μ' ἴδητε φονεῖα. Γένου τὸ λοιπὸν
 φονεὺς, ^{φονεὺς} τυχοφρον, δολοφόνος, ὦ!
 καὶ νέου εἵδους δολοφόνος. Πῦρ, ἐλθέ.

Ἀνάπτει δάδα πρὸς σφράγισιν τῆς συνθήκης.

Καρδία μὴ ταλαίπωρε τὸ στήθός μου
 μὲ τόσην βίαν κτύπα, ὡς κατάδικος
 τοὺς τοίχους τῆς εἰρκτῆς του. Μένε ἤσυχος,
 οἱ τοῖχοι τῆς εἰρκτῆς σου εἶναι ἄρρήκτοι.
 Καὶ σεῖς, ὦ χεῖρές μου, μὴ τρέμετε, δειλαί.
 ὦ! δότε μοι ἀνδρίαν, γενναϊότητα,
 θεοί. Πῦρ ἱερὸν, ἀφότου σ' ἐκλεψε
 ὁ Προμηθεὺς θεόθεν, δὲν ὑπόρρησας
 εἰς προὔξιν λαμπροτέραν ταύτης. Σήμερον
 ἢ ἀνθρωπίνῃ εἰς τὸν κολοφῶνά της
 ἐδῶ ὑψοῦται τέχνη. Εἰς τὴν φλόγα σου
 νῦν τῆς σοφῆς μελίσσης τήκει τὸν καρπὸν
 κ' ἐπισφραγίζει τέκνον τοῦ ἰδίου του
 γεννήτορος τὸν φόνον.

Σφραγίζει τὴν συνθήκην μὲ τὸν δακτύλιόν του.

Μῆτέρ μου, ἰδοῦ.

Παῦσις. Παρατηρῶν τὴν λίθον τοῦ δακτυλίου.

Ὁ πρόγονός μου Κύψελος, ὃν νήπιον
 οἱ Βακχιάδαι οἱ ἀριστοκρατικοὶ
 ζητοῦν νὰ θανατώσουν, καὶ ἡ μήτηρ του
 εἰς τὴν κυψέλην ταύτην κρύπτει ἔντρομος.
 ὦ! ποία τύχη! Ἐξ ἀσήμων ἄσημος

ἄνθρωπος ἐξαίφνης τῆς Κορίνθου τύραννος
 καθίσταται ἐν μικρῷ· καὶ ἐν μέσῳ πόλεως
 ἀδόξου πρώην θρόνος καθιδρύεται,
 τοὺς θρόνους ὅστις τῆς Ἑλλάδος σύμπαντας
 ἐπισκιάζει σήμερον. Ὑπήκοοι
 τοῦ θρόνου τούτου εἶναι οἱ Λευκάδιοι,
 οἱ Κερκυραῖοι καὶ οἱ Ἀνακτόριοι,
 οἱ Ἀπολλωνιάται καὶ οἱ Ἀμπρακιεῖς.
 Συμπάσας τὰς θαλάσσας τὰς ἑλληνικὰς
 κατέχουσι τριήρεις Κορινθιακαί,
 τὴν Προποντίδα, τὸ Αἰγαῖον πέλαγος,
 τὴν Ἀδριατικὴν, καὶ τὴν Μεσόγειον.
 Τοῦ μεγαλείου τούτου, τῆς δυνάμεως,
 τῆς δόξης καὶ τῆς φήμης τίς ὁ αὐτουργός;
 Ἐπαναστάσας τίς τὰς ἀποικίας πρὶν
 ὑπὸ τὴν τυραννίαν τοῦ ὑπέταξε;
 Τίς ἐκ τῶν κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν
 ἀγῶνων νικηφόρος ἐπανήγαγεν
 αἰείποτε; Ἐν μάχαις μὲν ἀήττητος,
 σοφὸς δὲ ἐν εἰρήνῃ τίς φημίξεται;
 Αἱ πόλεις τῆς Ἑλλάδος τίνα δικαστὴν
 εἰς τὰς διαφορὰς αὐτῶν ἐκλέγουσι;
 Καὶ Ἕλληνες καὶ ξένοι τίνα βασιλεῖς
 περὶ τῆς πολιτείας συμβουλεύονται;
 Ἄν τῆς Ἑλλάδος ἀναλάμψῃ μέγας πού
 σοφὸς ἢ ποιητής, τίς ὁ τὰς ἀπαρχὰς
 τῶν νοερῶν καρπῶν ἀποδεχόμενος
 μετὰ χαρᾶς μεγάλης, καὶ εἰς τὸν οἶκόν του

τοὺς λάτρεις τρέφων τῶν Μουσῶν τοὺς ἱερούς,
καθὼς εἰς Πρυτανεῖον; Ὁ Περίανδρος.

Τίς τὰς συνωμοσίας τῶν Βακχιαδῶν
καὶ τὰς ἀπαύστους καθ' αὐτοῦ ἐπιβουλάς
ἀείποτε διέδῳξε καθὼς ἰστὸν

ἀράχνης; Ὁ Περίανδρος. Ὅ,τι δ' αὐτοὶ
κ' αἱ ἀποικίαι μάτην ἐπεζήτησαν,

τὴν κεφαλὴν τοῦ Περιάνδρου, σήμερον
έτοιμην νὰ τοῖς τὴν προσφέρῃ δωρεάν
τίς μελετᾷ; Τοῦ Περιάνδρου ὁ υἱός!

ὦ! φτοῦ, Ἀγκόφρον! αἰσχος! Τάποτρόπαιον
πρὶν κατατολμηθῆ αὐτὸ κακούργημα,
τὸ φῶς σου κρύψον κάλλιον, ὦ ἥλιε,
τὸ ἔγκλημα οἱ ἄνθρωποι μὴ ἴδωσι,
καὶ εἰς τὰς ἀκοάς των ὁ ὀλέθριος
ῥιφθῆ ποτε τοιαύτης σπόρος πράξεως,
κ' ἢ γῆ μεταβληθῆ εἰς οἰκητήριον
θηρίων νέων, ἀνηκούστων, φοβερῶν.

Παῦσις.

Ἄλλὰ πῶς παρεφέρθη! Ὁ Περίανδρος,
ὁ ἔνδοξός σου, ὁ σοφός, ὁ ἥρωσ σου,
δὲν εἶναι οὗτος ὅστις ἐθανάτωσε
τοσοῦτους Κορινθίους, ἢ τὰ πλούτη των
διὰ ν' ἀρπάσῃ, ἢ διότι ἰσχυροὺς
τοὺς ἐφοβεῖτο; Μὲ τοὺς δορυφόρους του
εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἥρας δὲν ἐλήστευσε
τῶν Κορινθίων τὰς γυναῖκας οὗτος; Καὶ
τάλλοτριά τί θέλω; Τίς κατέσκαψε

στρατεύσας τὴν Ἐπίδαυρον, τοὺς ἄνδρας τῆς
 ἀπήγαγ' αἰχμαλώτους τίς, τίς τὸν Προκλή,
 τὸν δυστυχή μου πάππον ὡς αἰχμάλωτον
 οὐτιδανὸν εἰς τῆς Κορίνθου ἔσυρε
 τὰς ἀγνιάς, κ' εἰς σκοτεινὴν τὸν γέροντα
 δεσμώτην εἰροκτὴν ἐρρίψεν; Ὁ ἦρωσ σου,
 Λυκόφρον, ὁ πατήρ σου, ὁ Περιάνδρος!
 Δυστυχημάτων τόσων, φεῦ! τῆς συμφορᾶς
 τῆς δυστυχοῦς Εὐάδνης τίς ὁ αἴτιος;
 Λυκόφρον, ἀπερίσχεπτε, ἀνίερε,
 ἔν μόνον τοῦτο ἄκουσον. Τίς ὁ φονεύς,
 τίς τῆς μητρός σου ὁ ἀπάνθρωπος φονεύς;
 Τί πρὸς ἐμὲ ἂν σφάζει, κλέπτει, τυραννεῖ
 ὁ τύραννος ἢ ὄχι; Πάντα τὰ γνοῶ
 ἔν μόνον ἐνθυμῶμαι, τοῦτο ὡμοσα
 νὰ ἐνθυμῶμαι· ὁ σοφός, ἀήτιτος,
 ὁ μέγας ἦρωσ, μῆτέρ μου, σ' ἐφόνευσε.
 Τὸ αἷμά του μ' ἐξήτεις. Μετὰ τὸ αἷμά του
 τὰς χεῖράς μου βαμμένας δέξαι, μῆτέρ μου,
 εὐφράνθητι, πρᾶυνθητι, ἡσύχασον,
 κ' ἡσύχως ἄφες, μῆτερ, τὰς ἡμέρας του
 νὰ τελειώσ' εἰς μακρυνῆς γωνίαν γῆς
 ὁ δυστυχῆς υἱός σου.

ΣΚΗΝΗ Δ΄.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ, ΠΡΥΤΑΝΙΣ καὶ ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ συνοδευομένη ὑπὸ
 δαρυφόρων καὶ γυναικῶν Κοριθίων.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Μέγιστοι θεοί!

ἢ ἀδελφή μου;

ΠΡΥΤΑΝΙΣ.

Ναί, Λυκόφρον, τὴν σοφὴν
Κλεοβουλίνην ἐκ Κορίνθου φθάσασαν
ἢ Κέρκυρα ἐδέχθη τὴν στιγμὴν αὐτὴν
μετὰ χαρᾶς πολλῆς.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Κλεοβουλίνη μου!

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Λυκόφρον, ἀδελφέ μου!

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

ὦ! ἔλθέ, ἔλθέ,
φιλιτάτη κορυφή, εἰς τὰς ἀγκάλας μου.

Περιπτύσονται καὶ ἀσπάζονται ἀλλήλους ὁ Λυκ. καὶ ἡ Κλεο-
βουλίνη. Μετὰ μικρόν.

Ἄλλὰ θαυμάζω βλέπων σε, ὦ Εὐμητις,
ἐνταῦθα. Τί ζητοῦσα εἰς τὴν Κέρκυραν
ἐξέπλευσας μὲ τόσον πλῆθος; Βέβαια
ἐξόριστος δὲν ἦλθες, καὶ τὸ γένος σου
ἐκ τοῦ κακοῦ ἐλπίζω σ' ἐπροφύλαξε.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Λυκόφρον, αἱ γυναῖκες εἶναι ἄβραι μου,
κ' οἱ ἄνδρες δορυφόροι. Παρὰ τοῦ πατρὸς
πρὸς σὲ ἐξαπεστάλην μὲ τὴν ἐντολὴν
νὰ σὲ παρακαλέσω εἰς τὴν Κόρινθον
νὰ ἐπιστρέψῃς.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Μάτην ἐκοπίασας

λοιπόν, Κλεοβουλίνη.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

"Ὁχι, ἀδελφέ·

Λυκόφρον, ὄχι. Μάτην δὲν διέπλευσα
τὸ πέλαγος, καὶ μάτην δὲν ὑπέμεινα
ταλαιπωρίας καὶ κινδύνους πλοῦ μακροῦ
τοσοῦτους. "Ὁ, τ' οἱ ξένοι δὲν ἐπέτυχον,
ἢ ἀδελφῆ θὰ τύχη. "Ὁχ' εἰς τοῦ πατρός,
εἰς τῆς Κλεοβουλίνης τὴν παράκλησιν,
Λυκόφρον, θὰ ἐνδώσῃς.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

"Ἐνδον ἄγωμεν.

Ἐδῶ θὰ λάβω πρῶτον τὴν ὑπόσχεσιν
ὅτι θὰ ἐπιστρέψῃς.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

"Ἐνδον ἄγωμεν.

Μὴ πλέον περὶ τούτου.

ΠΡΥΤΑΝΙΣ λαβὼν ἐκ τῆς τραπέζης, ὅπου ἔκειτο, τὴν συνθήκην.

Ἐνυπόγραφον

κ' ἐσφραγισμένον δύναμαι τὸ ἔγγραφον
να λάβω τοῦτο.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Δός μοι.

Λαμβάνει παρὰ τοῦ Πρυτάνεως τὸ ἔγγραφον. Ἀναγινώσκει.
Κατ' ἰδίαν.

Εἰς τὸν ὄρκου μου

πιστὸς νὰ μείνω ἢ εἰς τὴν ἐνδόμυχον
φωνὴν νὰ ὑπακούσω τῆς καρδίας μου;
Σύ, Εὐμητις, εἶπέ μοι.

Στρέφεται καὶ βλέπει τὴν Κλεοβουλίνην. Ὁμοίως.

Ὡ τῆς ἀδελφῆς
μορφὴ γλυκεῖα! "Ὁχι," λέγει τ' ὄμμα σου.
Τίς εἰς τὸν κόσμον θρόνος τὴν ἀγάπην σου
καὶ τὸ γλυκύ σου βλέμμα θὰ μοὶ δώσῃ; Ὡ!
μὴ τὴν χαρὰν μου μοὶ φθονήσητε, θεοί!
Εἰς τῶν βλέμματων τῆς τὴν ἀλαλου φωνὴν
ν' ἀντισταθῶ δὲν δύναμαι.

Σχίζει τὸ ἔγγραφον.

Ὡ Εὐμητις!

Ῥίπτεται εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Κλεοβουλίνης μεθ' ἧς ἐξέο-
χοῦται τῆς σκηνῆς.

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

Οἱ τῆς προλαβούσης σκηνῆς πλὴν τοῦ Ἀνικόφρονος καὶ
τῆς Κλεοβουλίνης.

ΠΡΥΤΑΝΙΣ κατ' ἰδίαν.

Παρὰ νὰ σχίσῃς τὴν συνθήκην, κάλλιον
τὸν ἕνα ὀφθαλμὸν σου νὰ ἐξώρουττες.

"Ἡ εἶναι κιναιδόπολις ἢ Κέρκυρα
κ' ἐγὼ κιναιδῶν πρύτανις, ἢ, μὰ
τῶν Κερκυραίων μου θεῶν τὴν δύναμιν,
τοὺς ἀστραγάλους ἔπαιξες κακὰ μ' ἐμέ,
τῆς μοιχαλίδος σου μητρὸς σκυλλόσπερμα!

Ἐξέορchetαι.

ΣΚΗΝΗ 5'.

Οἱ τῆς προλ. σκηνῆς πλὴν τοῦ Πρωτάνειως.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ ἐπιστρέψασα.

Ὁ πρωτάνεις ἐξῆλθε;

Πρὸς τινα δορυφόρον.

Σπεῦσον κάτω σὺ

εἰς τὸν λιμένα τὸν Ἰλλυακὸν κ' εἰπέ,
εἰς τὴν τριήρη τοῦ πατρός μου ἀναβάς,
ὁ ἀδελφός μου ὅτι ἀμετάπειστος
μηδὲ νάκουσῃ καὶ περὶ ἐπιστροφῆς
ἀνέχεται, καὶ ὅ,τι σ' εἶπη φέρε μοι
τὴν εἰδήσιν. Προσέχετε δὲ ὄλοι σας
μὴ ἐκ τῶν λόγων σας καὶ τρόπων δώσητε
καμμίαν ὑπόψιν εἰς τὸν ἀδελφόν
ἢ εἰς τοὺς Κερκυραίους κ' ἐννοήσωσιν
ὅτ' εἶν' εἰς τὸν λιμένα ὁ Περίανδρος.
Ἐὰν σὰς ἐρωτῶσι τί τόσον πολλοὶ
ζητοῦσι δορυφόροι εἰς τὴν Κέρκυραν;
Ἐμὲ δορυφορεῖτε, ἀποκρίνεσθε.

ΜΕΤΑΣΚΕΥΑΣΙΣ ΤΗΣ ΣΚΗΝΗΣ.

ΣΚΗΝΗ 2'.

Τέμενος τοῦ ἥρωος Ἀκινίου παρὰ τὴν ἀκτὴν. Ὅρημος. Ὁ
Εὐδημος καὶ ἡ Εὐάδνη ἐξέρχονται ἐκ λέμβου. Μεθ' ὃ ἐκ-
πλέουσιν οἱ ἐν τῷ λέμβῳ.

ΕΥΔΗΜΟΣ.

Ἴδου ἡ νῆσος τῶν Φαιάκων. Ἦλθομεν

εἰς τὴν πατρίδα μου, Εὐάδνη, Κέρκυραν,
 ἐκ τῶν κινδύνων τῆς θαλάσσης εὐτυχῶς
 διασωθέντες. Χάριτας, ὦ Πόσειδον,
 μυρίας δέξαι ἐκ ψυχῆς εὐγνώμονος.
 Ξηρὰν πατοῦσιν ἀσφαλῆ οἱ πόδες μας.
 Τὸ πλοῖόν μας νὰ μεταβάλῃς δύνασαι
 εἰς βράχον πλέον τῶρ', ἂν ἔχῃς ὄρεξιν,
 καθὼς εἰς βράχον ἄλλοτε μετέβαλες
 τὸ πλοῖον τῶν Φαιάκων, ὅπερ ἔφερε
 τὸν Ὀδυσσεά, τὴν πιστὴν του σπεύδοντα
 νὰ ἴδῃ Πηνελόπην. Δέν μοι μέλει, νά!
 Τὴν Πηνελόπην ἔχω καὶ Ἐλένην μου·
 καὶ χρειὰν εἰς τὴν Κόρινθον νὰ πλεύσωμεν
 δὲν ἔχομεν ὀπίσω.

ΕΥΛΑΝΗ.

Φίλε, ἄκουσον.

ΕΥΔΗΜΟΣ.

Ὁ πέριξ οὗτος τόπος ὁ κατάφυτος
 τί εὐμορφος, Εὐάδνη, ἔ; Τὸ τέμενος
 τοῦ Ἀλκινόου εἶναι.

ΕΥΛΑΝΗ.

Φίλε, ἄκουσον.

ΕΥΔΗΜΟΣ.

Καὶ ἡ σκιάς αὐτὴ ἐδῶ — τοὺς κλάδους τῆς
 ὁ Ἔρως συμπυκνώσας περιέπλεξε,
 γνωρίζων πόσον εἰς ἐρῶντας ποθητὰ
 τὰ φύλλα εἶναι τὰ πυκνά. Εἰσέλθωμεν,
 Εὐάδνη, εἰς τὸ ἄστυλον τῆς ἡδονῆς.

Τὰ πάντα σιωπῶσι κ' ἡσυχάζουσι
 τὴν ὄραν ταύτην. Μόνον εἰς τὸ τέμενος
 ὁ τέτιξ πέριξ ψάλλει ὁ φιλόμουσος,
 καὶ εἰς τῆς ἱερᾶς τὴν κόμην πίτυος
 ἠδουπαθῶς γογγύζουσι φιλέρωτον
 τρυγόνων ζευγος. Ἐρωτα ὀλόκληρος
 τὴν ὄραν ταύτην πνέ' ἡ φύσις· ἔρωτα
 ὁ ἥλιος, ὁ οὐρανός, ἡ θάλασσα,
 ὁ ζέφυρος, ἡ ἀτμοσφαῖρα· ἔρωτος
 τῆς γῆς τὰ ἄνθη ἄρωμ' ἀποπνέουσιν·
 ἔρωτα πνέει τώρα καὶ ὁ Εὐδῆμος,
 καὶ ἔρωτος τὰς αἰσθήσεις του ἐμέθυσεν.

Ἐλθέ, Εὐάδνη, ἔνδον.

Τὴν λαμβάνει τῆς χειρὸς καὶ θέλει νὰ τὴν σύρῃ εἰς τὴν
 σκιάδα. Ἡ Εὐάδνη τὸν ἀποθνή.

ΕΥΛΑΔΗ.

Εὐδῆμε, μακρὰν!

ΕΥΔΗΜΟΣ.

Ψυχὴ δὲν εἶναι ζῶσα. Μόνον εἶμεθα·
 οἱ ναῦται μὲ τὴν λέμβον ἀνεχώρησαν.

Ἐλθέ, Εὐάδνη.

ΕΥΛΑΔΗ.

Ἄκουσον, ὦ Εὐδῆμε.

Ὁ Εὐδῆμος περιβλέπει εἰς τὸ τέμενος.

Εἰς μάτην, δέν μ' ἀκούει. Ὡς ἐμβρόντητος
 περιπατεῖ.

Ὁ Εὐδῆμος ἐπιστρέφει.

ὦ! ποία εἰς τὴν ὄψιν του,
 θεοί, ὠχρότης! — Μίαν λέξιν πρὸς θεῶν.

ΕΥΔΗΜΟΣ.

Ἐλθέ, ψυχὴ δὲν εἶναι.

ΕΥΑΔΝΗ.

Ἄκουσον.

ΕΥΔΗΜΟΣ.

Ἐλθέ.

Καθ' ἑαυτόν.

Πῶς τρέμουσι τὰ μέλη μου, θεοί! — Ἐλθέ,
γλυκεῖά μου ἀγάπη!

Τὴν λαμβάνει πάλιν τῆς χειρός.

ΕΥΑΔΝΗ.

Χεῖρας ἄπεχε,

ἢ θὰ πληρώσῃς ἀκριβὰ τὴν τόλμην σου,
παράφρον. Εἰς τὸν ναύκληρόν σου ἔδωκα
δέκα δραχμὰς τὸν ναῦλόν μου.

ΕΥΔΗΜΟΣ.

Ῥητῶς ἐγὼ

σοι εἶπα ὅτι τίποτε δὲν χρεωστεῖς.

ΕΥΑΔΝΗ.

Τὴν χάριν σου δεχθέντος εἰς τὸ πλοῖόν σου
κρυφίως νὰ μὲ λάβῃς νάνταμείψωσι
τὰ χρήματα δὲν δύναντ'· αἰωνίως σοι
εὐγνωμονοῦσαν δέξαι τὴν καρδίαν μου.
Καὶ τοῦτον τὸν δακτύλιον δέξ', Εὐδῆμε,
ὡς τῆς εὐγνωμοσύνης μου ἐνθύμημα.

ΕΥΔΗΜΟΣ.

Δὲν ἔχει χρεῖαν ὑλικῆς ὁ Εὐδήμος
ἀνταμοιβῆς. Ὁ ἔρως εἶναι ἱκανὴ
ἀνταμοιβή του. Πλὴν ἐλθέ.

ΕΥΑΔΗΘΗ θέλουσα ν' ἀπέλθῃ.

Ἔγριαινε·

ἐκεῖ ὑπάγω.

ΕΥΑΔΗΘΟΣ.

Ποῦ;

ΕΥΑΔΗΘΗ.

Πρὸς τὸν Λυκόφρονα,
καθὼς γνωρίζεις.

ΕΥΑΔΗΘΟΣ.

Καὶ ἐγώ;

ΕΥΑΔΗΘΗ.

Με ὀδηγεῖς
ἐκεῖ, ἂν θέλῃς, σὺ.

ΕΥΑΔΗΘΟΣ.

Τί λόγος; Θέαται
ἐξαιρετὸν θὰ ἀπολαύσῃ ἡ Κέρκυρα
τὸν εὐπατριδὴν ἀσχηγὸν τῶν θεωρῶν
ἀνδράποδον ἐξαίφνης βλέπουσα μιᾶς
ιεροδούλου τῆς Κορίνθου.

ΕΥΑΔΗΘΗ.

ὦ θεοί!

Λοιπὸν ὑπάγω μόνη.

ΕΥΑΔΗΘΟΣ.

Μείνον ἤσυχος,
καὶ σήμερον τὰς χεῖράς μου, μὰ τοὺς θεοὺς,
δὲν διαφεύγεις εὐκόλα. Ἄν ἱκανῶς
ἀβέλτερος ἐφάνην μέχρι τοῦδ' ἐνδοῦς
εἰς τὴν ὑπεροψίαν σου, μὴ πίστευε
ὅτι καὶ τῶρα νὰ μὲ παίξῃς δύνασαι
τῆς Πηνελόπης τὸν ἴστων ὑφαίνουσα.

Ἐκ τῆς Κορίνθου δὲν σε ὑπεξήγαγον
 μὲ τῆς ζωῆς μου κίνδυνον, καὶ κτῆμά σε
 τῆς Ἀφροδίτης δὲν σε ὑπεξήρεσα
 ἱεροσύλως, τοῦτο τὸ λιλίον σου
 διὰ νὰ ἀπολαύσω, ὄχι ἀληθῶς.
 Εἰς τὴν σκιάδα!

ΕΥΑΔΝΗ.

Εὔδημε —

ΕΥΔΗΜΟΣ.

Εὐάδνη μου!
 Ἀγάπης μόνον λόγους ἢ καρδιά μου
 μ' ἀπαγορεύει. Διὰ τὰ χεῖλη μου,
 Εὐάδνη, τῆς καρδίας ν' ἀποβάλωσι
 τὸν χαλινὸν νὰ ἀναγκάσῃς τὸν χροσοῦν;
 Ἐλθέ, Εὐάδνη!

ΕΥΑΔΝΗ ἀπεροχόμενη.

Χαῖρε, Εὔδημε!

Ὁ Εὔδημος τὴν ἀσπάζει εἰς τὰς χεῖράς του.

Μακρόν!
 — Θεοί! — Μακρόν! — Βοήθεια! βοήθεια!

Ὁ Εὔδημος τῆς φράζει τὸ στόμα καὶ τὴν ἀπάγει. Ἡ Εὐάδνη
 ἀνθίσταται, μέχρις οὗ κατορθώνει καὶ ἐξάγει ἐκ τοῦ κόλπου
 ἔγχειρίδιον, μὲ τὸ ὅποιον πλήττει τὸν Εὔδημον εἰς τὸ στήθος.

Ὁ Εὔδημος πίπτει κατὰ γῆς νεκρός.

ΕΥΔΗΜΟΣ.

Τί ἔκαμες, Εὐάδνη; — Μ' ἐθανάτωσε
 τὸ κτύπημά σου.

Ἡ Εὐάδνη ἴσταται καὶ τὸν βλέπει μίαν στιγμὴν, καὶ αἵφνης
 φεύγει δρομαία.

ὦ! μὲ ἔγχειρίδιον

μ' ἐκτύπησεν ἡ ἔχιδνα! Βοήθεια!
 Θεοί! ἐκπνέω· δράμετε· βοήθεια!
 Κανείς δὲν μὲ ἀκούει. Ἀβοήθητος
 θὰ ἀποθάνω. Ἡ στιγμή ἐπάρατος,
 καθ' ἣν τὸ πρῶτον σ' εἶδα. Κίρκη, Μέγαιρα!

Ἐκπνέει.

ΣΚΗΝΗ Η'.

Συρφεύει εἰς τὸ τέμενος πλῆθος Κερκυραίων, ἄνδρες, γυναῖκες
 καὶ παιδία.

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ Α'.

Καλέ, δὲν τοὺς κυττάζεις; Αἶ, ποῦ τρέχετε;
 ποῦ τρέχετε; Ἐδῶ εἶναι τὸ τέμενος
 τοῦ Ἀλκινόου, καὶ ἐδῶ ὁ ναύκληρος
 μᾶς εἶπεν καὶ οἱ ναῦται πῶς ὁ Εὐδήμιος
 ἐβγήκε.

ΦΩΝΑΙ ἔκ τοῦ πλῆθους ἀλλεπαλλήλως.

Αἶ! ποῦ εἶναι τος; — Ποῦ εἶναι τος;

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ Α'.

Σταθῆτ' ἐδῶ καὶ σιωπή.

ΦΩΝΑΙ.

Ποῦ εἶναι τος;

Σᾶς λέγω σιωπή· αἶ, μὲ ἀκούετε;

ΦΩΝΑΙ ἔκ τοῦ ὀπισθεν πλῆθους.

Ὁ ἱερεὺς. — Αἶ, τόπου ^{αἶ} (καίματε.) Ὁ ἱερεὺς.

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ Α'.

Ὅπισ' ὀλίγον, κ' ἔρχεται ὁ ἱερεὺς.

Ὅπισω λέγ' ὀλίγον. Αἶ γυναῖκες σεις

οπίσω καὶ οἱ ἄνδρες. Τὰ κοράσια
καὶ τὰ παιδιά μὲ τὰ στέφανα ἐμπρός.
Ἐδῶ εἰς τὴν σειράν. Καλά.

ΦΩΝΑΙ ἕκ τοῦ πλήθους ἀλλεπάλληλοι.

Ποῦ εἶναι τος;

— Ποῦ εἶναι τος; — Ὁ Εὐδῆμος. — Ποῦ εἶναι τος;

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ Α΄.

Ποῦ εἶναι τος; ποῦ εἶναι τος; Μωρὲ παιδιά,
μὲ τὴν ἐρώτησί σας σὰς θαυμάζουμαι.

Ἐξ μῆνες τυραννιέται μᾶς ἴς τὸ πέλαγος.

Μὲ τῶν θεῶν μας καὶ μὲ τῶν θεάδων μας

τὴ χάρι τέλος πάντων ξέρα πάτησε,

καὶ τώρα μοῦ φωνάζετε, ποῦ εἶναι τος;

Εἰς τὸ ἥρωον εἶναι καὶ προσεύχεται

τοῦ Ἀλκινόου.

ΛΑΟΣ.

Εὐδῆμε!

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ Α΄.

Ἰπομονή!

Ἄλλοι νῦν προσελθόντες.

Ποῦ εἶναι τος; — Ποῦ εἶναι;

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ Α΄.

Σιωπήσατε.

ΛΑΟΣ.

Ποῦ εἶναι τος;

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ Α΄.

Ἀκούσατε.

ΛΑΟΣ.

Ποῦ εἶναι τος;

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ Α΄.

Μωρέ, γὰ ὅλους τοὺς θεοὺς καὶ ταῖς θεαῖς,

μωρὲ ἀδέλφια, μωρὲ θὰ μ' ἀκούσετε,
ἢ θὰ μὲ κάμετε νὰ σκάσω σήμερα;

ΦΩΝΗ ἔκ τοῦ πλήθους.

Νὰ σκάσης! Κάριναξ!

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ Α΄.

Ὁ ἐχθρὸς μου! — Σιωπή!

Μῶρ', εἴμεθα οἱ Φαίακες, ἢ σπέρματα
βαρβάρων Ταυλαντίων καὶ Ἰλλυριῶν;
Δὲν ἔχει μάτια καὶ αὐτιά ὁ Εὐδημος;
Σᾶς ἤκουσε, σᾶς εἶδε· τῶρα ἔρχεται.

ΤΟΥ ΠΑΡΘΟΥΣ ΤΙΣ.

Ἄνθρωπος πληγωμένος κεῖτ' ἐδῶ.

ΕΙΤΕΡΟΣ.

Νεκρός.

ΤΙΝΕΣ τοῦ πλήθους ἀλλεπαλλήλως.

Ἄνθρωπος σκοτωμένος. — Εἰν' ὁ Εὐδημος.
— Ἐφόνευσαν τὸν Εὐδημον. — Ὁ τύραννος
ἔστειλε δολοφόνους. — Εἰς τὸ τέμενος
ἢ κόρη τοῦ τυράννου μὲ τὸν ἀδελφὸν
κρυφίως συνωμίλουν. — Τίς τοὺς εἶδ'; — Ἐγώ.
— Ἀκόμη εἶναι εἰς τὸ τέμενος ἐδῶ.
Ὅ,τι τοὺς εἶδα. — Τοῦ τυράννου τὸν υἱὸν
κ' ἐγὼ ἐδῶ τὸν εἶδα τῶρα. — Τρέξωμεν.

Ἐξέρχονται τοῦ πλήθους τινές. Γυνή τις ἔρχεται δραμαία καὶ
κατόπιν αὐτῆς ἕτερα μετὰ παιδίων.

ΓΥΝΗ Α΄.

Ποῦ εἶναι ὁ υἱός μου; Εὐδημ', Εὐδημε!
Ποῦ εἶναι ὁ υἱός μου;

ΤΙΝΕΣ.

Μῆτερ δυστυχῆς!

— Καὶ σύζυγέ του δυστυχῆς καὶ τέκνα του!

Ἔρχονται αἱ γυναῖκες εἰς τὸν νεκρὸν.

ΓΥΝΗ Α΄.

Γιέ μου!

ΓΥΝΗ Β΄.

Ὁρφανά μου τέκνα!

ΣΚΗΝΗ Θ΄.

Οἱ προλαβόντες καὶ ΛΥΚΟΦΡΩΝ καὶ ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

ΤΟΥ ΠΑΘΟΥΣ ΤΙΝΕΣ.

τοῦ Περιάνδρου. — Τοῦ Εὐδήμου ὁ φονεὺς.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ ὁδηγηθεὶς πρὸς τὸν νεκρὸν.

Ἀπαίσιον! Δὲν τὸν γνωρίζω.

ΤΟΥ ΠΑΘΟΥΣ ΤΙΝΕΣ ἀλλεπαλλήλως.

— Εἶς ὁ φονεὺς. — Ἐπάνω εἰς τὴν Κέρκυραν
 κανεὶς δὲν εἶν' ἐχθρὸς του. — Μόνος εἶσαι σὺ
 ἐχθρὸς του. — Καὶ ἐχθρὸς ἡμῶν καὶ τύραννος.
 — Ὁ τύραννός μας κάτω. — Κάτω ὁ φονεὺς.
 — Συλλάβετέ τον.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ τρέχει φωνάζουσι.

Δορυφόροι!

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Κατὰ γῆς
 τὸν τύραννόν μας καὶ κτυπᾷτ'. — Ἐπάνω του.

ΣΚΗΝΗ Ι΄.

Ὁ πρύτανις τῶν Κερκυραίων ἔρχεται δρομαίως καὶ παρεμβαίνει
μεταξὺ τοῦ πλήθους καὶ τοῦ Ἀνκίφορος.

ΠΡΥΤΑΝΙΣ.

Ἄπονενοημένοι!

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ ΤΙΣ.

Εἶναι ὁ φονεὺς
τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς θεωρίας.

ΠΡΥΤΑΝΙΣ.

Σιωπή.

ΕΤΕΡΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ.

Ἐφόνευσε τὸν Εὐδήμιον.

ΓΥΝΗ Β΄.

Τὸν ἄνδρα μου,
καὶ μοὶ ἀφῆκεν ὄρφανά τὰ τέκνα μου.

ΓΥΝΗ Α΄.

Δὲν ἔχεις λόγον σὺ ἐδῶ. Ἡ μήτηρ τοῦ
κατὰ τοὺς νόμους τοῦ φονεῶς ἀπαιτῶ
τὴν τιμωρίαν.

ΠΡΥΤΑΝΙΣ.

Σιωπή, γυναῖκες σεῖς.

Περὶ τῆς τιμωρίας ἐγγνωμ' ἐγώ,
ὁ ἄρχων σας, ὁ πρύτανις. Ἀπέλθετε.

ΤΙΝΕΣ τοῦ πλήθους.

Τὴν τιμωρίαν θέλομεν εἰς τὴν στιγμήν.

ΕΤΕΡΟΙ ἄλληπαλλήλως.

Κτυπᾶτε τὸν φονεά. — Θανατώσατε
τὸν τύραννόν μας.

ΠΡΥΤΑΝΙΣ.

Ὅστις μὲ την χειρὰ του

τοῦ σεβαστοῦ μας βασιλέως τὸν υἱὸν
ἐγγίση, ἔχει μὲ τὸν πρῦτανιν ἐμὲ
νὰ κάμνη.

Σιγὰ πρὸς τὸ πλῆθος.

Τί τολμᾶτε, ὦ παράφρονες;
Τοῦ Περιάνδρου δορυφόροι ἔρχονται
κατόπιν μου. Εἰς τὸν λιμένα τέσσαρες
σταθμεύουσι τριήρεις Κορινθιακαί,
καὶ ἄλλαι περιπλέον εἰς τὸ πέλαγος.
Μὴ τὴν ζωὴν σας ὅλοι ἐβαρύνθητε,
καὶ νὰ σφαγῆτε θέλετε ὡς πρόβατα
ἀπὸ τοὺς Κορινθίους;

Δυνατά.

Διαλύσατε,
φρουροί, τὸ πλῆθος. Ἄρατε, σεῖς, τὸν νεκρὸν,
καὶ μεταφέρετέ τον εἰς τὸν οἶκόν του.
Δαπάνη δημοσίᾳ αὔριον λαμπρῶς
κηδεύεται.

Ἐξάγουσι τὸν νεκρὸν τοῦ Εὐδήμου. Ἐλθὼν ἐνώπιον τοῦ
Λυκόφρονος.

Λυκόφρον, χαῖρε, βασιλεῦ!

Καὶ "χαῖρε!" δι' ἐμοῦ σοὶ λέγ' ἡ Κέρκυρα.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Οἱ τρόποι καὶ οἱ λόγοι σας τὴν σήμερον
Σφιγγὸς, ὦ Κερκυραῖοι, μ' εἶν' αἰνίγματα.

ΠΡΥΤΑΝΙΣ.

Ἀλλ' εἶναι εὐκόλον νὰ γίνης, βασιλεῦ,
Οἰδίπους. Τῆς Κορίνθου ὁ ἐξάγγελος
θα διαλύσῃ οὗτος τὸ μυστήριον.

ΣΚΗΝΗ ΙΑ΄.

Οἱ προηγούμενοι καὶ

ΔΟΥΡΥΦΟΡΟΣ.

Ὁ τῆς Κορίνθου βασιλεὺς Περίανδρος
μαθὼν ἐκ τῶν ἀνθρώπων, οὓς σοι ἔπεμψε,
ναὶ σε παρακινήσουν εἰς ἐπιστροφὴν,
Λυκόφρον, ὅτι εἰς τὴν Κόρινθον ποτὲ
ναὶ μὴ ἐπανακάμψῃς ἀπεφάσισας,
ἐν ὅσῳ μένει ὁ Περίανδρος ἐκεῖ,
ναὶ ἐπιστρέψῃς σοὶ προτείν' εἰς Κόρινθον,
τῶν Κορινθίων σὺ ναὶ γίνῃς τύραννος,
καὶ ἐκ τῆς Κορίνθου εἶν' ἐκεῖνος ἔτοιμος
ναὶ μεταβῆ ἑνταῦθα εἰς τὴν Κέρκυραν.

Ὁ λαὸς ψιθυρίζει καὶ θορυβεῖ.

Ταῦτα καὶ ἐγγράφως λέγει. Τὴν ἐπιστολὴν
ἰδιοχείρως γράψας ταύτην πέμπει σοι.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ἐγὼ εἰς τὸν οἶκον τὴν ἐπιστολὴν
διὰ ναὶ ἀναγνώσω, καὶ ἀπόκρισιν
κατόπιν ἔχεις. Ἄγωμεν, ὦ Εὐμητις.

Ἐξέρχονται.

ΣΚΗΝΗ ΙΒ΄.

Κερκυραῖοι καὶ

ΠΡΥΤΑΝΙΣ.

Εἰς μέγαν ἢ δημοκρατία κίνδυνον
εὐρίσκεται, ὦ Κερκυραῖοι. Ἐνοπλοῖ

ἀπόψε εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἔλθετε.
 Πρὸς τῆς Κερκύρας τοὺς λοιποὺς συνάροντας
 ὑπάγω εἰς τὴν Γερουσίαν παρευθὺς.
 Θεοὶ τὴν πόλιν πολιοῦχοι σκέποιτε!

Ἐξέρχεται.

ΣΚΗΝΗ Π'.

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΙ.

Αἶ, γείτονα, τὰ ἄκουσες;

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ Β'.

Δὲν τᾶκουσα;

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ Α'.

Καλῶς νὰ τὸν δεχθοῦμε τὸν λεγόμενον.

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ Β'.

Σὲ τὸν χαρίζω σὺ νὰ τὸν δεχθῆς. Ἐγώ,
 καθὼς προσβάλλῃ πέρα τὸ καράβι του,
 μὲ τὰ παιδιὰ μὲν καὶ μὲ τὴ γυναῖκά μου
 περῶ ἀντίξου εἰς τὴν Ἠπειρον.

ΑΛΛΟΙ ἀλλεπαλληλῶς.

Κ' ἐγὼ

σὲ συντροφεύω. — Καὶ ἐμένα σύντροφο
 μὲ ἔχεις. — Καὶ ἐμένα. — Ἐρχομαι κ' ἐγὼ
 μαζί σας. — Καὶ ἐγώ. — Κ' ἐγὼ μὲ τῶν θεῶν
 τὸ θέλημα.

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ Α'.

ἽΡραῖα! Εὐγε, εὐγέ σας!

Λοιπὸν μαζί σας τότε ἔρχομαι κ' ἐγώ,

καὶ ὅλοι μας περνοῦμε εἰς τὴν Ἡπειρο,
καὶ τότε τίς θὰ μείνη εἰς τὴν Κέρκυρα;
Τρεῖς καὶ ὁ κοῦκκος.

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ Β΄.

Ἕλλην εἰμ' ἐλεύθερος,
καὶ ὄρεξι δὲν ἔχω εἰς τὴν ῥάχι μου
να φορτωθῶ τοῦ Κορινθίου τὸν ζυγόν.

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ Γ΄.

Τὰ θέλαμε, ἀδέλφια καὶ τὰ πάθαμε.
Πέρουσι ὅπου τοῦ τυράννου ὁ υἱὸς
ἐβγήκε δῶ' εἰς τὴν Κέρκυρα, ὁ Σωσικλῆς
ὁ μακάριτος τί' πε; "Εἰς τὸν οἶκόν σας,
ὡ ἄνδρες Κερκυραῖοι, μὲ τὰς χεῖράς σας
φωτῆ ἐμβάζετε κακῆ. Οἱ οἶκοί μας
κ' ἡμεῖς προτοῦ λαοῦμε, ἄς τὴν σβύσωμε."
Πλὴν τίς να τὸν ἀκούσ' ἠθέλησε; κανεῖς.
Ἄρνάκι τὸ λυκόπουλο ἐφαίνετο.
"τὸ ἡμερὸ ἄρνάκι τί μας ἔκαμε,
ἐλέγαμε, αὐτό;" καὶ τὸ ἀφήκαμε.
Πολὺ καλά. Τὰρνάκι ἐθηρώσε,
κ' ἔγινε λύκος, ὅπως εἶν' ἡ φύσις του,
μὲ δόντια καὶ μὲ νύχια, καὶ τὸν Εὐδημον
ξεσχίζει τὸ πρωῖ.

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ Δ΄.

Δὲν εἶν' ἀλήθεια.

Μὲ μίαν Κορινθίαν ἱερόδουλον,
ποῦ μ' ἀνδρικὰ φορέματα ὁ Εὐδημος
ἀπ' τὸν ναὸν τῆς Ἀφροδίτης ἐκλεψε,

οἱ ναῦται τὸν ἀφῆκαν τὸ πρῶτ' ἐδῶ,
καὶ δίχως ἄλλο τὸν ἐσκότωσεν αὐτή,
οἱ ναῦται ὑποθέτουν.

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ Β΄.

Καὶ τί ἔγινεν
ἐκείνη τῶρα;

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ Δ΄.

Δὲν ἐφάνη πουθενά.

Ὁ Πρύτανις νὰ τὴν ζητήσουν ἔστειλε
παντοῦ ἀνθρώπους.

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ Γ΄.

"Ἔστω, δὲν εἶν' ἔνοχος
τοῦ φόνου. Ἐὰν ὅμως εἰς τὴν Κέρκυραν
ἐδῶ δὲν ἦτο, πές μου, θὰ σηκόνετο
ὁ γέρος τῶρα 'ς τὰ καλὰ καθούμενα
νὰ ἔλθ' ἀπὸ τὴν Κόρινθον 'ς τὴν Κέρκυραν;
Ὁ μόνος τρόπος τῶρα νὰ μὴ ποδίσωμεν
νὰ ἔλθῃ τὸν πατέρα, εἶναι τὸν υἱὸν
νὰ βγάλωμεν ἀπὸ τὴν μέσσην. Ἐχετε
σεῖς ἄλλον τῶρα τρόπον; Κάμνω τέσσαρα
αὐτὰ νὰ σᾶς ἀκούσω.

ΠΟΛΛΟΙ ἀλληλοδιαδόχως.

Καὶ ἐγὼ αὐτῆς
τῆς γνώμης εἶμαι. — Συμφωνῶ κ' ἐγὼ μὲ σᾶς.
— Στανάθεμα πατέρας καὶ υἱὸς μαζί.
— Στανάθεμα κ' οἱ δύο. — Πρῶτα ὁ υἱός,
κ' ἔπειτα ὁ πατέρας. — Τί φωνάζομεν
μονάχοι τῶρα δίχως νόημα ἐδῶ;
Τὰ λέγομεν τὸ βράδν στὴν συνέλευσιν.

— Τὴν γνώμην μου ἐγὼ καὶ τὴν ἀπόφασιν
 ἐτοίμην ἔχω ἀπὸ τώρα. Ὁ υἱὸς
 ἀπὸ τὴν μέση πρέπει ὅπωςδήποτε
 νὰ ἔβγῃ. — Εἶσαι μὲ τὴν γνώμην μου. — Κ' ἐγὼ
 αὐτὸ νομίζω. — Συμφωνῶ κ' ἐγώ. — Κ' ἐγώ.
 Ἐξέρχονται ἅπαντες.

ΜΕΤΑΣΚΕΥΑΣΙΣ ΤΗΣ ΣΚΗΝΗΣ.

ΣΚΗΝΗ ΙΔ'.

Οἰκία Ανκόφρονος. Ὁρθρος.

ΦΡΟΥΡΟΣ Α'.

Ἀκόμη δὲν ἐχάραξε, κ' ἐξύπνησαν.
 Καχότυχε Ανκόφρον! ἀράγε θὰ δῆς
 τὸν ἥλιο τῆς ἡμέρας τῆς σημερινῆς;
 Κακὸν εἶναι νὰ κάμῃ τις τέκνα κακὰ
 εἰς τὴν οἰκίαν δυστυχίας πρόξενα·
 πλὴν τὸ ἀθῶον τέκνον ν' ἀναγκάζεται
 τὴν τυραννίαν νὰ πληρόνη τοῦ πατρὸς
 μὲ τὴν ζωὴν του, εἶναι φοβερόν, θεοί!

ΣΚΗΝΗ ΙΕ'.

ΦΡΟΥΡΟΣ Α' καὶ Β'.

ΦΡΟΥΡΟΣ Α'.

Τὸν εὔρηκες λοιπόν;

ΦΡΟΥΡΟΣ Β΄.

Εἰς τὴν οἰκίαν του
ὁ πρῦτανις δὲν ἦτο.

ΦΡΟΥΡΟΣ Α΄. κλείων τὸ στόμα τοῦ Β΄.

Ἐτρελλάθηκες;
Μὴ εἴπῃς γρῦ· σιώπα.

ΦΡΟΥΡΟΣ Β΄.

Μούμου.

ΦΡΟΥΡΟΣ Α΄.

Σιωπή.

Μουμού!

ΦΡΟΥΡΟΣ Β΄.

ΦΡΟΥΡΟΣ Α΄.

Σιώπα λέγω. Τώρα τοῦ σῶ πῶ
γιατί τὸ στόμα σου κλείσα. Τρελλάθηκες;
Κωφὸς δὲν εἶμαι; Τί φωναῖς ἦσαν αὐταῖς;
Θαρόεις κοιμῶντ' ἀκόμα μέσα; Ὅλοι τους
'ς τὸ πόδι εἶναι τώρα, κ' ἐτοιμάζονται
γὰ τὸ ταξειδί. Σ' ἄκουσαν; χαθήκαμε.
Τὸ στόμα σου ξεφράζω τώρα· κύτταξε
μὴ ὀμιλήσῃς τίποτε, πρὶν νὰ σοῦ πῶ.

Τοῦ ἀποφράττει τὸ στόμα.

Ὅμιλει τώρα ὅσον ἐμπορεῖς σιγά.
Κ' οἱ τοῖχοι ἔχουν μάτια καὶ αὐτιά, παιδί.
Τὴν γλῶσσαν τώρα κίνησε μὲ προσοχή.
Ἀλλὰ τὸ πρόσωπόν σου κύτταξε καλὰ
ἀκίνητον νὰ μείνῃ καθὼς ἄγαλμα,
καὶ κάμνε ὡς νὰ μ' ἔλεγες, ξεύρω ἐγώ;
κανένα παραμῦθι.

ΦΡΟΥΡΟΣ Β΄.

Εἰς τὸν οἶκόν του
τὸν πρύτανιν δὲν εὔρηκα· ἦτο ἀπὼν
εἰς τοῦ Εὐδήμου τὴν κηδείαν. Ἔτρεξα
καὶ τὸν προφθάνω εἰς τὸν δρόμον ἐμπροστὰ
ἀπ' ὅλους στὴν πομπήν, ποῦ εἰς τὸ χέρι του
κρατοῦσε λόγην.

ΦΡΟΥΡΟΣ Α΄.

Λόγην; πῶς; ὁ πρύτανις;
Δὲν ἦτο τοῦ Εὐδήμου συγγενὴς ἐκεῖ
τὴν λόγην νὰ κρατήσῃ ὡς ὁ νόμιμος
ἐκδικητής;

ΦΡΟΥΡΟΣ Β΄.

Ναί, ἦσαν συγγενεῖς ἐκεῖ,
πλὴν τοῦ Εὐδήμου τὴν ἐκδίκησιν ζητεῖ
ἡ πόλις ὡς τῆς θεωρίας ἀρχηγού.
Καὶ τῆς Κερκύρας δι' αὐτὸ ὁ πρύτανις
τὴν λόγην εἶχε.

ΦΡΟΥΡΟΣ Α΄.

Καὶ λοιπόν;

ΦΡΟΥΡΟΣ Β΄.

Παράμερα
τὸν κράζω καὶ τοῦ λέγω ὅ,τι μ' εἶπες σύ.

ΦΡΟΥΡΟΣ Α΄.

Καθὼς σοῦ εἶπα;

ΦΡΟΥΡΟΣ Β΄.

Ναί.

ΦΡΟΥΡΟΣ Α΄.

Πῶς;

ΦΡΟΥΡΟΣ Β΄.

Εἰς τὴν Κόρινθον

ὅτι νὰ ἐπιστρέψῃ ἀπεφάσισε
τὴν νύκτα ὁ Λυκόφρων, καὶ ἀναχωρεῖ
σήμερον τὸ πρωῒ.

ΦΡΟΥΡΟΣ Α΄.

Τί σ' ἀπεκρίθηκε;

ΦΡΟΥΡΟΣ Β΄.

Τὴν θύραν ἀνοικτὴν προτοῦ ὁ ἥλιος
νὰ ἀνατείλῃ, εἶπε, νὰ ἀφήσωμεν,
καὶ ὅταν τελειώσῃ ἡ ταφή, αὐτὸς
θα ἔλθῃ μὲ ἀνθρώπους του.

ΦΡΟΥΡΟΣ Α΄.

Πολὺ καλά.

Ἀκούεται θόρυβος ἐκτὸς τῆς οἰκίας.

Ἀφῆκες κάτω ἀνοικτὴν τὴν θύρα;

ΦΡΟΥΡΟΣ Β΄.

Ναί.

ΦΡΟΥΡΟΣ Α΄.

Λοιπὸν νὰ ἦλθαν θαυμάσιος, ἄφοβος
φανοῦ, παιδί μου.

ΦΡΟΥΡΟΣ Β΄.

Πάτερ μου, τί τρέχει; τί
σκοποῦς ἔχει ὁ πρῦτανις;

ΦΡΟΥΡΟΣ Α΄.

Μὴ γὰρ κ' ἐγώ,
παιδί μου, ξεύρω;

ΦΡΟΥΡΟΣ Β΄.

Μὲ τὸ κρούπεις.

ΦΡΟΥΡΟΣ Α΄.

Σιωπή.

ΣΚΗΝΗ ΙΣ΄.

Εισέρχεται εἰς τὴν σκηνὴν ἡ Εὐάδνη, Δορυφόρος, καὶ κατόπιν αὐτῶν πλῆθος Κερκυραίων. ΛΥΚΟΦΡΩΝ καὶ ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Τί εἶναι; τί φωνάζει ἔξω ὁ λαός;

ΔΟΥΡΥΦΟΡΟΣ.

Τὴν Κορινθίαν νὰ φονεύσωσιν αὐτὴν
ζητοῦν οἱ Κερκυραῖοι.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Τί τοῖς ἐπταῖσε;

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ ΤΙΣ.

Τὸν εὐεργέτην τῆς ἐφόρευς Εὐδήμου,
ὅπου ἀπὸ τὴν Κόρινθον τὴν ἔφερε.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

ὦ Κερκυραῖοι κοῦφοι χθὲς ἐλέγετε
ἐμὲ φονέα τοῦ Εὐδήμου· σήμερον
τὴν κόρην τὴν ἀθώαν ταύτην θέλετε
νὰ ἐνοχοποιήσητε ἀδίκως; Πῶς
τὸν ἄνδρα κόρη νὰ φονεύσῃ ἐμπορεῖ
ποτὲ τοιαύτη;

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ ΤΙΣ.

Μόνη ὁμολόγησε

τὸ ἐγκλημά της.

ΔΟΥΡΥΦΟΡΟΣ.

Τοῦτο ἴσα ἐπρεπε
ὅτι εἶναι ἀθώα νὰ σᾶς πείσῃ. Πῶς
μὲ σῶας φρένας εἶναι δυνατόν ποτε

να εἶπη τις ὁ ἴδιος “ἐφόνευσα”;
 Εἶναι παράφρων.

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ ΤΙΣ.

Δὲν εἶν’ ἔργον σου αὐτὸ
 να κρίνῃς τώρα σύ. Τὸ δικαστήριον
 θάποφασίσῃ. Δότε τὴν φονεύτριαν.

ΔΟΥΡΥΦΟΡΟΣ.

Εἶναι παράφρων. Σεῖς ὁμολογήσατε
 ὅτι τὴν νύκτα μόνην τὴν εὐρήκατε.
 ὡς φάντασμα ἐδῶ κ’ ἐκεῖ καὶ ὡς τροελλή
 να τρέχῃ μόνη. Δὲν εἶν’ ἀσυνάρτητοι
 οἱ λόγοι ὅσους εἶπε;

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΙ.

Τὴν φονεύτριαν.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

ὦ Κερκυραῖοι —

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΙ.

Δός μας τὴν φονεύτριαν,

ὦ βασιλεῦ!

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ἄν ἦναι ὄντως ἔνοχος,

ὦ Κερκυραῖοι, —

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΙ.

Εἶναι, εἶναι ἔνοχος.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ἐλθὲ πλησίον, κόρη. — Φέρετ’ ἔξω φῶς.

— Εἶπέ μοι, εἶναι ἀληθές; ἐφόνευσας
 τὸν Εὐδήμου, ὡς λέγουν;

ΕΥΔΑΝΗ.

Ναί, ὦ βασιλεῦ.

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΙ.

Ἀκούετε; τὸ λέγει, τὸ ὁμολογεῖ.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ καθ' ἑαυτόν.

Ποία φωνὴ γλυκεῖα καὶ ἀπατηλή!
— Καταλαμβάνεις, ὦ ἀθλία, ἐννοεῖς
τί εἶπες;

ΕΥΑΔΝΗ.

Ναί· ἐφόνευσα τὸν Εὐδήμου.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Πλὴν διὰ τί;

ΕΥΑΔΝΗ.

Διότι εἶμαι δυστυχής.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Σαφήνισον τὸν λόγον σου· δὲν σ' ἐννοῶ.

ΕΥΑΔΝΗ.

Διότι εἶμαι δυστυχής· καὶ δυστυχής
εἶμαι, διότι μόνην μ' ἐγκατέλιπον
οἱ ἄνθρωποι, καὶ οἱ θεοὶ τὸν ὄλεθρον
τῆς ἀτιμίας μ' ὤμοσαν. Τὴν δυστυχῆ
κ' ἐγκαταλελειμμένην καὶ κατάρατον
νὰ ἀτιμάσῃ ἠθέλησεν ὁ Εὐδήμος,
καὶ δι' αὐτὸ ἐκείνη τὸν ἐφόνευσε.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Φῶς φέρετ' ἔξω, εἶπα. — Συλλογίσθητι
καλῶς τί λέγεις, δυστυχής. Τὸν θάνατον
ἢ γλῶσσά σου φωνάζει ἐναντίον σου.
Παραλαλεῖς βεβαίως.

ΕΥΑΔΝΗ.

Εἰς τὰς χεῖράς σου,
τῶν Κερκυραίων βασιλεῦ, τὸν θάνατον

κρατεῖς. Κάμ' ὅ,τι θέλεις εἰς τὰς χεῖράς σου
ἀφ' οὗ με ἔχεις.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Βλέπετε, παραλαλεῖ.

Μὲ λέγει, Κερκυραῖοι, βασιλέα σας.
Φέρουσι φῶς εἰς τὴν σκηνήν.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Θεοί! εἶν' ἡ Εὐάδνη!

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΙ.

Τὴν φονεύτριαν

δός.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ ξιφήσης διώκει τὸν λαόν.

"Εξῶ. — Κάτω κλείσατε τὴν θύραν σεῖς.

ΣΚΗΝΗ 12'.

Οἱ τῆς προηγουμένης σκηνῆς πλὴν τῶν Κερκυραίων.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Εὐάδνη, ὦ Εὐάδνη μου! — Εὐάδνη μου!
Ἡ Εὐάδνη βλέπει τὸν Λυκόφρωνα ἀτενῶς, ἀλλὰ μὲ ἀκινήτους
χαρακτῆρας τοῦ προσώπου.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Δὲν τὸν γνωρίζεις; εἶναι ὁ Λυκόφρων· ὁ
Λυκόφρων σου, Εὐάδνη, εἶναι.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

ὦ Θεοί!

εἶναι παράφρων.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

"Οχι, εἶναι τῆς χαρᾶς
τῆς αἰφνιδίας σύμπτωμα.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

*Εὐάδνη μου!**Ὅμιλησον, Εὐάδνη.*

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

*Παρεφρόνησεν**ἢ δυστυχής!*

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

ὦ Εὐμητις!

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Ἄλλοίμονον!

Ἡ Εὐάδνη μὲ ἀκινήτους πάντοτε τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου ἀτενίζουσα τὸν Λυκόφρωνα, ὑπάγει εἰς ἀνάκλιτρον, κάθεται καὶ νεύει αὐτῷ νὰ καθήσῃ παρὰ τοὺς πόδας της, ὅπερ οὗτος ποιεῖ. Λαμβάνει τὴν κεφαλὴν του εἰς τὰς χεῖράς της καὶ τὸν φιλεῖ.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ὅμιλησον, Εὐάδνη. Ἀνατοιχῶ
τὸ σῶμά μου μὲ τὰ φιλήματά σου, καὶ
τὸν τρόμον μεταδίδ' εἰς τὴν καρδίαν μου
τὸ ἀτενὲς καὶ κρύον τοῦτο βλέμμα σου.

ΕΥΛΑΔΗ.

Δὲν μ' ἀπατᾶς, Λυκόφρων, πλέον.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

*Σ' ἀπατῶ;**Εἰπέ, Εὐάδνη, πότε σὲ ἠπάτησα;*

ΕΥΛΑΔΗ.

Γνωρίζω.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Τί;

ΕΥΛΑΔΗ.

Δὲν εἶσαι ὁ Λυκόφρων σύ.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Εἶμ' ὁ Λυκόφρων, εἶμαι ὁ Λυκόφρων σου,
Εὐάδνη.

ΕΥΑΔΝΗ.

Ὅχι, εἶσαι τοῦ Λυκόφρονος
τὸ φάσμα, καὶ σὲ βλέπω εἰς τὸν ὕπνον μου.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Δὲν εἶμαι φάσμα, ὅπου εἰς τὸν ὕπνον σου,
Εὐάδνη, βλέπεις. Σύνελθε εἰς σεαυτήν,
κ' ἰδὲ ὅτ' εἶσαι ἔξυπνος, ἀγάπη μου,
καὶ ὅτι βλέπεις τὸν Λυκόφρον' ἀληθῶς.

ΕΥΑΔΝΗ.

Ναί, οὔτως εἰς τὸν ὕπνον μου σὺ πάντοτε
φιλόφρων οὕτω καὶ γλυκὺς μοι φαίνεσαι.
Ἐκεῖνος, ὁ Λυκόφρων — ὑπερήφανος
ἐκεῖνος εἶν', ἐκεῖνος μὲ ἀπέῤῥοιψε,
μ' ἀφῆκε μόνην, μόνην ἣτις δι' αὐτὸν
ὑπέμεινα τὰ πάντα.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ὅχι, ὄχι!

ΕΥΑΔΝΗ.

Σὺ

δὲν τὸν γνωρίζεις. ὦ! μὲ κατεφρόνησεν
ἐκεῖνος· μ' ὕβρεις καὶ πικροὺς ὀνειδισμοὺς
πληγώσας τὴν καρδίαν μου, ἀνηλεῶς
πρὸ τοῦ ἀγάλματος μ' ἀφῆκε τῆς θεᾶς
νὰ κοίτωμ' ἐπονείδιστος.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Μὰ τοὺς θεοὺς,

δὲν ἦτο τότε, Εὐάδνη, ὁ ἀληθινός

Λυκόφρων, ὄχι. Τότε δὲν ἐγνώριζε
 τί ἔλεγεν ἐκεῖνος. Ὁ ἀληθινὸς
 Λυκόφρων μετενόησ' ἔπειτα πικρά.
 Ὑπὸ τῶν δορυφόρων ἀπαγόμενος
 ἐξόριστος, ὡς τὴν γλυκεῖαν ἤκουσε
 φωνὴν τῆς φίλης καὶ πιστῆς Εὐάδνης του
 νὰ τὸν καλῆ μακρόθεν, δάκρυα θερμὰ
 θερμὰ τὴν ὄψιν τότε τοῦ ἀληθινοῦ
 κατέβρεξαν Λυκόφρονος, καὶ ὥρμησε
 πρὸς τὴν φωνὴν ὀπίσω, τὴν γλυκεῖάν του
 ἐπιθυμῶν νὰ θλίψ' εἰς τὰς ἀγκάλας του
 ἀγάπην· ἀλλὰ δέσμιος ἀπήγετο.

Ἡ Εὐάδνη τὸν φιλεῖ εἰς τὸ πρόσωπον.

Ἄλλὰ, Εὐάδνη, σύνελθε εἰς σεαυτήν.
 Δὲν βλέπεις ὀπτασίαν, εἶσαι ἐξυπνος,
 κ' ἐδῶ ἔμπρὸς σου βλέπεις τὸν Λυκόφρονα.

ΕΥΔΑΝΗ.

Ἐν Ἐπιδαύρῳ καθ' ἐκάστην ἔβλεπον
 ἐκεῖνον· πλὴν ἀφότου τὴν Ἐπίδαυρον
 ἐξέλιπεν, εἰς μάτην τὸν Λυκόφρονα
 ἐζήτησα, εἰς μάτην ὄρη ἔδραμον
 καὶ ἔπλευσα θαλάσσας, τὸν Λυκόφρονα
 παντοῦ ζητοῦσα. Μ' ἔφυγε διὰ παντὸς
 καὶ μόνον τὴν γλυκεῖαν σὲ εἰκόνα του
 εἰς τὸνειρόν μου βλέπω.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

ὦ αἰώνιοι

θεοί! — Εὐάδνη!

ΕΥΑΔΗ.

Ἄκουσον νὰ σ' εἶπω πῶς
 προχθὲς σὲ εἶδα πάλιν εἰς τὸν ὕπνον μου.
 Ἐν Ἐπιδαύρῳ ἤμεθα ἀμφοτέροι
 ἐπὶ τεθρίππων διὰ μέσης ἄγοντες
 τῆς ἀγνιᾶς τῆς πρώτης πρὸς τ' ἀνάκτορα.
 Λαμπρὰν ἐνδεδυμένος εἰς τὴν ἄμαξαν
 ἐκάθησο στολὴν, κ' ἐφόρεις στέφανα,
 κ' ἐγγύς σου ἐστεμμένος παρεκάθητο
 ὁ φίλος σου Εὐήρατος. Ἄριστερᾶ
 ἢ ἄμαξά μου ἦγε, μὲ τὴν νυμφικὴν
 στολὴν μου ὅπου ῥόδων φέρουσα κ' ἐγὼ
 στεφάνους ἐκαθήμην, καὶ πλησίον μου
 μ' ἐνδυμα γάμου αἱ παρ' ἄνυμοι λευκὸν
 καὶ μὲ στεφάνους. Πρὸ ἡμῶν ἀνδοστεφῆ
 μειράκια προῆγον καὶ κοράσια,
 καὶ ἔφηβοι πρὸ τούτων καὶ νεάνιδες
 λαμπαδηφόροι. Πρὸς κινθάραν καὶ αὐλὸν
 ὀρχούμενοι δ' ἐξῆρχον παῖδες τῆς πομπῆς,
 καὶ ἔψαλλον "Ὑμέναιε, Ὑμέναιε!"

Ἀκούεται θόρυβος ἐλαφρὸς ἐκτὸς τῆς οἰκίας.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ ἔγερθεὶς ἐν βίᾳ.

Οἱ Κερκυραῖοι! Σύνελθε εἰς σεαυτήν,
 Εὐάδην. Κινδυνεύεις.

Πρὸς τὴν Κλεοβουλίνην.

Ἐτοιμάσθητε.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Τὰ πάντα εἶναι ἔτοιμα.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ἔπαγετε·

εὐθύς κ' ἡμεῖς ἐρχόμεθα κατόπιν σας.
Ἡ Κλεοβουλίνη ἐξέρχεται τῆς σκηνῆς.

ΣΚΗΝΗ ΙΗ'.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ καὶ ΕΥΔΑΝΗ.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Εὐάδν', οἱ Κερκυραῖοι ἔρχονται. Ἐλθέ,
ἐγέρθητ'. Εἰς τὴν Κόρινθον ἐκπλέομεν.
Ὁ θόρυβος ἀύξάνει ἔξω, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον παύει διὰ μιᾶς καὶ
ἐπέρχεται ἡσυχία ἄκρα. Ἐν τῷ θορύβῳ ἐγείρεται ἡ Εὐάδνη
ἔντρομος.

Οὐδὲ στιγμήν δὲν ἔχομεν νὰ χάσωμεν.

Ἐλθέ.

ΕΥΔΑΝΗ ἔντρομος.

Ὁ Εὐῆδημος, Λυκόφρον, κ' αἱ θεαί,
τοῦ Σκότους αἱ θεαί! Λυκόφρον, σῶσόν με.
Τὴν νύκτα ὅλην μ' ἐκννήγον ἔξω χθές.
Καὶ τώρα πάλιν ἦλθαν νά, καὶ μὲ ζητοῦν.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Δὲν εἶναι τίποτε.

ΕΥΔΑΝΗ.

Νά! δὲν τὰς βλέπεις; νά,
ἐδῶ κ' ἐκεῖ κινουῦσι τὰς λαμπάδας των,
καὶ μὲ ζητοῦν. Λυκόφρον, σῶσόν με.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Ἐξέλθωμεν, Εὐάδνη.

Ἐλθέ,

ΕΥΛΑΝΗ.

"Οχι ἀπ' ἐκεῖ.

Δὲν βλέπεις ὅτι μὲ ζητοῦν ἐκεῖν' ἐκεῖ;

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Κανεῖς δὲν εἶναι· ἢ αὐγὴ ἐχάραξε,
 κ' ἡμέρα εἶναι ἔξω. Εἰς τὸ φῶς ἐλθέ,
 Εὐάδνη, τῆς ἡμέρας, ὅπου αἱ θεαὶ
 δὲν ἔρχονται.

ΕΥΛΑΝΗ.

Σιώπα. Μ' εἶδαν, ἅ!

Λυκόφρον, ἅ! Ἄ! σῶσόν με, Λυκόφρον, ἅ!

Κρύπτεται εἰς τὸν κόλπον τοῦ Λυκόφρονος. Μετὰ μικρὰν
 παῦσιν ἐγείρει τὴν κεφαλὴν, βλέπει ἐντρομος τριγύρω, καὶ
 φαίνεται ἡσυχότερα.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Εὐάδνη, τώρα ἔφυγαν. "Ἄν μ' ἀγαπᾷς,
 ἂν μ' ἀγαπᾷς, ἐλθέ. Αἱ θεαὶ ἔφυγαν.

"Ἄν μίαν ἔτι μείνωμεν ἐδῶ στιγμὴν,
 καὶ σύ, Εὐάδνη, κινδυνεύομεν κ' ἐγώ.
 Ἐλθέ, οἱ Κερκυραῖοι πρὶν μᾶς φθάσωσιν.
 Ἐλθέ· θὰ σ' ἴδῃ νύμφην τοῦ Λυκόφρονος
 ἢ Κόρινθος μεθαύριον καὶ ζηλωτὴν
 βασίλισσάν της, ὄχι πλέον ἱερὰν
 τῆς Ἀφροδίτης δούλην. Μὲ τὸ ξίφος μου
 τὸν νόμον θὰ συντριψῶ, ὅστις τοῦ ναοῦ
 τῆς Ἀφροδίτης δούλην σὲ κατέστησε.
 Τὸν θρόνον τῆς Κορίνθου ὁ Περιάνδρος
 ἀφῆκεν εἰς ἐμέ, καὶ εἰς τὴν Κέρκυραν
 ἐδῶ ἐκεῖνος ἔρχεται. Ἄλλὰ ἐλθέ,

ἐλθέ, Εὐάδνη. Δράμε εἰς βοήθειαν
 τοῦ δυστυχοῦς σου θείου. Τὴν Ἐπίδανρον
 κατέσκαψεν ὁ τύραννος· ἀνδράποδα
 τοὺς δυστυχεῖς κατοίκους τῆς ἀπήγαγε,
 καὶ τὸν Προκλῆ τὸν θεῖόν σου τὸν δυστυχῆ
 αἰχμάλωτον ζωγράσας εἰς τὴν Κόρινθον
 ἀπήγαγε, κ' εἰς σκοτεινὴν κατέκλεισεν
 εἰρκτὴν, ὅπου στενάζει τώρα δέσμιος.
 Εὐάδνη, εἰς βοήθειάν του δράμωμεν.

Ἡ Εὐάδνη πίπτει κατὰ γῆς.

Εὐάδνη μου!

Θέλει νὰ τὴν σηλώσῃ. Ἄλλ' ἀκούεται κρότος εἰς τὴν θύραν.
 Στρέφεται καὶ βλέπει τὸν πρότανιν εἰσερχόμενον.

ΣΚΗΝΗ ΙΘ'.

ΛΥΚΟΦΡΩΝ καὶ ΠΡΥΤΑΝΙΣ.

ΕΤΟΣ ΤΑΡΥΣΗΣ 1876
 ΛΥΚΟΦΡΩΣ.

Τί θέλεις τώρα, σύ, ἐδῶ;

ΠΡΥΤΑΝΙΣ προχωρῶν πρὸς τὸν Λυκόφρονα καὶ λαλῶν.

Οἱ Κερκυραῖοι, ὦ Λυκόφρον, μ' ἔστειλαν
 ἐγκαίρως νὰ σοὶ εἰπῶ ὅτι τὴν στιγμήν
 αὐτὴν ὑπάγεις

Πλήττει αἰφνιδίως τὸν Λυκόφρονα δι' ἐγχειριδίου εἰς τὸ στή-
 θος, ἐφ' ᾧ εἰστρέχουσιν εἰς τὴν σκηνὴν καὶ οἱ ὀπισθεν τῆς
 θύρας κεκρυμμένοι Κερκυραῖοι μὲ ξιφίδια γυμνά.

εἰς τὸν Ἄδην, τύραννε!

ΛΥΚΟΦΡΩΝ πεσὼν κατὰ γῆς παρὰ τὴν Εὐάδην.
 Ἐπάνω, δορυφόροι! ὦ! βοήθεια!
 Φρουροί, Κλεοβουλίνη! Τί σοὶ ἔκαμα,
 ὦ ἔχιδνα διπρόσωπε;

ΣΚΗΝΗ Κ΄.

Οἱ τῆς προλαβούσης σκηνῆς καὶ

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Λυκόφρον, ὦ!
 Βοήθεια, φρουροί! Εὐάδην! Δράμετε,
 φρουροί, ἔπάνω.

Τρέχει ἐδῶ καὶ ἐκεῖ θέλουσα νὰ ἐξέλθῃ, ἀλλ' εὗρίσκει ὅλας
 τὰς θύρας φρουρουμένας ὑπὸ Κερκυραίων.

ΠΡΥΤΑΝΙΣ.

Εἶναι τῶρα περιττὸν
 τὸν τρυφερόν σου λάουγγα, ὦ Εὐμητις,
 νὰ βασανίζῃς. Ἦδη τὸν Ἀχέροντα
 οἱ δορυφόροι σοῦ διέπλευσαν, κ' εἴαν
 εἰς τὸν λιμένα ἔφυγον καὶ εἰς τὰς ναῦς
 ἐσώθησάν τινες, καὶ τούτους βέβαια
 τῶν Κερκυραίων θὰ προέφθασεν ἐκεῖ
 τὸ ξίφος ἤδη.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

ὦ! ποῦ εἶσαι, πάτερ μου;
 Ποῦ εἶσαι; δράμε. Δολοφόνοι, βάρβαροι,
 κακούργοι! Ὁ Λυκόφρων τί σὰς ἔπταισε;

ΠΡΥΤΑΝΙΣ.

Εἰς τίποτε δὲν ἔπταισεν, ὦ Εὐμητις.

Τὰθῶον μόνον ἔκαμε παιγνίδιον
 νὰ σχίσῃ τὴν συνθήκην, ἐνθυμείσαι, χθές,
 δι' ἧς ὑπεχρεοῦτο τὸν Περίανδρον
 νὰ θανατώσῃ.

ΚΛΕΟΒΟΥΑΙΝΗ.

Αἰμοβόροι, βάρβαροι!

Κ' ἐκείνος τὸ ἠρνήθη! ὦ Λυκόφρον μου.

Πίπτει περὶ τὸν Λυκόφρονα. ΠΡΥΤΑΝΙΣ πρὸς τοὺς Κερκυραίους.

Σηκώσατε ἐντεῦθεν τὴν φονεύτριαν.

Σφυγμὸν αὐτὴ δὲν ἔχει, καὶ ὡς μάρομαρον
 εἶναι ψυχρὰ τὰ μέλη της.

ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ Β΄.

Εἶναι νεκρά.

ΠΡΥΤΑΝΙΣ.

Ἀφήτέ την. Εἰς Κόρινθον ἐπίστρεψον,
 Κλεοβουλίνη, καὶ εἰς τὸν Περίανδρον
 εἰπέ ὅτι νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Κέρκυραν
 δὲν εἶναι πλέον χρεῖα. Κατενόδιον!

Ὁ Πρύτανις ἐξέρχεται μετὰ τῶν Κερκυραίων.

ΚΛΕΟΒΟΥΑΙΝΗ.

Καὶ σύ, Εὐάδνη δυστυχῆς, νεκρὰ καὶ σύ!

ὦ αἰφνιδία καὶ φρικώδης συμφορὰ!

Λυκόφρον, ἀδελφέ μου! ὦ! νεκρός, νεκρός!

Πίπτει περὶ τὸν νεκρὸν τοῦ Λυκόφρου. Παῦσις μικρά. Ἀκούεται
 κλαγγὴ ὄπλων ἐξωθεν τῆς οἰκίας.

ΚΛΕΟΒΟΥΑΙΝΗ ἐγεφθεῖσα.

Θεοί! εἰν' ὁ πατήρ μου ἔρχετ', ἐφθάσε.

ΣΚΗΝΗ ΚΑ΄.

Αἱ θύραι τῆς οἰκίας συνθραύονται, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν σκηνὴν
 Ξιφήρης ὁ Περιάνδρος καὶ ὁ Ἀρίων. Ἡ σκηνὴ πλημμυρεῖται
 ἐν ἀκαρεὶ ἀπὸ δορυφόρους Κορινθίους.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

Ποῦ εἶναι ὁ υἱός μου;

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Πάτερ, πάτερ μου!

Ὁ Περιάνδρος ῥίπτει κατὰ γῆς τὸ ξίφος καὶ τρέχει πρὸς τὸν
 Ἀνκόφρονα.

Ἀνκόφρον! τέκνον μου γλυκύ! Ἀνκόφρον μου!

Ἀνεγείρει τὸν Ἀνκ. καὶ στηρίζει γονατιστὸς εἰς τὸν κόλπον του.

Ζῆ, ξῆ ἀκόμη. Τέκνον μου, ὁ δυστυχὴς
 πατήρ σου σὲ καλῶ. Ἀνκόφρον!

ΛΥΚΟΦΡΩΝ.

Πάτερ μου!

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

ὦ λαλιὰ γλυκεῖα!

Κατασπάζεται κλαίων τὴν ὄψιν τοῦ Ἀνκ.

λέξεις ποθηταί!

Εἶπὲ τὴν λέξιν τὴν γλυκεῖαν, τέκνον μου.

Ἀκόμη ἄπαξ, ἄπαξ μόνον, φίλτατε

υἱέ! Ἀνκόφρον! τέκνον μου γλυκύ! — Θεοί!

ἢ χεῖρ του κράα. Παντοδύναμοι θεοί,

στιγμὴν ἀκόμη μίαν δότε τῷ ζωῆς.

Σᾶς ἱκετεύω, ὦ θεοί! Θεοί, θεοί,

θεοί! ὦ! ἔρῶτε, ἀναίσθητοι θεοί!

Ἀποδίτει κατὰ γῆς τὸν Ἀνκ. καὶ ἐγείρεται.

Πῦρ πῦρ καὶ μάχαιραν! ὦ, ὦ! ἐπέτυχαν
 τὸ μέρος τὸ τρωτὸν μου· ὦ! μ' ἐπλήρωσαν
 εἰς τὴν καρδίαν οἱ φονεῖς. Εἰς τὴν καρδίαν σας
 φαρμακεράν, κακοῦργοι, μάχαιραν κ' ἐγώ.
 Τίς τῆς στοργῆς μου λέγε τὸ πολύτιμον,
 Κλεοβουλίνη, ἔθραυσε κειμήλιον;
 καὶ τίς τὴν ἐρωμένην του ἐφόνευσε;

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Τῶν Κερκυραίων, πάτερ μου, ὁ πρῦτανις,
 διότι τὴν συνθήκην δὲν ὑπέγραψε
 δι' ἧς ὑπεχρεοῦτο νὰ φονεύσῃ σέ.

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ.

ὦ τέκνον μου!
 Πρὸς δορυφόρους του.

Τοὺς παῖδας τοῦ πρυτάνεως
 καὶ τῶν ἀρχόντων δέσατε τοὺς ἄφθονας
 εὐθύς, κ' εἰς τὰς τριήρεις ῥίψατε.

Ἐξέρχονται δορυφόροι.

Πικρά,

πικρὰ ἡμέρα σᾶς προσμένει αὔριον,
 ὦ Κερκυραῖοι. — Τέκνον μου γλυκύ!

Ἔρχεται καὶ πίπτει περὶ τὸν νεκρὸν τοῦ Ανκόφρονος.

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ.

Πλὴν χεῖρ

ἀνθρώπου τὴν Εὐάδην δὲν ἐφόνευσεν.
 Ἄορατα τὰ βέλη τὰ θανάσιμα
 τῆς Ἀφροδίτης ἐφθασαν τὴν δυστυχῆ.

ΛΗΨΩΝ.

Εἰς ἓνα τάφον θάψατε ἀμφοτέρω

τὰ σώματα, κ' ἐπάνω τῆς κοινῆς πλακὸς
 "Λυκόφρον καὶ Εὐάδνη" ἐπιγράψατε.
 Ἐὰν εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲ καὶ δεύτερον
 καρδία γυναικὸς τοιοῦτον ἔρωτα
 πρὸς ἄνδρα αισθανθῆ ποτε, "Ἠγάπησεν
 ὡς ἡ Εὐάδν'" οἱ ἄνθρωποι ἄς λέγωσι.
 Καὶ σὺ Λυκόφρον, ἔλεῶ τὴν τύχην σου.

Ἐπέριτατε δυνάστα οὐρανοῦ καὶ γῆς,
 τυφλοὺς τὰ πάθη ἔξω τῆς ὀρθῆς ὁδοῦ
 τοὺς ταλαιπώρους ἂν ἐλαύνωσι θνητοὺς,
 σὺ βαίνων τρίβους ἀφανεῖς τοὺς πόδας των
 πρὸς τῆς εὐθείας ἀσφαλῶς τὸ δίκαιον,
 Ζεῦ, κατευθύνεις τέρμα, ὅπερ ᾤρισεν
 ἡ πάνσοφος βουλή σου καὶ τοῦ μαντικοῦ
 νιοῦ σου ἔλεξε τὸ στόμα τᾶψευδές.
 Ἡ τυραννία τῆς Κορίνθου σήμερον
 εἰς γόνατα κατέπεσεν· ἐξέπνευσεν
 ὁ τελευταῖος γόνος τῶν Κυψελιδῶν.

"Ὀλβιος ἦτο ἐκεῖνος ὁ Κύψελος ὁ Ἡετίδης,
 τοῦ Περιάνδρου πατήρ, βασιλεὺς τῆς πλουσίας Κορίνθου,
 οὗτος κ' οἱ παῖδες αὐτοῦ, ἀλλ' οἱ παῖδες τῶν παίδων του ὄχι."

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ

ΦΙΛΟΜΟΤΣΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ.

ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ.

Γ. Υψηλάντης,	αντίτυπ.	15
Ι. Φ. Λιμπρόιτης,	"	3
Α. Καραθεοδωρής,	"	3
Σταυράκιος Αριστάρχης,	"	2
Μ. Αντωνόπουλος,	"	1
Νικ. Βατικιώτης,	"	1
Τ. Μπάρας,	"	1
Ζήνων Κωνσταντινίδης,	"	1
Γ. Ν. Ζαβιτσάνος,	"	1
Βασίλειος Καντίλλης,	"	1

ΕΝ ΒΕΡΟΛΙΝΩΙ.

Ι. Αριστάρχης,	"	5
Στέφ. Καραθεοδωρής,	"	5
Αριστ. Μαγγίνας,	"	2
Μιχ. Χατζημιγάλης,	"	2
Ν. Ε. Λούντσης,	"	2
Κίμων Ι. Σβορώνος,	"	2
Αν. Λούντσης,	"	2
Dr. Fr. von Holtzendorff,	"	2
Bonnell, Director,	"	1
Schulze, Dr. philos.,	"	1
Ε. Ι. Κλεόβουλος,	"	2
Είθηναῖος Σπίρων,	"	1
Μαργαρίτης Δήμιτσας,	"	1
Δημήτριος Κοκίδης,	"	1
Α. Φιλήτης,	"	1

ΕΝ ΕΙΔΕΛΒΕΡΓΗΙ.

Ἰωάννης Ν. Ἰγγλέσης,	ἀντίτυπ.	3
Ἰωάννης Ρ. Παλαμίδης,	”	2
Ἰωάννης Δ. Χατζίσκος,	”	1
Δρ. Π. Πετράκης,	”	1

ΕΝ ΛΕΙΨΙΑΙ.

Ἀρχιμανδρίτης Κοσμάς Β. Λιβερόπουλος,	”	2
Ἀρχιμανδρ. Κύριλλος Χαιρωνίδης,	”	1
Π. Π. Ναούμ,	”	1
Ν. Χριστ. Παππά,	”	1
Θ. Ἀθ. Σκούταρις,	”	1
Ἀνδρόνικος Κ. Δημητρακόπουλος,	”	1
Θεμιστοκλῆς Βίλιος,	”	1
Στέφανος Ἰω. Ράδου,	”	1
Π. Ρίξος,	”	1
Ἰωάννης Ζῶτος,	”	1
Μ. Ἀντωνιάδης,	”	1

Νικόλαος Σπαθῆς,	”	1
Ἰωάννης Κ. Πατιούρης,	”	1
Φίλιππος Ἀ. Οἰκονομίδης,	”	2
Ἰωάννης Μ. Σηριώτης,	”	1

ΕΝ ΤΕΡΡΕΣΤΗΙ.

Α. Γιαννικέσης,	”	5
-----------------	---	---

ΕΝ ΕΡΜΟΠΟΛΕΙ ΣΤΡΟΥ.

Κ. Κολιόπουλος,	”	1
Α. Θ. Τομπακάκης,	”	1
Α. Τραντάλης,	”	1
Σ. Βεάκης,	”	1
Α. Ξανθάκης,	”	1
Χαράλ. Π. Ἐλευθερίου,	”	1
Κ. Κατσάκος,	”	1
Χριστόφορος Εὐθυμίου,	”	1

Γ. Κ. Γιαννουκάκης,	ἀντίτυπ.	1
Θεοδόσιος Δοσκάτης,	"	1
Θεόδωρος Έρχαρδ Ιατρός,	"	1
Ι. Ζαρουκάκης φοιτητ. τοῦ Πανεπ.,	"	1
Κωνστ. Παρθαλάκης,	"	1
Έμμ. Π. Χ. Σωτηρίου,	"	1
Δ. Βαλτετζιώτης,	"	1
Μιχαήλ Δελαγραμμιάτης,	"	1
Ν. Β. Μπεκιαροέλλης	"	1
Νικόλ. Παναγιώτου,	"	1
Ν. Βεάκης,	"	1
Α. Καρβώνης,	"	1
Άριστ. Κ. Μαροτάκης,	"	1
Έμμ. Ζαχαριάδης,	"	1
Παναγ. Σκαμπαβίας,	"	1
Μ. Κ. Ζερβοντάκης,	"	1
Θ. Ήλιώδης,	"	1
Ίω. Α. Σύψωμος,	"	1
Κωνστ. Δ. Στεργίου,	"	1
Π. Κ. Πασπάτης,	"	1
Γεώργ. Γ. Στεφάνου,	"	1
Άρ. Μπιγάκης,	"	1
Ίω. Σ. Ζέοβας,	"	1
Στ. Βολονάκης,	"	1
Α. Δ. Βάβουλας,	"	1
Γ. Καλούδης,	"	1
Π. Ι. Ρούσος,	"	1
Ίω. Αργυράκης,	"	1
Στέφ. Παγίδας,	"	1
Στέφ. Θεολόγης,	"	1
Ίω. Μαντόπουλος,	"	1

Ζητούμεν συγγνώμην παρὰ τῶν ΚΚ. συνδρομητῶν,
ὧν οἱ κατάλογοι δὲν μᾶς ἐστάλησαν μέχρι τοῦδε.